

AGENDA VIR

DIE **63** STE

ALGEMENE KERKVERGADERING

VAN DIE NEDERDUITSCH

HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STRENG VERTROULIK

Hierdie agenda met bylaes is vertroulik behalwe waar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering anders besluit.

VOORBLAD

Die voorbladfoto van die Ou-Letteregebou is goedgegunstiglik van die Universiteit van Pretoria ontvang. Aangesien daar tydens die Algemene Kerkvergadering ook aandag gegee sal word aan die feesvieringe rondom die vyf-en-sewentigste bestaansjaar van die Teologiese Fakulteit, Afdeling A, aan die Universiteit van Pretoria, is die foto van die Ou Letteregebou, waar die opleiding van die predikante van die Kerk vir baie jare plaasgevind het, geplaas.

ORDE VAN DIE VERGADERING

1. REGLEMENT VAN ORDE vir die Algemene Kerkvergadering.
- 1.1 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal die tyd en plek van die vergadering (Bepaling 12.1).
- 1.2 Die skriba roep die vergadering op (Bepaling 12.2).
- 1.3 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal die tyd vir indiening van rapporte, voorstelle, beskrywingspunte, versoekskrifte en geloofsbriewe met die oog op die Algemene Kerkvergadering en dra die samestelling van die agenda aan die Moderamen en Administrateur op (Bepalings 12.3 en 4).
- 1.4 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wys 'n ordekommissie, 'n formuleringskommissie, notulehouers, 'n kommissie vir die geloofsbriewe, stemopnemers en stemtelers aan.
- 1.4.1 Die ordekommissie ontvang en oorweeg skriftelike, gemotiveerde verskonings vir tydelike afwesigheid uit die vergadering, sien toe dat die sittingsure stiptelik gehandhaaf word en dat alles ordelik en met die nodige waardigheid geskied.

Afgevaardigdes word daarop gewys dat afsprake wat hulle vooraf gemaak het, nie as 'n verskoning kan dien om nie die vergadering by te woon nie.

Vorms waarop verskoning vir afwesigheid aangeteken word, is by die ordekommissie beskikbaar.

- 1.4.2 Die formuleringskommissie ontvang voorstelle en amendemente wat tydens die vergadering ingedien word, sien toe dat die bewoording daarvan nie in stryd is met enige besluit of bepaling van die Kerk nie en dat voorstelle of amendemente wat aanvaar word, gereed is vir direkte opname in die notule. Voorstelle en amendemente word op 'n voorgeskrewe vorm wat by die formuleringskommissie verkry word, geskryf. Indien die voorsitter ter wille van die vinnige gang van sake gedagtes uit die vergadering in 'n voorstel wil omskep, sal die formuleringskommissie dit dadelik op skrif stel vir voorlegging en besluit.

- 1.4.3 Die notulehouers sorg vir die opname van alle besluite en handeling van die vergadering in die notule en stel die notule van die daaglikse sittings aan die vergadering beskikbaar op die tye deur die vergadering bepaal.
- 1.4.4 Die kommissie vir die geloofsbriewe gaan die geloofsbriewe voor die aanvang van die sitting na en lê 'n lys van die lede van die vergadering en 'n verslag oor geloofsbriewe wat nie in orde is nie, aan die vergadering voor.
- 1.4.5 Die stemopnemers deel in opdrag van die voorsitter, stembriefies aan lede van die vergadering uit en neem dit weer op. Die stemtellers tel die stemme wat uitgebring is en deel die uitslag aan die voorsitter mee. Slegs persone wat 'n besliste meerderheid van die getal stemme wat uitgebring is ontvang het, word deur die voorsitter verkose verklaar.
- 1.5 Die uittredende voorsitter, of in sy afwesigheid die uittredende vise-voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, open en konstitueer die vergadering (Bepalings 12.5, 12.6 en 12.7).
- 1.6 'n Lid van die vergadering wat 'n spreekbeurt verlang oor 'n bepaalde saak onder bespreking, steek sy hand op, waarna die vise-voorsitter sy naam op 'n lys plaas. Die voorsitter ken die spreekbeurt toe in die volgorde van die lys. Die tydsduur van 'n spreekbeurt is beperk tot vyf minute, maar mag, met toestemming van die vergadering, verleng word. Geen lid van die vergadering is geregtig op meer as een spreekbeurt oor 'n bepaalde saak nie, behalwe wanneer al die sprekers op die lys hulle beurt gehad het en daar nog tyd vir bespreking toegeken is vir die bepaalde saak. Die voorsitter sal dan besluit of die bespreking beëindig sal word en of daar 'n tweede spreekbeurt toegeken sal word.
- 1.7 Die voorsitter het die taak om sprekers by die punt onder behandeling te bepaal. Wanneer 'n spreker afdwaal, sal die voorsitter sy aandag daarop vestig en as hy na twee waarskuwings daarin bly volhard, sal die voorsitter hom die woord ontnem en die volgende spreker aan die woord stel.
- 1.8 Tydens die bespreking van 'n saak op die agenda kan lede van die vergadering voorstelle en amendemente op voorstelle by die formuleringskommissie indien. Dit moet skriftelik geskied en moet deur die voorsteller en 'n sekondant onderteken wees.
- 1.9 Wanneer voorstelle wat handel oor rapporte nie 'n verandering of wysiging van die rapport inhou nie, dog slegs bedoel is om die aanbevelings in die rapport vir uitvoering te verwys of om die rapport aan te vul, stel die voorsitter eers die rapport in sy geheel vir goedkeuring en daarna die voorstelle wat daarop betrekking het. Wanneer voorstelle veranderinge in die rapport bevat, stel die voorsitter eers die voorstel en daarna die rapport soos gewysig.
- 1.10 Geen rapport of saak wat so afgehandel is, kan weer behandel word nie. Wanneer 'n lid van die vergadering van mening is dat die besluit hersien moet word, kan hy tydens die sitting van die vergadering 'n

skriftelike versoek om hersiening, mede-onderteken deur 'n ander lid van die vergadering, inhandig. Op ontvangs van so 'n versoek lê die voorsitter dit aan die vergadering voor. Die voorsteller ontvang die geleentheid om sy versoek toe te lig, en een spreker wat beswaar wil maak sal ook 'n spreekbeurt verkry. Die tydsduur is in elke geval beperk tot vyf minute. Daarna stem die vergadering oor die versoek. Indien twee derdes van die vergadering hom ten gunste van die versoek verklaar, word die saak opnuut behandel.

- 1.11 Wanneer 'n lid van die vergadering 'n saak op die agenda geplaas wil hê of as hy 'n verandering in die agenda wil aanbring ten opsigte van die werk wat nog afgehandel moet word, kan hy 'n ordemosie indien en sy versoek stel. Dit moet skriftelik gedoen word en behoorlik onderteken word deur die voorsteller en sekondant.
- 1.12 Enige lid van die vergadering kan op 'n punt van orde die aandag van die voorsitter daarop vestig dat 'n spreker van die punt onder bespreking afwyk, die tyd aan hom toegestaan om te praat oorskry, of dat die tyd vir verdagting van die vergadering aangebreek het. Dit mag mondeling geskied. In sulke gevalle sal die voorsitter handel.

2. AFHANDELING VAN DIE AGENDA

Die agenda en studie- of voorligtingstukke wat in die agenda opgeneem is, en vooraf beskikbaar gestel is, word as gelees beskou.

Beskrywingspunte en verslae is vooraf deur die onderskeie werkgroepe behandel, en die aanbevelings van die werkgroepe is opgeneem in die agenda.

3. SAMESTELLING VAN DIE AGENDA

Vorige besluite van die Algemene Kerkvergadering is by die samestelling van hierdie agenda in aanmerking geneem.

- Alle verslae is in die agenda opgeneem en verwerk.
- Die finansiële state en die verslag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor strategiese beplanning is as Bylaes A en B onderskeidelik ingebind.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is gemagtig om beskrywingspunte, indien nodig, te herformuleer en om die motiverings te evalueer veral wat die omvang aanbetref.

4. DRAG BY DIE VERGADERING

Ter wille van talle nuwelinge by die vergadering word die besluit wat voorheen in verband met die drag by die vergadering geneem is onder die aandag gebring: Manlike lede van die vergadering dra 'n donker pak klere met bypassende das. By die amptelike opening Sondagaand sal al die dienaars van die Woord 'n toga dra.

5. STEMBRIEFIES

Stembriefies wat benodig word tydens die vergadering, is in die agenda ingebind.

6. VERVERSINGS

Verversings word gedurende teepouses in die Rautenbachsaal bedien.

7. AANLOOP TOT DIE VERGADERING

Die verrigtinge wat die vergadering voorafgaan is soos volg:

- * Vanaf 15:00 tot 18:00 op Sondag 28 Junie 1992 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 18:00 tot 18:55 neem afgevaardigdes hulle plekke in die AULA vir die amptelike opening in.
- * 'n Afskrif van 'n verslag oor die aanwesige lede word aan elke afgevaardigde oorhandig wanneer hy die vergadersaal binnegaan op Maandag 29 Junie 1992. Die verslag sal geld as die amptelike presensielys.
- * Afgevaardigdes wat nie Sondagaand registreer nie, sal slegs deur middel van die notule tot die presensielys toegevoeg word na aanmelding by die ordekommissie.

INHOUDSOPGAW

REGISTRASIE	1
AMPTELIKE OPENING	1
MOSIES	3
SAMESTELLING EN KONSTITUERING	3
Geloofsbriewe	3
Stemopnemers en stemtellers	3
Verkieping van die Moderamen	4
Die notule van die vergadering	4
Ordekommissie	5
Formuleringskommissie	5
Sittingsure	5
Beroep op Algemene Kerkvergadering: CJ Kruger	5
Beskrywingspunt	5
 II GEMEENTES	 6
STIGTING EN ONTBINDINGS	6
Beskrywingspunte	6
VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR BEDIENTINGSTRUKTURE	7
Inleidend	7
Uitgangspunt	7
Toerusting	9
PREDIKANTE MET 'N BESONDERE OPDRAG	9
STUDENTEGEMEENTES	10
Philadelphia	10
Potchefstroom	11
Pretoria Technikon	13
Fonteinedal	14
Beskrywingspunte	14
 III LIDMATE	 18
STATISTIEK	18
KERKLIKE OPNAME	18
STAATSSENSUS 1991	20
RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK	21
 IV ROEPING VAN DIE KERK	 22
VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING: STRATEGIESE BEPLANNING	22
 V AMPTE	 29
PASTORAAT	29

INLIGTING OOR DIENAARS VAN DIE WOORD	29
VOORSTELLE : KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE	30
Taakoms krywing van die dienswerk van die predikant	30
Liturgiese taak	30
Pastorale taak	31
Kategetiese taak	32
Jeugbediening	32
Evangelisasie	32
Toerusting	33
Vergaderings en bestuur	34
Gemeenskap betrokkenheid	34
Skedulering van werkprogram	35
Deeltydse/tentmakerbediening	35
Pastoraat	35
Huisbesoek	35
Frekwensie van huisbesoek	35
Groephuisbesoek	36
Besondere pastoraat	36
SA WEERMAG: KAPELAANSBEDIENING	37
KAPELAANSDIENS VAN DIE SA POLISIE	38
Beskrywingspunte	41
HERSTEL VAN 'N PREDIKANT IN DIE AMP (STUDIESTUK PROF AD PONT)	43
Wysiging: Bepaling 158	52
Wysiging: Bepaling 160	53
Beskrywingspunte	55
Wysiging: Bepaling 151.3(d)	61
Beskrywingspunte	63
Advies: Bepaling 150 - predikante	64
Behoud van ampsvoorreg: Beroepafwagtende predikante	66
Krisis in pastorieë	66
RAAD VIR HERDERLIKE SORG	66
Algemene werksaamhede	
Studie-opdragte	67
Akkommodering van proponente	67
Beroepsekuriteit van predikante	68
Redes waarom predikante die bediening verlaat	69
Krisisse in pastorieë	70
Medemenslikheid by die tug oor predikante	72
Pastorale sorg aan vigspasiënte en naasbestaandes	75
PASTORALE VERWYSINGSDIENS	76
HOSPITAALBEARBEIDING	78
PREDIKANTEVERGADERING	80
PRESBITERAAT	83
ALGEMENE RAAD VIR OUDERLINGE	83
Beskrywingspunt	84
VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE	84

Presbiteraat	84
Die vergaderings van die ampte	85
Samestelling van die vergaderings van die ampte	85
Toerusting van ouderlinge	87
Gawes en opdrag van die ouderling	88
Die gesag, posisie en verkiesing van die ouderling	89
DIAKONAAT	90
STATISTIEK	90
DIAKENS	91
Toerustingpakket vir diakens	91
Studiestuk: Diaken as funksionaris binne sy opdrag	92
Studiestuk: Diakensvergadering binne sy kerklike struktuur	92
Die ordening en die vergaderings van die ampte	93
Beheer oor diakonale fondse	97
Noodleniging in gemeentes	97
Dagbestuur van diakensvergadering	98
DIE ALGEMENE DIAKONALE RAAD	98
Samestelling	98
Verslag van die Algemene Diakonale Raad	99
Samestelling van die ringsdiakonale raad	99
Diakonale dienskomitee	99
Benoeming van 'n diaken op die Algemene Diakonale Raad	100
Wysiging van Bepalings 179(3) en 183(2)	100
Strategiese beplanning	101
Informele diens van barmhartigheid	101
DIE RINGSDIAKONALE RAAD	102
Voorsitters	102
Vergaderings van die ringsdiakonale raad	102
Ringsdiakonale raad voorsitter: Kontak met diakonaat	103
VERHOUDING MET DIE STAAT	103
Die diaken en die barmhartigheidsdiens	103
Historiese opmerkings	104
Beleidsdokumente van die Staat	105
SKAKELING MET ANDER KERKE EN WELSYNSORGANISASIES	105
Tussenkerklike komitee vir diens van barmhartigheid	106
Tussenkerklike komitee en die Federale Vroueraad	106
DIENSGROEPE	106
DIAKONALE DIENSORGANE	108
Die kinderhuise	108
Rasionalisasie	108
Herbeplanning en nuwe versorgingsbeleid	109
Uitbreiding van die Jac van Belkum Kinderhuis	110
Dienste aan kinders uit ander kerke	110
Privaatopnames	111
Opnamebeleid van kinderhuise	111
Nie-statutêre plasings	111
Opgesomde inkomste en uitgawe	112

Die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging	114
Doelstellings	114
Werkzaamhede	114
Die Ondersteuningsraad	116
Inleidend	116
Doelstellings en doelwitte	116
Doelstellings	117
Beskikbaarheid van dienste	118
Dienslewering binne kerkverband	119
Maatskaplikewerk dienste gelewer	119
Klinies-terapeutiese dienste	121
Terapeutiese gevallewerk	121
Gevoltrekking ten opsigte van terapeutiese gevallewerk	121
Taak in plaaslike gemeentes	122
Rasionalisasie	122
Bejaardesorg	123
Situasie-analise	123
Doelstellings	123
Toekomsrealiteite	124
Formele dienslewering	125
Ons Tuis	125
Monumenttehuise	127
Informele dienslewering	129
Algemene dienslewering	129
Die Tafelberger ontwikkeling	130
Utilitas Bellville	130
Huis Delarey - Ongehude moeders	131
RINGSBYSTANDFONDS	135
DEURKOLLEKTES	136
KERSFEESEREDIENSKOLLEKTE	137
BEFONDSING VAN DIE ONDERSTEUNINGSRAAD	138
NAGMAALTAFELKOLLEKTE	139
BEFONDSING VAN DIAKONALE DIENSORGANE	140
MAANDELIKSE OORBETALING	141
RING VAN DORSLAND	142
ANDER FONDSE	142
Beeld Kinderfonds	142
Transvaler se Kersfeesfonds	143
Volksblad se Kersfeesfonds	143
Stabilisasiefonds	144
STAATSUBSIDIES	144
VI <u>VERGADERINGS VAN AMPSDRAERS</u>	146

KERKRAAD- EN GEMEENTEVERGADERINGS	146
VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENTINGSTRUKTURE	146
Die vergaderings van die ampte	146
RINGSVERGADERINGS	148
Beskrywingspunt	148
Stigtings en ontbindings	148
Vorming van 'n ring	148
Beskrywingspunt	149
Heffings: Ringsvergadering	150
RINGSRADE	150
Beskrywingspunte	150
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	151
Samestelling	151
Verkiesing: Lede van die Kommissie	152
Verslag van die Kommissie	152
Afhandeling van die agenda	152
Beskrywingspunt	153
SINODALE RADE	153
Beskrywingspunte	153
IX <u>APOSTOLAAT</u>	160
EVANGELISASIE	160
Raad vir Evangelisasie	160
VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENTINGSTRUKTURE	164
ARBEID ONDER IMMIGRANTE	165
RAAD VIR GODSDIENSTE	166
RAAD VIR ARBEID ONDER GEVANGENES	167
SENDING	169
Sendingraad	170
Hervormde Kerk in Suidelike Afrika	172
Hervormde Teologiese Opleiding	176
Riglyne oor Sendingwerk	177
Sendingondersoekkommissie	178
GETUIENIS TEENoor Owerheid en Volk	184
RAAD VIR MAATSKAPLIKE SAKE	184
Werkzaamhede	184
Transseksualisme	184
Kunsmatige inseminasie	189
Homoseksuele persone	195
Orgaanskenking	200
Protesoptogte en die rol van die Kerk	203
Beskrywingspunte	211
Herderlike skrywe	212
SERKOS	213

X	<u>GEESTELIKE VORMING VAN DIE JEUG</u>	216
	RAAD VIR JEUGWERK	216
	Sluiting van die jeugkantoor	216
	Wersaamhede	219
	Toekomstige doelstellings	219
	Beskrywingspunte	220
	SKAKELLIGGAAM VIR JEUGWERK	211
	RAAD VIR STUDENTEBEARBEIDING	222
	RAAD VIR OPVOEDING EN ONDERWYS	222
	Wersaamhede	223
	Beskrywingspunte	223
	DIE A.C.S.V	223
	Besluit: Algemene Kerkvergadering 1989	224
	Verslag van ondersoekkommissie	228
	Aanbevelings van ondersoekkommissie	231
XI	<u>BELYDENIS</u>	231
	RAAD VIR BELYDENIS EN LITURGIESE GESKRIFTE	231
	Wersaamhede	231
	Formulier vir die heropname en vervreemde lidmate	233
	Palts - Doopformulier	236
	Alternatiewe bevestigingsformulier vir predikante	240
XII	<u>PREDIKING EN EREDIENS</u>	240
	RAAD VIR PREDIKING EN EREDIENS	240
	Wersaamhede	240
	Praktiese inkleiding van die erediens	244
	Aanbevelings van die Raad	244
	VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE	245
	DIENSBOEK	245
	Beskrywingspunt	246
	EREDIENS	246
	Beskrywingspunt	246
	Anderskleuriges by eredienste: Uitspraak Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	246
	RAAD VIR KERKMUSIEK	247
	Wersaamhede van die Raad	247
	Beskrywingspunt	250
	DIE KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK	250
	DIE BYBELGENOOTSKAP VAN SUID-AFRIKA	251
	DIE RAAD VIR BYBELVERSPREIDING	255
	DIE RAAD VIR BYBELVERTALING	255

MEDIAKOMITEE	256
BEHEERRAAD VAN KITAL	258
Toerusting	259
Kursuspakette	260
Kategorie	260
Jeugwerk	260
Navorsing	260
Biblioteek	261
Publikasies en skryfbehoeftes	261
Finansiële posisie	261
Beskrywingspunt	261
BEHEERRAAD VAN DIE TYDSKRIFAFDELING	263
Historiese oorsig	263
Die 1989 – besluite	264
Uitvoering van die besluite	264
Inligting oor die onderskeie tydskrifte	265
Hervormde Teologiese Studies	265
Die Almanak en Bybelse Dagboek	265
Konteks	265
Die Hervormer	265
Finansies en intekening	266
Beskrywingspunt	266
XIV <u>FEES EN GEDENKDAE VAN DIE KERK</u>	268
Beskrywingspunt	268
XV <u>OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD</u>	269
KURATORIUM VIR DIE TEOLOGIESE OPLEIDING	269
Opdrag	269
Samestelling	269
Voorstelle: Kuratorium	269
Wysiging Bepaling 60.3	269
Toekoms van die Teologiese Fakulteit	270
TEOLOGIESE DOSENTE	272
AKADEMIESE PROGRAM	273
Voorstel: Dosente/Kuratorium/Proponentseksamenkommissie	275
TEOLOGIESE STUDENTE	275
TOESIG OOR DIE ONDERRIG DEUR TEOLOGIESE DOSENTE	279
PROPONENTSEKSAMENKOMMISSIE	279
Werksaamhede	279
XVII <u>KATEGES</u>	282
RAAD VIR KATEGES	282
Strategiese beplanning	282
Werksaamhede van die Raad	282
Opmerkings: Werkgroep Gemeente-opbou	283

VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE	284
Beskrywingspunte	285
Toerustingsprogram vir ouers	285
XIX <u>NAGMAAL</u>	286
DIE NAGMAALBEKER EN VIGS	286
Studiekommissie: Ondersoek na die invloed van vigs	286
Verslag van studiekommissie	286
Standpunt: Nagmaalbeker en vigs	288
Beskrywingspunte	290
OOP UITNODIGING NA DIE NAGMAAL	293
Studiestuk: prof JH Koekemoer	293
Studiestuk: dr JMG Storm	295
XX <u>OPSIG EN TUG</u>	300
BEROEP OP ALGEMENE KERKVERGADERING : MNR CJ KRUGER TEEN DIE BEVINDING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING (BEPALING 125/3)	300
XXII <u>KERKLIKE GOEDERE</u>	301
GEMEENTES	301
Oorsig oor die finansiële posisie oor die jare 1988/90	301
Inkomste	301
Uitgawe	304
Oorskot	304
Saamgestelde staat: bates en laste van gemeentes	306
Hulp aan gemeentes	309
Kerkgeld-vir-Kerkwerkskema	312
Lenings aan die Raad van Finansies	312
Beskrywingspunt	313
Lenings aan gemeentes	314
Heffings	315
Beskrywingspunte	316
AFDELING INTERNE OUDIT	319
Ouditering van gemeentelike boeke	319
Beskrywingspunte	320
RAAD VAN FINANSIES	322
Samestelling van die Raad	322
Finansiële stand	323
Finansiële state 1989/91	323
Huidige finansiële posisie van die Raad van Finansies	324
Rasionalisasie	327
BEGROTING 1992	329
Beskrywingspunte	331
SAKEBEDRYWE VAN DIE KERK	333

ARGIEFBEWAARPLEK EN SP ENGELBRECHTMUSEUM	334
VERSORGING VAN PREDIKANTE	337
Kontantdeel	337
Vervoer	343
Woningvoorsiening	344
PENSIOENFONDS	345
Samestelling van die Raad	345
Finansies	347
Lidmaatskap	353
Omskakeling tot pensioenfonds	354
Aktuariële ondersoek	355
Beskrywingspunte	360
Bystandfonds	363
Mediese hulpfonds	364
XXIII VERBAND MET ANDER KERKE	367
RAAD VIR EKUMENIESE SAKE	367
Projekte	367
Resultate	367
KOMMISSIE VIR GESPREK MET DIE SUSTERKERKE	369
Werkbeplanning	369
Uitvoering van die werkprogram	369
Die Ned. Herv. Kerk en die Ekumene	370
Bilaterale gesprekke	376
RAAD VIR GESPREK MET ANDER DENOMINASIES	376
Werkzaamhede van die Raad	376
Riglyne ten opsigte van verwisseling van lidmate	378
Die Apostoliese Geloofsending	378
Die Afrikaanse Protestantse Kerk	379
Voorstel	380
XXIV KERK EN OWERHEID	382
RAAD VIR KERK EN OWERHEID	382
Werkzaamhede van die Raad	382
Beskrywingspunt	387
XXV WET EN BEPALINGS	388
HERSKRYWING VAN DIE KERKWET	388
Besluite van die 62ste Algemene Kerkvergadering	388
Benoeming van 'n komitee vir die herskrywing van die Kerkwet	388
Verslag van die komitee	388
Konsephoofstuk oor die ampte	389
Raad vir Regsadvies	396
AFSLUITING VAN VERGADERING	397
Rondvraag	397
Bedankings en afsluiting	397
BYLAE A: FINANSIËLE STATE	
BYLAE B: STRATEGIESE BEPLANNING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	

A G E N D A

vir die

DRIE EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

wat sitting neem te PRETORIA

in die

AULA, UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

vanaf SONDAG 28 JUNIE 1992

REGISTRASIE

Vanaf 15:00 tot 18:00 op Sondag 28 Junie 1992 vind die registrasie van afgevaardigdes in die Rautenbachsaal (onder die Aula), by die Universiteit van Pretoria, plaas.

Die registrasie moet asseblief TEEN 18:00 afgehandel wees, sodat alle afgevaardigdes in die Aula plek kan inneem vir die amptelik opening wat om 19:00 begin.

Alle dienaars van die Woord dra 'n toga.

AMPTELIKE OPENING: SONDAG 28 JUNIE 1992 OM 19:00

* OPENINGSREDE

Uittredende voorsitter, dr DJC van Wyk

* VERWELKOMING

Dr DJC van Wyk

* HCM FOURIE EREPENNING

Oorhandiging:

Die voorsitter van die Kuratorium, prof dr SJ Botha, i

* GROETEBOODSKAPPE

- Nederduitse Gereformeerde Kerk
- Gereformeerde Kerke
- Hervormde Kerk in Suidelike Afrika

* KOORSANG

Mannekoor onder leiding van mevrou Frieda van Wyk

* GELUKWENSE AAN DIE TEOLOGIESE FAKULTEIT, AFDELING A AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA MET DIE VYF-EN-SEWENTIGSTE BESTAANSJAAR

- Die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr DJC van Wyk namens die Kerk.
- Die rektor van die Universiteit van Pretoria, prof P Smit namens die Universiteit.
- Die dekaan van die Teologiese Fakulteit, Afdeling B, prof WS Prinsloo, namens die Teologiese Fakulteit, Afdeling B.

* AFSLUITING

Gesang 294

* VERVERSINGS

Verversings word bedien in die Rautenbachsaal.

MAANDAG : 29 JUNIE 1992 : 09:00

OPENING: Skriflesing, gebed en sang.

VERWELKOMING:

MOSIES:

Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die vorige vergadering oorlede is.

Die volgende dienaars van die Woord word vermeld:

Ds FJZ Booysen	(1989)
Ds DJ Claassens	(1989)
Ds WJ Kemp	(1990)
Ds JDH Smit	(1990)
Ds CS van H Steenekamp	(1991)
Ds DB Snyman	(1991)
Ds A Brandt	(1991)
Ds JPB Venter	(1991)

Die volgende eggenotes van dienaars van die Woord word vermeld:

Mev JPM Smith	(1990)
Mev A Snyman	(1991)
Mev E Booysen	(1992)

Die vorige Administrateur, mnr AB van N Herbst is in 1991 oorlede.

SAMESTELLING EN KONSTITUERING

GELOOFSBRIEWE:

- * 'n Afskrif van 'n verslag oor die aanwesige lede word aan elke afgevaardigde oorhandig wanneer hy die vergadersaal binnegaan.
- * Die kommissie vir geloofsbriewe se verslag oor die geloofsbriewe word behandel.
- * Die vergadering word wettig saamgestel uit:
 - ** Stemgeregtigde lede:
 - Afgevaardigdes teen wie se geloofsbriewe geen besware ingebring is nie.
 - Predikante van die Kerk.
 - Teologiese dosente van die Kerk.
 - ** Adviserende lede:
 - Emeritus predikante van die Kerk.
 - Emeritus teologiese dosente van die Kerk.

- Predikante wat met behoud van ampsvoorreg uitgetree het.
- Die Administrateur.
- * Die besware teen geloofsbriewe, indien enige, word behandel.

STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS

- * Stemopnemers tel die stemme as daar gestem word deur die opsteek van hande. Die personeel van die Administrateur tel stembriefies.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende ouderlinge en diakens as stemopnemers benoem:

O U D E R L I N G E

P Riekert (Magaliesmoot)
M Dreyer (Theresapark)
W van Eck (Potchefstroom)
JS Joubert (Vliegepoort)
AF Opperman (Zuurfontein)
NJS Labuschagne (Rustenburg-Suid)
ADW Wolmarans (Randburg)

D I A K E N S

DJ Hattingh (Krugersdorp-Noord)
JA Badenhorst (Sonlandpark)
AM Roos (Messina)
MJ Wagenaar (Dordrecht)
JJ Britz (Florida)
JA Barnard (Venterskroon)
N Roux (Springs-Suid)

VERKIESING VAN DIE MODERAMEN

Die vergadering kies uit die aanwesige dienaars van die Woord 'n voorsitter en skriba en begin met sy werksaamhede, waarna 'n vise-voorsitter en vise-skriba verkies word.

DIE NOTULE VAN DIE VERGADERING

Die notule van die middag- en aandsittings van die vorige dag en van die oggendsitting daarna sal telkens beskikbaar gestel word tydens die oggend teepouse van die volgende dag en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete. Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in terme van die Reglement van Orde punt 1.4 die volgende benoemings gemaak:

* Notulehouers

Die vise-skriba, die Administrateur en oudl KD Kruger.

* Ordekommissie

Ds T Snyman
Ds PJE Botha

Oudl JP Cronje (Malelane)
Oudl A Steyn (Bronkhorstspuit)

* Formuleringskommissie

Prof PJ van der Merwe
Prof APB Breytenbach

Ds PJ van der Merwe (Sr)
Ds JPJ Wagenaar

SITTINGSURE

Die vergadering bepaal die sittingsure. Die Kommissie beveel aan dat die volgende sittingsure vasgestel word:

Oggendsitting	09:00 - 12:45	- met teepouse	10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:50	- met teepouse	15:45 - 16:15
Aandsitting	19:30 - 21:30		
Saterdag	09:00 - 12:45		

BEROEP OP DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Mnr CJ Kruger, voormalige predikant van die Kerk, het hom op die Algemene Kerkvergadering beroep teen die uitspraak van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na 'n ondersoek van 'n klag wat deur die Ringskommissie van Middelburg teen hom gelê is. Die aangeleentheid word behandel op Woensdag 1 Julie 1992 vanaf 19:30 vir die res van die aand, todat die saak afgehandel is.

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
AANTEKEN VAN TEENSTEM

Die volgende bewoording word in die Reglement van orde vir die Algemene Kerkvergadering opgeneem:

'n Lid van die vergadering wat sy teenstem teen 'n besluit wil laat aanteken, moet onmiddellik nadat die stemming oor die betrokke saak afgehandel is, 'n skriftelike versoek om sy teenstem aan te teken aan die skriba oorhandig. Dit word sonder bespreking in die notule opgeneem en onthef in elk geval nie die lid van die gehoorsame onderwerping aan so 'n besluit van die vergadering nie.

Motivering:

Dit is onaantvaarbaar dat 'n lid of lede van 'n kerklike vergadering, soms dae nadat die stemming oor 'n saak afgehandel is, met beroep op algemene vergaderingprosedure 'n spreekbeurt eis, stellings ter motivering van sy teenstem maak en gerus kan wees dat daar nie weer daarop gereageer kan word nie omdat die saak afgehandel is.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt word behandel.

II GEMEENTES

STIGTINGS EN ONTBINDINGS

Sedert die 62ste Algemene Kerkvergadering het die volgende stigtings plaasgevind:

STIGTINGS

1989	Bloemfontein-Studente
1990	Cradock Steelpoort
1991	Aliwal-Noord Strand Paarl Mosselbaai
1992	Reitz Letsitele

Geen gemeente het gedurende die tydperk ontbind nie.

Op 31 Maart 1992 was daar 315 gemeentes.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die stigting van nuwe gemeentes en bid hulle seën en sterkte toe.

2.
2.1

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN VEREENIGING STANDPLAAS GROOTTE

Die besluit van die 62ste Algemene Kerkvergadering dat gemeentes met 400 lidmate of meer 'n tweede standplaas moet skep, word herroep. Die verantwoordelikheid behoort by die ringsvergadering te berus om na sy goeie oordeel in sy opsigtaak daarvoor te handel.

Motivering:

In die lig van knellende ekonomiese omstandighede word gemeentes steeds swaarder belas en bring dit selfs mee dat sommige gemeentes hulle finansiële verpligtinge al moeiliker kan nakom. Die werkbaarheid van 400 belydende lidmate per standplaas lyk in die lig hiervan nie algemeen realiseerbaar nie.

Volgens die RSA se demografiese gegewens het die blanke bevolking tot 'n relatiewe aanwasstilstand gekom wat verreikende implikasies vir gemeente- en kerkgroei in die toekoms tot gevolg kan hê.

2.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LOSBERG STANDPLAAS GROOTTE

- * Die besluit van die 62ste Algemene Kerkvergadering wat bepaal dat 'n gemeente met 400 en meer lidmate 'n tweede standplaas moet skep, word herroep.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunte word behandel.

3. VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

3.1 INLEIDING

Tydens die 61ste Algemene Kerkvergadering is aan dié Kommissie opdrag gegee om 'n studie te onderneem met die oog op bedieningstrukture wat sal insluit 'n taakomskrywing van die werk van die predikant.

Die verslag van die Kommissie het gedien voor die 62ste Algemene Kerkvergadering (Agenda bls 20-106). Hierdie verslag word dus as bekend veronderstel. Die Algemene Kerkvergadering het die verslag in beginsel goedgekeur (Notule bl 38). Uit die besprekings tydens die vergadering het geblyk dat oor sekere aspekte onduidelikheid bestaan en dat verdere studie nodig is. Onderwerpe waarna veral gekyk moes word, was

- * die bediening van die ouderling en die diaken (die bediening van die predikant kan nie in isolasie bedink word nie);
- * die teologiese fundering van die ampte;
- * die kerkregtelike grondslag van ons kerkregeringstelsel;
- * die Bybelse fundering van bedieningstrukture;
- * die te verwagte sosio-ekonomiese ontwikkeling in die RSA.

Aan genoemde sake is indringend aandag gegee en die volgende studie-stukke is ingedien:

- * Die volkskerk in die denke van die NHKA - prof AD Pont (Kital Biblioteek).
- * Die konstituerende elemente van die amp - prof AD Pont (Kital Biblioteek).
- * Die inhoud en die doel van die kerk se bediening met verwysing na die ampte - ds JH Breytenbach (HTS 47/2, bls 332-353).
- * Gedagtes oor die begin van die kerk - 'n geskiedenis van versoenende verskeidenheid - prof AG van Aarde (HTS 43/3, bls 325-351).
- * Die bedieninge in die Nuwe Testament. 'n Ondersoek na historiese wording en prinsipiële regverdigbaarheid - dr GMM Pelser (Praktiese Teologie in Suid-Afrika, 5/1, bls 1-18).
- * Samelewingsveranderinge en die kerk in die negentigerjare: Moontlike implikasies - prof H Boshoff (Kital Biblioteek).
- * Toekomsblik - dr AJG Oosthuizen (Kital Biblioteek).
- * Kerkregtelike posisie van die ouderling en die diaken in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika - dr BJ van Wyk (Kital Biblioteek).
- * Modelle vir die verstaan van die Nuwe Testamentiese gegewens, historiese ontwikkeling of sosiaal-wetenskaplik? - ds PA Geyser (Kital Biblioteek).
- * Bybelse riglyne vir die fundering van die ouderlingsamp - ds E van Eck (Kital Biblioteek).

3.2

BEDIENINGSPATROON: UITGANGSPUNT

VOORSTEL

Die plaaslike kerkraad moet, onder opsig van die ringsvergadering in ooreenstemming met kerklike bepalings, op grond van 'n deeglike

situasie-ontleding van die gemeente, 'n bedieningspatroon ontwerp, implementeer, deurlopend evalueer en aanpas indien nodig. (Die Bepalings van die Kerkwet rakende die opdrag van die predikant, asook die wyse van verslaggewing, word in die verdere aanbevelings van die verslag sodanig gewysig dat die ruimte vir so 'n werkwyse ordelik geskep word.)

Motivering:

Na deeglike kennisname van die vorige verslag van die Kommissie vir Bedieningstrukture en met inagneming van die resultate van genoemde studiestukke kan die volgende breë riglyne gestel word:

- * Die siening van die Nederduitsch Hervormde Kerk van homself as volkskerk, gegrond op die verbond, is nie in botsing met Skriftuurlik-teologiese gegewens nie. Die Kerk kan in die toekoms met handhawing van die volkskerkgedagte sy roeping die beste vervul.
- * Op grond van sosiaal-wetenskaplike navorsingsresultate van die Nuwe Testament, blyk dit dat die huisgesin binne die breër familiële verband noodsaaklik is vir die verstaan en funksionering van die kerk. In 'n moontlike nuwe sosio-ekonomiese bestel binne die RSA sal die familiële grondstruktuur in die kerklike bediening groter klem moet kry en uitgebou moet word, ten einde die dienswerk van gelowiges binne familiële verband beter te laat funksioneer (onder familiële verbande word verstaan die huisgesin onder leiding van die huishoof; die breër "familie" van die wyke of groep onder leiding van 'n ouderling; die gemeentelike verband onder leiding van die kerkraad).
- * Op grond van die studierapporte is bevind dat die Skrif nie vaste bedieningstrukture vir die kerk van vandag bied nie, maar dat daar 'n groot vloeibaarheid in die Nuwe Testament te bespeur is, asook 'n duidelike ontwikkelingslyn, wat verband hou met die situasie waarin die kerk hom bevind het. Grondlyne wat getrek kan word, is dat die bediening van die versoening primêr plaasvind deur middel van die besondere ampte wat daartoe geroep is. Die gelowiges is volgens die gawes van die Gees betrokke en mede-verantwoordelik vir die opbou van die liggaam van Christus.

Op grond van bogenoemde sal die kerk in elke situasie moet besin oor die mees effektiewe bedieningstruktuur. Dit blyk dat die huidige bedieningstruktuur, gebaseer op die kerklike ampstruktuur en kerkregtelike gegewens, in die huidige situasie steeds effektief kan wees. Binne hierdie basiese bedieningstruktuur is verskillende modelle moontlik, soos onder andere die herder-kuddemodel, die liggaammodel, en andere. In die lig van die Skrifgegewens en die eise van die tyd lyk dit noodsaaklik dat naas die herder-kudde-model, daar in die kerk ook ruimte moet wees vir die liggaammodel, waarin die verantwoordelikheid van elke gelowige sterker beklemtoon word.

Die presbiteriaal-sinodale kerkregeringstelsel blyk steeds die mees sinvolle stelsel te wees vir die kerkregering in die huidige bedeling.

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

3.3

TOERUSTING

VOORSTEL

Dat daar beleid ten aansien van toerusting geformuleer sal word waarin deeglik rekening gehou word met:

- * Gemeentes en ringe se situasie-ontledings om te bepaal watter prioriteite ten opsigte van diens- en werkgroepe bestaan met die oog op toerustingspakkette.
- * Die kerklik-teologiese inhoud van kursusse en die bepaling van aanbiedingswyses deur die betrokke rade in samewerking met Kital.
- * Die daarstelling van 'n strategie sodat gemeentes nie oorweldig word deur te veel kursusse nie, maar tog op gestruktureerde wyse doelgerig vordering kan maak.

Motivering:

- * Daar moet 'n beleid en strategie vir toerusting wees sodat daar vanaf 'n basisvertrekpunt voortgebou kan word aan die hand van 'n sinvolle program. (Byvoorbeeld vanaf 'n basisprogram oor die betekenis van genade/vryspraak na 'n "ontdek jou gawes" soort program, en daarvandaan verder na spesifieke diensterreine).
- * Gemeentes (en predikante) het soms die gewaarwording dat daar soveel is om te doen dat 'n mens maar liewers niks doen nie. Om dit te voorkom moet daar 'n toerustingsprogram wees waarvolgens elke gemeente/ring/raad volgens eie behoeftes kan bepaal waarmee hulle spesifiek besig wil wees terwyl dit tog ook nog deel kan wees van 'n oorhoofse plan.
- * Die inisiatief van individuele kerkrade en predikante moet nooit gedemp word nie, maar daar moet tog ook 'n mate van kontrole wees oor inhoud en standaarde van kursusse wat vir algemene gebruik in die Kerk beskikbaar gestel word.

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

4. **PREDIKANTE MET 'N BESONDERE OPDRAG**

Die volgende predikante het 'n besondere opdrag van die Kerk ontvang:

Bedieningsopdragte

Studentepredikante:	Dr PJ van Staden	(Philadelphia)
	Ds PF Viljoen	(Philadelphia)
	Ds WJ Slabbert	(Bloemfontein-Studente)
	Ds WJ Prinsloo	(Potchefstroom)
	Ds EC Kloppers	(Fonteinedal - deelyds)
	Ds JPJ Wagenaar	(Johannesburg-Wes)
	Dr LC Bezuidenhout	(Stellenbosch)
	Ds AG Strauss	(Technikon Pretoria)
Hospitaalpredikante:	Ds J Coetzee	(Johannesburg)
	Ds ER Pretorius	(Pretoria)
	Ds P de Kock	(Pretoria)

Evangelisasiepredikant:	Ds GC van Staden	(Pretoria)
Polisiekapelane:	Ds JH Breytenbach (Sr)	(Johannesburg)
	Ds CF Potterill	(Pretoria)
Gevangeniskapelane:	Prof SJ Prins	(deelyds)
Weermagkapelane:	Ds PP Jooste	(Voortrekkerhoogte)
	Ds ST Opperman	(Wynberg)
	Ds PL Steenkamp	(Voortrekkerhoogte)
	Ds JH van Heerden	(Voortrekkerhoogte)
Direkteur Pastorale Ver- wysingsdiens:	Dr JA van Biljon	

Administrasie-opdragte

Die Redakteur - Hervormer:	Dr DJC van Wyk
Die Redakteur - Konteks:	Dr PJ de Beer
Hoofdirekteur - Diens van Barmhartigheid:	Ds HR Visser
Direkteure - Kital:	Prof LJS Steenkamp
	Ds PA Geyser
	Dr SP Pretorius
Sekretarisse - Bybelver- spreiding:	Ds WH Steyn (Transvaalstreek)
	Ds JMJ de Wet (Buite-Transvaalstreek)
Superintendent - Sending:	Ds LJJ Nell

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die inligting oor die predikante met besondere opdragte.

5. STUDENTEGEMEENTES

Die Moderamen het op 13 November 1991 gesprek gevoer met studente-predikante en voorsitters en skriba's van die betrokke ringskommissies oor die studentegemeentes. Daar is in die besonder aandag gegee aan die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie. Die studentegemeentes is versoek om elkeen aan die Algemene Kerkvergadering 'n memorandum voor te lê as motivering vir die behoud van die standplaas. Die volgende motiverings is ontvang:

5.1 GEMEENTE PHILADELPHIA

Hoewel die kerkraad bewus is van die noodsaaklikheid van rasionalisasie op grond van die finansiële posisie waarin die Kerk hom tans bevind, kan hy tog nie anders as om ernstig te pleit dat die tweede standplaas behoue sal bly nie. Veels te veel drastiese aanpassings sal gemaak moet word tot groot nadeel van die Kerk (veral hier waar sommige ander kerke 'n uitmuntende studentebediening gevestig het.) Wat in die memorandum van die Raad vir Studentebearbeiding aan die Rasionalisasiekommissie gestel is, geld in 'n besondere mate van hierdie opset, naamlik dat studente krities is en graag ondersoek na nuwe dinge instel; wanneer 'n ander kerk 'n meer aanvaarbare "pakket", wat hulle geestelike behoeftes bevredig, aanbied, skroom hulle nie om elders betrokke te raak nie.

Philadelphia bestaan tans uit alle studente in 'n radius van ongeveer 10 km rondom die Universiteit wat nie by hulle ouers woon nie. Met toestemming van die betrokke kerkrade word enkele lidmate van

omliggende gemeentes in Philadelphia geakkommodeer en andersom (laasgenoemde geld veral Pretoria-Suid). Volgens hierdie reëling is daar ongeveer 600 besoekpunte. In effek is dit egter meer as gevolg van die feit dat heelwat studente gedurende die jaar die Universiteit verlaat. Daar is egter ook 'n hele aantal studente van buite die grense wat (behalwe vir huisbesoek) hier inskakel en wat in 'n sekere sin ook die verantwoordelikheid van die predikante van Philadelphia is ten opsigte van toerusting en besondere pastoraat. Dit is net so dat hulle identifiseer met die belangegroep van studente en baie keer nie werklik by hulle tuisgemeentes inskakel nie.

Verdiskontering van die verwagte getal toekomstige studente bring nie 'n wesenlike verandering aan die hoeveelheid besoekpunte op mediumtermyn mee nie. Volgens syfers van die Universiteit is die verwagte getal vir die jaar 2005, 25062 (meer as tans) nadat dit in 1996 'n hoogtepunt van 27 500 bereik het.

Dit is 'n onbegonne taak om van 'n predikant te verwag om in die universiteitsjaar meer as 300 besoekpunte met huisbesoek te dek veral as gevolg van die hoë frekwensie van besondere pastoraat. Enige vermindering aan die getal predikante sal dus 'n drastiese inkorting van individuele huisbesoek beteken terwyl die studente juis in 'n lewensfase is waarin een besoek per jaar in baie gevalle ontoereikend is.

'n Baie belangrike argument ten gunste van die behoud van twee standplase in Philadelphia is die noodsaaklikheid van die leraars se betrokkenheid by opleiding. In 'n studentegemeente vind opleiding vanselfsprekend meer as in 'n "gewone" gemeente plaas aangesien daar ten opsigte van besture, kommissies en selfs kerkraadslede gewoonlik jaarlikse verwisseling is. Wat Philadelphia nog meer uniek selfs as ander studentegemeentes maak, is die feit dat die meeste teologiese studente hier saamgetrek is. Dit sou jammer wees as die opleidingsgeleentheid vir hulle (en die baie ander wat gewillig en beskikbaar is) wat toekomstig op al die gebiede in die Kerk leiding moet gee, nie benut word nie. Met een standplaas kan die huidige struktuur van werk- en diensgroepe onmoontlik so behou word.

Die beswaar dat studentegemeentes 'n baie "kort jaar" het, geld nie heeltemal van Philadelphia nie. Die werksaamhede neem immers 'n aanvang met die weeklange eerstejaarskamp en die eredienste vroeg in Januarie en eindig met die afsluiting van die eredienste in die begin van Desember en dienswerkkampe in Desember. Gedurende die April- en Julievakansies word fondsinsamelingstoere onderneem.

Na baie deeglike besinning kan daar moeilik tot 'n ander gevolgtrekking gekom word as dat die wegneem van 'n standplaas in Philadelphia in die huidige bedieningspatroon, chaos sal veroorsaak.

5.2

GEMEENTE POTCHEFSTROOM

Besonderhede van studentegemeente Potchefstroom

Lidmatetal

Die getalle van die gemeente is tans 631 lidmate: 603 belydende en 28 dooplidmate.

Gemeentesamestelling

Die gemeente se lidmate is saamgestel uit die volgende komponente:

Universiteit: Lidmate in koshuise	- 340
Universiteit: Lidmate in die dorp	- 126
Onderwyskollege: Lidmate in koshuise	- 105
"Permanente" lidmate:	
Dosente verbonde aan PUK en POTE	- 32
Dooplidmate (kinders)	- 28
TOTAAL	- 631

Motivering vir die behoud van die tweede standplaas

Die grootste konsentrasie van naskoolse jeug in die Wes-Transvaal is op Potchefstroom gesentreer. Die jongmense is verbonde aan die Potchefstroomse Universiteit, die Onderwyskollege, die Suid-Afrikaanse Weermag, die Landboukollege en die Polisie.

Die onsekerheid wat geheers het oor die moontlike sluiting van die Onderwyskollege op Potchefstroom is uitgesorteer. Die Potchefstroomse Onderwyskollege sal kragtens regeringsbesluit op Potchefstroom bly.

Die terugverskuiwing van die Fakulteit Ingenieurswese en die uitfasering van die satelietkampus op Vanderbijlpark neem in 1992 'n aanvang. Die getalle van die gemeente sal dus nie afneem nie, maar toeneem of ten minste konstant bly.

In die lig van

- * die getal studente as lidmate;
- * die diversiteit van die samestelling van die gemeente en met die oog op sinvolle bearbeiding van die lidmate;
- * die intensiteit van aktiwiteite in die gemeente;
- * die beperkte tyd as gevolg van die akademiese jaar;
- * die toegespitste bearbeiding en toerusting van toekomstige leiers;
- * die grootskaalse verskuiwing jaarliks en deur die loop van die jaar;

is meerdere bediening nodig.

'n Faktor wat ook nie uit die oog verloor moet word nie, is dat die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerk elkeen studentegemeentes op die kampus(se) het. Dit is belangrik om gekonsentreerde aandag aan ons eie lidmate te gee, sodat hulle nie weens 'n gebrek aan studentebediening by die ander studentegemeentes inskakel nie.

Samevatting

Die kerkraad van die Potchefstroomse Studentegemeente versoek die Algemene Kerkvergadering vriendelik maar tog dringend dat die tweede standplaas by die gemeente gehandhaaf sal word om die volgende redes:

- * Lidmaatgetalle vereis 'n tweede voltydse standplaas.
- * Spesialisasiewerk moet met die jeug onderneem word.
- * Die geleentheid word hiermee aan die jeug gebied om werklik betrokke te raak by die Kerk.
- * Ander Kerke met uitsluitlike jeugbediening noodsaak soortgelyke spesiale bediening deur die Nederduitsch Hervormde Kerk op Potchefstroom wat nie deur een predikant alleen behartig kan word nie.

Die gemeente het groot begrip vir die Kerk se finansiële probleme en die finansiële las wat studentebearbeiding vir die Kerk meebring.

5.3 PRETORIA TECHNIKON STUDENTEGEMEENTE

In die lig van die huidige finansiële probleme van die Kerk sou daar waarskynlik bepaalde keuses gemaak kon word vir die rasionalisering van die Technikon standplaas. Die kerkraad is egter van mening dat dit 'n geweldige negatiewe impak op die jeug van die Kerk sou hê.

Die volgende word as motivering vir die standplaas gestel:

- * Die finansiële posisie van die Technikon self het sodanig verbeter dat daar voortgegaan word met die bou van nuwe koshuise op die kampus. Dit sal die lidmaatgetal met ongeveer 100 laat styg binne die volgende jaar tot ± 350 .
- * Daar is vir 1992 slegs 4 000 eerstejaars (480 hervormers) uit 7 000 aansoeke gekeur. Dit blyk dus duidelik dat Technikonopleiding al belangriker word. Dus sal die lidmaatgetal in die toekoms steeds groei.
- * Baie van die studente kom uit gemeentes met geen of onaktiewe jeugverenigings met die gevolg dat hulle as skoliere by ander Kerke se jeugaksies ingeskakel het. In die Technikon gemeente kry hulle die geleentheid om hulle Christenskap in hul eie Kerk uit te leef.
- * Daar word ten volle van die Technikon se geriewe gebruik gemaak en daarom het die gemeente die minimum uitgawes. Hoewel daar verskillende projekte aangepak word, bly die insameling van geld 'n groot probleem. Die gemeente sal dus nog lank van subsidie van die Kerk gebruik moet maak.

As gevolg van groter betrokkenheid deur die studente het die finansiële posisie van die gemeente sodanig verbeter dat 'n goedkoop kombi aangekoop kon word. Die gemeente onderneem ook om 'n deel van sy verpligtinge self na te kom.

- * Met die voltydse bediening die afgelope jare het die gesindheid, geestelike groei en verantwoordelikheid van die studente geweldig verbeter en word die eredienste, funksies en aktiwiteite baie beter bygewoon. Met voortgesette voltydse bearbeiding kan die gemeente sy volle potensiaal bereik.

5.4 FORTEINEDAL

Aan die einde van 1990 is die subsidie aan Fonteinedal bevries nadat die gemeente vakant geraak het. Aan die begin van 1991 is egter die ideale tussentydse oplossing gevind. Ds Elisabeth Kloppers is in deeltydse hoedanigheid na Fonteinedal beroep, alhoewel sy die volle bearbeiding van die gemeente waarneem. Hierdie werkwysie het geblyk baie suksesvol te wees: Fonteinedal kon voortbestaan as gemeente, het geweldig op uitgawes bespaar, het nie 'n pastorie nodig nie en tog geniet hulle volle bearbeiding.

Om dit egter sonder enige subsidie hoegenaamd voort te sit, is onmoontlik, daarom pleit die kerkraad ernstig dat die subsidie herstel moet word. Na raming sal die lidmaatskap in 1992 tot ongeveer 250 styg wanneer studente van ander Onderwyskolleges, soos Goudstad Onderwyskollege, hierheen kom. Hierdie kollege sal in die toekoms die belangrikste (indien nie die enigste) Afrikaanse Onderwyskollege in die land wees.

Om nou, wanneer die onderwys so 'n groot krisis beleef - wanneer die aanslag op die volksee, Christelik-gefundeerde onderwys op sy felste is, die grootste gemeente uitsluitlik vir Hervormde onderwysstudente, tot niet te maak of bearbeiding af te skaal, sal fataal wees vir die toekoms van die Hervormde onderwyser en kind. Die opvoeding deur die onderwyser wat lidmaat is van die Kerk, sal in die toekoms van kardinale belang word. Hulle mag nie op studentevlak as lidmate verloor word nie. As 'n tussentydse oplossing nie so vinnig gevind is nie, sou daar gedurende 1991 reeds groot skade plaasgevind het, wat in 1992 (met die koms van soveel nuwelinge) rampspoedige afmetings sou aanneem.

As die land en die Kerk in 'n finansiële krisis verkeer, is die onderwys en die onderwysstudent, die heel laaste plek waar die Kerk mag onttrek! In hierdie moeilike tye moet die Kerk in die besonder sy onderwysers ondersteun en hulle toerus vir 'n taak wat nog veel moeiliker gaan word.

5.5

BESKRYWINGS PUNT : RING VAN PRETORIA HERSTEL VAN STANDPLAAS: FORTEINEDAL

Die Ring versoek die herstel van die subsidie aan die gemeente Fonteinedal ondanks die Kerk se finansiële posisie.

Motivering:

Die Ring van Pretoria het met kommer kennis geneem van die verwickelinge rondom die standplaas Fonteinedal. Die ringsvergadering het die verslag van die ringskommissie met betrekking tot hierdie saak goedgekeur en wil die standpunt van die ringskommissie onderskryf en verder voer, naamlik:

Die standplaas Fonteinedal is 'n sleutelstandplaas wanneer die omstandighede waarin die onderwys hom tans bevind, in ag geneem word. Voltydse bearbeiding van onderwysstudente is geen luukse nie, maar deurslaggewend noodsaaklik. Verwickelinge op die kampus tydens die afwesigheid van 'n predikant aldaar, het verder tot die oortuiging gelei dat daar 'n predikant, wat in die besondere situasie pas, fisies op die kampus teenwoordig moet wees.

Die sluiting van die Goudstadse Onderwyskollege en die oorplasing van die studente na NKP sal noodwendig meer lidmate vir Fonteinedal meebring. Die gemeente sal dus fisies groei.

Die opskorting van die subsidie aan hierdie gemeente is 'n groot jammerte en dit behoort so gou moontlik herstel te word. Die hoë prioriteit van hierdie standplaas wat sinodaal gesubsidieer word (hoewel dit nie 'n sinodale pos is nie), kan nie met die sinodale poste vergelyk word nie.

Die Ring van Pretoria het sy erns met die situasie bevestig deur as tussentydse maatreël 'n ekstra ringsheffing in te stel ten einde die gemeente deur te help totdat die subsidie herstel is.

AANBEVELING

- * Die vergadering spreek hom uit oor die bearbeiding van studente.
- * Die vergadering behandel die beskrywingspunt van die Ring van Pretoria met betrekking tot gemeente Fonteinedal.
- * Die vergadering besluit oor die ontvriësing van die standplase te Potchefstroom en Fonteinedal met inagneming van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie (vergelyk Hoofstuk XXII - Kerklike Goedere).

6.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA SINODALE STANDPLASE EN BEGROTING

Agtergrond

Standplase waarvoor daar sinodaal begroot word, word tans in twee kategorieë verdeel, te wete:

- * Die sogenaamde "Administrasieposte":
Dit behels die standplase waarvan die werkopdrag uitsluitlik vanuit die kerklike administrasie (Kerkkantoor) plaasvind.
Hieronder ressorteer die volgende: KITAL, Diens van Barmhartigheid, Tydskrifafdeling en Sending.
- * Die sogenaamde "Bedieningsposte":
Dit behels die standplase wat steeds binne die presbiteriaal-sinodale orde funksioneer en dus nie vanuit die kerkkantoor hul werkopdrag ontvang nie.
Hieronder ressorteer die volgende: bejaardesorg, hospitaalbearbeiding, studentebearbeiding en evangelisasie.

Voorstel

- * Bogenoemde twee kategorieë word geëvalueer in terme van
 - ** bestaansmoontlikhede;
 - ** of elkeen 'n 8/8-pos/standplaas is of behoort te wees;
 - ** pos/standplaasomskrywing in terme van "administrasie" of "bedienings"-opdrag.
- * Kategorie 2 word geleidelik as afsonderlike kategorie uitfaseer.
- * Die sinodale begroting maak nie meer vir besondere standplase op 'n spesifieke plek voorsiening nie, maar wel vir die werkterreine van pastoraat, apostolaat en diakonaat.

* Die fondse wat uit die sinodale begroting beskikbaar is, word in oorleg met die Raad van Finansies aan ringsvergaderings beskikbaar gestel. Dit geskied met goedkeuring van die Algemene Kerkvergadering of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

* Die verskeidenheid van die verskillende werkterreine van die Kerk word binne ringsverband beplan en ingestel.

Die volgende moontlikhede kan oorweeg word:

** Verskillende werkterreine kan met mekaar gekombineer word, byvoorbeeld bejaardesorg en evangelisasie (met die voorbehoud dat die standplaas aan 'n gemeente verbind word ter wille van die inordening onder die kerkraad as primêre vergadering van die ampte).

** 'n Werkterrein kan in kombinasie/samewerking met 'n gemeente funksioneer.

** 'n Standplaas kan tussen twee of drie gemeentes gevorm word.

* Die toesighoudende vergadering is die ringsvergadering.

Motivering:

* Die presbiteriaal-sinodale beginsels is nie meer deurslaggewend ten opsigte van die bepaling van die voortgang van 'n bepaalde werkterrein nie. Beskikbare geld en die feit dat die geld sinodaal gehef word, het die seggenskap van die primêre vergadering van die ampte (die kerkraad) na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering laat verskuif. In die geval van kategorie 2 (die sogenaamde "bedieningsposte") het selfs beroepwerkzaamhede na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verskuif - 'n ernstige botsing van belange ontstaan byvoorbeeld in die geval van studentegemeentes waar die gemeentevergadering en die kerkraadsvergadering by hierdie opdrag betrokke is, maar iewers van buite ook die Algemene Kommissie!

* Daar is tans heelwat groot gemeentes wat te groot is vir een standplaas, maar wat nie 'n volle tweede standplaas kan bekostig nie. Predikante in sinodalediens is feitlik sonder uitsondering in sulke gemeentes as pastorale hulp werksaam. Dit blyk dus dat hulle sinodale opdrag wel ruimte en tyd vir sodanige "ekstra" werkzaamhede bied.

* Die Kerk het ook 'n etiese verantwoordelikheid teenoor die jong afgestudeerde predikante wat op beroepe wag en na 'n werkmoontlikheid smag. Is dit verantwoordbaar dat diegene wat reeds voltydse poste/standplase beman, óók nog deelyds in gemeentes betrokke kan wees en sodoende ander van 'n regmatige werkopdrag beroof? Is dit verder billik dat persone 'n voltydse vergoeding vir 'n sogenoemde voltydse standplaas ontvang, maar ook elders binne die Kerk 'n addisionele inkomste verdien? En dit ten koste van ander wat só geen geleentheid kry nie.

* Indien die verskillende werkterreine van die Kerk deur die ringsvergadering onder die presbiteriaal-sinodale orde op só 'n wyse georden en gekombineer kan word, dat bepaalde kombinasies volle standplase vorm en nuwe werkgeleenthede geskep word, kan dit die Kerk in geheel baat en sinodaal geweldige besparings teweegbring.

Voorbeeld

'n Gemeente bestaan uit 600 lidmate. Die Kerk het bepaal dat 400 lidmate 'n standplaas kan bekostig en 'n werkbare eenheid uitmaak.

Op voorlegging van die ringsvergadering en in oorleg met die Raad van Finansies en met instemming van die Algemene Kommissie vorm die 200 lidmate ('n 4/8-standplaas) 'n kombinasie of 'n samewerkingsooreenkoms met 'n sinodale opdrag, byvoorbeeld evangelisasie, bejaardesorg of hospitaalbearbeiding. Die besondere gemeente is dan vir 4/8 van die vergoeding verantwoordelik en die Raad van Finansies vir die ander 4/8-deel.

Indien die sinodale begroting nou nie meer tot 'n bepaalde standplaas beperk is nie, kan die beskikbare geld breër en meer effektief in diens van die Kerk se besondere werkerterreine aangewend word:

Voorbeeld

In die geval van evangelisasie word die begrote bedrag vir die standplaas in Pretoria nou deur 'n bepaalde kombinasie met 'n ander werkerterrein losgemaak om ook vir evangelisasiewerk in 'n ander stad/gemeente aangewend te kan word. Hierdie werkmethode bied ook 'n verskeidenheid moontlikhede vir die oplossing van die middestedelike gemeentes se probleme, aangesien 'n verskeidenheid kombinasies moontlik word wat 'n enkele standplaas kan vervang/vorm.

Die verhouding waarin sodanige kombinasies gereël kan word, moet oop wees (3/8 - 5/8) of selfs (1/8 - 7/8) sodat die werklike behoeftes vanuit 'n gemeente en die beskikbare sinodale fondse effektief verdeel en aangewend kan word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

III L I D M A T E

1. STATISTIEK

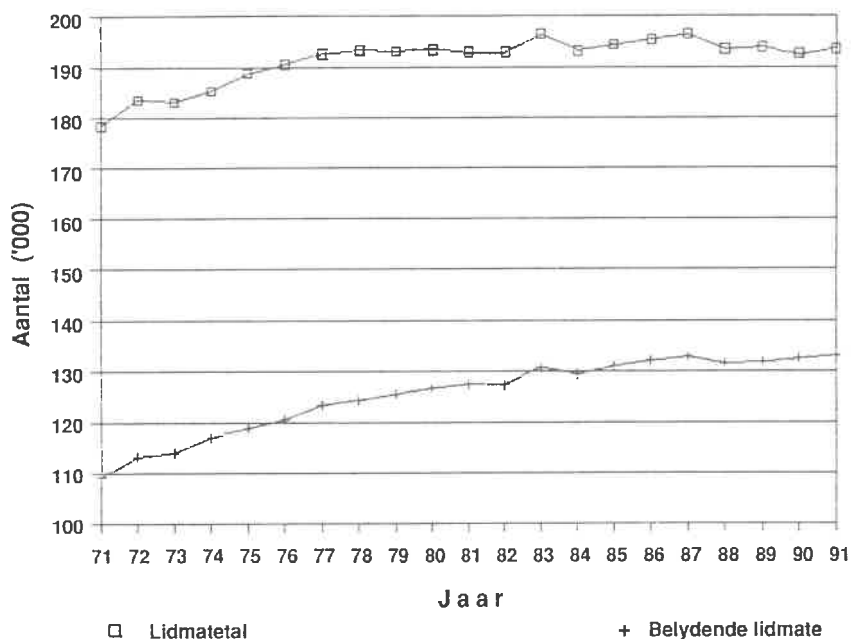
1.1 KERKLIKE OPNAME

Die groei van die Kerk volgens lidmatetotal oor die afgelope 20 jaar word weerspieël in die volgende statistieke:

JAARTAL	LIDMATE- TAL	BELYDENDE LEDE	BELYDENIS GEDOEN	GEDOOP	ANDER KERKE	
					VERTREK	OORGE- KOM
1971	178 362	109 240	4 819	5 734	1 526	1 806
1972	183 573	113 498	4 973	5 934	1 572	1 950
1973	183 209	114 251	5 195	5 844	1 512	1 813
1974	185 339	117 266	5 145	5 608	1 423	1 818
1975	188 901	118 871	5 398	5 370	1 502	1 924
1976	190 573	120 644	5 691	5 511	1 512	2 004
1977	192 783	123 390	5 377	5 894	1 623	1 936
1978	193 399	124 310	5 583	5 414	1 731	1 906
1979	193 195	125 493	5 562	5 043	1 768	1 981
1980	193 521	126 661	5 378	4 818	1 821	1 917
1981	193 111	127 435	5 394	4 848	1 753	1 969
1982	193 091	127 346	5 119	5 083	2 031	2 066
1983	196 323	130 619	5 112	5 264	1 816	2 161
1984	193 144	129 426	5 506	5 191	1 852	2 265
1985	194 197	130 981	5 124	5 028	1 900	2 239
1986	195 299	132 016	5 192	4 936	2 028	2 313
1987	196 335	132 831	5 310	4 843	1 491	2 531
1988	193 484	131 466	4 769	4 812	2 536	3 449
1989	193 890	131 697	4 693	4 363	2 417	3 229
1990	192 724	132 412	5 927	4 283	2 280	2 848
1991	193 561	133 091	4 898	4 143	1 990	2 499

Die bostaande statistiese gegewens wat betref dooplidmate en belydende lidmate kan soos volg grafies voorgestel word:

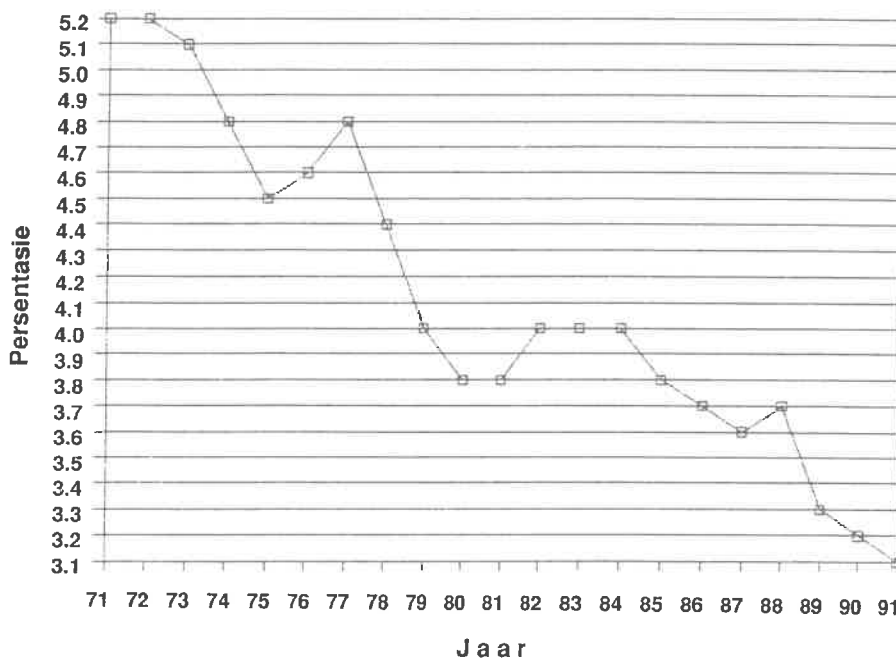
LIDMATETOTAL EN BELYDENDE LIDMATE

Dit blyk uit die grafieke dat daar steeds 'n stadige groei in die getal belydende lidmate voorgekom het ($\pm 1\%$ per jaar oor die 20 jaar). Die groei in die getal dooplidmate het egter afgeplat.

Onderstaande grafiek toon die verhouding van lidmate in 'n jaar gedoop tot die totale aantal belydende lidmate. Uit die grafiek kan die dramatiese daling in die getal dopelinge oor die afgelope 20 jaar afgelei word.

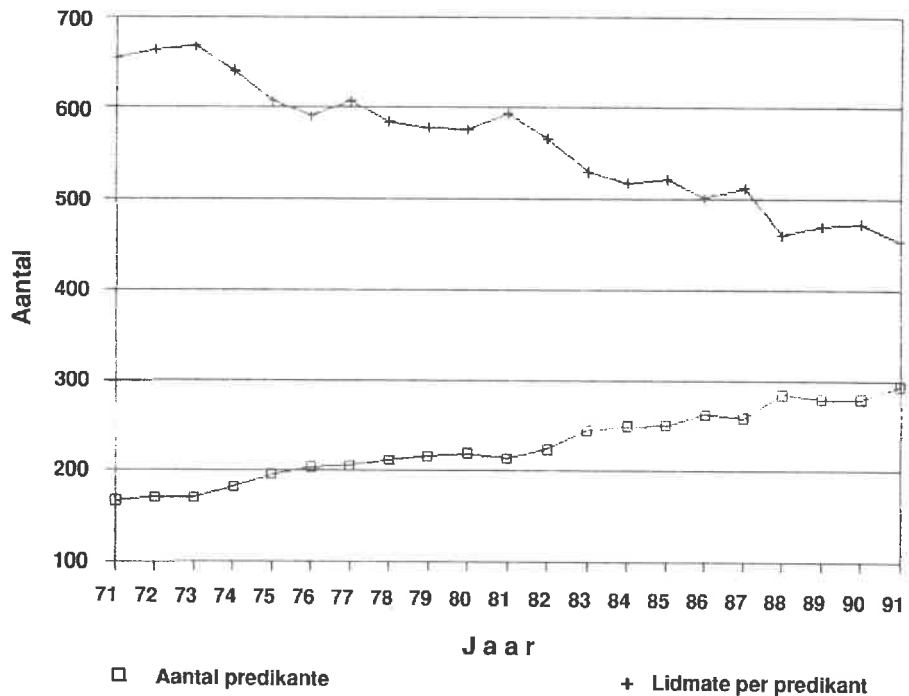
GEDOOPT AS PERSENTASIE VAN BELYDENDE LEDE

Daar kan ook afgelei word dat die gemiddelde ouderdom van die lidmate van die Kerk toeneem. Dit is duidelik dat die Kerk, as hy nie wil kwyne, hom al meer sal moet wend tot evangelisasie.

Die toename in die getal predikante oor die afgelope aantal jare het 'n heilsame uitwerking gehad op die verhouding van predikante tot lidmate. Onderstaande grafiek toon die toename in die getal predikante oor die afgelope 20 jaar en daarteenoor die vermindering in die getal lidmate wat deur elke predikant bearbei moet word. In 1991 was die verhouding 453 belydende lidmate vir elke predikant teenoor 654 in 1971. Die verbetering maak meer intensiewe bearbeiding moontlik.

AANTAL PREDIKANTE EN LIDMATE PER PREDIKANT

1.2

STAATSSENSUS 1991

In die Staat se jongste sensusopname is aangedui dat 218 409 persone lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk is. Dit toon 'n verskil van 24 848 teenoor die Kerk se eie opgawe van 193 561.

Volgens die opname behoort van die 4 521 873 blankes 4.8% aan die Nederduitsch Hervormde Kerk.

In 'n vergelyking met die gegewens wat in 1983 aan die Algemene Kerkvergadering verstrekk is kom die volgende na vore:

GETAL LIDMATE	1980	%	1991	%
Nederduitsch Hervormde Kerk	246 000	5.4	218 409	4.8
N.G. Kerk (blankes)		37.4	1 428 130	31.6
Gereformeerde Kerk		2.8	106 798	2.4

Volgens die opname het 32 366 (0.7%) blankes aangedui dat hulle nie aan 'n kerk behoort nie terwyl 901 184 (20%) blankes óf beswaar gehad het om hulle kerkverband te vermeld of niks vermeld het nie.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK

Die verslag van die Raad aan die Algemene Kerkvergadering toon dat daar sedert die vorige vergadering nie noemenswaardige werk gedoen is nie.

Daar is benewens die konstitueringsvergadering een ander vergadering gehou.

Die Raad het aan die volgende sake aandag verleen:

- * Inligting ten opsigte van die Kerk se lidmaatgroei is aan die pers beskikbaar gestel.
- * Enkele aanbevelings oor die wysiging van die jaarverslag oor sensus en statistiek is aan die opstellers van die jaarverslae deurgegee.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die werk van die Raad vir Sensus en Statistiek.
- * Kerkrade word versoek om elke jaar in Februarie met groot akkuraatheid en eerlikheid die gemeentetelling te hou met die oog op korrekte statistiek.

IV ROEPING VAN DIE KERK

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het na aanleiding van 'n beskrywingspunt van die Ring van Zoutpansberg besluit dat 'n komitee benoem word om die werksaamhede van die Algemene Kerkvergadering te beoordeel met die oog op rasionalisasie wat dan uiteindelik sal uitloop op die behoud van die omvang en standaard van die bediening maar met vermindering van die gemeentes se bydrae tot die algemene fondse.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende persone benoem op die Rasionalisasiekommissie:

- * Prof JP Oberholzer - sameroeper
- * Oudl MF van der Merwe
- * Oudl RA Buitendag

Die Rasionalisasiekommissie het ds JC de Lange en mnr L de Munnik gekoöpteer as lede. Mnr Buitendag se werkverpligtinge het hom genoodsaak om as lid te bedank en mnr R Dyman is in sy plek as lid gekoöpteer.

Prof JP Oberholzer het as lid bedank in 1991 en ds JC de Lange is in sy plek as voorsitter aangewys.

Die Rasionalisasiekommissie het by twee geleenthede voorlopige verslae by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ingedien en 'n derde verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê op 6 Maart 1992.

Na behandeling van 'n 1ste voorlopige verslag het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die Rasionalisasiekommissie versoek

- * om met 'n volledige projekplan te begin wat sal uitloop op eventuele rasionalisasie al sou dit oor 'n langer termyn afgehandel moet word;
- * om voorstelle tot 'n werkwyse saam met kundiges te formuleer en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor te lê;
- * om aandag te gee aan die bykomende opdrag van die Raad van Finansies om te kyk na die Administrateurskantoor met die oog op ingrypende rasionalisasie.

In die ondersoek het die Rasionalisasiekommissie vraelyste aan verskeie instansies gestuur oor hulle missie en werkmodes, met die versoek dat hulle onderskei tussen primêre en sekondêre funksies naamlik:

- * Primêre funksies:

Handelinge wat direkte gevolg gee aan die roeping van die Kerk byvoorbeeld die verkondiging van die Woord van God en barmhartigheidsdiens.

- * Sekondêre funksies:

Ondersteunende of instaatstellende handelinge tot die primêre funksies.

Die instansies wat genader is, was:

Raad vir Studentebearbeiding.
Raad vir Herderlike Sorg.
Beheerraad van die Tydskrifafdeling.

Beheerraad van Kital.
Raad vir Evangelisasie.
Sendingraad.
Kuratorium.

In sy tweede verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Rasionalisasiekommissie aanbeveel dat die Kommissie sinodale poste wat vakant raak moet bevries tot die Algemene Kerkvergadering weer oor die voortbestaan van die poste kan besluit.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die aanbeveling aanvaar en die volgende poste is bevries:

- * Superintendent vir evangelisasie vanaf 1 Januarie 1990.
- * Hospitaalbearbeiding Johannesburg vanaf Januarie 1991.
- * Bearbeiding van bejaardes vanaf Maart 1991.
- * Teologiese dosent by Universiteit van Pretoria vanaf 1989.
- * Teologiese dosent by HTO vanaf 1 September 1990.
- * Studentebearbeiding Fonteinedal vanaf Januarie 1991.
- * Studentebearbeiding Potchefstroom vanaf April 1992 (ds C Steenkamp).
- * Voltydse skriba vanaf 1 Mei 1991.
- * Voltydse redakteur van die Hervormer vanaf 1 Mei 1992.

'n Meer uitgebreide verslag oor die werksaamhede van die Rasionalisasiekommissie word verstrek in Hoofstuk XXII - Kerklike Goedere.

Voortvloeiend uit die verslag van die Rasionalisasiekommissie, het die vraag by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na vore gekom: "Het die Kerk, voordat hy begin rasionaliseer, homself sorgvuldig genoeg verantwoord oor aangeleenthede soos sy wesenlike opdrag, teologiese basis, bestemming, en dies meer." Die Kommissie het besluit om by 'n reeks werkwinkels oor die aangeleentheid te handel en 'n behoorlike beplanning te doen. As vertrekpunt vir sy ondersoek en besprekings het die Kommissie die volgende drie vrae en antwoorde geneem:

* WAARUIT LEI DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK SY ROEPING AF?

Uit die Opdrag van God soos vervat in die Heilige Skrif.

- ** Soos neerslag gevind in die Kerk se interpretasie in sy belydenisskrifte.
- ** Soos geformuleer in die Kerkwet, Bepalings en besluite van die Kerk.
- ** Met inagneming van die tidsomstandighede.

* HOE FORMULEER DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK SY ROEPING?

- ** Om as geroepe draer van die evangelie van Jesus Christus tot eer van God, in geloofsgehoorsaamheid aan Hom en in liefde en verantwoordelikheid tot Hom Sy opdrag in die wêreld uit te voer.

* WAARIN KRY DIE ROEPING IN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK SY GESTALTE?

- ** Apostolaat
- ** Pastoraat
- ** Diakonaat

Dit gaan deurgaans gepaard met die nodige orde en dissipline. By elk van die sake is die administrasie-komponent onontbeerlik.

Hieruit voortvloeiend het die volgende basiese vrae ontstaan:

- * Wat is die Kerk se wesenlike opdrag in die situasie van 1992 en verder?
- * Het die Kerk die teologiese basis en bestemming van sy werk weer 'n keer duidelik verken en omlyn?
- * Hoe wil die Kerk sy opdrag in hierdie situasie van 1992 en verder in Suid-Afrika uitvoer?
- * Wat is vir die Kerk werklike prioriteite vanuit die Woord?
- * Is die huidige kerklike praktyk in die Nederduitsch Hervormde Kerk in lyn met die prioriteite wat die Woord aan die Kerk bied?
- * Oor welke middele/bronne beskik die Kerk en het hy nodig?
- * Wend die Kerk die middele waaroor hy beskik, doeltreffend aan om sy prioriteite te bereik?

Met hierdie klompie vrae in die agterkop het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan die werk gegaan. 'n Hele reeks werkswinkels en studievergaderings is gehou.

Die resultaat van die Kommissie se studiewerk word volledig weergegee in 'n studiestuk wat as Bylae B in die agenda ingebind is. Wie noulettend lees sal merk dat daar uitgegaan word van die roeping van Kerk in gemeenteverband as normale en elementêre verskyningsvorm van die Kerk. Die roeping van die Kerk is daarna omvangryk ondersoek in al die wye geleidinge van die Kerk se werk. Aan die einde is die sirkels weer nouer getrek om by die volgende kompakte opsomming van die totale funksionering van die Kerk uit te kom.

Die wesenlike van die Kerk en sy werk

- * Hiermee word bedoel dié fasette van die Kerk se werk waarsonder die Kerk nie meer Kerk sal wees nie.

Die volgorde dui nie prioriteite aan nie.

APOSTOLAAT

Gemeente
Verkondiging
Bybel
Evangelisasie
Sending
Suiwer leer
Eenheid van die Kerk

PASTORAAT

Gemeente
Verkondiging
Bybel
Prediking en Sakramente/
Gebed
Onderhouding van die
suiwer leer

DIAKONAAT

Gemeente
Verkondiging
Bybel
Amsorg
Geloofsgemeenskap
Barmhartigheidsdiens
Offerbereidheid

Geloofsonderrig
Liturgie/Erediens
Amp sorg
Geloofsgemeenskap
Kategese/Bybelstudie
Huisgodsdien
Lewenswandel
Opsig en Tug

**INFRASTRUKTUUR WAT NODIG IS OM GENOEMDE WESENSFASETTE
VAN DIE KERK SE WERK TE DIEN**

Die drie blokkies dui die gewig aan wat, in die lig van al die vorige dokumente, min of meer aan die onderskeie fasette toegeken kan/behoort te word met die oog op besteding van die fondse waaroor die Kerk beskik

**Nie wesenlik nie,
maar as infrastruk-
tuur onmisbaar**

Teologiese Opleiding
Predikantstandplase
(Gemeente Struktuur)
Amptelike vergaderings
Administrasie

Uiters belangrik

Inligting, toerusting,
biblioteke
Gemeentedienssentra
Onderwys en Opvoeding
Kerstening
Diakonale Diensorgane
Administrasie
Kategesehandboeke/
Inligtings- en toerus-
tingsmateriaal

**Noodsaaklik – moet
in die lig van Kerk
se vermoë van tyd tot
tyd heroorweeg word**

Sinodale sentra/
standplase
Rade
Professionele dienste
Ekumene (betrekkings)
Kategeselokale
Benutting van moderne
media

Daar is in die proses ondersoek gedoen na die besteding van die Kerk in gemeenteverband en in sinodale verband om vas te stel hoe die Kerk tot nou sy bronne aangewend het. Die uiteensetting wat hieronder volg neem slegs finansiële besteding in aanmerking. Die aanwending van beskikbare bronne in terme van dienslewering deur lidmate is uiteraard nie kwantifiseerbaar nie. In hierdie verband moet ook gesê word dat, terwyl die besteding ten opsigte van apostolaat en diakonaat betreklik laag is in verhouding tot die besteding aan die pastoraat, die werk van ouderlinge (presbiteraat) en evangelisasiewerke nie in geldterme meetbaar is nie. Verder moet ook gestel word dat die besteding ten opsigte van die diakonaat betrekking het op hoë intensiteit sinodale aktiwiteite soos kinderhuise en ouerhuise asook die Ondersteuningsraad se maatskaplike dienslewering wat tot dusver meer effektief op sinodale vlak georganiseer is.

Die finansiële verhoudings is afgelei uit die opsomming van al die gemeentes se finansiële state oor die jare 1988/90.

Die besteding van die gemeentes vir die genoemde jare, verdeel in die verskillende kategorieë is soos volg:

Besteding ten opsigte van pastoraat	R 63 234 235	50.5%
Besteding ten opsigte van apostolaat	R 2 244 782	1.8%
Besteding ten opsigte van diakonaat	R 9 347 603	7.4%
Administrasiekoste*	R 16 555 466	13.2%
Onkoste ten opsigte van eiendomme	R 8 660 255	6.9%
Besteding ten opsigte van boeke en tydskrifte	R 2 793 894	2.2%
Heffings	<u>R 22 582 529</u>	<u>18.0%</u>
	<u>R125 418 764</u>	<u>100.0%</u>

* (By administrasiekoste is ingesluit vergoeding van orreliste, sekretariële beamptes, lone vir skoonmakers, honoraria aan ampsdraers asook skryfbehoeftes, telefoon, huur ensovoorts).

Vir die doeleindes van vergelyking is rente en delging op lenings nie in berekening gebring nie. Daar is ook gekyk na die bedryfskoste van 'n gemiddelde gemeente in 1992. Vir dié doel is bepaalde aannames gemaak naamlik:

Lidmaattal 425
 Predikant op skaal 13-14 jaar
 Reiskoste op 22 500 kilometer
 Bydraes vir heffings en diens van barmhartigheid op 1992 basis.

Soos in die ontleding van werklike uitgawes hierbo is rente op en delging van lenings nie in berekening gebring nie.

Verdeel in dieselfde kategorie vir vergelykingsdoeleindes lyk die bedryfskoste vir so 'n gemeente in 1992 soos volg:

Besteding ten opsigte van pastoraat	R 94 148	50.2%
Besteding ten opsigte van apostolaat	R 3 600	1.9%
Besteding ten opsigte van diakonaat	R 12 553	6.7%
Administrasiekoste	R 26 300	14.0%
Onkoste ten opsigte van eiendomme	R 12 600	6.7%
Besteding ten opsigte van boeke en tydskrifte	R 4 506	2.4%
Heffings	<u>R 34 000</u>	<u>18.1%</u>
	<u>R187 707</u>	<u>100.0%</u>

Gemiddelde offergawe per lidmaat per jaar = R442 per jaar of R36.80 per maand.

Word bogenoemde verhoudings vergelyk met die verhoudings van werklike besteding vir 1988/90 kan opgemerk word dat sodanige verhoudings betreklik konstant gebly het.

Die bedrag wat van gemeentes gevorder word ten opsigte van heffings is ook ontleed en toegedeel aan dieselfde basiese kategorieë.

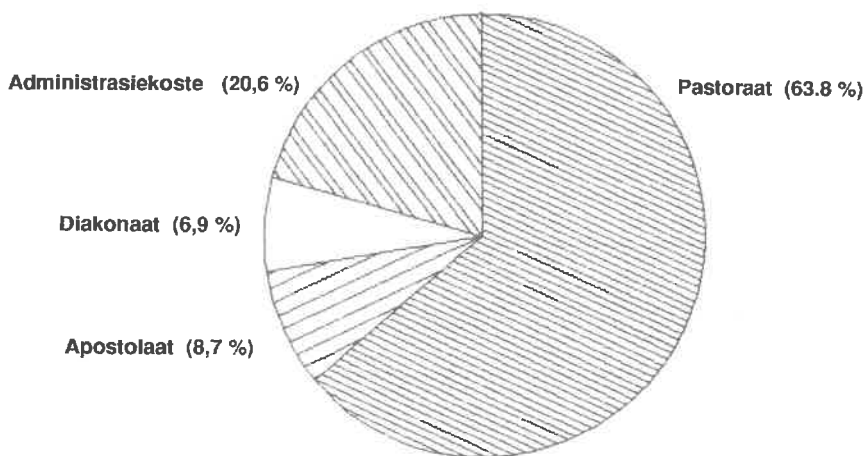
Die R34 000 (18.1%) wat bogenoemde gemeente aan heffings oorbetaal word dan soos volg toegedeel:

Besteding ten opsigte van pastoraat	38.2%
Besteding ten opsigte van apostolaat	24.8%
Besteding ten opsigte van diakonaat	0.8%
Administrasiekoste	36.2%

Word hierdie verhoudings ook verwerk in die toedeling van die bedryfskoste van die gemeente soos hierbo uiteengesit blyk dit dat gemeentes hulle fondse soos volg bestee:

Besteding aan pastoraat	63.8%
Besteding aan apostolaat	8.7%
Besteding aan diakonaat	6.9%
Besteding aan administrasie	20.6%
	<u>100.0%</u>

TOEDELING VAN BEDRYFSKOSTE VIR GEMEENTES VAN DIE KERK

Indien ekonomiese en sosio-politieke omstandighede nie verander nie, sou projeksies gebaseer op bogenoemde verhoudings steeds bruikbaar wees in strategiese beplanning.

Die vinnige veranderende omstandighede in Suid-Afrika bring egter mee dat nuwe benaderings gevolg sal moet word omdat 'n groot deel van die Kerk se betrokkenheid in die gemeenskap ernstig geraak sal word.

As voorbeeld kan genoem word die verpligtinge ten opsigte van onderwys, bejaardesorg, kindersorg, maatskaplike sorg ensovoorts wat afgewentel sal word na die gemeenskap en die lidmate. Voeg hierby die ekonomiese agteruitgang van ons lidmate as gevolg van die huidige droogtetoestande en die bedreiging van verarming as gevolg van toenemende werkloosheid. Al hierdie faktore gaan die Kerk dwing om te kyk na 'n herrangskikking van prioriteite en 'n hertoedeling van middele en bronne om die nuwe situasie te hanteer.

So sou dit dan nodig wees om te kyk na 'n vermindering van besteding ten opsigte van administrasie en/of pastoraat om voorsiening te maak vir 'n groter besteding ten opsigte van apostolaat en diakonaat.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die inligting hierbo verstrek en spreek hom uit oor die afleidings.

- * Die Algemene Kerkvergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om voort te gaan met die proses van strategiese beplanning en om aanpassings te maak in die lig van snelle veranderings in die Suid-Afrikaanse omstandighede.

V A M P T E

1. PASTORAAT

1.1 INLIGTING OOR DIENAARS VAN DIE WOORD SOOS OP 31 MAART 1992

Predikante voltyds in gemeentes bevestig	332
Predikante met besondere opdrag	15
Dosente	13
Deeltydse predikante	31
Dienspligkapelane	18
Predikante/Proponente sonder standplaas	12
Predikante/Proponente wat verder studeer	8
Emeritus predikante	57
Predikante met siekte-emeritaat	9
Predikante elders verbonde	5
Totaal	<u>500</u>

Predikante gelegeitimeer sedert Maart 1989

1989:	JJ Barnard HAT Engelbrecht M Meyer JA Minnaar BC Oberholzer A Oosthuizen MR Pienaar PJHS Pienaar GJ Pretorius EJA van Baalen RL van der Westhuizen GF van Wyk MA Venter
1990:	MG Smit (mej) GMM Pelser (dr) SJ Blaauw HJ Cilliers JMJ Cornelius GJ Grobler JA Holtzhausen EC Kloppers (mev) SJ le Roux LJ Meyer WH Oliver KF Smith (mej) FB Sneygans NJS Steenekamp CV van der Merwe JF van der Merwe AN van Niekerk S van Schalkwyk (mej) DA Viljoen
1991:	JS Botha (mej) JH Barkhuizen

CJ Beukes
JZ Britz
JJ Claassen
P Eckard (mev)
AM Greyling (mev)
JJ Greyling
JJ Janse van Rensburg
JP Janse van Rensburg
I Katzke
SA Kok
FJ Labuschagne
GCJ Nel
JJ Pinsloo (dr)
W de V Sauer
GC Senekal
L Steyn (mev)
GJ Strydom
DJD Taljaard
W van den Berg
A van der Linde (mev)
HT van der Linde
JBMH van Schalkwyk
JH van Staden
CJ van Wyk
SS van Wyk (mev)
AP Venter

AANBEVELING

- * Die nuwe predikante van die Kerk word hartlik verwelkom op hulle eerste Algemene Kerkvergadering as predikante.

1.2 VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

1.2.1 TAAKOMSKRIVING VAN DIE DIENSWERK VAN DIE PREDIKANT

Die dienswerk van die predikant word uiteengesit in die Kerkwet. Aan die hand van die Bepalings van die Kerkwet en 'n deeglike situasie-ontleding van die gemeente, ontwerp die kerkraad jaarliks 'n werkprogram vir die predikant. Die werkprogram dien as norm vir die deurlopende opsig van die kerkraad en die ringsvergadering.

1.2.1.1 LITURGIESE TAAK

VOORSTEL

Die primêre taak van die predikant is die verkondiging van die Woord. Hierdie verkondiging vind op verskillende terreine en wyses plaas, onder andere ook tydens die eredienste van die gemeente. Die liturgiese taak van die predikant behels:

- * Die verkondiging van die Woord in die erediens deur die prediking van die Woord.
- * Die lei van eredienste op Sondag volgens die Bepalings van die Kerkwet en die besluite van die Kerk in dié verband, soos verwoord in die Diensboek.
- * Die bediening van die sakramente.
- * Die voorbidding vir alle mense.
- * Die afneem van openbare geloofsbelydens.

- * Die bevestiging van ampsdraers.
- * Die lei van begrafnisdienste.
- * Die bevestiging van huwelike.
- * Die lei van besondere eredienste soos deur die kerkraad bepaal.

Beplanning:

Om sy liturgiese verantwoordelikheid saam met die kerkraad te beplan, kan die volgende as riglyne geld:

- * Voorbereiding vir prediking en erediens. Kerkrade moet rekening hou met die feit dat die voorbereidingstyd weekliks verband hou met die aantal nuwe preke wat die predikant moet voorberei. Vyf tot agt ure voorbereidingstyd per preek kan as tydwaarde gestel word.
- * Die kerkraad moet op grond van statistieke van die verlede 'n projeksie maak van die aantal begrafnisse en huwelike per jaar. In die werkprogram van die predikant moet die tye vir die voorbereiding en lei van sulke dienste eweredig in die werkprogram van die jaar versprei word. As tydwaarde vir die voorbereiding en lei van sulke dienste kan vyf uur vir voorbereiding en twee uur vir die lei van die diens gedurende die week as norm geld. In totaal word sewe tot agt uur per begrafnis en/of huwelik begroot.
- * Voorbereidingstyd vir die werkgroep vir prediking en erediens kan op drie uur per sessie (driemaandeliks) gereken word.

1.2.1.2 PASTORALE TAAK

VOORSTEL

Die predikant is saam met die ouderlinge en diakens verantwoordelik vir die algemene en besondere pastorale versorging van die gemeente.

- * Die predikant doen jaarliks by al die lidmate van die gemeente individueel of in die verband van die huisgesin, huisbesoek.
- * Indien die kerkraad op grond van die situasie-ontleding oortuig is dat dit nie prakties haalbaar is nie, geld jaarlikse huisbesoek by ten minste honderd en sestig besoekpunte (320 belydende lidmate) as minimumvereiste. Die res van die lidmate moet jaarliks groepegwys bearbei word.
- * Die predikant moet onder opsig van die kerkraad mense in besondere nood pastoraal versorg.

Beplanning:

Die tydwaarde toegeken aan huisbesoek kan soos volg bereken word:

- * Een uur per besoekpunt.
- * Vier besoeke per aand.
- * Een aand per week vir onder andere veertig moontlike weke wat jaarliks vir huisbesoek geskik is.
- * Twee uur per week as studietyd met die oog op voorbereiding en toerusting.

Die tydwaarde vir die besondere pastoraat kan soos volg bereken word:

- * Een uur per afspraak.

- * Een aand per week (vier afsprake).
- * Twee uur per week vir krisisgevalle.

1.2.1.3 KATEGETIESE TAAK

VOORSTEL

Die predikant is saam met die ouderlinge verantwoordelik vir die kategeese van die dooplidmate.

- * Die predikant behartig die kategeese van die finalejaars.
- * Die predikant rus die kategete deurlopend vir hulle taak toe.
- * Die predikant is saam met die ouderling verantwoordelik vir die volwasse kategeese.

Beplanning:

Om sy kategetiese taak uit te voer, kan die volgende as riglyn geld:

- * Toerustingsgeleenthede – drie uur per sessie.
- * Voorbereiding en aanbieding – twee uur per les per week.

1.2.1.4 JEUGBEDIENING

VOORSTEL

Die predikant is saam met die ouderlinge verantwoordelik vir die pastorale versorging van die jeug van die gemeente.

- * In die prediking en liturgie moet die predikant die jeug in hulle verskillende leeftyd fases in ag neem en betrek.
- * Tydens huisbesoek en besondere pastoraat moet ook op die jeug gefokus word en geleenthede vir een tot een-gesprekke geskep word.
- * Die predikant is mede-verantwoordelik om die ouderlinge, ouers en jeugkomitee toe te rus vir hulle werk.
- * Die predikant is saam met die ouderlinge verantwoordelik vir die beplanning, organisering, leiding en opsig van gestruktureerde jeugaktiwiteite ten opsigte van die voorskoolse, primêre, sekondêre en belydende fases.

Beplanning:

Om sy jeugbediening uit te voer, kan die volgende as riglyn geld:

- * Toerustingsgeleenthede – drie uur per sessie
- * Betrokkenheid op rotasiebasis by georganiseerde jeugaktiwiteite – drie uur per maand.
- * Beplanningsessies vir jeugwerk – drie uur per sessie.

1.2.1.5 EVANGELISASIE

VOORSTEL

Die predikant is saam met die ouderlinge verantwoordelik dat 'n deurlopende evangelisasie-aksie in die gemeente uitgevoer word.

- * In sy prediking, pastoraat en kategeese moet die predikant by amps-draers en lidmate 'n apostolêre bewussyn vestig en 'n bereidheid kweek om spontaan en georganiseerd by evangelisasie betrokke te raak.
- * Deur die bywoning van kursusse moet die predikant homself bekwaam om 'n evangelisasie-aksie van stapel te stuur.
- * Die predikante is saam met die ouderlinge verantwoordelik vir die beplanning, organisering en vestiging van 'n werkgroep vir evangelisasie.
- * Die predikant is verantwoordelik om deur middel van bestaande toerustingskursusse 'n werkgroep vir evangelisasie op te lei.
- * Die predikant is saam met die ouderlinge deurlopend verantwoordelik vir die beplanning van, en opsig oor die werksaamhede van die werkgroep.
- * In sy besondere pastoraat moet die predikant tyd inruim vir die intensiewe bearbeiding van lidmate wat kerkvervreemd raak.

Beplanning:

Om sy evangelisasietaaik uit te voer, kan die volgende as riglyne geld:

- * In die werkprogram van die predikant moet, waar van toepassing, voorsiening gemaak word vir die bywoning van toerustingskursusse.
- * Beplanningssessies vir evangelisasie - drie uur per sessie.
- * Toerustingsgeleenthede - drie uur per sessie.

1.2.1.6 TOERUSTING

VOORSTELLE

Die predikant is saam met die kerkraad verantwoordelik vir die beplanning, organisasie en aanbieding van toerustingsgeleenthede soos deur die Kerk bepaal en volgens geïdentifiseerde behoeftes van die gemeente. Die volgende terreine van toerusting is reeds geïdentifiseer:

- * Toerusting van ouderlinge.
- * Toerusting van diakens.
- * Toerusting van diakonale diensgroepe.
- * Toerusting van evangelisasiewerkers.
- * Toerusting van jeugwerkers.
- * Toerusting van doopouers (doopkategeese).
- * Toerusting van ouers met die oog op die begeleiding van hulle kinders.
- * Toerusting van voornemende huwelikspare (huwelikskategeese).
- * Deurlopende toerusting met die oog op huweliksverryking.
- * Bybelstudie.
- * Kategeese aan belydende lidmate.

Die predikant se verantwoordelikheid ten opsigte van toerusting behels die volgende:

- * Om toe te sien dat bestaande toerustingspakkette vir ouderlinge, diakens, diensgroepe en evangelisasiewerkers op 'n georganiseerde wyse deur homself en/of opgeleide aanbieders aangebied word.

- * Die aanbieding van doop- en huwelikskategese aan die hand van beskikbare materiaal.
- * Toerustingsgeleenthede soos Bybelstudie, voortgesette katege, huweliksverryking en ander behoeftes soos deur die kerkraad geïdentifiseer, moet deur die predikant beplan en georganiseer word en deur homself of ander kundiges aangebied word.

Beplanning:

Beplanningssessie - drie uur per sessie.
Aanbieding - drie uur per sessie.

1.2.1.7

VERGADERINGS EN BESTUUR

VOORSTEL

Die predikant se verantwoordelikheid ten opsigte van kerklike administrasie en vergaderings behels die volgende:

- * Die bywoning van 'n kursus in gemeentelike beplanning en bestuur, waar van toepassing.
- * Om saam met die skriba toe te sien dat die agenda van amptelike vergaderings volgens die voorskrifte van die Kerk ingerig word.
- * Die predikant is verantwoordelik om toe te sien dat bekwame persone leiding gee by kerklike vergaderings.
- * Die predikant is saam met die kerkraad verantwoordelik om toe te sien dat alle funksionariesse van die gemeente behoorlik toegerus is vir hulle werk.
- * Die bywoning van amptelike vergaderings waarheen hy opgeroep word.
- * Die predikant kom sy verantwoordelikheid, in oorleg met die kerkraad by rade op rings- en sinodale vlak na.
- * Die predikant dien adviserend op die finansiële kommissie en is saam met die kerkraad verantwoordelik vir die finansiële beplanning, insameling en beheer van die finansies.

Beplanning:

Om sy bestuurs- en regeerverantwoordelikheid uit te voer, moet die predikant se betrokkenheid by vergaderings in die jaarprogram wat in oorleg met die kerkraad opgestel word, geskeduleer word.

1.2.1.8

GEMEENSAP BETROKKENHEID

VOORSTEL

Die predikant het ook die verantwoordelikheid om in die wyer verband van die gemeenskap betrokke te raak en leiding te gee.

Beplanning:

In oorleg met die kerkraad word die totale werkprogram van die predikant geskeduleer, waarin op beperkte skaal ook tyd geskeduleer word vir betrokkenheid by aktiwiteite van die gemeenskap.

1.2.1.9 SKEDULERING VAN WERKPROGRAM

VOORSTEL

Die kerkraad wys 'n kommissie aan wat na 'n situasie-ontleding van die gemeente aan die hand van genoemde riglyne, 'n werkprogram vir die predikant skeduleer. As riglyn vir 'n tydsindeling kan gestel word dat die predikant van Maandag tot Saterdag minstens veertig tot vyftig werkure op sy program sal skeduleer. Die situasie van die gemeente en behoeftes van die predikant en sy gesin sal mede-bepalend wees vir die skedulering van die mees effektiewe werktjye en ontspanningstjye.

Hierdie programskedule word aan 'n kerkraadsvergadering vir goedkeuring voorgelê en na goedkeuring aan die gemeente bekend gemaak. Hierdie werkprogram word ook aan die ringsvergadering voorgelê.

1.2.1.10 DEELTYDSE/TENTMAKERBEDIENING

VOORSTEL

Predikante wat deeltjds of onder die tentmakerbediening beroep word, se werkprogram en verantwoordelikhede word op dieselfde wyse aan die hand van genoemde riglyne op beperkte skaal geskeduleer.

AANBEVELING

* Die voorstelle word behandel.

1.2.2 PASTORAAT

Die predikant is saam met die ouderlinge en diakens verantwoordelik vir die pastorale versorging van die gemeente.

1.2.2.1 HUISBESOEK (ALGEMENE PASTORAAT)

VOORSTEL

Ter wille van die opsig, toerusting en verkondiging van die Woord is dit noodsaaklik dat huisbesoek deur die predikant en ouderling gereeld by individuele lidmate en/of huisgesinne gedoen word. Huisbesoek sal inhoudelik 'n gesprek vanuit die Woord van God en die Bepalings van die Kerk, gerig op die konkrete situasie van die huisgesin of individu, wees.

1.2.2.2 FREKWENSIE VAN HUISBESOEK

VOORSTELLE

In die lig van bogenoemde is dit noodsaaklik dat ouderlinge minstens een maal elke drie maande die lidmate in sy wyk sal besoek. Die besoek van die ouderling vind veral plaas in die lig van die opsig oor die lidmate.

Die predikant doen gereeld saam met die ouderling by al die lidmate van die gemeente huisbesoek. Die volgende uitgangspunte is noodsaaklik:

- * Die predikant, in samewerking met 'n kommissie van die kerkraad, doen vooraf 'n deeglike situasie-analise van die gemeente en werklading van die predikant. Die ideaal bly steeds dat die predikant jaarliks al die lidmate individueel sal besoek met inagneming van die vereistes vir die inhoud van so 'n gesprek (sien 1.2.1.2). Indien die ideaal van individuele besoek van alle lidmate, na ontleding deur die kerkraad nie haalbaar blyk te wees nie, sal die volgende as minimum vereiste geld:
- * Die reëling van die kerkraad moet jaarliks aan die ringsvergadering voorgelê word vir goedkeuring.
- * Die predikant besoek minstens honderd en sestig besoekpunte (320 belydende lidmate) per jaar. Dit word soos volg bereken:
 - Een aand per week en vier besoekpunte per aand.
 - veertig aktiewe huisbesoekweke per jaar.
- * Tydens die laaste kerkraadsvergadering van elke jaar, word die verslag van die ondersoekkommissie wat die huisbesoekprogram vir die volgende jaar skeduleer, aan die kerkraadsvergadering voorgelê en goedgekeur. Die goedgekeurde huisbesoekprogram word vooraf en deurlopend onder die aandag van die gemeente gebring.
- * Aan die hand van die goedgekeurde huisbesoekprogram, hou die kerkraad gereeld opsig oor die werk van die predikant.

Motivering:

- * Aangesien gemeentes se bedieningspatroon kan verskil word die minimum voorgestel as besluit. Indien die totaliteit van die predikant se werk in ag geneem word (sien taakomskrywing) is die verwagte aantal realisties.

1.2.2.3 GROEPHUISBESOEK

VOORSTEL

- * Groephuisbesoek word slegs aanvullend tot individuele huisbesoek gedoen.

Motivering:

- * Die besoeke van lidmate in wykverband, bied 'n besondere geleentheid tot toerusting en die uitbou van die gemeenskap van die gelowiges. Groephuisbesoek kan daarom as aanvulling by individuele huisbesoek benut word. Lidmate wat volgens die reëling van 1.2.2.1 nie individueel besoek word nie, word jaarliks by wyse van groepbesoeke bearbei.

1.2.2.4 BESONDERE PASTORAAT

VOORSTEL

Dat die kerkraad in die oorweging van die gemeente se bedieningspatroon toesien dat 'n spesifieke tyd vir die besondere pastoraat ingerig word.

Motivering:

- * In gevalle waar lidmate in nood besondere pastorale bearbeiding benodig, moet dit in samewerking met die kerkraad sover moontlik op 'n vaste basis gereël word. Die kommissie van die kerkraad, wat saam met die predikant 'n gemeente-analise moet doen en 'n konsep werkprogram moet uitwerk, moet in die lig van plaaslike omstandighede tyd inruim vir hierdie werk. Vanweë die aanvraag na besondere pastorale versorging blyk dit asof minstens een aand per week daarvoor afgestaan moet word, waartydens lidmate op 'n afspraakbasis die predikant kan ontmoet. Werklike krisisgevalle behoort egter onmiddellike aandag te ontvang. Hierdie reëling moet aan die gemeente bekend gemaak word. 'n Volledige pastorale werkprogram moet in die verslag aan die kerkraad en die ringsvergadering opgeneem word.

AANBEVELING

- * Die voorstelle word behandel.

1.3

SA WEERMAG : KAPELAANSBEDIENING

INLEIDING

Kapelane wat in diens van die SA Weermag staan, skakel in by gemeentes van die Kerk en word tot verantwoording geroep oor hulle dienswerk langs die normale kerklike kanale. Oor hulle ampswerk word verslag gelewer in die jaarverslag van die Kerk. Ten opsigte van spesifieke weermagaangeleenthede word daar verslag gelewer aan die Kapelaan-generaal van die SA Weermag.

STAANDEMAG KAPELANE

Ds EJ Vledder van Potchefstroom het aan die einde van Junie 1991 as kapelaan bedank en studeer verder in Nederland.

Ds PP Jooste van Voortrekkerhoogte is vanaf Maart 1991 aangestel as Senior Stafoffisier Geloofstoerusting, en as skakelkapelaan van die Nederduitsch Hervormde Kerk by die Kapelaan-generaal se kantoor.

Ds JH van Heerden, ook van Voortrekkerhoogte, is in die plek van ds PP Jooste aangestel as kommandementkapelaan vir Noord-Transvaal.

Ds PL Steenkamp is vanaf 1988 aan Voortrekkerhoogte verbind, met opdrag die SA Lugmagkollege.

Ds Vledder se bedanking het meegebring dat daar 'n kapelaan vir Potchefstroom beroep moes word. Aan die einde van Maart 1992 was die pos nog nie gevul nie.

NASIONALE DIENSPLIGKAPELANE

43. Predikante het gedurende die tydperk 1990-1991 diensplig gedoen. Die 2-jaar dienspligperiode is intussen na 1 jaar verminder.

Na hulle basiese opleiding by Heidelberg en Voortrekkerhoogte, het hulle op verskillende plekke in die land diensplig verrig. Die Weermag het die Kerk tegemoet gekom deur NDP kapelane te plaas waar hulle ook vir die Kerk bruikbaar kan wees, byvoorbeeld as pastorale hulp vir die duur van hulle diensplig.

Agtien proponente het in Januarie 1992 met hulle diensplig begin en die SA Kapelaansdiens het probeer om hulle so uit te plaas dat die Weermag, die Kerk en die studente min of meer tevrede gestel is.

Dienspligkapelane het oor die algemeen gewaardeerde diens aan die kapelaansdiens en die Kerk gelewer. Waar dit nie die geval was nie, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgetree.

BURGERMAGKAPELANE

Talle predikante wat reeds die aanvanklike diensplig voltooi het, neem jaarliks aan kampe deel waar hulle goed inskakel by die militêre omgewing en diens van hoogstaande gehalte lewer.

KOMMANDO KAPELANE

Daar is 'n aantal predikante wat diens doen as Kommando kapelane en in hierdie verband het daar geen negatiewe terugvoer gekom nie. Hulle lewer eweneens gewaardeerde werk.

DANKBETUIGING

Dank word betuig vir die geleentheid wat aan die Kerk gebied word om sy lidmate op verafgeleë plekke te bearbei langs die weg van die SA Weermag. Hierdeur kry jong predikante die geleentheid om die ampswerk aan te pak en kennis op te doen voordat hulle in gemeentes van die Kerk beroepbaar gestel word. Daar word op afgeleë plekke kontak gemaak met Hervormde lidmate wat in die SA Weermag dien.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van die kapelaansbediening in die Suid Afrikaanse Weermag.

1.4

DIE KAPELAANSDIENS VAN DIE SA POLISIE

INLEIDING

Die feit dat die Kerk binne die raamwerk en struktuur van die SA Polisie die evangelie van Jesus Christus kan verkondig, is beslis 'n baie groot voorreg. Dit is nou reeds vyf-en-twintig jaar sedert ds HR Visser in 1966 as eerste polisiekapelaan namens die Nederduitsch Hervormde Kerk in die SA Polisie aangestel is. Ds JH Breytenbach is sedert 1 Julie 1977 in hierdie besondere arbeidsveld betrokke en verskeie predikante van die Kerk het al op 'n voltydse of deeltydse basis polisiekapelaanswerk verrig, byvoorbeeld dr AA da Silva, di AJ van Staden, PJ van Zyl, JJC du Plooy, PJ van der Merwe, EG Fourie, GJ Malan, DW Beukes, LC Alberts, CF Potterill en IL Benade. Daar is groot en belangrike werk deur al hierdie predikante verrig. Die Kerk kan werklik nie dankbaar genoeg wees dat hy deur middel van sy kapelane toegang tot die SA Polisie het en selfs inspraak het en positiewe beïnvloeding kan doen tot op die hoogste vlakke van die Mag nie. Dit is 'n unieke geleentheid en 'n oop deur vir die Kerk om die evangelie van Jesus Christus uit te dra aan mense van alle rassegroepe wat die Kerk andersins nooit sou kon bereik nie, en hierdie deur moet ten alle koste wyd oopgehou word.

BESOEKE AAN EN BEARBEIDING VAN HERVORMDE POLISIEMANNE

Daar is die afgelope drie jaar kontak gemaak met en bearbeiding gedoen aan ongeveer 1 500 tot 2 000 Hervormde polisiemanne. Hierdie kontak en bearbeiding het op verskillende maniere plaasgevind byvoorbeeld deur middel van besoeke aan grensbasisse en lede in onrusgebiede, deur normale kapelaansbesoeke aan polisiestasies, deur besondere pastoraat aan probleemgevalle, deur kursusse, konferensies en etensuurdienste, deur middel van die opleiding by die SA Polisiekollege, ensovoorts.

Die bearbeiding van die Hervormde polisiemanne word in 'n mate beperk en bemoeilik deurdat die polisiekapelaan tot 'n bepaalde streek beperk word en omdat hy verantwoordelik is vir die geestelike welsyn van alle polisiemanne in sy streek, ongeag ras of kleur. Alle moontlike pogings word egter aangewend om met soveel as moontlik Hervormde polisiemanne kontak te maak en geestelike bearbeiding onder hulle te doen.

Die bearbeiding van die Hervormde polisiemanne is daarop gerig om hulle betrokke te kry en meelewende lidmate van hulle plaaslike gemeentes te laat wees. Indien daar 'n situasie is wat dit noodsaak, word die plaaslike predikant gekontak en betrek. Goeie samewerking is nog altyd in dié verband ervaar.

DIE AARD VAN KAPELAANSWERK IN DIE SA POLISIE

Die taak van die kapelaan in die SA Polisie is baie omvattend. Dit behels die uitdra van die evangelie van Jesus Christus aan alle lede van die Mag en by elke moontlike geleentheid, byvoorbeeld tydens stasielesings, konferensies, kursusse, besoeke aan lede op grens- of spesiale dienste, byeenkomste van die Christelike Polisievereniging, hospitaalbesoeke, persoonlike gesprekke, etensuurdienste, spanbou-geleenthede, ensovoorts. Verder is die kapelaan betrokke in baie aangeleenthede van meer algemene aard, soos bevorderingskomitees, weduwee- en wesefonds, sportbyeenkomste, Afrikaanse Kultuurvereniging van die Polisie, potjiekoskompetisies, oriëntering van nuwe lede, gee van lesings in Polisie Etiek by kursusse, ensovoorts. Daar word werklik gepoog om op elke terrein binne die Mag leiding te gee en motivering tot beter dienslewering te doen.

Dit is ook vanselfsprekend dat die taak van die streekkapelaan en distrikkapelaan en die polisiekollegekapelaan wesenlik van mekaar verskil. Die streekkapelaan is deel van die streekkommissaris se bestuursplan en sy taak is baie meer administratief, leidinggewend en beherend van aard. Die distrikkapelaan het weer baie meer met die lede op die grondvlak te doen. Die polisiekollegekapelaan kry jaarliks met ongeveer 300 tot 400 studente te doen en hier val die klem op volwasse kategese en die pastorale versorging van die nuwe lede van die Mag.

Die kapelane werk ook ten nouste saam met die maatskaplike werkers van die Polisie veral op die terreine van huweliksprobleme, drankmisbruik, oriëntering van nuwe lede, ensovoorts.

Die werklading van die kapelane is baie groot en daar word hoë eise aan hulle gestel. Die kapelane moet byvoorbeeld die bestuurskursusse saam met die offisiere deurloop en vaar oor die algemeen baie goed daarmee.

KAPELAANSPOSTE

Die Nederduitsch Hervormde Kerk het tans drie volwaardige en voltydse kapelaansposte in die SA Polisie. Die streekkapelaan (ds) JH Breytenbach is op 1 Januarie 1990 vanaf Krugersdorp na Streekhooftkwartier Streek H2 (Witwatersrand) in Johannesburg verplaas en tot die rang van Brigadier bevorder.

Die kapelaanspos by die SA Polisiekollege was sedert 1977 met die vertrek van ds HR Visser tot in 1985 'n deeltydse kapelaanspos. In 1986 is ds GJ Malan as voltydse kapelaan by die SA Polisiekollege bevestig en sedert Oktober 1990 beklee ds CF Potterill hierdie pos.

Die derde kapelaanspos vir die Nederduitsch Hervormde Kerk is gedurende 1989 deur die SA Polisie goedgekeur en is op 12 Augustus 1990 gevul met die bevestiging van ds LC Alberts in Lichtenburg gemeente. Nadat ds Alberts in Maart 1991 na Krugersdorp-Wes gemeente verhuis het, is die kapelaanspos deur die streekkommissaris van Wes-Transvaal vanaf Distrikhoofkwartier Lichtenburg na Distrikhoofkwartier Klerksdorp verskuif. Die pos is intussen opgehef.

KAPELAAN VAN DIE HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA

'n Baie groot geleentheid vir die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika het hom in die eerste helfte van 1991 voorgedoen ten opsigte van die aanstelling van swart kapelane in die SA Polisie. Die vorige hoofkapelaan, ds C Colyn het vir agt jaar tevergeefs gepoog om 'n ooreenkoms met die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Afrika te bereik met die oog op aanstelling van die eerste swart kapelaan in die SA Polisie. Dit het uiteindelik die deur oopgemaak vir die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika om 'n predikant uit hulle geledere as eerste swart kapelaan aangestel te kry. Hierdie geleentheid is onmiddellik deur die streekkapelaan, ds Breytenbach aangegryp en na die nodige ooreenkoms met die Moderamen van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika bereik is, is ds Edwin Mabe van Mothlakeng gemeente op 1 Julie 1991 as lid van die SA Polisie geattesteer en in Streek H3 (Soweto) as eerste swart kapelaan aangestel.

Vanaf 1991 is 'n kapelaanspos vir ds IL Benade geskep. Hy werk tans in die Pretoria-gebied.

BEPLANNING

Op die huidige tydstip is daar geen verdere poste vir kapelane van die Nederduitsch Hervormde Kerk en Hervormde Kerk in Suidelike Afrika in die vooruitsig nie.

Die streekkapelaan beplan om baie nouer skakeling en samewerking te bewerkstellig tussen die vier kapelane van die Nederduitsch Hervormde Kerk en Hervormde Kerk in Suidelike Afrika. Dit is baie noodsaaklik terwille van die beplanning van die kapelaanswerk, identifisering en oplossing van haakplekke en probleme en sinvolle verslaggewing aan die twee onderskeie Kerke se Algemene Kerkvergaderings.

SLOTOPMERKINGS

- * Dank word betuig teenoor dié gemeentes waar polisiekapelane op 'n deeltydse basis ingeskakel is of vantevore ingeskakel was en teenoor die predikante van hierdie gemeentes wat bydra tot goeie samewerking tussen die kapelaan en die plaaslike predikant.

- * Die Algemene Kerkvergadering word gevra om die Kerk se opregte dank aan die SA Polisie oor te dra vir die deure wat die Mag vir die Kerk oopgemaak het en vir die positiewe gesindheid en goeie samewerking wat die Kerk nog altyd van die Polisie se hoofkantoor ervaar het.
- * Teen die agtergrond van die politieke veranderinge wat besig is om in die land plaas te vind, beleef die SA Polisie uiters moeilike tye en situasies. Fyn beplande verdagmakery en provokasie is aan die orde van die dag. Talle polisiemanne het al gesterf aan die hand van gewetenlose rowers en moordenaars. Daar word 'n beroep op die ganse Kerk gedoen om ernstige en voortdurende voorbidding vir die Minister van Wet en Orde, die Kommissaris en Generale staf van die SA Polisie en vir alle lede van die Mag te doen.
- * Die grootste dank vir alles wat bereik kon word en vir die werk van die polisiekapelane wat steeds sy voortgang het, word aan die Here God gebring vir al Sy onverdiende seëninge.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van die kapelaansbediening in die SA Polisie.

1.5

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NELSPRUIT BEROEP VAN PREDIKANTE

Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit oor die moontlikheid dat die huidige beroepstelsel so uitgebrei word om die volgende moontlik te maak:

- * Dat 'n predikant wat om een of ander rede graag beroep wil word, sy/haar naam op 'n lys plaas na samespreking met die plaaslike kerkraad.
- * Dat 'n kerkraad wat om een of ander rede verkies dat hulle predikant beroep sal word sy/haar naam na samespreking met die predikant ook op die lys kan plaas.
- * Dat die genoemde lys name met 'n aantal toepaslike gegewens oor die predikant in 'n kerklike publikasie geplaas sal word.
- * Dat beroepende kerkrade die lys kan gebruik by die oorweging van 'n predikant wat op 'n groslys geplaas kan word.
- * Dat die beroepende kerkrade 'n gesprek mag voer met enige van die persone wie se name op die lys verskyn of ander predikante wat hulle oorweeg.

Motivering:

- * As gevolg van die groter getal predikante, gaan dit waarskynlik al hoe minder voorkom dat predikante van standplaas sal verwissel. Dit kan tot bepaalde probleme lei, soos byvoorbeeld:
 - ** 'n Klein gemeente wat aanvanklik 'n jong predikant beroep het en na 'n aantal jare hom/haar nie meer finansieel kan dra nie.

- ** 'n Mate van stagnasie kan intree wanneer 'n predikant te lank in een gemeente bly.
- ** 'n Predikant en 'n kerkraad wat nie sekere onderlinge probleme kan oplos nie, werk afbrekend op mekaar in en 'n beroep sou 'n gepaste oplossing kon wees.
- * 'n Verandering in die omstandighede van 'n gemeente kan meebring dat 'n bepaalde predikant met sekere gawes nie meer optimaal benut kan word nie.
- * Dit kan meewerk dat 'n beroepende kerkraad sekerder kan maak dat 'n predikant met bepaalde gawes en 'n bepaalde geaardheid vir 'n spesifieke doel beroep kan word, byvoorbeeld 'n tweede of 'n spesialis standplaas.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.6

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA ONTHEFFING UIT DIE AMP

Die Algemene Kerkvergadering word versoek om Bepaling 123.6 (a) - (c) te wysig. Die onderstreepte gedeeltes is die voorgestelde wysiging:

- (a) Oneervolle ontheffing uit die amp gaan altyd gepaard met ontsegging van die gebruik van sakramente.
- (b) Die lidmaat of vroeëre ampsdraer doen by sy kerkraad aansoek om tot die gebruik van die sakramente hertoegelaat te word.
- (c) Die kerkraadsvergadering oorweeg die lidmaat of vroeëre ampsdraer se aansoek met inagneming van die getuienis van sy/haar ouderling. Indien die vergadering daarvan oortuig is dat hy/sy opreg berou het, en sy/haar verkeerde houding verander het, word die lidmaat weer tot die gebruik van die sakramente toegelaat. In die geval van 'n vroeëre ampsdraer, doen die kerkraad by die vergadering wat hom/haar van sy/haar amp onthef het, aansoek om die vroeëre ampsdraer tot die gebruik van die sakramente her toe te laat. Die vergadering oorweeg die aansoek met inagneming van die getuienis van die kerkraad. Hierna is die lidmaat of die vroeëre ampsdraer weer verkiesbaar tot die amp, en in die geval van 'n vroeëre dienaar van die Woord, kan hy/sy aansoek doen om weer tot die predikantsamp toegelaat te word.

Motivering:

Volgens ons kerkreg behoort die kerkraad altyd die inisiatief te neem in die pastorale bearbeiding, toesig en opsig van al die lidmate van die betrokke gemeentes. Wat die aansoek betref van vroeëre ampsdraers om hertoegelaat te word tot die gebruik van die sakramente, is dit tans nie die geval nie.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.7

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE PRETORIA
HERTOELATING VAN PREDIKANTE

Elke aansoek om hertoelating tot die bediening behoort deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op meriete oorweeg te word en positief by die Algemene Kerkvergadering aanbeveel te word slegs wanneer dit blyk dat toelating vir die Kerk dienlik sal wees.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt word behandel.

1.8

STUDIERAPPORT VAN PROF AD PONT IN OPDRAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE
ALGEMENE KERKVERGADERING

DIE MOONTLIKHEID VAN DIE HERSTEL VAN 'N PREDIKANT IN DIE AMP NADAT HY
AFGESIT IS OF UIT DIE AMP BEDANK HET

Op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het prof AD Pont die studierapport voorberei.

PROBLEEMSTELLING

Die vraag na die moontlikheid om 'n predikant, wat vir een of ander rede uit die amp geraak het, weer toe te laat tot die dienswerk, is 'n vraag wat al redelik vroeg in die calvinistiese kerke in Nederland na vore gekom het en vandaar het dit voortdurend 'n vraagstuk gebly. Dat dit nie 'n maklike vraag is nie, blyk uit die feit dat dit voortdurend 'n lewende vraag bly.

In ons dae is die probleem enigermate gekompliseer deur die feit dat predikante wat in leer of lewe 'n fout begaan het, vrywillig die amp neerlê. Soms gebeur dit sodat daar nie onder die opsig of die tug met so 'n predikant, deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, gehandel kan word nie. Op die oomblik, so wil dit voorkom, voer die kerkraad wat oor so 'n oud-predikant die opsig en tug moet uitoefen, die saak nie verder nie. Die feit dat met die bedanking dikwels nie 'n kerklike ondersoek gehou word nie, beteken dat die redes vir so 'n man se uittrede uit die amp, nie werklik volledig getoets word nie. So ontstaan daar later 'n probleem wanneer so 'n oud-predikant aansoek doen om hertoegelaat te word, dat daar geen duidelikheid bestaan of so 'n persoon ooit berou getoon en boete gedoen het vir die saak wat aanleiding gegee het tot sy bedanking nie.

Die vraag is, om dit miskien skerp te stel, of die predikant wat afgesit is of uit die amp bedank het om moontlike tugstappe deur die Kommissie te voorkom, nie permanent ongeskik is vir enige amp in die Kerk nie.

Daar is natuurlik ook ander gevalle waar predikante uit die gemeentelike diens tree om óf in die Kerk as 'n geheel óf elders 'n taak aan te pak wat op 'n ander vlak as die gemeentelike dienswerk lê. Dit geskied egter met die medewerking, medewete of goedkeuring van die Kommissie. So 'n predikant behou dan sy ampsvoorreg en soms ook sy versorgingsvoordele (Bep 1 8..1.a.vi). Die gevalle is nie nou hier ter sprake nie want daardie predikante het nie uit die amp getree nie.

Om die bostaande vraag te beantwoord, is dit nodig om ook op die volgende sake te let.

ENKELE OPMERKINGS OOR DIE AMP OF DIE DIENSWERK VAN 'N PREDIKANT

Sonder om 'n hele beskouing oor die amp te skrywe, kan op grond van ons teologiese verstaan van die amp, op die volgende gewys word. Die ampsdraer is 'n gewone gelowige in die ruimte van die kerk. Hy word deur God geroep om, ten behoeve van die gemeente van God, 'n dienswerk in die kerk te lewer. So word hy, op grond van 'n roeping 'n ampsdraer en assonanig tree hy in die gemeente op as 'n verteenwoordiger en afgesant van Jesus Christus, die hoof van die kerk.

Daarom word die begrip amp in die calvinistiese teologiese tradisie, verstaan as: 'n taak wat aan 'n dienaar gegee word wat in die openbaar, in die gemeente van Christus en in die wêreld, uitgevoer moet word. Die opdraggewer is Jesus Christus, die hoof van die kerk. Die amp of taak kan verder omskryf word as : diens, dienswerk, opdrag en selfs gawe.

Dit is veral Calvin wat die gedagte na vore bring dat die ampsdraer Christus in die gemeente en in die wêreld verteenwoordig. Mens sou kon sê dat naas Ef 4: 11-12, ("En dit is die gawes wat Hy gegee het: apostels, profete, evangeliste en herders en leraars. Sy doel daarmee was om die gelowiges toe te rus vir hulle diens en vir die opbou van die liggaam van Christus) Calvin sterk klem lê op die Bybelwoord: "Wie na julle luister, luister na My; wie vir julle verwerp, verwerp My; en wie My verwerp, verwerp Hom wat my gestuur het") as bepalend vir die dienswerk van die predikant. Die Christus-verteenwoordiging wat in die amp opgesluit lê, dui daarop dat die amp-taak-diens sowel binne-kerklik as op die wêreld gerig is. Die amp is dus daar:

- a) om die heiliges (die wat aan God behoort, die gemeente) toe te rus vir hulle dienswerk in die wêreld, Ef 4:12, en
- b) om die liggaam van Christus (dit is die gemeente, kerk) op te bou in die geloof deur die prediking van die Woord.

So word deur die dienswerk van die amp, die gemeente 'n brief wat in die wêreld leesbaar is. (II Kor 3:3 : "Dit is tog duidelik dat julle 'n brief van Christus is, deur ons diens geskrywe, nie met ink nie maar met die Gees van die lewende God, nie op klip nie maar op die harte van mense.").

Calvin merk op dat die amp van die predikant vooraf gaan aan die kerk omdat Christus deur die prediking die gemeente byeenroep en onderhou (Inst. IV.3.1-7). Daarom is die volgorde: Christus - amp - gemeente. Dié amp - dienswerk staan so in direkte verband met Jesus Christus, die hoof van die kerk. Uit die voorafgaande kan dus gestel word: die predikant moet deur sy leer en lewe bewys lewer dat hy 'n dienaar, verteenwoordiger, gestuurde van Christus is wat in alles wat hy sê of doen, aan Christus gehoorsaam is.

DIE VEREISTES WAT AAN 'N GELOWIGE GESTEL WORD OM VIR DIE AMP IN AANMERKING TE KOM

As gelet word op die eise wat gestel word vir die ampsdraer, dan lê Luther die klem op II Tim 2:2 ("Wat jy my voor baie getuies hoor verkondig het moet jy toevertrou aan betroubare manne wat bekwaam sal wees om dit ook aan ander te leer"). Daaruit lei Luther af dat 'n

voornemende predikant 'n suiwer leer aanhang, bedrewe is om die leer te verduidelik en te verkondig en dat sy lewe sy leer sal bevestig.

Martin Bucer van Straatsburg, Calvin se leermeester, het baie streng vereistes aan die voornemende predikant gestel. Om die kerklike dienswerk tot heil van die gemeente te bedien, vra Bucer allereers van die predikant 'n duidelike asketiese lewenswyse. Dit wil sê 'n streng onthouding van alle vleeslike en wêreldlike genietinge, prag en praal, feesmaaltye, spele, skitterende kleding en verder alles wat vreemd is aan die amp en dienswerk van die predikant. Bucer vra dus 'n sobere lewenstyl, 'n afwysing van alle materialisme en 'n toewyding aan die geestelike sy van sy taak. W van't Spijker (1970 De ambten Bij Martin Bucer, Kampen: JH Kok, bl 387) vat dit so saam:

"Met name van de dienaren der gemeente, van hun vrouwen en kinderen en gezinnen, vraagt die Heilige Geest, dat zij typen en voorbeelden zullen zijn voor het gehele volk van God, in hun gesprekken, in liefde, in geloof, in de Geest, in reinheid."

Dit is nie so vreemd dat hierdie hoë eis gestel word nie want, soos Luther betoog het, moet die dienskneg met sy lewenswandel sy leer bevestig.

Dan kan ook nog op Calvin se uitsprake in hierdie verband gelet word. Hier kan verwys word na die Inst. IV.3.6:

"Maar nou is dit nie my voorneme om al die gawes van 'n goeie herder op te som nie maar om slegs uit te wys wat hulle (die predikante) beloof om te doen, naamlik: om die kerk so te lei dat dit duidelik is dat dit nie hulle doel is om 'n amp of 'n waardigheid te beklee sonder om die werk wat daaraan verbonde is, te doen nie. Hulle wil die kerkvolk deur die leer van Christus in die ware vroomheid onderrig, hulle wil die sakramente bedien en die regte tug onderhou en beoefen."

Dan in Inst IV.3.12 praat Calvin uitvoerig oor die vereistes wat aan 'n predikant gestel moet word. Allereers verwys hy na die vereistes soos genoem in Tit 1:7 en 1 Tim 3:1. Daar word die vereiste van 'n gesonde leer en 'n heilige lewenswandel gestel. Daarin, so oordeel hy, mag daar geen gebrek wees nie sodat die predikant se gesag nie afgebreek sal word nie en hy nie sy dienswerk in die skande steek nie.

In hierdie verband kan ook gelet word op die werk van L Goumaz, Het ambt bij Calvijn. Een samevatting naar zijn commentaren op het NT, vert K Deddens, Franeker: T Wever, bl 51 vg., waar hy die vereistes wat Calvin aan die ampsdraer stel in vier punte saamvat, naamlik:

* VOLLEDIGE OORGAWA AAN DIE DIENSWERK

Die ampsdraer moet sy roeping so verstaan dat hy alles loslaat wat hom moontlik kan verhinder om aan sy roeping te voldoen. Na aanleiding van Fil 2:21 stel Calvin: "Vergeet jouself sodat jy die kerk kan dien." Selfverloëning word deur Calvin sterk beklemtoon omdat dit in die kerk gaan om God en sy eer en nie om die mens nie.

* DIE REGSKAPE LEWENSWANDEL VAN DIE AMPSDRAER

Hier beklemtoon Calvin die morele onkreukbaarheid en onbesproke lewenswandel wat van die predikant verwag word. Dit hang juis saam met die eis dat die predikant 'n voorbeeld vir die gelowiges moet wees.

* DIE VOLHARDENDE YWER

Die predikant moet sy hele lewe wy aan sy dienswerk sonder om moeite of tyd in berekening te bring. Die ywer of diligentia is vir Calvin 'n vername kenmerk van die regske ampsdraer volgens 1 Tim 4:14.

* DIE SUIWER SIENING VAN DIE TAAK WAT HOM GEGEE IS

Die taak is saamgevat in die twee eise: die diens van die Woord en die diens van die sakramente.

Hierdie opsomming dui daarop dat die vereistes wat die reformatoriese vaders aan die gelowige gestel het om in aanmerking vir die amp te kom, nogal hoog is. Die vereistes word hier na vore gebring omdat dit die agtergrondsdenke verteenwoordig van die formuliere wat gebruik word by die bevestiging van die ampsdraers en die vrae waarop hulle moet antwoord.

Die ander vereistes wat ook gestel word vir die toelating tot die amp soos roeping, studie, eksamen, toelating en beroep, word hier nie behandel nie omdat dit nie ter sake is vir die beantwoording van ons probleem nie. Dit wil egter voorkom dat by 'n aansoek van enige lidmaat om toelating tot die amp van predikant, selfs in die geval van hertoelating, hier 'n bepaalde norm neergelê is wat bruikbaar kan wees.

DIE OPSIG EN TUG OOR DIE PREDIKANT OF DIE AMPSDRAER

Dit is opvallend dat in al die Calvinistiese kerkordes daar naas die disciplina popularis (die algemene dissipline) ook nog die disciplina clericalis (die dissipline oor die ampsdraers) is. Hieroor stel Van't Spijker (aw, bl 386):

"Het is de plicht van allen die het Woord, de sacramenten en de tucht bedienen, om hun dienst door een voorbeeld van vroomheid aan te bevelen. Daarom is er een bijzondere discipline vereischt, die naast de gewone kerkelijke discipline op de geestelijkheid van toepassing is."

Calvin wat ook die disciplina clericalis ingestel het, het in sy Ordonnances Ecclesiastiques, art 23 (sien AD Pont, Die historiese agtergronde van ons kerklike reg, 1981, Pretoria: HAUM, bladsy 26) gestel:

"... moet daar tugreëls wees vir die dienaars. ... Met behulp hiervan kan daarvoor gesorg word dat die aansien van die dienswerk van die dienaar behoue bly en kan verhinder word dat die Woord van God deur slegte gerugte oor die dienaars, onteer en verag word."

Hier word dus 'n bepaalde norm gestel waaraan die predikant moet beantwoord. Dit word verder uitgebrei in artikel 26 en ook 25, waar die lys van domineessondes in die Ordonnances uitgespel word. Die lys word ook by die Convent van Wezel 1568 aangetref (AD Pont, aw, bl 89-90). In hierdie verband kan miskien ook gelet word op die reël wat deur die sinode van Vigne, 1565, ten opsigte van die calvinistiese gemeentes in die suide van Nederland neergelê is (AD Pont, aw, bl 58):

"Die predikant wat bang is en as gevolg van lafhartige versaking onbekwaam is vir sy dienswerk, kan na 'n lang tyd van berou, weer tot die dienswerk toegelaat word, veral as daar 'n tekort aan predikante bestaan."

Die eerste Nederlandse sinode, die van Emden 1571, het die lys van domineessondes nie weer in die kerkordelike reëlings opgeneem nie en daarvandaan het dit so gebly. As die vroeë Calvinistiese kerkordes wat in Nederland gegeld het, nagegaan word, dan is dit duidelik dat 'n ampsdraer wat sondig:

- * sy geloofwaardigheid as gesant en dienaar van Christus afbreek, en
- * hom onwaardig en onbekwaam vir sy dienswerk maak.

Juis daarom beskik so 'n dienaar nie meer oor 'n goeie getuienis nie en beantwoord hy nie meer aan die Skriftuurlike en kerkordelike eise wat aan 'n dienaar gestel moet word nie. Om saam te vat, kan gestel word dat die tug oor die predikante gaan oor:

- * die ergernis, aanstoot en onrus wat die ampsdraer in die gemeente veroorsaak het met sy oortreding in leer of lewe,
- * die skending van die waarde, aansien en integriteit van die amp as 'n dienswerk wat deur God gegee is, en
- * die eer van God wat aangetas is omdat die ampsdraer as 'n verteenwoordiger van God in die gemeente gestaan het.

Die doel van die kerklike tug oor die ampsdraers word saamgevat deur 'n uitspraak van die Provinsiale sinode van Zeeland 1591 wat stel:

"... de kerckelicke censueren nootsaecelick verheijst (=vereis) om den sondaer met de kercke en sijnen naasten te versoonen ende de erghernisse der gemeenten wech te nemen."

Juis by enige aansoek om hertoelating tot die amp, is dit belangrik om hierdie uiteensetting van die redes waarom 'n predikant afgesit is (of kan word) in gedagte te hou sodat begryp kan word aan watter soort oortreding hy hom skuldig gemaak het en waaroor hy berou moet hê en boete moet doen.

DIE HERTOELATING VAN PREDIKANTE WAT AFGESIT IS UIT DIE AMP

Die hertoelating van die predikante wat uit die amp afgesit is, het op die verskillende Provinsiale sinodes, wat oor die saak moes handel, in die 16e en 17e eeu nogal heelwat besprekings uitgelok. Met die nagaan van die notules van die sinodes, blyk dit dat daar geen algemene reël was dat so 'n oud-predikant sondermeer toegelaat is nie. Elke geval is afsonderlik behandel terwyl die verskillende sinodes telkens gestel het dat hulle nie deur voorafgaande beslissings in hierdie verband gebind kan wees nie. Opsommend kan die volgende gestel word:

- * Die Provinsiale sinode van Zeeland het in 1591 die wyse van optrede, wat deur die verskillende Provinsiale sinodes gevolg is, as volg omskrywe (J Reitsma en SD van Veen, Acta der provinciale en particuliere synoden, Deel 5, Zeeland 1579-1620, Groningen: JB Wolters 1896, bl 17):

"... dat wanneer eenich minister, openbaere ketterie, als boven, gedreven hebbende, over dese sijne ketterie leetwezen hadde, naerdad hij van sijnen dienst afgeset is, en sal tot het gebruik des 'n avontmaels niet toegelaten worden dan met sijne openbaere schuldbekentenisse ende wederroepinge voor de gemeente.

Evenwel en sal de sodanige tot den dienst des woorts niet wederomme aangenomen worden dan met ordonnancien van den sijnodus deser provincien. Ende sal dese proceduere oock ghehouden worden omtrent sodanige ministers, die om eenige van de sonden, boven gementioneert, afgeset sijn."

- * Hieruit blyk dat die afgesette predikant deur middel van 'n openbare skuldbekentenis en herroeping van sy kettery of gedane sonde, in die gemeente waar dit plaasgevind het, moet poog om sy gedane sonde, reg te maak. Hy was immers verantwoordlik vir die onrus en onvrede wat hy deur sy optrede in die gemeente veroorsaak het. Dit moet hy regstel.
- * Dieselfde geld ten opsigte van 'n sonde wat die lewenswandel betref. Die Provinsiale sinode van Suid-Holland 1593, het ten opsigte van Hermannus Herberts, wat vanweë 'n onstigtelike lewenswandel afgesit is, besluit dat hy "... tot beter wechneming der ongerustheyt ende ontstichtinge veler vromen..." (J Reitsma en SD van Veen, aw, bl 3, bl 15) 'n afskriftelike skuldbekentenis moes onderteken wat dan voorgelees sal word vanaf die kansel in die gemeente wat hy met sy gedrag ontstig het.

In ander gevalle moet daar 'n sorgvuldige ondersoek gedoen word of deur 'n kommissie van die sinode of deur die klassis om vas te stel of die afgesette predikant hom wel deeglik bekeer het van sy verkeerde weë en genoegsaam berou betoon (langwylige boetvaardiched). Soms is 'n predikant na so 'n ondersoek, verwys ad seria studia theologiae simulque pietatis, voordat weer oor die aansoek beslis kon word. Die Provinsiale sinode van Gelderland bepaal in 1612 ten opsigte van Henricus Slatius dat hy "... niet wederom den predickstoel betreden (mag), voor ende aleer hij sich sal gepurgeert hebben ..." van sy verkeerdhede.

- * Dit is opvallend dat daar geen algemene reël was dat 'n predikant wat afgesit is, nie weer tot die amp toegelaat sal word nie. Dit is egter ook waar dat die sinodes dit nie vir die boetvaardige oud-predikant maklik gemaak het om weer na die amp terug te keer nie.

In die Provinsiale sinode van Noord-Holland 1608 (J Reitsma en SD van Veen, aw, Deel 1, bl 438) word die vraag gevra hoe lank 'n predikant, wat weens owerspel afgesit is, moet wag voordat hy weer tot die amp toegelaat kan word. Die antwoord is dan dat dit aan die oordeel van die klassis oorgelaat word maar dat dit in ieder geval nie kan gebeur voordat die persoon nie waarlik boetvaardig is nie en skuld bely het om sodoende sowel met die kerk as die gemeente weer versoen te word.

- * In sommige gevalle het die sinodes geoordeel, soos die in Noord-Holland 1577, dat Aggeus wel as 'n skoolmeester maar nie as 'n predikant toegelaat kan word nie. Eers later, as daar voldoende getuienis van sy skuldbesef en vroomheid is, mag hy by die klassis aansoek doen om weer toegelaat te word.

In die geval van Lambertus Valckenaar, wat weens owerspel afgesit is, oordeel die sinode van Noord-Holland in 1589 aanvanklik dat hy nie weer toegelaat sal word nie. Die rede is dat die Provinsiale Staten (= die owerheid) wat die traktement betaal, 'n reël het wat "... geen overspeelders wederom tot eenige politieke (= burgerlike) officien toelaet". In 1591 besluit die sinode egter

om hom weer tot die amp toe te laat maar dan nie in die ressort van die provinsie Noord-Holland nie omdat sy misstap te veel ergernis veroorsaak het.

Uit die voorgaande en uit ander beslissings van die Provinsiale sinodes blyk dat as voorwaarde vir die hertoelating tot die amp die volgende gegeld het:

- ** duidelike berou by die afgesette predikant oor sy begane sonde,
- ** die aflê van 'n openbare, dikwels skriftelike en soms gepubliseerde skuldbelydenis,
- ** die skuldbelydenis vorm die basis van die versoening met die kerk en die gemeente en lidmate wat deur sy optrede ontstig is. Dikwels het die sinode eers die skuldbelydenis gekeur voordat dit as voldoende aanvaar is.
- ** goeie getuienis van onbesprokenheid in leer en lewenswandel,
- ** die moontlikheid dat die sinode verdere studie of selfs 'n bepaalde lewenstyl voorskryf wat eers 'n tyd lank nagekom moet word voordat die aansoek om hertoelating verder behandel is.

Dit het egter nie beteken dat almal wat afgeset is, weer die pad na die kansel gevind het nie. Baie gevalle is voortdurend geweier omdat die sinode geoordeel het dat daar nie voldoende boetvaardigheid was nie of dat die afgesette predikant nie genoeg gedoen het tot "... stichtende ende sich reconcilieerenden met degene die hij te vooren ontsticht ende gescandaleert heeft."

So ver ek kon nagaan, is 'n afgesette predikant nooit as ouderling gekies nie. Waarskynlik vanweë die feit dat as 'n afgesette predikant nie geskik is vir die dienswerk van 'n predikant nie, hy ook nie geskik is vir die dienswerk van 'n ouderling nie. Dit het egter wel voorgekom dat 'n afgesette predikant as 'n skoolmeester in 'n kerklike skool aangestel is.

BEREDENERING IN VERBAND MET AFGESETTE PREDIKANTE OF PREDIKANTE WAT BEDANK HET EN WAT AANSOEK DOEN OM WEER TOT DIE AMP TOEGELAAT TE WORD

Die enigszins uitvoerige uiteensetting hierbo is onderneem in 'n poging om 'n duidelike norm te vind wat gevolg kan deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wanneer hy 'n versoek ontvang van 'n afgesette predikant of 'n predikant wat uit die amp bedank het, om weer tot die amp toegelaat te word. Die saak is nie verder gevoer as die 16e en 17e eeuse gegewens nie, omdat die Formulier vir die bevestiging van 'n dienaar van die Woord 'n sestiende eeuse formulier is en dit die norm is waaraan die predikant by sy bevestiging aanvaar dat hy geoordeel sal word. Buitendien word die probleem waarmee die Kommissie besig is, nie in later gegewens so uitdruklik behandel nie. Buitendien verskil die ampsteologie van meer eietydse teoloë nie verskriklik baie van die basiese grondlyne wat in die 16e eeu deur die reformatoriese vadere getrek is nie.

Allereers kan gestel word dat die Kerkwet en Bepalings ook die disciplina clericalis ken en daarvoor bepaalde reëls neerlê volgens Bepaling 100.2, Bepaling 102.1.c, Bepaling 104.4, Bepaling 111.1.b en c, Bepaling 113, Bepaling 114, Bepaling 123.4 a en b, 5 en 6, Bepaling 158.2.a. Dit is so dat in ons Kerkwet en Bepalings nie 'n lys van domineessondes voorkom nie en die moontlike sondes wat 'n ampsdraer kan begaan word slegs aangedui in Bepaling 113 en Bepaling 158. As die gewoontereg van die kerk in ag geneem word en die eise wat aan die ampsdraer gestel word, dan word die omskrywings in Bepaling 113 en Bepaling 158.2.a wel duidelik

PREDIKANTE WAT AFGESIT IS

In die gevalle waar 'n predikant deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgesit word, word hy ook die gebruik van die sakramente ontsê (Bepaling 123.6.a). Die herstel van sy lidmaatvoorregte moet die afgesette predikant van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang onder wie se regering hy staan. By die herstel van die lidmaatvoorregte moet die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering baie sorgvuldig oorweeg of

- * daar werklike berou by die afgesette predikant is,
- * of daar sprake is van boetedoening, wat 'n onlosmaaklike deel van egte berou is. Dit wil sê of daar pogings aangewend is om die skade (dit wil sê onrus, tweespalt, gekrenkte gevoelens, ensovoorts) wat sy misstap veroorsaak het, te herstel,
- * of daar berou en boetedoening is oor die skending van die amp en die aantasting van die eer van God.

Dit kom dus daarop neer dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering alleen na 'n volstandige gesprek met die afgesette predikant hom weer tot die gebruik van die sakramente kan toelaat. Dit sal ook noodsaaklik wees dat die notule van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n duidelike beeld van die gesprek sal gee.

Nadat die predikant weer sy lidmaatvoorregte teruggekry het, is hy egter nog nie geskik vir die amp van ouderling nie. Oor die algemeen kan die reël geld dat 'n afgesette predikant wat nie kan kwalifiseer vir die amp van predikant nie, ook nie kan kwalifiseer vir die amp van ouderling nie. Die volgende redes kan daarvoor aangevoer word:

Ten eerste is dit so dat daar geen verskil is wat die kwaliteit van die amp of die dienswerk betref nie. Die enigste verskil is die van die arbeidsveld. Die reformatoriese vaders het elke vorm van 'n hiërargiese rangskikking van die ampte steeds afgewys en ons handhaaf dit ook nog steeds in artikel VI van die Kerkwet. As die kerklike vergaderings groot omsigtigheid toon by die hertoelating van 'n afgesette predikant tot die amp, dan geld presies dieselfde beweegredes vir sy toelating tot die amp van ouderling.

Ten tweede word elke predikant wat afgesit word uit sy amp, ook afgesit omdat hy die waarde, die aansien en integriteit van die amp of dienswerk wat God gegee het, aangetas het.

Hierdie argument dra miskien in ons dae nie meer so veel gewig nie omdat die neiging bestaan om alles subjektief, van die mens uit, te beoordeel. Afsetting uit die amp beteken egter dat 'n mens wat deur God geroep is om 'n dienswerk in en ten behoeve van sy gemeente te doen, in sy opdrag gefaal het omdat hy in leer en lewe nie gehoorsaam was aan die Woord en wil van God nie. Juis deur so van sy dienswerk 'n gemors te maak, het die dienskneg wat ook geroep was om as 'n verteenwoordiger van Christus in sy gemeente te staan, die eer van God aangetas.

Daarom ontstaan die vraag of 'n afgesette ampsdraer ooit weer geskik vir die amp kan wees. Dat 'n afgesette predikant weer sy lidmaatvoorregte kan ontvang, na berou, boetedoening en skuldbelydenis, is moontlik. Maar kan 'n afgesette ampsdraer ooit weer 'n man van goeie getuienis wees sodat hy vir die amp kwalifiseer?

Die traagheid waarmee die reformatoriese vadere in Nederland in die 16e en 17e eeu die hertoelating hanteer het, dui daarop dat hulle besef het dat dit skaars moontlik is.

Tog moet in gedagte gehou word dat die Algemene Kerkvergadering nog nooit wou besluit dat 'n afgesette predikant nooit weer tot die amp toegelaat sal word nie.

Telkens is die saak weer in die hande van die Kommissie geplaas. Miskien kan ons leer by die reformatoriese vadere dat alleen na berou, boetedoening en openbare skuldbelydenis die afgesette predikant weer tot die amp kan terugkeer. Vir die vadere was een saak egter baie duidelik: 'n afgesette predikant kan alleen weer predikant word en as hy nie kwalifiseer om weer predikant te word nie, kan hy ook nie as 'n ouderling gekies word nie.

PREDIKANTE WAT UIT DIE AMP BEDANK

Predikante in ons kerk bedank, lê die amp neer, in die breë gesien, vir twee redes:

- * om oor te gaan na 'n ander lewenstaat. Met ander woorde, so 'n predikant verkies 'n ander, burgerlike of wêreldlike werkring bo die dienswerk van 'n predikant en lê daarom sy amp neer; en
- * om op dié manier die opsig en tug oor die predikant te ont-snap. Daarna gaan so 'n oud-predikant, noodgedwonge, oor na 'n ander lewenstaat.

Hier is dus nie sprake van predikante wat met die behoud van hulle ampsvoorreg uit die diens van 'n gemeente tree nie.

Die reformatoriese vadere het geoordeel dat enige vorm van die vrywillige neerlê van die amp, indruis teen die gedagte dat die amp 'n roeping van God is wat lewenslank duur. Enige vorm van uittrede uit die amp is deur hulle beskou as 'n trouelose verlating van 'n God-gegewe roeping en opdrag. Daarom is so 'n predikant altyd onder die opsig en tug aangespreek.

Die invloed van die 19e eeuse verenigingsdenke wat enersyds gestalte gekry het in JA de Mist se Kerckenorde van 1804 waarop die 1824 Algemeen Reglement van die Kaapse kerk gebou is, en andersyds in die 1816 Algemene Reglement van die Nederlandse Hervormde Kerk, het deurgewerk na ons kerkordenende denke soos dit geformuleer is in die kerkwette van 1857-1950. Daarvolgens is die amp-dienswerk in die kerk nogal gesien as 'n funksie wat op dieselfde vlak staan as die van 'n bestuurslid van 'n gewone, wêreldse vereniging. Omdat baie ampsdraers vanuit die bekende, naamlik die strukture en betekenisinhoud van die verenigings waaraan hulle behoort, na die kerk toe dink en redeneer word hierdie misvatting steeds in die kerk lewend gehou. Dan word die amp so iets soos 'n gewone beroep en verdwyn die roepingsgedagte. Dit nieteenstaande die feit dat die kerklike ampsopvatting voortdurend na vore gebring word.

Vanweë die verwêreldliking van die amp en die ampsopvatting word die pogings om te beklemtoon dat die amp 'n roeping en 'n dienswerk is wat God gegee het, bemoeilik. Vandaar dat die predikante wat afgesit is of bedank of uit die amp getree het, dit as 'n "reg"

beskou om weer tot die amp toelaat te word. Allerlei vorms van druk word soms ook op die Kommissie aangelê om 'n aansoek gunstig te oorweeg.

Om hierdie sekularisasieproses teen te gaan en om dit weer te beklemtoon dat die amp 'n roeping en dienswerk is wat God gee om die waarde, aansien en integriteit van die amp te onderstreep, is dit miskien nodig om 'n aantal nuwe ordereëls op hierdie vlak na vore te bring. Dan kan die volgende oorweeg word:

Elke predikant wat óf deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering uit sy amp onthef word met verlies van ampsvoorreg óf wat self uit die amp bedank, moet onmiddelik daarna deur die kerkraad van die gemeente waar hy woon, onder die opsig aangespreek word.

Die rede vir die gesprek sal lê in die feit dat enige predikant wat sy amp neerlê daarmee nee sê vir 'n roeping wat hy by sy bevestiging as predikant as 'n roeping van God aanvaar het. Die vraag wat gevra en beantwoord moet word is waarom die oud-predikant sy dienswerk nou nie meer as 'n roeping sien nie en daarom kans sien om dit neer te lê.

Die gesprek, veral met 'n predikant wat vrywillig bedank het, sal dus ook die redes vir die bedanking sorgvuldig moet ondersoek. So sal 'n kerkraad kan vasstel of dit nodig is om die gesprek onder die opsig of selfs die tug verder te voer. So sal 'n kerkraad in ieder geval in staat wees om te kan oordeel of 'n bedanking in ooreenstemming is met die roepingsgedagte wat onlosmaaklik aan die amp verbind is.

Met hierdie studiestuk as agtergrond maak die Raad vir Regsadvies die volgende voorstel tot die wysiging van die Bepalings:

Bepaling 158

Ontheffing uit die amp

'n Predikant kan nie bedank of op 'n ander wyse van sy amp onthef word anders as volgens die voorgeskrewe prosedure nie.

1. Oorgang na 'n ander lewenstaat

- (a) 'n Predikant wat van voorneme is om uit die voltydse bediening te tree en sodoende na 'n ander lewenstaat oorgaan, stel die kerkraad skriftelik daarvan in kennis.
- (b) Die kerkraad voer met hom 'n gesprek daaroor en stel daarna die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daarvan in kennis met 'n evaluering van die saak.
- (c) Die ringskommissie voer dan 'n gesprek met die predikant oor sy voorneme en lê 'n verslag daaroor aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor.
- (d) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behandel die verslae en kan weer 'n gesprek met die predikant voer.
- (e) Wanneer die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oortuig is dat die predikant by sy voorneme bly, onthef die Kommissie hom van sy amp.

- (f) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwittig die ringskommissie en die kerkraad dadelik van sy besluit.

2. Onbekwaamheid

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering onthef 'n predikant van sy amp indien dit na 'n ondersoek soos omskryf in die Bepalings 107-124 blyk dat hy na die oordeel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering onbekwaam is om sy dienswerk, soos omskryf in Bepaling 149 en die beroepsbrief te verrig.

3. Ongehoorsaamheid

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering onthef 'n predikant van sy amp indien dit na 'n ondersoek soos omskryf in die Bepalings 107-124 blyk dat hy na die oordeel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering skuldig is aan

- (a) volharding met 'n dwaalleer
- (b) wangedrag
- (c) ernstige versuim van ampspligte
- (d) misbruik van ampsvoorreg
- (e) volharding in verset teen die Kerkwet en Bepalings en besluite van die vergaderings.

Bepaling 123

123 3(a) (iii) Weglating van "oneervol"

123 4(a) (iii) Weglating van "oneervol"

123 6(a) Ontheffing uit die amp in die geval van 'n predikant op grond van Bepaling 158(3) gaan altyd gepaard met ontsegging van die gebruik van die sakramente.

Die Raad vir Regsadvies beveel aan dat die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkwet aandag gee aan ernstige leemtes in Bepaling 123.

Ten opsigte van Bepaling 160 maak prof AD Pont die volgende voorstel:

Bepaling 160

Hertoelating.

Hertoelating van 'n lidmaat tot die amp van predikant wat vroeër van sy amp onthef is, kan nie as 'n reg beskou word nie. Die lidmaat sal die betrokke kerklike vergaderings moet oortuig dat hy nou weer geskik is vir die dienswerk van 'n dienaar van die Woord en waarom sy ontheffing hom nie ongeskik gemaak het vir die amp nie.

1. 'n Lidmaat wat van sy amp as predikant onthef is en weer tot die amp toegelaat wil word, behalwe as hy sy amp volgens Bepaling 158.1.b afgelê het, doen skriftelik aansoek om 'n gesprek met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te voer. Ter ondersteuning van sy aansoek, moet hy 'n verklaring van sy kerkraad indien waarin die kerkraad verklaar.

- a. dat die kerkraad oortuig is van die opregtheid van die berou van die lidmaat oor sy skuld wat aanleiding gegee het tot sy ontheffing van die amp,
- b. dat die kerkraad oortuig is dat hy genoegsaam boete gedoen het,
- c. dat die kerkraad oortuig is dat die lidmaat, so ver as wat dit vir hom moontlik was, die onrus, beroering en of tweespalt wat in die gemeente veroorsaak is deur sy ontheffing, reggestel het of probeer regstel het,
- d. dat die kerkraad daarvan oortuig is dat die lidmaat onbesproke in leer en lewenswandel is en daarom met 'n goeie gewete weer aansoek kan doen om tot die amp toelaat te word.

2. Toevoeging: Indien dit noodsaaklik geag word, kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan die lidmaat bepaalde voorwaardes stel waaraan voldoen moet word voordat hy toegelaat word om hom vir die proponentseksamen aan te meld soos byvoorbeeld 'n opfrissingskursus in die teologie, of verdere optrede om die foute wat hy begaan het, reg te stel.

Slotopmerkings

Samevattend kan die volgende gestel word:

- * 'n Predikant wat afgesit word of van die amp onthef word of vrywillig uit die amp bedank, kan in beginsel weer tot die amp toegelaat word. Maar dit sal aanvaar moet word dat dit alleen by wyse van uitsondering kan geskied nadat hy die kerklike vergaderings van die ampte oortuig het dat hy nou wel geskik is vir die amp of dienswerk in die kerk.
- * So 'n predikant wat sy amp kwytgeraak het, kan nie 'n ander amp in die kerk beklee nie. As hy nie waardig is om die amp van predikant te beklee nie, kan hy nie tot ander ampte verkies word nie.

Hierdie saak is van groot gewig ter wille van die handhawing van die waardigheid en integriteit van die amp. As 'n predikant nie geskik is om die dienswerk in die gemeente van God te doen nie, wat maak hom wel geskik om as ouderling of diaken 'n roeping van God in sy gemeente te wil hê?

- * Die argument word soms gebruik dat omdat ons almal in die kerk alleen voor God kan bestaan vanweë die vergiffenis van die sonde om Jesus Christus ontwil, daarom moet 'n predikant wat sy amp verloor het, ook uit die vergiffenis kan leef.

Hier moet egter suiwer gedink word. 'n Predikant wat afgesit word, word die gebruik van die sakramente ontsê. Alleen nadat berou getoon is en boete gedoen is, kan hy weer toegelaat word om die sakramente te gebruik. Dan is hy weer 'n volwaardige lidmaat van die kerk. Maar dit beteken nie dat hy dan sondermeer geskik is vir 'n dienswerk in die kerk nie. Daar is duisende lidmate van die kerk wat nooit ampsdraers word nie omdat hulle of nie daarvoor geskik is nie of nie daarvoor geroep word nie. Dit verander egter niks aan hulle kwaliteit as gelowige lidmate nie.

Vergiffenis van die sonde en geskiktheid vir die amp is nie dieselfde nie. 'n Lidmaat wat reeds daarvan blyke gegee het dat hy nie geskik is vir die amp nie, kan alleen in hoë uitsonderingsgevalle weer geskik word vir die amp. Maar daarvoor sal die bevoegde kerklike vergaderings baie sorgvuldig moet oordeel.

In die laaste instansie gaan dit daarom om die waarde, aansien en integriteit van die amp as 'n dienswerk wat deur God gegee is, te bewaar en te beskerm tot eer van God

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

1.9

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING DEELTYDSE PREDIKANTE/PASTORALE HULP

Die Algemene Kerkvergadering gee opdrag aan ringskommissies om toe te sien dat die volgende praktyke onverwyld tot niet gemaak word:

- * Groot gemeentes wat 'n tweede en derde pastorale hulp of deeltydse predikant benoem, in plaas daarvan om 'n tweede voltydse standplaas te skep.
- * Gemeentes wat aan meerdere pastorale hulpdienste bykans dieselfde of selfs meer betaal as wat die traktement van een predikant is maar hulle daarop beroep dat hulle nie fondse het vir 'n volgende standplaas nie.
- * Gemeentes wat predikante wat in voltydse standplase staan asook teologiese dosente in deeltydse of pastorale diens benoem, terwyl proponente geen geleentheid kry nie.

Motivering en agtergrond:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is verontrus oor die verskynsel in die Kerk dat gemeentes wat 'n tweede standplaas kan en behoort te skep, dit nie doen nie, maar eerder 'n pastorale hulp aanstel of 'n deeltydse predikant beroep. Dit bring mee dat daar predikante en proponente is wat nie beroepe ontvang nie.

Die Kommissie het 'n studiekommissie benoem wat 'n memorandum ingedien het met die opskrif: "Die praktyk van predikante in voltydse standplase wat as pastorale hulp optree in samewerking met die praktyk van deeltydse predikante."

Opsommend word die inhoud van die studiestuk soos volg saamgevat

Die geldende kerkregtelike stelsel wat binne die Nederduitsch Hervormde Kerk in gebruik is, staan bekend as die presbiteriaal-sinodale stelsel. Hierdie stelsel het 'n sterk reformatoriese tradisie, met 'n noue verband tussen Skrif-belydenisskrif en kerklike orde. Kerkordelik beteken dit dat die kerk 'n dinamiese struktuur is wat voortdurend al sy handelinge aan die Skrif en die belydenisskrifte van die kerk toets, en nie binne strukture mag stol nie. Die hoekpilaar van die stelsel naamlik die Christusregering waar Jesus Christus bely word as enigste Hoof en Heer van die kerk, plaas ampte en vergaderings in 'n bepaalde raamwerk, en werk met 'n Skriftuurlik

gefundeerde kerklike orde in teenstelling met die konstitusie van 'n wêreldse vereniging.

Die amp van bedienaar van die Woord word gesien as 'n gawe van God wat aan die geroepe ampsdraer verleen word, van wie verwag word dat hy voltyds, lewenslank aan 'n vaste werkplek sy dienswerk moet verrig. Aangesien Christus die enigste Hoof en Heer van die kerk is, is die dienswerk van die dienaar van die Woord nie 'n hoë posisie nie, maar slegs 'n nederige dienswerk. Die dienaar van die Woord is 'n geroepe ampsdraer wat sy dienswerk voltyds binne 'n gemeente verrig as die primêre werkplek van die kerk.

Om dié rede werk die Nederduitsch Hervormde Kerk met 'n funksionele ampsbeskouing wat daarop neerkom dat 'n dienaar van die Woord wat tot die amp toegelaat is, ampsvoorreg geniet waaruit ampsplig spruit soos geformuleer in Bepaling 149. Roeping, voltydse bediening wat gebonde is aan 'n gemeente as vaste werkplek, is wesenlik tot die amp van die dienaar van die Woord binne die presbiteriaal-sinodale stelsel. Dit is die rede waarom die dienaar van die Woord nie 'status' het nie, maar slegs oor ampsvoorreg beskik. Indien hy nie meer ampswerk verrig nie, het sy amp in beginsel verval.

Op bogenoemde normale beskouing van die amp het daar deur die jare uitsonderinge gekom soos die dosent in teologiese en aanverwante vakke, dienaars van die Woord met 'n Bepaling 150 funksie, asook die verskyning van die deeltydse dienaar van die Woord. Met laasgenoemde het daar 'n grensoorskryding plaasgevind van die reformatoriese ampsbeskouing omdat hier die klem geplaas word op bevoegdheid en nie op roeping nie. Verder is dié figuur iemand wat om watter rede nie meer die lus het om voltyds as geroepe ampsdraer sy dienswerk te verrig nie, en daarom volledig sy lewensstog uit die wêreld buite die kerk ontgin en om die rede nie voltyds vir die kerk beskikbaar is nie. Die figuur het sy verskyning gemaak toe daar 'n tekort aan predikante was. Op die oomblik is daar 'n groot oorskot aan predikante en daarom kan die deeltydse predikant in beginsel en praktyk nie verdedig word nie.

Vanweë 'n oorskot aan predikante sal die praktyk van pastorale hulp ook beperk moet word om reg te laat geskied aan jong dienaars van die Woord wat op 'n beroep wag. Die beginsel dat 'n pastorale hulp slegs in staat gestel word om sy dienswerk te verrig, dit wil sê slegs reiskoste ontvang, moet noulettend toegepas word waar 'n pastorale hulp ter sprake is wat reeds 'n ander voltydse dienswerk in die Kerk verrig.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.10

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING TENTMAKERBEDIENING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende studiestuk, riglyne en voorstelle oor die tentmakerbediening goedgekeur vir voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering.

Motivering:

Huidige situasie

Daar is tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk verskillende kategorieë waarvolgens 'n persoon die ampsvoorreg van 'n dienaar van die Woord kan geniet:

- * Voltydse predikante in 'n vaste gemeentelike werkkring.
- * Teologiese dosente verbonde aan die teologiese opleiding van die Kerk, asook dosente verbonde aan die voorbereidende studie tot die teologie.
- * Predikante in besondere diens (Bepaling 150).
- * Deeltydse predikante volgens die besluite van die Algemene Kerkvergadering van 1970 en 1974. Hierdie kategorie maak dit moontlik dat "..... enige persoon wat die bevoegdheid besit om dienaar van die Woord in die Kerk te wees", ook dié wat 'n ander beroep gekies het en beoefen, kan aansoek doen om op 'n deeltydse basis beroepbaar gestel te word en dienswerk te verrig.
- * Die tentmakerbediening is 'n aanvullende kategorie, waarop die Algemene Kerkvergadering van 1989 besluit het. "..... as 'n vorm waarin die geroepe dienaar van die Woord die amp van herder en leraar kan beklee. Hierdie bedieningsvorm kan op enige herder en leraar van toepassing wees, ook op diegene wat reeds in voltydse bediening staan."

Die eerste drie kategorieë, naamlik die voltydse predikant in 'n gemeentelike werkkring, die teologiese dosente en die predikante in besondere diens, is gevestigde kategorieë wat teologies kerkregtelik verantwoord kan word. Die kategorie van deeltydse predikant is gebore uit die nood van die Kerk weens die tekort aan predikante en het mettertyd deel van die kerklike praktyk geword, alhoewel die kategorie teologies en kerkregtelik problematies is.

Die tentmakerbediening is 'n eeu-oue vorm van bediening, waarvan spore reeds in die eerste Christelike gemeentes aangetref word. Die grondmotief van die tentmakerbediening is dat wanneer 'n gemeente nie ten volle in die onderhoud van 'n predikant kan voorsien nie, die predikant self gedeeltelik of ten volle in sy lewensonderhoud voorsien deur 'n ander werk te verrig. Soos wat die kerk gevestig geraak het en selfstandige gemeentes met 'n voltydse predikant die algemene patroon geword het, het hierdie bedieningsvorm mettertyd verdwyn. Wêreldwyd is daar tans die tendens om weer die tentmakerbediening as bedieningsvorm te ontgin. Die terugryp na hierdie kategorie word gestimuleer deur finansiële realiteite wat dit vir gemeentes onmoontlik maak om 'n predikant volledig te versorg. Die bedieningsvorm maak ook sy verskyning in situasies waar kerke apostolêr 'n sending/evangelisasie terrein betree waar daar nog nie gemeentes gevestig is nie. In so 'n situasie word die tentmakerbediening aangewend om deur middel van sending/evangelisasie 'n gemeente te vestig en op te bou. Die tentmakerbediening geld dus hier as 'n oorgangmaatreël om die vestiging van nuwe gemeentes moontlik te maak.

Met die besluit van die Algemene Kerkvergadering van 1989 om die tentmakerbediening as 'n bedieningsvorm te bekragtig, is dit egter vaag omlin, sonder dat die grondmotief soos hierbo kortliks uiteengesit, verwoord is. Soos die besluit tans verwoord is, is daar wesenlik nie veel verskil tussen die deeltydse predikant en die tentmakerbediening nie behalwe dat die besluit dit teoreties vir 'n "voltydse" predikant in 'n gemeente nou moontlik maak om 'n ander werk te doen teen vergoeding en tog nog onder die tentmakerbediening predikant te kan bly. Daar bestaan tans geen bepalinge in die Kerkwet wat hierdie bedieningsmoontlikheid orden en omlin nie.

Die twee kategorieë van die deeltydse predikant en die tentmakerbediening soos tans verwoord, bring sekere prinsipiële oorwegings wat geld vir die dienaar van die Woord, in gedrang.

- * Die uitgangspunt dat die predikantsamp 'n lewensroeping is wat die persoon van die predikant lewenslank volledig in beslag neem, word ernstig aangetas deur die feit dat die predikant hierdie primêre roeping ter syde stel en doelbewus kies vir 'n ander beroep, maar nogtans as deeltydse predikant of onder die tentmakerbediening, die ampsvoorreg wil geniet soos dit hom pas.

Die noodsaaklikheid van die tentmakerbediening

Die nood van die tekort aan predikante wat aanleiding gegee het tot die instelling van die deeltydse predikant, het verval. Tans bevind die Kerk hom in die situasie dat daar 'n ooraanbod van predikante is. Proponente wag met 'n ywerige ongeduld op beroepe. Die ekonomiese klimaat veroorsaak dat gemeentes finansieel wurg. Afstigting en die skepping van nuwe voltydse standplase word om finansiële redes haas onmoontlik. Hierdie situasie mag in die toekoms selfs vererger. Bestaande gemeentes met 'n voltydse predikant mag dalk in die toekoms in 'n situasie inbeweeg waar hulle nie meer 'n voltydse predikant kan bekostig nie. Die groeikurwe in die Hervormde Kerk deur middel van geboorteaanwas het afgeplat en sal waarskynlik 'n dalende tendens in lidmaattal vertoon. Die enigste groeipotensiaal is geleë op die evangelisasieterrein. Dit verg meerdere arbeidskragte. In die lig van genoemde feite is dit feitlik vanselfsprekend dat die tentmakerbediening as moontlikheid vir toekomstige meerdere bediening maksimaal ontgin sal word.

Dit lyk noodsaaklik dat die kategorie van die tentmakerbediening in die kerklike bepalinge nader omskryf sal moet word om andersyds die nood van die kerklike situasie die hoof te bied, maar andersyds om die prinsipiële uitgangspunte wat geld vir die amp van die predikant onaangetas te behou.

Riglyne

Om dit te bereik moet die volgende uitgangspunte so ver as moontlik as riglyne geld:

- * Die amp van die predikant is 'n lewensroeping wat op sy hele lewe beslag lê.
- * Die ideaal is dat die predikant volledig versorg sal word, sodat hy al sy tyd en kragte aan die bediening van die evangelie kan wy.

- * Die tentmakerbediening is 'n noodmaatreël wat geld as 'n tussen-tydse maatreël met die oog op die ideaal van 'n gemeente wat 'n predikant volledig kan versorg.
- * Die tentmakerbediening word geïmplementeer in die geval van gemeentes wat nie 'n voltydse predikant kan bekostig nie of met die oog op die vestiging van 'n nuwe gemeente via evangelisasie.
- * Die werk wat die tentmaker verrig moet waardig wees aan die amp van die predikant.
- * Die toelating en beroep onder die tentmakerbediening sal van tyd tot tyd in heroorweging geneem moet word om te bepaal of die situasie nie intussen so verander het dat dit 'n voltydse standplaas regverdig nie.

VOORSTEL:

Die toelating van 'n persoon onder die tentmakerbediening geskied onder die volgende voorwaardes:

- * 'n Persoon wat oor die bevoegdheid beskik om predikant van die Kerk te wees doen skriftelik by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daarvoor aansoek met opgawe van redes. Die volgende persone kom daarvoor in aanmerking:
 - ** Proponente en NDP-kapelane wat wag op 'n beroep.
 - ** Predikante in 'n voltydse standplaas, waar die betrokke gemeente na ondersoek en bevestiging van die plaaslike ringskommissie, nie meer finansiële in staat is om die predikant volledig te versorg nie.
 - ** Emeriti (vervroegde emeritaat kan oorweeg word).
- * 'n Lys van predikante wat onder die tentmakerbediening beroepbaar is, word aan gemeentes bekend gemaak.
- * Indien 'n gemeente besluit om 'n bepaalde persoon op die lys onder die tentmakerbediening te beroep, word onder leiding van die ringskommissie, 'n gespreksgeleentheid gereël tussen die kerkraad van die gemeente en die te beroepe persoon. Tydens die gesprek word 'n konsep beroepsooreenkoms vasgestel wat aan die volgende vereistes sal voldoen:
 - ** 'n Duidelike opgawe van die versorgingsvoordele waartoe die gemeente maksimaal in staat is.
 - ** 'n Duidelike taakomskrywing van die pligte van die predikant.
 - ** 'n Bepaling van 'n termyn van 12 maande waarna die ringskommissie na raadpleging met die kerkraad die beroepsooreenkoms sal hersien met dien verstande dat:
 - Indien die finansiële posisie van die gemeente van so 'n aard is dat hy die predikant volledig kan versorg, die ringskommissie dit aan die kerkraad sal opdra om oor te gaan tot die beroep van 'n voltydse predikant.

- Indien die gemeente oorgaan tot die beroep van 'n voltydse predikant, die kerkraad kontraktueel verbind sal wees om die predikant wat onder die tentmakerbediening werksaam is, eerste te beroep.
- Indien die predikant onder die tentmakerbediening voltyds na die gemeente beroep word en dit bedank, word hy uit die amp onthef, met verlies van ampsvoorreg.

* 'n Standplaas onder die tentmakerbediening kan op die volgende maniere gevestig word:

** 'n Bestaande voltydse standplaas, waar die gemeente weens finansiële redes nie meer die standplaas ten volle kan onderhou nie, doen by die ringskommissie aansoek dat die standplaas verander word na 'n standplaas onder die tentmakerbediening. 'n Volledige opgawe van beoogde versorgingsvoordele moet die aansoek vergesel. Indien die ringskommissie die aansoek goedkeur, word dit na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir bekragtiging waarna die status van die standplaas verander na dié van die tentmakerbediening.

Die kerkraad van die gemeente is verplig om die plaaslike predikant eerste te beroep. Indien die predikant die beroep bedank, word hy van die standplaas losgemaak en is hy beroepbaar in die Kerk.

** 'n Plaaslike gemeente of kombinasie van gemeentes kan na goedkeuring van die ringsvergadering (met inagneming van die voorwaardes soos uiteengesit in punt 3) 'n predikant onder die tentmakerbediening met die oog op meerdere bearbeiding, of 'n besondere opdrag as tentmaker, beroep.

** 'n Ringsvergadering of die Algemene Kerkvergadering kan oorgaan tot die beroep (met inagneming van punt 3) van 'n persoon onder die tentmakerbediening met die oog op die vestiging van 'n gemeente vanuit 'n evangelisasie-perspektief. In so 'n geval sal die betrokke vergadering verantwoordelikheid aanvaar vir die versorgingsvoordele en sal die persoon werk onder die opsig van die ringsvergadering totdat 'n selfstandige gemeente gestig is.

Ter ooreweging:

- * Bestaande kontraktuele ooreenkomste in 'n beroepsbrief tussen 'n kerkraad en 'n predikant kan nie nietig verklaar word deur oor te gaan tot die tentmakerbediening nie.
- * Nuwe beroepe wat uitgebring word vir 'n voltydse standplaas kan 'n klousule bevat dat 'n kerkraad met nakoming van genoemde voorwaardes by die ringsvergadering kan aansoek doen om oor te gaan tot die kategorie van tentmakerbediening.
- * Indien die voorstel goedgekeur word, word dit aan die Teologiese Opleiding opgedra om aanvullend tot die bestaande opleiding 'n opsionele module in die kurrikulum te inkorporeer wat studente sal toerus in evangelisasie onder die tentmakerbediening, met die oog op die vestiging van 'n gemeente.

* Indien bogenoemde bepalings ten opsigte van die tentmakerbediening goedgekeur word, vervall die kategorie van deeltydse predikante. Hierdie besluit sal nie terugwerkend van aard wees nie.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt word behandel.

1.11

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZOUTPANSBERG TOELATING VAN DIENAAR VAN DIE WOORD TOT LID VAN DERDE VLAK REGERING- STRUKTUUR

Die Algemene Kerkvergadering word versoek om Bepaling 161 te wysig sodat dit soos volg lees:

161.1 'n Predikant wat 'n werk wil aanvaar waaraan besoldiging verbonde is, verkry die toestemming van die kerkraad en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daarvoor.

161.2 'n Dienaar van die Woord is nie predikant of emeritus predikant en terselfdertyd

161.2(a) lid van die Parlement of van enige tweede vlak regering-struktuur of van die Presidentsraad nie, of

161.2(b) bly onveranderd,

161.3 'n Dienaar van die Woord of emeritus predikant kan met inagneming van 161.2(b) en met toestemming van sy opsighoudende liggaam lid van die derde vlak regeringstruktuur (plaaslike bestuur) wees.

Motivering:

1. Die status quo waar predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verbied word om lid van 'n plaaslike bestuur te wees, het 'n isolerende uitwerking op die inspraak van die Nederduitsch Hervormde Kerk in plaaslike bestuursaangeleenthede. Die plaaslike bestuur is die eerste en direkte bestuur oor die lewensgebied van die gemeente. Daarom behoort die gemeente die geleentheid te kan hê om deur middel van sy predikant inspraak te kan hê in die bestuur van die gebied waarin hy leef.
2. Bekommernis en onrus oor 'n bykomende werkklas op die predikant of bepaalde moontlike verleenthede wat deur hierdie toegewing vir die amp, die gemeente, of die Kerk mag ontstaan bly tog mos nog steeds onder die opsig wat die kerkraad en ander meerdere vergaderings in elke geval oor die predikant het.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt word behandel.

1.12

WYSIGING VAN BEPALING 151.3(d)

Die Algemene Kerkvergadering het in 1989 soos volg besluit:

Die vergadering besluit in beginsel om die saak van studieverlof naas gewone verlof te aanvaar. Die aangeleentheid word verwys na die

Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir ondersoek. Die aanbevelings van die Kommissie word verwys na ringskommissies vir kommentaar, waarna dit in finale vorm geïmplementeer sal word.

Van alle ringskommissies is daar kommentaar aangevra oor die voorgestelde Bepaling 151.3(d) insake verlof aan predikante soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gefinaliseer.

Die volgende ringe het gereageer:

Zoutpansberg, Pretoria, Middelburg, Heidelberg, Zeerust, Krugersdorp, Johannesburg, Germiston, Zimbabwe, Dorsland, Bloemfontein, Losberg, Vereeniging, Noordelike Pretoria, Bronkhorstspuit, Waterberg, Heilbron, Pretoria-Noord, Pretoria-Wes, Zuurfontein, Nelspruit, Noordelike Natal, Krokodilrivier en Chrissiesmeer.

Die kommentaar is na die Raad vir Regsadvies verwys. Die Raad se advies is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar met enkele wysigings. Die Kommissie het besluit om die nuwe Bepaling 151.3(d) te implementeer vanaf 1 Julie 1990 en dit aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê vir bekragtiging. Die nuwe Bepaling lui soos volg:

BEPALING 151.3(d)

Hy ontvang gewone verlof, studieverlof en siekteverlof onder die volgende voorwaardes:

Gewone verlof

- (i) Die predikant neem, met toestemming van die kerkraad en in oorleg met die konsulent jaarliks ses weke (42 dae) verlof. Die 42 dae sluit hoogstens 6 Sondag en alle openbare vakansiedae wat daarbinne val, in.
- (ii) Van die 42 dae is 12 dae per jaar nie oploepbaar nie, terwyl 30 dae per jaar oploepbaar is tot 'n maksimum van 90 dae.
- (iii) Opgelope verlof is slegs uitkoopbaar by die aanname van 'n beroep. In sodanige geval is die verlof in oorleg met die kerkraad en die ringskommissie uitkoopbaar tot 'n maksimum van 42 dae.
- (iv) Verlof is nie van een standplaas na 'n volgende oordraagbaar nie.

Studieverlof

- (v) 'n Eenmalige tydperk tot verlof vir verdere studie in die teologie of ander rigting soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur:
 - * vir tydperke van minder as 90 dae, in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die ringskommissie of toesighoudende liggaam, met behoud van volle versorgingsvoordele.
 - * vir tydperke tussen 90 en 180 dae, in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie of toesighoudende liggaam en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, met behoud

van gedeeltelike versorgingsvoordele, soos skriftelik onderling ooreengekom.

- * vir tydperke langer as 180 dae, in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie of toesighoudende liggaam, en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met losmaking uit die standplaas en verlies van versorgingsvoordele.
- * Studieresultate moet deurlopend aan die kerkraad, ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê word.

Kraamverlof

- (vi) Vroulike predikante is geregtig op kraamverlof tot 'n maksimum van 60 dae. Sodanige verlof word gereël met toestemming van die kerkraad en in oorleg met die konsulent en die ringskommissie.

Siekteverlof

- (vii) Siekteverlof vir tydperke van minder as 30 dae word gereël met die toestemming van die kerkraad en in oorleg met die konsulent.
- (viii) Siekteverlof vir tydperke van 30 dae en langer word gereël met die toestemming van die kerkraad en in oorleg met die konsulent en die ringskommissie.

Verlofregister

- (ix) Elke dag verlof wat geneem word, word in 'n verlofregister aangeteken wat sesmaandeliks deur die kerkraad en jaarliks deur die ringsvergadering gekontroleer word.

AANBEVELING

- * Die gewysigde bepaling word bekragtig.

VERLOF VAN PREDIKANTE

1.13

BESKRYWINGS PUNT: RING VAN ROODEPOORT
KRAAMVERLOF: VROULIKE PREDIKANTE

Kraamverlof, met behoud van alle voordele, word vir drie maande aan vroulike predikante toegestaan.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.14

BESKRYWINGS PUNT: RING VAN PRETORIA-NOORD
LANGVERLOF VIR PREDIKANTE

Die Algemene Kerkvergadering besluit of voorsiening vir langverlof vir predikante in die Bepalings gemaak moet word.

Aanleiding tot beskrywingspunt

Na aanleiding van 'n beskrywingspunt van die Ring van Pretoria-Noord aan die Algemene Kerkvergadering in 1989 waarin die ring versoek dat die Algemene Kerkvergadering indringend aandag gee aan die daarstelling van langverlof vir predikante, het die Raad vir Regsadvies daarop gewys dat:

- * In verband met langverlof twee voorstelle gemaak word waaroor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n besluit moet neem.
- * Tydens die Algemene Kerkvergadering is geen menings ten opsigte van langverlof uitgespreek nie en geen besluit is in die verband in die notule van die Algemene Kerkvergadering opgeneem nie. Die aangeleentheid bring 'n wysiging in die Kerkwet en Bepalings mee en die Raad vir Regsadvies laat dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor om te besluit of die Bepalings op hierdie stadium gewysig moet word ten einde die langverlof vir predikante te akkommodeer, alternatiewelik dat die aangeleentheid by die volgende Algemene Kerkvergadering behandel moet word.
- * Die Kommissie het besluit dat die voorstelle oor langverlof nie nou aanvaar word nie maar verwys word na die volgende Algemene Kerkvergadering in 1992.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.15

BESKRYWINGSPUNT: GEMEENTE KLERKSDORP DORINGKRUIN VERPLIGTE VERLOF

Die ophoop van verlof word beperk tot 2 weke per jaar tot en met 'n maksimum van 42 dae oor 3 jaar.

Motivering:

Die pertinente uiteensetting van die verlof van predikante word verwelkom. Dit laat egter nog steeds ruimte vir predikante wat die goedgesindheid van kerkrade wil misbruik. As gevolg van die spanning en druk wat die predikantsamp meebring, behoort predikante gedwing te word om jaarliks minstens 23 dae verlof te neem.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

1.16

BEPALING 150 – PREDIKANTE ADVIES VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

Na samesprekings tussen die Moderamen en die Kommissie van die Ring van Pretoria waaruit onsekerheid en misverstande oor die Bepaling 150-predikante geblyk het, het die Moderamen die Raad vir Regsadvies versoek om die situasie van Bepaling 150 – predikante te ondersoek en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van 'n voorstel te bedien. Die Raad is ook versoek om aandag te gee aan die teenspraak in Bepalings 150 en 7(2) asook aan die omskrywing van Bepaling 100.

* Die Raad se voorstelle in verband met 'n predikant in 'n bedienings- en/of administrasiepos is soos volg:

** Hy/sy doen verslag aan die opdraggewer soos verteenwoordig deur die spesifieke raad.

** Die gewone liggaam wat toesig hou oor predikante wat binne sy ressort val (kerkrade, ringskommissies, ens) hou toesig oor sy/haar leer en lewenswandel.

** Hy/sy neem sitting by die ringsvergadering binne wie se ressort hy/sy woon en lewer verslag by die ringsvergadering slegs op versoek.

** Verlofreëlings word getref met die opdraggewer soos verteenwoordig deur die spesifieke raad.

** Hy/sy behou ampsvoorreg naas sy/haar besondere opdrag.

** Indien opgeroep na 'n ander ring het hy/sy adviserende stem en sitting.

** Hy/sy kan gekies word om sekere funksies te verrig.

* Die Raad stel die volgende wetswysigings voor:

** Dat bepaling 7 soos volg gewysig word:

** Bepaling 7(2)(e) word 7(2)(g) al die predikante wat voltyds
Bepaling 7(s)(a) diens in gemeentes in die
ring verrig, afgevaardig deur
die betrokke kerkrade;

Bepaling 7(2)(b), (c) en (d) bly onveranderd;
Bepaling 7(2)(e) Dosente verbonde aan die
Teologiese Opleiding van die
Kerk aan die Universiteit van
Pretoria en dosente verbonde
aan die HTO te Klipdrif wat
lidmate van die Nederduitsch
Hervormde Kerk van Afrika is,
wat binne die ring woon met
adviserende stem, en in 'n
ander ring indien deur die
kommissie van die rings-
vergadering uitgenooi, met
adviserende stem.

Bepaling 7(2)(f) Voeg by Bepaling (f) (ou
bepaling (g)) -
...wat binne die ring woon
met adviserende stem en in 'n
ander ring indien deur die
kommissie van die rings-
vergadering uitgenooi, met
adviserende stem.

** Dat Bepaling 100 soos volg gewysig word:

Bepaling 100(1) Die kerkraad hou opsig oor lidmate en
ampsdraers in die gemeente;

Bepaling 100(2) Die ringsvergadering en ringskommissie hou ook opsig oor gemeentes,

Bepaling 100(3) Die Algemene Kerkvergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hou ook opsig oor

AANBEVELING

* Vir kennisname en besluit.

1.17 **BEHOUD VAN AMPSVOORREG: PREDIKANTE WAT BEROEPAFWAGTEND IS**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek dat die Algemene Kerkvergadering hom uitspreek oor die behoud of verlies van ampsvoorreg van predikante wat na 'n jaar nog nie 'n beroep ontvang het nie.

AANBEVELING

* Vir bespreking en besluit.

1.18 **KRISIS IN PASTORIEË**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het oor die besoek van predikante deur lede van die Kommissie soos volg besluit:

* Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is van mening dat die besoeke nie op 'n formele wyse moet geskied nie, maar dat lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering soos dit op hulle weg kom, bepaalde pastorieë sal besoek en aan predikantgesinne aandag sal gee.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

1.19 **VERSORGINGSVOORDELE**

Die Algemene Kerkvergadering sal hieroor handel onder die agendapunt: XXII Kerklike Goedere.

1.20 **PENSIOENFONDS EN BYSTANDFONDS**

Die Algemene Kerkvergadering sal hieroor handel onder die agendapunt: XXII Kerklike Goedere.

1.21 **RAAD VIR HERDERLIKE SORG**

1.21.1 **ALGEMENE WERKSAAMHEDE**

In die uitvoering van sy opdrag het die Raad gedurende die afgelope termyn sy werksaamhede soos volg verrig:

- * Die Raad het die gekonsolideerde pastorale verslae (soos vanaf die ringsvergaderings ontvang) van gemeentepredikante en predikante in besondere diens wat onder die toesig van die Raad ressorteer, geëvalueer vir verslag en aanbevelings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die Raad het, wanneer dit onder sy aandag gekom het, kontak gemaak met predikante en hulle gesinne wat in moeilike lewensomstandighede verkeer, asook met proponente wat wag op beroepe.
- * Aanbevelings is gemaak vir die benoeming van predikante vir die vakante standplase vir gevanges- en polisiebearbeiding.
- * Uitvoering is gegee aan studie-opdragte en selfstudie is onderneem ten dienste van die algemene en besondere pastorale sorg.
- * Toesig is gehou oor die Pastorale Verwysingsdiens.

1.21.2 STUDIE-OPDRAGTE AAN DIE RAAD

In opvolging van die twee-en-sestigste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dit aan die Raad vir Herderlike Sorg opgedra om aan die Algemene Kerkvergadering van 1992 verslag uit te bring oor die volgende sake:

1.21.2.1

AKKOMMODERING VAN PROPONENTE

DIE RAAD MAAK DIE VOLGENDE AANBEVELINGS:

- * Ringsvergaderings sal toesien dat waar daar klein gemeentes is wat nog nie of nie meer selfstandig kan beroep nie, of waar gemeentes nie selfstandig meerdere bearbeiding kan laat realiseer nie, daadwerklik aandag gegee sal word aan die vorming van kombinasies met die oog op die skep van standplase vir voltydse bediening.
- * Proponente word volgens die beginsel van deeltydse predikantskap/tentmakerbediening die geleentheid gebied om as geordende en bevestigde predikante onder toesig van 'n plaaslike kerkraad en ringskommissie werksaam te wees met die oog op
 - gemeentevorming (die stigting of bymekaarmaak van 'n gemeente);
 - meerdere standplaasvorming in 'n gemeente of in ringsverband;
 - die bediening van 'n gemeente wat nog nie/nie meer selfstandig kan beroep nie
- * Standplase met 'n besondere opdrag soos evangelisasie, toerusting van ampsdraers en lidmate, besondere pastorale sorg, jeugbediening, ensovoorts, kan by wyse van kombinasie of in ringsverband of tussen gemeentes geskep word en gevul word deur voltydse of deeltydse predikante/tentmakers.

Motivering:

- * Die uitgangspunt is dat die werkwyse op voltydse bediening en gemeentewees sal uitloop indien moontlik, en

- * dat by die beroep van 'n proponent of predikant vir deeltydse bediening hierdie verbintenis telkens vir een jaar aangegaan word sodat die kerkraad en ringskommissie kan evalueer of die reëling steeds tot voordeel van die gemeentebediening is.
- ** Die Raad is van mening dat die verskynsel van deeltydse bediening in die toekoms nie alleen as gevolg van die groot getalle proponente wat beskikbaar is nie, maar ook as gevolg van die algemene finansiële omstandighede mag toeneem en wel ter wille van die voortgesette bediening van die gemeente en die lewensonderhoud van die predikant wat nie deur 'n gemeente volledig versorg kan word nie.
- ** Die Raad wil dit egter beklemtoon dat waar noodwendig van deeltydse bediening gebruik gemaak moet word - dit wil sê deur 'n deeltydse predikant/tentmaker predikant of deur 'n predikant wat pastorale hulp verleen, die predikant "deeltids" is en nie die gemeente nie. Hierdie wyse van bediening behoort ter wille van die goeie gang van die totale gemeentelike bediening nie los te staan van 'n voltydse standplaas nie. Dit beteken dat hierdie werkwyse die beste tot sy reg sal kom saam met 'n voltydse standplaas in 'n gemeente. 'n Klein gemeente wat van deeltydse bediening gebruik moet maak, behoort, indien dit prakties uitvoerbaar is, met 'n ander gemeente te kombineer sodat die bediening op hierdie wyse in die gemeente voltyds sal wees.
- * Die kerkregtelike posisie, die materiële vergoeding, pensioen en mediese aangeleenthede, asook die sinodale verpligtinge van die deeltydse predikant/tentmaker predikant, sal egter nog verder deurdink moet word aangesien daar wel omstandighede bestaan waar daar nie 'n selfversorgende gemeente of standplaas tot stand kan kom nie en die moontlikheid bestaan dat die deeltydse of tentmakerbediening op permanente basis sal geskied. Die kerkregtelike implikasies sal uitgespel moet word sodat die opsig na behore uitgevoer kan word deur die plaaslike rings- en kerkraadsvergadering.
- * Studente sal tydens hulle opleiding ook geskool moet word vir 'n bedieningstrategie van hierdie aard en die eise wat dit sal stel.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bespreek die voorstelle van die Raad vir Herderlike Sorg oor die akkommodering van proponente/predikante wat op beroepe wag.

1.21.2.2 BEROEPSEKURITEIT VAN PREDIKANTE

Die Raad het besin oor die beroepsekuriteit van predikante om moontlike finansiële verliese te beperk as iets gedurende sy/haar ampstermyn verkeerd mag gaan en hy/sy genoodsaak is om die bediening te verlaat. Die Raad wil graag sy standpunt in hierdie verband soos volg onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering bring:

- * Beroepsekuriteit is nie daarin geleë dat daar vir elke student wat afstudeer 'n standplaas beskikbaar sal wees nie. Geleentheid tot beroepsuitvoering kan in geen beroepsrigting gewaarborg word nie. Sekuriteit is daarin geleë dat indien daar nie 'n standplaas beskikbaar is nie, of as 'n standplaas ontbind vanweë ander

faktore as die onvermoë of pligsversuim van die predikant, die proponent of die predikant die geleentheid sal hê om volgens die moontlikhede deeltydse bediening/tentmakerbediening, dienaar van die Woord te bly.

Dit het duidelik geword dat die voorreg van deeltydse bediening nie beperk kan word tot proponente wat op beroepe wag of predikante, asook diegene wat aan universiteite verbonde is en onderrig gee in vakke wat met die teologiese opleiding verband het en NDP-kapelane wat met diensplig besig is nie. Dit is 'n geldige vraag of daar in die huidige omstandighede sondermeer geoordeel kan word dat die uitwendige roeping tot die bediening uitgebly het as 'n standplaas nie beskikbaar is nie of as dit opgehef moet word.

Die Raad is oortuig dat besin moet word oor 'n eietydse praktykmodel in die lig van die omstandighede van die dag en gegrond op deeglik teologiese fundering.

- * Beroepsekuriteit loop hand aan hand met beroepsverantwoordelikheid. Selfdisipline en beroepsvaardigheid deur voortgesette toerusting in die teologie, die bestuur van die gemeente en die vestiging en instandhouding van goeie verhoudinge bly die verantwoordelikheid van elke predikant. Die eise van die tyd wat aan die bediening en dienaar gestel word, vra toegewydheid en bo alles geloof en gehoorsaamheid aan die Here God.
- * Doelgerigte en gekontroleerde beplanning ten opsigte van demografiese en finansiële aangeleenthede, asook effektiewe bedieningstrukture op gemeente en ringsvlak sal help om vroegtijdig aandag te gee aan problemsituasies wat in gemeentes kan ontstaan.
- * Eie wonings vir predikante.

Die predikant moet gemoedsrus hê oor die stoflike aangeleenthede met betrekking tot hom en sy gesin. Sake soos die finansiële posisie van die Kerk in die algemeen en die pensioenfonds aangeleentheid wek kommer.

Die Raad is daarom van mening dat die besluit van die Algemene Kerkvergadering dat predikante eie wonings mag bewoon, so goed as moontlik uitvoerbaar gemaak moet word en wil dus versoek dat kundiges aan hierdie saak aandag gee.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bespreek die standpunte van die Raad vir Herderlike Sorg oor die beroepsekuriteit van predikante.

1.21.2.3 REDES WAAROM PREDIKANTE DIE BEDIENING VERLAAT.

Die Raad kon vanweë die koste-implikasie nie sy opdrag uitvoer om navorsing te doen oor die oorsake waarom predikante hulle amp neerlê nie. Die Algemene Kerkvergadering word versoek om te begroot vir sodanige ondersoek.

AANBEVELING

- * Die vergadering besluit of daar vir die ondersoek begroot moet word.

1.21.2.4 KRISISSE IN PASTORIEË

Oor sy ondersoek na krisisse in pastorieë stel die Raad die volgende gegewens beskikbaar:

Inleiding

Hoewel die ondersoek aan die Raad opgedra is, het dit spoedig geblyk dat die Algemene Kerkvergadering nie in die begroting vir 'n ondersoek van dié omvang voorsiening gemaak het nie. Dit het meegebring dat 'n wetenskaplik gefundeerde studie, vanweë hoë finansiële koste, nie onderneem kon word nie. Die relevansie van sodanige ondersoek is egter steeds dringend noodsaaklik. Onderstaande gegewens wat reeds versamel is, ondersteun sodanige ondersoek.

Statistiese indikatore

Gedurende 1990 is in twee ringe van die Kerk, asook by die kursus in gemeentelike praktyk en 'n enkele ring van die Ned. Geref. Kerk aan die Oosrand, onderstaande data versamel:

Predikante wat bedanking oorweeg

NGK - 12,75%
NHK - 11,04%

Werklike bedankings

NHK

1989 : 41-45jr. - 18,8%
1990 : 31-34jr. - 1,04%

NGK

31-35jr. - 30,76%

Faktore wat predikante ongelukkig stem

Gemeente	- 1,5%
Kerk	- 1,7%
Sosiale omgewing	- 1,4%
Ampswerk	- 4,7%

Gemeente verwag te veel van predikant

2,7% - 36jr.
2,8% - 37-50jr.
3,0% - 51-65jr.

Uitbranding

2,8%

Huweliksdisharmonie

2,4%

Bostaande gegewens is growwe indikatore, maar dit blyk dat bepaalde tendense wel krisisse skep in pastorieë.

AANBEVELING VAN DIE RAAD

Die dwingende noodsaaklikheid om bogenoemde ondersoek te onderneem, word deur die aangehaalde gegewens beklemtoon.

Medewerkers

- * Die samewerking van prof Johan Scheepers, 'n vermaarde statistikus van die Departement Menslike Hulpbronne van die Randse Afrikaanse Universiteit, is verkry.
- * Dr Sam van Vuren van die Ned Geref Kerk is geneë om 'n battery toetse wat hy benut het, beskikbaar te stel vir die ondersoek.

Werkwyse

- * Aangesien die ondersoek onder gekontroleerde situasies onderneem moet word, impliseer dit dat 'n groot aantal predikante/ predikantsvroue per geleentheid betrek moet word.
- * Die volgende moontlikhede kan oorweeg word:
 - 3.2.1 Ringsverband
 - 3.2.2 Predikantevergadering
 - 3.2.3 Algemene Kerkvergadering
 - 3.2.4 N.H.S.V. Kongresse
- * Veldwerkers kan ingespan word om Ringsrade vir Predikante te besoek, maar hoë reiskoste kom dan ter sprake.

Finansiële implikasies

- * Uit navrae blyk dit dat vir 'n ondersoek waarby soveel as moontlik van die Kerk se predikante en hulle vroue betrek is, begroot moet word vir 'n bedrag van R5000-R8000.
- * Die moontlikheid kan oorweeg word om instansies soos die RGN óf Universiteite te nader om sodanige ondersoek te subsidieer.

Indien die geestesgesondheid, werktevredenheid, welsyn van pastorie-egpare, pastoriegesinne en effektiewe bedieningspatrone die Raad se primêre prioriteit is, bly dit waar dat die hoë kostes eventueel 'n belegging sal wees in die pastorieë van die Kerk.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die Raad se verslag oor krisis in pastorieë.
- * Die vergadering oorweeg dit om
 - ** te begroot vir die ondersoek na
 - krisis in pastorieë en
 - redes waarom predikante die amp verlaat.
 - ** instansies soos die RGN of Universiteite om subsidie vir sodanige ondersoek te nader.

1.21.2.5 MEDEMENSLIKHEID EN VERGEWING BY DIE UITOEFENING VAN TUG OOR PREDIKANTE

Die Raad het aandag gegee aan die opdrag om riglyne daar te stel sodat medemenslikheid en vergewing by uitoefening van die tug oor predikante sal geld.

'n Aangeleentheid wat die aandag van die Raad in dié verband geniet het, is die ontheffing van 'n predikant uit die amp wanneer hy oorgaan na 'n ander lewenstaat, en daarmee te kenne gee dat hy die dienswerk van die predikant nie meer wil doen nie. Die Kerk het dan nie 'n ander keuse nie as om so 'n dienaar van die Woord volledig van sy amp te onthef.

'n Volgende saak wat die aandag van die Raad geniet het is die uitree van 'n dienaar van die Woord uit die amp by afsetting uit die amp. Dit geskied wanneer iemand as gevolg van wangedrag, dwaalleer, versuim van ampspligte ens., deur die bevoegde vergadering van die ampte aangekla, verhoor en skuldig bevind word en van sy amp onthef word.

Dit kom voor asof die opsigtaak van die kerkraad in die geval van 'n saak teen die predikant, nie ten volle tot sy reg kom nie, en dikwels met verbygaan van die opsig van die kerkraad geskied. Voorbeelde bestaan in die Kerk waar beswaarde lidmate met verbygaan van die opsig van die kerkraad of die opsig van die ring, direk na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gaan. Dit is 'n ernstige saak omdat die regeertaak van die kerkraad as die primêre vergadering van die ampte verbygegaan word, en die indruk geskep word van 'n hiërargiese opstelling van die vergaderings van die ampte. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het boonop nie 'n opsigtaak oor dienaars van die Woord nie.

Die enigste moontlikheid waar wel met verbygaan van die opsig direk 'n klag teen 'n dienaar van die Woord by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelê kan word, is wanneer iemand 'n aanstootlike sonde begaan het (Bepaling 113). Die vraag is egter wat onder aanstootlike sondes verstaan moet word. Volgens Bepaling 113 kom dit neer op aantasting van die eer van God en die geloof en vertroue van die gemeente asook die bedreiging van die goeie orde. Die gevaar is egter dat vooroordeel hier 'n rol kan speel, veral van die kant van die klaer. Daarom bestaan ook hier die verpligting dat die tugvergadering binne drie dae sal toesien dat daar buitendien 'n klag gelê sal word waar die saak behoorlik ondersoek kan word. (Bepaling 113.2)

Dit kom voor asof die saak rondom die opsig en tug van die dienaar van die Woord te maklik kan uitloop op tughandelinge voordat die opsig behoorlik kan funksioneer en veral die kerkraad se funksie tot sy reg kan kom. Miskien moet die lastige vraag hier gevra word of die saak saamhang met die feit dat die Algemene Kommissie redelik prominent as synodus contracta in die Kerk funksioneer, sodat die klaers by voorbaat kortpad vat met verbygaan van die kerkraad en die ring.

Die klem op die opsig en daarmee saam die sterker funksionering van die kerkraad en die ring, mag dalk onnodige bedankings voorkom, of ten minste nie sonder dat behoorlike opsig plaasgevind het nie.

Die Raad het ook aandag gegee aan die predikant en egskeiding.

Die Kerk is van oordeel dat wanneer 'n predikant in 'n egskeidingsgeding betrokke raak, die Kerk en die amp in diskrediet gebring word. Daarom is daarop aangedring dat so 'n predikant losgemaak moet word van die amp omdat so 'n stap ten diepste die waarheid van die evangelie beskerm. In die praktiese uitoefening van hierdie gedagtes het die beskermwaardigheid van die Kerk, die amp en die evangelie sterk na vore getree. Die bedoeling van die onmiddellike ontheffing uit die amp is om enige moontlike skadelike uitwerking wat die egskeiding van die predikant op die gemeente kan hê, te voorkom. Die bedoeling van die onmiddellike ontheffing uit die amp is ook om aan die predikant die geleentheid te gee om sy lewe in orde te kry en standvastigheid te vind sodat hertoelating tot die amp moontlik oorweeg kan word. Vanuit hierdie teorie en praktyk blyk dit dat daar leemtes bestaan wat dringende aandag noodsaaklik maak.

Die kardinale aspekte wat genoem kan word is die volgende:

- * Die indruk word gewek dat daar in die toepassing van die teorie van die ampsetiek op 'n wettiese wyse te werk gegaan word. Die reël word sonder uitsondering toegepas op elke predikant sonder dat die besondere situasie van die predikant meesprek.
- * Die predikant as mens word tot 'n groot mate genegeer. Die predikant verword alleen tot 'n middel in diens van 'n doel. Die gevolg hiervan is dat die predikant wat alreeds die traumatiese ervaring van 'n egskeiding ervaar het, die ontheffing uit die amp beleef as liefdelose optrede van die Kerk.
- * 'n Dubbele moraal word geskep. Daar is een stel reëls vir predikante en 'n ander stel vir die lidmate van die Kerk.

Die Raad is van mening dat die optrede teenoor die predikant nooit net vanuit die ampsetiek voorgeskryf sal word nie. Die insigte van die ampsetiek behoort geplaas te word binne die raamwerk van die verbondsetiek. Die verbondsetiek word gekenmerk deur die verbinding geloof/genade/liefde. Hierby moet inaggeneem word dat geen reël of teologiese denksisteem in 'n lugleegte kan funksioneer nie. Daar moet rekening gehou word met die situasie. Die verbondsetiek as teologiese raamwerk waarbinne geteoretiseer word, voorkom dat die situasie sal domineer ten koste van die reël.

Toegepas op die probleem van die predikant en egskeiding beteken hierdie teorie dat die praktiese handeling van die Kerk teenoor die predikant 'n verbintenis behoort te vertoon tussen die reël, die situasie van die predikant en die triade geloof/genade/liefde. Hierdie verbinding kan soos volg realiseer in die optrede van die predikant:

- * Die mate van skuld van die predikant aan die egskeiding behoort bepaal te word.
- * Die gemeente behoort nie alleen as beskermwaardig geag te word nie, maar behoort ook as liefdesgemeenskap gebruik te word om die predikant en sy gesin by te staan.
- * Die ontheffing uit die amp behoort nie 'n algemene reël te wees nie. Ontheffing al dan nie behoort afhanklik te wees van die mate van skuld van die predikant aan die egskeiding.

- * Die moontlikheid van suspensie van die predikant vir 'n tydperk behoort geskep te word.
- * Groter betrokkenheid van al die vlakke van kerkleiding by die predikant en sy gesin sal uitdrukking kan wees van solidariteit en liefde.

Hierby blyk dat dit noodsaaklik is om die opsigtaak van die kerkraad en die ring ook by te bring.

Die Raad wys daarop dat die verbondsetiek as teologiese raamwerk om oor hierdie aangeleentheid te besin teenoor die individualisme staan wat die lot van 'n kollega onaangeraak laat verbygaan. 'n Verbondsetiek sien die enkeling as deel van die groter geheel by wie ondersteuning gevind kan word. Optrede teenoor predikante wat skei kan vanuit hierdie hoek in liefde geskied tot voordeel van die Kerk, die ampte en die evangelie.

Wat beroepsekuriteit betref sal 'n verbondsetiek ook daartoe lei dat 'n predikant wat in 'n egskeiding betrokke raak nie by voorbaat al verdoem is nie, maar dat hy die sekerheid sal beleef dat hy met inagneming van sy eie unieke omstandighede kan reken op genade en liefde en begrip.

VOORSTELLE VAN DIE RAAD

By die uitoefening van die opsig en tug oor predikante geld die volgende riglyne:

- * Wanneer 'n saak teen 'n predikant en sy gesin aanhangig gemaak word, word die riglyne van die kerklike opsig en tug gevolg.
- * Wanneer sodanige probleem ontstaan, of 'n beklaging of klag ter sprake kom, skort die plaaslike kerkraad in oorleg met die konsulent en ringskommissie die ampsverantwoordelikhede van die predikant vir 'n bepaalde tyd op, sodat volgens die kerklike riglyne wat in die vorige punt ter sprake is, die saak ondersoek en hanteer kan word.
- * Afhangende van die omstandighede, die mate van skuld van die predikant aan die versuim of vergryp, die berou en die moontlikheid tot herstel in eie lewe en die van die gemeente, kan besluit word dat
 - ** die predikant by skuldigbevinding aan die klag van sy amp onthef word;
 - ** die predikant losgemaak word van sy standplaas en beroepbaar gestel word indien dit blyk tot voordeel van die gemeente te wees;
 - ** die predikant vir 'n bepaalde tyd losgemaak sal word van sy verantwoordelikhede met die oog op pastorale en terapeutiese sorg ten einde te bepaal of hy instaat is om weer met sy ampswerk voort te gaan.

AANBEVELING

- * Vir bespreking en verwysing na die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkwet.

.21.3 STUDIEWERK OOR PASTORALE SORG AAN VIGSPASIËNTE EN NAASBESTAANDES

Die Raad vir Herderlike Sorg het aandag gegee aan die hele aangeleentheid van pastorale sorg aan vigspasiënte en hulle naasbestaandes.

Vigs stel besondere eise aan die pasiënt in die verwerking van die siekte.

Die vigspasiënt beleef, in die geheel gesien, sy omstandighede as kommunikasiebreuk en verskerpte skeidingsangs wat op die volgende wyse konkretiseer:

- * 'n Kommunikasiebreuk tussen die pasiënt en sy liggaam.
- * 'n Kommunikasiebreuk tussen die pasiënt en sy omgewing.
- * 'n Kommunikasiebreuk tussen die pasiënt en sy geneesheer of ander mense wat in 'n hulpverlenende verhouding met hom staan.
- * 'n Kommunikasiebreuk tussen die pasiënt en God.

Vigs ontmasker die moraal en sedes van die Westerse samelewing en bevraagteken die bestemmingsfunksie van seksualiteit.

Vigs werk ontnugterend - dit verpletter die optimisme van die Westerse vooruitgangsiindroom.

Vigs radikaliseer die vraag na die verband tussen sonde en siekte.

Vigs intensiveer die mens se angs vir die dood.

Vigs radikaliseer die beleving van roumart.

Vigs stel besondere eise ten opsigte van die egtheid van die gemeenskap van die gelowiges.

Vigs stel besondere eise ten opsigte van die identiteit van die pastor.

Vigs stel die eis aan die Kerk om opnuut en in die besonder weer aandag aan die probleem van homoseksualiteit te gee.

Vigs beklemtoon die dringendheid van doelgerigte huweliksvoorbereiding, -verryking en -beraad.

'n Praktykteorie vir die pastorale sorg aan die vigspasiënt

Vigs konfronteer die twintigste-eeuse mens met die diepste wortels van sy bestaan, -dit ontbloom sy nietigheid, verganklikheid en bedorwenheid. Daarom kan dit bestempel word as die radikale siekte met 'n radikale uitdaging aan die pastorale bediening. Die vraag kan anders gestel word: gaan hierdie siekte vir die lidmate wat direk en indirek daarby betrokke is, sowel as vir die Kerk in die breë, 'n krisis word, of gaan dit as 'n geleentheid aangegryp word waardeur die Kerk in sy pastorale en diakonale sorg die troos en hoop waarvan die beginvraag van die Heidelbergse Kategismus getuig, in die krag van die Heilige Gees sal verkondig en konkretiseer? Sal die Kerk ook in sy opsig- en tughandelinge die eis van die Woord van God in liefde stel en uitvoer?

In die pastoraat aan die vigspasiënt moet dit steeds gaan om die ingang van die kerugma op die konkrete lewensituasie van die mens. In sy konkrete situasie word die mens aangespreek en met die heilswerk

van Jesus Christus in verband gebring. Pastoraat is 'n pneumatologiese woordgebeure wat plaasvind in die vorm van 'n persoonsgecentreerde gesprek tussen verbondsgenote (pastor en pastorant - individu en gesin), waardeur die pastorant in sy konkrete situasie, via 'n kommunikasie-ervaring met 'n Skrifteks, begelei word tot 'n ontmoeting met die lewende God. Deur hierdie woordgebeure verkry die pastorant insig in sigself en sy eie omstandighede en word 'n perspektief van hoop geopen. Hy word gelei tot die aanvaarding van sy lewensopdrag en die gehoorsame uitvoering daarvan. Hierdie ontmoeting behoort te lei tot 'n nuwe oriëntasie wat tegelykertyd 'n nuwe perspektief en gerigtheid beteken. Die pastorant word in die pastoraat gelei en vertroos, vermaan en getug wanneer nodig. Ook die tweede vraag van die Kategismus is onvoorwaardelik tersake!

Pastoraat, ook die pastoraat aan die vigspasiënt en sy of haar naasbestaandes, is God se werk en mensewerk, kerugma en empatie, geloofshulp en lewenshulp. Vir die pastorale versorging van die vigspasiënt geld nie ander pastoraal-teologiese uitgangspunte en grondhouding as vir enige ander pastorale en besondere pastorale sorg nie. Die vigs-pasiënt is nie meer of minder sondaar wat op die genade van God in Jesus Christus vir sy heil vir tyd en ewigheid aangewese is nie.

By die nadere uitwerk van 'n praktykteorie en praktykmodel vir pastorale sorg aan die vigspasiënt en sy naasbestaandes, sal vanuit hierdie pastoraal-teologiese vertrekpunt die besondere aard en eise wat die siekte stel, verdiskonteer moet word.

AANBEVELING

★ Vir bespreking.

1.22

PASTORALE VERWYSINGSDIENS

Die volgende aangeleenthede word onder die aandag gebring:

Taak

Gedurende die afgelope twee jaar het die hoofsaak gewentel om die vestiging van die Pastorale Verwysingsdiens (PVD) as voltydse gespesialiseerde diens aan lidmate van die Kerk. Benewens die administratiewe organisasie van die Pastorale Verwysingsdiens, was dit ook die primêre doelwit om die Pastorale Verwysingsdiens aan lidmate en predikante bekend te stel.

Benadering

Vanaf die instelling van die Pastorale Verwysingsdiens is die aksent geplaas op hulpverlening aan lidmate deur middel van 'n voltydse diens. Hierdie diens word verrig deur 'n gekwalifiseerde sielkundige met 'n teologiese agtergrond. In die behandeling van persoonlike en gesinsprobleme word die Bybelse waarhede verdiskonteer.

Spreekkamers

Spreekkamers is in Randburg en in Barton Keepgebou te Pretoria ingerig.

Verslae

Verslae word uitgestuur na predikante of maatskaplike werkers indien 'n pasiënt skriftelik daartoe toestemming verleen.

Pastorale lading

Gedurende die tydperk 1989 - 1992 is 331 pasiënte opgeneem vir behandeling. 'n Hoë persentasie (18,5%) het slegs 'n eerste konsultasie gevoer, wat moontlik daarop dui dat sommige pasiënte 'n kitsoplossing verwag en nie die geduld het vir die tydsame proses van psigoterapie nie. Sommige pasiënte is egter ook na 'n eerste konsultasie opgeneem in psigiatriese inrigtings of verwys na ander sielkundiges, psigiaters en medici.

Sielkundige steurnisse is veral gekenmerk deur 'n hoë voorkoms van gemoedsversteurings (63,4%) terwyl huweliksdisharmonie (1990 = 16,4% en 1991 = 32,1%) aanleiding gegee het tot gesinspatologie (8,6%). Daar was 'n lae voorkoms van psigotiese gedrag vanweë die feit dat sodanige pasiënte meestal dadelik opgeneem word in psigiatriese inrigtings.

Groep terapie word aan geselekteerde pasiënte aangebied.

Pasiënte verval in krisis vanweë 'n verskeidenheid van redes, maar die onsekere politieke toestande, hoë voorkoms van geweld en misdaad, asook werkloosheid en finansiële nood veroorsaak in verskeie gevalle afwykende gedragspatrone.

Doelwitte

- * Namate die stigma ten opsigte van sielkundige behandeling vervaag, sal die dienste van die PVD verder in aanvraag raak. Daar moet dus beplan word vir die uitbreiding van werkkragte indien en wanneer nodig.
- * Die PVD beoog om aansoek te doen vir akkreditering by Unisa of RAU met die oog op internskappe vir Meestersgraad-studente in die sielkunde.
- * Onderzoek na die moontlikheid om lidmate wat in die Sielkunde gekwalifiseer het aan te stel op 'n sessie-basis.
- * Onderzoek na die aanstelling van 'n deeltydse psigometris met die oog op 'n omvattende evalueringsdiens rakende skoolgereedheid óf studierigtings.
- * Die beplanning van kursusse vir huweliksvoorbereiding, huweliks-verryking en gesinsverryking.
- * Die aanbieding van 'n seminar waartydens stres hanteringsvaardighede aan predikante oorgedra word.

AANBEVELING

- * Die vergadering betuig dank aan dr JA van Biljon vir sy dienste by die PVD.
- * Die vergadering neem kennis van die doelwitte van die PVD.

HOSPITAALBEARBEIDING

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering het die veranderende omstandighede op die terrein van die ekonomie in die land en binne die Kerk, asook die veranderende staatkundige bedeling, 'n besliste invloed gehad op hospitaalbediening soos wat dit tradisioneel deur die Kerk gesien en uitgevoer is. Die finansiële omstandighede van die Kerk het daartoe gelei dat een standplaas vir hospitaalbediening (Johannesburg) sedert die begin 1990 bevries is.

Die volgende is van belang vir kennisname deur die Algemene Kerkvergadering.

Die hospitaalpredikante voer hulle opdrag uit deur by die hospitale, die lidmate wat van buite die betrokke ringsgebied in hierdie hospitale verkeer, pastoraal te versorg. Die opdrag word uitgevoer by wyse van roetine besoeke, opvolgbesoeke en op versoek vanuit die plaaslike gemeente. Tyd word ingeruim om besondere aandag te bestee aan pasiënte wat ernstig siek of terminaal is. Die hospitaalpredikant benut die geleenthede wat bestaan om met die mediese en verpleegkundige personeel asook die familie van pasiënte te skakel in belang van die pastorale sorg aan die pasiënt en familie.

Die hospitaalpredikante is vanweë die toegespitste kennis en vaardigheid wat van hulle verwag word met betrekking tot die siekepastoraat, beskikbaar, wanneer daartoe versoek om in samewerking met die plaaslike predikant, ook aan lidmate van binne die ringsgebied hierdie pastorale sorg te lewer.

In die lig van die algemene politieke en ekonomiese omstandighede word daar al hoe meer afgestuur op die privatisering van die mediese dienste. Dit lei tot grootskaalse uitbreiding van privaatklinieke en die afname in die bedbesetting van provinsiale hospitale.

Die gemiddelde verblyftydperk van pasiënte in die provinsiale- en veral die privaathospitale het die afgelope drie jaar ingrypend verander. Die gemiddelde tydperk van hospitalisasie het van 10 dae afgeneem na tussen 3 en 7 dae. In die meeste gevalle word hospitalisasie vir 'n gemiddelde tydperk van 3,7 dae bereken.

As gevolg van die rasionalisasie van die provinsiale mediese dienste word anderskleurige pasiënte ook opgeneem in die tradisioneel "blanke" hospitale. 'n Groot persentasie van hierdie pasiënte het geen kerkverband nie. Hier het dus 'n maklik bereikbare sendingveld vir die HKSA ontstaan.

Die opsporing, evangelisering en die verwysing vir nasorg van kerklos en kerklose mense, is 'n terrein wat nog grootliks braak lê.

Die Kerk moet die bediening en pastorale ondersteuning aan buite-pasiënte en terminale pasiënte ondersoek aangesien dit onmoontlik is om sodanige pasiënte by die normale werkslading van die hospitaalpredikant te voeg.

Die tekort aan personeel lei daartoe dat verpleegpersoneel van ander taal- en kultuurgroepe op groot skaal in diens geneem word. Dit het 'n duidelike uitwerking op die aard en karakter van die hospitaal. Dit word al hoe moeiliker om uitvoering te gee aan die ideaal van deelname aan die multi-dissiplinêre spanbenadering. Die verantwoordelikheid van die predikant ten opsigte van skakeling met die personeel en die behoud van 'n staanplek vir die pastorale sorg as

noodsaaklike deel van die versorging van die pasiënt, word in die provinsiale hospitaal steeds groter soos wat dit reeds die geval is in die privaatklinieke.

Die privaatinrigtings bied al hoe meer gespesialiseerde mediese dienste aan wat voorheen hoofsaaklik net in die provinsiale hospitale beskikbaar was. Selfs die ongevalledienste wat tradisioneel die gebied van die provinsiale hospitaal was, word by sommige klinieke as 'n volledige trauma versorgingsdiens gebied. Pasiënte word dikwels vanoor die hele land na 'n spesifieke privaatinrigting verwys vanweë die toespitsing van daardie inrigting op 'n bepaalde aspek van die mediese sorg. Daar bestaan by hierdie inrigtings 'n besondere geleentheid tot pastorale sorg. Die Hervormde Kerk lewer 'n omvattende en gereelde pastorale diens aan pasiënte in alle privaatklinieke en psigiatriese inrigtings. Maatskaplike hulpverlening is egter die een terrein van 'n totale pasiëntesorg wat nie deur die privaatkliniek gelewer word soos wat dit by die provinsiale hospitale die geval is nie. Aangesien die Kerk se hospitaalpredikante die inrigtings besoek en aan die verpleegpersoneel bekend is, word hulle dikwels genader om in dié verband ook aan lidmate van ander kerke, kerkvervreemdes en personeel hulp te verleen. Die hospitaalpredikante verwys hierdie persone na die toepaslike welsynorganisasie en hanteer dikwels die pasiënt in samewerking met 'n maatskaplike werker.

In Pretoria en Johannesburg het 'n aantal nuwe klinieke die afgelope tyd ontstaan. By die privaatkliniek gaan dit in 'n groot mate om 'n winsmotief, terwyl min of geen geriewe soos 'n kantoor, sitkamer of 'n kapel beskikbaar is waar besondere pastorale sorg verleen kan word aan die familie van pasiënte tydens 'n krisisbeleving, sterwensgebeure of die ervaring van huweliks- en gesinsproblematiek nie. Vanweë die aard van die privaatkliniek is daar feitlik geen sprake dat die predikant erken word as deel van die span nie. In die geheel kom baie min van 'n multi-dissiplinêre spanbenadering tereg. Weer eens word die verantwoordelikheid van die hospitaalpredikant soveel groter om sorg te dra vir die geestelike en maatskaplike behoeftes van die lidmate.

Literatuur

Die hospitaalpredikante het 'n behoeftebepaling gemaak ten opsigte van bevatlike lektuur wat by 'n pasiënt gelaat kan word om as nagesprek te dien. Eksemplare van Die Hervormer en Konteks word onder pasiënte versprei.

'n Bedieningsstrategie vir die toekoms

Dit is voortdurend nodig om nie alleen te kontroleer of daar in die pastorale praktyk nog gehou word by die aanvaarde prakties-teologiese grondslag nie, maar om ook hierdie uitgangspunt as sodanig te evalueer in die lig van resente teologiese besinning op hierdie terrein asook die empiriese werklikheid waarbinne hierdie dienswerk geskied.

Die diensdoende hospitaalpredikante is voortdurend besig om deur toerusting vir hierdie dienswerk en onderlinge kollegialiteit mekaar hiertoe te vorm.

Siekepasteraat as toegespitste ampsbediening kan in die veranderende omstandighede tot sy reg kom deur die benutting van pastorale dienswerkers uit te bou. Dit sal die hospitaalpredikante in staat stel om met die hulp van pastorale dienswerkers, wat verantwoordelik is vir roetine werk, besondere pastorale sorg te bied aan alle lidmate in hospitale wat behoefte daaraan het.

'n Wyse vir die vergoeding van kostes vir hierdie lidmate moet gevind word. Die nut van goed toegeruste siekesorgdiensgroepe op gemeentevlak spreek vanself.

Die pastorale sorg aan lidmate tuis, voor en na groot mediese ingrepe en die samewerking met die hospitaalbedieningspan daartydens, sal die totale versorging van die sieke en die familie net tot voordeel strek.

Die ideaal van die Kerk dat lidmate al hoe meer volgens die gawes wat hulle ontvang het, binne die liggaamsmodel kan deel in die bediening van die Kerk, word op die volgende wyse gedien:

- * Vir die evangelisasiebediening van die Kerk in die geheel, word hier besondere geleenthede geskep en die saak sal met die hulp van toegeruste lidmate aangespreek word.
- * Die nuwe sendingveld wat in hospitale en ook in Johannesburg middestad ontstaan het, kan vanuit die hospitale ontgin word deur die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika. Die hospitaalpredikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk kan van hulp wees met die vestiging van en toerusting vir 'n hospitaalbediening van die HKSA.
- * Vanweë die skoolonderriggeriewe wat by die hospitaalskole vir die ongehude moeder gebied word, word ook hier vanuit die hospitaal 'n aanspraak op die dienste van die hospitaalpredikant en die maatskaplike sorgdiens van die Kerk gemaak. Hierdie diens sal aggressief bemark moet word aangesien dit voordele vir die Kerk se maatskaplike dienslewering inhou.
- * Hierdie toegespitste pastorale sorg moet beskikbaar wees vir alle lidmate van die Kerk wat in hospitale verkeer waar hospitaalpredikante werksaam is. Samewerking tussen die gemeente- en hospitaalpredikant is dus noodsaaklik.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van die werk van die hospitaalpredikante.
- * Die vergadering besluit oor die ontvriësing van die pos vir hospitaalbearbeiding in Johannesburg met inagneming van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie. (Vergelyk Agenda Hoofstuk XXII - Kerklike Goedere).

1.24

PREDIKANTEVERGADERING

Die vergaderings van 1989 en 1990

Die predikantevergaderings van 1989 en 1990 het indringend aandag gegee aan die tema van die kerklike dogma, nadat voorafgaande studie ook gedoen is deur die ringsrade vir predikante. In 'n mindere mate is daar aandag gegee aan die humanistiese mensbeeld en die invloed daarvan op die kerklike terrein. Gedurende 1990 is, bykomend, die Christelike etiek in bespreking geneem. Wat na vore gekom het, is veral die volgende gedagtes:

- * Meer aandag moet in die prediking gegee word aan die kerklike leerstellings en veral aan die Heidelbergse Kategismus.
- * Dit word telkens beklemtoon dat die belydenisskrifte as lewende leer van die Kerk meer in die kategesehandboeke tot hulle reg moet kom as wat tans die geval is.

- * Bekommernis word uitgespreek dat die kinders in die huidige kategesehandleidings nie direk onderlê word in die leer van die Kerk nie – waar die Kerk juis in sy leer en belydenisskrifte uitdruklik stel hoe hy die Skrif verstaan.
- * Winspunte van die nuwe kategesehandboeke is, onder meer, dat daar nie bloot antwoorde opgesê word nie, maar dat kinders leer om die Skrifwoord te verstaan. Tog het daar êrens langs die pad in die handboeke iets waardevol vir die Kerk weggeval, naamlik om geloof duidelik te verwoord. Die Kerk sal weer moet toesien dat lidmate dit wat hulle glo, duidelik kan uitdruk in woorde.
- * Die Kerk behoort ernstige aandag daaraan te gee om weer die belydenisskrifte agter in die Psalm- en Gesangboek beskikbaar te stel.
- * Wanneer gevra word of die belydenis van die Kerk nog relevant is wanneer lidmate hulle geloof eksistensieel bely, is dit juis die taak van die Kerk om die willekeur van subjektiewe beleving van godsdiens weer in verband te bring met die nugterheid van die leerstellige lig wat vanuit die Bybel ontvang word.
- * Die nodige aandag behoort gegee te word aan die Bybel se mensbeeld, sodat die humanistiese mensbeeld, wat ons goed behoort te ken en te onderskei, nie afbrekend inwerk op die geloofslêwe van lidmate nie.
- * 'n Gespreksforum, waar kritiese denke oor die belydenisskrifte hanteer kan word, sou 'n goeie doel kon dien.
- * Die Kerk was nog nooit sonder meer teen kritiese denke ten opsigte van die kerklike leerstellings nie, en daar was nog altyd begrip vir beide die relevansie van die belydenisskrifte vir vandag en 'n sekere mate van tydgebondenheid in die belydenisskrifte. Die Kerk veroorloof hom egter nooit 'n ongebondenheid ten opsigte van die leer en belydenisskrifte nie, maar behou tog ook 'n openheid oor die belydenisskrifte.
- * Die Bybel is die Woord van God tot ons. Die belydenis is die antwoord van die mens op God se openbaring. Elke keer wanneer ons egter die Bybel se boodskap sistematiseer, byvoorbeeld in die belydenis, vind daar seleksie en beklemtoning van bepaalde sake plaas, en so ontstaan daar spanning met die inhoud van die Bybel.
- * Spanning tussen die Bybelwetenskaplike en die leerstellige is iets wat ons moet verwag. Tog is dit noodsaaklik dat daar in hierdie opsig gesoek sal word na balans: Daar is 'n vrye Bybelondersoek, maar daar moet ook dissipline wees in hierdie ondersoek. In die belydenisskrifte het ons 'n breë norm wat ons moet aanvaar ter wille van die nodige dissipline en verantwoordelikheid, maar die belydenisskrif moet nooit die Skrif verstar nie.
- * Indien ons aan die dogma die regte plek toeken, kan dit net ten goede vir die Kerk meewerk.
- * Dogma moet nie 'n voorwaarde vir die uitleg van 'n teks wees nie. In die hermeneutiese proses moet 'n afstand behou word ten opsigte van die dogma. Openheid moet behou word om opnuut onbevange te kan luister na die teks.

- * Die kerklike leerstellings het egter 'n hulpfunksie vir die vertolking van die boodskap van die Skrif aan die mense van vandag.
- * Woorddiens (Woordbediening) is die verkondiging van die Evangelie. Leerdiens word daar bygevoeg met 'n kategetiese motief. In ons tyd behoort ons ook ander geleenthede as kategismusprediking te gebruik om lidmate te onderrig in die leer van die Kerk.

Na die behandeling van verskillende etiese modelle en die bespreking wat daarop gevolg het, blyk dit uiteindelik dat daar twee beskouinge bestaan:

Die Tien Gebooie in die sentrale posisie

Die Tien Gebooie kan eers werklik tot sy reg kom in die Christelike etiek in 'n werkwyse wat die beste beskryf kan word met die beeld van 'n sekere soort van gelaagdheid. In 'n gelaagdheid rondom die Tien Gebooie word die hele corpus van etiese indikatiewe en imperatiewe van die Ou Testament betrek wat in die woorde van Psalm 119 as die verordenings, bepalinge en voorskrifte van die Here geskryf word. Hieromheen word die etiese voorskrifte van die Nuwe Testament in hulle kontekstuele verband geneem, onder andere ook die sogenaamde liefdesgebot en die Bergrede. 'n Verdere laag hieromheen is dat die Christelike etikus na alles kyk vanuit die oogpunt van diversiteit in die Bybel, dit wil sê hy moet daarmee rekening hou dat 'n spesifieke saak in die Bybel soms vanuit verskillende invalshoeke benader word. Die laaste laag is die van die Kerk se dogma en belydenis om die antwoord van die etiek te orden, addisionele en verhelderende gesigspunte by te voeg en die antwoorde te toets. Die bydrae van die hulpwetenskappe kan gesien word soos 'n periferiese insetsel van 'n skildery wat nie voluit deel is van die skildery nie, maar tog nodig is vir afronding. Op hierdie manier word die komplekse etiese vrae van die moderne tyd gevul met die antwoord van 'n christelike etiek waarbinne die Tien Gebooie 'n sentrale en onmisbare plek inneem.

Die sentrale posisie van die Tien Gebooie in die Christelike etiek, soos hierbo gestel, word nie aanvaar nie, maar voorkeur word verleen aan die uitgangspunt van 'n teologie-model op grond waarvan etiese norme vasgestel word. So kan byvoorbeeld vanuit die verbondsteologie 'n etiek opgebou word.

Die buitengewone predikantevergadering van 27 Maart 1990

Hierdie vergadering het aandag gegee aan die finansiële posisie van die Kerk. Daar is kennis geneem van die predikante se menings en insette en dit is verwys na die Raad van Finansies.

Die vergadering van 1991

Die Predikantevergadering van 1991 het die fokus laat val op die kind se betrokkenheid by die erediens. Veral die volgende gedagtes het sterk na vore gekom:

- * Die gesinslewe wat die moderne mens tot 'n groot mate verloor het, word nou opnuut weer waardeur in wat genoem kan word 'n post-moderne era. In hierdie era word die basiese dinge van menswees weer raakgesien, en veral is dit dan die familielewe wat van groot belang word. Mense moet in hierdie beskouing weer hulle kindskap voor God kan belewe. Christus het die kind onvoorwaardelik aanvaar. Die Kerk moet meer aandag daaraan gee dat die Kerk 'n eenheid van huisgesinne is.

- * Dit is belangrik dat die kind die prediking van die Kerk nie net sal hoor nie, maar dit ook sal verstaan.
 - * Sommige navorsing oordeel dat dit buite 'n kind se bevattingsvermoë lê om onder die ouderdom van 12 jaar betrek te word by die erediens. Hierteenoor stel ander dat dit in die erediens gaan om geloof, en omdat die Heilige Gees self geloof bewerk, is dit daarom moontlik om die kind in die erediens te betrek.
 - * Prediking en liturgie moet so hanteer word dat daar by die kind uitgekom word. Daarom bepleit sommige 'n beperkte aantal buitengewone eredienste wat veral toegespits is op die kind. Daarteenoor lê ander daarop klem dat kindwees afhanklikheid veronderstel, en lê dan klem op die gevaar om die kind te veel op die voorgrond te plaas. Ook in die erediens is die kind afhanklik van sy ouer.
- Ouers moet hulle kinders ten opsigte van die erediens voorlewe en begelei. Ouers moet hulle kinders leer dat almal, groot en klein, afhanklik is van die Hemelse Vader soos 'n kind hom afhanklik voel van sy ouers. Daar moet gewaak word teen die tendens om 'n kind 'n besondere objek te maak en hom uit te lig buite die verband van die gesin.
- * Die algemene gevoel van die predikantevergadering was dat die kind se betrokkenheid by die erediens binne die bestaande strukture van die erediens en die gemeente bevorder moet word, en dat daar nie nuwe strukture geskep moet word nie. Die algemene beskouing was dat meer studie en voorligting deur die betrokke rade van die Kerk, binne hierdie verband, verwelkom moet word.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die werksaamhede en die besprekings by die Predikantevergaderings.

PRESBITERAAT

ALGEMENE RAAD VAN OUDERLINGE

- * Die Raad het soos volg aandag gegee aan die besluite van die Algemene Kerkvergadering:
 - ** Les 16 in die toerustingskursus vir ouderlinge word herstruktureer en uitgebrei om toerusting oor kerklike publikasies in te sluit.
 - ** Die toerustingskursus word met die volgende modules uitgebrei
 - die ouderling en sy geloofslewe;
 - die ouderling, gebed en Skrifhantering;
 - praktiese hantering van die bepalinge oor opsig, toesig en tug;
 - die ouderling en wykspraktyk.

****** Met betrekking tot die opdrag dat alle ringspredikante binne die volgende jaar die kursus moet deurloop en in eie gemeente aanbied, het die Raad geoordeel dat:

- vanweë koste-implikasies toerusting van predikante op sinodale vlak nie haalbaar is nie;
- die kursus eintlik so gestruktureer is dat ouderlinge as kursusleiers opgelei word alhoewel predikante tog 'n rol kan speel in die beslag van die kursus in die Kerk;
- ringsrade vir ouderlinge die inisiatief behoort te neem om die kursus in die gemeentes inslag te laat vind en dat ringspredikante by sodanige toerustingsgeleenthede betrek kan word; en
- die kursus spesifiek so saamgestel is dat persone sonder vooraf opleiding dit kan aanbied. Dit staan ringsrade egter vry om lede van die Raad of personeel van Kital te nader om as kursusleiers op te tree.

***** Die Raad het verder aan die volgende aangeleentheid aandag gegee:

- die inhoud en nommering van die presbiteraatsgedeelte van die gemeentes se jaarverslae;
- die beskikbaarstelling van 'n inligtingstuk oor die aard en wese van 'n ouderling se werksaamhede.

AANBEVELING

***** Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Algemene Raad van Ouderlinge.

2.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN TRICHARDTSFONTEIN **TWEEJAAR-DIENSTERMYN VAN AMPSDRAERS**

Bepaling 21 van die Kerkwet word gewysig deur die woorde vir "twee jaar" te skrap.

Dit lees dan: "Ouderlinge en diakens word in 'n gemeentevergadering gekies deur die lidmate van die gemeente wat nie onder sensuur staan nie".

AANBEVELING

***** Die beskrywingspunt word behandel.

2.3

VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

Presbiteraat

Die Kommissie vir Bedieningstrukture aanvaar die presbiteriaalsinodale stelsel van kerkregering as uitgangspunt waarbinne die amp van die ouderling beoordeel moet word en funksioneer. Wat die amp van die ouderling in die besonder betref is daar egter 'n aantal knelpunte en leemtes geïdentifiseer.

Hierdie knelpunte en leemtes, met gepaardgaande motiverings van die geïdentifiseerde knelpunte, asook oplossings (in terme van voorstelle) word hieronder gehanteer:

Die vergaderings van die ampte

VOORSTELLE

- * Die Kerk hou streng by die beginsel dat die kerkraadsvergadering die primêre vergadering van die ampte sal wees.
- * Slegs sake wat nie deur die kerkraad alleen afgehandel kan word nie, word op die vergadering van die ring of die Algemene Kerkvergadering hanteer.
- * Die rotasiebeginsel, veral op meerdere vergaderings, moet nougeset gehandhaaf en toegepas word.

Motivering:

Die huidige struktuur van vergaderings van die ampte word as 'n hiërargiese struktuur beleef wat daarop neerkom dat meerdere vergaderings meer gesag het as die kerkraadsvergadering en dat die ampte nie gelyk geag word nie.

Dit word tans beleef dat die Algemene Kerkvergadering en veral sy Kommissie sowel as die ringsvergadering en sy Kommissie met groter gesag bejeën word as die kerkraadsvergadering. Dit spreek vanself dat die ouderling sy ampswerk nie binne 'n lugleegte verrig nie, maar binne die struktuur waarin die Kerk leef. Die kerkraad is die primêre vergadering van die ampte. Dit is 'n beskouing wat in die praktyk van die kerklike lewe tot dusver nie so sterk na vore gekom het nie. Die kerkraad en die gemeente as die plaaslike verskyningsvorm van die kerk, is die vlak waar die kerk se arbeid plaasvind en waar die besluite van meerdere vergaderings (ringsvergadering en Algemene Kerkvergadering) en die kennisinsette en advies van rade en kommissies geïmplementeer moet word, sodat dit vir die Kerk tot voordeel sal wees.

Dit word verder deur lidmate beleef dat die amp van die predikant as primêre amp beskou word en dat die amp van ouderling weer bo dié van die diaken gestel word.

Hierdie belewenis is direk in stryd met die anti-hiërargiese beginsel soos verwoord in die Kerkwet, Artikel VI, wat stel dat gemeentes, vergaderings van die ampte, ampte en ampsdraers gelykwaardig is en nie oor mekaar heers nie.

Samestelling van die vergaderings van die ampte

VOORSTELLE

- * 'n Gewysigde samestelling van al drie die vergaderings van die ampte word geïmplementeer wat daarop sal neerkom dat die diaken uit die regeerfunksie, wat in elk geval nie deel van sy amp is nie, geneem word sodat hy selfstandig aan die diakonaat aandag kan gee.

Wat die kerkraadsvergadering betref sal dit daarop neerkom dat die huidige ouderlingvergadering sal saamval met die vergadering van die ouderlinge en die predikant wat dan as presbiteriale kerkraadsvergadering bekend sal staan. "Die dienaars van die Woord en

die ouderlinge vorm so saam 'n liggaam of vergadering wat as die kerkraad dien en die hele gemeente verteenwoordig" (vergelyk Formulier vir die bevestiging van ouderlinge, Diensboek 1989:89).

- * Die kerkraadsvergadering bestaan uit 'n afsonderlike selfstandige presbiteriale kerkraadsvergadering en afsonderlike selfstandige diakonale kerkraadsvergadering.
- * Die ampte kan by geleentheid gesamentlik vergader om sake van gemeenskaplike belang te bespreek (of waar die ampte se werk mekaar oorvleuel, soos byvoorbeeld beroepswerksaamhede, verkiesing van kerkraad en uitvoering van die toesigtaak).
- * Die ringsvergadering se samestelling word gehandhaaf soos tans (predikant en twee ouderlinge).
- * Die diakens vergader op hulle beurt in die vergadering van 'n Ringsdiakonale Raad wat saamgestel word uit twee diakens uit elke gemeente.
- * Die Algemene Kerkvergadering se afvaardiging word beperk tot die lerende en die regerende ouderling.
- * Die regerende ouderling ontvang sittingsreg op die Moderamen, Kuratorium en Proponentseksamenkommissie.
- * Diakens kry sitting op die Algemene Diakonale Raad wat selfstandig diakonaal-sinodale sake afhandel.

Motivering:

Volgens die bevestigingsformulier van die ouderling bestaan die amp van die ouderling daaruit dat hy saam met die dienaar van die Woord verantwoordelik is vir die regering van die kerk. Die situasie is egter dat die diaken tans as 'hulp-ouderling' optree omdat die diaken saam met die ampte van die dienaar van die Woord en ouderling sitting op die kerkraadsvergadering neem. So kan dit byvoorbeeld gebeur dat 'n kerkraad 'n tugsak hanteer en dat die samestelling van daardie vergadering sodanig is dat dit uit 'n oorwig van diakens, wat geen opsig of tugbevoegdheid het nie, bestaan.

Wat die ringsvergadering betref is die situasie dieselfde alhoewel die huidige samestelling wel aan die ouderling voorrang verleen. In die lig van die kerkregtelike beginsel dat die ouderlingsamp met die regeertaak gemoeid is, is dit 'n kritiese vraag of die diakens hoegenaamd moet sitting neem op die ringsvergadering.

Die posisie van die amp van die ouderling is, wat die Algemene Kerkvergadering betref, nog meer problematies. Die Algemene Kerkvergadering word saamgestel uit alle dienaars van die Woord (100%) ongeag of so 'n dienaar in 'n gemeente bevestig is, hy 'n teologiese dosent is, of 'n sogenaamde Bepaling 150-funksie verrig, tesame met 'n lid van die kerkraad van 'n bepaalde gemeente.

Die probleem is dat die Kerkwet slegs bepaal dat 'n lid van die kerkraad (Bepaling 10.2(c)) afgevaardig word na die Algemene Kerkvergadering en dit beteken dus dat die amp van die ouderling onder druk kom van die amp van die diaken. Al sou elke gemeente 'n ouderling afvaardig sou dit beteken dat slegs ongeveer 4,22 persent van alle ouderlinge van die Kerk teenwoordig is.

Die omgekeerde is gelukkig waar ten opsigte van die samestelling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die kommissies van die onderskeie ringe waar die ouderlingsamp in die meerderheid is.

Volgens die huidige formulering van die Kerkwet is dit in beginsel moontlik dat 'n bepaalde Algemene Kerkvergadering gehou kan word sonder enige ouderling daarop teenwoordig. Dit is 'n direkte ondergraving van die amp van die ouderling in die algemeen en van sy opsig- en regeertaak in die besonder.

Toerusting van die ouderling

VOORSTELLE

- * Die ouderling neem na sy verkiesing, die verantwoordelikheid op homself om sy kennis, vaardigheid en gesindheid sodanig op te knap dat hy sinvol die inhoud en funksie van die amp kan beoefen en uitleef. Veral moet die ouderling dit in 'n hoë mate op homself neem om tot kennis van die Bybel, die belydenisskrifte van die Kerk en die kerkorde te kom.
- * Die toerustingkursus vir ouderlinge (Kital 1988) word voortdurend geëvalueer met die oog op regstelling en aanvulling. Aandag in hierdie verband moet veral gegee word aan die ouderling se kennis nie alleen van die Skrif nie, maar ook van die kerkorde en besluite van meerdere vergaderings.
- * Die Raad vir Ouderlinge, in medewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, sien toe dat die genoemde kursus in die Kerk beslag kry.
- * Op ringsvlak sien die onderskeie ringsrade eweneens, in medewerking met die onderskeie kommissies van die ringe toe dat die kursus in hulle ressort sy beslag sal kry.
- * Op gemeentevlak kry 'n voortdurende toerustingsprogram met praktyk-oefening sy beslag. Hiervoor is dit nodig om alle werk in die gemeente voortdurend te beplan en te evalueer, insluitend die program van die predikant. Nieuwe kontak tussen die predikant en die ouderling is hiervoor logies noodsaaklik.
- * Ouderlinge word ook, naas die genoemde kursus, deur middel van Bybelstudiehandleidings van die Kerk toegerus, nie alleen tot versterking van hulle eie kennis en gesindheid nie, maar ook in so 'n mate dat hulle die handleidings self kan hanteer en kan voorgaan in Bybelstudiegeleenthede in elkeen se betrokke wyk.
- * Ten einde die ouderling se kennis van die kerkorde uit te brei, word die Kerkwet en Bepalings meer sistematies en verstaanbaar georden. Die onontbeerlikheid van die besit van 'n kopie van die Kerkwet deur elke ouderling behoort beklemtoon te word.
- * Elke ouderling behoort aanvanklik ten minste modules 1 tot 4 van die ouderlingkursus te deurloop, en daarna die res binne twee jaar.
- * Benewens vaste toerustingsgeleenthede, word daar in gemeenteverband 'n struktuur geskep vir huisbesoek deur ouderlinge by ouderlinge, naas die besoek van die predikant aan die ouderling. Hierdie huisbesoek van die ampte aan die ampte moet nie alleen in terme van die opsig geskied nie, maar ook om te dien tot versterking van gesindheid.

- * Ouderlinge word met inagneming van hulle gawes veral ook benut met die oog op toerusting van lidmate op gemeentelike- en ringsvlak.

Motivering:

Daar bestaan 'n behoefte aan opskerping van kennis, vaardigheid en gesindheid ten aansien van die inhoud en funksie van die amp van die ouderling op gemeentevlak, ringsvlak, sinodale vlak en in die gemeenskapslewe.

Die grondslag van bogenoemde is waarskynlik geleë in 'n beperkte kennis van die belydenisskrifte, liturgiese geskrifte en kerkorde. Dit werk 'n toestand in die hand waar die ouderling nie duidelikheid het oor sy eie geloofsinhoude met die oog op die regte gesindheid teenoor sy eie ampswerk nie.

Hierbenewens beteken dit ook dat die ouderling nie oor genoeg kennis beskik van besluite van meerdere vergaderings nie, en daarom dikwels nie begrip het vir die eiesoortigheid van die Kerk en sy optrede nie. Die gebrek aan kennis veroorsaak ook by die ouderling 'n verleentheid, veral wanneer hy deur lidmate gekonfronteer word of wanneer hy sy ampswerk binne sy wyk moet verrig.

Gawes en opdrag van die ouderling

VOORSTELLE

- * Ouderlinge wat besondere kundigheid, gawes of belangstellings het, word aangewend op daardie terreine van die werk van die Kerk (dws op gemeente-, ringsvlak en organe van bystand van meerdere vergaderings) waar hulle die beste aangewend kan word.
- * Funksies en take word in die gemeente geïdentifiseer wat deur ouderlinge, met besondere gawes en belangstelling verrig kan word om sodoende die predikant se taak te verlig en die ouderlingsamp beter tot sy reg te laat kom.

Motivering:

Die besondere kennis, vaardighede, bekwaamheid, belangstelling en gawes waaroor sommige ouderlinge wat gewoon in 'n wyk sy ampswerk verrig, beskik, word nie na behore ontgin nie.

Die huidige struktuur waarbinne die amp van die ouderling veral op gemeentelike vlak, maar ook op meerdere vergaderings funksioneer, dra hiertoe by. Tans dien 'n ouderling of in 'n bepaalde wyk of as ouderling met besondere opdrag (Bepaling 4.3).

Verpligtinge soos verteenwoordiging op organe van bystand op gemeentelike vlak, ringsvlak en, by hoë uitsondering op sinodale vlak, word addisioneel en dikwels sonder aansien des persoons aan die wyksouderling opgedra. Dit bring verdeelde tydsbesteding en gepaardgaande vervlakking in ampsbediening in beide die wyk en die orgaan van bystand mee. Hierbenewens word krisispastoraat, wat nie onder een of ander orgaan van bystand tuisgebring kan word nie (bv huweliksproblematiek, leer- en lewenskwesties, ens) as gevolg van die struktuur geïgnoreer, alhoewel daar tog ouderlinge mag wees wat die nodige belangstelling of kundigheid mag hê om die dienaar van die Woord op gemeentevlak (in teenstelling met wyksvlak) in hierdie ampsbediening by te staan.

Dieselfde beginsel bestaan ten aansien van benoeming op die onderskeie ringsrade.

Die gesag, posisie en verkiesing van die ouderling in die gemeente

VOORSTELLE

- * Die aard van die ouderling se gesag as opdrag van die Heer word uitgebou om klem te lê op sy ampswerk.
- * Die rol van die ouderling kry weer sy beslag in terme van die familiële struktuur van die Kerk. Dit sal beteken dat die ouderling as skakel moet optree tussen die Sondagsgemeente (erediens) en die huisgemeente (gesinne).
- * Die rol/voorbeeld van die ouderling in sy huisgesin, saam met sy huisgesin, as voorbeeld van gelowiges en kerkmense kry weer sy beslag.
- * Die ouderling, soos in sy eie huisgesin, raak aktief betrokke by die omstandighede van die gesinne in sy wyk, en staan hulle in elke situasie by.
- * Die rol van die ouderling as gemeenskapshoof in onder andere die opvoeding en onderwys van kinders in kerkverband en onderwys in gemeenskapsverband kom sterker na vore.
- * Elke wyk is nie alleen meer betrokke by die verkiesing van ouderlinge vir die betrokke wyk nie, maar sien ook toe dat hierdie verkiesing gepaard sal gaan met die verantwoordelikheid van die lidmate in die wyk, en die gemeente, om ouderlinge volgens die vereistes van die Skrif te verkies. Lidmate moet ingelig word oor wat die Skrif van 'n ouderling verwag. Wykslede moet in besonder verantwoordelikheid aanvaar vir die verkiesing van wykskerkraad.
- * Die vereistes om tot ouderling verkies te word, word telkens voor die verkiesing van ampsdraers aan die gemeente voorgehou. (Sien Bevestigingsformulier asook Kerkwet Bepaling 167, 168.)

Motivering:

Daar is aanduidings dat die ouderling nie meer met dieselfde gesag en status as vroeër bejeën word nie. Dat dit deels te wyte kan wees aan die ouderling se eie gebrek aan kennis, vaardigheid en gesindheid is seker waar. Die ouderling se gebrek aan kennis veroorsaak soms 'n verleentheid in die opsig dat hy in sy wyksbediening nie sinvol op vrae en probleme rondom die daaglikse lewe, geloofsvrae en die lewe van die Kerk kan antwoord nie. Die gevolg hiervan is dat daar nie meer na die figuur van die ouderling opgesien word nie, en dwing so die ouderling terug tot iemand wat in die ouderlingsbanke sit, en hoogstens 'n paar sosiale besoeke in sy wyk bring. Hierdie situasie impliseer dat die ouderling nie meer as gestuurde van God by huisgesinne aankom nie, en as gevolg van sy gebrek aan kennis en eie ongereelde bywoning van die erediens nie meer met gesag praat nie. Verder ondergrawe die ouderling sy eie gesag omdat hy dikwels nie meer die vrymoedigheid het om vir die huisgesinne in sy wyk uit die Bybel te lees en 'n gebed te doen nie.

As gevolg van hierdie situasie is die 'status' van die ouderling in die gemeenskap van die kerklike lewe en daarbuite aan die afneem.

Die ouderling word nie meer gesien en gewaardeer as 'n eerbiedwaardige kerklike figuur wat met gesag optree en wat, as gevolg van sy kerklike posisie, ook soortgelyke gesag in die gemeenskap geniet nie. Iets van die besonderheid van die amp van die ouderling as skakel tussen die huisgemeente en Sondagsgemeente moet herstel word, sodat huisgesinne geleë kan word tot die verpraktisering van hulle geloof.

Dit is egter ook so dat lidmate toenemend hoër eise aan die ouderling stel en groter verwagtinge van die ouderling koester. Verskil in agtergrond, status en opvoedingspeil tussen ouderling en lidmaat dra ook tot hierdie situasie by.

VOORSTELLE

- * Ouderlinge, veral die met besondere gawes en werkywer, word nie in terme van werksbelading in die gemeente oorlaai nie.
- * Oorweging word geskenk aan die betaling van 'n honorarium aan 'n ouderling.
- * Die administratiewe funksies van ouderlinge word tot die minimum beperk.
- * Vergaderings word planmatig geskeduleer en gereguleer ten einde die mins moontlike tyd in beslag te neem.

Motivering:

Dit word ondervind dat die tyd wat ouderlinge aan hulle ampswerk afstaan, in verhouding tot hulle beroepsbeoefening en betrokkenheid by ander instansies en liggame, beperk is. Indien hierdie tyd nog verder in beslag geneem word deur allerlei sekondêre pligte soos administratiewe funksies, vergaderings en ander opdragte, beïnvloed dit die gehalte van sy primêre taak, naamlik opsig, en werk dit ook nadelig in op die gesindheid waarmee hy sy taak verrig.

Daar moet altyd in gedagte gehou word dat ouderlinge hulle ampswerk vrywillig en as 'n taak van liefde en geloof verrig. Offerbereidheid sal steeds alle dienswerk van die ouderling moet bepaal. Daar moet dus daarteen gewaak word om van hierdie liefdesdiens misbruik te maak en sodoende die ouderling en sy gesin se gesindheid jeens sy ampswerk te ondermyn.

AANBEVELING

- * Die voorstelle word behandel.

3. DIAKONAAT

3.1 STATISTIEK

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering het die aantal diensdoende diakens in die Kerk van 6663 (1988) tot 7177 (1991) toegeneem - dit is 'n toename van 7,7% in vergelyking met die lidmatetal wat vir dieselfde tydperk slegs met 1,2% toegeneem het.

Hierdie tendens aksentueer wat die diakonaat aanbetref 'n baie meer intensiewe bearbeiding van lidmate wat op groter betrokkenheid gerig is.

AANBEVELING

- * Vir kennisname

3.2 DIAKENS

Alhoewel die lidmate die Godgegewe opdrag en roeping het om barmhartigheid aan alle mense te bewys, maar veral aan die huisgenote van die geloof, het die diakens kragtens hulle roeping die verantwoordelikheid om die diens van barmhartigheid te behartig deur die lidmate tot deelname daaraan op te roep.

Uit die jaarlikse diakonaatverslae wat van die ringsvergaderings ontvang is, is dit duidelik dat die diakens nie alleen voortreflike werk in die gemeentes lewer deur al sterker leiding te neem om lidmate tot groter betrokkenheid by die diens van barmhartigheid te motiveer en te lei nie, maar ook op rings- en sinodalevlak al meer betrokke is by die leiding aan en formulering van beleid vir die diakonaat.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering boekstaaf sy groot dank en waardering teenoor die diakens in die Kerk vir hulle leiding aan en betrokkenheid by die diens van barmhartigheid in gemeente-, rings- en sinodaleverband. Die Algemene Kerkvergadering roep die diakens derhalwe op om met die oog op die verandering wat op die welsynsgebied gaan intree, hulle gereed te maak om veral op gemeentevlak, sterker leiding te neem ten einde op plaaslike vlak die velerlei behoeftes tegemoet te tree.

3.2.1 TOERUSTINGSPAKKET VIR DIAKENS

Die Algemene Diakonale Raad het in samewerking met Kital - en die goeie bydraes deur medewerkers daaraan - aan die einde van 1989 die Toerustingspakket vir Diakens aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir beskikbaarstelling aan gemeentes oorhandig.

Gedurende Augustus 1990 het die Algemene Diakonale Raad in samewerking met Kital, ringsvergaderings genooi om twee verteenwoordigers te nomineer ten einde vir die aanbieding van die pakket in 'n werkwinkel toegerus te word. Nie alle ringe het van dié geleentheid gebruik gemaak nie.

Die mening van die werkwinkel was dat die pakket die beste in gemeenteverband aangebied kan word en dat ringsdiakonale rade een keer per jaar in ringsverband een of ander faset van die pakket behoort te hanteer.

Aan die einde van 1991 was alreeds meer as 1500 van hierdie pakkette in gebruik in die Kerk.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering spreek dit as sy wens uit dat elke diensdoende diaken aan die toerusting van die pakket in gemeenteverband blootgestel behoort te word - ter verryking van hulle eie geloofslawe en sinvolle betrokkenheid by die dienswerk van die amp.

- * Die Algemene Kerkvergadering versoek dat elke ringsdiakonale raad een keer per jaar een of ander aspek van die Toerustingspakket vir Diakens in ringsverband aan die orde sal stel ten einde die navorsing oor en evaluering van die betrokke aspek van die diakenswerk te bevorder.

3.2.2 STUDIE : DIE DIAKEN AS FUNKSIONARIS BINNE SY OPDRAG : DIE DIAKENVERGADERING BINNE DIE KERKLIKE STRUKTUUR

Op versoek van die 1989 Algemene Kerkvergadering het die Algemene Diakonale Raad studie-opdragte wat in die volgende voordragte vorm aangeneem het, in hulle vergadering van 25 September 1991 in 'n werkwinkel hanteer, nl

- * Ds HR Visser : Diakonaat
- * Dr BJ van Wyk: Die kerkregtelike posisie van die diaken binne die vergaderings van die ampte in die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- * Prof AD Pont : Die diaken en die kerkregering.

(Studiestukke is beskikbaar in die Kital biblioteek)

Omdat die referate en opvolgende werkwinkel ingrypende voorstelle gemaak het, word ter wille van leiding en inligting aan die Algemene Kerkvergadering om 'n besluit in die verband te neem, die neerslag van die referate soos volg saamgevat:

"Die mening bestaan dat die diaken in die Nederduitsch Hervormde Kerk vir 'n groot deel net as kollektant optree. Dit word toegeskryf aan die mate van voorspoed wat kenmerkend was van ons samelewing tot nou toe, wat die diaken minder in aanraking met werklike barmhartigheid gebring het. 'n Tweede rede word gevind in die feit dat die diaken as 'n hulpouderling gebruik word binne die vergaderings van die ampte in die Nederduitsch Hervormde Kerk. Dit het meegebring dat die diaken meer betrokke geraak het in die regering van die Kerk as in die barmhartigheid. Die situasie is by die vergaderings van die ampte die duidelikste waarneembaar. Op dié wyse het die amp van die ouderling wat in besonder met die regering van die Kerk gemoeid is, onder druk gekom van die amp van die predikant en die amp van die diaken. Die posisie doen hom veral op die vlak van die Algemene Kerkvergadering voor waar al die predikante van die Kerk sitting neem, en die moontlikheid bestaan dat die vergadering vir die res uit diakens saamgestel kan word.

Om bogenoemde anomalieë die hoof te bied het drie referate voor die vergadering aan die Algemene Diakonale Raad gedien wat die vraagstuk hanteer en oplossings aan die hand doen, wat ook deur die vergadering in beginsel aanvaar is.

Die oplossings kom in hoofsaak daarop neer dat die kerkregtelike struktuur waarbinne die amp van die diaken funksioneer, gewysig word. Dit raak die samestelling van die vergaderings van die ampte en sal beteken dat die amp van die diaken volledig selfstandig word met betrekking tot die ander twee ampte. In gemeentes sal daar dus 'n saamgestelde kerkraad, met 'n beperkte opdrag bestaan, waar al drie ampte byeenkom om oor sake soos die verkiesing van kerkraad en die beroep van 'n predikant, te handel. Naas die vergadering sal daar ook 'n presbiteriale kerkraad, saamgestel uit ouderlinge en die predikant(e) wat die regering van die kerk sal behartig, asook 'n

diakonale kerkraad wat slegs uit die diakens en predikante sal bestaan, wat dan selfstandig met die diakonaat gemoeid sal wees. Die diakens word dus nie uit die kerkraad verwyder nie, maar word van die regeertaak van die ouderling losgemaak, en neem 'n selfstandige posisie in wat hulle in staat sal stel om hulle dienswerk te verrig. Dit sal dus beteken dat diakens bindende besluite kan neem oor die diakonaat sowel op die vlak van die plaaslike kerkraad, die ring en die Algemene Kerkvergadering. Laasgenoemde twee vlakke bestaan reeds in die Kerk in die ringsdiakonale raad en die Algemene Diakonale Raad. Dit spreek vanself dat die presbiteriale kerkraad wel opsig sal hou oor die diakonaat. Dit vanweë die feit dat die presbiteriale kerkraad met die taak gemoeid is. Dit beteken egter nie hiërargie nie omdat vanweë die anti-hiërargiese beginsel, die een vergadering nie oor die ander heers nie, want God regeer oor sy Kerk deur sy Woord en Gees. Besluite wat die presbiteriale en die diakonale kerkraad neem, word beide deur die Woord van God genormeer. Daarom is dit twee vergaderings wat op gelyke vlak staan, maar op verskillende terreine ampswerk verrig, in diens van die Hoof en Heer van die Kerk.

Vervolgens kom dit daarop neer dat die ouderling verantwoordelik sal word vir die offergawe vir die instandhouding van die gemeente en dat die diaken die gawes wat bedoel is vir barmhartigheid soos deurkollekte en nagmaaltafelkollekte, hanteer. Dit sal beteken dat die ouderling die amp sal word wat die reëlmatigste kontak met elke huis sal hê. Die mening bestaan dat dit die ouderlingsamp ten goede sal wees, omdat elke ouderling so weer nou betrokke sal raak by sy wyk.

Hiermee verval die nodigheid dat vir elke wyk 'n diaken gekies moet word. Die diakonale kerkraad kan nou uit 'n kleiner getal diakens bestaan, byvoorbeeld sewe of tien, na gelang van die behoefte van elke gemeente. Dit sal ook terselfdertyd die amp van die diaken verbreed sodat die diakonaat ook diensgroepe hanteer. Dit lyk na 'n pluspunt omdat dit daarop neerkom dat alle barmhartigheid dan vanuit die diakonaat gedoen sal word. Dit is die rede waarom die verandering nie op verskraling van die amp van die diaken neerkom nie, maar op volledige selfstandigwording.

Die mening bestaan dat die Kerk by hierdie voorgestelde struktuur sal baat omrede veral die ampte van die diaken en die ouderling nog groter selfstandigheid sal geniet. Die voorgestelde wysiging in die struktuur van die vergaderings van die ampte kom daarop neer, dat die Nederduitsch Hervormde Kerk sy ampte en vergaderings so inkleef, dat dit in lyn kom met die beproefde beginsels van die presbiteriaal-sinodale stelsel."

Die Algemene Diakonale Raad het die volgende konsensusstandpunt geformuleer en versoek die Algemene Kerkvergadering om hom daaroor uit te spreek.

3.2.3 DIE ORDERING VAN DIE VERGADERINGS VAN DIE AMPTE IN DIE GEMEENTE

Met die behoud van die anti-hiërargiese beginsel dat die een amp nie oor die ander amp heers nie, word daar derhalwe op gemeentelike vlak 'n onderskeiding en 'n mate van selfstandigheid in die vergaderings van die ampte teweeg gebring deur die skepping van:

- * 'n Gesamentlike (breë) kerkraadsvergadering.
- * 'n Presbiteriale kerkraadsvergadering.
- * 'n Diakonale kerkraadsvergadering.

Elkeen van die vergaderings ontvang kragtens die bedoeling van die amp, afhandelingsbevoegdheid van die gesamentlike kerkraadsvergadering.

Die bevoegdhede van die drie vergaderings kan onder andere die volgende insluit:

- * Gesamentlike kerkraadsvergadering (Vergader ten minste twee keer per jaar)

- ** Samestelling

Die vergadering word saamgestel uit al die ampsdraers van die gemeente.

- ** Funksionarisse

Die funksionarisse word steeds aangewys soos wat Bepaling 5 aandui. Die predikante van die gemeente is op 'n roterende basis voorsitter.

- ** Funksies

Die vergadering handel onder andere oor:

- *** Alles wat in Bepaling 4 vermeld word.
- *** Bepaling 5(1)-(y).
- *** Bepaling 18, 20, 21 - 23, 26, 27, 28, 30, 32, 33 - 41, 94, 95, 98.
- *** Verkieping van ampsdraers (Opmerking)

Alhoewel die ouderlinge en diakens deur die gemeentevergadering verkies word, beteken dit in die praktyk egter dat die gemeente dikwels op voorstel van die kerkraad ampsdraers verkies wat aan hulle onbekend is. Dit beteken dat, die gemeente as terrein waar die ouderling en diaken werksaam sal wees, onbetrokke is by die verkiesing van geskikte ampsdraers. Die indruk bestaan ook dat daar 'n vaagheid bestaan oor die vereistes waaraan die ouderling/diaken moet voldoen, en dat die gawes en talente waaraan hulle ook moet voldoen, nie in aanmerking geneem word nie, sodat dit in wese slegs daarvoor gaan dat 'n vakature gevul word.

AANBEVELING

Die vergadering huldig die standpunt dat

- * ampsdraers behoort op grond van hul gawes en talente verkies te word en nie volgens hulle ouderdom nie;
 - * die aanbeveling tot verkiesing van ampsdraers geskied op voorlegging van die gesamentlike kerkraadsvergadering nadat voorstelle in dié verband van die presbiteriale en diakonale kerkraadsvergadering ontvang is. Die aanbeveling tot verkiesing geskied met inagneming van 'n persoon se bevoegdheid en aanleg.
- * Presbiteriale kerkraadsvergadering (Vergader ten minste 4 keer per jaar).

**** Samestelling**

Die predikante en ouderlinge van die gemeente.

**** Funksionarisse**

Die vergadering vergader onder voorsitterskap van die predikant (op roterende basis indien daar meer as een standplaas is)

**** Funksies**

Die vergadering handel onder andere oor alles wat vermeld word in:

- *** Bepaling 5(a), (b), (c), (d), (e), (f), (g), (h), (i) en (o)
- *** Bepaling 6
- *** Bepaling 93, 96 en 97
- *** Bepaling 99 - 101
- *** Bepaling 167 en 168
- *** Bepaling 173 (b) - met die vertolking: Sien toe dat die offergawes van die lidmate gereeld ingesamel word.
- *** Bepaling 169

*** Diakonale kerkraadsvergadering (Vergader ten minste 4 keer per jaar)**

**** Samestelling**

Die predikante en diensdoende diakens.

**** Funksionarisse**

Die vergadering kom onder voorsitterskap van die predikant byeen (op roterende basis indien daar meer as een standplaas is).

**** Funksies**

- *** Bepaling 5(i) en (j)
- *** Bepaling 172
- *** Bepaling 173(a), (c), (d) en (e)
- *** Bepaling 174
- *** Reglemente wat handel oor die diensgroepe. Die diakonale kerkraadsvergadering het die verantwoordelikheid vir die inisiëring, koördinering van en leiding aan diensgroepwerk in die gemeente sowel as ten opsigte van die diakonale diensorgane.

Met die oog hierop:

- * Stel die kerkraad die deur- en nagmaalstafelkollekte tot beskikking van die vergadering om soos met die gesamentlike kerkraadsvergadering in 'n begroting oor ooreengekom is, aan te wend. Hierdie is die primêre bronne van inkomste vir die diakens - daarnaas is daar fondse vanaf die NHSV, ander skenkings of offers wat deur die diakens vir die doel ingesamel word.

*** Getal diakens**

Die diakens se getalle hoef nie bepaal te word deur die

aantal wyke nie. Die nood en behoeftes op die terrein van die diens van barmhartigheid is hier van beslissende betekenis. Aangesien die ouderling ook die verantwoordelikheid vir die stoflike instandhouding van die gemeente het en self moet toesien dat die lidmate se offergawes ingesamel word (deur gebruikmaking van 'n diaken of gewillige lidmate) kan daar wyke wees waar 'n diaken nie as kollektant figureer nie.

Die volgende dien vermeld te word:

- * Die gemeente sal in die huidige tydsgewrig in 'n toenemender mate weer die terrein moet wees waar die diens van barmhartigheid gestalte moet vind (naas gespesialiseerde sinodale dienste).
- * In die bepaling van die diens van barmhartigheid behoort voorkomings-/ontwikkelingsaksies voorkeuraandag in die diakonaat te geniet.
- * Die waarborg vir beter en doeltreffender dienswerk is 'n positiewe gesindheid en roepingsbewustheid by die diakens ('n blote verandering van struktuur is nie 'n waarborg nie).
- * Die primêre klem op die werk in die gemeente mag nooit die wyer kerklike belang of sinodale aksies deur 'n te gemeentesentriese druk verdring nie.
- * Samewerking met die diens van barmhartigheid van ander kerkgenootskappe en erkende welsynsorganisasies op plaaslike vlak, moet bevorder word.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering besluit om die vergaderings van die ampte in die gemeente soos volg te struktureer:
 - ** 'n Gesamentlike (breë) kerkraadsvergadering.
 - ** 'n Presbiteriale kerkraadsvergadering.
 - ** 'n Diakonale kerkraadsvergadering.
- * Die Algemene Kerkvergadering versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die werksverdeling tussen die drie vergaderings uit die bestaande bepalinge van die kerkwet saam te stel en die bepalinge dan dienoreenkomstig nuut te rangskik.
- * Die vergadering aanvaar die beginsel dat die diaken hom hoofsaaklik met die diens van barmhartigheid in die gemeente en die gemeente se sinodale verpligtinge in die verband besig moet hou.
- * Die gesamentlike kerkraadsvergadering kom ooreen oor die beskikbaarstelling en aanwending van die deur- en nagmaalstafelkollekte aan die diakonale kerkraadsvergadering vir die nakoming van hulle verantwoordelikheid.
- * Die Algemene Kerkvergadering aanvaar die beginsel dat die ouderling die verantwoordelikheid het vir die instandhouding van die erediens en dat hulle derhalwe moet toesien dat die offergawes gereeld ingesamel word deur:
 - ** self die insameling te behartig of

**** van 'n diaken wat ook ander diakonale verpligtinge in die gemeente het (onder andere diensgroepe) gebruik te maak;**

**** van gewillige lidmate as kollektante (in die wyk onder toesig van die ouderling,) gebruik te maak.**

Die Algemene Kerkvergadering besluit om met die aanvaarding van dié beginsel, dit geleidelik oor 'n tydperk van drie jaar in gemeentes te laat infaseer.

3.2.4 BEHEER OOR DIAKONALE FONDSE

Onafhanklik en nieteenstaande die standpunt van die Algemene Kerkvergadering oor 3.2 van die agenda, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met die Algemene Diakonale Raad saamgestem dat die volgende leiding aan gemeentes oor die beheer van die diakonale fondse as uitleg van Bepaling 173(1)(a) gegee word:

"Bepaling 173(1)(a) omskryf onder andere die taak van die diakens om

- * die liefdesgawes uit te deel en
- * om beheer te hê en te beskik oor diakonale gelde en goedere - onderhewig aan die toesig van die kerkraad.

In dié verband is die Algemene Diakonale Raad van mening dat die kerkraad die staande opdrag aan die diakensvergadering behoort te gee om

- * toe te sien dat die nodige middele beskikbaar sal wees om in belang van die hulpverlening in die gemeente aan te wend;
- * om toe te sien dat die gereelde oorbetalings aan die diakonale diensorgane volgens die aangeduide behoefte sal geskied.

Vir dié doel moet die diakensvergadering begroot, die begroting aan die kerkraad voorlê en in oorleg met die kerkraad beplan om die nodige fondse beskikbaar te kry. Binne die begroting het die diakensvergadering dan magtigings om beskikbare fondse "binne" die gemeente en Kerk aan te wend.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering stem in met die uitleg van Bepaling 173(1)(a) en versoek dat dit in die Reglementebundel en/of Toerustingspakket vir Diakens opgeneem word.

3.2.5 NOODLENIGING IN GEMEENTES

Die Algemene Diakonale Raad het ook gehandel oor:

- * wie magtigings verleen vir die binne-gemeentelike noodleniging en die beskikbaarstelling van fondse daarvoor,
- * wie die fondse van die diakonaat in die gemeente administreer.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende leiding wat die Algemene Diakonale Raad in die verband gegee het, onderskryf:

- * Die diensgroep vir die behoeftiges is die "arm" van die diakensvergadering wat op versoek van en in oorleg met die wykskerkraad toetree met materiële en ander nodige hulpverlening. Die diensgroep het die ou bestaande diakonie in die gemeentes vervang - daar behoort dus nie 'n gemeente te wees waarin hierdie diensgroep nie bestaan en funksioneer nie. Die diensgroep behoort onder leiding van 'n diaken met benoemdes uit die diakensvergadering, die NHSV en gewillige lidmate saamgestel te word.
- * Die diensgroep vir behoeftiges behoort staande magtiging van die diakensvergadering te hê om 'n bepaalde bedrag vir onmiddellike noodleniging aan te wend. Indien die noodleniging groter vereistes stel, behoort die diensgroep dan met
 - ** óf die diakonale dienskomitee;
 - ** óf die dagbestuur van die diakensvergadering oor die beskikbaarstelling en aanwending van meer fondse oorleg te pleeg en magtiging daarvoor te kry.
- * Die Algemene Diakonale Raad is verder van mening dat die gemeentelike kassier as "bank" van die diakensvergadering behoort te funksioneer. Die "beheer en beskik ... oor gelde", wil nie aandui dat die diakensvergadering 'n eie boekhoudstelsel daarop moet nahoo nie. Die rekeningkundige stelsel in gebruik in die Kerk kan goedsdiks die fondse en behoeftes van die diakensvergadering akkommodeer.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering onderskryf die riglyn vir noodleniging in gemeentes en versoek dat dit in Die Reglementebundel en/of Toerustingspakket vir Diakens opgeneem moet word.

3.2.6 DAGBESTUUR VAN DIAKENSVERGADERING

Die Algemene Diakonale Raad en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het daarvan kennis geneem dat dit in kleiner gemeentes nie altyd moontlik is om 'n dagbestuur bestaande uit 5 lede saam te stel soos wat Bepaling 174(3) vereis nie.

AANBEVELING

- * Bepaling 174(3) word gewysig om soos volg te lees:

"Die diakensvergadering stel met die aanvang van 'n nuwe jaar 'n dagbestuur saam".

3.3 DIE ALGEMENE DIAKONALE RAAD

3.3.1 SAMESTELLING

Die Algemene Diakonale Raad word tans saamgestel met 'n diakenverteenwoordiger en die ringsdiakonale raad-voorsitter uit elke ring. Om die groter deelname van die diakens in die beplanning en koördinerings van die diakonaat in die Kerk te gee, het die Algemene Diakonale Raad versoek en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ingestem dat die samestelling van die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad wel met 2 diakens uitgebrei word.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met instemming daar kennis van dat Reglement 2.3.3 uitgebrei word met "twee diakens benoem deur die Algemene Diakonale Raad."

3.3.2 VERSLAG VAN DIE ALGEMENE DIAKONALE RAAD

Die wysiging van Reglement 2.3.3.6 met die volgende byvoeging is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar:

"Die Uitvoerende Komitee lewer die verslag indien die Algemene Diakonale Raad in 'n betrokke jaar nie vergader nie".

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.3.3 SAMESTELLING VAN DIE RINGSDIAKONALE RAAD – REGLEMENT 2.4.1.2

Die Algemene Diakonale Raad was van mening dat dit in belang van die gemeentelike diakonaat en die ringsdiakonale raad sal wees indien die voorsitter van die diakonale dienskomitee ook sitting neem op die ringsdiakonale raad en beveel dus aan dat Reglement 2.4.1.2 uitgebrei word met "en die voorsitter van die diakonale dienskomitee".

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.3.4 DIAKONALE DIENSKOMITEE

Die Algemene Diakonale Raad het hulle spyt daaroor uitgespreek dat die samestelling van en opdrag aan die diakonale dienskomitee nie in die nuwe Reglementebundel opgeneem is nie. Dit het ten gevolg gehad dat baie gemeentes nie meer die diakonale dienskomitee ingestel het nie en die instelling en funksionering van die diensgroepe daardeur benadeel is.

Die vergadering het besluit om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te versoek om die samestelling en opdrag aan die diakonale dienskomitee wel weer in die Reglementebundel op te neem.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na 'n voorlegging soos volg daaroor besluit:

Om die formulering van

- * die instelling;
- * die samestelling van die diakonale dienskomitee na die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad te verwys vir voorlegging aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en opname in die Reglementebundel.

Die volgende moet by oorweging en formulering in gedagte gehou word:

- * Met verwysing na Bepaling 175(3) moet daar opgelet word dat dit nie die diakonale dienskomitee kan wees wat die diens van barmhartigheid op gemeentelike vlak koördineer nie – dit doen die diakensvergadering.

- * Oorweging moet geskenk word om in 'n moontlike nuwe werkwyse en gewysigde opdrag aan die diaken, die dagbestuur van die diakensvergadering en die diakonale dienskomitee saam te voeg.
- * Wat die samestelling van 'n diakonale dienskomitee betref, moet dit minstens bestaan uit:
 - ** voorsitter en sekretaris van die diakensvergadering;
 - ** die predikant;
 - ** voorsitters van die onderskeie diensgroepe;
 - ** twee lede van die NHSV.
- * Die moontlike instelling van 'n bedieningskomitee vir elke gemeente waarin al die diakonale diensgroepe en ander gemeentelike werkgroepe met mekaar skakel en beplan, moet oorweeg word.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.3.5 BENOEMING VAN 'N DIAKEN OP DIE ALGEMENE DIAKONALE RAAD

Die Algemene Diakonale Raad het versoek dat die formulering van Reglement 2.3.1.8 voorsiening moet maak vir die aanwysing van 'n diaken, na elke Algemene Kerkvergadering en vir die duur tot die volgende Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

- * **Die vergadering stem in tot die wysiging van Reglement 2.3.1.8 soos versoek in die agenda.**

3.3.6 VERDERE WYSIGINGS AAN DIE BEPALINGS

3.3.6.1 BEPALING 179(3)

Die Bepaling meld dat "indien 'n diakonale diensorgaan eiendom wil verkry of vervreem of 'n gebou wil oprig", 'n volledige en gemotiveerde voorlegging aan die Algemene Diakonale Raad" gemaak moet word.

Aangesien die Algemene Diakonale Raad slegs een keer per jaar vergader, word versoek dat die voorlegging aan die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad gemaak moet word.

AANBEVELING

- * **Die vergadering besluit om wat Bepaling 179(3) betref, "Die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad" in die plek van die Algemene Diakonale Raad in te skryf.**

3.3.6.2 BEPALING 183(2)

DIE TAFELBERGER ONTWIKKELINGE VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK

Die Algemene Diakonale Raad en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het daarvan kennis geneem dat die diensorgaan geen dienslewer nie aangesien die behoefte wat deur hulle dienslewering aangespreek sou gewees het, nou volledig deur Utilitas (kyk na 3.8.4.8) tegemoet getree is. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het hulself alreeds vereenselwig met die nou skakeling met Utilitas en

die Ring van Wes-Kaapland versoek om hulle samewerking met dié projek te verleen.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diaconale Raad na oorleg van die Hoofdirekteur, Diens van Barmhartigheid, met die ringsdiaconale raad van die Ring van Wes-Kaapland en die direksie van Die Tafelberger, 'n aanbeveling oor die voortbestaan, al dan nie, moet maak.

AANBEVELING

Die Algemene Kerkvergadering versoek:

- * Die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diaconale Raad om, nadat hulle die advies van die ringskommissie van die Ring van Wes-Kaapland en die direksie van Die Tafelberger ingewin het, 'n verslag en aanbeveling aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die voortbestaan al dan nie van dié diaconale diensorgaan voor te lê.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om op grond van die verslag van die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diaconale Raad 'n besluit oor die voortbestaan van Die Tafelberger Ontwikkelinge van die Nederduitsch Hervormde Kerk as diaconale diensorgaan van die Kerk te neem.

3.3.7 STRATEGIESE BEPLANNING

Die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diaconale Raad en senior personeel van die diaconale diensorgane het op 29 - 31 Augustus 1990 'n werkwinkel met die doel om strategies vir die diens van barmhartigheid te beplan, by Broederstroom op uitnodiging en koste van Gencor gehou.

Uitvloeisel hiervan was dat die onderskeie diaconale diensorgane soos volg hulle eie beplanning vir hulle eie diensvelde gedoen het:

Die Ondersteuningsraad	- 20/21 Februarie 1991
NHSV-Hoofbestuur	- 6/7 Maart 1991
Die Kinderhuise	- 15/16 April en 4 Junie 1991
Bejaardesorg	- 8/9 Augustus 1991

Die Uitvoerende Komitee is van voorneme om binnekort die uitstaande kritiese areas self te hanteer.

Die vrug van hierdie strategiese beplanning was dat die Algemene Diaconale Raad en diaconale diensorgane hulself geposisioneer het om veranderde omstandighede in 'n nuwe staatkundige bedeling die hoof te bied.

Verder in die agenda sal daar sake na vore kom wat die vrug van die strategiese beplanning was.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.3.8 INFORMELE DIENS VAN BARMHARTIGHEID

Al die strategiese beplanningsessies het

- * die primêre roeping en verantwoordelikheid van elke gelowige om die diens van barmhartigheid as dankbare antwoord op die barmhartigheid van God in Jesus Christus opnuut as die primêre diens van barmhartigheid onderstreep;
- * uit die voorafgaande voortvloeiend die onderlinge hulpbetoon en die neem van verantwoordelikheid vir mekaar in gemeenteverband, as die mees effektiewe, bevredigende en mees bekostigbare diens geïdentifiseer.

Wat die diens van barmhartigheid betref is die "voorsorgmaatreëls" vir die afwenteling van sinodale beheer en bedryf van die diens van barmhartigheid na die gemeentes, alreeds enkele jare gelede in beweging gebring met die propagering van diensgroepe. 'n Nuwe staatkundige bedeling sal die sinvolle funksionering van die informele diens van barmhartigheid deur diensgroepe, noodsaaklik maak aangesien die formele diens van barmhartigheid onbekostigbaar duur gaan word en al minder deur die subsidies van die Staat bevoordeel sal word nie.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.4 DIE RINGS DIAKONALE RAAD

3.4.1 VOORSITTERS

Die verantwoordelikheid in die diensvelde van die diens van barmhartigheid in die Kerk, word ook al meer gespesialiseerd. Juis vanweë hierdie feit word heelwat tyd en fondse bestee om kundige funksionarisse vir elke diensveld op te lei.

Daarom sal die toerusting van ringsdiakonale raad-voorsitters veel minder effektief wees indien daar nie kontinuïteit in die benoeming van ringsdiakonale raad-voorsitters is nie.

Ringsvergaderings behoort derhalwe versoek te word om die opdragte vir die onderskeie diensvelde in ringsverband, ter wille van effektiwiteit en benutting van tyd en geld wat in toerusting belê is, te kontinueer.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.4.2 VERGADERINGS VAN DIE RINGS DIAKONALE RAAD

Aangesien die ringsdiakonale raad leiding aan die diens van barmhartigheid in die ring behoort te gee, is twee vergaderings per jaar noodsaaklik, naamlik:

- * 'n Beplanningsvergadering aan die begin van 'n jaar ten einde die behoeftes in die ring te evalueer, leiding aan die gemeentelike diakonaat te gee en toerustingsgeleenthede te beplan. Hierdie vergadering behoort ook die verslag aan die ringsvergadering oor die diakonaat in die ring saam te stel.
- * 'n Verslagvergadering ná die jaarlikse vergadering van die Algemene Diakonale Raad ten einde gemeentes op hoogte te stel met die ontwikkeling en behoeftes van die diakonaat op sinodale vlak.

AANBEVELING

- * Die vergadering versoek dat die Reglementebundel sodanig gewysig word dat elke ringsdiakonale raad ten minste twee keer per jaar sal vergader.

3.4.3 RINGS DIAKONALE RAAD-VOORSITTER : KONTAK MET GEMEENTELIKE DIAKONAAT

Die Algemene Diakonale Raad en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die noodsaaklike kontak van die ringsdiakonale raad-voorsitter met die diakonaat in die afsonderlike gemeentes beklemtoon.

Die volgende moontlike maniere waarvolgens die kontak gemaak kan word, is geïdentifiseer:

- * Dat ringsdiakonale raad-voorsitters deur gebruikmaking van ruilpreekbeurte die geleentheid kry om na aanleiding van sy ringsopdrag kontak met die ringsgemeentes te maak en leiding daarin te gee.
- * Dat ringsdiakonale raad-voorsitters by dieselfde geleentheid na afloop van die erediens met die diakensvergadering handel oor die diakonaat.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering beklemtoon die noodsaaklike kontak tussen die ringsdiakonale raad en die gemeentelike diakonaat en versoek ringskommissies om te beplan vir die jaarlikse kontak tussen die ringsdiakonale raad-voorsitter en die diakonaat in elke gemeente afsonderlik.

3.5 VERHOUDING MET DIE STAAT

Ten einde die Algemene Kerkvergadering in staat te stel om opnuut 'n standpunt te formuleer oor die samewerkingsooreenkoms tussen die owerheid en die Kerk wat die diens van barmhartigheid betref, is dit nodig om kortliks in 'n oorsig te let op die ontstaan van die verbintenisse.

Twee standpunte is ter sake:

- * dat ons nie 'n welsynstaat is of wil wees nie en dat die Staat in teenreaksie daarvoor sy bystand aansienlik gaan afskaal;
- * dat die Staat deurlopend die Kerk ter wille was met baie ruim subsidies en die verhouding drasties gaan hersien.

Beide standpunte is nie houdbaar nie. Die staat en kerk is ten opsigte van sekere burgers/lidmate op dieselfde persone gerig en het 'n gemeenskaplike verantwoordelikheid.

3.5.1 DIE DIAKEN EN DIE BARMHARTIGHEIDSDIENS

As daar 'n oomblik nagedink word oor die diaken en sy barmhartigheidsdiens en oor die owerheid en sy besorgdheid oor die hulpbehoewendes in die gemeenskap, dan word één saak baie duidelik

- * die lidmaat van die kerk aan wie die diaken barmhartigheidsdiens (moet) bewys, is altyd óók 'n burger van die staat.

Daar is dus 'n plek waar dié twee instansies, die diaken en 'n amptenaar van die staatsdepartement, by mekaar uitkom om sáám dieselfde mens te help.

Om oorvleueling uit te skakel gebeur dit vandag dat die owerheid die Kerk se diens van barmhartigheid subsidieer om van sy burgers te versorg.

In dié situasie het die Kerk se barmhartigheidsdiens in baie opsigte as 'n vennoot (medewerker) van die owerheid opgetree, en ook hulpbehoewendes versorg wat nié lidmate van die Kerk is nie.

3.5.2 ENKELE HISTORIESE OPMERKINGS

Die amp van die diaken, soos dit in die Calvinistiese kerke ontplooi het, was werklik iets nuuts in die 16de en 17de eeu. Die diakonale sorg vir die hulpbehoewendes het in die tyd van die reformatie gevolg op die beklemtoning van die aanwysing van 1 Tim. 5:4: "Maar as 'n weduwee kinders of kleinkinders het, moet die kinders leer om as gelowiges allereers hulle verpligtinge teenoor hulle eie familie na te kom, en so hulle ouers en grootouers iets te vergoed. Dit is volgens die wil van God."

Van die diakens is verwag om toe te sien dat hierdie familie-hulpverlening (diensgroep) ook werklik plaasgevind het, soos dit te verwagte is in 'n kerk waar die klem so sterk op die familie- en verbondsgemeenskap val.

Netso is daar met sorg gelet op die aanwysing in 1 Tim. 5:16: "As 'n gelowige vrou weduwees in haar familie het, moet sy vir hulle sorg. Sy moet nie die las op die gemeente lê nie, sodat die gemeente die weduwees kan help wat alleen agtergelaat is."

Met ander woorde die diakonale sorg van die gemeente is veral bedoel of gerig op diegene in die gemeente wat nie deur hulle eie familie of mense versorg kan word nie. (Diensgroepe).

Dit is opvallend dat Calvyn in Genève van die begin af twee soorte diakens instel: armversorgingdiakens en hospitaaldiakens. Daaruit word duidelik dat op daardie stadium die owerheid géén besondere reëlins getref het dat armes, siekes en hulpbehoewendes deur die owerheid versorg sou word nie. Dit was gesien die struktuur van die gemeenskap, ook baie moeilik. Daarom het die owerheidspersone, welvarende en ander instansies deur middel van geldskenkings die kerk instaat gestel om die armes en ellendiges in die gemeenskap te versorg en te troos. Dit was die Calvinistiese prediking wat mettertyd van die gemeenskap 'n diakonologiese gemeenskap gemaak het waar die een die ander gedien en versorg het. So word vanaf 1586 in Nederland 'n bepaalde samewerking en koördinerende bewerkstelliging tussen die diaken en owerheidsinstansies wat welsynswerk gedoen het. Reeds hier word een saak duidelik dat die owerheid ook verantwoordelikheid aanvaar vir die burgers wat hulpbehoewend is. Maar dit is die resultaat van die Calvinistiese verkondiging wat leer dat 'n mens nie vir homself op aarde bestaan en leef nie, maar ter wille van sy medemens. As daar gelet word op die geskiedenis in Suid-Afrika, dan kan gestel word dat met die vestiging van die Nederlandse gemeenskap aan die Kaap, die bestaande Nederlandse patroon oorgeplaas is na Suid-Afrika. Dit het beteken dat die Kerk se barmhartigheidsdiens 'n primêre plek ingeneem het in die versorging van die armes en siekes.

Geleidelik het dit verander, maar dit is tog opvallend dat in die noorde die saak van welsynsdiens deur die owerheid/staat eers na die oorlog van 1899 - 1902 na vore kom. Selfs in die twintiger- en dertigerjare aan die Rand is dit die diakonieë van die Afrikaanse kerke wat die gewig moet dra van die versorging van die hulpbehoewende Afrikaner: man, vrou en kind.

Die belangrike saak wat hier egter na vore kom, is dat die beskaafde gemeenskap in Suid-Afrika, wie se denke oor die medemens baie sterk gevorm is deur die Calvinistiese teologie, normaalweg aanvaar het dat die hulpbehoewende (van watter aard dit ook mag wees) 'n vanselfsprekende reg het op hulp uit die gemeenskap. Dit het meegebring dat geoordeel is dat die belastingbetaler, indien dit nodig sou wees, reg het op versorging deur die staat. Daarby het die belastingbetaler van meet af geoordeel dat sy hulp aan hulpbehoewendes verder gaan as net die belastingbetaler self en die hele gemeenskap kan omvat. Hierdie welsynsdiens wat deur die owerheid ingestel en in stand gehou is, het in ons land ook tot stand gekom vanweë die invloed van die Calvinistiese teologie en is sodanig baie ouer as die 19de eeuse sosialistiese teorieë.

AANBEVELING

- * Die Kerk onderskryf die standpunt dat die owerheid 'n verantwoordelikheid het om die Kerk in sy diens van barmhartigheid te subsidieer en wel op so 'n wyse dat hulle 'n samewerkende verantwoordelikheid het.
- * Die Algemene Kerkvergadering bring die beginsel van "familieverantwoordelikheid" (1 Tim. 5:4) en die gemeente se roeping "om die weduwee wat alleen agtergelaat is" (1 Tim. 5:16) te versorg, opnuut vir besinning en gehoorsaamheid onder aandag van gemeentes. Die samewerkingsbeginsel met die owerheid impliseer ook die neem van die volle verantwoordelikheid in die midde van die gemeente.

3.5.3 BELEIDSDOKUMENTE VAN DIE STAAT

Die Departement Nasionale Gesondheid en Bevolkingsontwikkeling het twee beleidswerkdokumente vir kommentaar onder andere aan die Kerk beskikbaar gestel nl:

- * Aan die einde van 1990 - "Die Vrywillige Welsynsinisiatief en Finansiering van die Welsynsisteem."
- * Aan die begin van 1992 - "Vertrekpunt vir die ontwikkeling van 'n nuwe welsynsbedeling vir die Republiek van Suid-Afrika."

In beide gevalle het die Algemene Diakonale Raad sy eie kommentaar voorberei en daarna met die Algemene Kommissie vir die diens van barmhartigheid van die Nederduitse Gereformeerde Kerk konsensus oor 'n gesamentlike voorlegging aan die staat, bereik.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.6 SKAKELING MET ANDER KERKE EN WELSYNSORGANISASIES

3.6.1 TUSSENKERKLIKE KOMITEE VIR DIE DIENS VAN BARMHARTIGHEID

Die gereelde kontak en oorleg tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk en die Nederduitse Gereformeerde Kerk oor sake wat as van gemeenskaplike belang beskou is, veral die kontak met die owerheid, het uitgegroeï tot die informele Tussenkerklike Komitee vir die Diens van Barmhartigheid. Die forum bied geleentheid om samewerking te beplan, dupliserende dienste uit te skakel en gesamentlike optrede te bewerkstellig.

Die Staat het by sy voorgenome verandering aan sy welsynsbeleid wel deeglik kennis geneem van die standpunte van die Afrikaanse Kerke.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met instemming kennis van die totstandkoming van 'n Tussenkerklike Komitee vir die Diens van Barmhartigheid en versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om formeel struktuur daaraan te gee ten einde die voortgang daarvan te verseker.

3.6.2 DIE TUSSENKERKLIKE KOMITEE VIR DIE DIENS VAN BARMHARTIGHEID EN DIE FEDERALE VROUERAAD

Die Tussenkerklike Komitee vir die Diens van Barmhartigheid het ook sy kontak en verhouding met die Federale Vroueraad waarbinne die SAVF, OVV, NCVV en ACVV konstitueer, uitgebou. Die vier welsynsorganisasies rig hulle ook hoofsaaklik op die Afrikaanssprekende deel van die blanke bevolking en daarom is erkenning van mekaar se diensverantwoordelikheid en vennootskap noodsaaklik.

In die jongste samespreking was die volgende op die agenda vir bespreking:

- * die uitskakeling van dupliserende dienslewering;
- * die gebruikmaking van mekaar se dienste teen vergoeding;
- * die akkommodering en behartiging van die welsynbehoeftes van die Afrikaners in die nuwe bedeling wat aanstaande is;
- * gesamentlike of afsonderlike leiding aan ander bevolkingsgroepe op spesifieke diensvelde, byvoorbeeld afhanklikheid van chemiese en ander afhanklikheidsvormende middels;
- * betrokkenheid by Suid-Afrikaanse Nasionale Rade of alternatiewelik die skepping van forums vir elke diensveld.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met instemming kennis van die kontak met en samewerking tussen die Tussenkerklike Komitee vir die Diens van Barmhartigheid en die Federale Vroueraad en versoek dat die kontak tot voordeel van die Kerk se roeping teenoor sy mense, uitgebou word. Die Federale Vroueraad word bedank vir hulle dienslewering aan die volk in geheel en in besonder waarby lidmate van die Kerk kan baat. Gemeentes word derhalwe versoek om projekte van die Federale Vroueraad met samewerking en befondsing te ondersteun en ook te beplan vir die betrokkenheid van die gemeente daarby.

3.7 DIENSGROEPE

Die tyd waarin die Kerk sy barmhartigheidstaak in die wêreld moet verrig, stel geweldige eise aan die ampte en lidmate van die Kerk. Dit is ook veral die tyd waarin ons leef wat ons al hoe meer dwing om doelbewus en doelgerig geleenthede te skep waarin lidmate bymekaar

betrokke kan raak. Die benutting van bestaande kerkgeboue en kerksentrums sal al hoe meer hiervoor gebruik moet word.

Uit ringsverslae die afgelope jare was dit verblydend om daarvan kennis te neem dat die diensgroepstelsel al meer neerslag in gemeentes kry. Die Algemene Diakonale Raad het weer beklemtoon dat die diensgroepstelsel en die diakonaat alles met mekaar in gemeen het en dat die diensgroepe in gemeentes met die oog op dienslewering aan lidmate nooit anders kan geskied as vanuit die gemeenskap van gelowiges onder leiding van die ampte nie.

Volgens ringsverslae is ongeveer 5 000 lidmate alreeds aktief by diensgroepe ingeskakel.

Volgens die jongste verslae funksioneer die volgende aantal diensgroepe reeds in gemeentes:

Diakonale Dienskomitees	208
Huwelik en gesin	59
Bejaardes	207
Afhanklikes	50
Siekes	163
Sorgafhanklike kinders	40
Behoeftiges	154
Wewenaars en weduwees (Agterblywendes)	27
Gestremdes	14

In verband met diensgroepe het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op aanbeveling van die Werkgroep Diakonaat soos volg besluit:

"Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering neem daarvan kennis dat die werkwyse waarvolgens lidmate optimaal by die diens van barmhartigheid deur diensgroepe in die gemeentes betrek word, steeds besig is om groter neerslag in die kerk te vind en versoek dat alles gedoen word om baie groot en wyer betrokkenheid van lidmate by die diensgroepe te bewerkstellig."

Die werkers van die Ondersteuningsraad was die voorafgaande jaar by 189 diensgroepe betrokke. Dit dien vermeld te word dat die Ondersteuningsraad se personeel steeds met 'n geweldige gevallelading te make het. Desnieteenstaande word diensgroepe in verskeie gemeentes deur die Ondersteuningsraad ondersteun. Die samewerking tussen die Ondersteuningsraad, predikante en ampsdraers geniet deurentyd aandag en daar is 'n merkbare verbetering in verhoudinge tussen werkers en die ampte.

Om die hele aangeleentheid van toerusting van diensgroepe te bevorder is 'n opleidingsgeleentheid vir toerusters van diensgroepe uit verskillende ringe gehou. Die verwagting is dat met sulke toerusters en die beskikbaarheid van toerustingspakkette, daar nog nuwe motivering sal wees vir sinvolle funksionering van diensgroepe.

Deur diensgroepe is die geleentheid daar om hierdie dienswerk van die Kerk te laat realiseer en die ontwikkeling van praktiese dienste en vaardighede wat deur lidmate binne hulle eie gemeentes aangebied kan word.

AANBEVELING

- * Die vergadering beklemtoon die belangrikheid van die bestaan en

funksionering van die diensgroepe. Die vergadering bedank die Ondersteuningsraad en toerusters van diensgroepe vir hulle volgehoute betrokkenheid by diensgroepe en versoek ringsdiakonale raad-voorsitters om daadwerklike leiding te neem met die instelling en toerusting van diensgroepe.

- * Gemeentes word aangemoedig om van die beskikbare toerustingsmateriaal gebruik te maak en toe te sien dat soveel lidmate moontlik op die verskillende diensvelde betrokke raak.

3.8 DIAKONALE DIENSORGANE

3.8.1 DIE KINDERHUISE VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK

Die direksie van die kinderhuise bedryf tans in opdrag van die Algemene Kerkvergadering twee kinderhuise te wete:

- * Die Jac van Belkum Kinderhuis te Krugersdorp met 130 kinders.
- * 'n Satelliethuis van Jac van Belkum Kinderhuis te Rustenburg, n1 Huis Prinsloo met 10 kinders.
- * Die Albert Herbst Kinderhuis te Middelburg met 120 kinders.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.8.1.1 RASIONALISASIE

Die direksie van die kinderhuise het ook hulle opdrag vanweë die Algemene Kerkvergadering en hulle verantwoordelikheid teenoor die aanspraak wat op kinderkuisversorging gemaak word, geëvalueer.

Die direksie huldig steeds die standpunt

- * dat hulle vanweë die Kerk 'n verantwoordelikheid het om alle kinders uit die Kerk wat op kinderkuisversorging aanspraak maak, wel op te neem - of daar subsidie van die Staat by betrokke is of nie;
- * dat die Kerk nog altyd van die standpunt uitgegaan het dat die Kerk 'n verantwoordelikheid teenoor die volkshuishouding het en derhalwe ook gewillig is om binne die perke van eie vermoë, ook kinders van ander kerke in die kinderhuise op te neem.

Bewus van die dalende bevolkingsgroei onder die blankes in Suid-Afrika en met in agname van statistiek dat voorsiening gemaak moet word vir ten minste 205 kinders uit die Kerk in die kinderhuise, het die direksie tot die gevolgtrekking gekom dat die bedryf van die Jac van Belkum Kinderhuis en die Albert Herbst Kinderhuis voldoende is om aan die behoefte te voldoen en derhalwe besluit om die Andries Hendrik Potgieter Kinderhuis te sluit.

Die Jac van Belkum Kinderhuis en Albert Herbst Kinderhuis kan saam 260 kinders akkommodeer - dit laat nog ruimte vir 55 kinders uit ander kerkverbande (21%).

As verdere doelwit en die rasionalisering, is besluit om met so min personeel as moontlik die kinderhuise te bedryf en die kinders te lei en te motiveer tot selfwerkzaamheid.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

* Sluiting van die Andries Hendrik Potgieter Kinderhuis

Sedert 1947 is die Andries Hendrik Potgieter Kinderhuis in die kompleks te Capital Park, Pretoria bedryf – soms met soveel as 100 kinders.

Om die personeel met hulle opvoedingstaak by te staan, is die Tink-Tinkie Kleuterskool in gebruik gestel en is terselfdertyd 'n diens aan die gemeenskap gelewer.

Na onderhandeling met die onderskeie staatsdepartemente, is in 1981 ooreengekom om die fasiliteite op te gradeer deur

- *** strukturele veranderinge;
- *** die aanbou van ontbrekende gemeenskapsfasiliteite – aan die saal, studielokaal, bykomende personeelbehuising en administratiewe kantore.

Die opgraderingsprogram is in 1982 voltooi en sedertdien huisves die kinderhuis 79 kinders.

Die fisiese opset het dit genoodsaak dat slegs kinders wat tot by die primêre onderwysvlak betrokke is, opgeneem en gehuisves word. Die kinders is derhalwe as gevolg van oorplasing na 'n volgende kinderhuis, onnodig aan te veel versorgingsomstandighede tot hulle nadeel blootgestel.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

3.8.1.2 HERBEPLANNING EN NUWE VERSORGINGSBELEID

Gerugsteun deur die Kerk se ervaring van kinderhuisversorging sedert 1922, was die direksie van mening dat die ideale wyse waarop 'n kinderhuis bedryf moet word, nie die vestiging van 'n kinderhuis op een terrein met afsonderlike huise is nie, maar die plasing van huise met ongeveer 12 kinders en 'n huisouerpaar verspreid in die voorstede van 'n stad of dorp. Op dié wyse word die ideale toestand geskep om volledig te integreer met die gemeenskap en word die "eiland-situasie" van 'n groot kinderhuis uitgeskakel.

Die Departement Gesondheidsdienste en Welsyn en die Departement Plaaslike Bestuur, Behuising en Werke het hulle met entoesiasme met die nuwe konsep vir 'n kinderhuis vereenselwig en ook onderneem om fondse vir 'n nuwe kinderhuis beskikbaar te stel. In die fondsevoorsiening vir die vestiging van die nuwe projek het hulle ingestem om 'n lening van R2 173 145 aan die Monumenttehuise van die NHSV beskikbaar te stel ten einde die ou Andries Hendrik Potgieter Kinderhuiskompleks oor te neem en te integreer met die Emily Hobhouse Monumenttehuis met die oog op die vestiging van volledige bejaardesorgdienste.

Nadat beplanning en kosteberekening vir die nuwe projek gedoen is, het dit geblyk dat 'n nuwe kompleks tot R7 000 000 sou kos met 'n aanspraak van ten minste R1 500 000 uit eie fondse.

Alhoewel die kinderhuise die kapitaal met die verkoop van eiendomme kon byeenbring, is besluit dat alles in ag genome

- * twee kinderhuise aan die behoefte in die Kerk voldoen;
- * om die Andries Hendrik Potgieter Kinderhuis aan die Monumenttehuise van die NHSV te verkoop teen die bedrag wat die Staat as leningsfonds beskikbaar sou stel (R2 100 000);
- * om voorlopig nie met die ideaal van 'n "ideale kinderhuiskonsep" voort te gaan nie.

Teen die einde van 1991 was die Andries Hendrik Potgieter Kinderhuis heeltemal uitfaseer en die kompleks volledig vir bejaardesorg aangewend.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.1.3 UITBREIDING VAN DIE JAC VAN BELKUM KINDERHUIS

Die Algemene Diakonale Raad en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het daarvan kennis geneem dat, na die voltooiing van die Albert Herbst Kinderhuis, die inwonertal van die Jac van Belkum Kinderhuis verminder is na 100 inwoners. Die Departement Gesondheidsdienste en Welsyn het egter dringend versoek dat die Direksie nog 30 kinders opneem. Hiertoe is ingestem op voorwaarde dat die Departement steun sal verleen aan die bou van 'n verdere 4 huise om nog 48 kinders te huisves. Staatsleningsfondse is pas beskikbaar gestel om die uitbreiding mee te bekostig en die beplanning het so vër gevorder dat daar eersdaags 'n aanvang met die bouwerkzaamhede gemaak sal word. Eens voltooi, sal die kinderhuis op dieselfde vlak as die Albert Herbst Kinderhuis aan fisiese fasiliteite voorsien wees en behoort die Kerk vir die volgende 20 jaar nie kommer te hê oor die gebouefasiliteite van die twee kinderhuise nie.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.1.4 DIENSTE AAN KINDERS UIT ANDER KERKE

Die Algemene Diakonale Raad het kennis geneem van die praktyk dat lidmate (kinders) van ander kerke oor en weer in mekaar se inrigtings opgeneem word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersteun die feit dat die Tussenkerklike Komitee vir die Diens van Barmhartigheid moet handel oor die beginsele om mekaar te vergoed vir dienste wat aan lidmate van ander kerke gelewer word. Indien die Tussenkerklike Komitee konsensus hieroor kan bereik, moet van daaruit met die Staat onderhandel word oor die vergoeding van die totale bedryfskoste per eenheid wanneer kinders van ander kerkverbande, met wie geen ooreenkomste bestaan nie, opgeneem word.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.1.5 PRIVAATOPNAMES

Die Algemene Diakonale Raad het kennis geneem van die moontlikheid van nie-statutêre opnames as gevolg van tydelike nood of armoede in 'n gesin. Versoeke tot sodanige opnames kan deur gemeentes of individue gerig word.

Die Algemene Diakonale Raad het besluit om die moontlikheid van privaatonames uit gemeentes in kinderhuise - ook die finansiële konsekwensie daarvan - onder aandag van die Algemene Kerkvergadering te bring.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.8.1.6 OPNAMEBELEID VAN KINDERHUISE

Die Algemene Diakonale Raad het versoek dat die Algemene Kerkvergadering kennis neem van die volgende opnamebeleid wat die direksie van die kinderhuise neergelê het en die onderstaande geformuleerde standpunt van die Kerk oor die versorging van sorgafhanklike kinders onderskryf:

- * Alles, met die gebruikmaking van alle hulpmiddele, moet in die werk gestel word om die gesin in stand te hou. Alle moontlike bystand moet gelewer word om sinvolle opvoeding binne gesinsverband te laat geskied.
- * Wanneer kinders, om welke rede ookal en op welke wyse ookal, uit die gesinsverband verwyder moet word en op substituutsorg aangewese is, aanvaar die Kerk volle verantwoordelikheid vir al sodanige kinders uit die Kerk.
- * Vir die kort- en langtermyn, indien die verwydering nie statutêr geskied nie, behoort sodanige kinders in die sorg van die volgende geplaas te word:
 - ** familie;
 - ** in 'n gesinsverband in 'n gemeente;
 - ** in pleegsorg;
 - ** in 'n huis (satelliet van 'n kinderhuis) wat 'n gebied bedien;
 - ** opname in 'n kinderhuis;
 - ** in 'n spesialiteitsinrigting.

3.8.1.7 NIE-STATUTÊRE PLASINGS

Die Algemene Diakonale Raad het hulle vereenselwig met die volgende beleidsformulering van die direksie van die kinderhuise.

- * Korttermyn

- ** Uit die gemeentes

Opname kan op versoek van 'n plaaslike gemeente in samewerking

met die diensorgaan (diakonie, ringsdiakonale raad, Ondersteuningsraad) geskied. Die koste word gevorder van die ouers, gemeente, ringsdiakonale raad of die Algemene Diakonale Raad.

**** Uit verband anders as die Nederduitsch Hervormde Kerk (dit wil sê individu of kerk of instansie)**

* Opname geskied op versoek van 'n instansie/kerk met die aanvaarding van die volle finansiële koste deur die verwysende instansie.

* Opname op versoek van 'n instansie met vergoeding van finansiële koste deur die Staat.

(Alle opnames geskied altyd op die voorwaardes wat die Kerk stel).

*** Langtermyn**

Uit gemeentes: Opname kan op versoek van 'n plaaslike gemeente in samewerking met 'n diensorgaan geskied. Die koste word gevorder van die Staat, bydraes uit gemeentes of die Algemene Diakonale Raad.

Die opname uit 'n verband anders as die Kerk (dit wil sê individu of Kerk of instansie) geskied met die aanvaarding van die volle finansiële vergoeding.

Opname kan ook op versoek van 'n instansie geskied met vergoeding van finansiële koste deur die Staat.

(Alle opnames geskied altyd op die voorwaardes wat die Kerk stel).

AANBEVELING

*** Die vergadering neem kennis van die beleidstelling van die kinders- huise oor hulle opnamebeleid.**

3.8.1.8 OPGESOMDE INKOMSTE EN UITGAWE

*** Ontvangstes oor die boekjaar 1989 - 1991**

	BOEKJAAR 1989	BOEKJAAR 1990	BOEKJAAR 1991
Subsidie ontvang	1 601 557	2 054 234	3 973 154
Versorgingsfonds	711 201	784 076	863 079
Kollekteboekies	43 999	53 270	53 845
Donasies (gemeentes, privaat, NHSV)	324 890	174 176	258 262
Boedelbemakings	28 149	-	44 100
TOTAAL	2 709 796	3 065 756	5 192 440

Die totale inkomste verteenwoordig 'n styging van 91,6% (R2 482 638) vir 1991 teenoor 1989.

Die versorgingsfonds toon in 1991 'n styging van 10,01% (R79 003) teenoor 1990. In vergelyking met 1989 is die toename 21,35%.

* Uitgawes aan kinderversorging

	BOEKJAAR 1989	BOEKJAAR 1990	BOEKJAAR 1991
Kinderversorging	2 315 690	2 548 374	2 685 158
Ander uitgawes:			
- Rente op lenings	328 058	357 926	348 155
- Ongebruikte Eiendomme	2 130	2 077	4 109
- Oninbare skulde	54 904	-	-
TOTAAL	2 700 782	2 908 377	3 037 422

Die totale uitgawe verteenwoordig 'n styging van 12,46% (R336 640) vir 1991 teenoor 1989.

Die uitgawe aan kinderversorging toon 'n styging van R136 784) dit is 5,37% teenoor die vorige jaar. In vergelyking met 1989 is die toename 15,95% (R369 468).

* Koste per kind per maand

	BOEKJAAR 1989	BOEKJAAR 1990	BOEKJAAR 1991
Voeding	121.62	123.90	118.44
Kleding	41.70	31.76	32.44
Behuising	30.74	20.41	37.19
Opvoeding	28.97	26.50	28.80
Hospitalisasie	7.41	8.87	7.27
TOTAAL	230.44	211.44	224.14

Die koste per kind verteenwoordig 'n styging van 6% teenoor die vorige jaar.

Die vergadering handel verder in dié verband waar die staatsubsidie vir die diens van barmhartigheid in die agenda ter sprake kom.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met groot dank en waardering kennis van alles wat vir die versorging van die kinders in die kinderhuise gedoen word.
- * Dank word betuig teenoor die gemeentes en NHSV-takke wat weer ruim voorsien het in al die behoeftes van die kinderhuise.
- * Gemeentes word verder versoek om:
 - ** Geskikte ouerhuise te identifiseer waar kinders tydens vakansies geplaas kan word.
 - ** Die direksie behulpsaam te wees om geskikte werkgeleentheid en huisvesting vir kinders wat nie sondermeer aan die arbeidsmark uitgelewer kan word nie, te identifiseer.

**** Die borgskema van die kinderhuise onder aandag van lidmate te bring en veral die vermoëndes aan te spoor tot deelname daaraan.**

- * Groot dank en waardering word betuig teenoor die personeel van die kinderhuise wat so bereidwillig en toegewyd die versorgingstaak van en vir die Kerk onderneem het.
- * Die vergadering versoek dat lidmate aan die moontlikheid en wenslikheid herinner word om die kinderhuise te laat baat by erflatings.
- * Dank word betuig teenoor die Departement van Gesondheidsdienste en Welsyn vir die wyse waarop hulle vennoot is in die versorging van sorgafhanklike kinders. Die Departement Plaaslike Bestuur, Behuising en Werke en die Raad op Ontwikkeling en Behuising word eweneens bedank vir die voorsiening van leningsfondse vir die kapitaalwerke.

3.8.2 NEDERDUITSCH HERVORMDE SUSTERSVERENIGING

Die hoogtepunt van die afgelope drie jaar se werksaamhede was beslis die viering van die NHSV se 50-jarige bestaan. Die Hoofbestuur het van die kongres 'n feestelike geleentheid gemaak, wat deur kongresgangers onthou sal word.

Verskeie NHSV takke het ook hul 50ste bestaansjaar herdenk.

Die NHSV is gestig op 22 Mei 1940 in die Eendrachtskoolsaal, Pretoria.

Alle vrouelidmate van 'n gemeente wat by die werksaamhede van die tak betrek is, is lede van die vereniging.

Op 31 Maart 1991 was daar 290 NHSV-takke. Nuwe takke wat sedert Maart 1988 gestig is, is Kemptonpark-Noord, Rustenburg-Tuine, Rooihuiskraal, Montana, Goudrand, Memel, Harrismith, Steelpoort, Pongola, Aliwal-Noord, Christiana, en Mosselbaai. NHSV Postmasburg het intussen ook hulle verpligtinge hervat. Die stigting van nuwe takke toon groei, waarvoor ons baie dankbaar is. In die tydperk het 'n paar takke ook ontbind naamlik Delarey, Crosby, Brixton en Rust-der-Winter. NHSV Dordrecht is vanaf 31 Maart 1991 rustend.

3.8.2.1 DOELSTELLINGS

Die NHSV is 'n diakonale orgaan van bystand van die Nederduitsch Hervormde Kerk wat in gemeentes en die wyer gemeenskap barmhartigheidsdiens lewer. Die NHSV beywer hom ook vir opvoeding en onderwys van die jeug en toerusting van sy lede vir hulle diens in Kerk en samelewing.

Om hierdie doelstellings te bereik, samel takke fondse in wat deur hulle verkose takbesture administreer, belê en bestee word aan barmhartigheidsdiens en instansies. Verslae van NHSV-werksaamhede en fondsbesteding word aan kerkrade vir goedkeuring voorgeleë.

3.8.2.2 WERKSAAMHEDE VAN DIE NHSV

- * Monumenttehuise van die NHSV

Die Hoofbestuur van die NHSV vorm ook die ledevergadering van die Monumenttehuise, terwyl die direksie bestaan uit die Dagbestuur van die Hoofbestuur en een verteenwoordiger uit elke huiskomitee van

die tehuise. Die administrateur van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika of sy gevolmagtigdes tree op as uitvoerende hoof en openbare beamptes van die vereniging en woon vergaderings by met adviserende stem.

* Onderskeie Monumenttehuise

Van Rensburg	- Danville Pretoria
Louis Trichardt	- Danville Pretoria
Emily Hobhouse	- Capitalpark Pretoria
Piet Potgieter	- Potgietersrus
Andries-Marié Oosthuizen	- Parys, OVS

* Dienssentrums

Monument	- Danville Pretoria
Emily Hobhouse	- Capitalpark Pretoria

Die NHSV is ook betrokke by baie ander dienssentrums in die land.

* Kinderhuise

Die NHSV is ook deur fondswerwing en allerlei ander voorsiening betrokke by die kinderhuise van die Kerk. Fondsinsameling deur middel van die Beeld Kinderfonds lewer jaarliks groot bedrae op wat in belang van die kinderhuise aangewend word. Verjaardaggeskenke word jaarliks op streekbasis aan al die kinders in die kinderhuise gestuur.

* Beurs- en leningsfonds

'n Fonds word opgebou deur donasies van takke en die verkoop van linne en komberse. Hierdie fondse word gebruik vir beurse en lenings aan lidmate wat op tersiêre vlak verder wil studeer en finansiële hulp nodig het.

* Kursusse vir predikantsvroue

'n Kursus vir predikantsvroue is gedurende 1991 ingestel en was 'n groot sukses en baie leersaam. Opvolgende kursusse is beplan vir 1992.

* Eendrachtkring

Die Eendrachtkring bestaan uit emeriti predikante en predikantsvroue en predikanteweduwees. Die Eendrachtkring het ontstaan onder leiding en beskerming van die NHSV-Hoofbestuur en vergader elke drie maande. Die Eendrachtkring vervul 'n behoefte by die lede om nog gereeld met mekaar kontak te hou.

AANBEVELING

- * Die vergadering betuig sy hoë dank en waardering teenoor die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging vir hulle koördinerende van die dienslewering van en leiding aan die vrouelidmate in die Kerk.
- * Die Algemene Kerkvergadering rig 'n ernstige versoek tot alle vrouelidmate om hulle by die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging aan te sluit en mee te werk

- tot voordeel van die gemeente;
- tot voordeel van die groot aandeel wat die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging aan die diens van barmhartigheid van die Kerk het;
- tot hulle eie verryking ten einde sinvoller vrou en moeder in die gesin te wees.

3.8.3 DIE ONDERSTEUNINGSRAAD

3.8.3.1 INLEIDING

Die sosiaal-maatskaplike milieu waarbinne die lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk hulle tans bevind en waarbinne die Ondersteuningsraad maatskaplike dienste lewer, is uiters kompleks.

Die kompleksiteit word verhoog deurdat in die samelewing van elke dag verandering teen 'n versnellende tempo plaasvind.

'n Onsekere toekomsbeskouing word deur baie beleef in die lig van ontwikkelinge op vele terreine.

Materiële nood en werkloosheid het in die verslagtyd weer baie sterk na vore gekom met geweldige maatskaplike gevolge.

Binne hierdie sosiaal-maatskaplike milieu waarin lidmate hulle bevind bly die sentrale tema van die werk van die Ondersteuningsraad die mens in nood.

Geen gemeenskap is staties nie en geen gemeente mag staties wees nie. Daarom sal die werk van die Ondersteuningsraad slegs betekenis behou indien dit eerlik in die betekenis van kerkwees voorsien en beoordeel word binne die raamwerk van die behoeftes en verwagtinge van die lidmate van die Kerk.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

3.8.3.2 DOELSTELLINGS EN DOELWITTE

BREË DOEL

Dit bly die breë doel van die Ondersteuningsraad om:

- * Binne die raamwerk van die Wet en Bepalings van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika barmhartigheidsdiens in die Kerk te verrig met behulp van maatskaplike werkers, administratiewe en sekretariële personeel en vrywilligers.
- * Voorkomende, rehabiliterende en nasorgdienste ten opsigte van individue, gesinne, groepe en gemeenskappe te lewer.

Vanuit hierdie breë doel het die Ondersteuningsraad die volgende missiestelling, naamlik:

- " Die Ondersteuningsraad as diakonale orgaan van bystand lewer maatskaplike dienste aan die lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, ten einde hulle maatskaplike funksionering te

verbeter, te bevorder of te ontwikkel deur middel van klinies/terapeutiese en voorkomings/ontwikkelingsprogramme binne die volgende diensvelde:

huwelikslewe, gesin- en kindersorg; welsyn van bejaardes; alkohol- en dwelmmisbruik; materiële sorg; misdaadvoorkoming en korrektiewe diens; en welsyn van gestremde persone."

AANBEVELING

* Vir kennisname.

3.3.3 DOELSTELLINGS

Die Ondersteuningsraad het die afgelope drie jaar se werksaamhede aangepak deur te werk aan die gestelde doelstellings van die Ondersteuningsraad:

- * Om 'n balans te bewerkstellig tussen klinies-terapeutiesgerigte dienste en voorkomingsontwikkelingsgerigte dienste deur gevallelaadings te verklein en gemeenskapswerk (diensgroepe) te bevorder.
- * Om in 'n groter mate by die funksionele gemeenskap (gemeentes en diensgroepe) betrokke te raak deur die inisiëring, instandhouding en toerusting van diensgroepe.
- * Om met 'n doelgerigte bestuurstyl, personeeldienste en programme te beplan, te beheer en te organiseer.
- * Om indiensopleiding so te beplan en aan te bied dat verhoogde standaardisering van dienslewering kan realiseer.
- * Om 'n uitvoerbare bemerking en beeldboustrategie te formuleer soos van toepassing binne die raamwerk van die Kerk.

Hierdie doelstellings het almal aandag geniet en is in 'n minder of meerdere mate aan voldoen. Ver al die poging om in groter mate by die funksionele gemeenskap betrokke te raak was suksesvol. Die Ondersteuningsraad is immers daar om saam met predikante en gemeentes 'n beter lewenskwaliteit te skep vir hulle wat in nood is. Die inisiëring, instandhouding en toerusting van diensgroepe was in die afgelope drie jaar hoog op die prioriteitslys.

Doelwitbestuur is die afgelope drie jaar steeds met klem toegepas en hierdie doelgerigte bestuurstyl het daartoe aanleiding gegee dat daar 'n effektiewer beheer oor bestuursfunksies moontlik was. Ver al ook in die lig van die noodwendige rasionalisasie wat toegepas is.

Die Ondersteuningsraad was daarom steeds daarop ingestel om in die lewering van dienste aan die Kerk altyd doeltreffend en toerekenbaar en toepaslik te wees in die gees van kerkwees. Die volgende aspekte met betrekking tot die werk van die Ondersteuningsraad geniet op die oomblik aandag:

- * Effektiewe en geloofwaardige bestuur.
- * Koste-doeltreffende dienste met inagneming van demografiese tendense.
- * Dienste op 'n vak-wetenskaplike grondslag.

- * Aangesien inrigtingversorging nie meer die enigste antwoord is vir maatskaplike probleme nie sal gemeentes so ontwikkel en toegerus moet word dat die probleme van mense binne die gemeenskap van die gelowiges hanteer kan word.
- * Voorkomings/Ontwikkelingsprogramme met benutting van bestaande hulpbronne sal al hoe meer aandag moet geniet. In dié verband is die diensgroepstelsel 'n onontbeerlike vereiste.
- * Daar is 'n ernstige behoefte aan koördinering van dienste in die breë van die Kerk met die oog op mannekrag en veral finansies.

Die volgende uitdagings is daarom op die kort en medium termyn op die pad van die Ondersteuningsraad:

- * Uitdaging aan die geloof.
- * Uitdaging aan wetenskaplike en korrekte werk.
- * Uitdaging om diensgroepe sinvol en met oorgawe binne die eie aard van die Kerk te ontwikkel en toe te rus.
- * Uitdaging om maatskaplike programme so aan te bied dat voorkoming werklik na vore tree in die praktyk.
- * Uitdaging van die optimum uitset teen die mees ekonomiese gebruik van mannekrag en middele.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.3.4 BESIKBAARHEID VAN DIENSTE

Die Ondersteuningsraad lewer tans slegs dienste binne die grense van drie van die land se streekwelsynsrade, te wete die Streekwelsynsrade vir

- Noord-Transvaal;
- Suid-Transvaal;
- die Oranje-Vrystaat.

Die kantore van die Ondersteuningsraad is soos volg binne die grense van voornoemde streekwelsynsrade geleë:

Binne die grense van die Streekwelsynsraad vir Noord-Transvaal, funksioneer die kantore van die Ondersteuningsraad te

- Pretoria (Hoofkantoor);
- Pretoria (Streekkantoor);
- Brits;
- Bronkhorstspuit;
- Lydenburg;
- Middelburg;
- Nylstroom;
- Phalaborwa; (word bedien vanuit Tzaneen)
- Pietersburg;
- Potgietersrus;
- Pretoria-Noord;
- Trichardt;
- Tzaneen en
- Witbank.

Binne die grense van die Streekwelsynsraad vir Suid-Transvaal, funksioneer die kantore van die Ondersteuningsraad te

- Johannesburg (Streekkantoor);
- Brakpan;
- Carletonville;
- Elsburg (Germiston);
- Heidelberg;
- Kempton Park;
- Klerksdorp;
- Krugersdorp;
- Lichtenburg;
- Potchefstroom;
- Rustenburg;
- Vanderbijlpark en
- Vereeniging;

Binne die grense van die Streekwelsynsraad vir die Oranje-Vrystaat, funksioneer die kantore van die Ondersteuningsraad te

- Bloemfontein en
- Welkom.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.3.5 DIENSLEWERING BINNE DIE GRENSE VAN RINGE EN GEMEENTES VAN DIE KERK

Die Ondersteuningsraad se dienste is reeds binne die bereik van

- 27 ringe;
- 244 gemeentes en
- 119 520 belydende lidmate.

Dienste van die Ondersteuningsraad is nog nie binne die grense van agt ringe gevestig nie, te wete die ringe van

- Heilbron;
- Maquassi;
- Noord-Kaapland;
- Noordelike Natal;
- Pietermaritzburg;
- Dorsland;
- Wes-Kaapland en
- Zimbabwe.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.3.6 MAATSKAPLIKE WERK DIENSTE GELEWER

- * Maatskaplike programme

Die afgelope drie jaar het die maatskaplike werkers daarin geslaag om hul vakkundige dienste ten volle programmeoriënteerd te verrig. Op 'n gestruktureerde en doelgerigte wyse is daar gepoog om die kliënte op individuele-, groep-, en gemeenskapswerkvlak by toepaslike maatskaplike programme te laat inskakel.

Die Ondersteuningsraad se oorkoepelende maatskaplike program naamlik die Program vir Huwelikslewe, Gesin- en Kindersorg met sy 15 subprogramme is dan ook in sy geheel deur die Departement Gesondheidsdienste en Welsyn goedgekeur en geregistreer.

In hierdie tyd is daar ten opsigte van die maatskaplike programme in die besonder op die volgende gefokus:

- ** Maatskaplike werkers het op 'n intensiewe wyse die inhoud van die 15 subprogramme bestudeer en bespreek met die oog op effektiewe implementering.
- ** Op terapeutiese vlak is elke kliënt vakkundig geanaliseer en ooreenkomstig die mees primêre probleemarea by 'n bepaalde maatskaplike program ingeskakel.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

TABEL 1 - ONTLEDING VAN DIE KLIËNTELADING VAN DIE ONDERSTEUNINGSRAAD VIR DIE TYDPERK 1 APRIL 1989 TOT 31 MAART 1990

AARD VAN PROBLEEM/DIENSTE GELEWER	TYDPERK 1988/89	TYDPERK 1989/90	TYDPERK 1990/91
STATUTÊRE DIENSTE			
Proefplasing (Kinderwet)	12	11	11
Toesig : Kind herstel in ouer(s) se sorg	1 090	882	667
Pleegsorgtoesig	6 036	5 654	5 123
Rekonstruksie : Kind in kindersorg/pleegsorg	5 029	4 633	4 602
Rekonstruksie : Leerling in nywerheidskool	616	750	667
Rekonstruksie : Leerling in verbeteringskool	12	14	22
Nasorg : Kind uit kindersorg	203	116	70
Nasorg : Leerling uit nywerheidskool	80	66	30
Nasorg : Leerling uit verbeteringskool	1	-	-
Toesig : Volwasse chemies afhanklike	101	210	125
Toesig : Jeugdige chemies afhanklike	2	7	-
Rekonstruksie : Kliënt in rehabilitasiesentrum	100	87	33
Nasorg : Kliënt in rehabilitasiesentrum	937	923	970
Toesig : Volwasse kriminele oortreder	19	29	3
Toesig : Jeugdige kriminele oortreder	12	28	11
Rekonstruksie : Kliënt in gevangenis	328	252	217
Nasorg : Kliënt uit gevangenis	103	120	95
Rekonstruksie : Kliënt in psigiatriese hospitaal	1	11	17
Nasorg : Kliënt uit psigiatriese hospitaal	12	21	12
Ander statutêre gevalle	141	142	79
PRESTATUTÊRE DIENSTE			
Gefolterde kinders	213	307	431
Onbeheerbare kind	899	1 039	1 059
Afhanklike van alkohol	2 572	2 541	2 421
Afhanklike van dagga	88	78	60
Afhanklike van ander dwelms	124	85	82
Poliafhanklike	34	24	27
Werksku/Maatskaplike wanaangepaste persoon	535	477	294
Voorvonnisdienste : Volwasse oortreder	63	73	57
Voorvonnisdienste : Jeugdige oortreder	21	34	76
Ongehude moeder	477	463	444
Huwelikstoestemming	56	41	33
Bejaarde	491	747	625
Fisiek gestremde	478	604	633
Geestesongestelde	808	896	720
Kinderverwaarloosings	2 904	3 161	3 042
Verweesdheid	124	84	52
Aanneming van kind	1 536	1 756	1 616
Beskermde jong kind	262	304	405
Keuring van pleegouers	525	415	397
Tydlike bewaring van kind by egskedding	64	28	49
Egskedding	685	822	775
Huweliksprobleme	1 789	1 888	1 603
Onderhoudversuim	262	198	210
Materiële nood	2 807	2 866	2 497
Regshulp	661	636	584
Immigrante	25	6	-
Ander prestatutêre take	1 062	870	654
TOTAAL	34 400	34 399	31 600

Sover moontlik het vakkundige personeel in kantore, waar daar meer as twee maatskaplike werkers werksaam is, begin spesialiseer rondom die implementering van maatskaplike programme.

In opdrag van die Departement Gesondheidsdienste en Welsyn het al die Ondersteuningsraadkantore, ooreenkomstig hul geografiese werksgebiede, die resultate ten opsigte van die implementering van maatskaplike programme gedurende 1990/1991 geëvalueer. Eksterne sowel as interne programmevaluering het dus op 'n deurlopende basis aandag ontvang.

Deurgaans is gepoog om 'n balans tussen klinies/terapeutiese- en voor-komingsontwikkelingsprogramme te handhaaf.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

3.8.3.7 KLINIES-TERAPEUTIESE DIENSTE

Die term klinies-terapeutiese diens dui op 'n vakkundige proses wat deur 'n maatskaplike werker met individue, gesinne of groepe deurloop word met die oog op die behandeling van maatskaplike problematiek.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

3.8.3.8 TERAPEUTIESE GEVALLEWERK

Die totale aantal individue (kliënte) aan wie klinies-terapeutiese dienste gelewer is word volgens maatskaplike probleemareas in TABEL 1 weergegee.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

3.8.3.9 GEVOLGTREKKINGS TEN OPSIGTE VAN TERAPEUTIESE GEVALLEWERK

Uit TABEL 1 blyk dit dat die hoogste kliëntelading in die volgende probleemareas voorkom:

- * Pleegsorg.
- * Rekonstruksiedienste.
- * Kinderverwaarlosing.
- * Materiële nood.
- * Alkohol en dwelmmisbruik.

Die hoë kliëntelading in die kategorieë "Pleegsorg" en "Rekonstruksiedienste" dui steeds op die behoefte aan sowel geskikte substituutsorg as deurlopende ouerbegeleiding.

Die hoë getal statutêre sake wat rondom wetlike optrede en hofverrigtinge impliseer, dui op die gekompliseerdheid en intensiteit van sake wat die maatskaplike werkers moet hanteer.

Die volgende mees prominente knelpunte word binne terapeutiese gevallewerk ervaar:

- * Voortdurende personeelwisseling werk stremmend in op die kontinuiteit van terapeutiese werk.
- * Hoë gevalleladings werk negatief in op dienslewering, aangesien daar nie genoeg tyd is om by elke kliënt intensiewe dienste te lewer nie.
- * Prognose by rekonstruksie-ouers is uiters swak. Baie man-ure, energie en kostes word bestee met die oog op herstel van kinders in hul ouers se sorg terwyl die resultate swak is.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die kliëntelading van die Ondersteuningsraad en besluit om kerkrade te versoek om daadwerklik positiewe stappe te neem om die gesinslewe van lidmate van die Kerk te verbeter en te bevorder.
- * Kerkrade word ook versoek om in samewerking met die maatskaplike werkers waar moontlik, pleegouers vir kinders van die Kerk in gemeentes te werf.
- * Die vergadering besluit ook om predikante en ampsdraers te versoek om by wyse van die pastoraat toe te tree tot die proses van rekonstruksiedienste wat die Ondersteuningsraad by lidmate lewer.

3.8.3.10 DIE ONDERSTEUNINGSRAAD EN DIE PLAASLIKE GEMEENTES

Daar is die afgelope drie jaar intensief aandag gegee aan die herstel van die plek en die taak van die Ondersteuningsraad in die plaaslike ring en gemeentelewe.

Daar kan met dankbaarheid kennis geneem word van 'n gesindheidsverandering en nuwe belangstelling by plaaslike gemeentes en ampsdraers by die werk van die Ondersteuningsraad.

Die Ondersteuningsraad wil egter steeds 'n beroep doen op gemeentes tot die evangelisering van kliënte van die Ondersteuningsraad wat kerklos of kerkvervreemd geraak het. Dit is dringend noodsaaklik dat die Kerk sal uitkom by 'n verhoogde bediening van die kliënte van die Ondersteuningsraad met die evangelie van Jesus Christus.

AANBEVELING

- * Die vergadering bevestig die noodsaaklikheid dat die kerkvervreemde lidmate van die Kerk wat kliënte van die Ondersteuningsraad is, met behulp van intensiewe pastorale bearbeiding en evangelisering tot aktiewe herinskakeling by die gemeentelewe begelei word.

3.8.3.11 RASIONALISASIE

Aan die einde van 1989 het die finansiële druk wat daar op die Kerk in sy geheel was ook die dienste van die Ondersteuningsraad geraak. Die Ondersteuningsraad het, alhoewel daar deurlopend gekyk is na effektiwiteit in personeelaanwending en sover moontlik koste-effektief gewerk is, na deeglike besinning besluit om op die middelbestuursvlak ernstig te rasionaliseer. Een pos van Hoofmaatskaplike Werker en 4 Supervisieposte is afgeskaf. Slegs poste wat deur die staat gesubsidieer word, is behou en daar is sover moontlik nie aan dienste op grondvlak verminder nie. Die Direkteur: Maatskaplike Sorg en die

Hoofmaatskaplike Werker het ook tot die supervisie komponent toegetree. Die staat subsidieer tans 1 Hoofbeheerpos en 3 Supervisieposte op middelbestuurvlak en 33 maatskaplikewerk poste.

AANBEVELING

* Vir kennisname.

3.8.4 BEJAARDESORG

3.8.4.1 SITUASIE-ANALISE

Gestruktureerde en gesofistikeerde bejaardesorgdienste het die afgelope dekade in ons land ontwikkel wat met die beste in die wêreld vergelyk kan word. Omvattende versorgingsisteme is op die been gebring wat gerig is op fisiese en psigo-sosiale ondersteuning.

Die bejaardesorginrigtings van die Kerk (die Ons Tuishuise en die Monumenttehuise van die NHSV) het nêrens agtergebly nie en ten opsigte van die voorsiening in die behoeftes van bejaardes, uitsonderlik presteer!

Die diakonale diensorgane van die Kerk wat hulle rig op die sorg aan bejaardes, is voortdurend besig om hulle opdrag te evalueer en te beplan om die mees effektiewe en bekostigbare diens te lewer.

Gedurende 1991 is 'n strategiese beplanningswerkwinkel gehou en het die diensorgane hulle geposisioneer vir die nuwe en veranderde eise wat aan hulle gestel gaan word.

Die diensorgane is ook besig om te beplan vir die mees ekonomiese benutting van bestaande fasiliteite in belang van die lidmate van die Kerk.

'n Behoeftebepalingsopname is na gemeentes gestuur ten einde relevante inligting vir beplanning te bekom - die samewerking was egter nie bevredigend nie.

AANBEVELING

* Aangesien die bejaardesorgorganisasies in die Kerk voortdurend hulle dienslewering moet plooi volgens die behoeftes daaraan in die Kerk en dit ook noodsaaklik is om 'n projeksie te maak van die aanspraak wat op dienslewering gemaak sal word, word gemeentes ernstig versoek om te reageer op die behoeftebepalingsopnames wat van tyd tot tyd gemaak word.

3.8.4.2 DOELSTELLINGS

Andermaal is daar soos volg daarna gestreef om omstandighede te skep wat bejaardes kon help om die kwaliteit van hulle lewens te verhoog of minstens sover moontlik te handhaaf:

- * Om die potensiaal van bejaardes te ontwikkel, te verryk en te gebruik.
- * Om belemmerde potensiaal te rehabiliteer.
- * Om bejaardes in inrigtingsverband bevredigend te laat funksioneer.

- * Om aan die primêre emosionele behoeftes van die bejaardes te voldoen, nl. sekuriteit, erkenning, eiewaarde, nuwe belange en ervarings, liefde, belangstelling en toegeneentheid.
- * Om sosiale isolasie te voorkom.
- * Om bejaardes solank as moontlik buite inrigtingsverband te ondersteun.
- * Om bestaande tehuise op te gradeer sodat verswakte en gedementeerde bejaardes daar effektief versorg kan word.
- * Om veilige, bevredigende behuising en ondersteunende dienste aan bejaardes te verskaf.
- * Om die naasbestaendes van bejaardes groter verantwoordelikheid te laat aanvaar ten opsigte van hulle verswakte bejaardes.
- * Om die lidmaat te betrek by die lewering van ondersteunende dienste aan bejaardes binne gemeenteverband.

AANBEVELING

- * **Vir kennisname.**

3.8.4.3 TOEKOMSREALITEITE

Teen die tempo waarteen omstandighede in ons land verander, die felle politieke, ekonomiese en sosiale eise en talle onsekerhede, het 'n weldeurdagte strategiese plan 'n dringende noodsaaklikheid geword. Groot aanpassings, heroriëntasie en houdingsverandering en duidelike riglyne is nodig vir die ontwikkeling van nuwe aangepaste en bekostigbare sisteme. Die Kerk moet gereed wees om verskillende uitdagings die hoof te bied. Positiewe doelgerigte beplanning vir kort- en langtermyn het 'n basiese vereiste vir oorlewing geword.

Die algemene verwagting is:

- * Dat bejaardes gaan toeneem en veral die in die hoër ouderdomsgroep.
- * Dat die Staat fondse drasties gaan besnoei.
- * Dat die Staat voorskriftelik gaan wees ten opsigte van standarde en opnames indien hulle subsidie verskaf.
- * Dat inrigtingsversorgingskoste nog sal styg en dat bejaardes nie oor genoegsame fondse sal beskik om daar te bly nie.
- * Dat standarde afgeplat sal word.
- * Dat bejaardes wat oor eie fondse beskik, dit optimaal sal moet aanwend vir hulle versorging.
- * Dat 'n rasionalisasie van eie dienste sal moet plaasvind en dat versorgingsprogramme tot die noodsaaklike beperk sal word ter wille van besparing.
- * Dat sekere dienste geprivatiseer sal moet word ten einde nuwe inkomstebronne te ontwikkel.

- * Dat desentralisasie ten koste van sentralisasie gaan plaasvind.
- * Dat die behoefte aan bekostigbare, veilige behuising met ondersteunende dienste gaan toeneem.
- * Dat naasbestaandes groter verantwoordelikheid vir die versorging van hulle bejaardes sal moet aanvaar.
- * Dat daar in gemeentes groter aanspraak gaan kom ten opsigte van finansiële steun vir die versorging van bejaardes.

3.8.4.4 FORMELE DIENSLEWERING

Tans is daar 8 bejaardesorginrigtings waar hoë gehalte diens aan 811 verswakke, erg-verswakke en gedementeerde bejaardes gelewer word. Vyf dienssentrums, gekoppel aan hierdie tehuse, reik uit na 1 821 ingeskrewe lede en dan word daar ook nog aan 348 bejaardes behuising voorsien in woonstelle en groephuise.

3.8.4.4.1 ONS TUIS

In 1990 kon Ons Tuis ook hul 60-jarige bestaan gedenk. Die baanbrekerswerk van die organisasie op die terrein van bejaardesversorging - veral in die Transvaal - kan nie onderskat word nie. In die geskiedenis van die dienslewering van Ons Tuis, lê diep voetspore van lidmate en families getrap - Postmus, Schilz, De Loor, Dreyer, Oosthuizen, Wolmarans, Geers, Borchers, Boshoff en vele meer.

AANBEVELING

- * Die vergadering boekstaaf hulle hoë waardering teenoor Ons Tuis wat in die verloop van meer as 60 jaar voortreflike diens aan die Kerk en gemeenskap gelewer het en ook die pioniers was vir hierdie diens in die Kerk.
- * Gemeentes word opgeroep om hulle betrokkenheid by Ons Tuis gestand te doen en met bydraes en samewerking die doelstellings van Ons Tuis te bevorder.

* Samestelling van bestuur

Die samestelling van die bestuur van Ons Tuis setel in 'n ledevergadering van 50 lede - almal lede van die Kerk waarvan 30 deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem word.

Die 3 tehuse met dienssentrums en behuisingskomplekse word bestuur deur 'n verkose direksie en aangestelde huiskomitees.

* Tehuse en fasiliteite

Ons Tuis word bedryf vanuit

- ** 3 tehuse;
- ** 2 dienssentrums;
- ** 3 behuisingskomplekse;
- ** 4 groephuise vir bejaardes.

Twee van die komplekse, te wete Ons Tuis Riviera en Machteld Postmus Huis is volledige geriatriese sentrums waarbinne en waaruit volledige bejaardesorgdienste gelewer word - dit sluit in:

- ** ondersteunende dienste aan bejaardes in die gemeenskap vanuit die dienssentrums;
- ** dagsorgdienste waar bejaardes vir 'n dag of langer tydelik kan vertoef.

Wat die Kerk betref, het Ons Tuis ook baanbrekerswerk gedoen met die oprigting van die sogenaamde "woonregwoonstelle" Huis Frans Boshoff by Machteld Postmus Huis. Hierdie meer luukse behuising (woonstelle) vir bejaardes word opgerig met eie fondse van die bejaarde wat daarin woon en by ontruiming word die woonreg weer verhandel tot voordeel van die vorige bewoner.

Die volgende uitbreidings is die afgelope 3 jaar ook reeds voltooi of is in die proses daarvan:

- ** Huis Annie Schilz met 58 woonstelle by Ons Tuis in Riviera ten bedrae van R4 000 000 - die bedrag is uit staatsleningsfondse bekom.
- ** Herstrukturering, modernisering en aanbouing by Ons Tuis Riviera en die oprigting van 'n dienssentrum om 200 verswakte bejaardes en 450 dienssentrumlede te huisves. Vir die doel is R6 500 000 uit staatsleningsfondse ontvang.
- ** Die oprigting van fase 1 en 2 van die Huis Frans Boshoff kompleks waar 21 woonregwoonstelle ten bedrae van R2 200 000 opgerig is. Die fondse van die bewoners is hiervoor aangewend.
- ** Die opgradering van Ons Tuis Johannesburg ten einde die ontbrekende fasiliteite vir die sorg aan verswakte bejaardes daar te stel. Vir dié doel het die Staat R650 000 leningsfondse beskikbaar gestel.
- ** Aanvul van ontbrekende fasiliteite by die Machteld Postmus Huis ten bedrae van R250 000 met staatsleningsfondse.

Alhoewel meeste van die fondse waarmee die projekte aangepak is, staatsleningsfondse is, het Ons Tuis ook wat toerusting betref, heelwat van hul eie fondse moes aanwend.

Die beroep wat op gemeentes gedoen is om fondse vir die toerusting van die projekte te voorsien, het nie noemenswaardig opgelewer nie.

AANBEVELING

- * Die vergadering betuig sy dank teenoor die Ons Tuis tehuse vir bejaardes vir die voortsetting van gewaardeerde dienslewering. Die direksie word ook gelukgewens met die daarstelling en instandhouding van projekte wat die hele spektrum van bejaardesorg bedien.
- * Die vergadering doen 'n ernstige beroep op gemeentes om Ons Tuis ruim uit beskikbare fondse te begunstig aangesien hulle grootliks op fondse vanuit die gemeentes aangewese is.

* Opgesomde inkomste en uitgawe van Ons Tuis

Die finansiële statistiek van die tehuse onder beheer van die Ons Tuis direksie, sien soos volg daaruit:

	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>
	R	R	R
<u>INKOMSTE</u>	3 528 562	5 573 691	6 284 354
Losies/Huur	1 361 869	1 620 049	1 701 818
Subsidies	1 943 226	3 319 336	4 237 846
Kerk	33 222	309 518	53 076
NHSV	40 000	68 881	97 147
Diverse	150 245	255 907	194 467
<u>UITGAWES</u>	4 477 092	5 361 000	6 099 574
Huishouding	788 501	808 790	849 673
Salarisse	2 355 953	2 793 966	3 934 874
Ander	794 977	958 384	1 010 168
Voorsiening vir instandhouding	537 661	799 860	304 859
<u>SURPLUS/(TEKORT)</u>	<u>(948 530)</u>	<u>212 691</u>	<u>184 780</u>

3.8.4.4.2 DIE MONUMENTTEHUISE VAN DIE NHSV

Die vyf tehuse, twee dienssentrums en twee behuisingskomplekse van die Monumenttehuise lewer hoë kwaliteit versorging aan bejaardes met die steun van die NHSV-takke.

Wat ontwikkeling betref, is die volgende die afgelope drie jaar aangepak:

* Piet Potgieter Monumenttehuis

By die tehuis is 11 woonregwoonstelle ten bedrae van R660 000 opgerig. Die projek word tans nog verder uitgebou.

* Emily Hobhouse Monumenttehuis

Die Andries Hendrik Potgieter Kinderhuis is van die direksie van die kinderhuise met R2 100 000 staatsleningsfondse aangekoop en huisves nou 'n dienssentrum en 'n behuisingskompleks. Die kompleks saam met die Emily Hobhouse tehuis, vorm ook nou 'n volledige geriatriese sentrum en is goed toegegerus om reg te laat geskied aan al die eise wat die verskillende kategorieë van bejaardesorg stel.

* Andries-Marié Oosthuizen Monumenttehuis

Die tehuis te Parys, het behalwe die tuiste vir verswaktes, ook 9 woonstelle wat volgens die "woonregmetode" gebou is. Aansluitend hierby, het die tehuis ook pionierswerk gedoen deur "woonregkamers" beskikbaar te stel. Volgens die konsep word 7 - 10 kamers rondom gemeenskaplike fasiliteite as 'n eenheid gevestig. Die betrokke staatsdepartemente het besluit om die konsep ook in hulle skemas in te stel.

* Louis Trichardt Monumenttehuis

Met staatsleningsfondse ten bedrae van R2 900 000 word die geboue wat in die vyftigerjare opgerig is, nou struktureel herbou om by die eise wat die versorging nou stel, aan te pas.

AANBEVELING

* Die vergadering neem met instemming en waardering kennis van die volgehoue voortreflike versorgingsdiens wat deur die Monumenttehuise aan bejaardes gelewer word en bedank die NHSV vir hulle instandhouding en uitbouing van die dienslewering.

* Opgesomde Inkomste en Uitgawestate

Die opgesomde finansiële state van die Monumenttehuise sien soos volg daar uit:

	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>
	R	R	R
INKOMSTE	3 984 886	4 739 258	6 208 073
Losies/Huur	1 071 735	1 241 463	1 701 818
Subsidies	2 629 757	3 052 249	4 237 846
Kerk	64 187	41 316	53 076
NHSV	54 560	229 313	97 147
Diverse	164 647	174 917	194 467
UITGAWES	4 173 529	4 788 463	6 099 574
Huishouding	650 574	686 725	849 673
Salarisse	2 659 761	3 048 229	3 934 874
Ander	635 245	802 629	1 010 168
Voorsiening vir instandhouding	227 949	250 880	304 859
SURPLUS/(TEKORT)	(188 643)	(49 205)	517 682
	=====	=====	=====

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.4.5 INFORMELE DIENSLEWERING

Bejaardesorgdiensgroepe is in die meeste gemeentes goed gevestig. Lidmate word op hierdie wyse die geleentheid gebied om met ondersteunende dienste aan bejaardes in die gemeente, voortydige en duur inrigtingsopname te verhoed en die lewenskwaliteit van die gemeentebestaandes instand te hou en te verhoog.

- * Groepbehuising

'n Vorige Algemene Kerkvergadering het gemeentes aangemoedig

- ** om sterk en gesonde bejaardes van die gemeente in 'n groepphuis in die gemeente met bystand deur die diensgroep vir bejaardes te laat woon. So 'n huis kan met 'n lening aangekoop of gehuur word;
- ** om, nadat aansluiting en 'n ooreenkoms vir ondersteunende dienste vanuit 'n intensiewe sorgseenheid en/of 'n dienssentrum verkry is en nadat met die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad oorleg gepleeg is, te beplan vir behuising (woonstelle) wat vir selfversorgende bejaardes met hul eie fondse op kerkgrond opgerig kan word.

Hierdie laaste konsep is alreeds met goeie gevolge - en vreugde en berusting vir die inwoners - deur twee gemeentes aangepak, naamlik

- * Seniordal Pretoria

Hierdie blok van 75 woonstelle is deur die gemeente Pretoria opgerig en word in samewerking met Ons Tuis tot voordeel van die ekonomies-selfstandige bejaardes bedryf.

- * Lichtenburg

Die gemeente het 12 woonstelle volgens die "woonreg- metode" opgerig en aansluiting by 'n tehuis van die Suid-Afrikaanse Vrouefederasie en 'n dienssentrum gevind om die nodige ondersteunende dienste te bekom.

AANBEVELING

- * Die vergadering versoek gemeentes om, na oorleg met die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad en die Raad van Finansies, die moontlikheid van huisvesting van bejaardes in groepphuise of behuising in die midde van die gemeente te laat woon met die nodige ondersteuning van die diensgroep vir bejaardes en bestaande intensiewe sorgseenhede.

3.8.4.6 IN DIE ALGEMEEN

In die Kerk, informeel en formeel, word die bejaardesorg op 'n hoë vlak bedryf.

Ook wat hierdie diensveld betref, moet voorkomend en toerustend opgetree word. Die Algemene Diakonale Raad het in die verlede al

aandag aan aftredebeplanning gegee en is van voorneme om leiding deur die diensgroepe in dié verband te gee.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om aan die Algemene Diakonale Raad opdrag te gee om voort te gaan en 'n strategiese plan ten opsigte van bejaardeversorging uit te werk en te implementeer.
- * Die Algemene Kerkvergadering roep die lidmate op om eie aftrede deeglik te beplan en groter verantwoordelikheid vir bejaarde sorgafhanklike ouers te aanvaar.
- * Die Algemene Kerkvergadering bevestig die belangrikheid van die Stabilisasiefonds vir bejaardes van die Algemene Diakonale Raad en doen 'n beroep op die gemeentes om hierdie fonds te steun.
- * Die Algemene Kerkvergadering beklemtoon opnuut die belangrikheid en relevansie van die diensgroepstelsel.

3.8.4.7 DIE TAFELBERGER ONTWIKKELING VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Die diakonale diensorgaan van die Kerk is in 1983 deur die Algemene Kerkvergadering as sodanig erken met die bedoeling om in die aanstaande lewering en voorsiening van bejaardesorgdienste in die Kaapse Skiereiland, hul bestaan as diakonale diensorgaan te regverdig.

Tot op datum het die Tafelberger nog geen dienste gelewer nie.

Aan die einde van die 1990/1991 finansiële jaar het hulle fondsinsameling op R159 828.00 te staan gekom.

Dit wil voorkom asof die ideaal waarvoor 'n klein groepie mense hulle beywer, nie lewensvatbaar is nie en dat die samesnoering van kragte met Utilitas - waaroor daar hierna gerapporteer sal word, die logiese uitloop sal wees.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.8.4.8 UTILITAS BELLVILLE

Nadat aan alle moontlikhede om versorgingsdienste vir bejaardes in die Suidwes-Kaap deur eie betrokkenheid tot beskikking te kry, ondersoek is, is na oorleg tussen die Moderamen, dagbestuur van die Algemene Diakonale Raad, direksie van Die Tafelberger en die ringsdiakonale raad, 'n ooreenkoms met Utilitas Bellville wat die bejaardesorgkompleks, Huis André van der Walt in Bellville bedryf, aangegaan. Op die direksie het die Kerk reeds 20% inspraak en neem lidmate van veral die gemeente Bellville, deel aan al die komiteewerk in die tehuis.

Die kompleks bied onder andere:

- * 130 enkel- en 52 dubbelwoonstelle wat aan bejaardes verhuur word;
- * 'n eenheid om 80 verswakte bejaardes te versorg;

- * 'n dienssentrum vir 300 lede;
- * woonstelle wat met inwoners se eie fondse opgerig is en word.

Nou het die lidmate van die Kerk in die Kaap inspraak en deel in alle moontlike dienste vir bejaardes - ook dié uit die Transvaal wie hunker na dié geweste.

Die kompleks is met staatsleningsfondse opgerig en die Kerk kon toetree sonder om enige kapitaalbydrae te maak.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met instemming kennis van die betrokkenheid wat by Utilitas Bellville bewerk is en doen 'n beroep op al die gemeentes - veral die in die Suidwes-Kaap - om deur dienslewering en fondsbewilliging by die skema betrokke te raak.

3.8.5 HUIS DELAREY - TEHUIS VIR ONGEHUDE MOEDERS

Huis Delarey het die afgelope drie jaar steeds in 'n baie belangrike en noodsaaklike behoefte vir ongehude moeders voorsien. Die feit dat ongehude moeders in hierdie huis van die Kerk veiligheid en geborgenheid vind in 'n moeilike tyd in hulle lewe, maak dié diens aan die ongehude moeder sinvol.

Die Raad van Beheer van Huis Delarey het ondanks die feit dat die gebouekompleks van Huis Delarey nie meer op standaard is nie, tog voortdurend gepoog om fasiliteite daar te stel wat sinvol in die behoeftes van die ongehude moeders kan voorsien.

* Opnames

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering tot en met 31 Maart 1991 is 80 ongehude moeders in Huis Delarey versorg. Slegs 18 van die babas wat gebore is, was vir aanneming beskikbaar. Die ouderdomsgroepering van die ongehude moeders het gewissel van 12 tot 24 jaar.

* Hulpverlening

Hulpverlening geskied in Huis Delarey volgens die multi-dissiplinêre spanbenadering. Die maatskaplike werker tree op as die koördineerder. Sy beplan die hulpverleningsprogram volgens die behoefte van elke individuele ongehude moeder. Daar word soveel as moontlik van familieledede by die hulpverleningsprogram betrek asook die biologiese vader. Daar bestaan in die meeste gevalle 'n swak ouer-kind verhouding en gesinsverhouding wat heel dikwels tydens haar verblyf in Huis Delarey herstel word. Die maatskaplike groepwerkmetode word sinvol benut.

Die kliniese sielkundige word volgens elke inwoner se individuele behoeftes benut. Huis Delarey is baie gelukkig om die dienste van toegewyde professionele persone te kan benut. Beroepsleiding en toetsing stel die ongehude moeder in staat om haar eie egokragte in 'n nuwe begin te benut.

Die dienste van die sielkundige stel die Aannemingskomitee in staat om sinvolle plasings by aannemende ouers te maak. Die pastorale dienste geskied ook volgens die individuele behoeftes

van elke ongehude moeder. Die meeste inwoners ervaar ernstige skuldgevoelens en kwelvrae rondom kerklike tug. Hulle versteurde verhoudings met hulle ouers word deur die pastor met hulle deurgewerk.

Die besluit rondom die toekoms van hulle kind word bespreek. Die huismoeder se rol as moederfiguur en skakel met hul ouerhuis is belangrik in die belewenis van 'n traumatiese ervaring. Sy dra sorg dat hulle gereelde mediese versorging ontvang en lewer 'n onderskragende diens tydens hulle bevallings. Sy skep vir hulle geleenthede om te ontwikkel tot tuisteskeppers. Huisgodsdienst word op 'n gereelde basis gehou.

* Nasorgdienste

In die lig van die hoë persentasie ongehude moeders wat hulle babas behou, was dit nodig dat nasorgdienste op 'n gestruktureerde grondslag geskied.

Programme wat ook ouerbegeleiding insluit, is aangebied. Die predikant van die tuisgemeente en die maatskaplike werker is belangrike kontakte om haar behulpsaam te wees om hulle weer in die samelewing te laat aanpas.

* Verskuiwing van Huis Delarey

Die Algemene Diakonale Raad het daarvan kennis geneem

** dat die huidige gebouekompleks van Huis Delarey, grootliks herbou sal moet word om nog aan die vereistes wat gestel word, te voldoen. Die huisouerwoonstel se mure is van uiters swak kwaliteit en nie waterdig nie;

** dat die Raad van Beheer met die direksie van die kinderhuise onderhandel het met die oog daarop om die eiendom van die direksie, naamlik "Makeripas" in Wonderboom, te bekom by wyse van verhuring of latere aankoop ten einde Huis Delarey vanaf Roodepoort na Pretoria te verskuif;

** dat die Raad van Beheer en die Dagbestuur van die Algemene Diakonale Raad alternatiewe versorgingsmoontlikhede oorweeg.

Die dagbestuur van die Algemene Diakonale Raad het nou 'n ooreenkoms met die Suid-Afrikaanse Vrouefederasie aangegaan om hulle huis vir ongetroude moeders, die Armstrong Berningsentrum in Pretoria, as 'n gesamentlike projek te bedryf en te bestuur.

Die dagbestuur van die Algemene Diakonale Raad is van mening dat op hierdie wyse 'n diens in die Kerk beskikbaar gehou word en terselfdertyd voorkom word dat dupliserende dienste met bevriende organisasies gelewer word.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem daarvan kennis dat die dienslewering van Huis Delarey na die Armstrong Berningsentrum in Pretoria oorgeplaas is.
- * Gemeentes word versoek om daarvan kennis te neem en ook die diens aan hulle wat daaraan behoefte het, bekend te stel.

* Gemeentes word versoek om hulle bydraes vir dié diens voort te sit.

3.9 ANDER DIENSVELDE

3.9.1 TRANSORANJE INSTITUUT VIR BUITENGEWONE ONDERWYS

Die Instituut beheer vyf skole vir gestremde leerlinge naamlik: Hoërskool Martie du Plessis vir Serebraal Gestremdes, Prinshofskool vir Swaksiendes en Kleuterblindes, Transvaliaskool vir Epileptici, Sonitusskool vir Hardhorendes en Transoranje skool vir Doves.

Daar is ongeveer 1 400 leerlinge in die vyf skole. Vier van die skole is in Pretoria en die vyfde, naamlik die Hoërskool Martie du Plessis in Bloemfontein.

Die kerke het oor die afgelope 35 jaar (so oud as wat Transoranje Skool vir Doves is) op 'n proporsionele basis bygedra tot die skole se uitgawes. Sonder die kerke se bydraes oor hierdie lang tydperk sou dit nie moontlik gewees het om die skole te finansier nie.

Die uitgawes van die skole het oor die afgelope aantal jare drasties gestyg soos wat die inflasiekoers toeneem het. So byvoorbeeld was die skole se gesamentlike uitgawes in die 1985/86 boekjaar R11 493 000. Vir die 1990/91 boekjaar styg hierdie syfer tot R24 700 000, dit wil sê 'n gemiddelde styging van 23% per jaar.

Die koste per leerling beloop tans ongeveer R18 000 per jaar. Dit verteenwoordig 'n styging van 19% bo die van die vorige finansiële jaar.

Die Departement se subsidies het oor die jare nie tred gehou met die skole se werklike uitgawes nie. So byvoorbeeld moes die Instituut in die 1990/91 boekjaar 'n bykomstige R316 000 aan die skole gee om die skole in staat te kon stel om opvoedkundige apparaat aan te koop. Die geld moes uit die Instituut se opgehoopte kapitale fonds aangewend word.

Die kerke het in 1990/91 R431 000 tot die skole se uitgawes bygedra. Dit verteenwoordig 50,3 sent per belydende lidmaat. Die oogmerk is dat die kerke 85 sent per belydende lidmaat bydra. Indien dit sou gebeur sal die kerke R728 000 bydrae tot die skole se uitgawes wat die Instituut in staat sal stel om 'n groter bydrae tot die skole se uitgawes te maak sodat die leerlinge meer voordeel kan trek uit die buitengewone onderwysfasiliteite wat by die skole aangebied word.

Die Instituut wil dit weer beklemtoon dat hy die drie medewerkende Kerke se finansiële bydraes die afgelope 35 jaar besonder hoog waardeer. Daar word vertrou dat die Kerke binnekort hulle weg sal oopsien om almal ten minste 85 sent per belydende lidmaat per jaar tot die skole se uitgawes by te dra.

Dit dien hier vermeld te word dat die Instituut se skole nog altyd staatsondersteunde skole was (Model C volgens huidige bedeling) en dus vir baie jare met fondswerwing om hulleself in bedryf te hou, besig was.

AANBEVELING

- * Die vergadering herbevestig die Kerk se verantwoordelike betrokkenheid by die Instituut se onderrig van gestremde leerlinge.
- * Die vergadering bedank die Instituut en sy personeel vir hoë kwaliteit onderrig met minimum toerusting aan gestremde leerlinge.
- * Die vergadering doen 'n beroep op gemeentes om hulle barmhartigheidsverantwoordelikheid teenoor die Instituut nie te versuim nie.
- * Die vergadering stel dit as ideaal om die gevraagde bydrae van 85 sent per lidmaat tot die Instituut te maak.

3.9.2 **AMELIA NASORGSENTRUM**

Onderhandelinge van die Algemene Diakonale Raad met die Amelia Nasorgsentrum vir volwasse verstandelik gestremdes en die ES le Grange Sentrum vir verstandelik gestremde kinders, duur nog voort.

Die onderhandelinge is daarop ingestel:

- * Om op dieselfde wyse by die organisasies in 'n Artikel 21 vereniging betrokke te raak as wat met Castle Carey die geval is.
- * Om deur die direksie van die kinderhuise 'n stuk grond ($\pm$ 1-2 hektaar) wat aangrensend aan die Amelia Nasorgsentrum is, te skenk.

Die Ondersteuningsraad het die behoefte aan die diens in die Kerk geïdentifiseer en die getal lidmate wat tans inwoners van die twee inrigtings is, bevestig die behoefte.

Aangesien die twee inrigtings deur 'n baie klein groepie mense - feitlik net ouers en familie van inwoners - gerugsteun word, kan die betrokkenheid van die Kerk groter gerustheid by die dienslewering bring.

Die betrokkenheid van die Kerk by die dienslewering is 'n goeie geleentheid om die diens van barmhartigheid uit te brei na 'n diensveld waar die Kerk geen betrokkenheid by het nie.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die onderhandeling van die Algemene Diakonale Raad met die Amelia Nasorgsentrum en die ES le Grange Sentrum vir gestremde kinders en beveel die twee inrigtings ook in die Kerk aan vir die bewilliging van fondse.

3.10 **ALGEMENE DIAKONALE FONDS**

Die vorige Algemene Kerkvergadering het die aanwending van die fonds omskryf en besluit om dit uit te bou ten einde

- * die Kerk in staat te stel om in tye van rampe - van welke aard ookal - met hulp en noodleniging toe te tree;
- * om binne die Kerk hulp te verleen waar nie 'n diakonale diensorgaan is om die taak te vervul nie; en

- * om diakonale diensorgane op wie se dienste daar vir die korttermyn bokant hulle vermoë aanspraak gemaak word, daarin by te staan.

Die fonds het soos volg oor die afgelope jare gegroei:

* 1988	R299 127
* 1989	R310 797
* 1990	R538 628
* 1991	R559 381

Die fonds is die afgelope drie jaar veral aangewend vir:

- * hulpverlening op die Vrystaatse goudvelde na die tornado-ramp;
- * bystand aan Ons Tuis ten einde hulle in staat te stel om die tehuis nuut te meubileer na die aanbouing; en
- * bystand aan die Ondersteuningsraad ten einde die maatskaplike werkpos te Welkom na 'n voldagpos op te gradeer.

AANBEVELING

Die vergadering kontinueer hulle versoek aan gemeentes om die Algemene Diakonale Fonds uit te bou ten einde reserwefondse beskikbaar te hê

- * vir noodleniging tydens ramptoestande;
- * vir diakonale diensorgane indien hulle vir 'n kort termyn oor te min bedryfsfondse beskik.

3.11 RINGSBYSTANDFONDS

Die Algemene Kerkvergadering van 1986 het ringsvergaderings versoek om ringsbystandfondse in die lewe te roep. Die doel met die fonds was en is om binne ringsverband hulp te verleen en om die saldo van die fonds aan die einde van elke jaar aan die Algemene Diakonale Fonds oor te betaal.

Gemeentes is versoek om jaarliks die saldo van hulle nagmaaltafelkollekte aan die Ringsbystandfonds oor te betaal.

Indien die Fonds binne ringsverband uitgebou kan word, kan dit 'n bron word waaruit gemeentes wat nie in staat is om hulle bydrae vir die diakonale diensorgane te maak nie, bygestaan kan word.

AANBEVELING

Die vergadering versoek ringsvergaderings om 'n Ringsbystandsfonds in elke ring in die lewe te roep, dit uit te bou met surplus diakonale fondse wat in gemeentes mag wees en die fondse aan te wend

- * vir noodleniging in die ringsgebied waar die betrokke gemeente nie ten volle daartoe in staat is nie;
- * vir bystand aan gemeentes wat nie in staat is om hulle verpligtinge teenoor die diakonale diensorgane na te kom nie.

3.12

DEURKOLLEKTES

Die Algemene Kerkvergadering het vantevore besluit dat die deurkollekties nie vir die diens van barmhartigheid afgesonder word nie - maar aanbeveel dat dit wel daarvoor aangewend word.

Die studiestuk oor die oorsprong en aanwending van die deurkollekties het die volgende gevolgtrekkings gemaak:

- * Die prinsipiële gegewens bied hulself aan tot die aanmoediging van 'n praktyk waar die gemeentelike samekoms as bron vir diakonale fondse benut sal word.
- * Die Kerk het in hierdie opsig 'n verpligting wat tot die wesensaspekte van die Kerk behoort, naamlik dat hy die versorging van alle mense, maar in besonder die medegelowiges, nie mag verwaarloos nie.
- * Die lidmate kry met spesifiek toegewese deurkollekties 'n groter gewaarwording van betrokkenheid met gepaardgaande sin van verantwoordelikheid.
- * Die Kerk sal sy verpligtinge teenoor die diens van barmhartigheid met die deurkollekties kan nakom en voorsiening maak vir noodsaaklike uitbreiding sonder om op die begrotings van die gemeentes inbreuk te maak.
- * Die tendens het duidelik geblyk dat lidmate groter offervaardigheid toon wanneer hulle weet waarvoor 'n spesifieke deurkollekte aangewend gaan word.

Die Algemene Diakonale Raad is steeds oortuig van

- * die sinvolheid en noodsaaklikheid daarvan dat deurkollekties vir die diens van barmhartigheid aangewend word;
- * die potensiaal om die deurkollekties uit te bou indien die behoefte van die diens van barmhartigheid sou toeneem en die ondersteuning van die Staat al minder sou word.

Die feit dat die subsidie van die Staat nie meer tred hou met die stygende inflasiekoers nie en dat die Kerk bykomende fondse sal moet vind om sy barmhartigheidsverantwoordelikheid na te kom, dwing die Kerk om steeds na die deurkollekties as 'n bron van inkomste vir die doel te kyk - veral met die oog daarop dat dit uitgebou kan word sonder om die normale inkomstebronne van die gemeentes aan te tas.

Die diakonale diensorgane beleef ook vir 6 maande van die jaar kontantvloei-probleme aangesien hulle eers aan die einde van elke jaar die gevraagde fondse van die gemeentes vir die jaar wat dan afgeloop is, ontvang. Beskikbaarheid van die deurkollekties om op 'n deurlopende basis vir die diens van barmhartigheid aangewend te word, word al meer noodsaaklik.

Die Algemene Diakonale Raad het tot eenstemmigheid gekom om by die Algemene Kerkvergadering aan te beveel dat die deurkollekties vanaf die aanvang van die jaar totdat in die aangeduide behoeftes van die diakonale diensorgane voldoen is, vir die diens van barmhartigheid aangewend word. Daarna kan van die deurkollekties aangewend word vir

- * diens van barmhartigheid in eie gemeente of gemeenskap;
- * die Bybelgenootskap;
- * Sending en
- * vir die instandhouding van die gemeente.

Interessantheidshalwe kan die volgende oor befondsing en die gemeentelike finansies opgemerk word:

- * die deurkollekte vir die hele kerk was (volgens die jaarverslae):

1984	R1 255 243
1985	R1 422 240
1986	R1 526 757
1987	R1 934 979
1988	R2 008 868
1989	?
1990	R2 275 668

Die Algemene Diakonale Raad het daarvan kennis geneem dat die totale bedrae wat deur gemeentes vir die diens van barmhartigheid vir 1990 aangewend is plus die bedrag wat te min van gemeentes ontvang is op die volgende te staan gekom het:

Kerkrade	R1 741 538
Onderbefondsing van diakonale diensorgane	
deur gemeentes	R 296 952
	R2 038 490
Verwagte bydrae vir die Stabilisasiefonds	
wat ingestel is	R 397 236
	R2 415 726
	=====

Hierdie bedrag korreleer met die totale deurkollektes van R2 275 668 van 1990.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om by gemeentes aan te beveel om hulle deurkollektes vir die diens van barmhartigheid aan te wend en spesifieke deurkollektes vir spesifieke doeleindes af te kondig. Deur afkondiging word die betrokke diensorgane gedurende die maand aan die gemeente bekend gestel en die gemeente word deurlopend op hoogte gehou oor hoe die insameling vir die maand vorder.

Die werkwysse word met groot vrug en entoesiastiese deelname in baie gemeentes toegepas.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering besluit om gemeentes aan te moedig om deurkollektes vir die diens van barmhartigheid aan te wend en beveel by gemeentes aan om dit vanaf Januarie elke jaar te doen sodat diakonale diensorgane nie net sal ontvang wat vir die uitvoering van hulle opdrag nodig is nie, maar ook vroeg in die jaar fondse beskikbaar kry ten einde hulle bedryf sonder leningsfondse voort te sit.

3.13 KERSFEESEREDIENSKOLLEKTE

Vir etlike jare is die diakonale diensorgane betrokke by

- * Die Transvaler se Kersfonds;
- * Beeld Kinderfonds.

By die Transvaler se Kersfonds baat

- * Die Ondersteuningsraad;
- * Dienssentrums wat nog nie 'n subsidie ontvang nie.

By Beeld Kinderfonds baat ons kinderhuise.

Alle bedrae vanuit die Kerk aan die fondse oorbetaal, word aan die Kerk terugbetaal.

Die insameling van elke afsonderlike deelnemende kerk bepaal die aandeel wat elke betrokke kerk uit die insameling van die betrokke dagblad ontvang.

Op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het gemeentes vanaf 1989 hulle kersfeeseredienskollekte vir die dagblaaie se fonds afgestaan. Op hierdie wyse is byvoorbeeld vir die 1989/1990-insameling R132 269 aan die fondse oorbetaal waarmee 'n bykomende R85 851 van die dagblaaie self ontvang is - 'n rendement van 65%.

AANBEVELING

- * Die vergadering moedig gemeentes aan om hulle kersfeeseredienskollekte vir die dagblaaie se kersfeesfondse soos deur die Algemene Diakonale Raad aangedui, af te sonder.

3.14

BEFONDSING VAN DIE ONDERSTEUNINGSRAAD

Nieteenstaande die proses van rasionalisasie wat aan die einde van 1990 met die Ondersteuningsraad afgehandel is, was dit steeds nie moontlik om die Ondersteuningsraad sonder kommer te bedryf nie.

Die aangeduide bydrae wat vir gemeentes ten opsigte van 1991 gevra is, het R103 685 minder opgelewer as wat verwag is. As gevolg hiervan moes die Ondersteuningsraad 1992 binnegaan sonder dat daar 'n reserwe vir bedryf beskikbaar was.

*** Regstellende stappe**

Aan die begin van 1992 is die bydrae wat elke gemeente tot die Ondersteuningsraad gemaak het, gestel teenoor wat verwag was, aan elke gemeente gestuur met die versoek dat gemeentes

- ** die uitstaande bedrae aansuiwer;
- ** die maandelikse oorbetalings van bydraes deur die kassier magtig.

Die reaksie van gemeentes op die skrywe was so goed dat Die Ondersteuningsraad teen die einde van Maart 1992 weer op 'n gesonde bedryfsgrondslag geplaas is. Vir die positiewe optrede deur die gemeentes is die Ondersteuningsraad innig dankbaar.

Die Algemene Diakonale Raad het tydens hulle vergadering van September 1991 baie aandag aan die probleme rondom die befondsing van die Ondersteuningsraad gegee. Anders as die ander diakonale diensorgane, het die Ondersteuningsraad geen bates waarop hulle

kan terugval nie. Daar kan ook weinig bespaar word aangesien hulle uitgawes saamgestel word uit

- ** salarisse;
- ** motorkoste;
- ** kantoorbedryf; ens.

Die Ondersteuningsraad is self nie betrokke by direkte materiële noodleniging of hulpverlening nie, dit is die voorreg en verantwoordelikheid van die plaaslike gemeente. Ten einde sy dienslewering instand te hou, het die Raad van Finansies 'n begroting wat neerkom op R9,00 per lidmaat vir 1992 goedgekeur.

Nadat die Algemene Diakonale Raad vele ander alternatiewe vir die befondsing van die Ondersteuningsraad oorweeg het - soos onder andere dat die begroting afgewentel word na die ringe waar dienslewerer word en dat die ander ringe hulle fondse aanwend vir

- ** bystand aan die stedelike ringe waar die maatskaplike probleme geneig is om opeen te stapel;
- ** die "aankoop" van dienslewerende organisasies waar die Ondersteuningsraad nie kantore het nie, het die Algemene Diakonale Raad konsensus bereik om by die Algemene Kerkvergadering aan te beveel dat die behoefte van die Ondersteuningsraad, gewoonweg by die jaarlikse heffing van die Administrateur gevoeg word. Hierdie werkwyse is regverdigbaar aangesien die Administrateur ook kontraktueel deur aanstellingsbriewe verbind is om die personeel se salarisse te betaal.

AANBEVELING

- * Die vergadering bedank die gemeentes wat nou reeds maandeliks hulle oorbetalings aan die Ondersteuningsraad maak en doen 'n beroep op alle gemeentes om hierdie werkwyse te volg.
- * Die vergadering versoek die Raad van Finansies om die begroting van die Ondersteuningsraad, nadat dit jaarliks oorweeg is, gewoonweg deel te laat word van die heffing wat op gemeentes geplaas word.
- * Die vergadering versoek kerkrade om die deel van die heffing wat met die befondsing van die Ondersteuningsraad te make het, aan die diakonaat van die gemeente oor te dra om uit die opbrengs van die deurkollekte ten volle na te kom en die oorbetalings maandeliks te laat geskied.

3.15 NAGMAALTAFELKOLLEKTE

Die Algemene Diakonale Raad het daarvan verder kennis geneem dat

- * die nagmaaltafelkollekte vir 1990, R360 761 in die Kerk beloop het en
- * die uitgawe aan noodleniging in die gemeentes en deur die gemeentes self, vir 1990 R451 140 beloop het.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in dié verband besluit

- * om die uitbou van die nagmaaltafelkollekte, ten einde voldoende te wees om aan die binne-gemeenskaplike noodlenigingsbehoefte te voldoen, onder aandag van die Algemene Kerkvergadering te bring. Gemeentes moet aangemoedig word om hierdie bron van inkomste vir hulle eie gemeentelike diens van barmhartigheid uit te bou;
- * ringsvergaderings word derhalwe ook versoek om tydens ringsvergaderings die gemeentes aan te moedig om die betekenis en doel van die nagmaaltafelkollekte
 - ** onder aandag van die lidmate te bring;
 - ** pertinent in die kategeese te bespreek.

AANBEVELING

- * Die vergadering vereenselwig hom met die standpunt van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die uitbou en aanwending van die nagmaaltafelkollekte ten einde in die gemeente se eie behoeftes van noodleniging te voorsien.

3.16 BEFONDING VAN DIAKONALE DIENSORGANE

Die Raad van Finansies beoordeel jaarliks die begrotings van die diakonale diensorgane en adviseer die gemeentes oor die wyse waarop aan die behoeftes voldoen kan word.

Die diakonale diensorgane vir wie op hierdie wyse begroot word, is in totaal aangewese op die bydraes uit gemeentes en die subsidie van die Staat.

Die inkomste van die betrokke diensorgane uit die bydraes van gemeentes oor die afgelope aantal jare was soos volg:

	1989			1990			1991	
	VERSOEK	ONTVANG	% STYGING IN BEGROTING	VERSOEK	ONTVANG	% STYGING	VERSOEK	ONTVANG
	R	R	%	R	R	%	R	R
Kinderhuise	773 020	711 207	10,5	854 653	800 209	4,1	889 808	836 699
O/Raad	788 796	480 129	2,5	809 264	785 721	11,9	905 698	801 832
Huis Delarey	110 431	96 808	7,5	118 701	101 016	7,1	127 115	113 380
TOTAAL	1 672 247	1 288 144		1 782 618	1 686 946		1 922 621	1 751 911
% Ontvang	93,8%			94,6%			91,1%	
Gemid. jr % styging			6,8%			7,7%		

Hieruit kan die volgende afgelei word:

- * 'n Vaste patroon van ongeveer 93,2% bydrae vanuit gemeentes teenoor dit was as behoefte aangedui is.
- * Die tekort van ongeveer 7% - as gevolg van gemeentes wat te min oorbetaal of glad nie oorbetaal nie - behoort na die volgende jaar oorgedra te word en oor al die gemeentes - ook die wat hulle volle deel gedoen het - versprei te word.

Die bydraes van gemeentes het al 'n gevestigde patroon van ondervoorsiening begin aanneem. Die patroon blyk duidelik uit die vergelyking van 1988 en 1990:

	1988		1990	
	ONDERVOORSIEN MET	%	ONDERVOORSIEN MET	%
KINDERHUISE	R 31 283	4,6	R117 781	13,3
DIE ONDERSTEUNINGSRAAD	79 844	13,8	173 470	19,3
HUIS DE LA REY	6 744	7,3	5 771	4,6
TOTAAL	R117 871	8,6%	R297 022	12,4

Veral die Ondersteuningsraad wat geen reserwes het waarop hulle kan terugval nie, word in 'n baie netelige posisie geplaas - hulle uitgawes is vir 90% salarisse wat betaal moet word - daar is geen wyse om te bespaar nie - behalwe om personeel te verminder. Oor die Ondersteuningsraad is in die agenda (3.12.1) gehandel.

3.17 MAANDELIKSE OORBETALING

Aan die begin van 1990 is gemeentes versoek om op 'n maandelikse wyse vir die diakonale diensorgane by te dra - dit is 'n werkwyse waarvolgens die maandelikse kontantvloei-probleem te bowe gekom kan word.

Gemeentes het soos volg gereageer om maandeliks aan die diakonale diensorgane oor te betaal:

DIAGONALE DIENSORGaan	AANTAL GEMEENTES WAT REEDS MAAN- DELIKS OORBETAAL	BEGROOT OM MAAN- DELIKS VAN GE- MEENTES TE ONTVANG	ONTVANG NOU REEDS PER MAAND
Kinderhuise	206 (66,7%)	R 74 150	R 62 038
Die Onder- steuningsraad	160 (52%)	R 75 474	R 55 780
Huis Delarey	139 (45%)	R 10 592	R 8 779

Die diakonale diensorgane het dus nog R38 619 (24%) maandeliks te min van gemeentes ontvang.

Die Algemene Diakonale Raad het die volgende besluite geneem en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het sy instemming daarmee betuig:

- * Die standpunt word ingeneem dat die maandelikse oorbetalings aan diakonale diensorgane die beste en mees bevredigende manier is om die diakonale diensorgane mee te befonds.
- * Die Algemene Diakonale Raad en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bedank die gemeentes wat alreeds op die werkwysse besluit het en versoek die Algemene Kerkvergadering om gemeentes aan te spoor om op 'n gereelde maandelikse wysse hulle oorbetalings te maak.

AANBEVELING

- * Die vergadering rig 'n dringende versoek tot gemeentes om hulle te verbind om op 'n gereelde maandelikse basis hulle gevraagde bydraes tot die diakonale diensorgane te maak. Ringskommissies word versoek om hulle daarvoor in ringsverband te beywer.

3.18 **RING VAN DORSLAND**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het op versoek van die Algemene Diakonale Raad en die Ring van Dorsland besluit dat die gemeentes in Namibië voortaan hulle diakonale fondse in oorleg met hulle ringskommissie in belang van projekte in Namibië kan aanwend. Na die onafhanklikheid van Namibië, het die subsidiëring van welsynsprojekte in 'n krisis beland en was die gemeentes moreel verplig om sterker tot welsynsprojekte waarby lidmate van die Kerk ook by baat, toe te tree.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3.19 **ANDER FONDSE**

3.19.1 **BEELD KINDERFONDSE**

Die voordelige deelname van die Kerk aan die insameling van die kinderfonds, het 'n betekenisvolle inkomste vir die kinderhuise ten gevolg gehad.

Die resultaat van die afgelope drie jaar was soos volg:

	EIE INSAMELING	FONDSE BYDRAE
1989	R 44 960	R 36 621
1990	43 273	28 688
1991	86 036	53 118

Tot met die 1990 insameling was dit hoofsaaklik die NHSV wat die verantwoordelikheid vir die insameling geneem het. Sedert 1991 het gemeentes op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hulle kersfeeseredienskollekte vir die dagblaaie se kersfonds afgestaan en het die insameling nuwe hoogtes bereik.

AANBEVELING

Die vergadering betuig hulle dank

- * veral teenoor die NHSV vir hulle volgehoute inisiatief met die insameling vir Beeld Kinderfonds;
- * teenoor gemeentes wat hulle kersfeeseredienskollekte vir die fonds afgestaan het;
- * teenoor Beeld Kinderfonds vir hulle insameling in belang van die kinderhuise.

3.19.2 TRANSVALER SE KERSFONDS

Die insameling van die fonds bereik net nie meer die hoogtes waaraan die Kerk in die verlede gewoon was nie. Tot en met die 1989/1990 insameling was die fonds wat die Kerk betref, uitsluitlik op die bydraes wat van NHSV-takke ontvang is, aangewese.

Vanaf die 1990/1991 insameling word 'n proporsionele deel van die kersfeeseredienskollektes wat gemeentes aan die Algemene Diakonale Raad vir die dagbladfondse afgesonder het, aan die fonds oorbetaal.

Die resultaat van die insameling die afgelope drie jaar het soos volg verloop:

	EIE INSAMELING	FONDS SE BYDRAE
1989	R 9 622	R 5 132
1990	22 546	36 295
1991	46 233	32 733

Die fonds word in belang van die Ondersteuningsraad en die dienssentrus vir bejaardes van die Kerk aangewend.

AANBEVELING

Die vergadering bedank

- * die NHSV vir hulle instandhouding van die insameling vir die fonds;
- * gemeentes wat hulle kersfeeseredienskollekte aan die Algemene Diakonale Raad beskikbaar stel;
- * die Transvaler vir hulle welwillendheid om die insameling in belang van die diens van barmhartigheid van die deelnemende kerke in stand te hou.

3.19.3 VOLKSBLAD SE KERSFONDS

Gemeentes en NHSV-takke wat in die bedieningsgebied van Die Volksblad geleë is, is versoek om aan die insameling van die dagblad deel te neem.

Wat 1989/1990 betref, het die Ondersteuningsraad, teenoor 'n geringe bydrae van die Kerk se gemeentes, R6 000 van die fonds ontvang.

Gemeentes het vir die 1990/1991-insameling effens beter bygedra en die Ondersteuningsraad het met R9 678 uit die fonds gebaat.

AANBEVELING

Die vergadering bedank

- * gemeentes en takke van die NHSV wat aan die insameling van Die Volksblad se Kersfonds deelgeneem het en
- * Die Volksblad se Kersfonds vir die ruim bewilliging uit die insameling van die fonds.

3.20

STABILISASIEFONDS

Die Algemene Diakonale Raad het daarvan kennis geneem dat die Kerk se tuistes vir bejaardes vir 1991 R8 274 628 van die Staat by wyse van subsidie en R648 935 as bydraes vanuit die Kerk ontvang het. Die Kerk het dus slegs 5,19% tot bovermelde diens bygedra.

Die Algemene Diakonale Raad het daarvan kennis geneem dat in 'n aanstaande nuwe staatsbestel die bestaande totaal wat in die staatskas vir subsidie beskikbaar is, dwarsliggend oor al die bevolkingsgroepe op 'n gelyke basis versprei gaan word. Die Kerk sal dus die bestaande inkomstebronne verder moet ontwikkel en onmiddellik voorsiening moet begin maak vir bedryfstekorte wat by tuistes vir bejaardes mag ontstaan.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het gemeentes derhalwe versoek om jaarliks teen ten minste R3 per lidmaat tot die Bejaardesorg Stabilisasiefonds van die Algemene Diakonale Raad by te dra.

AANBEVELING

- * Die vergadering versoek gemeentes om gereeld 'n bydrae tot die Bejaardesorg Stabilisasiefonds van die Algemene Diakonale Raad te maak ten einde 'n reserwefonds op te bou waaruit tuistes vir bejaardes befonds kan word indien die subsidies van die Staat sou verminder.

3.21

STAATSUBSIDIES

Oor die jare heen het die Staat grootliks bygedra tot die instandhouding van die onderskeie dienste van barmhartigheid van die Kerk.

As gevolg van die groter aanspraak deur veel meer mense op die beskikbare fondse, kan die tegemoetkomende aanpassing van subsidies nie meer op dieselfde vlak gehandhaaf word nie.

Om die instandhouding en bedryf van ons diakonale diensorgane in perspektief te hou, is dit noodsaaklik om te let op die enorme aandeel wat die Staat neem om die diens van barmhartigheid van die Kerk in stand te hou:

	<u>1989</u>	<u>1990</u>
Staatsubsidie	62,5%	61,6%
Gemeentelike bydraes	15,5%	14,3%
NHSV-bydraes	4,2%	2,3%
Losies en ander	17,8%	21,8%

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering herbevestig sy waardering teenoor die Staat vir hulle instaatstellende betrokkenheid by die diens van barmhartigheid en wil dit onder die aandag van gemeentes bring ten einde hulle tot groter verantwoordelikheid aan te spoor.

-0-0-0-

VI VERGADERINGS VAN AMPSDRAERS

1. KERKRAAD- EN GEMEENTEVERGADERINGS

1.1 JAARVERSLAE

Wat hierdie belangrike vergaderings van die Kerk betref, is daar volgens die jaarverslae van die afgelope drie jaar (1989-1991) baie sinvolle en konstruktiewe werk gedoen. Geen besondere saak word in hierdie verband onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering gebring nie.

1.2 VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

1.2.1 DIE VERGADERINGS VAN DIE AMPTE

VOORSTELLE

- * Die Algemene Kerkvergadering gee opnuut aandag aan die verandering van die struktuur waarbinne die vergaderings van die ampte funksioneer. (Hier kan verwys word na voorleggings in dié verband wat tydens 1986 en 1989 Algemene Kerkvergaderings gedien het).
- ** Die beproefde trapsgewyse verteenwoordiging wat eie is aan die presbiteriale stelsel word ingevoer. Dit beteken dat die kerkraad ampsdraers na die ringsvergadering, en die ringsvergadering ampsdraers na die Algemene Kerkvergadering afvaardig.
- ** 'n Trapsgewys saamgestelde Algemene Kerkvergadering gaan 'n verkleinde vergadering beteken. As byvoorbeeld twee dienaars van die Woord en drie ouderlinge uit elke ring afgevaardig word beteken dit 'n vergadering van 175 (35 ringe x 5) ampsdraers. Naas hierdie afgevaardigdes neem alle ander ampsdraers sitting met adviserende stem. Dit beteken dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal bestaan uit dienaars van die Woord wat voltyds in die gemeente diens doen as normale verskyningsvorm van die amp. 'n Verkleinde Algemene Kerkvergadering kan jaarliks vergader met die gevolg dat die regeertaak van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering veel minder prominent sal word. Naas die samestelling van die vergadering wat uit predikante in gemeentes en ouderlinge bestaan, moet die rotasiebeginsel noulettend gehandhaaf word. Indien daar 'n jaarlikse Algemene Kerkvergadering plaasvind kan gereël word dat in lyn met die tweejarige ampstermyn, 'n persoon vir slegs twee termyne verkies word, om daarna uit te tree. Indien volstaan word met die driejaarlikse vergadering moet steeds onverkort aan die rotasiebeginsel vasgehou word.
- ** Veral op sinodale vlak behoort die rotasiebeginsel onverkort te geld, sodat 'n ampsdraer nie langer as twee agtereenvolgende termyne dien as lid van byvoorbeeld die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie, en dus ook nie as voorsitter van die Algemene Kerkvergadering nie.
- * Tugbevoegdheid oor predikante moet na die ringsvergadering verskuif met die Algemene Kerkvergadering as appèlligzaam. Dit sal ook die posisie van die ringsvergadering verstewig sodat die ringsvergadering nie net 'n verslagvergadering sal wees nie.

- * Rasionalisering van alle bestaande werkgroepe en rade moet vanuit die werklike behoeftes van gemeentevlak af gedoen word en daarvan- daan na rings- en sinodale vlak uitgewerk word.
- * Wanneer die kerkraad as die primêre vergadering van die ampte en die gemeente as die primêre werkplek van die Kerk beklemtoon word, sal dit daarop neerkom dat die agenda van die Algemene Kerkvergadering vanaf die vlak van die rings- en kerkraadsvergadering saamgestel word.
- * Die Kuratorium en Proponentseksamenkommissie behoort uit predikante wat voluit gemeentelike dienswerk verrig, en ouderlinge te bestaan. Die feit dat dosente in die teologie sitting neem op die Kuratorium, (selfs met adviserende stem, Bepaling 60.3) is 'n anomalie wat daar- op neerkom dat dosente oor hulleself toesig hou.
- * Agendas van alle kerklike vergaderings moet aan die hand van 'n vas- gestelde struktuur voorberei word wat alle aspekte van die Kerk se werk dek.

Motivering:

Uit die Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk blyk dat daar in die Kerk drie vergaderings van die ampte bestaan, naamlik die kerk- raadsvergadering, die ringsvergadering en die Algemene Kerkverga- dering. Volgens die rubriekindeling van die Kerkwet word die indruk gelaat dat die kommissie van die ring en die Kommissie van die Alge- mene Kerkvergadering ook as vergaderings van ampsdraers gesien word en dus regeerbevoegdheid het. Die indruk word veral van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bevestig as gelet word op Bepaling 14, waar die Kommissie namens die Kerk kan praat, getuig en optree, en besluite kan neem oor sake wat voor die Algemene Kerkvergadering moes gedien het. In die lig van Bepaling 81 neem die Kommissie ook besluite oor die belydenis van die Kerk. As hierdie bevoegdheid van die Kommissie in ag geneem word, word dit duidelik dat die Kommissie volledige regeerbevoegdheid het wat as synodus contracta (verkleinde Algemene Kerkvergadering) in die plek inskuif van die Algemene Kerk- vergadering wanneer dié nie in sitting is nie.

Dieselfde sou ook gesê kan word van die Moderamen wat in die tyd tus- sen vergaderings van die Kommissie, bindende besluite mag neem. Hoe- wel die Algemene Kerkvergadering tot nou toe vasgehou het aan die Algemene Kerkvergadering as kerkraadsinode, waar elke gemeente ver- teenwoordig is en wat saamgestel is uit dienaars van die Woord, ouder- linge en diakens, bestaan die Kommissie van die Algemene Kerkverga- dering slegs uit dienaars van die Woord en ouderlinge, en die Moderamen slegs uit dienaars van die Woord. Die rede hiervoor is miskien te wyte aan die feit dat na die regeervergaderings verwys word as ver- gaderings van ampsdraers in plaas van vergaderings van die ampte.

Bewys van die moontlikheid tot teësprak moet weer by herhaling gestel word dat bogenoemde situasie moeilik verdedig kan word, omdat dit daartoe lei dat die klem veel swaarder op sinodale werksaamhede en besluitneming geval het, as op die gemeente as plaaslike ver- skyningsvorm van die kerk. By herhaling moet ook gestel word dat meerdere vergaderings slegs organe van bystand is vir die plaaslike gemeente. Die vergaderings is meerdere vergaderings omdat daar die amp uit meer as een gemeente as afgevaardigdes of as verteenwoordigers van die amp byeenkom en omdat die vergaderings 'n breër opdrag het as die kerkraadsvergadering. Alle besluite wat so op meerdere vergade-

rings geneem word het ten doel dat die werk van die Kerk wat in wese in die gemeente gedoen word, nog beter gedoen sal word. In dié sin is die meerdere vergaderings organe van bystand vir die kerkraad.

Die huidige funksionering van die regeervergaderings van die Kerk strook nie met die presbiteriaal-sinodale stelsel wat die Algemene Kerkvergadering van 1967 reeds as uitgangspunt aanvaar het nie. Verder herinner die huidige stelsel met sy prominente kommissies sterk aan die Algemene Reglement van 1816 van die Nederlandse Hervormde Kerk met sy beïnvloeding deur die beginsels van die verenigingsreg. As na die gemaklike manier gekyk word waarop verandering op die vlak, met argumente wat met die saak weinig te make gehad het, gekelder is, kom Noordmans se siniese opmerking oor die Algemeen Reglement se 'vermogen om te duren' na vore.

AANBEVELING

* Die voorstelle word behandel.

2. RINGSVERGADERINGS

2.1 BESKRYMINGS-PUNT: RING VAN VEREENIGING OPROEP NA DIE RINGSVERGADERING

Bepaling 9.6 word soos volg gewysig:

".... die agenda wat minstens een week voor die sitting van die Ring aan elke kerkraad voorsien is."

Motivering:

Bepaling 9.3 bepaal dat die oproep na die ringsvergadering minstens 'n maand voor die vergadering moet geskied.

Bepaling 9.6 bepaal dat die agenda vir die ringsvergadering minstens 'n maand voor die sitting voorsien moet word.

Die Raad vir Regsadvies adviseer soos volg:

Dat die skriftelike oproep na die ringsvergadering (Bepaling 9.3) minstens drie maande voor die vergadering moet geskied en dat Bepaling 9.6 onveranderd gelaat word.

AANBEVELING

* Die advies van die Raad vir Regsadvies word deur die Algemene Kerkvergadering oorweeg.

2.2 STIGTINGS EN ONTBINDINGS

2.2.1 VORMING VAN 'N RING

Die Raad vir Regsadvies is genader om advies oor die interpretasie van Bepaling 7.1 en die vorming van 'n ring.

Die Raad adviseer soos volg:

* Die Kerkwet is duidelik dat ringe deur die Algemene Kerkvergadering gevorm word.

- * Dit is die Raad se mening dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dit nie kan verander nie.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering mag nie kerkordelike reëlins wat in die Bepalings opgeneem is, wysig in terme van Bepaling 14.1(a) nie.
- * Bepaling 14.1(a) laat die Kommissie alleen toe om te praat, te getuig en op te tree in ooreenstemming met die Kerkwet en Bepalings.

AANBEVELING

- * Die advies van die Raad vir Regsadvies word deur die Algemene Kerkvergadering oorweeg.

2.2.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZOUTPANSBERG VERDELING VAN DIE RING

Die Ring van Zoutpansberg versoek die Algemene Kerkvergadering om die verdeling van die ring en die vorming van 'n nuwe ring goed te keur.

Motivering:

Die volgende redes word aangevoer vir die vorming van 'n tweede ring:

- * Die verdeling van die ring geld slegs vir die standplase en gemeentes binne die ressort van die Ring van Zoutpansberg.
- * Die Ring van Zoutpansberg is tans een van die grootste ringe in die Kerk met 13 standplase.
- * Die geografiese ligging van die gemeentes maak 'n verdeling van die ring wenslik, as 'n mens in gedagte hou dat Phalaborwa byvoorbeeld ± 300 km van Messina is. Dit bemoeilik die werk van die ringsrade.
- * Die huidige brandstofpryse word ook bereken as 'n motivering ten einde so 'n verdeling te regverdig.

Die Ringsvergadering van 18 Junie 1991 het die volgende verdeling goedgekeur:

- * Die Ring van Zoutpansberg: Pietersburg, Louis Trichardt, Messina-Van Warmelo c.s., Dendron-Vivo c.s., Noordelike Pietersburg, Oostelike Pietersburg, Welgelegen Pietersburg.
- * Die Ring van Laeveld: vernoem na die oudste gemeente in die stigter ring. Laeveld, Tzaneen, Kampersrus en Phalaborwa.
- * Fondse word op 'n 50/50 basis verdeel. Die fondse betrokke is die Ringsbeursfonds, die Ringsvoogfonds en die NHJV Kampsterrein-fonds.

AANBEVELING

- * Die verdeling van die Ring van Zoutpansberg word deur die vergadering behandel.

2.2.3 HEFFINGS: RINGSVERGADERING

Na aanleiding van 'n skrywe van die gemeente Lydenburg oor die vaststelling van heffings deur die ringsvergadering het die Raad vir Regsadvies soos volg adviseer:

- * Slegs besluite van die Algemene Kerkvergadering of sy Kommissie kan afdwing word.
- * Aanbevelings van die Algemene Kerkvergadering of sy Kommissie is nie afdwingbaar nie.
- * Besluite van die ringsvergadering buite die besluite van die Algemene Kerkvergadering kan nie afdwing word nie.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

3. RINGSRADE

3.1 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LOSBERG VERKIESING VAN KERKRAADSLEDE AS VOORSITTERS VAN RINGSRADE

Kerkraadslede wat oor die kundigheid beskik mag as voorsitter en ook as sekretaris van ringsrade benoem word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word oorweeg.

3.2 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LOSBERG VERSLAGGEWING BY RINGSVERGADERING

Die beginsel en praktyk van verslaggewing en die werking van die ringsvergadering moet deur 'n kommissie bestaande uit belangstellende predikante, in samewerking met bestuurskundiges ondersoek word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

3.3 VOORSTEL: GEMEENTE BLOEMHOF VISITASIEVERGADERINGS : WYSIGING VAN BEPALING 102

Bepaling 102 word gewysig om nie Bepaling 8e(i) en (ii) te weerspreek nie.

AANBEVELING

- * Die wysiging van Bepaling 102 word goedgekeur.

3.4 VOORSTEL: KOMMISSIE VIR DIE OPSTEL VAN DIE JAARVERSLAG WYSIGING VAN BEPALING 169

Bepaling 169 word gewysig om by die bestaande werkwyse by die voltooiing van die jaarverslae aan te pas.

Motivering:

Die Kommissie wat benoem is om aandag te gee aan die samestelling en vorm van die jaarverslag aan die ringsvergadering, het tot die gevolgtrekking gekom dat dit meer sinvol is dat elke gemeentelike werkgroep sy besondere afdeling van die jaarverslag sal voltooi vir finale voorlegging aan die opsighoudende kerkraad en dan vir versending aan die betrokke ringsrade. Dit is dan ook die wyse waarop die verskillende afdelings van die jaarverslag by die vorige ringsvergaderings hanteer is. Ongelukkig is nagelaat om hierdie werkwyse met die afgelope Algemene Kerkvergadering van 1989 met Bepaling 169 te laat harmonieer. Tans bepaal die Bepalings dat die ouderlingevergadering die volgende afdelings van die jaarverslag voltooi:

- Pastoraat
- Presbiteraat
- Sending
- Bybelverspreiding
- Evangelisasie

Met die huidige werkwyse voltooi die ouderlingevergadering net die afdeling "Presbiteraat" terwyl die predikant die "Pastoraat", die werkgroep vir sending, die "Sending", werkgroep vir Bybelverspreiding die "Bybelverspreiding" en die werkgroep vir evangelisasie die "Evangelisasie"-afdelings voltooi.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ingevolge Bepaling 14.1 a en 14.1 d hierdie "wederregtelike" werkwyse gekondoneer totdat die betrokke wysiging aan die Bepaling aangebring kan word.

AANBEVELING

* Die wysiging van Bepaling 169 word goedgekeur.

4. KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

4.1 SAMESTELLING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is in 1989 soos volg saamgestel:

Dr DJC van Wyk	- Voorsitter
Ds JC de Lange	- Skriba
Prof AD Pont	- Vise-voorsitter
Prof TFJ Dreyer	- Vise-skriba
Ds GC van Staden	- Predikantlid
Prof JH Koekemoer	- Predikantlid

Ouderlinge

PS Dreyer
PJ Riekert
KD Kruger
CS Steenekamp
MF Pretorius
N Truter
JLO Esterhuizen
AJG Oosthuizen
JJ van der Westhuizen

Ds JC de Lange het in April 1991 emeritaat aanvaar. Sy sekonduslid, dr SP Pretorius het lid van die Kommissie geword en is tot vise-skriba verkies.

Prof AD Pont het in Januarie 1992 emeritaat aanvaar. Sy sekonduslid, dr JMG Storm het lid van die Kommissie geword. Prof TFJ Dreyer is tot vise-voorsitter verkies. Volgens Bepaling 15.6(a) het dr SP Pretorius skriba geword. Dr JMG Storm is tot vise-skriba verkies.

Ouderlinge PJ Riekert, N Truter en JJ van der Westhuizen het verhuis en hulle plekke is respektiewelik ingeneem deur ouderlinge MF van der Merwe, GJM Wolmarans en JP Cronje.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering betuig sy dank aan lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat op die Kommissie gedien het.
- * In dié verband word veral vermeld die dienste van ds JC de Lange wat as skriba uitmuntende werk gelewer het en prof AD Pont vir sy besondere leiding en sy gewilligheid om studiewerk namens die Kommissie te onderneem.
- * Die besonder lang dienstermyn en insette van prof PS Dreyer as ouderlinglid verdien ook vermelding.

4.2 VERKIESING VAN LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering kies naas die Moderamen wat reeds verkies is:

- * Twee predikantlede.
- * Nege ouderlinglede.
- * Sekundi vir Moderamen, predikantlede en ouderlinglede.

4.3 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die verslag van die werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is onder die verskillende agendapunte opgeneem, hoofsaaklik in soverre as wat besluite van die Algemene Kerkvergadering gevra word.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.

4.4 AFHANDELING VAN DIE AGENDA VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING 1989

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aan alle besluite van die vorige Algemene Kerkvergadering uitvoering gegee.

Die volgende aanbevelings word nadruklik gestel en ook voorgelê om besluite te word van hierdie vergadering met die oog op die afhandeling van 1992 se vergadering.

AANBEVELING

- * Enige onafgehandelde gedeelte van die agenda word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys.
- * Die onbehandelde gedeelte van die notule van die vergadering word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir afhandeling verwys. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal ook die reeds goedgekeurde gedeelte van die notule redaksioneel nagaan en afhandel. Die onafgehandelde notule sal aan die afgevaardigdes gestuur word. Een eksemplaar van die gebonde notule sal aan elke kerkraad op koste van die kerkraad gestuur word.
- * Alle goedgekeurde veranderings aan die Kerkwet en Bepalings word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys om dit in ooreenstemming met die Raad vir Regsadvies af te handel.

Op dieselfde wyse word alle wysigings aan die Bepalings wat uit besluite van die Algemene Kerkvergadering spruit, aangebring en afgehandel.

Die hele Kerkwet en Bepalings word op dieselfde wyse vir redaksionele wysigings verwys.

Een eksemplaar van die saamgevatte Kerkwet en Bepalings word aan elke kerkraad op koste van die kerkraad gestuur.

4.5

BESKRYWINGSPUNT : KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING ROTASIE: LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Geen lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dien vir langer as twee termyne in dieselfde posisie op die Kommissie nie.

Motivering:

Die kerkregtelik - korrekte en verantwoordbare praktyk van rotasie bestaan nou by ringsvergaderings en behoort nou ook verder deurgetrek te word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

5.

SINODALE RADE

5.1

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN HEIDELBERG SINODALE RADE OP AD HOC-BASIS

Sinodale rade word op ad hoc-basis byeengeroep vir spesifieke take wat afgehandel moet word.

Motivering:

Aangesien sinodale rade 'n groot finansiële uitgawe teweegbring, en die kerkregtelike posisie van sulke rade onseker is, kan rade slegs op 'n ad hoc-basis deur die Algemene Kommissie bymekaar geroep word vir spesifieke take wat afgehandel moet word. Indien daar nie sake is wat

afgehandel moet word nie, word so 'n sinodale raad nie saamgestel en opgeroep nie.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

5.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE PRETORIA ONDERSOEK NA SINODALE RADE

Die Kerk stel 'n grondige ondersoek in na die kerkregtelike, funksionele en koste-effektiewe aspekte van die vele sinodale rade.

Motivering:

Daar is omtrent vyf en veertig diverse sinodale rade en kommissies in ons Kerk. Baie daarvan vergader hoofsaaklik om rapporte vir die agenda van die Algemene Kerkvergadering gereed te kry. Die studieproduk van die rade is nie in ooreenstemming met veral die finansiële inset wat die Kerk by wyse van heffing hiervoor begroot nie. Hierdie bedrag beloop oor die R32 000 per jaar.

Indien daar af en toe 'n grondige manuskrip van 'n individuele lid van 'n raad of van 'n raad kom, is daar gewoonlik nie fondse om dit te publiseer nie. Die Kerk ontvang dus nie die volle vrug van die studie nie.

Die meeste van die rade sou nog koste-effektief gereken kon word indien hulle instrumente kon wees wat nie net teoretiese studie doen nie, maar prakties die betrokke funksies van die Kerk inisieer, organiseer en koördineer. Maar in agendas van die Algemene Kerkvergadering word dikwels verneem dat 'n raad, byvoorbeeld die Raad oor Godsdienste of oor die Jode, nie die getuienis onder Jode wil onderneem nie, maar net daaroor wil teoretiseer.

Die meeste van die rade is ook soos los donkies wat elkeen sy eie koers kies. Neem byvoorbeeld die rade wat apostolaatsrade genoem kan word. Nie een van die stuk of tien rade is met 'n ander een gekoördineer nie. Die rade vir die getuienis teenoor die owerheid, die evangelisasie van volksgenote, die sendingraad, die godsdienste, die ekumene en so meer, het geen koördinerende struktuur nie.

Vyftien jaar gelede is die volgende al ernstig oor ons rade parades gesê (Van der Westhuizen, HG 1977. Vertrou op God. Pretoria: HAUM):

'n Tweede simptoom van fossielwording is te bemerk in die rade-parades van die Kerk. Dit hang natuurlik saam met die papiere-maniere. Sodra daar 'n probleem in die kerklike lewe opduik - nuut of oud of gewoon, soos dit meermale die geval is - word 'n raad gestig. Dit is nie meer net die kerkraad, of hoofsaaklik die kerkraad, wat die kerklike sake bespreek en leidinggewend behartig nie. Dit is rade op rade. Verwysings op verwysings word gemaak na rade op rade vir rapporte op rapporte. Ook hier blyk die Kerk 'n versadigingspunt te hê. Sodra hy eers begin paradeer, raak hy radeloos. In plaas dat hy die herskepende Woord van God, wat groot krag het, verkondig en daarop konsentreer, gaan kruip die Kerk in 'n raad in. Rade word die kleeflint waarmee die papiere verseël word om 'n koudwordende fossiel. Die Kerk moet besef dat dit nie gaan om lid van 'n raad

te wees nie, maar om soos Nikodemus na Jesus te kom (Joh 3; 7:50). Elke probleem en verskynsel word ondersoek en bestudeer. Met 'n benaderingsbesetenheid word elke geval gestempel en geklas. Intussen word die persoon, die mens wat agter die geval of probleem is, verwaarloos. Vir die Kerk moet dit gaan om mense, sondaars, nie in die eerste plek om probleme of sonde nie. Dit is sondaars wat gered moet word, nie die sonde nie. Dit is die priesterskap van elke gelowige wat vervul moet word, nie rade wat moet vergader nie (Van der Westhuizen 1977:46).

Vermoedelik sal die radestelsel nie bevredigend opgeklaar word indien dit nie op grond van 'n gesonde kerkregtelike en geestelike radarstelsel plaasvind nie.

Indien die rade byvoorbeeld maar net summier afgeskaf word en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet as 'n mikrosinode (synodus contracta) bly funksioneer, sou die afskaffing tot agteruitgang lei. Indien die Kommissie nie namens die Kerk nie, (Kerkwet Bepaling 14.1(a) maar in opdrag van die Algemene Kerkvergadering, handel, sou hy nie so afhanklik van rade hoef te wees nie. Die Kommissie word kerkregtelik heeltemal onreformatories en teologies onverantwoordbaar te hoog aangeslaan wanneer die Kerkwet byvoorbeeld sê dat hy selfs besluite oor sake wat leer en belydenis raak, kan neem (Kerkwet Bepaling 81).

In plaas van die dosyne rade of een of ander statuurgebonde persoon, het die Kerk mos met groot onkoste die hoogleraars. Hulle is kerkregtelik die deskundige adviseurs. Hulle moet al die nie-hoogleraar-matige arbeid in die Kerk ontnem word, en soos dit hulle amp pas, die Kerk teologies begelei. Tot hulle beskikking op 'n soort bystandsbasis is ook 'n paneel van dokters op elke vakgebied. Kital is ook in hierdie diensbedryf.

Navorsing oor hierdie probleem moet les bes ook die sentrale taak en funksie van elke afsonderlike kerkraad en gemeente in die kerklike lewe opgradeer.

Kerkrade, saamgesnoer deur ringsvergaderings (ringskommissies) en laasgenoemde weer saamgesnoer deur die Algemene Kerkvergadering, is die basiese en voetsoolvlak ampsfunksionarisse.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

5.3

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZUURFONTEIN BETROKKENHEID VAN PREDIKANTE BY SINODALE RADE

Predikante sal in geen gevalle by meer as twee sinodale rade en/of werkgroepe betrokke wees nie.

Motivering:

Hierdie beskrywingspunt word gemaak na aanleiding van die oorbetrokkenheid van sommige predikante by sinodale werkgroepe en rade en die onderbenutting van ander predikante se insigte en denkkragte.

Predikante is in die meeste gevalle betrokke by minstens een of meer ringsrade, afgesien van gemeentelike aksies en betrokkenheid in

gemeenskapsverband. Indien 'n predikant by meer as twee sinodale rade en werkgroepe betrokke is, is dit baie moeilik om hom in diepte in te grawe en studie te doen ten opsigte van elke dissipline waarby hy betrokke is.

Die Kerk beskik oor genoeg bekwame en ervare predikante om die werkklas so te verdeel dat al die werk sinvol gedoen kan word sonder dat dit nodig hoef te wees om sommige predikante te oorlaai en ander glad nie te benut nie.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

5.4

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN POTCHEESTROOM VOLTYDSE SKRIBAAT

Die permanente skribaat van die Algemene Kerkvergadering word afgestel.

Motivering:

Daar word allerweë beplan om uitgawes te besnoei, en daarom blyk dit noodsaaklik dat die klem van sinodale vlak afgewentel sal word tot selfs op gemeentelike vlak en dat die permanente skribaat verdwyn.

5.5

BESKRYWINGSPUNT: DIE RAAD VIR REGSADVIES VOLTYDSE SKRIBAAT

Die pos van voltydse skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is onversoenbaar met die beginsel van die presbiteriaal-sinodale kerkregeringstelsel en behoort daarom te verval.

Aanleiding tot die Beskrywingspunt

Op versoek van die Raad vir Regsadvies het prof SJ Botha 'n studiestuk met die titel: "'n Voltydse skriba vir die Nederduitsch Hervormde Kerk" ingedien. Die Raad het hom met die standpuntinname in die studiestuk vereenselwig.

Die volgende belangrike sake blyk uit die studiestuk:

Uit die presbiteriaal-sinodale kerklike orde, soos dit in die vroeë Nederlandse Hervormde Kerkordes neerslag gevind het blyk die volgende sake van belang oor die skriba:

- * Die skriba was 'n vaste funksie by elke vergadering van die ampte. 'n Praeses of voorsitter was nodig om die vergadering so te lei dat hy ordelik en gedissiplineerd toegespits sou bly op daardie handeling waartoe hy die bevoegdheid gehad het. Net so nodig vir die vergadering was 'n skriba wat noukeurig en ywerig alles wat belangrik was moes opskryf sodat die vergadering self kan weet en weer kan bekragtig dat wat hy besluit het sy gehoorzaamheid aan die Woord tot uitdrukking gebring het. Hierdie opgetekende besluite dien dan weer by opvolgende vergaderings om te sien of besluite uitgevoer is en te verhoed dat besluite gedupliseer sou word.

- * Ten spyte daarvan dat dit 'n belangrike en verantwoordelike funksie gehad het, is die skribaats nooit beoordeel as 'n hoë posisie wat aan die ampsdraer wat daartoe geroep is 'n hoër eer en gesag verleen het as wat die ander ampsdraers op die vergadering gehad het nie. Trouens, waar die amp as sodanig nie as 'n officium nie, maar as 'n ministerium, waardeur is, het die byeenkoms van die ampte-in-vergadering ten doel om te handel en te besluit hoe hulle hulle dienswerk, waarvan die opdrag en inhoud in die bevestigingsformulier omlin is, ordelik uit te voer. In dié verband het die skriba wel die groot verantwoordelikheid om die handelinge en besluite ter wille van die goeie orde op te teken. Maar daarmee ontvang hy nie 'n hoër regeergesag as wat enige van die ander ampsdraers ter vergadering sou hê nie.
- * Dit is ook duidelik dat die skriba van 'n regeervergadering slegs uit die lede van die betrokke vergadering gekies is. Dit het gegeld vanaf die kerkraadsvergadering tot by die sinode. Dit het eerstens ingehou dat die skriba dus 'n diensdoende ampsdraer moes wees. In die geval van die kerkraad was dit gewoonlik 'n ouderling en in die geval van 'n meerdere vergadering 'n diensdoende predikant.
- * Om op 'n meerdere vergadering sitting te kon neem moes die betrokke ampsdraer afgevaardig gewees het deur 'n mindere vergadering, dit wil sê deur die kerkraad na die klassis of deur die klassis na die provinsiale sinode. Hieruit volg dat vir 'n predikant om op 'n meerdere vergadering sitting te kon hê, hy 'n "gemeentepredikant" moes wees, dit wil sê 'n predikant wat in 'n gemeente bevestig is en waar hy deel gevorm het van 'n kerkraad wat hom na 'n meerdere vergadering kan afvaardig. Dosente in die teologie wat wel steeds ampsvoorreg gehad het, is slegs adviseerend op meerdere vergaderings toegelaat.
- * Hieruit volg dat slegs 'n predikant wat 'n "gewone gemeente-predikant" was, as skriba, en sekerlik ook as voorsitter, van 'n meerdere vergadering gekies kon word.
- * Ten opsigte van die funksie of taak wat aan die skriba opgedra is, was die bepaling duidelik: om ywerig en noukeurig op te skryf wat werklik ter sake en nodig en dus werd is om opgeteken te word. Hoegenaamd geen verdere administratiewe take en bevoegdhede is aan die skriba verleen nie. Enige verdere opdragte wat deur die vergadering aan hom gegee is, is nie aan hom gegee omdat hy skriba was nie, maar omdat 'n meerdere vergadering enige van sy lede 'n opdrag kon gee om uit te voer.
- * Na afloop van die vergadering en nadat die notule of acta bekragtig is, het die funksie van die skriba verval. Die skribaats van 'n besondere vergadering het dus net so lank as die vergadering se sitting geduur.
- * Hoewel nie altyd so uitdruklik bepaal nie, het die rotasiebeginsel soos by die voorsitter ook ten opsigte van die skriba gegeld en is dieselfde predikant nie twee keer na mekaar as skriba van dieselfde vergadering gekies nie.

Die skriba van die Algemene Kerkvergadering in die Nederduitsch Hervormde Kerk

- * Uit die geskiedenis van die Kerk blyk dit dat die funksie wat die

Nederduitsch Hervormde Kerk aan die skriba toegeken het, afwykend is van die presbiteriaal-sinodale kerkordes.

- * Die teenstrydigheid kan verstaan word as daar rekening gehou word met die dubbele lyn wat in die kerkordende tradisie van die Nederduitsch Hervormde Kerk voorgekom het, naamlik enersyds die presbiteriaal-sinodale kerkregeringstelsel en andersyds die verenigingsreg deur die invoering van die Algemene Reglement.
- * Die gedagtes van die verenigingsreg is in die Kaapse Kerkwet van 1824 ingebou en dit is ook later in die Kerkwet van 1862 van die Nederduitsch Hervormde Kerk ingedra. Die gedagtes van die presbiteriaal-sinodale stelsel is op die agtergrond gedwing.
- * 'n Bepaalde gesagsverskuiwing met 'n hiërargiese klem het beslag gekry in die Kerk. Die kerkraad was die laagste en die Algemene Kerkvergadering die hoogste wetgewende, regsprekende en besturende gesag. Die rotasiebeginsel het ook hiermee in die slag gebly. Die skriba is vir lang tye aaneen gekies as 'n uitsonderlik hoë funksionaris. Uiteindelik het dit gelei tot die ontstaan van die voltydse skriba.
- * Die Raad vir Regsadvies het hierdie verwickelinge nie goedgekeur nie, aangesien dit 'n hiërargie tot gevolg sou hê. Die Raad het voorgestel dat naas die skriba en vise-skriba 'n derde persoon gestel word wat voltyds bepaalde funksies en skakelwerk verrig.
- * Teen die voorstelle van die Raad vir Regsadvies in, het die Algemene Kerkvergadering in 1986 op versoek en voorlegging van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die pos van 'n voltydse skriba goedgekeur. Die skriba sal elke drie jaar herkies word. Oor hierdie verkiesing kan die argument gebruik word dat dit in werklikheid net oëverblindery is. So 'n verkose skriba kan net op eie versoek of by aanvaarding van emeritaat, vervang word. Die rotasiebeginsel is nie in ag geneem nie.
- * 'n Verdere probleem wat die voltydse skriba meebring is die feit dat hy nie aan 'n plaaslike gemeente en kerkraad gekoppel is nie. Alhoewel hy sittingsreg het op die Algemene Kerkvergadering as predikant in besondere diens, het hy geen sittingsreg op 'n mindere (rings) vergadering nie. Die vraag is of iemand wat nie meer die primêre funksies van die amp uitvoer nie, nog langer predikant kan wees?
- * Dit is duidelik dat 'n voltydse skriba van die Algemene Kerkvergadering nie in lyn lê met die beginsels wat in die presbiteriaal-sinodale orde geld nie.
- * Daar bestaan egter ook ander kerkordelike reëlings in die Nederduitsch Hervormde Kerk wat in die lig van die presbiteriaal-sinodale sisteem problematies is en verdere ernstige nadenke van die Kerk vereis. Die erkenning dat daar bepaalde afwykings is, is pynlik.

Moontlike oplossings

- * Aangesien die presbiteriaal-sinodale kerkordelike struktuur die beste kerkordelike struktuur is om die gehoorsaamheid aan Jesus Christus, die Hoof van die Kerk, tot uitdrukking te bring, sal die Kerk daarby moet volstaan.

- * Die probleem wat in die oog gehou moet word is dat die werklading wat tans op die skriba rus, so toegeneem het, dat dit nie meer "deelyds" hanteer kan word nie. Hierby moet weer teruggegaan word na die taak van die skriba volgens die presbiteriaal-sinodale kerkordelike sisteem naamlik die optekening van die handelinge en besluite van die vergadering.
- * Nog 'n vraag wat beantwoord moet word en die aandag verdien, is hoe dit presbiteriaal-sinodaal gesproke kan gebeur dat die skriba se verantwoordelikhede so kon toeneem dat hy voltyds moet wees?
- * As eerste stap sal die funksies van die skriba weer teruggesnoei moet word na die vereistes van die presbiteriaal-sinodale sisteem.
- * As tweede stap sal 'n evaluering gemaak moet word van al die bykomende take van die skriba. Dit wat by die regeervergadering tuis hoort word aan die vergadering of aan een van sy lede opgedra. Al die ander verantwoordelikhede word na 'n aangestelde administratiewe amptenaar verwys.
- * Die gebruik van 'n vise-skriba en die twee predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet ook oorweeg word.
- * Die rotasiebeginsel behoort ten opsigte van die Algemene Kerkvergadering toegepas te word.
- * Oorweging moet geskenk word aan 'n jaarlikse byeenkoms van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die gedagte van 'n administratiewe beampte wat die totale administrasie van al die vergaderings te wete die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Moderamen moet hanteer, moet oorweeg word. Die werk ressorteer dan onder die Administrateur as die uitvoerende en koördinerende hoofbeampte van die Algemene Kerkvergadering (Bepaling 190).
- * Indien 'n predikant as administratiewe amptenaar aangestel word, kan dit vir die Kerk bepaalde voordele inhou. Dit is egter nie 'n vereiste nie.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunte word behandel.
- * Die Algemene Kerkvergadering besluit oor die ontvriesing van die pos van die voltydse skriba met inagneming van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie (vergelyk Hoofstuk XXII - Kerklike Goedere).

IX APOSTOLAAT

1. EVANGELISASIE

1.1 RAAD VIR EVANGELISASIE

1.1.1 WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD

- * Die Raad het die formulier vir heropname van lidmate wat vanself van die Kerk vervreem geraak het in samewerking met die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte afgehandel.
- * Die Raad is nog besig met die finale afronding van die GETP.

1.1.2 BEPLANNINGSTRATEGIE

In die Raad se beplanningstrategie oor evangelisasiewerk word die volgende vier fases onderskei:

* 'n Studiefase

In dié fase het die vroeëre lede van die Raad vir Evangelisasie deeglike, grondig-gefundeerde studiefondamente vir die Kerk se evangelisasiewerk gelê. Een van die resultate was die vasstelling van die Kerk se behoefte aan 'n praktiese model vir evangelisasie.

* 'n Ontwikkelingsfase

In dié fase het die GETP sy beslag gekry, as 'n Evangelisasiekursus met sy eie Hervormde identiteit rondom Skrifgetrouheid en belydenisgebondenheid. Die kursus is op 'n wye front in die Kerk bekendgestel veral deur middel van kursusse op ringsvlak.

* 'n Konsolidasiefase

In dié fase is die GETP voorlopig deur die Algemene Kerkvergadering aanvaar en in gemeentes aangebied. Uit die ringsverslae blyk dit dat daar 'n baie positiewe aanvaarding en gebruik van die GETP oor 'n wye front in die Kerk bestaan.

* 'n Aanwending en uitbreidingsfase

Dié fase, waar die fokus van die Raad en die Kerk gerig word op die aanwending van die GETP met die oog op daadwerklike evangelisasiewerk in gemeentes, word tans betree.

1.1.3 UITBREIDING VAN WERKSAAMHEDE

* GETP Vlak 2

Die Raad gee aan 'n opvolg-toerustingskursus aandag. In dié kursus word die fokus spesifiek op die toerustingsbehoefte van die lidmaat, met die oog op sy evangelisasietaak in die wêreld, gerig.

* Nywerheidsevangelisasie

Die Raad het 'n studie rondom nywerheidsevangelisasiewerk onderneem. Die einddoel met die studie is daadwerklike nywerheidsevangelisasie op lidmaatsvlak by gemeentes in nywerheidsgebiede.

* Hospitaalevangelisasie

Op dié gebied het die evangelisasiewerk in die Kerk reeds pragtig gevorder en word daar goeie evangelisasiewerk deur die diensgroepe vir siekes van verskeie stedelike gemeentes gedoen. Daar bestaan egter 'n gebrek aan opvolgwerk by evangelisasiegevalle wat op dié wyse opgespoor en bearbei word, maar dan nie verder deur plaaslike gemeentes opgevolg word nie.

* Jeugevangelisasie

Die Raad kyk indringend na 'n moontlike vereenvoudigde of verkorte GETP wat spesifiek op die jeug fokus.

* Blanke sending

Die Raad besin oor die probleem van blanke sending. Die Kerk het nog nie baie aandag daaraan gegee nie, moontlik omdat daar nog nie duidelikheid is onder watter raad die werk ressorteer nie.

1.1.4

AANBEVELINGS VAN DIE RAAD VIR EVANGELISASIE

- * Die hersiene GETP word as evangelisasietoerustingspakket van die Kerk goedgekeur en aanvaar.
- * Die ringsvergadering is verantwoordelik vir die uitvoering van die opdrag dat predikante lidmate sal toerus deur gebruikmaking van die bestaande goedgekeurde toerustingspakette van die Kerk.
- * Die Raad vir Evangelisasie kry opdrag om 'n toerustingspakket met die oog op jeugevangelisasie te ontwerp.

Motivering:

Wat die eerste aanbeveling betref, glo die Raad dat die GETP nou behoorlik hersien is en daarom goedgekeur en aanvaar behoort te word. Die Algemene Kerkvergadering het in 1989 besluit:

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die ondersoek in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die GETP en sal hom tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering finaal uitspreek oor die aanvaarbaarheid al dan nie van die GETP. Intussen maak die Kerk in sy evangelisasie van die GETP gebruik.

Die Raad wil met die moontlike besluit nie die GETP verhef tot enigste manier waarop daar evangelisasie gedoen moet word in die Kerk nie, maar dit net as 'n amptelike evangelisasietoerustingspakket van die Kerk goedkeur. Daar is steeds plek vir ander evangelisasietoerustingspakette naas die GETP. Sodanige toerustingskursusse moet ook amptelik deur die Kerk goedgekeur word.

Die Raad motiveer die tweede aanbeveling graag in die lig van 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering van 1983 ten opsigte van evangelisasiewerk in die Kerk naamlik:

"Daar moet in alle omstandighede vasgehou word aan die nakoming van die pligte en verantwoordelikhede van die gelowige, dit wil sê, die algemene priesterskap van die gelowiges. Predikante sal met groot

sorg in die plaaslike gemeentes lidmate moet begin toerus vir die besondere werk en roeping van die Kerk in die wêreld."

Die Raad glo dat die derde aanbeveling nie verdere motivering nodig het nie in die lig van toenemende kerklos- en kerkloosheid by baie jongmense vandag.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Raad vir Evangelisasie en gee aan die Raad opdrag om doelgerig voort te gaan met die beplanning en deurvoering van die Kerk se evangelisasiewerk.
- * Die aanbevelings van die Raad vir Evangelisasie word deur die Algemene Kerkvergadering behandel.
- * Die vergadering besluit oor die ontvriesing van die pos: Superintendent vir Evangelisasie met inagneming van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie. (Vergelyk Hoofstuk XXII - Kerklike Goedere).

1.2 RIGLYNE: RAAD VIR EVANGELISASIE

Die Raad vir Evangelisasie bring graag die volgende aangeleenthede wat betrekking het op evangelisasie onder die vergadering se aandag.

- * Die besluite van die 61ste Algemene Kerkvergadering wat soos volg lui:
 - ** Die erediens is die hart en sentrum van die gemeentelike lewe
 - ** Die Kerk is 'n gemeenskap en daarom moet die gemeenskapsbewussyn bevorder word.
 - ** Die kategeese moet in al sy vorme duidelik aandag kry en steeds verskerp word.
 - ** Die lidmate sal daartoe opgevoed moet word om met groter toewyding en offerbereidheid hulle verantwoordelikheid as lidmate na te kom
 - ** Daar moet in alle omstandighede vasgehou word aan die nakoming van die pligte en verantwoordelikhede van die gelowige, dit wil sê, die algemene priesterskap van die gelowiges. Predikante sal met groot sorg in die plaaslike gemeentes lidmate moet begin toerus vir hierdie besondere werk en roeping van die Kerk in die wêreld.
 - ** Ten opsigte van evangelisasiestandplase en die uitbreiding van die beginsel na ander sentra wil die Raad vir Evangelisasie aanbeveel en beklemtoon dat:
 - Elke gemeente daartoe geroep word om sy evangelisasie-opdrag uit te voer deur ook na buite gerig te leef en saam te werk wat die evangelieverbreiding betref.

- Waar daar in 'n bepaalde metropolitaanse gebied 'n situasie ontstaan wat nie deur die bestaande bedeling hanteer kan word nie, ringskommissies gemeente-grenswysigings behoort te oorweeg om die probleem te ondervang en te hanteer.
- Bykomende hulp aanvullend, maar beslis nie plaasvervangend nie, bygebring kan word in die persoon van 'n predikant of predikante wat vir die besondere diens van evangelisasiewerk afgesonder is.

* Die Kerkwet en Bepalings.

Artikels IV, IX en X stel die vertrekpunt vir evangelisasie. Daaruit kom die volgende na vore:

- ** Die Kerk het in sy verkondigingstaak 'n universele apostolaatsgerigtheid.
- ** As deel van sy apostolaatsgerigtheid verstaan die Kerk homself as volkskerk met 'n besondere evangelisasiegerigtheid op die blanke Afrikanervolk.
- ** Die apostolaat van die Kerk is onder andere gerig op die hele volk om die volkslewe in die geheel te evangeliseer, dit wil sê; om die hele volk na leer en lewe volgens die eise van die Woord van God te laat lewe.
- ** Benewens die evangelisering van die volkslewe spits die Kerk sy arbeid toe op die volksgeenote wat van die evangelie vervreem geraak het. (Dit is 'n verbesondering van die algemene apostolaat wat 'n post-Christelike situasie veronderstel en hanteer.)
- ** As volkskerk beskou die Kerk dit as sy verantwoordelikheid om te help met die opvoeding en onderwys van die jeug van die hele volk. Dit kan beskou word as 'n verdere toespitsing van die evangelisasie van die Kerk en in hierdie geval op 'n bepaalde ouderdomsgroep van die volk. Die veronderstelling is egter steeds dat al die jeug van die hele volk hierby betrek is.

'n Ontleding van die Bepalings toon die volgende:

- * Die gemeente is geroepe tot die uitbreiding van die evangelie in sy gebied. (Bepaling 44)
- * Die kerkraad is self verantwoordelik vir evangelisasie en om die lidmate daarvoor toe te rus.
- * Bogemelde twee punte dui daarop dat beide die herder-kudde- sowel as die liggaamsmodel ten grondslag lê van die Kerk se denke oor sy dienswerk in die wêreld.
- * Die objek vir evangelisasie kan onderskei word in die volgende kategorieë
 - ** diegene wat nooit lidmate van 'n erkende kerk geword het nie;
 - ** diegene wat formeel met die ban afgesny is;

- ** diegene wat sodanig van die kerk vervreemd geraak het dat
 - sy eie kerk nie meer van hom bewus is nie;
 - sy kerkraad na besondere pastoraat hom per kerkraadsbesluit aan die werkgroep vir evangelisasie opgedra het;
- ** diegene wat aan die sektes behoort en hulle vir 'n evangelisasiesgesprek bereid verklaar.

AANBEVELING

- * Vir bespreking.

1.3

VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

- * Die Kerk ondersoek en ontwikkel alternatiewe evangelisasie-metodes as aanvulling tot die GETP.
- * Oorweging word geskenk word aan strukture en metodes om die ooraanbod van jong predikante te kanaliseer in die rigting van evangelisasie-standplase en/of werkplekke wat tot standplase kan ontwikkel.
- * Op gemeentevlak word sterk aanbeveel dat 'n werkgroep vir evangelisasie gestig sal word om beplanning, koördinerings en evaluering van evangelisasie-aksies te doen en toerusting te gee met die oog op evangelisasie.
- * Die werkwyse moet gevestig word dat bekwame toegeruste persone op ringsvlak, en kundiges in breër kerkverband op gekoördineerde wyse sulke evangelisasieprogramme beplan en bestuur.

Motivering:

Die GETP het tot dusver nie genoegsaam 'n buitekerklike gerigtheid verkry of bevorder nie.

'n Alternatiewe kursus moet ontwikkel word om 'n apostolêre visie in die Kerk te vestig met groter klem op elke lidmaat se (spontane) getuigenistaak.

Lidmate moet derhalwe op gestruktureerde en spontane wyse geleentheid kry om by meervoudige evangelisasie-aksies en -metodes betrokke te kan raak.

Die wyksverband en ander sosiale verbande moet doelgerig en doelbewus in sulke aksies benut en ontgin word.

Die vanselfsprekende voorbehoud sal steeds wees dat alternatiewe evangelisasie-aksies en -metodes aan die kerklik-teologiese klimaat van die Kerk sal voldoen en rekening hou met en beantwoord aan die behoeftes van die tyd.

AANBEVELING:

- * Vir bespreking en besluit.

2. MAATSKAPPY VIR EUROPESE IMMIGRASIE

2.1 WERKSAAMHEDE

Die verteenwoordigers van die Kerk by MEI, woon die jaarlikse algemene vergadering van MEI by. Tydens hierdie vergadering word 'n volledige verslag van die werksaamhede van MEI aan die vergadering voorgelê. Een van die verteenwoordigers van die Nederduitsch Hervormde Kerk dien ook as een van drie ondervoorsitters op die dagbestuur van MEI.

Daar word met groot waardering kennis geneem van die groot ywer en toewyding waarmee direksieledede, streekkomitees en amptenare hulle besig hou met die inburgering van die vreemdeling in ons poorte.

MEI kan, met sy beperkte personeelkorps nie alleen in alle behoeftes van immigrante-inburgering voorsien nie. Daarom word daar sterk op die kerke gesteun. MEI betuig dan ook graag groot waardering aan kerkraadslede en gemeentelede vir hulle aktiewe betrokkenheid met die inburgering van die immigrante.

Die blyk uit die jaarverslag van MEI dat daar vir die groei en ontwikkeling van die RSA nie voldoende hoë vlak mannekrag is nie. Hulle getalle behoort deur sodanige immigrante aangevul te word; sodoende word daar op positiewe wyse bygedra tot werkskepping.

Die immigrantewins van die afgelope jaar kan nie in al die behoeftes voorsien nie. Hierdie leemte beklemtoon dus die feit dat hoogsgekwalfiseerde immigrante geworf en na Suid-Afrika gelok moet word. Die sogenaamde kommer dat sodanige immigrante 'n bedreiging vir werkloses inhou, blyk ongegrond te wees aangesien een gekwalfiseerde werker werkskeppend vir sewe ongeskoolde werkers optree.

2.2 FINANSIES

Vanweë verminderde subsidies, asook verlies aan inkomste van parkeerterreine, (wat voorheen 'n groot bron van inkomste was) moes rasionalisasie toegepas word wat ook die gevolglike personeelvermindering insluit. MEI wil graag kerkrade vir hulle finansiële ondersteuning en aktiewe betrokkenheid by MEI bedank.

Gemeentes word versoek om jaarliks 'n donasie van minstens 10c per lidmaat aan MEI te stuur en om ook aktief betrokke te wees by die werksaamhede van MEI.

In die tydperk 1 April 1990 tot 27 Junie 1991 is uit die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n totaal van R2 096-62 direk aan MEI gestuur. 'n Bedrag van R2 272-52 is deur gemeentes via die Kerkkantoor oorbetal.

2.3 MIGRASIESTATISTIEK

Die volgende migrasiestatistiek wat vanaf die Sentrale Statistiekdiens bekom is, word aan die Algemene Kerkvervadering deurgegee.

Gedurende Junie 1990 was daar 'n netto wins van 1 152 immigrante en vanaf Januarie tot Junie 1990 'n netto wins van 351 ingenieurs en 15 mediese praktisyns. Vergelykende syfers kom op die volgende neer:

	<u>JAN - JUN 1990</u>	<u>IN DIE JAAR 1989</u>
Immigrante:	7 274	11 270
Emigrante:	2 378	4 911
Wins:	4 896	6 359
Professionele en Tegniese beroepe	262	380
<u>Immigrante vanuit:</u>		
<u>Europa:</u>	3 735	2 404
Oostenryk	52	43
België	74	52
Denemarke	15	6
Finland	3	2
Frankryk	74	43
Griekeland	61	67
Ierland	59	53
Italië	67	43
Luxemburg	2	1
Nederland	76	50
Noorweë	4	2
Portugal	726	382
Spanje	20	19
Swede	8	11
Switserland	33	38
Verenigde Koninkryk	1 757	1 294
Wes-Duitsland	317	190
<u>Ander</u>	387	108
<u>Oseanië</u>	81	93
Australië	64	69
Nieu-Seeland	17	24
<u>Ongespesifiseerd:</u>	-	62

<u>JAAR: 1991</u>	<u>JANUARIE</u>	<u>FEBRUARIE</u>	<u>MAART</u>	<u>APRIL</u>	<u>MEI</u>
Immigrante totaal	1 056	1 024	1 262	1 144	1 123
Immigrante wins	671	669	867	820	660

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van MEI en die Kerk se verteenwoordigers by MEI.
- * Kerkrade word versoek om jaarliks teen 10 sent per lidmaat 'n bydrae vir die MEI te bewillig.
- * Gemeentelêde word versoek om aktief betrokke te raak by die werksaamhede van MEI.

3. RAAD VIR GODSDIENSTE

WERKSAAMHEDE

Die Raad het die opdrag van die Algemene Kerkvergadering rondom Kerk en Wêreld 2000 afgehandel. Daar is ook aandag gegee aan die verwysing na God in die aanhef van die grondwet van die RSA (1984). Hieroor het die Raad tot die gevolgtrekking gekom dat die aanhef van die Grondwet, soos gepromulgeer op 3 September 1984, na die Christelike opvatting

van God en daarom na God Drie-enig verwys. Die Grondwet volg in dié verband 'n tradisie wat teruggaan na die gewysigde Zuid-Afrika Wet, maar is ook die eerste grondwet sedert daardie tyd wat uitdruklik na die Christelike godsdiens verwys. Die Raad was van mening dat die bestaande verwysing na God in die aanhef voldoende is.

Lede van die Raad het referate gelewer of artikels gepubliseer oor die volgende onderwerpe:

- * Wysheidsperspektief en ander godsdienste.
- * New Age-beweging.
- * Die funksie van die skeppingstradisie en die boek Jeremia.
- * Die Raad moet nog aandag gee aan die volgende twee opdragte:

**** Spesialisgroep Judaïsme**

Die publikasie van die Raad "Ons Joodse bure" het verskyn en is by Kital beskikbaar. Die Raad werk ook nog aan 'n studie oor antisemitisme.

**** Spesialisgroep Islam**

Die Raad werk nog aan 'n publikasie oor die Islam in Suid-Afrika. Die publikasie sal inligting verskaf oor die Islam in die algemeen en spesifiek handel oor die Moslem-bedreiging in Suid-Afrika.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die werksaamhede van die Raad vir Godsdienste en gee aan die Raad opdrag om met die bestudering van godsdienste voort te gaan.

4. RAAD VIR ARBEID ONDER GEVANGENES

4.1 WERKSAAMHEDE

Die Raad het aan die volgende sake aandag gegee:

- * Groter betrokkenheid en seggenskap van die Kerk in die rehabilitasieprogramme binne en buite die gevangenis.
- * Betrokkenheid van Hervormers as geestelike werkers by elke gevangenis waar daar blanke gevangenes is. Geestelike werkers doen verslag aan die plaaslike ringsvergadering.
- * Toerusting van studente ten opsigte van gevangenesbearbeiding.
- * Bybelstudie-kursusse vir gevangenes in samewerking met Kital.
- * Die daarstelling van 'n studiefonds vir gevangenes.
- * Insameling van Bybels vir gevangenes.

4.2 GEVANGENESBEARBEIDING

Gevangesetting is 'n ernstige en sensitiewe krisis in die lewe van die gevangene sowel as van sy naasbestaandes. Dit is daarom noodsaaklik dat 'n gevangene so spoedig moontlik na sy gevangesetting pastoraal ondersteun en begelei moet word. Hierdie bearbeiding is tweeledig van aard, te wete

- * pastorale sorg aan die gevangene;
- * pastorale sorg aan die naasbestaandes van die gevangene.

Binne die raamwerk van hierdie bearbeiding word gepoog om met die gevangenespastoraat 'n fundamentele bydrae te lewer tot die totale rehabilitasie van die gevangene.

By die bearbeiding van gevangenes is die volgende ter sprake:

* Bybelstudie

Deur Bybelstudie word belangstelling in die Skrif gewek en gestimuleer. Benewens dit word selfvertroue gebou, vrymoedigheid gewek om aan die gesprek deel te neem en geleentheid gegee om eie houdings en geloofsienings tot uiting te bring. Terselfdertyd bevorder dit die so nodige vertrouwensverhouding met die pastor.

* Pastorale gesprek

Voortvloeiende uit die groepgesprek tydens die Bybelstudie, word afsprake gereël vir individuele pastorale gesprekke.

* Eredienste

Vir die Hervormde Kerk is twee eredienste per maand geskeduleer. Die een is uitsluitlik vir Hervormde lidmate bedoel. Die ander een is 'n gesamentlike erediens vir die drie Afrikaanse Kerke met die Hervormde predikant as prediker.

Uit terugvoering van die lidmate self, blyk dit dat die werkwyse wat tans gevolg word byval vind. Daar is inderdaad bevredigende belangstelling in en waardering vir die Bybelstudie en vir die geleentheid vir individuele pastorale gesprekkevoering. Dit word bevestig deur die volgende statistieke:

- * Bybelstudie : In die tydperk was daar 65 Bybelstudiegeleenthede, bygewoon deur 911 persone.
- * Die aantal individuele pastorale gesprekke beloop 314.
- * Daar was 36 eredienste en die Heilige Nagmaal is by ses geleenthede bedien.

4.3 ONDERLINGE SAMEWERKING

Die samewerking met die gevangenisowerhede van die verskillende gevangnisse sowel as met die ander professionele dienste soos maatskaplike werk en opvoedkunde is hartlik en hoogs bevredigend. Die

samewerking en skakeling met die streekskapelaan van die gevangenis is besonder goed. Dieselfde geld van die predikante en geestelike werkers van ander denominasies.

AANBEVELINGS VAN DIE RAAD

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die werksaamhede van die Raad vir Arbeid onder Gevangenes.
- * Kerkrade word versoek om daaraan aandag te gee en seker te maak dat die gevangenes in plaaslike tronke bearbei word.
- * Die Raad beveel aan dat elke geestelike werker jaarliks aan die ringsvergadering verslag doen oor die geestelike arbeid in die gevangenis.
- * Die Algemene Kerkvergadering oorweeg die versoek van die Raad vir die daarstelling van 'n studiefonds vir gevangenes.
- * Lidmate word via die kerklike publikasies versoek om die gevangeneskapelaan in kennis te stel van gevalle van gevangensetting van naasbestaandes.

5. SENDING

Die kerk ontvang sy opdrag om die evangelie aan al die nasies te verkondig vanuit die Skrif:

"Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my dissipels: doop hulle in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees, en leer hulle om alles te onderhou wat Ek julle beveel het". (Mat 28:19,20). Wat die sending betref, gee die kerk gestalte aan sy roeping deur hom te rig tot bevolkingsgroepe of gemeenskappe in Afrika wat nog heidens of gedeeltelik heidens is, om hulle te help met die verspreiding van die evangelie in hulle eie gemeenskappe en kerstening van hulle gemeenskapslede en deur diegene wat deur daardie diens tot die geloof gekom het, by te staan by die inrigting en opbou van 'n eie kerklike lewe sodat hulle uiteindelik tot afsonderlike selfstandige kerk(e) kom. (Wet en Bepalings IX, 2).

Die kerk sien sy sendingopdrag dan as die kerstening van die heidene en bystand aan volkskerke. "Hy doen dit deur uit lede van die volke waar 'n sendingveld geïdentifiseer is, dienaars van die Woord op te lei en hulle toe te rus vir die bediening van die evangelie in die taal en begrippe van diegene aan wie die Woord van God verkondig moet word. Die kerk verleen verder bystand aan diegene wat deur hulle arbeid tot geloof gekom het, by die vorming van gemeentes en uiteindelik by die stigting van 'n selfstandige kerk. Hiervoor bedien die kerk hom van 'n sendingraad en 'n ringsendingraad in elke ring (Wet en Bepalings, Bepaling 47).

5.1 DIE SENDINGRAAD

5.1.1 WERKSAAMHEDE

* Werkwinkels

Die Sendingraad het by twee geleenthede werkwinkels gereël waartydens kundige, belangstellende persone insette gelewer het wat die sendingwerk van die Kerk ten goede gekom het. By die eerste werkwinkel is gepoog om met die samewerking van die HKSA deur te dring tot alle knelpunte wat die sending verdraag of minder doeltreffend laat funksioneer. Daar is gewys op tekortkominge by die werkverrigting in beide betrokke kerke en hierdie evaluerende bevindings is deurgegee na die Sendingraad vir rigtinggewende besluitneming. Die Sendingraad het 'n seminaar aangebied wat daarop toegespits was om beter toege- ruste, hoër gemotiveerde en meer betrokke ringsuperintendente ten gevolg te hê.

By die tweede werkwinkel is gekyk na die toekomstige moontlikhede van die Kerk se werk op hierdie terrein. Die rol van die HTO, die aard van die verhouding tussen kerke wat uit die Nederduitsch Hervormde Kerk se sendingwerk ontstaan en die Kerk self is onder oë geneem.

* Skakeling op die vlak van die moderamen

Gedurende die afgelope drie jaar is gesamentlike vergaderings gehou tussen die Moderamens van die HKSA en die Nederduitsch Hervormde Kerk. Die voorsitterskap het gewissel tussen die twee voorsitters van die onderskeie Kerke se Algemene Kerkvergaderings. Sake wat as van kardinale belang in die Kerke se verhouding beskou word, is telkens op die agenda geplaas, soos byvoorbeeld kommunikasiestrategie, desentralisasie, interkerklike samewerking, die opsigtaak van meerdere vergaderings, 'n meer praktykgerigte toerusting van predikante en die moontlikheid van die HTO se skakeling met of akkreditering by 'n erkende universiteit. Gaandeweg ontstaan 'n beter begrip vir mekaar se standpunte en vir die redes waarom bepaalde standpunte gehandhaaf word.

* Inligting- en Besprekingsvergadering 22 November 1989

Die Sendingraad is dankbaar dat so 'n belangrike geleentheid benut kon word om oor die saak van sending te besin. In die lig van latere ondervinding is dit duidelik dat die aanwesiges deeglik daarin geslaag het om 'n aantal knelpunte raak te vat. Hieruit is weer riglyne getrek waarvolgens tans en in die toekoms gewerk kan word. Opsommend kan gesê word dat 'n groter bewustheid van die Kerk se sendingaksie in al sy fasette, besorgdheid en die wil om doeltreffender en met groter toewyding te werk, teweeggebring het. Wat die HKSA betref het die finansiële stremming waarin die Kerk hom tans bevind, die Kerk tot die besef gebring dat die stadium van paternalisme sal moet plek maak vir groter vennootskaplikheid in hierdie onderneming.

* Kwa Sizabantu: bywoning en deelname

In die jongste tyd word al meer kennis geneem van die bedrywighede van hierdie instansie wat geleë is naby Kranskop in Natal. Die bedryf kan beskryf word as 'n sendingprojek wat hoofsaaklik selfonderhoudend is

en staan onder die leiding van die heer Erlo Stegen en sy swaer Trevor Dahl. Stegen is uit 'n streng Lutheraanse agtergrond en het sy vroeë skoling ontvang by die Hermannsburgse Sendingstasie sowat 50 km van Pietermaritzburg. Vandag kan aanvaar word dat die Kwa Sizabantu-sendingprojek reeds wêreldwyd bekend is en dat talle oorsese besoekers jaarliks daar aandoen.

Op versoek van die Sendingraad het prof HG van der Westhuizen en die Superintendent saam met twee predikante uit die HKSA gedurende Februarie 1990 'n internasionale byeenkoms bygewoon. Die tema van die byeenkoms was: "Wagters op jou mure" en die geheelindruk is dat hoewel fundamentalisties in sommige opsigte van sy Skrifhantering, Stegen tog daarin slaag om deur sy keuse van sprekers 'n streng vermanende woord te laat hoor. Die wagters moes waak daarteen dat die Kerk nie op sleeptou geneem word deur sommige nuwe en ander bekende ideologieë nie. "Die kommunisme, die genitiefsteologie en "The New Age Movement" is onder andere deur plaaslike en oorsese sprekers krities onder die loep geneem en sterk veroordeel. Daar is opgemerk dat onder die sowat 1 500 afgevaardigdes, verteenwoordigers uit 22 lande teenwoordig was.

Tydens die "Ministers Conference" van Januarie 1991 is die Superintendent gevra om as een van die sprekers op te tree. (Dit het waarskynlik gebeur na aanleiding van sy deelname aan 'n simposium by die Universiteit van Pretoria gedurende September 1990 waarin onder leiding van die Fakulteit Teologie (B) Cottesloe na 30 jaar evalueer is en die Nederduitsch Hervormde Kerk se standpunt tydens 'n paneelbespreking onomwonde gestel is. Benewens die Superintendent het drie predikante van die Kerk en drie van die HKSA die geleentheid bygewoon.

Die tema was hierdie keer: "Kies vir julle vandag" (Josua 24:15) met die gedagte dat die kerk nie anders kan as om vir die suiwer Evangelie en die verhouding daarvan te kies nie. Die opskrif van die referaat wat die Superintendent gelewer het was: "Die Kerk en die Owerheid in 'n nuwe Suid-Afrika" waarin die huidige en moontlike toekomstige verkondiging van kerk en owerheid asook die wedersydse verantwoordelijkheid teenoor mekaar aan die orde gekom het. Dit was 'n uitmuntende geleentheid om die standpunt van die Nederduitsch Hervormde Kerk in lyn met die Herderlike Skrywe: "Kerk en Politiek" van Augustus 1990 te stel.

By hierdie geleentheid is verteenwoordigers van die drie bekende Afrikaanse Kerke, die bekende Engelse Kerkgenootskappe, die talle onafhanklike swart kerke en die verskillende Zionistegroepe opgemerk. In totaal het ongeveer 700 verteenwoordigers opgedaag en uiteindelik 'n sogenaamde "Bevestiging" saamgestel oor sake soos byvoorbeeld Christelike eenheid, respek vir lewe, rassediskriminasie, geweld en intimidasie, aborsie, evolusionisme en humanisme.

Daar sou nie altyd met die sogenaamde herlewingsstyl van verkondiging saamstem kon word nie, maar dat daar veel geleer kan word uit Kwa Sizabantu se organisasie en hantering van die kardinale boodskap van die Skrif vir die teikengehoor is onteenseglik waar.

* Skakeling op gemeentevlak

In sy kontak met gemeentes het die Superintendent die oorheersende indruk dat daar nog 'n groot gebrek aan basiese kennis by lidmate oorsending bestaan maar dat daar 'n toenemende behoefte is om meer oor

die sending te wete te kom. Gemeentes en individuele lidmate is toenemend bereid om by te dra vir sendingwerk.

AANBEVELING

- * Die sendingbeleid soos omskryf in die Kerkwet en Bepalings word gehandhaaf.
- * Benewens die finansiële komponent van bystand tot kerkvorming sal die betrokkenheid van lidmate en ampsdraers van die Nederduitsch Hervormde Kerk moet toeneem. Hierdie saak behels die praktiese aspek van kerkwees volgens die presbiteriaal-sinodale stelsel van kerkordening.
- * Begrip sal steeds betoon moet word vir die snelle verandering op die sosio-ekonomiese en politieke terreine van ons samelewing.
- * Kennis aangaande die sendingwerk van die Kerk behoort met dankbaarheid so wyd moontlik in beide sendende en sendingkerk uitgedra word.

5.2 DIE HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA

5.2.1 ALGEMEEN SINODAAL

Die HKSA het sy vyfde Algemene Kerkvergadering gedurende September 1991 in Mamelodi gehou en handhaaf daarmee 'n driejaarlikse siklus. Aan die agenda geoordeel, is daar bestendige vordering gemaak oor die breë organisatoriese vlak van die Kerk. Dit het geskied ten spyte van twee faktore wat die Kerk se werk erg belemmer het, naamlik die onrus wat swart gebiede steeds teister en die finansiële druk wat enige kerk se werktempo sal vertraag. Laasgenoemde faktor tref veral die terreine waar opleiding gegee word nadelig, want die reis- en verblyfkoste van seminaargangers en die koste van die bywoning van toerustingseleenthede het geweldig ge-eskaleer gedurende die afgelope drie jaar.

Gedurende die verslagtydperk is 'n aangepaste GETP gedurende 1989 in Natal aangebied; by drie geleenthede is toerustingskursusse vir predikante aangebied (1990 en 1991). Die ouderlinge en diakens het op streekbasis byeengekom en in die streek Drakensberg-Wes is 'n toerustingseleentheid vir kategete aangebied.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van die HKSA se aansluiting by die SARK. Die Moderamen het by twee geleenthede met die Moderamen van die HKSA gesprek gevoer aan die hand van studiemateriaal oor die SARK.

Die Moderamen het die standpunt van die Kerk ten opsigte van die SARK duidelik gestel en dit ook gestel dat die besluit van die HKSA nie die Kerk se goedkeuring wegdra nie.

Woordvoerders van die HKSA het onder meer die volgende as redes vir aansluiting by die SARK gestel:

- * Die HKSA is eensaam en het vriende gesoek. Vroeëre pogings om ekumeniese vriende te werf het misluk.

- * Aansluiting by die SARK impliseer nie noodwendig 'n saamgaan met sy opvattinge en teologiese denke nie.
- * Na hulle mening is daar 'n verskuiwing in die opvattinge en gesindheid by die SARK.
- * Die HKSA wil oor 'n breë front sy eie standpunt bekendstel.
- * Die aansluiting was nie om politieke redes nie.
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk hoef nie bevrees te wees nie, aangesien die HKSA die teologie wat by die Hervormde Kerk geleer is wil handhaaf en geen bevrydingsteologie sal beoefen nie.
- * Daar was 'n gebrek aan inligting by die Algemene Kerkvergadering van die HKSA en die besluit is aan die einde van die vergadering met 'n mate van haas geneem.
- * Die verhouding van die HKSA met die Nederduitsch Hervormde Kerk is van groter belang en waarde as die aansluiting by die SARK en daarom sal herooring van die besluit by die volgende Algemene Kerkvergadering aandag geniet.

5.2.2 **MODERAMEN**

By die samestelling van die Moderamen en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is dit duidelik dat daar met die streekverdeling van die HKSA in die Nguni- en Sothosprekende groepe rekening gehou word. Die streke oos en wes van die Drakensberg het gelyke verteenwoordiging op hierdie liggame van die HKSA;

5.2.3 **RINGSVERGADERINGS**

Die HKSA is tans verdeel in nege ringe naamlik Natal en Transkei, Oranje Vrystaat, Sentraal-, Oos-, Wes- en Noord-Transvaal, Mafikeng en die Ring van Soweto. Die eersvolgende Algemene Kerkvergadering sal besin of die sendingveld in Wes-Kaapland met standplaas Kayelitsha steeds onder die Ring van Transkei sal ressorteer en of dit nie 'n meer aanvaarbare situasie sal lewer indien die Ring van die Oranje Vrystaat opsig sal uitoefen nie.

5.2.4 **GEMEENTES**

Die afname in die getal gemeentes in vergelyking met vorige verslae, is daaraan te wyte dat veral in Natal en Transkei, deur middel van rasionalisasie en ter wille van beter bearbeiding 'n samevoeging van gemeentes tot sinvoller standplase bewerkstellig is. Dit bring mee dat die getal gemeentes in Natal en Transkei tans op 24 gereken word en in die ander sewe ringe op 38 te staan kom. Gedurende die afgelope twee jaar het nuwe gemeentes tot stand gekom te Secunda, Ifafa, Seshego en op die Kanhymlangoed in die distrik Middelburg, Transvaal.

'n Verblydende verwikkeling is die feit dat die gemeente Edenburg (85 km suid van Bloemfontein) gedurende 1990 'n kerkgebou kon aankoop en vroeg in 1991 sy eerste vaste predikant kon bevestig toe ds. Sam Teko daar georden en bevestig is. Dit is 'n gemeente wat hoofsaaklik kleurlinglidmate het en vir baie jare onder leiding van sy

kerkraad en die onderbroke bearbeiding van 'n veraf konsulent staande gebly het.

5.2.5 PREDIKANTE

Gedurende 1989 het twee studente hul studies aan die HTO voltooi om predikante te word. By dieselfde geleentheid is ook nege evangeliste wat hul indiensopleiding van twee jaar voltooi het, as predikante toegelaat tot die bediening. Aan die einde van 1990 het twaalf studente hulle studies voltooi. Wat hierdie situasie merkwaardig maak, is die feit dat al twaalf beroep is en dat elf binne die eerste twee maande van 1991 georden en bevestig is in gemeentes. Die laaste persoon is op 8 Junie 1991 te Secunda georden en bevestig. 'n Verdere drie studente en 'n evangelis het in 1991 hulle studies voltooi. Dit bring die totaal in die verslagtydperk op agtien te staan.

Benewens die versterking van werkkragte bring hierdie toetredes belangrike finansiële implikasies vir die Sendingraad mee aangesien die Sendingraad tans nog die onderhoud van die predikante van die HKSA voorsien.

Met die toetredes, twee wat oorlede is en twee wat ontslag ontvang het, staan die predikantetal van die HKSA tans op twee en sestig. Hiervan is nege nog evangeliste, twee is deeltydse predikante en twee is kapelane wat deeltids aan gemeentes verbonde is. Wat laasgenoemde betref, het die HKSA 'n kapelaan in die weermag van Bophuthatswana en gedurende 1991 is een van die jongste predikante, ds. SE Mabe, op versoek van die Suid-Afrikaanse Polisie as kapelaan aangestel terwyl hy kerklik aan die gemeente Mohlakeng verbonde bly op deeltydse basis.

5.2.6 LIDMATE

Dit is steeds 'n probleem om betroubare statistiek van lidmate te verstrek aangesien die situasie in 'n gemeente se woongebied bykans oornag kan verander omdat lidmate om veiligheidsredes sonder opgaaf van bestemming vertrek.

<u>RING</u>	<u>SIELETAL</u>		<u>BELYDENDES</u>	
	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>
Mafikeng	594	441	349	331
Natal	4 422	4 722	2 554	2 832
Noord-Tvl	1 577	1 600	781	800
Oos-Tvl	1 400	1 350	626	700
OVS	1 541	2 271	1 023	1 334
Soweto	840	1 115	513	686
Transkei	4 616	4 729	2 112	1 836
Wes-Tvl	3 014	3 971	2 191	1 813
Sentraal Tvl	<u>3 608</u>	<u>3 506</u>	<u>1 967</u>	<u>2 063</u>
TOTAAL	21 692	23 705	12 116	12 395

Die syfers vir persone wat oorgekom het van ander kerke toon 'n interessante tendens tussen 1988 en 1990:

Van die Roomse Kerk - styg van 72 na 158;
Van ander Kerke - styg van 91 na 259

Opmerking:

Dit dui daarop dat die sendinggerigtheid van die HKSA onder verdenking kom terwyl die inrigting van of wyse waarop die Kerk funksioneer wel ander lidmate daartoe bring om by die HKSA aan te sluit. By navraag blyk dit egter dat veral in die stedelike gebiede daar baie min of geen mense is wat nog nie aan een of ander kerk behoort nie en dus geensins met die evangelie in aanraking was nie.

Die HKSA het in 1990 beskik oor 291 ouderlinge en 277 diakens terwyl die lidmaattal per predikant op ongeveer 380 (sieleetal) en 195 (belydend) bereken kan word.

5.2.7 HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA SUSTERSVERENIGING (HSV)

Die vordering op organisatoriese vlak in hierdie orgaan van bystand kan net as merkwaardig beskryf word. Met min of geen hulp van die kant van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het die HSV in 1991 sy tweede nasionale kongres te Mamelodi gehou. Die agenda bring 'n mens onder die indruk dat die vrou 'n krag in die kerk is waarmee rekening gehou moet word. Uit die verslae blyk veral twee sake duidelik: die HSV groei teen 'n baie sterk tempo sodat, na 'n tydelike insinking gedurende 1989 die aantal ingeskrewe lede verdubbel het (777-1 578) en die "lede in uniform" van 515 tot 1 286 toegeneem het. Dieselfde geld die oorkom van lede uit ander kerke terwyl daar onder die vroue 'n doelgerigte evangelisasieveldtog plaasvind wat in die verslagtydperk op 96 bekeerlinge uitgeloop het.

Die tweede opmerklike eienskap is dat die HSV in totaal gerig is op barmhartigheidsdiens. In hulle geval sluit dit 'n opvoedings- en opleidingsproses tot finansiële selfstandigheid van die gesin en gemeente in. Verslag word gedoen oor velerlei projekte waarmee die vroue besig is en waar die bejaardes en sorgafhanklike kinders 'n heenkome vind.

5.2.8 FINANSIES

Die HKSA is vir die grootste deel van sy befondsing steeds van die Nederduitsch Hervormde Kerk afhanklik. Dit beteken egter nie dat die HKSA nie self stadig maar doelgerig besig is om sy eie fondsinzameling op 'n steeds hoër peil te kry nie. Die sinodale kostes word reeds in ruim mate uit eie fondse bekostig asook bydraes vir Bybelverspreiding. Die funksionering van die HSV geskied op plaaslike, rings- en nasionale vlak reeds op eie koste en toon dat die HSV tans oor 'n batige saldo beskik. Daar word tans weer 'n ernstige poging aangewend om deur middel van 'n heffingsrekening aan elke gemeente die logistiek van insameling op dreef te kry.

Hier moet egter gemeld word dat ten spyte van 'n verkleining in die loongaping tussen blankes en nie-blankes daar by skrywe hiervan die hoogste voorkoms van werkloosheid onder lidmate van die HKSA in die geskiedenis heers. Terselfdertyd is die gewone kommunikasiestelsels van so 'n aard dat dit uiters moeilik is om resultate ten opsigte van die insameling van offergawes te behaal.

Vanweë die Kerk se finansiële situasie is die begroting vir 1991 vir die versorging van predikante van die HKSA verminder met ± R300 000 met die bedoeling dat die traktemente aangevul sal word uit bronne

binne die HKSA en die ringsendingrade. Daarteenoor het die getal predikante in die HKSA in 1991 toegeneem met 12.

Die Raad van Finansies het die subsidie aan die HKSA vir die versorging van predikante vanaf 1 April 1992 met 15% verminder. Die ringsendingrade en die kerkrade van die onderskeie gemeentes van die HKSA is versoek om die versorgingsvoordele sover moontlik aan te vul.

AANBEVELING

- * Die Kerk begroot steeds op sinodale vlak vir die bystand aan die HKSA.
- * Die HKSA word bygestaan en aangemoedig om in 'n steeds toenemende mate vir sy eie finansiering te sorg.
- * Alle gemeentes word daarop gewys dat Pinkstersondagkollektes stiptelik aan die ringsendingrade of Sendingraad oorbetaal moet word terwyl lidmate daaraan herinner word dat die spesifieke deurkollekte vir sending oorgemerkt is.
- * Daar word weer eens gewys op die versoek van die Algemene Kerkvergadering dat alle eredienskollektes gedurende Mei-maand vir sending aangesonder word.

5.3

HERVORMDE TEOLOGIESE OPLEIDING

Sedert die vestiging van die inrigting by Klipdrif digby Hammanskraal het die omstandighede waaronder die personeel en dosente werk, steeds rustig gebly. Die vordering van die studente getuig deurgaans van die goeie werk wat gedoen word deur dosente en studente.

* Personeel

Die personeel bestaan tans uit vier voltydse en nege deeltydse dosente.

* Studente

Die inskrywing van studente was gedurende die verslagtydperk soos volg:

1989 - 27 - 6 eerstejaars
1990 - 29 - 5 eerstejaars
1991 - 20 - 4 eerstejaars

* Skakeling met 'n universiteit

Die onderhandelings om amptelik met 'n universiteit te skakel gaan steeds voort.

* Oorkonde

Op versoek van die HTO het die Raad vir Toesig 'n oorkonde aan prof PS Dreyer oorhandig waarin waardering betuig word vir sy uitstaande bemoeienis met die sending van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die verloop van bykans veertig jaar waarin hy

leiding geneem het in hierdie verband. Die oorhandiging het tydens die promosieplegtigheid van 13 November 1990 geskied.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering betuig sy dank aan die Hervormde Teologiese Opleiding vir die hoë standaard werk wat gelewer word.
- * Die geleentheid vir 'n sendingkerk om sy dienaars van die Woord behoorlik te laat oplei in die reformatoriese teologie bly 'n integrale deel van die uitvoering van die sendingopdrag.
- * Die vergadering besluit oor die ontvriësing van die pos van teologiese dosent by die HTO met inagneming van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie. (Vergelyk Hoofstuk XXII - Kerklike Goedere).

6. RIGLYNE OOR SENDINGWERK

As deel van die Kerk se strategie om sy sendingtaak na behore uit te voer, lê die Sendingraad die volgende perspektiewe voor die vergadering:

6.1 KORTTERMYNSTRATEGIE

- * Die sendingbeleid soos omskryf in die Kerkwet en Bepalings word gehandhaaf.
- * Die geleentheid vir 'n sendingkerk om sy dienaars van die Woord behoorlik te laat oplei in die reformatoriese teologie as integrale deel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se uitvoering van sy sendingopdrag, word voortgesit.
- * Benewens die finansiële komponent van bystand tot kerkvorming word ampsdraers en lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk aangespoor om swaarder klem op die opvoedingskomponent van die bystand aan die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika te lê, dit wil sê om binne 'n teologies-gefundeerde raamwerk daadwerklik opleiding te verskaf in die hele organisatoriese strukturering van die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika.

6.2 MEDIUMTERMYNSTRATEGIE

Die apostolaatskomponent van die Kerk word in 'n meerdere mate op die blanke heidendom toegespits. Hier word gedink aan gebiede met 'n hoë bevolkingsdigtheid waar gemeenskappe voorkom wat nie noodwendig in Afrikaans bedien sal word nie en waarvan die samestellings kosmopolities van aard kan wees. By die totstandkoming van gemeentes in sulke gemeenskappe kan aandag gegee word aan twee moontlikhede naamlik óf assimilasië met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika óf die stigting van selfstandige gemeentes wat inskakeel waar hulle tuis sal voel. Indien die Kerk sou besluit om dit as riglyn vir die sending in die toekoms te aanvaar, sal dit ernstige besinning oor die apostolaat vra en groter koördinasie van al die organe van bystand wat hulle met komponente van die apostolaat besig hou.

6.3

LANGTERMYNSTRATEGIE

- * Inligting word ingewin oor die stand van sake in Zimbabwe, Mosambiek, Angola, Zambië, Swaziland en verder. Daar is byvoorbeeld in Zaïre 'n Franssprekende kerk wat skynbaar tot die reformatoriese tradisie behoort en reeds skakeling met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gesoek het. In die skakeling word versoeke gerig om bystand in die opleiding van predikante en die verskaffing van toerusting.
- * Hierdie verkenning geskied met inagneming van veral die finansiële eise wat dit noodwendig aan die Kerk sal stel.
- * In so 'n onderneming en ander wat mag ontstaan, word samewerking met die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika steeds in gedagte gehou.

Motivering:

As motivering vir sy aanbevelings ten opsigte van die strategie waarvolgens die Kerk sy sendingtaak behoort uit te voer, stel die Sendingraad die volgende sake:

- * Terwyl die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika 'n volkome selfstandige kerk is, staan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika basies in 'n ekumeniese verhouding tot mekaar. Die verhouding sluit egter steeds omvattende onderlinge hulpverlening in.
- * Naas die ekumeniese faset in die verhouding is daar ook 'n sendingmatige faset omdat die twee Kerke saam nuwe sendingterreine kan betree. In die lig daarvan besluit die Algemene Kerkvergadering om aan die Sendingraad op te dra om die volgende sendingterreine daadwerklik te ontgin:
 - ** Die blanke heidendom in Suid-Afrika in samewerking met die Raad vir Evangelisasie.
 - ** Die geografies- en kultuurbereikbare gebiede soos Botswana, Angola, Zimbabwe, Mosambiek en Swaziland saam met en afsonderlik van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika.
 - ** Die aktiewe deelname aan Bybelvertaling en Bybelverspreiding onder die volke van Suid-Afrika.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bespreek die riglyne oor sendingwerk en besluit daaroor.

7.

SENDINGONDERSOEKKOMMISSIE

WERKSAAMHEDE

Die Sendingondersoekkommissie het aandag gegee aan die volgende:

7.1

OPRIGTING VAN 'N SENDINGINSTITUUT

Daar is oorweging geskenk aan die volgende moontlikhede:

- * 'n Eie navorsingsinstituut aan die Fakulteit Teologie.
- * 'n Instituut aan die HTO.
- * Uitbreiding van die opdrag van Kital.
- * Inskakeling by ISWEN.
- * Navorsing via die departement Godsdiens- en Sendingwetenskap, Afdeling A, Universiteit van Pretoria.

Na oorweging van hierdie moontlikhede wil die Ondersoekkommissie soos volg

AANBEVEEL

- * Sendingnavorsing word binne die normale verband van die departement Godsdiens- en Sendingwetenskap Afdeling A aangepak. Vir dié doel is reeds 'n navorsingsprojek by die RGN geregistreer, te wete "Onderzoek na die sending van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika". Die departement het ook 'n lokaal en meubels beskikbaar gestel en 'n rekenaar bekom. Daar is sedert 1990 'n navorsings-assistent aangestel teen navorsingsfondse wat die departement in krediet gehad het. Indien meerdere fondse van die Raad van Finansies verkry kan word, kan die navorsingstempo bevorder word.
- * Vir die res van sy bestaanstydperk tree die Ondersoekkommissie as advies- en kontroleliggaam vir sendingnavorsing op. Mettertyd word 'n staande kommissie deur die Werkgroep Apostolaat vir dié doel benoem.

7.2

VERHOUDING SENDING-EVANGELISASIE

'n Studiestuk wat handel oor die verhouding: sending-evangelisasie is aan al die rade wat ressorteer onder die Werkgroep Apostolaat vir kommentaar gestuur. Na bestudering van die kommentaar wil die Ondersoekkommissie die volgende kerklike formulerings

AANBEVEEL

- * Die apostolaat van die Kerk word prakties in 'n verskeidenheid van onderskeie arbeidsterreine geïdentifiseer, soos byvoorbeeld: owerheid (wetgewing, gemeenskapstrukture ens), volksgenote, leerdwalendes, Rooms-katolieke, Jode, ander volke of kultuurgroepe in ons land (byvoorbeeld swart volke), ander godsdienstiges (byvoorbeeld die Islam, Hindoeïsme ens), ekumeniese bewegings ens.
- * Alhoewel alle apostolaatsarbeid missionêre arbeid of te wel sending is, is dit sinvol om prakties die sending op spesifieke arbeidsterreine by wyse van onderskeie benaminge aan te dui, soos byvoorbeeld: Kerstening van die volkslewe, evangelisasie van die volks-genote, herwinning van die leerdwalendes, hervorming van die Rooms-katolieke, getuieis teenoor die Jode, sending onder die volksvreemde of kultuurvreemde volke, verkondiging aan ander godsdienstiges, gesprek in die ekumene, vervulling van die priesterskap van die gelowiges en so meer.
- * Indien evangelisasie onder die apostolaat van die Kerk ressorteer, moet die apostolaatsinstansies van die Kerk wat op evangelisasie gerig is, ter wille van orde in die Kerk slegs volksgenote wat nie aan die Kerk behoort nie en dus kerkloos is, evangeliseer.

- * Dit bring mee dat die pastoraat van die Kerk die kerklos lidmate moet bearbei. Daarvoor kan die Kerk, behalwe die gewone kanale soos die normale opsig- en tugprosesse en die van huisbesoeke deur ouderlinge, leraars en diakens, ook spesiale bearbeidingstrukture oprig, soos herevangelisasiekommissies of werkgroepe vir die bearbeiding van kerklos lidmate.

7.3 Koördinasie van die apostolaatspoging

Tydens 'n gesamentlike vergadering van die Werkgroep Apostolaat en verteenwoordigers van die Sendingraad, Raad van Evangelisasie en Raad vir Godsdienste is vasgestel dat daar 'n behoefte bestaan aan skakeling en koördinerende tussen die rade wat by die Kerk se apostolaatspoging betrokke is. Die volgende word

AANBEVEEL

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hersien en omvorm die stelsel van werkgroepe sodat die werkgroepe naas hulle verslagskoördinerende funksie ook 'n koördinerend-inisiërende en begeleidende funksie kry. Vir dié doel moet die werkgroep jaarliks vergader.
- * Die indeling van rade by die werkgroepe word gemaak met die oog op sinvolle samewerking en praktykgerigte skakeling. Die werkgroep funksioneer nie net as 'n gerieflike verslagrubriek nie.
- * Die indeling van rade by werkgroepe word in die nuwe Reglementebundel weerspieël.

7.4 DIE BEELD VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK IN DIE SWART GEMEENSAP EN HOE DIT DIE SENDINGPOGING VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK OF DIE WERK VAN DIE HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA RAAK

Die Ondersoekkommissie het Prof A Wilkes van die departement Afrika-tale aan die Universiteit van Pretoria genooi om die Ondersoekkommissie oor sy indrukke oor hierdie saak in te lig. Hy is 'n lidmaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk en die skoonseun van wyle ds GHJ Marsman. Hy is die enigste blanke lid van die taalrade vir die Zoeloe-, Swazi- en Ndebelesprekendes en word hoog aangeslaan onder Nguni-taalgeleerdes. Hy is in daaglikse kontak met die topplaag van gesofistikeerde en akademiese swartmense en word dus geag in 'n goeie posisie te wees om die Ondersoekkommissie oor die beeld van die Nederduitsch Hervormde Kerk in dié kringe te adviseer.

Die Sendingkommissie van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika is ook versoek om 'n onbevange verslag oor die saak aan die Ondersoekkommissie te lewer. Die saak is ook op die laaste Algemene Kerkvergadering van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika bespreek.

Die Superintendent vir Volkskerke is versoek om 'n memorandum aan die Ondersoekkommissie te lewer waarin hy sy persoonlike indrukke oor hierdie saak weergee.

Na aanleiding hiervan wil die Ondersoekkommissie die volgende perspeksies wat uit die verskillende studiestukke en ondersoeke na vore gekom het, aanstip:

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk het 'n negatiewe beeld in die swart gemeenskap, meer onder die ingeligtes en minder onder die swakker ingeligtes. Die Nederduitsch Hervormde Kerk word allerweë gesien

as 'n apartheidskerk en almal weet van Artikel III. Laasgenoemde word as beledigend teenoor die swartmense ervaar, aangesien hulle dit ervaar dat hulle menswaardigheid en hulle status as mede-Christene ontken word. Hierdie negatiewe beeld word gereeld versterk deur insidente waar swartmense toegang tot begrafnis-eredienste of ander dergelike geleenthede van die Nederduitsch Hervormde Kerk geweier word, en wat telkens in die swart media weerklank vind. Dit word deur swartes as openlike rassisme vertolk.

Volgens prof Wilkes is die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika meestal onbekend, of word hulle gewoon as 'n aanhangsel van die Nederduitsch Hervormde Kerk beskou.

Dit help ook nie om die volkskerkgedagte te probeer verduidelik nie, want hulle verstaan dit moeilik.

- * Prof Wilkes het by implikasie verwys na 'n basiese rassisme wat in baie gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk leef. Ten spyte van besluite en riglyne van die Algemene Kerkvergadering wat daarop gemik is om insidente soos hierbo genoem, uit te skakel, het hy geen vrymoedigheid om swart gaste saam met hom na 'n erediens van die Nederduitsch Hervormde Kerk te neem nie, al het hulle hom al baie na eredienste van hulle kerke geneem. Hierdie gaste is beskaafde en gesofistikeerde mense wie se vriendskap en respek vir hom belangrik is. Wanneer 'n swart akademikus byvoorbeeld die naweek by hom aan huis deurbring, gaan hy gewoon nie kerk toe nie, omdat hy sy gas vernedering wil spaar. Nou word dit egter vir hom al meer van 'n probleem, aangesien hy die beeld kry van 'n kerklos persoon.

Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika is ook geweldig sensitief vir mediaberigte oor insidente, soos blyk uit hulle persverklaring tydens hulle laaste Algemene Kerkvergadering.

Hierteenoor bepleit hulle meer normale kontak tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk en die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika op alle vlakke, as 'n manier om verhoudinge te normaliseer. Die Superintendent stel dat "die afstand tussen die twee Kerke reeds daar begin waar die geleentheid ontbreek om vanuit verskillende kulture nouer kontak te maak."

- * Beide prof Wilkes en die Superintendent het verwys na 'n terughoudendheid onder lidmate om hulle verband met die Nederduitsch Hervormde Kerk in swart geselskap te openbaar. Prof Wilkes het spesifiek genoem dat hy geen vrymoedigheid meer het om oor geloof- of kerksake met die swartmense waarmee hy te doen kry, te praat nie, aangesien dit dan bekend word dat hy 'n lidmaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk is. Wanneer laasgenoemde gebeur, tree daar 'n stramheid in die gesprek in en ervaar hy dat hy as 'n buitestaander behandel word.

Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika se Sendingkommissie rapporteer dat "lidmate en ampsdraers nie trots is op hulle Kerk nie, daarom word deur sommige ringe die naam van die Kerk ontduik. Talle name word in plaas van die amptelike naam gebruik." Die Superintendent rapporteer dat daar in die Transkei en Natal van name gebruik gemaak word soos Zamafuthi Mission en Thuthuka Mission. "Lidmate wat later uitvind wat die werklike naam van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika is en van sy verbintenisse met die Nederduitsch Hervormde Kerk verdwyn gewoon van die toneel".

Die sending van die Nederduitsch Hervormde Kerk en die werk van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika kan nie anders as om negatief beïnvloed te word nie. Hierdie stelling is al meermale teenoor die Moderamen van die Nederduitsch Hervormde Kerk gemaak wanneer hulle gevra word waarom die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika nie groei nie.

- * Die volkskerkgedagte word afgewys. Die Superintendent skryf dat "waar die volkskerkgedagte deurdring, word dit gesien as 'n verskansende voortsetting van die apartheidsbeleid wat as die oorsaak van alle kwale in die anderskleurige wêreld gesien word." Die memorandum van die Sendingkommissie praat van "oorbeklemtoning van etnisiteit" en suggereer dat die Kerk se sendingwerkwyse deur politieke oorwegings bepaal word.

Uit die memorandum van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika se Sendingkommissie blyk 'n aandrang op kerklike eenwording tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk en die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika. Hierteenoor het prof Wilkes die opinie uitgespreek dat die swartmense waarmee hy kontak het, nie met kerklike eenwording behep is nie. Hulle is realisties oor die kultuurfaktor en die sin van kultuurgestempelde eredienste. Hulle sal byvoorbeeld nie eredienste in hulle eie taal en styl wil prysgee nie.

Om dieselfde rede meen hy is die vrees vir oorstroming deur swart lidmate ook ongegrond. Al wat die swart gelowige wil hê, is erkenning van sy menswaardigheid en 'n vryheid om self te kies.

- * Proff HG van der Westhuizen en E Engelbrecht het dit as hulle indruk meegedeel dat die Hervormde Teologiese Opleiding toeneemende vyandigheid in die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika ervaar. Die kritiek teen die HTO is dat dit nie voldoen aan die behoeftes en verwagtinge van die bediening in die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika nie. Gevolglik word daar vir sake soos voortgesette predikantstoerusting glad nie na die HTO gekyk nie.

In dieselfde verband pleit die memorandum van die Sendingkommissie vir "evangelisasievelddogte" as 'n meer geskikte werkwyse van lidmaatwerwing. Dit blyk dat hulle daarmee 'n werkwyse soortgelyk aan die van die onafhanklike swart kerke in gedagte het, dit wil sê dat waar 'n nuwe gemeente begin word, 'n tent opgeslaan word en daar op 'n charismatiese wyse te werk gegaan word totdat 'n groep van 'n paar honderd byeengebring is.

Dit kom dus daarop neer dat hulle toenemend 'n ander kerklike werkwyse en styl verkies as wat die HTO hulle geleer het. Prof SJ Botha het die mening uitgespreek dat as die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika sy eie teologiese opleiding kry, dit nie lank sal wees voordat die reformatoriese kerkgestalte van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika verdwyn nie.

Hierby moet ook nog 'n ideologies-teologiese aspek in aanmerking geneem word. Die bevrydingsteologie het reeds aan 'n sekere mate van gewildheid in die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika gewen. Dit is so dat dié Kerk nog amptelik standpunt inneem teen die bevrydingsteologie. Met sy laaste Algemene Kerkvergadering het die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika byvoorbeeld besluit om te volstaan met 'n besluit van 1988 se vergadering toe soos volg oor die Kairos-dokument geoordeel is:

Whilst we reject apartheid in all its forms, ecclesiastically and statutorily, we also reject categorically any form of revolution. Our task as a church will always be to pray for the government in the full understanding that it is a servant of God. ... The Kairos Document is therefore an unfinished and irresponsibly distributed document which any Christconfessing church should not accept.

Aan die ander kant het die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika besluit om lid te word van die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke, die vernaamste eksponent van dié teologie plaaslik. Daar is ook getuienis dat die bevrydingsteologie die steun van verskeie predikante en baie lidmate in die HKSA geniet.

Die HTO staan vierkantig teen hierdie neiging. Daarom kom die HTO onder kritiek uit dié oorde.

Terwille van die balans wil die Sendingondersoekkommissie die volgende opmerkings hierby maak:

- ** Die negatiewe beeld van die Nederduitsch Hervormde Kerk in die swart gemeenskap kan 'n gerieflike rooiskerm word waaragter laksheid of oneffektiewe werkwyses verberg word.
- ** Oor die gebruikmaking van ander name in Natal is daar onsekerheid, aangesien die ringsendingrade van Natal in die verlede beweer het dat die naam geen probleem is nie.
- ** Daar moet rekening gehou word met vyandige propaganda teen die Nederduitsch Hervormde Kerk, onder andere vanuit liberale Engelse geleedere en die swart bevrydingsteologie. Terselfdertyd verkeer die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika onder die attenties van die SARK en groepe wat daarmee geassosieer word.

Dit moet ook toegegee word dat ongelukkige insidente buite verhouding deur die media aangebied word en dat niks van gevalle gemaak word waar swartmense begrafnisdienste sonder voorval bywoon nie.
- ** Die swartman werk met 'n sosiale of demokratiese waarheidsbegrip en is oor die algemeen geneig om hom deur die meerderheidsopinie te laat meesleur.
- ** Die uitsluiting van Artikel III word deur die swartman waarskynlik skerper ervaar vanweë sy kulturele norme van openlikheid, mededeelzaamheid en samehorigheid. Dan is dit ook nog so dat die swartman hipersensitief geword het vir enigiets wat na rassisme klink of ruik.
- ** Die NG-Kerk het baie toegewings gemaak en selfs skuld bely, en tog verkeer hulle steeds onder 'n wolk van agterdog by hulle dogterkerke. Weliswaar moet toegegee word dat hulle beeld onder swartmense nie so negatief as die van die Nederduitsch Hervormde Kerk is nie, maar met die toegewings wat hulle gemaak het, kan 'n beter rendement verwag word. Hoeveel toegewings sal die Nederduitsch Hervormde Kerk moet maak om sy beeld reg te stel? Sal die wins hoegenaamd eweredig wees met die verlies?

- * Nogtans kan die slotsom nie vermy word dat 'n netelige situasie besig is om te ontwikkel nie. Die Nederduitsch Hervormde Kerk het vanweë sy negatiewe beeld in die swart gemeenskap 'n verleentheid vir sommige lidmate van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika geword. Die Nederduitsch Hervormde Kerk is, naas die Afrikaanse Protestantse Kerk, die enigste kerk wat geen toegewing aan die nuut-opkomende sosiale en politieke orde gemaak het nie. Ten regte of onregte het hy die simbool van kerklike "apartheid" en kerklike rassisme in Suid-Afrika geword en hoe langer hy weier om te verander, hoe meer word hy die enigste simbool van 'n sosiale bedeling en houding wat deur die swart bevolking van Suid-Afrika met wrewel onthou word. Hierdie toedrag van sake kan die belange van die Kerk op meer as net die sendingsterrein in gedrang bring.

Die Ondersoekkommissie wil bogenoemde persepsies wat uit sy ondersoek voortgevloei het aan die vergadering meedeel. Die Kerk behoort ten minste in sy verdere sendingbeplanning daarmee rekening te hou.

7.5 TENTMAKERBEDIENING

Die Ondersoekkommissie het studiewerk oor die tentmakerbediening soos dit by Paulus gefunksioneer het, gedoen. Uit die studie blyk dit dat Paulus tentmakery slegs by wyse van kort tussenposes beoefen het, en dan onder andere om 'n finansiële bydrae tot die versorging van die armes te kan lewer. Volgens die Pauliniese beeld is die "tentmaker-predikant" dus iemand wat sy ganse lewe aan die bediening wy, terwyl hy sy eie lewensstog voorsien.

In die lig van die projekte wat die Ondersoekkommissie onderneem het, maar nog nie behoorlik op dreef gekry het nie, en nuwe sake wat die Ondersoekkommissie graag wil ondersoek, word

AANBEVEEL

- * Die Ondersoekkommissie se opdrag word met 'n verdere termyn verleng.
- * Die vergadering handel oor werk van die Sending Ondersoekkommissie.

GETUIENIS TEENOR OORHEID EN VOLK

8. RAAD VIR MAATSKAPLIKE SAKE

8.1 WERKSAAMHEDE

Die Raad gee die volgende opsommings van studiestukke en aanbevelings aan die Algemene Kerkvergadering deur vir kennisname en besluitneming:

8.1.1 TRANSSEKSUALISME

Inleiding

Transseksualisme word geklassifiseer onder die noemer van Geslagsidentiteitsversteurings. Wanneer die begrip "Geslagsidentiteit" gebruik word, word daar meer spesifiek na drie komponente verwys wat saam die geslagsidentiteit vorm naamlik: die kerngeslagsidentiteit, die geslagsrolidentiteit en die seksuele oriëntasie.

Die kerngeslagsidentiteit is die oortuiging van die individu dat hy tot 'n spesifieke geslag behoort.

Die geslagsrolidentiteit dui op die individu se manlikheid of vroulikheid.

Die seksuele oriëntasie is die individu se keuse van iemand van die teenoorgestelde of eie geslag vir seksuele bevrediging.

'n Geslagsidentiteitversteuring kom voor wanneer die kerngeslagsidentiteit, die geslagsrolidentiteit en meestal ook die seksuele oriëntasie in disharmonie met die biologiese geslag is.

Uit navorsing is vasgestel dat die belangrikste kenmerke van hierdie versteuring 'n volgehoue ongemak en gevoel van ontoepaslikheid omtrent sy/haar geslag by iemand wat reeds puberteit bereik het, is.

Transseksualiste voel dat die natuur 'n fout begaan het met hulle geslag, dat die geslag waartoe hulle psigies behoort, heeltemal reg en normaal is, maar dat hulle anatomiese geslag nie daarby aanpas nie. Die manlike transseksualis sal byvoorbeeld verklaar dat hy 'n vrou is en die vroulike transseksualis dat sy man is.

Die Psigologie Woordeboek van Gouws beskryf transseksualisme as die verskynsel dat biologies-normale individue oortuig is dat hulle eintlik tot die teenoorgestelde geslag behoort. Dit gaan gepaard met die kompulsie om hul geslagorgane (deur middel van operasies) algemene voorkoms en sosiale status in die van die teenoorgestelde geslag te verander.

Definisie van transseksualiteit

Ten einde nog meer duidelikheid oor die begrip Transseksualiteit te verkry kan kortliks ook op die volgende definisies gewys word.

"A transsexual is a person who feels himself consciously and unconsciously to belong to the opposite sex while not denying his sexual anatomy" (Stoller, 1968)".

Edgertan et al, (1970) omskryf die term soos volg:

"The term transsexualism has now been widely accepted in the medical literature as designating that psychiatric syndrome which is characterized by the individual's attempts to deny and change his (or her) biological sex and to thus achieve and permanently maintain the opposite gender identification".

Vervolgens omskryf Green en Money (1969) transseksualiteit soos volg:

"Transsexualism: behaviorally, it is the act of living and passing in the role of the opposite sex, before or after having obtained a hormonal, surgical and legal sex reassignment: psychically, it is the condition of people who have a conviction that they belong to the opposite sex and are driven by a compulsion to have the body, appearance and social status of the opposite sex".

Die populêre beskrywing van die toestand is 'n gevangene in die liggaam van die verkeerde geslag.

Transvestisme is nie dieselfde term as transseksualiteit nie.

Transvestisme word gekenmerk deur 'n kompulsiewe begeerte om vroueklere te dra en hierdie gedrag bring seksuele behoeftebevrediging mee.

Oorsake van transseksualiteit

Daar is tans geen klaarheid oor die oorsaak van die toestand nie. Daar word steeds debatteer of dit aangebore, aangeleer of 'n kombinasie van beide faktore is.

Vanuit die sielkunde is daar verskillende teorieë oor die oorsake, onder andere dat transseksualiteit as gevolg van faktore rondom die moeder-kind-verhouding ontstaan of dat "geslag" aangeleer word deur middel van die ouers se hantering van die kind of dat transseksualiteit ontstaan as gevolg van die kind se kognitiewe aktiwiteite rondom persepsie, kennis en begrip van geslag en geslagsrolle.

Daar bestaan ook verskeie biologiese modelle rondom die oorsake van transseksualiteit.

Transseksualiteit word dikwels suiwer net as 'n mediese probleem gesien en behandel as 'n objektiewe siektetoestand. Dit word as ongeneeslik beskou sonder 'n geslagsveranderingoperasie. Hierdie definiering van transseksualiteit as 'n siektetoestand impliseer 'n biofisiese oorsaak van die probleem. Daar is egter tot op hede geen biologiese oorsaak vir die toestand gevind nie en transseksualiste is dikwels biofisies normaal en gesonde individue.

Vanuit die bogenoemde blyk dit duidelik dat daar geen finaliteit oor die moontlike oorsake van die probleem is nie. Wat wel duidelik na vore kom is dat dit nie net 'n mediese of sielkundige probleem is nie maar ook 'n sosiaal-etiese probleem.

Navorsers soos Brazier versoek dat die toestand as 'n "dis-ease" eerder as 'n "disease" gesien word.

Behandeling van transseksualiteit

In die behandeling van transseksualiteit, is geslagsverandering 'n algemene behandelingsmetode. Medies (chirurgies) gesproke kan die geslag van 'n persoon met sukses verander word.

Die werklike redes vir geslagsverandering is nie altyd duidelik nie. Die motivering vir die operasies kan veel breër wees as bloot om deel van die ander geslag te word. Dieperliggende motiverings vir geslagsverandering is ook om psigo-sosiale probleme op te los, angs rondom geslagongemak (genderdiscomft) op te hef, die stigma van homoseksualiteit te ontduik en om sosiale isolasie te voorkom.

Op hierdie punt moet daar egter ook onderskei word tussen geslagsorgaanveranderingoperasies en geslagsorgaanhersteloperasies. Laasgenoemde, hou verband met die term interseksualiteit of kan as Hermafroditisme geklassifiseer word.

Die woord hermafroditisme is afgelei van Hermaphroditos, die tweeslagtige Griekse god, spruit van Hermes en Aphrodite. Die term ware hermafroditisme word tans gebruik om persone wat beide ovariale en testikulêre weefsel besit, te beskryf, alhoewel dit eintlik streng gesproke insinuer dat daar reprodutiewe funksies saam met die tweeslagtige

geslagsorgane teenwoordig is. Waar 'n individu gonades van die een geslag saam met sekondêre geslagsapparaat van die teenoorgestelde geslag het, word die term pseudohermafroditisme gebruik. As die gonades testisse is, word die individu as 'n manlike pseudohermafrodiët beskou; as die gonades ovariums is, is die persoon 'n vroulike pseudohermafrodiët.

Sulke persone word chirurgies gehelp om eenslagtig te wees. 'n Geslagsorgaanhersteloperasie word op so 'n persoon gedoen wat bloot neerkom op die herstel van 'n liggaamsgebrek. Navorsers is van mening dat geslagsorgaanhersteloperasies min psigiese probleme meebring.

In die geval van geslagsorgaanveranderingsoperasies is dit egter anders. Hoewel die toestand medies gesproke suksesvol behandel kan word, word die sielkundige aanpassing en sosiale aanvaarbaarheid bevraagteken. Geslagsveranderingsoperasies is by sekere hospitale gestaak weens die onsekerhede rondom suksesvolle maatskaplike aanpassings van die pasiënte.

Die wederkerigheid en eenheid van die gesin as sisteem impliseer dat enige verandering ten opsigte van een lid ook 'n invloed op die gesin het. Geslagsverandering het dus ook 'n geweldige invloed op die gesin van herkoms. Sodanige ingreep is dikwels traumaties en uiters ontwrigtend vir die gesin.

Enkele opmerkings oor Transvestisme

Die begrip Transvestisme beteken eintlik in wese "Kruiskleding". Navorsing toon dat die toestand net by mans voorkom en dit word primêr gekenmerk deur herhaalde en intense seksuele drange en fantasieë rakende kruiskleding.

In sommige gevalle word kruiskleding bloot beoefen om die seksuele gratifikasie wat dit bied, terwyl dit in ander gevalle weer gebruik word as voorspel tot koïtus.

Aangesien transvestiete in hoogs uitsonderlike gevalle vir psigiatrisiese of psigologiese of pastorale hulp aanmeld is daar nog baie min navorsing oor hierdie psigoseksuele versteuring gedoen.

Transseksualiteit in die lig van die Skrif

Die Skrif beklemtoon die uniekheid van die mens in God se skepping. Die mens, as liggaam en siel, word gekwalifiseer as verwant aan twee wêreldes, die stoflike en die geestelike. Maar liggaam en siel is dan nie twee substansies wat onafhanklik van mekaar en as toevallige toevoeging tot mekaar staan nie. Die siel verwerklik sigself deur die liggaam, sodat beide aspekte van die mens op 'n onomkeerbare wyse op mekaar betrokke is, en ons dus ook kan sê dat die psigiese somaties gebonde en die somatiese psigies gebonde is.

In die Skrif word die liggaam nie op geringskattende wyse aan die mens verbind nie. Dit word aangedui as tempel van die Heilige Gees (1 Kor 3: 16, 17). Dit is ook vir verheerliking bestem (1 Kor 15: 35). Daarom word telkens in die Nuwe Testament gewaarsku teen die losmaak van die liggaam uit die psigosomatiese eenheid (Rom 13: 13; 1 Kor 6: 10; 1 Kor 6: 18-20; Gal 5: 13; Efes 5: 18). Die liggaam word juis erken as die instrument waarmee die mens sy lewe gestalte gee (Rom 12:1; 1 Kor 6: 12 e.v.).

Van die mens as unieke skepsel van God word uitdruklik getuig dat hy geskape is na die beeld en gelykenis van God (Gen 1: 27; 5: 1; 9: 6; Efes 4: 24; Kol 3:10). Dit beteken dat die mens deur God geskape is om 'n spieël van sy bestaans- en handelswyse te wees. Die ganse mens, na sy siel en liggaam, na sy vermoëns, kragte en gawes, is beeld van God. Die beeld-van-God-karakter van die mens is ook 'n analogia relationes. God, as God-in-verhouding, skep die mens, wat sy beeld moet vertoon, as mens-in-verhouding. Kragtens sy skepping deur God, is hy eerstens geroep om in verhouding tot sy Skepper te staan. Maar ook in horisontale sin is die mens nie selfgenoegsaam nie. Hy is betrokke by 'n medemens. Sy lewe saam met sy naaste is bestem om 'n weerspieëling te wees van sy lewe saam met God. Ook die mens se verhouding tot die geskape wêreld, ja ook tot homself, is deel van sy skeppingstruktuur. In sy wydste omvang is die mens geroep om in dialogiese verhouding tot God, die geskapene, sy medemens en homself, iets van die Goddelike bestaanswyse te weerspieël. Voorop staan die verhouding tot God. Daarmee word die ander verhoudings nie gerelativeer nie, maar die verhouding tot God is in al die ander verhoudings van beslissende en allesomvattende karakter.

Die mens, as geskapene na Gods beeld, word in Gen 1:27 ook gekwalifiseer as manlike en vroulike mens. Nieslegs die mens as genus word gekwalifiseer as beeld van God nie, maar ook in twee-eenheid van man en vrou. Hoewel die beeld van God nie opgaan in die man/vrou-verhouding nie, mag daarmee nie uit die oog verloor word hoe intens laasgenoemde daardeur belig word nie. Die eerste en oorspronklike vorm van medemenslikheid is inderdaad die betrekking tussen man en vrou. Hulle is teenoor mekaar gestel en hoort juis daarom bymekaar.

'n Duidelike onderskeid word in die Skrif tussen man en vrou gehandhaaf en hierdie onderskeid is eerstens 'n geslagsonderskeid sodat die menslike seksualiteit en geslagtelike differensiasie 'n fundamentele skeppingsmatige struktuur daar stel. Kragtens hulle skepping na die Beeld van God is 'n man en is 'n vrou. As mense in die menslike is hulle gelyk maar in die geslagtelike is hulle ongelyk. Die een het iets en is iets wat die ander nie het nie en nie is nie. Uit hierdie God-gewilde verskil van die geslagte, ontstaan die betrokkenheid van geslagte op mekaar (Gen 2: 18 v.v).

In die lig van die voorafgaande maak die Raad vir Maatskaplike Vraagstukke die volgende aanbevelings:

AANBEVELINGS

- * Die Kerk onderskei tussen geslagsorgaanherstel- en geslagorgaanveranderingoperasies.
- * Die Kerk aanvaar dat geslagsorgaanhersteloperasies in orde is aan gesien dit bloot 'n liggaamsgebrek is wat herstel word.
- * Die Kerk besluit dat geslagsorgaanveranderingoperasies ongewens is en deur wetgewing ontmoedig behoort te word omdat dit fisies en psigies onbehoorlik is om 'n man in 'n vrou te verander of andersom.
- * Die Kerk beklemtoon die feit dat persone wat 'n geslagshersteloperasie ondergaan het sowel as 'n geslagsveranderingoperasie 'n buitengewoon groot verantwoordelikheid aan die pastoraat stel.
- * Die Kerk veroordeel transvestisme as 'n ongewenste seksuele bedryf en volg in sy versorging van die transvestiet 'n multi-dissiplinêre benadering.

8.1.2 KUNSMATIGE INSEMINASIE

Inleiding

Die vraag na 'n standpuntinname van die Kerk ten opsigte van kunsmatige inseminasie in al sy vorme is 'n vraag na etiese riglyne vir die toepassing van nuwe ontwikkeling op die gebied van die mediese tegnologie. As sodanig verskil die vraag in wese nie van enige ander vrae wat opgeroep word deur nuwe ontwikkelinge op watter lewensgebied ookal nie. Die benadering van die Kerk ten opsigte van sulke sake moet een wees wat sover moontlik rekening hou met alle feitelike, emosioneel-psigo-logiese en sosiologiese fasette wanneer die norm van die Skrif daarop aangelê word. Die Woord van God moet tot gelding gebring word in 'n bepaalde werklikheid waarin (gelowige) mense 'n behoefte het aan leiding met betrekking tot verskynsels wat hulleself in sekere omstandighede aanbied as geleenthede. Daarom moet die Kerk daarteen waak om te verval in komplekse kasuïstiese beredenerings wat uiteindelik alle voeling met die werklikheid verloor.

Die posisie van die Kerk moet in hierdie verband gedefinieër word:

- * Die Kerk is 'n instelling wat sy bestaan grond op geloof. Dit beteken dat hy die ontstaan, bestaan en toekomstige lotgevalle van die wêreld toeskryf aan 'n Realiteit (God) wat nie deel is van die alledaagse werklikheid nie. Beide sy bestaansvorm én die gesindheid en interaksie van sy lede word ordelik gereël deur die toepassing van 'n norm of kode (die Bybel), wat aanvaar word as gesagvolle uitdrukkings- vorm van die wens en wil van God. Hierdie norm of kode (die Bybel) dra uiteraard nie dieselfde gesag buite die Kerk as daarbinne nie. Daarbenewens kan verskillende Christelike kerklike denominasies ook nog van mekaar verskil wat die beoordeling van bepaalde sake betref. Sodoende word die trefkrag en trefwydte van hulle uitsprake beperk. In 'n breër samelewingsopset het kerklik-etiese uitsprake dus slegs relatiewe relevansie.
- * Die Kerk moet gevolglik aanvaar dat sy riglyne vir die toepassing van bepaalde (nuwe) ontwikkelinge nie noodwendig vir die totale samelewing tot gelding gebring kan word, bv. deur middel van wetgewing nie.
- * Tog kan die Kerk nie anders nie as om, uit hoofde van sy interpretasie en aanvaarding van die pre-reflektiewe kennis waarop hy die bestaan van die werklikheid baseer en grond, en aan die hand van die norme waarvolgens hy sy eie bestaan en gedrag struktureer, 'n mening te vorm en uitspraak te lewer oor alle sake wat in die lewe van sy lidmate mag voorkom. Hierdie mening of riglyne van die Kerk moet altyd gevorm word aan die hand van die uitleg en interpretasie van sy norm, naamlik die Bybel.
- * Nou is dit duidelik dat die Bybel, wat in terme van sy ontstaan eeue van ons verwyderd is, geen kennis kan dra van moderne ontwikkelinge nie, en daarom ook geen direkte uitsprake daaroor maak of kan maak nie. Die Kerk is dus daarop aangewese om by wyse van afleiding 'n etiese uitspraak oor moderne aangeleenthede uit die Bybel te formuleer. Hierdie feit alleen behoort te maan tot uiterste versigtigheid. 'n Blote verskil in die invalshoek waarmee 'n saak benader word, kan totaal uiteenlopende resultate tot gevolg hê. Dit vereis van die kerk dat hy, sonder om sy norm prys te gee, nie-skematies en innoverend die probleme van sy tyd sal aanspreek, en so sal verhoed dat hy totaal van die werklikheid verwyderd raak.

Die probleem

In Gen 1:28 word die volgende opdrag aan die mens gegee: "Wees vrugbaar, word baie ...". In Ps 127:3 word na kinders verwys as "geskenke van die Here", en in Ps 128, nadat daar oor vrou en kinders gepraat is, word in vers 4 gesê: "Kyk, so word die man geseën wat die Here dien".

Uit hierdie gedeeltes, en ander plekke waar daar feitlik vanselfsprekend oor kinders gepraat word, blyk dat die Bybel dit as die normale ag dat daar kinders uit 'n huwelik gebore word.

Daarteenoor word kinderloosheid as abnormaal beskou, en ook so deur die samelewing en die betrokkenes ervaar (vergelyk Gen 16:1-5; 17:15; 29:31; 30:1, 22, 23; 1 Sam 1:6-8, 16, 27-28; Lk 1:25, 58). Daar is selfs aanduidings dat kinderloosheid as 'n straf van God beskou is (vergelyk. 2 Sam 6:23).

Hedendaags geld kinderloosheid nog steeds in 'n groot mate as die abnormale, en egpare beleef dit selfs dat hulle in 'n belangrike opsig gefaal het indien hulle nie kinders kan hê nie. Dit kan ook 'n uiters nadelige effek hê op 'n huweliksverhouding en op sosiale aanpassing. Daarom het kinderlose egpare dikwels 'n intense behoefte daaraan om 'n kindjie te bekom (vergelyk Van Delft 1983:13-28).

Alternatiewe vir kinderlose egpare

* Aanneming

'n Aangenome kind is 'n kind wat volgens die Kinderwet vir aanneming beskikbaar gestel en deur aanneemouers aangeneem word.

Dit gebeur wanneer wees-, verwaarloosde of buite-egtelike kinders beskikbaar word om wetlik as 'n eie kind aangeneem te word.

Daar bestaan twee wyses van aanneming:

- * Openbaarmakende aanneming - dit is wanneer die identiteit van die biologiese ouers en die aanneemouers wedersyds bekend is. Kinders van familieleden of uit 'n vorige huwelik word gewoonlik op hierdie wyse aangeneem.
- * Nie-openbaarmakende of geheimhoudende aannemings - dit beteken dat die identiteit van die aannemende ouer nie aan die biologiese ouer bekend is nie.

* Mediese hulp

Hier is daar verskillende opsies:

- ** Hormoonbehandeling om fertiliteit te verhoog.
- ** Remediërende chirurgie
- ** Kunsmatige inseminasie:
 - In Vitro-bevrugting: waar die eiersel van die moeder onder gekontroleerde laboratoriumtoestande bevrug word met die saad van die vader, en dan weer teruggeplaas word in die baarmoeder (KIE=kunsmatige inseminasie met eggenoot se eie saad).

- waar die eiersel bevrug word met die saad van 'n skenker (KIS=kunsmatige bevrugting met skenkersaad).
- waar die eiersel bevrug word met die saad van die vader, en dan teruggeplaas word in 'n ander vrou as die biologiese moeder (surrogaatmoederskap).

Kinderloos

- * Die egpaar kan verkies om kinderloos te bly.

Standpunte van die onderskeie kerke

Al die kerke waardeer aanneming positief, en wel op grond van Bybelse uitsprake wat die reg van weeskinders beskerm.

KI berus op die valse veronderstelling dat egpare kinders nodig het om gelukkig te wees, en dat KIS help om hierdie geluk te verkry.

Protestantse kerke

Wat die Protestantse kerke betref, wissel die menings van uiters konserwatief tot liberaal. Die meer konserwatiewe kerke wys KIS af op die volgende gronde (Van Delft 1983:146):

- * Die huwelik se primêre doel is nie om voort te plant nie.
- * Die Skrif veroordeel en verdoem nie kinderlose egpare nie.
- * Die tussenkoms van skenkersaad benadeel die band van liefde en toewyding van die egpaar.
- * Kinderloosheid is God se wil en 'n egpaar moet hulle daarin berus.

Die NG Kerk

Die NG Kerk het die volgende besluite geneem in verband met KIS:

- * Hoewel daar by KIS nie sprake is van owerspel in die normale sin van die woord nie, is die saad van 'n derde tog verantwoordelik vir die verwekking van 'n kind wat nie uit daardie huwelik voorkom nie. Dit word beskou as "tegniese owerspel".
- * Die riglyn wat hier aanvaar moet word is nie die motief van naaste-liefde nie, maar die handhawing van die huwelik as instelling van God. Na sy wese verdra die monogame huwelik nie die tussenkoms van 'n derde nie, selfs op sodanige kliniese en tegniese wyse.
- * Die ontvangs van saad kan nie vergelyk word met die ontvangs van 'n orgaan nie, aangesien lewe daardeur gewek word. Dit is daarom ook nie vergelykbaar met die aanneming van 'n kind nie.
- * Die benaming "terapeutiese" KI moet as bedenklik beskou word, omdat siekte nie ter sprake is nie.

Die NH Kerk

Die NH Kerk hanteer kunsmatige inseminasie op dieselfde vlak as hormoonbehandeling en remediërende chirurgie en naamlik as 'n metode van die mediese wetenskap wat kinderlose egpare tot hulp kan wees. KIS word soos volg beoordeel:

- * Kunsmatige heteroloë inseminasie is nie sleg omdat dit "onnatuurlik" is nie. "Natuur" is nie die maatstaf van wat goed of sleg is nie, maar dit wat God in die Bybel sê. (Dit is kritiek op die Roomse standpunt oor die "natuurwet".)
- * Dit is ook nie sleg/goed omdat dit sielkundig vir die egliede sleg/goed is nie. Weer eens is die maatstaf die Bybel.
- * Daar vind indirekte geslagsgemeenskap tussen die skenker van die saad en die ontvanger plaas. "Die verskaffer kan nie saad lewer sonder 'n sekere geslagsdaad nie, terwyl die vrou dit nie kan ontvang sonder 'n sekere geslagsbemoëing nie. Daar kom 'n derde persoon in die eenheid van man en vrou" (Engelbrecht 1982).
- * Die liggaam wat 'n tempel van God is word deur die skenker geskend wanneer saad vir KIS geproduseer word. Ook die vrou skend haar liggaam want dit behoort nie aan haarself of andere nie, maar aan haar man. Wanneer sy haar liggaam tot beskikking van die saad van 'n ander stel, verbreek sy hiermee die Bybelse leer oor haar liggaam en oor die huwelik.
- * Indien 'n skenker getroud is, verbreek hy sy eie huwelikseenheid in die sin waarin God die eenheid sien.
- * KIS is hoerery, al is dit dan ook op ongewone wyse. Dit is geestelike hoerery.

Beoordeling van kerklike standpunte

Die Rooms-Katolieke Kerk

Rome baseer sy standpunt op die feit dat God die monogame huwelik gewil en ingestel het. Hiermee stem ander kerke ooreen. Sy interpretasie van die betekenis van hierdie feit verdien egter verdere aandag.

Die standpunt van die Rooms-Katolieke Kerk neig daartoe om die liggaamlike as boos te beskou, soos blyk uit die askese ideaal en die priesterseleibaat. Dit impliseer dat die seksuele in 'n negatiewe lig gesien word. Daaruit kom die standpunt ook voort dat die seksuele binne die huwelik slegs 'n prokreatiewe funksie het. Gevolglik word voorbehoedmiddels, sterilisasie, masturbasie, KIE en KIS veroordeel as strydig met die wil van God.

Luther het reeds daarop gewys dat die Bybel, en veral die Nuwe Testament, die huwelik in 'n veel meer positiewe lig sien. Protestantse kerke handhaaf dus dat die seksuele aspek van die huwelik beide 'n prokreatiewe en 'n rekreatiewe funksie het, en dat die Roomse standpunt met betrekking tot voortplanting as die enigste ware motief vir seksuele gemeenskap, onaanvaarbaar is.

Met betrekking tot Rome se argument dat deur KIE, KIS en ander verwante sake die sg. "natuurwet" oortree word, kan die volgende gesê word:

Die beantwoording van etiese vrae op grond van "skeppingsordeninge" wat uit die natuur van die mens sigbaar word, veronderstel dat hierdie natuur vir eens en altyd deur God vasgelê is. So ontstaan daar 'n sisteem van die "natuurreg" wat herkenbaar is deur die rede sonder openbaring. Volgens Protestantse siening is dit 'n onhoudbare stand-

punt. Daarbenewens ontstaan die logiese vraag dat as erns gemaak word met die sondeval, dan is die "natuur" van die mens tog immers 'n verdorwe natuur, en kan dit kwalik tot maatstaf van Godgewilde optrede gemaak word.

Die NG Kerk

Besluite

Wat die besluite van die NG Kerk betref, die volgende:

- * Die redenasie dat die verwekking van 'n kind deur middel van skenkersaad beskou kan word as "tegniese owerspel", is onaanvaarbaar. Owerspel word in die Bybel duidelik aangedui as die aanknoop van 'n buite-egtelike verhouding, of ook as die begeerte van een van die huweliksgenote na iemand anders as sy/haar eie man/vrou. Geeneen is hier ter sprake nie. Hierdie standpunt vertoon 'n redenasie wat beïnvloed is deur die emosionele identifikasie van kunsmatige bevrugting met die geslagsdaad.
- * Dit is onwaar dat KIS noodwendig moet beteken dat 'n derde persoon die huwelik binnekom. Gevolglik hoef die handhawing van die huwelik as instelling van God nie te bots met die toepassing van KIS nie, en kan die motief van naasteliefde inderdaad 'n rol speel.
- * Na aanleiding van wat reeds gesê is hoef die ontvangs van saad nie vergelyk te word met die ontvangs van 'n orgaan nie. Indien die psigo-sosiale nood wat deur kinderloosheid teweeggebring word, erken word, kan daar op die vlak van moontlike oplossings na die saak gekyk word en word analoë vergelykings onnodig. As oplossings vir die onderhawige probleem is daar egter beslis 'n basis van vergelyking tussen aanneming en KIS.
- * In die lig van gegewens hierbo is dit dan wel moontlik om te praat van "terapeutiese" KI. Die blote feit dat daar aanvraag is na kinders vir aanneming, sowel as aanvraag na KIS, dui op die traumatiese effek van kinderloosheid.

Die oorsaak van kinderloosheid waarvoor KIS 'n oplossing bied, is toe te skryf aan 'n fisiologiese disfunksie by die man. Dit is 'n afwyking van die normale, en die enigste wyse waarop so 'n egpaar kinders sou kon hê, is deur aanneming of KIS. In hierdie opsig kan KIS dus 'n terapeutiese uitwerking op 'n "abnormale", in die sin van kinderlose, huwelik hê.

Die NH Kerk

Beoordeling van standpunte

- * Die verwysing na "indirekte geslagsgemeenskap" is ewe min van toepassing as "tegniese owerspel" by die NG Kerk, en so ook die kwessie van 'n derde persoon wat die huwelik sou binnekom.
- * Indien die skenk van saad 'n skending van die liggaam as tempel van God sou wees, sou dieselfde gesê moes word oor die skenk van 'n orgaan, bv. 'n nier. Hoe die vrou haar liggaam skend wanneer sy die saad ontvang, is onduidelik. Die beskikkingsreg van haar man oor haar liggaam kom hoegenaamd nie in die gedrag nie. Trouens, in die besluit om 'n kind op hierdie wyse te bekom, tree hulle juis as 'n eenheid op, net soos byvoorbeeld in die geval van aanneming van

kinders uit 'n vorige huwelik of in die geval van aanneming van 'n vreemde kind. Dit is 'n besluit wat bewustelik en gesamentlik geneem word, soos dit hoort in die huwelik.

- * Wat die verbreking van sy huwelikseenheid deur die getroude skenker betref, sou hier tog sekerlik eers 'n beoordeling van motiewe moes plaasvind. Indien die man saad sou skenk sonder die medewete en instemming van sy vrou, kan dit wel 'n verbreking van die eenheid van die huwelik inhou. Indien dit egter 'n gesamentlike besluit is vanuit 'n altruïstiese motief, hoef daar geen verbreking van die eenheid plaas te vind of selfs veronderstel te word nie.

Tog moet toegegee word dat daar 'n menigte reeds voorsiene én onvoorsiene wanpraktyke uit die proses van saadskenking kan voortspuit (byvoorbeeld superteling, inteling, ongewenste eksperimente, mensehandel, ens). Hoewel die moontlike wanpraktyke nie die uitgangspunt van beoordeling in hierdie geval behoort te wees nie, moet die kerke juis betyds daarteen waarsku, sodat effektiewe maatreëls getref kan word om dit te bekamp.

- * Dat KIS as "hoerery" bestempel word, is 'n aanduiding van die emosionele geladenheid waarmee die saak benader word.

Gevolgtrekking

Uit wat tot dusver gesê is, kan die volgende gevolgtrekkings opsommen-derwys gemaak word:

- * Kinderloosheid is 'n abnormale verskynsel.

Kinderloosheid is 'n abnormale verskynsel in die samelewing. 'n Ondersoek van Bybelse uitsprake in die verband toon dat dit in daardie tyd ook as abnormaal beskou is (vgl punt 2). Infertiliteit as oorsaak van kinderloosheid kan op twee maniere beskou word: eerstens, as 'n kliniese toestand, en tweedens, as 'n psigo-sosiale afwyking.

- ** Infertiliteit as kliniese toestand.

Infertiliteit as kliniese toestand dui op 'n abnormaliteit in die voorplantingsstelsel as gevolg van een of ander siekte of oorerflike toestand. Die doel van mediese behandeling is om swangerskap te weeg te bring sodat die egpaar (geneties) hulle eie kind kan verwag. Dit kan bereik word op 'n natuurlike wyse, of deur kliniese metodes soos in vitro-bevrugting.

- ** Infertiliteit as psigo-sosiale afwyking

Wat infertiliteit as psigo-sosiale afwyking betref, veroorsaak infertiliteit 'n krisis wat tot gevolg het dat die betrokke egpaar 'n eksistensiële vakuum beleef waarin die lewe sy betekenis kan verloor.

Dit blyk dus dat 'n kinderlose egpaar in elk geval bystand en begeleiding nodig het ten opsigte van hulle kinderloosheid. Eers wanneer hulle hulle toestand aanvaar het, en hulle verhouding teenoor mekaar en binne die huwelik geherdefinieer het, kan hulle geadviseer word oor die alternatiewe met betrekking tot die bekom van kinders al dan nie.

Op grond van uitgebreide en deeglike studie oor hierdie saak, maak die Raad vir Maatskaplike Sake die volgende

Ten slotte word uitdruklik gestel dat die voorafgaande argumente nie gevoer is vanuit die vertrekpunt dat die doel die middel heilig nie. Die invalshoek van die beredenerings is eerstens dat kinderloosheid raakgesien en erken word as eksistensiële probleem met sosiale, psigologiese en religieuse fasette. Tweedens, dat aandag geskenk word aan moontlike oplossings vir die probleem, en laastens, dat wanpraktyke wat moontlik uit die gekose oplossings mag voortspruit, beperk word deur omvattende en effektiewe kontrolemaatreëls.

AANBEVELINGS

- * Die Kerk gee vir homself rekenskap of die probleem van kinderloosheid in sy midde behoorlik hanteer word.
- * Ddie Kerk erken KIS as 'n keuse alternatief vir kinderlose egpare naas aanneming, met die voorbehoud dat afdoende kontrolemaatreëls rakende dié praktyk ingestel word.
- * Die Kerk verkry inspraak op die paneel wat kinderlose egpare wat KIS gekies het, moet begelei.
- * Die Kerk maak gebruik van kundiges in sy midde ten opsigte van die uitwerk van kontrolemaatreëls vir hierdie praktyk, asook om 'n bydrae te lewer by die formulering van wetgewing in hierdie verband.
- * Die Kerk rus sy maatskaplike werkers behoorlik toe om kinderlose egpare in die keuse van KIS te begelei, en om nasorg by sulke gesinne te kan lewer.

8.1.3 DIE KERK EN HOMOSEKSUELE PERSONE

Uitgangspunte

- * Dit het al gebruik geword om nie meer ongedifferensieerd van homoseksualiteit of homoseksuele persone te praat nie. 'n Onderskeid word gemaak tussen homoseksualiteit en gay-wees. Hieronder word verstaan dat pseudo-homoseksualiteit verkeerd is, terwyl kernhomoseksualiteit as aanvaarbaar beskryf word. Die gevolg is dat 'n waarde-oordeel uitgespreek word oor homoseksualiteit en gay-wees. Homoseksualiteit is verkeerd omdat dit teennatuurlik deur heteroseksuele persone beoefen word. Hierteenoor is gay-wees natuurlik en word dit as 'n gegewenheid gesien wat in 'n vaste verhouding geoorloof is. Die Kerk wil nie aan hierdie semantiese spel deelneem nie omdat dit nie Bybels is om 'n deel van die mens te probeer ontsondig nie. Daarom word gepraat van homoseksualiteit en homoseksuele persone sonder om in terminologie reeds 'n beoordeling te maak.
- * 'n Onderskeid tussen 'n homoseksuele persoon en 'n homofiele persoon is wel van belang wat die pastoraat betref. Die feit dat 'n persoon nie betrokke is by homoseksuele daade nie, ten spyte van die feit dat hy 'n homoseksuele geaardheid het, verander nie die beoordeling nie maar kan wel ander eise stel aan die pastoraat.

- * Die etiese riglyn word nie alleen tekstueel gevind nie. Die homoseksuele persoon word as mens beskou en beoordeel binne die raamwerk van die hele Skrif. Uitsprake word nie wetties gemaak nie, maar die homoseksuele mens word gekonfronteer met geloofsuitsprake wat ten doel het om die verband tussen geloof en geloofslawe te beklemtoon.

Eksegese

- * Die tekste wat direk betrekking het op homoseksualiteit is Gen 19:1-11, Rigt 19:22-23, Lev 18:22, 20:13, 1 Sam 18:1-3, Rom 1:18-32, 1 Kor 6:1-11, en 1 Tim 1:9-10.
- * Hierdie tekste word gelees teen die sosiale en die kultiese agtergrond van destyds. Hiervolgens blyk dit dat homoseksualiteit 'n algemene praktyk was wat beoefen was deur die heidennasies. In die tempels het priesters homoseksualiteit beoefen. Hierby het prostitusie, biseksualiteit en bestialiteit algemeen voorgekom. Dit was egter veral 'n kenmerk van die Kanaanitiese kultuur met sy afgodediens. Om hierdie rede word gereken dat die afwysing van homoseksualiteit eintlik 'n afwysing van afgodery is. Die verkeerde lewenstyl wat aan die afgodediens gekoppel word, is nie soseer homoseksualiteit nie, maar losbandigheid. Homoseksualiteit word spesifiek veroordeel omdat die praktisering hiervan die geboortesyfer van die volk nadelig sou beïnvloed. Dit word gereken as 'n ongeldige argument vir vandag. Die gevolgtrekking wat gemaak word is dat die Ou Testament nie homoseksualiteit veroordeel wat in 'n vaste verhouding beoefen word nie.
- * Die Nuwe Testamentiese getuigenis oor homoseksualiteit word in die lig van die sosiale agtergrond saamgevat met die terme: natuurlik en onnatuurlik. Die oortuiging is dat homoseksualiteit alleen veroordeel word wanneer dit onnatuurlik beoefen word. Dit is telkens heteroseksuele persone wat hulle skuldig maak aan homoseksuele daade en op hierdie wyse teen hulle natuur optree. Dit word deur die Nuwe Testament veroordeel. Die gay wat volgens sy natuur homoseksuele daade doen, word nie veroordeel nie.
- * Die jongste navorsing oor die sosiale agtergrond van die betrokke tekste kom tot die gevolgtrekking dat 'n volledige rekonstruksie van die sosiale agtergrond om die teks binne sy konteks te verstaan nie meer moontlik is nie. In die teks het ons te doen met 'n interpretasie van die werklikheid deur die skrywer. Wie trag om meer as dit te rekonstrueer laat die Bybel sê wat subjektief van belang geag word.
- * Die eksegetiese ondersoek van die betrokke tekste dui daarop dat homoseksualiteit in die algemeen veroordeel word. Die terme: natuurlik en onnatuurlik kry nie 'n subjektiewe inhoud nie, maar word gesien teen die agtergrond van die skepping. Die bestaan en interaksie tussen man en vrou word as natuurlik beskryf. Enige daad wat dit misken is onnatuurlik en 'n miskenning van die skeppingswerk van God.

Die homoseksuele persoon

- * Die homoseksuele subkultuur bevraagteken die gevestigde waardes en norme van die dominante kultuur om in die plek daarvan 'n ander lewenstyl te vestig.

- * Die indruk wat gewek word is dat die homoseksuele subkultuur 'n gevestigde en onveranderlike gegewenheid is wat 'n reg het om eise aan die samelewing te stel. In werklikheid is homoseksualiteit nie onveranderlik nie maar berus dit tot 'n groot mate op eie keuse. Die ontwikkeling van 'n homoseksuele identiteit vertoon verskillende fases. Die homoseksueel worstel eers met homself op soek na 'n identiteit. Die redes hiervoor kan in die etiologie van homoseksualiteit gevind word. Een van die moontlike oorsake van homoseksualiteit kan gevind word in die lewenservaringe van 'n persoon soos opvoeding, verleiding en seksuele eksperimentering. Dit vorm die basis van 'n eie keuse wat gemaak word.
- * Die keuse vir homoseksualiteit vind plaas binne die raamwerk van 'n biologiese pragmatisme wat die seksuele verhouding slegs aan die hand van sy eie elemente wil opbou. Die resultaat is 'n eksperimentele antropologie wat geen geslagsgrense verdra nie.

Teologiese perspektiewe

Teologiese perspektiewe soos die mens as beeld van God, die wese van seksualiteit en die navolging van Jesus Christus kom ter sprake aan die hand waarvan homoseksualiteit beoordeel word.

Op hierdie wyse word uitsprake gemaak oor homoseksualiteit en in gesprek getree met homoseksuele persone. Die homoseksuele persoon verstaan homself wel in terme van die skepping. Die skepping beteken vir hom dat God hom as homoseksueel geskep het en daarom kan dit nie verkeerd wees nie.

Die mens as die beeld van God.

Die beskouing van die mens begin by die skepping. Dit sê alreeds dat dit wat die mens behoort te doen nie, nie los staan van dit wat die mens is nie. Die mens as beeld van God dui op die verhouding waarin die mens met God bestaan. Dit is 'n genade-verhouding met God waarin die mens sy roeping as mens vind. Beeld-wees het 'n dinamiese karakter. Die verhouding met God moet telkens hernu word. Dit beteken dat die mens nie net beeld-wees as 'n gawe ontvang nie, maar dat die mens hierop moet antwoord met geloof en 'n geloofslawe. Die dinamiek van die beeld-wees van God beteken dat die gelowige aktief beelddraer moet word. Die mens is nie 'n statiese gegewenheid nie. Die mens moet mens word. Dit wat die mens is, is die gestalte van die sonde. Daarom kan gestel word dat die sondaar nie sy sondigheid as 'n ewigdurende niks-anders-kan-nie behoort te aanvaar nie. Die sondaar moet oop wees vir die toekoms. Dit beteken dat die mens nie sy mensheid as 'n statiese gegewenheid moet aanvaar nie, maar eerder dinamies in 'n lewende verhouding met die lewende God moet leef. Dit bring mee dat die verandering van 'n mens se aard en lewe in prinsiep 'n moontlikheid is. Die mens as beeld van God het die roeping om homself te verander na die wil van God.

'n Tweede aspek van die beeld-wees van die mens is dat die mens as man of vrou beeld is van God. Die mens is voluit beelddraer van God wanneer man en vrou hulle lewens op mekaar rig. Dit behels onder andere dat die beoefening van seksualiteit uitdrukking is van die skeppings-vermoë van God. As beelddraer van God weerspieël die mens iets van die kreatiwiteit van God deur self die moontlikheid van voortplanting in die seksuele daad te openbaar. Homoseksualiteit hierteenoor misken hierdie vermoë van God.

Die mens as seksuele wese.

Die Bybelse beskouing van seksualiteit plaas 'n veto op alle vorme van losbandigheid, onsedelikheid en prostitutie. Dit lê die klem op 'n duursame verhouding waarin waardigheid en respek teenoor mekaar 'n groot rol speel. Juis vanweë die kreatiewe- en skeppingsvermoë van seksualiteit is die geestelike waardes verbonde aan seksualiteit onontbeerlik vir die uitlewing van seksualiteit binne die raamwerk van 'n geloofslawe. Hierdie raamwerk maak dit onmoontlik om van homoseksualiteit 'n eerbare en onskuldige alternatiewe vorm van seksualiteit te maak wat al die eerbare geestelike waardes verbonde aan seksualiteit kan vertoon. Geloof in en verbondenheid aan God stel eise aan die inhoud en aard van 'n geloofslawe wat korrespondeer met dit wat God is en wat Hy vir ons doen. Daarom kan seksualiteit nie bedink word anders as dat dit op man en vrou wedersyds gerig is nie.

Navolging van Jesus Christus

Die oortuigings van 'n aantal lesbiers toon dat die verhouding met God tot 'n groot mate induktief verstaan word. Daar word geen verband gelê tussen geloof in God en die wyse waarop hulle seksualiteit beoefen word nie. Die feit dat God in Jesus Christus beslag lê op die mens, word nie in berekening gebring nie. Navolging beteken juis dat die gelowige 'n lewenswyse sal hê wat die norme en waardes sal vertoon wat Jesus ons voorgeleef het. Die gelowige se lewe word verbind aan die afsterwe en opstanding van Jesus Christus. Die sonde word afgesteef (Rom 6:6) en die opstanding tot 'n nuwe lewe word moontlik (Kol 3:1). Die norme wat hiermee verband hou is heiligmaking, verantwoordelikheid en liefde.

Heiligmaking

Dit veronderstel 'n lewenstyl wat gevorm word deur die Evangelie (Fil 1:27, Gal 2:20). Wie Christus aanvaar word 'n nuwe mens met nuwe dade. 'n Onlosmaaklike band word gelê tussen geloof en lewe. Dit impliseer dat die sonde nie tevrede kan wees met wat hy is nie, maar vernuwe wil word na die eise van die geloof (HK vraag 18,64). So korrespondeer heiligmaking met die taak om beeldraai van God te wees.

Verantwoordelikheid

Verantwoordelikheid is 'n kwalifisering van vryheid. Die Bybelse vryheid is nie 'n vryheid in die absolute sin van die woord nie. Die mens is nie wat hy elke oomblik in vryheid doen nie (Sartre). Die mens is nie vry om self te bepaal wat hy is en wil wees nie. Die homoseksueel wil juis dit wees wat hy verkies om te wees. Volgens die Bybel bestaan absolute vryheid nie. Wie meen dat hy absoluut vry is, is 'n slaaf van die sonde (Joh 8:34). Die vryheid wat Christus gee, beteken paradoksaal om gebonde te wees aan Christus. Ware vryheid kry eers gestalte as Christus gedien word. Verantwoordelikheid beteken in die lig hiervan om antwoord te gee op die Woord van God. Verantwoordelikheid kan daarom geen ander inhoud hê as wat Christus van 'n mens vra nie.

Liefde

Die begrip liefde word gebruik om homoseksualiteit te regverdig. Die argument is dat as God 'n God van liefde is, homoseksualiteit as uitdrukking van liefde nie sonde kan wees nie. Die Skrif gee egter nie 'n willekeurige inhoud aan liefde nie. Die inhoud van liefde is

ten nouste verbind aan die daad van God teenoor die mens (1 Joh 4:10). Die liefde wat God openbaar teenoor die sondaar het voorskriftelike waarde vir die mens. Liefde as offer, selfverloëning en gehoorsaamheid (Joh 14:15) bepaal inhoudelik die liefde teenoor ander. Die liefde wat God openbaar vra dat die mens in alles wat hy is en doen 'n openheid vir God sal hê en selfloos die mens sal word wat Hy wil hê ons moet wees. Liefde vra nie selfvernietiging nie, maar 'n lewe wat in sy totaliteit deur God in beslag geneem is. Dit spreek vanself dat liefde nie anders vra as wat die res van die Skrif van 'n mens vra nie (Matt 22:37). Daarom is die uitleef van erotiese liefde nie 'n kwessie van 'n vrye keuse oor die aard daarvan nie, maar moet dit gesien word binne die raamwerk van selfverloëning wat selfsug uitsluit. Homoseksualiteit as vrye uiting van liefde kan nie teologies gefundeer word nie. Die liefde wat Christus vra is nie 'n liefde is sigself nie maar 'n liefde soos God die mens liefhet.

Pastorale oorwegings

Die Kerk verwerp op grond van teologies-etiese gronde homoseksualiteit as 'n moontlike alternatiewe keuse vir die Christen. Hiermee het die kerk egter nog nie alles gesê wat gesê behoort te word nie. Die vraag is immers wat die optrede van die kerk behoort te wees teenoor homoseksuele persone? Kan die kerk slegs veroordeel sonder om die verantwoordelikheid vir sy standpunt te aanvaar? As homoseksualiteit verkeerd is, is dit tog die taak van die kerk om die homoseksuele persoon te begelei om tot ander insigte te kom. Die genade en die liefde van God moet ook sigbaar word in die optrede van die kerk teenoor die homoseksuele persoon.

Die riglyn vir hierdie optrede word gevind in die begrip naaste-liefde. Die betekenis van liefde wat hier ter sake is, is liefde as 'n daad van hulpbetoning. In Joh 13:34 word gesê: Soos Ek julle liefhet, moet julle mekaar ook liefhê. Bultmann het daarop gewys dat die "soos" waarmee hierdie woorde begin 'n tweevoudige betekenis het: dit is funderend en illustrerend. Omdat Jesus ons liefhet, moet ons ook liefhê. En tweedens: soos Ek julle liefhet, moet julle ook liefhê. Dit beteken dat die kerk nie koud en afsydig mag staan teenoor die homoseksuele persoon nie. Hulp moet verleen word aan hierdie mens in nood.

Die teologiese perspektiewe het aangetoon dat dit wat die mens doen nie losstaan van dit wat die mens is nie. Hierdie aspek het belangrike gevolge vir die pastoraat. Dit beteken allereers dat die homoseksuele mens as totale mens gehelp moet word. Die nood van die homoseksuele mens is nie alleen sy seksualiteit nie. Sy nood is ook sy verhouding met God, met homself, met sy familie, met die kerk en met die hele samelewing. Volgens die etiologie van homoseksualiteit is een van die belangrikste oorsake van homoseksualiteit tot 'n groot mate verskuil in die gesinsverhoudinge. Om hierdie rede kan die kerk nie alleen aandag aan die simptoom gee nie, maar sal die oorsaaklike ook dringende aandag moet geniet. Die homoseksuele persoon as mens van die verlede en hede moet deur die kerk pastoraal in liefde gelei en begelei word na 'n nuwe toekoms. Deur middel van professionele hulp behoort die homoseksuele persoon behandel te word met die oog op verandering.

In die Christelike etiek word besin oor die vraag wat die optrede van die kerk behoort te wees indien geen verandering by die homoseksuele persoon plaasvind nie. Talle etici aanvaar 'n duursame verhouding tussen homoseksuele persone en selfs 'n homoseksuele huwelik as 'n

tussentydse maatreël ter wille van die goeie orde. Die leemte in hierdie maatreël is dat dit die karakter het van permanensie wat op sy beurt die grond kan vorm vir die aandrang tot aanvaarbaarheid van homoseksualiteit in die gemeenskap.

Dit lê eerder op die weg van die kerk om die evangelie volhardend te verkondig aan die homoseksuele persoon om op hierdie wyse in prinsip die moontlikheid van verandering oop te hou. Die volhardende verkondiging van die evangelie aan die homoseksueel veronderstel dat die kerk steeds teenoor die homoseksueel 'n gemeenskap sal wees waar naasteliefde beleef kan word.

Die Raad maak op grond van die studie die volgende

AANBEVELINGS

- * Die Kerk betreur pogings wat aangewend word om homoseksualiteit te normaliseer as 'n vrye alternatiewe lewenstyl.
- * Die Kerk gee aandag aan die wyse waarop gesinsverhoudinge 'n medevormende invloed het op homoseksualiteit.
- * Die Kerk volg in sy pastorale versorging van homoseksuele persone 'n multi-dissiplinêre benadering.
- * Die Kerk bedink weë om homoseksuele persone gemeentelik te versorg.

8.1.4 ORGAANSKENKING

Inleidend

Die SA Stigting vir Orgaanskenkers maak die stelling dat min kerke beswaar maak teen orgaanskenking of oorplanting. Ten spyte hiervan sterf egter talle mense wat dringend 'n oorplanting nodig het weens 'n kritieke tekort aan orgaanskenkers. Die rede wat vir hierdie stand van sake gegee word is dat daar skynbaar 'n onkunde by mense bestaan oor die behoefte vir orgaanskenking en oor die wyse waarop te werk gegaan moet word om 'n skenker te word. Behalwe vir hierdie inligting is dit veral die kerk se taak om advies te gee aan persone of gesinne wat orgaanskenking oorweeg.

Die feite wat beskikbaar gestel is deur die Suid-Afrika Stigting vir Orgaanskenkers oor orgaanskenking bevestig die dringendheid dat die kerk uitspraak sal lewer. Daar is tans 500 nierpasiënte in Suid-Afrika wat op 'n skenker wag en ongeveer 20 hartpasiënte wat wag op 'n skenkerhart. In 1988 is 25 hartoorplantings uitgevoer. In 1989 is in die eerste helfte van die jaar slegs 8 operasies uitgevoer as gevolg van 'n tekort aan skenkers. Alhoewel 'n oorplanting 'n risiko is, is die lewensverwachting van die ontvangers reeds baie hoog. 'n Pasiënt kan verwag om 20 jaar te oorleef met 'n skenkerhart. In Suid-Afrika geniet 35 van die 40 oorlewende hartpasiënte 'n vol en produktiewe lewe. In 1987 is 226 nieroorplantings in Suid-Afrika gedoen in vergelyking met 5 000 wat wêreldwyd gedoen is. Oorlewingsyfers vir nieroorplantings is uitstekend. In die geval van 'n lewende skenking is dit 90% na 5 jaar en skenkings vanaf kadawers is 70% na 5 jaar.

Is orgaanskenking geoorloof?

Die geoorlooftheid van orgaanskenking omvat twee vrae, naamlik:

Het ons die reg om te beskik oor ons organe?

Hierdie vraag lê die klem op die verhouding tussen 'n orgaan en die liggaam. Beskik ons oor ons organe as iets wat los staan van die liggaam of is die orgaan deel van die liggaam waaruit dit dalk nie verwyder mag word nie? Die Skeppingsteologie leer dat die mens, en dan die mens as liggaam met sy organe, deur God geskep is. Die skepping van die mens is nie 'n statiese gegewenheid nie, maar is funksioneel. Die mens staan in diens van God en naaste. Ons is mense en het elkeen 'n liggaam om daarmee diensbaar te wees (Rom 12:1; Rom 6:13, 19). Die Christologie leer dat Christus ons gedien het deur sy liggaam as offer te gee (Heb 10:10). As volle mens het Hy verlossing en versoening gebring vir sondaars. Die Eskatologie leer dat die mens liggaamlik sal opstaan uit die dood. Die opstandingsliggaam vertoon wel kontinuïteit met die aardse liggaam maar sal as verheerlikte liggaam nie die letsels of gebreke van die aardse liggaam vertoon nie (1 Kor 15:42-44). Hieruit blyk dat daar nie teologiese besware kan wees teen orgaanskenking nie. Orgaanskenking kan geplaas word binne die raamwerk van diens aan die naaste.

Die tweede vraag wat gevra kan word is:

As dit geoorloof is om 'n orgaan te skenk, is dit 'n plig of 'n vrye keuse?

As ons menswees geplaas word binne die raamwerk van diens aan God en die naaste, geld albei moontlikhede. Om mens te wees beteken om 'n verpligting teenoor God en medemens te hê. Maar terselfdertyd is dit die verantwoordelikheid van die mens om die vrye keuse uit te oefen oor die wyse waarop hierdie diens betoon word. Die morele verpligting om 'n lewende skenker te wees ten opsigte van 'n familielid sal byvoorbeeld dringender wees as teenoor 'n vreemdeling. Die keuse kan ook uitgeoefen word om 'n orgaanskenker na afsterwe te wees vir wie ookal organe nodig het. Dit is ook 'n vrye keuse om die medemens op ander wyses te dien as om organe te skenk. Die kerk kan egter op grond van die dringende tekort aan skenkers die lidmate bedag maak op orgaanskenking as 'n moontlike wyse om diens aan ander te lewer.

Etiese oorwegings

Alhoewel orgaanskenking teologies geregverdig kan word lewer die praktyk van orgaanskenking en orgaanoorplanting probleme wat etiese oorwegings noodsaaklik maak. Die kernvraag is hoe ver die mediese mag behoort te strek om nog werklik hulp aan die mens te kan wees? Die oorskryding van hierdie grens dreig met betrekking tot die volgende aspekte:

Die mensebeskouing

Wanneer organe geskenk of oorgeplant word mag die mens nie verander word nie. Daar mag deur middel van orgaanoorplanting en skenking aan die mens verander word sonder die bedoeling om die persoonlikheid van 'n mens te verander. Die mens het 'n onvervreembare identiteit wat nie veranderbaar is nie. Deurgaans moet die respek vir die identiteit van die mens behoue bly. Hieraan kan voldoen word as dit die doelwit van die skenking en oorplanting van organe is om betrokkenes in die lewe te hou, lyding te beperk en moontlikheid te skep om sinvol te lewe. Deur die skenking van bloed, kraakbeen, been, horingvlies, pankreas, niere, hartkleppe, harte, longe en lewer kan lewenskwaliteit en lewensmoontlikheid bevorder word met behoud van die mens as mens.

Seleksie

Die gevaar bestaan dat die kriterium vir die seleksie van 'n ontvanger van organe gevind kan word in produktiwiteit. Die een pasiënt word hiervolgens as waardevoller beskou as 'n ander. Wie baie vir die samelewing kan beteken het 'n groter kans om organe te ontvang as 'n pasiënt wat nie in staat is om so 'n groot bydrae te lewer nie. Die implikasie van hierdie kriterium is dat as iemand as onbruikbaar of as minder bruikbaar geag word hy eenkant gestoot word soos 'n ou masjien wat op 'n skrootwerf weggegooi word.

Die mensbeskouing van die Skrif gee aan elke mens 'n oneindige waarde. God skep die mens, Christus sterf vir die mens. Daarom ontvang die mens 'n vreemde waarde wat aan hom toegeken word. In die sin het almal dieselfde waarde en kan 'n seleksie op grond van waarde nie gemaak word nie.

Die oorwegende faktore by seleksie behoort medies en psigies van aard te wees terwyl die tydperk van lyding ook in ag geneem behoort te word. Op hierdie wyse staan die skenking en oorplanting van organe in diens van die medemens sonder om 'n waarde-uitspraak oor die mens te maak.

Die doodsbekouing

Vir die verwydering van organe is die vraag na die dood van kardinale belang. As organe verwyder word voordat die dood ingetree het, word die onskendbaarheid van die lewe vernietig en die mens van sy waardigheid beroof. Die mens word so gedegradeer tot 'n objek wat onderdele verskaf. Dié probleem word bemoeilik deurdat die bloedsomloop behou moet word sodat organe en weefsel nie beskadig word nie. Voordat organe verwyder mag word, moet die dood bo alle twyfel vasgestel word. Medici aanvaar 'n breindood as 'n onomkeerbare toestand en daarom as finale bevestiging dat die dood ingetree het. Kliniese en bloedtoetse word gedoen deur 2 geneeshere om 'n breindood te bepaal. Wanneer 'n breindood bevestig is kan 'n onderskeid gemaak word tussen menslike lewe en biologiese lewe. As iemand breindood is het menslike lewe geëindig. Biologiese lewe kan nog in stand gehou word deur middel van, byvoorbeeld, 'n asemhalingsapparaat. So 'n pasiënt lewe nie meer nie, maar sy organe word slegs deur middel van 'n apparaat in stand gehou.

Die onderskeid tussen menslike en biologiese lewe bied die moontlikheid dat 'n skenker die sekerheid het dat organe slegs verwyder word nadat die dood ingetree het en dit 'n onomkeerbare gegewendheid is. Dit bied ook aan die familie van 'n skenker sekerheid dat alhoewel 'n pasiënt oënskynlik lewe ten spyte van 'n breindood, daar geen menslike lewe meer bestaan nie.

Die Raad maak die volgende

AANBEVELINGS

- * Die Kerk adviseer lidmate om orgaanskenking te oorweeg.
- * Voornemende skenkers word versoek om dié besluit met die familie te bespreek en om 'n skenkerkaart te bekom van die Stigting vir Orgaanskenkers, Posbus 21528, Kloofstraat, Kaapstad, 8008 : Telefoonnommer (021) 234248.

8.1.5 PROTESOPTOGTE EN DIE ROL VAN DIE HERVORMDE KERK

Protesoptogte, het sedert die wettiging daarvan, 'n belangrike sosiaal-etiese probleem geword waaraan die Kerk aandag moet gee. Die radikale ingrype van protesoptogte op die gang van die samelewing, het dit 'n dringende noodsaaklikheid gemaak dat die Kerk 'n sosiaal-etiese oordeel oor hierdie fenomeen sal uitspreek.

Protesoptogte is een gestalte van verset teen die staat. 'n Mens moet dus eers 'n aanduiding kry oor die denke van die Bybelskrywers oor die staat en die reg al dan nie van opstand en weerstand teen die staat, voordat 'n mens 'n etiese oordeel kan uitspreek oor 'n moderne probleem soos protesoptogte.

Die wysheidsliteratuur van die Ou Testament kan met groot vrug aangewend word rondom die vraag of opstand en weerstand teen die staat geregverdig is of nie. Die boek Prediker spreek nie 'n etiese oordeel oor die prinsiep uit nie. Hy stel dit net dat sekere mense onder sekere omstandighede in opstand kom en selfs die koning onttroon en hulle eie leier aan bewind stel. Wat Prediker wel byvoeg is dat dit in die beste belang, ook van die ontevredenes is, dat hulle eerder die koning sal gehoorsaam, al is hy 'n skurk. Selde bring rewolusie beter toestande na vore. Aan die ander kant besef Prediker dat konings ten spyte van vermanings en goeie raad, nie luister nie en dan onttroon word. Dit is die realiteite van hierdie wêreld. (Vergelyk onder andere Prediker 4:13-16; 5:7-8; 10:16).

Die Nuwe Testament en in die besonder Rom 13 stel aan die ander kant die absolute plig tot gehoorsaamheid en onderdanigheid. Rom 13 gee ook nie 'n aanduiding dat daar sekere omstandighede sou kon wees waar onder opstand en weerstand geregverdig sou kon word nie. Die probleem met Rom 13 is dat die staatkundige bestel waarin dit geskryf is, radikaal van ons huidige demokratiese bestel verskil. Die regerings van demokrasie kan by die stembus onttroon word. Die reg tot protes lê dus ingebed in die hele bestel. Die voorkoms van partye, vakbonde en organisasies impliseer dat die reg tot meningsverskil en protes erken word. Daar word institusioneel ruimte geskep vir vertoë, kritiek en selfs protes teen die owerheid. Die vraag is of die demokrasie die eis van Rom 13 ondergrawe. Die antwoord is nee, aangesien 'n demokrasie die gehoorsaamheid aan Rom 13 juis vergemaklik.

Van elke owerheid word daar verwag om te regeer volgens die beginsels van reg, geregtigheid en billikheid (Spreuke 1:2-3). Die owerheid moet sorg dat daar reg geskied teenoor die swakkeres, weduwees en wese. Hy moet sorg dat die regspraak regverdig uitgevoer word. Hy moet hulp gee aan die hulpbehoewendes en hy moet sorg dat die basiese menseregte in stand gehou word (vergelyk Psalm 72: 1;2;4;14). Die kerk het 'n profetiese roeping teenoor die staat. Hierdie profetiese roeping bestaan daarin, dat die kerk die owerheid voortdurend sal vermaan en oproep tot gehoorsaamheid aan die opdragte van die Skrif. Die regeerders met wysheid sal ook toelaat dat hulle tereggewys word (Prediker 4:1 en 7:5). Met versigtigheid en met geduld moet die owerhede egter oortuig word (Spreuke 25:15).

Dit is verder belangrik dat die kerk die owerhede sal vermaan oor die stand van reg en geregtigheid, omdat die owerheid 'n dienskneg van God is wat moet optree ooreenkomstig die opdragte van God. Die profetiese literatuur sal onverkort teenoor die owerhede ter sprake gebring moet word, sodat hulle sal besef dat die veragting van die eise tot reg en

geregtigheid, tot kennismaking met die oordeel en straf van God kan lei.

Dit impliseer nie dat die kerk 'n bepaalde opvatting van geregtigheid as die absolute geregtigheid mag voorhou nie. Die kerk het nie die verantwoordelikheid om van geregtigheid 'n sosiaal-etiese kategorie te maak, wat neerkom op diensigheid aan 'n bepaalde politieke program nie, maar die kerk moet geregtigheid bly uitlê in terme van sy forensiese gerigtheid, om daardeur die verantwoordelikheid voor God te beklemtoon.

Indien mens die Bybelse uitsprake oor die staat, die reg tot protes en die noodsaaklikheid van protes in aanmerking neem, sal mens sonder veel moeite tot die besef kom dat 'n demokratiese regstaatlikheid die staatsvorm is wat die grootste affiniteit tot die Joods-Christelike godsdiens openbaar. Demokratiese regstaatlikheid hou verder die beloftes in dat die opponerende groepe binne die staat tot 'n kompromis kan kom rondom sekere strydvrage. Demokratiese regstaatlikheid bevorder die politieke toleransie en so word die moontlikheid van vrede binne 'n bepaalde samelewing vergroot.

Wettige protesoptogte (nie onwettige protesoptogte) kan 'n belangrike bousteen binne 'n staat wat op demokratiese regstaatlikheid gebaseer is, wees. Bloot teoreties gesien behoort daar binne 'n demokrasie ruimte te wees vir openbare protes. Die owerheid behoort ruimte te skep vir duldbare openbare protes. Die owerheid en die publiek kan hierdeur op 'n treffende wyse ingelig word oor bepaalde onreg, onreëlmatighede en die nood van 'n bepaalde belangegroep soos byvoorbeeld die boere. Wettige protesoptogte behoort teoreties ook in 'n staat, waar die reg die hoogste gesag is, toegelaat te word. Trouens 'n staat wat fundamentele menseregte aanvaar as 'n meganisme vir die beskerming van die regte van die individu en die groep teenoor die willekeur van die staat, behoort protesoptogte te erken as 'n reg waarop individue en groepe aanspraak kan maak.

Die bepleiting van die wettiging en benutting van openbare protes in die gestalte van protesoptogte is egter net die een kant van die muntstuk wat die kerk moet stel. 'n Lang kerklike tradisie, wat onder andere deur Augustinus en Luther gevorm is en wat in die Nederlandse Geloofsbelijdenis beslag gevind het, beskou die staat as 'n noodordening as gevolg van die sonde. Die staat is volgens hierdie tradisie 'n noodwendigheid, aangesien hy individue en groepe in bedwang moet hou wat mekaar wedersyds uit selfliefde en botsende opvattinge van geregtigheid veronreg en benadeel. Die staat is volgens hierdie tradisie daarom ook nie die vergestaltung van absolute geregtigheid nie. Die staat is daar om die relatiewe geregtigheid te bewaar en te beskerm teen die totalitarisme van groepe wat meen dat hulle die absolute geregtigheid sou kon verwesenlik wanneer hulle die mag sou kon bekom. Voortdurende protes ten gunste van 'n bepaalde voorstelling van geregtigheid, sal nog nie absolute geregtigheid laat aanbreek nie. Die staat het daarom die verantwoordelikheid om protesoptogte noukeurig te monitor en om daaraan perke te stel en dit selfs te verbied wanneer dit die algemene rus en veiligheid begin bedreig.

Protesoptogte is 'n goeie weerspieëling en bevestiging van die werklikheidsvisie en staatsopvatting van die Bybel. Die twee aspekte van die staatswese wat tot hiertoe aandag gekry het naamlik die noodsaak vir die ruimte vir protes as gevolg van die onvolmaaktheid van die staat en die noodsaak van 'n sterk regering om die burgers in toom te hou as gevolg van die selfsug en eiegeregtigheid van mense en groepe,

word deursigtig in die hele argumentasie rondom die positiewe en negatiewe aspekte van protesoptogte:

Die positiewe aspekte

- * Groepe en individue kry die reg en vryheid van spraak, meningsuiting en meningsvorming.
- * Die gevoelens en menings van mense wat in die verlede nie gehoor is nie en tans nie gehoor word nie, word gehoor.
- * Vreedsame betogings kan aanleiding gee tot groter begrip van probleme en frustrasies.
- * Opgekropte gevoelens en frustrasies kan ontlaai word.
- * Geweld en terrorisme kan afneem indien mense weet hulle mening word gehoor, gesien en bekend gemaak.
- * Vreedsame protes kan gewelddadige protes laat afneem.
- * Reg en geregtigheid kan bevorder word.
- * Vreedsame protes is een hoeksteen van 'n veelparty-demokrasie wat deur regstaatlikheid gerugsteun word. Die vryheid van spraak en die reg tot meningsverskil word so gerespekteer.

Die probleme, knelpunte en gevare

- * Die veiligheid van die publiek kan nie gewaarborg word nie.
- * Die veiligheid van eiendom kan nie gewaarborg word nie.
- * Die moontlikheid van geweld kan nie uitgesluit word nie.
- * Die publiek kan uitgetart word.
- * Daar word inbreuk gemaak op die reg en vryheid van beweging en ontspanning van die publiek.
- * Die vervoerwese en sakebedrywighe word ontwrig.
- * Kriminele elemente gebruik hierdie geleenthede vir hulle bedrywighe.
- * Liedere wat gesing word kan haat-, wraaken moordneigings aanblaas.
- * Haat en wrokgevoelens kan by die teenstanders van die betogers opgewek word.
- * Die konfliktpotensiaal kan geweldig toeneem.
- * Teenproteste kan tot grootskaalse geweld lei.
- * Die misbruik van kinders kan voorkom, wat eties en opvoedkundig onaanvaarbaar is.
- * Die intimidasie van nie-betogers kan voorkom wat demokraties onverdedigbaar is.

- * Die moontlikheid van straatgeweld kan toeneem wanneer mense agterkom dat vreedsame betogings oor 'n bepaalde saak slegs deel is van 'n groter magspolitiese proses.
- * Hierdie betogings bring geweldige onkoste vir die staat mee. Polisie-optrede in so 'n situasie is geweldig duur. Die gebruik van helikopters en ander gesofistikeerde toerusting kos ontsaglik baie.
- * Die werkklas, stres en beproewings wat deur protesoptogte op die polisie gelaai word is onbillik en onregverdig teenoor hulle en hulle gesinne.
- * Protesoptogte neem te veel tyd van die polisie in beslag, sodat daar te min tyd oorbly vir hulle eintlike taak van misdaadbekamping.
- * Protesoptogte is meestal teen die regering gemik. Die regering gebruik die polisie om die optogte in bedwang te hou. Die polisie word dan maklik gesien as meelopers van die regering en so kan die verhouding tussen die polisie en die gemeenskap skade berokken word.
- * Protesoptogte kan die hefboom word van oningeligte, selfsugtige en onverantwoordelike mense en groepe, wat dit kan misbruik of baie slim gebruik om sekere ekonomiese sektore lam te lê en so werkloosheid en lyding oor talle onskuldiges te bring.
- * By protesoptogte het mense met skares te make. Skares is onvoorspelbaar en kan tot enigiets instaat wees.
- * Protesoptogte kan maklik negatiewe gevolge vir die betogers self hê. Die mening van die samelewing oor 'n bepaalde belangegroep kan na afloop van 'n optog radikaal verander. 'n Protesoptog kan juis aanleiding gee tot die verlies aan simpatie by die gemeenskap.

Teen die agtergrond van die positiewe en negatiewe aspekte van protesoptogte behoort die staat hierdie voorreg aan die burgers te gee, maar terselfdertyd vir hom die reg voorbehou om hierdie praktyk te staak indien dit meer probleme skep as wat dit oplos.

DIE ROL VAN DIE KERK

Die kerk het die verantwoordelikheid om teenoor die volk en die owerheid te getuig. Die basiese van hierdie getuienis kom daarop neer, dat die volk (die hele volk en nasie) weer opnuut ingelig sal word oor die eis tot gehoorsaamheid, maar ook oor die reg op vreedsame protes en dat die regering vermaan sal word oor die regmatige eis tot reg, geregtigheid en veiligheid.

Die kerk se getuienistaak: Prinsipiële vertrekpunte.

'Vrees God, eer die koning' (1 Petr 2:17).

Die Skrif sê vir ons dat die staat volgens Goddelike aandrang, die opdrag het om in die nog nie verlose wêreld, waarin die kerk ook staan, volgens menslike insig en menslike vermoë, met die dreigement van en gebruik van geweld vir reg en vrede moet sorg. Die kerk aanvaar in dank en respek hierdie instelling van God. Hy herinner aan die Ryk van God, aan God se gebod en aan die geregtigheid en sodoende aan die verantwoordelikheid van die regeerders en die onderdane. Hy vertrou en gehoorsaam die krag van die Woord waar-

deur God alle dinge dra. Ons verwerp die valse leer as sou en kon die staat bo sy besondere opdrag uit die enigste en totale instelling van die menslike lewe word en daarom die bestemming van die kerk wil vervul. Ons verwerp die valse leer as sou en kon die kerk bokant sy besondere opdrag uit op 'n staatkundige wyse, staatlike opdragte wil uitvoer en so staatlike waarde wil aanneem en daardeur self tot 'n orgaan van die staat verword. (Barmen Teologiese Verklaring Tese 5).

Die kerk kan maklik verlei word om sak en pak by die magspolitiese spel betrokke te raak. Deur die aandrag van individue en groepe, kan die kerk in die strik trap om konkrete beslissings te gee, party te neem, handelingsdirektiewe aan te bied en oordelend en veroordelend mense en instansies van die Evangelie te vervreem. Dit kan sekerlik nie die weg van die kerk en die teologie wees, om deel te word van die politieke magspel nie. Die kerk moet betrokke wees by die problematiek van die maatskappy, maar op 'n ander wyse as die regering, partye en vakbonde. Die kerk moet meer sê en iets anders sê as die strydende partye. Dit impliseer, om dit met Karl Barth te sê: 'Die Goddelike mag nie verpolitiseer en die menslike mag nie verteologiseer word nie, ook nie ten gunste van die demokrasie nie'. Die vertrekpunt moet dus wees, dat daar 'n onderskeiding en nie 'n totale skeiding van kerk en staat sal wees nie. Wanneer daar 'n totale skeiding van geloof en politiek, kerk en staat na vore tree en godsdiens deur en deur 'n private aangeleentheid word, beroof jy die staat van sy enigste werklike integrasiebasis, naamlik die Christelike godsdiens. Die uiteindelijke gevolg van so 'n radikale skeiding van godsdiens en staatswese, is die totale verval van alle singewende waardes, die oriënteringsloosheid van die burgers en die betekenisloosheid van die samelewing. Ons moet dus daarteen waak dat ons staat ook nie sal verval tot 'n formele regstaat wat bloot instrument is van die selforganisasie van 'n "libertyns-hedonistiese" samelewing nie. So 'n staat kan geen sedelike staat meer wees nie. Daar moet dus op een of ander wyse 'n band tussen geloof en politiek, kerk en staat wees. Die twee-ryke-leer kan en mag dus nie sonder die koningsheerskappy van Christus funksioneer nie. Tog moet daar ernstig gewaak word teen die klerikalisering van die politiek. Dit was juis Karl Barth, wat as Calvinis die gedagte van die koningsheerskappy so heftig bevorder het, wat ernstig teen die klerikalisering van die politiek gewaarsku het. Die koningsheerskappy van Christus kan volgens Barth nooit met kultureel-politiese magsaansprake geïdentifiseer word nie. Dit verhinder die "Christengemeente" nog nie om 'n leidinggewende politiek-kulturele rol in die "burgergemeente" te speel nie. Die volgende belangrike saak wat gestel moet word is dat die politieke relevansie van die kerk en teologie, sy spreke oor God moet bewys. Die teologie mag nie met kwasi-politiese kategorië 'n kwasi-politiese teorie formuleer, waarvan die resultaat op die ou einde 'n kwasi-politiese praktyk is nie. Die kerk se spreke oor God word bepaal deur die onderwerp (Gegenstand) van die teologie. Hierdie onderwerp of eintlike saak moet met Luther soos volg geformuleer word:

"Die karakteristieke onderwerp van die teologie is die mens wat weens die sonde skuldig en verwerplik is en God, wat die sondige mens regverdig en red. Wat buite hierdie onderwerp om in die teologie nagevors en uitgewerk word, is dwaling en gif" (my vert van WA 40/11, 328, 17-20 oor Ps 51:2). Die sentrale uitdaging van die teologie moet mens dus soek in die spreke oor God in sy verhouding tot die mens en nie in die besinning oor alle moontlike sosiologiese omstandighede van die

vroomheid nie. Die kerk en die teologie praat dus oor die geloof en wel van die geloof wat instem in wat God reeds vir ons gedoen het. Die geloof is nie gerig op dit wat ons eers deur middel van ons handelinge tot stand kan bring nie, maar op dit wat al ons doen en late voorafgaan. So 'n teologie geld dan as 'n werklike teologiese teologie, aangesien dit op 'n gegewendheid gerig is wat nie handelend waargemaak kan word nie. Wanneer teologie so verstaan word, is 'n politieke teologie nie toelaatbaar nie, wel egter 'n "teologiese etiek van die politieke" - dit beteken; 'n etiek wat nie omslaan in geloofsleer nie en wat nie handelingsaanwysinge dogmatiseer nie. So 'n teologiese etiek sal dus gerig wees op begrensde doelwitte en sal uitmond in die werklike kuns van die moontlike en so op die sogenaamde "Realpolitiek". Mense sal so nie onder die waan gebring word, dat protesoptogte 'n werkbare meganisme is vir die realisering van utopiese wense nie. Daar sal ruimte gelaat word vir die handelinge van God in die wêreld, en Hom ook vertrou met die bewaring van sy skepping en die voorsiening aan sy skepsels.

Die kerk en die teologie is nie vanuit hulle uitgangspunte gerig op sosiaal-politieke probleme en konflikte nie. Die spreke oor God is die taak van die kerk en die teologie. Aangesien hulle oor God praat in die lig van die werklikhede wat Hy reeds waargemaak het en wat nou die inhoud van die geloof en die hoop van die kerk is, is dit nie die taak van die kerk om handelend soortgelyke werklikhede utopisties te probeer realiseer nie. Die kerk kan hom rig op die relatiewe bevordering van 'n humane samelewing, deur middel van sy aanpak van begrensde doelwitte wat realistiese uitdagings blyk te wees. Prakties sal dit beteken dat die kerk nie kan aandring op 'n onmiddellike skep van totaal regverdige verhoudinge byvoorbeeld in 'n arbeidsituasie nie. Die kerk kan byvoorbeeld net aandring op die verbetering van werkers se salarisse of hulle huisvesting binne die perke van die moontlikhede. Die kerk sal daarop moet wys dat sy appél op geregtigheid, nie politieke en ekonomiese argumente wil vervang nie. Die gewetes moet verskerp word sodat daar op 'n verantwoordelike wyse, met die verstand relatiewe verbeterings aangebring kan word aan 'n bepaalde situasie. Die koninkryk van vrede, reg en geregtigheid kan dus nie in hierdie wêreld handelend gerealiseer word nie. Dit bly 'n eskatologiese saak waarop die geloof gerig is.

Waarvoor daar gepleit word, is 'n "teologiese hermeneutiek van die politieke" in plaas van 'n politieke hermeneutiek van die teologie. Die teoloog bewaar op hierdie wyse die wêreldlikheid van die wêreld en so die koninklike rol van die menslike rede. Wêreldlikheid en redelikheid gaan juis daar verlore, waar mense nie meer die wêreld in die hande van God wil laat nie, Hom nie daarmee wil vertrou nie en dus meen hulle moet 'n goddelike wêreld skep; 'n wêreld van volkome geregtigheid. 'n Teologiese hermeneutiek van die politieke skep 'n gelatenheid teenoor dit wat nou eenmaal is. Dit beteken nie 'n onbetrokkenheid en onverantwoordelikheid teenoor die wêreld nie, maar slegs die bevryding van die dwang om alles nou te wil verander en nou die volmaakte te wil realiseer. Die vryheid word gebied om stap vir stap, volgens die insigte van die verstand, 'n beter regverdiger wêreld te skep.

Die regverdigingsleer en die teologiese hermeneutiek van die politieke skep by die gelowige 'n heel besondere houding teenoor die politieke woelinge en die mense wat daarby betrokke is. Die gelowige word daarvan bewaar, dat hy homself nie ook skuldig maak aan dit waarvan die bevrydingsteoloë beskuldig kan word nie. By hulle word eensydige beslissings bindend afgedwing. So word daar deur 'n eensydige

party-name, fronte geskep wat die wêreld indeel in goeie en slegtes. So volg die politieke teologie maar net die politieke spelreëls van die vriend-vyand denke en die politieke taktiek van polarisering. Die Evangelie verteenwoordig egter geen politieke party nie. Die kerk moet daarom krities teenoor alle partye bly. Die Christen as vrye mens word nie 'n meeloper van 'n bepaalde party, vakbond of groep nie. Hy het die vryheid om objektief te oordeel oor die waarheid en die eties gebiedende. Hy het dus die vryheid tot onpartydige liefde. Die Christen en die kerkleiding behoort dus 'n totaal ander houding in te neem as die bevrydingsteoloë. Daar mag nie eensydig party geneem word vir sekere partye en belangegroepes nie. Die kerk moet hom daarom veral daarvan weerhou om sanksie te verleen aan sekere groepe se protesoptogte, deur self amptelik daaraan deel te neem of openbare verklarings ten gunste van die protesteerders te maak.

Hierdie andersheid in optrede kan veral teruggevoer word na die verstaan van die "gewete". Die grondstruktuur van die gewetensfenomeen by die bevrydingsteologie (mens kan die regse politieke teologie ook maar hier byreken) word gekenmerk deur die (aan)drang om handelend sekere lewensverwagtings te verwesenlik. Die gewete word so verander tot die "plig" teenoor die groep en sy ideale. Die gewete verword tot die "stem" van die party of die volk. Gewete slaan so om in 'n sosialisierungs- en motiveringsmeganisme. Die neiging ontwikkel dan om jouself as medewerker in hierdie proses as die regverdige te sien en diegene wat nie daaraan deel het nie, aan te kla as die skuldiges. Die gewete is so die impuls tot die meedoen aan vasgestelde lewensimperatiewe. Luther het daarteenoor die gewete totaal anders verstaan. Vir hom impliseer "gewete" die totale syn van die mens voor God en wel as die syn voor die nou al reeds teenwoordige eindoordeel. Die gewete dwing die mens dus nie tot ywerige, selfversekerde en selfregverdigende optrede nie, maar tot versigtige keuses tot wat nou moontlik en haalbaar is. Die gewete dwing mense dus tot stilstand en nadenke oor jou weg en mening. Dit laat jou besef dat jy nie besig is om God se koninkryk te voltooi nie, maar om menslik, heel menslik die humaniteit te probeer bevorder. Pannenberg het dit uitgewys dat die funksie van die gewete in die Nuwe Testament 'n oordelende en nie 'n wetgewende of rigtingduidende funksie is nie. Luther wat dit ook al geweet het, het in sy geskrif *De votis monasticis* (1521) aldus die volgende uitspraak gemaak:

"Daarom is die Christelike of Evangeliese vryheid die vryheid van die gewete, waardeur die gewete van die werke bevry word, nie sodat geen werke meer sal voorkom nie, maar dat daar nie daarop vertrou word nie. Die gewete is nie die vaardigheid om werke te doen nie, maar die vaardigheid om te oordeel oor die werke". Die staat of die volk of die party kan nie my gewete wees nie, want hierdie instellings het nie 'n gewete nie. Slegs individue het 'n gewete. Die gewete mag nie versosialiseer word nie, want dit sal aanleiding gee tot 'n nuwe vorm van morele dwang. Ook die kerk moet vir lidmate ruimte laat om self te oordeel oor politieke sake. Daarom word ingestem met wat Manenshijn sê:

Niet de kerk is de beslissende bemiddelende instantie tussen geloof en politiek, maar de gelovige zelf. In zijn geweten beslist hij, hoe de relatie tussen geloof en politiek te leggen. Geen macht ter wêreld, ook de kerklijke macht niet, mag de gewetens binden. En geen gelovige mag aan zijn geweten absolute beslissingsbevoegdheid toekennen. Het gaat niet om zijn ethische onfeilbaarheid, maar om zijn morele integriteit. De erkenning daarvan moet hem genoeg zijn.

Die kerk se verkondigingstaak teenoor die volk (en nasie)

- * Die kerk moet sy lidmate, sy volk en die hele nasie oproep om die staat te gehoorsaam en om nie gewelddadig teen die owerheid in opstand te kom nie.
- * Die kerk moet die onderdane daarop wys dat hulle 'n reg tot protes het. Hierdie protes kan en moet volgens die spelreëls van die demokrasie tot uiting kom.
- * Die kerk moet die bevolking daarop wys dat hy realisties moet wees oor die vrugte van sy protes. In die onverloste wêreld kan die hemel nie gerealiseer word nie.
- * Protesoptogte mag nie gesien word as 'n towerformule vir die afdwing van 'n ideale samelewing nie.
- * Die burglary moet bedag gemaak word op die konsekwensies van protes-optogte soos byvoorbeeld die finansiële implikasies, die gevolge vir die polisie, die vrees wat in 'n bepaalde stad aangeblaas word en die moontlikheid van geweld.
- * Die gelowiges moet met die Woord getroos word. Daar moet minstens na die volgende sake verwys word:
 - Die koningskap van Christus.
 - Die oordeel van God.
 - Die eskatologiese visie op reg, geregtigheid, billikheid en vrede.
- * Die kerk moet ook na een belangrike opvoedkundige dimensie verwys en ouers ernstig aanspreek oor die verwarrende persepsies van gesag wat hulle by kinders skep wanneer hulle die gesag van die owerheid verwerp, maar dan weer hulle eie gesag of die gesag van 'n beweging of organisasie, outoritêr op hulle afdwing.
- * Die volk, partye of groeperinge kan nie van die kerk verwag om party te neem in hulle stryd nie.
- * Die kerk kan ook nie op alle politiek-maatskaplike sake kommentaar lewer nie. Die kerk se kommentaar en spreke is gebind aan sy onderwerp; die sondige mens en die regverdigende God.
- * Die kerk sal van sy ampsdraers en veral van sy predikante verwag om nie aan protesoptogte deel te neem nie, sodat die kerk nie met bepaalde drukgroepe geïdentifiseer kan word nie.
- * Die kerk sal sy lidmate daarop moet wys dat die opgaan in die strate nie die opgaan na die Huis van die Here kan en mag vervang nie.
- * Die kerk sal sy lidmate moet waarsku, dat hulle sal waak, dat hulle politiek nie hulle geloof word nie.
- * Die kerk sal sy lidmate en veral sy predikante moet versoek om nie aan onwettige optogte deel te neem nie.

Die kerk se verkondigingstaak teenoor die owerheid

- * Die kerk sal die owerheid moet wys op die reg van die burgers tot

verset. Die kerk moet dus aandrang op gereelde verkiesings en op ruimte vir vreedsame protes.

- * Die kerk sal die breë beginsels ten opsigte van reg, geregtigheid, billikheid, vrede en veiligheid gereeld onder die aandag van die regering moet bring.
- * Die staat sal op sy hoë roeping gewys moet word. As dienskneg van God sal hy met die swaard moet sorg vir regmatige straf. Kwaadoeners en booswigte, geweldenaars en moordenaars moet gestraf word om op hierdie wyse almal weer te herinner aan die oordeel van God.
- * Die kerk moet die staat verseker van sy kritiese onpartydigheid.
- * Die kerk sal die staat en die regeerders gereeld moet verseker van sy voorbidding.
- * Die regeerders sal gereeld herinner moet word aan die oordeel van God oor diegene wat nie ag slaan op God se eise van reg en geregtigheid nie.
- * Die staat sal daarop gewys moet word, dat hy die vryheid en outonomie van die kerk moet eerbiedig.
- * Die staat sal grense en perke moet stel aan mense; en selfs kerke se vryheid, indien hulle optredes die vryheid van ander mense en kerke bedreig.
- * Die staat moet versoek word om die nodige toleransie teenoor sy opponente te openbaar, om so die spelreëls van die demokrasie te eerbiedig.
- * Van die staat sal verwag word om te alle tye die veiligheid van mense en hulle eiendom te beskerm.
- * Van die staat word verwag om die praktyk van protesoptogte te staak, indien hierdie praktyk as gevolg van die kollektiewe egoïsme van groepe, groter probleme skep as wat hulle oplos.
- * Die regering moet versoek word om toe te sien dat dat die demokrasie nie met 'n oglokrasie vervang word nie.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bespreek van die inhoud van die studiestuk van die Raad oor protesoptogte en die rol van die Kerk.

9.

SABBATSONTHEILIGING

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BOTHAVILLE

Die Algemene Kerkvergadering spreek sy besorgdheid uit oor die toenemende Sabbatsontheiliging, met die gepaardgaande verpligting wat op sommige lidmate rus om op Sondag te werk.

9.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN

- * Die lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk neem met verontrusting kennis van die toenemende verskynsel van Sabbatsontheiliging in ons vaderland soos dit gestalte vind in die vorm van Sondag-sportbeoefening, winkelure en bioskoop op Sondag, die uitsending

van nie-Christelike en selfs anti-Christelike programme oor die radio en televisie op Sondag en derglike meer.

- * Die Algemene Kerkvergadering doen 'n beroep op al sy lidmate om hulle hele lewe lank 'n voortdurende rus van hulle eie werke te beoefen sodat die Here daardeur Sy Gees in hulle kan werk.
- * Die vergadering roep die lidmate verder op om so dikwels as wat hulle tyd het, hulle self te oefen in 'n vrome erkenning van God se werk.
- * Die vergadering roep sy lidmate ook op om nie diegene wat aan hulle ondergeskik is nie met werk te oorlaai nie, sodat hulle ook op die Sondag kan rus. (Calvyn)
- * Lidmate word opgeroep om hulle roeping as gelowiges om die Evangelie van Redding aan 'n verlore gaande wêreld te verkondig, uit te leef.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunte word behandel.

10. HERDERLIKE SKRYWE

10.1

VOORSTELLE : NEDERLANDSSPREKENDE GEMEENTE

Die Nederlandssprekende gemeente stel die volgende voor:

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die volgende sake wat in die Herderlike Skrywe van Augustus 1990 na vore kom:
 - ** Die oproep tot volledige gehoorsaamheid aan die Woord (5.1(a); 7.1(c)).
 - ** Dat die Kerk hom van party-politieke keuses distansieer (6.1(b); 13.4(a)).
 - ** Die positiewe raad wat ten opsigte van geweld en rebellie in Suid-Afrika gegee word (7.2(b); 12.3(e)).
 - ** Die Kerk hou hom aan die owerheid onderworpe (8.2(a) en (b)).
 - ** Die Kerk verwerp elke vorm van rassisme en beskou enige krenkende, beledigende of vernederende reëling as onversoenbaar met Christelike verantwoordelikheid (12.3(d)).
- * Die Algemene Kerkvergadering distansieer hom ten opsigte van die volgende sake wat in die Herderlike Skrywe na vore kom:
 - ** Die implisiete keuses vir bepaalde party-politieke denkrigtings (15.1(a); 8.2(a), (b); 11.3(a); 15.5(b); 26).
 - ** Die gevolglike bevordering van die volksgeskeidenheid van die Afrikaners as volkskerk.
- * Die Algemene Kerkvergadering versoek die Kommissie om die volgende onduidelikhede in die Herderlike Skrywe te spesifiseer:

** Hoe owerhede - ons owerheid? - as straf en onder die oordeel van God gesien kan word (8.2(a)).

** Hoe God die wêreld regeer deur die instrument van die owerheid (8.2(a)).

** Wat bedoel die Kerk as hy sê: ... al dui die slegte en ontaarde owerheid dan op straf vir die onderdane" (10).

** Watter magte van ongeloof en duisternis wat in vaste rye teenoor ons staan word bedoel (24.10).

AANBEVELING

* Die voorstelle word behandel.

10.2 VOORLEES VAN HERDERLIKE SKRYWES OF KANSELBOODSKAPPE AAN GEMEENTE

Dit het onder die aandag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekom dat daar kerkrade is wat nie herderlike skrywes of kanselboodskappe aan die gemeente voorlees of bekendmaak nie. Gewoonlik is die motivering dat daar nie met alle standpunte saamgestem word nie.

Die Kommissie is daarvan oortuig dat die betrokke ringskommissie in terme van Bepaling 106 met die kerkraad behoort te handel. Die Algemene Kerkvergadering word versoek om hom oor hierdie aangeleentheid uit te spreek.

AANBEVELING

* Die vergadering spreek hom uit oor die saak.

11. SERKOS

Inleiding

Die Sentrum vir Reformatoriese en Kontemporêre Studies (SERKOS) is die voortsetting van die eertydse Antikommunistiese Aksiekommissie van die Afrikaanse Kerke. Herhaalde kere het die Algemene Kerkvergadering hom oor die werksaamhede van hierdie liggaam positief uitgespreek.

Doelwit

Serkos wil nie net Kommunisme bestry nie, maar wil op wetenskaplik-verantwoordbare wyse alle vorms van Marxisme- Leninisme en verwante ideologieë teenwerk, sodat hulle skadelike invloed wat die Christendom betref, teengewerk kan word. Daarom gaan die bevordering van ons eie besondere geloofsoortuiging op 'n bevatlike wyse daarmee gepaard.

Met die demokratisering en herstrukturering van die Marxistiese samelewings en die ontbanning van die rewolusionêre magte in Suid-Afrika is die taak van Serkos nie opgehef nie, maar het dit belangriker geword. Nuwe verwickelinge en strukture wat gevorm word, moet bestuur en ontleed word met die nodige voorligting aan die volkere van Suid-Afrika. Serkos is van mening dat ondermynende werksaamhede voortduur en ook op die Christelike grondslag van die samelewing in ons land toegespits word. Serkos se werk duur voort en het die aandag van die Kerk nodig, want dit gebeur dat deel van die aanslag kerklik

gerig is en 'n verwringing van die reformatoriese teologie tot gevolg het.

Kerklke verhoudinge

Serkos word amptelik deur die drie Afrikaanse Kerke gesteun. Daar is samewerkingsbande met kerke wat Serkos se beginsels aanvaar. Hierdie samewerking word tans uitgebrei na individue wat die saak goedgesind is en wat waardevolle steun (ook finansieel) aan die werksaamhede verleen. Dit het nodig geword dat Serkos hierdie aspek noukeurig bekijk, omdat die werksaamhede van die organisasie baie uitgebrei het, en tans hoë eise aan mannekrag en finansies stel.

Serkos staan nie los van die kerk nie, maar bind nie deur sy werksaamhede en optrede die kerk nie (vergelyk kerklke besluite oor Serkos in die verlede). Sonder om die terrein van die kerk te oorskry wil Serkos toegespits bly op die amp van die gelowige, sodat daar op alle lewensterreine deur gelowiges positief opgetree sal word.

Oorsig van werksaamhede

Serkos het 'n strategiese beplanning wat gereeld hersien en aangepas word. Daar word ook internasionaal aandag gegee en daar bestaan waardevolle samewerkingsprogramme met buitelandse instansies.

- * Die oorsese besoekersprogram om inligting oor die RSA aan hierdie mense te bied het die afgelope 3 jaar voortgegaan.
- * Serkos-Kompas is as populêre inligtingsblad met 'n oplaag van 57 000 (NH Kerk ongeveer 20 000) en 5 uitgawes per jaar, uitgegee.
- * 'n Studiestuk is uitgegee: Die ANC en die kerk in Suid-Afrika. Daar is hiervan ook 20 000 in Duits, met die samewerking van 'n Duitse organisasie, in Europa versprei. Die studiestuk is 'n jaarlikse uitgawe onder die hoof: Oktober 1946.
- * Daar het wydverspreid verdere persoonlike skakeling oorsee plaasgevind. Dit sluit universiteite en navorsingsinstellings in.
- * Daar bestaan 'n FEITEBLAD vir buitelandse kontakte om die situasie van Christene in Suid-Afrika te stel. Hiermee is toegang oorsee tot die radio en sekere nuusmedia verkry.
- * Deur die Konferensie vir Christelike Aksie (KCA) waarin Serkos 'n leidende aandeel geneem het, is 'n Koalisie vir Christene ontwikkel vir samewerking met ander instansies (op dieselfde beginselbasis), gemik op versoening tussen Christene wat die bedreiging van verskillende ideologië afwys.
- * 'n Uitvloeisel hiervan is die ontstaan van 'n Manifes vir Christene (in vier tale) wat tans versprei word.
- * Hulp- en toerustingsprogramme is van stapel gestuur, om die ideologiese invloede te probeer bekamp.
- * Die getuienistaak teenoor die owerheid is nie nagelaat nie.
- * Daar is na moderne strategië gesoek om die saak van Serkos te be-
mark.

Verdere doelwitte

- * Uitbreiding van die navorsingsafdeling.
- * Doeltreffender kommunikasie en oordrag van resultate.
- * Beter aanwending van SERKOS KOMPAS in gemeentes.
- * Die verkryging van hydraers op persoonlike basis.
- * Aktiewe deelname in elke gemeente.

Die Werkgroep Apostolaat wil die volgende

AANBEVEEL

- * Die Kerk roep sy lidmate op om op alle lewensterreine te let op die invloede van skadelike ideologieë, en dit teen te werk deur die besondere Christelike waardes wat die Bybel leer en die Kerk uitdra, toe te pas en te handhaaf.
- * Die Kerk versoek Serkos om voort te gaan met sy werk en aandag te gee aan ideologieë wat die Christelike beskaafde waardes en norme in ons samelewing ondermyn, en om die nodige optrede en voorligting te doen.
- * Kerkrade en gemeentes se samewerking word gevra om die pogings van Serkos aktief te steun, veral finansieel deur die reeds aanvaarde metode van ringsgewyse insameling. (Algemene Kerkvergadering 1989).
- * Kerkrade word veral versoek om Serkos onder die aandag van lidmate te bring en sodoende 'n breë basis van werklike steun te verseker.
- * Die Kerk word bedank vir die volgehoue steun wat die werk van die Nederduitsch Hervormde Kerk se verteenwoordigers dr CJ Viljoen en dr RM Naude moontlik gemaak het.

X GEESTELIKE VORMING VAN DIE JEUG

BELYDENDE JEUG

1. DIE RAAD VIR JEUGWERK

1.1 SLUITING VAN JEUGKANTOOR EN HERORGANISASIE

As gevolg van die ontruiming van die jeugkantoor is die take onder lede van die Raad vir Jeugwerk, die personeel van Kital en kamptereinbeheerkomitees verdeel.

1.2 WERKSAAMHEDE

- * Daar is met groot welslae 'n konferensie oor pornografie vir die jeug in 1989 aangebied.
- * Die geleentheid is benut om deur die "Jong Hervormer" en later "Konteks" praktiese leiding aan jongmense te gee met betrekking tot die hantering van Bybelstudiemateriaal, aktuele besprekings en ontspanningsgeleenthede.
- * Met die oog op inskakeling van groot groepe jongmense wat vir bepaalde studies of opleiding na ander sentra gaan, is opnames geëvalueer met die oog op toerusting aan gemeentes om die saak meer effektief te hanteer.
- * Saam met ander rade wat met jeugwerk gemoeid is, is gesprek met die twee susterskerke oor jeugaangeleenthede gevoer. Die gesprek het die afgelope drie jaar oor die plek van die kind in die erediens, dooplidmaatskap en kindernagmaal gehandel.

Hierdie gesprekvoeringe bly steeds 'n vrugbare geleentheid om meer van mekaar se werksaamhede, knelpunte en suksesse te wete te kom en om die ekumeniese gespreksgeleentheid sinvol te benut.

- * Daar is gepoog om by wyse van inligtingsbyeenkomste vir ringsjeugsuperintendente beleids- en strategie-aanpassings aan te bring en toerusting te gee in die hantering van jeugwerk op rings- en gemeentevlakke.
- * Verskeie gesinskampe is deur ringsuperintendente en gemeentes aangebied. Op rings- en streekvlak is gedurende die afgelope termyn ook verskeie aktuele sake behandel naamlik: satanisme, evangelisasie, New Age Movement en die resultate van die konferensie wat oor pornografie gehandel het.
- * Op versoek van verskeie instansies is 'n ondersoek gedoen na die moontlike skepping van 'n jeugtuiste vir jong lidmate wat in die stad gaan werk of studeer. Nadat die aangeleentheid deeglik ondersoek is, is aanbeveel dat die Kerk hom nie nou op hierdie terrein moet begeef nie. Jeugtuistes blyk in baie gevalle slegs 'n afspringplek vir jongmense te wees, wat gou ander woonplek soek. Daar is 'n geweldige rotasie en lae besetting sekere tye van die jaar.
- * Die beginsel van desentralisasie van aktiwiteite het meegebring dat sinodale sowel as streeks- en ringsbyeenkomste plaasgevind het.

* Op sinodalevlak het die volgende werksaamhede gerealiseer:

- ** 'n Konferensie oor pornografie met die tema "Mag ek?" is in 1989 in samewerking met die Raad vir Maatskaplike Sake en die NHSV-Hoofbestuur vir die jeug gehou.
- ** 'n Jeugwerkkursus vir ringsuperintendente met die oog op die hantering van jeugwerk, is in 1990 gehou.
- ** 'n Wegbreeknaweek en wegbreekweek is in 1990 en 1991 gereël. Ten einde die "wegbreekbehoefte" van matrikulante na afloop van die eindeksamen te ondervang word hierdie projek vir alle matrikulante van die Nederduitsch Hervormde Kerk regoor die land, aangebied. Die wegbreekweek vir matrikulante vul 'n ernstige leemte wat jarelank bestaan, op 'n uiters effektiewe wyse.

Die program wat aangebied word sluit Bybelstudie, 'n erediens, sanggeleenthede, spele en sport, uitstappies na Margate, Uvongo en ander besienswaardighede in.

- ** Die landwye Bybelvasvrae is in 1990 en 1991 gereël.
- ** 'n Konferensie oor die New-Age beweging is by die Eiland in samewerking met Kital en die ringsjeugraad van Zoutpansberg gehou.
- ** Stranddienswerk is te Astonbaai deur die studente van Philadelphia onder leiding van ds PF Viljoen gedoen.
- ** 'n Koorkompetisie is in 1989 gereël.

* Op streekvlak het die volgende byeenkomste plaasgevind:

- ** Skoolverwisselingskampe is in die meeste ringe gehou. 'n Pakket in die verband is by Kital beskikbaar.
- ** Matrieka-projekte vir skoolverlaters is in 1990 en 1991 in verskeie streke gereël. Daar word steeds gepoog om dit landswyd te laat realiseer. Slegs die ringe van Dorsland en Zimbabwe is nog nie daarby betrek nie.
- ** Eerstejaarskampe word jaarliks deur studentegemeentes in opvolging van skoolverlaterskampe aangebied.

* Daar is ook aandag gegee aan

- ** Bybelvasvra, koorkompetisies en sangaande;
- ** evangelie-in-perspektief geleenthede;
- ** ontspanningsgeleenthede.

* Die Raad het ook sitting op die studiekommissie oor vigs geneem en het met dank kennis geneem van die poging om die jeug ook meer in te lig oor vigs en die gevaar daarvan. Die Raad is van mening dat daar meer klem gelê moet word op die sobere lewenswandel van mense, wat die beste voorsorg is teen vigs.

- * Die daarstelling van jeuglektuur is 'n projek wat vir 1992 beplan word. Die pamflette wat voorheen beskikbaar gestel is, sal weer beskikbaar gestel word. Verdere publikasies waaraan aandag gegee sal word is onder andere kindermolestering en metodes vir die aktivering van 'n jeugvereniging.
- * Die besluit van die een en sestigste Algemene Kerkvergadering het soos volg oor juniorjeug besluit:

"Die vergadering neem kennis van die werk en standpunte van die Raad vir Belydende Jeug en betuig instemming met die beleid om met homogene groepe te werk".

Die besluit het 'n hele nuwe era in jeugbearbeiding in die Kerk ingelei. 'n Era waarin die Kerk gekies het om op 'n baie vroeër stadium met jeugbearbeiding te begin en so 'n groot jeugwerkakker wat nog altyd braak gelê het, te ontgin.

In die jare wat gevolg het na 1986 het die Raad intens aandag gegee aan toerustingswerk spesifiek op die gebied van die juniorjeug. Hierdie toerusting het resultaat gelewer in die stigting van 'n hele aantal juniorjeugwerkgroepe in gemeentes van die Kerk. Hierdie werk het ook vroeë opgelewer, veral kritiese vroeë, van kerkrade en predikante wat krities en negatief staan teenoor dié nuwe uitbreiding van die Kerk se werk. Die Raad kon egter nog altyd antwoorde bied en gaan steeds met vertroue voort in die wete dat die werk op die nuwe akker noodsaaklik is.

Die huidige Raad, in samewerking met die NHSV-Hoofbestuur, gee aandag aan die behoefte rondom praktiese programaktiwiteite vir die juniorjeug. 'n Juniorjeug programpakket word tans uitgewerk waarin kategeselesse verpraktiseer word. Uit juniorjeugverenigings waar daar reeds gewerk is met verpraktiseerde kategeselesse, is baie positiewe terugvoer ontvang.

Ds JC van der Merwe, 'n lid van die Raad is betrokke by die toerusting van studente oor jeugaangeleenthede. Die doel met die toerusting is om studente in staat te stel om jeugwerk in gemeentes van die Kerk te doen.

- * Finansiële hulp word deur die NHSV aan die Raad verleen vir die onderneming van verskeie projekte soos:

** die pornografiekonferensie, matrieka en wegbreekweek.

- * Daar word tans aandag gegee aan die jeugwerk in klein en uitgestrekte gemeentes met die oog op voorligting en toerusting aan dié gemeentes.
- * Op aanbeveling van die Rasionalisasiekommissie is die jeugwerkbegroting sedert Maart 1991 drasties ingekort met die sluiting van die jeugkantoor, die vermindering van die vaste personeel en die afstelling van die Raad se werkwinkel en superintendentebyeenkomste vir 1991 en 1992. Die Raad het ingeskakel by die werkwyse wat deur die Administrateur voorgestel is met gepaardgaande besparingsmaatreëls wat van toepassing is. Hierdie stap het die Raad gedwing om ander weë te soek om die standaard, kwaliteit en kwantiteit van sy werk te handhaaf.

- * Die Raad oorweeg tans verskillende benamings vir die onderskeie homogene jeuggroepe.
- * Die Raad beywer hom daarvoor dat die jeug van die Kerk hulle van die inhoud van die GETP moet vergewis en verder op spontane evangelisasie konsentreer.

1.3 TOEKOMSTIGE DOELSTELLINGS

Die Raad onderneem 'n vyfjaarplan ten einde die volgende te bereik:

- * Toerusting aan homogene groepe.
- * Opleiding van jeugwerkers.
- * Opstel van jeugwerkprogramme vanaf die kleuter tot die volwasse fase.
- * Die aktivering van ringsjeugsuperintendente tot die gebruik van die skoolverwisselingspakket en organisering van skoolverwisselingsaantreke.
- * Die motivering van gemeentes om die gesinskampe te organiseer.
- * Die hou van 'n konferensie oor omgewingsbewaring met die tema "Ken God in sy Woord en Skepping".

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die werksaamhede van die Raad vir Jeugwerk.

2.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LOSBERG DEFINISIE VAN DIE "JEUG"

Die Raad vir Jeugwerk word versoek om die "jeug" te definieer veral vir verslagdoeleindes. In die praktyk is dit meestal net die hoërskoolkinders wat by die jeug inskakel.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

3.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN POTCHEFSTROOM VENTERSKROONKAMPTERRAIN

Voorkeur word steeds aan die lidmate van die Hervormde Kerk verleen vir die gebruik van die Venterskroonkampterrain, maar hierdie voorreg moet in September van die vorige jaar benut word. Sekere groepe buite die Kerk, wat ook 'n groot bydrae lewer, kan deur die beheer Komitee geïdentifiseer word en ook op die voorkeurbesprekingslys geplaas word. Na 30 September sal die bespreking oop wees vir ander instansies.

Motivering:

Huidige stelsel

Volgens die besluit van die Algemene Kerkvergadering van 1989 moet daar voorkeur gegee word aan die gemeentes binne die voogring van die kampterrain wat betref besprekings. Hierdie voorkeurbesprekings sal aan die einde van Januarie vir daardie jaar sluit waarna ander instansies hulle besprekings kan doen. Daar is ook in beginsel besluit om

aan die lidmate van die Hervormde Kerk 'n voorkeurtarief te gee.

Probleem

Hierdie reëling blyk prakties onuitvoerbaar te wees. Die meeste instansies doen hulle jaarbeplanning reeds gedurende Oktober van die vorige jaar. Sekere instansies bespreek selfs 'n jaar voor die tyd omdat hulle hierdie terrein so gerieflik en doelmatig vind. Hierdie spesifieke groepe lewer 'n groot bydrae tot die voortbestaan van hierdie terrein. Aangesien hulle nie aan die Hervormde Kerk behoort nie, moet hulle ook op 'n baie laat stadium geakkommodeer word. Hierdie groepe het sekere datums waarop hulle jaarliks die terrein beset. Dit is naweke wat nie deur die Hervormde Kerk benut word nie. Hierdie sterk ondersteunende groepe kan as kliënte verloor word indien hulle nie ook op die voorkeurbesprekingslys geplaas word nie. Indien hierdie groot groepe se ondersteuning verloor word, sal die beheerkomitee die addisionele finansiële verpligting ten opsigte van die instandhouding van die terrein moet deurgee aan die voogringe. Dit is iets wat ten alle koste vermy moet word. Hierdie groepe se ondersteuning is broodnodig, veral met die oog op die beplande uitbreidings op die terrein wat betref gesinsbehuising.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bespreek die beskrywingspunt.

4.

VERSOEK: RAAD VIR JEUGWERK MYSIGINGS AAN REGLEMENT VAN ORDE

By die "Samestelling" (5.2.1.1.4) moet die volgende by die samestelling gevoeg word: Die NHSV-Hoofbestuur benoem 'n verteenwoordiger wat sitting neem op vergaderings van die Raad.

By die "Opdrag" (5.2.1.2.4) en by die "Werkwyse" (5.2.1.3.2) moet gesorg word dat die Raad minstens een keer per jaar saam met die Raad vir Studentebearbeiding, Opvoeding en Onderwys en Kategese vergader.

AANBEVELING

- * Die vergadering behandel die versoek van die Raad.

5.

VERSOEK: RAAD VIR JEUGWERK MYSIGING BEPALING 55

Bepaling 55 van die Kerkwet en Bepalings word soos volg gewysig: "Jeugwerk is die versorging, begeleiding en toerusting van die Kerk aan die jeug asook die dienswerk van die jeug in die Kerk."

AANBEVELING

Die versoek van die Raad word behandel.

6.

SKAKELLIGGAAM VIR JEUGWERK

WERKSAAMHEDE

Die skakelliggaam het 'n koördineringsfunksie ten opsigte van die werksaamhede van rade wat by jeugwerk betrokke is.

Onderlinge skakeling tussen die rade vind plaas en sodoende werk die genoemde rade aanvullend en nie dupliserend nie.

Die gesprekke wat plaasvind met die susterkerke oor jeugwerk word gestruktureer.

Die resultaat van die skakeling het onder meer te weeg gebring dat jeugwerkbeleid en jeugwerkstrategie in die Bepalings van die Kerkwet en in die Reglementebundel geformuleer is. Uit die gesprekke blyk dit dat jeugwerk steeds die versorging, begeleiding en toerusting van die Kerk aan die jeug in die Kerk is.

Die skakelligaam ondersteun die verslag van werksaamhede en die doelwitte wat gestel is met betrekking tot studentebearbeiding en rig 'n versoek dat die Algemene Kerkvergadering weer sal begroot vir die werksaamhede van 'n Raad vir Studentebearbeiding met die oog op koördinerende en uitbou van die werksaamhede van die studentegemeentes.

'n Positiewe gevolg van die skakeling is die vorming van 'n studie-groep wat werk aan voorligting met betrekking tot die kind in die erediens. Die verslag sal na afhandeling van die studie aan die Algemene Kerkvergadering deurgegee word vir kennisname en oorweging.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die werksaamhede van die skakelligaam vir jeugwerk en keur dit goed.
- * Die skakelligaam word versoek om met sy werksaamhede voort te gaan.

7. RAAD VIR STUDENTEBEARBEIDING

WERKSAAMHEDE

- * Die volgende publikasies in belang van studentebearbeiding het die lig gesien:
 - ** 'n Reeks artikels wat die werksaamhede van die verskillende studentegemeentes toelig, het in Die Hervormer verskyn.
 - ** Maandeliks word beriggewing aangaande studente-aktiwiteite in die kerklike tydskrifte geplaas.
 - ** Daar word tans gewerk aan Bybelstudiehandleidings vir gebruik in studentegemeentes.
- * 'n Studenteleraarskonferensie is op 27 November 1989 gehou waar besin is oor die kort- en langtermyn doelwitte vir die opbou van studentegemeentes.
- * 'n Ondersoek is geloods na die benutting van dienswerkkampe.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die werksaamhede van die Raad vir Studentebearbeiding.

8. RAAD VIR OPVOEDING EN ONDERWYS

WERKSAAMHEDE

- * Saam met verteenwoordigers van die susterkerke is maniere ondersoek om te verseker dat Bybelonderrig as vormende vak behoue bly in die totstandkoming van die nuwe Suid-Afrika.
- * Kerkrade en skoolhoofde word steeds opgeroep om Bybelonderrigonderwysers te ondersteun en te bemoedig.
- * Lede van die Raad publiseer op gereelde basis, artikels in die kerklike tydskrifte.
- * 'n Subkomitee van die IKOO waarop een van die lede van die Raad sitting neem, doen tans navorsing oor statutêr-erkende ouerverenigings.
- * In 'n skrywe van die IKOO aan die susterkerke word kerkrade opgeroep tot die werwing van die regte onderwysers en die deurlopende toerusting van ouers. Lidmate word aangemoedig om by die skoolorganisasies en skoolbestuur betrokke te raak.
- * 'n Navorsingsprojek om bepaalde inligting te bekom vir die toerusting van ringsrade vir opvoeding en onderwys is onderneem.
- * Die dagbestuur van die IKOO het die drie susterkerke opgeroep om interkerklike onderwyskomitees te stig.
- * Die Raad is goed verteenwoordig by die Interkerklike Kommissie vir Opvoeding en Onderwys.
- * Aan die gebeure op onderwysterrein gedurende die afgelope drie jaar is indringend aandag gegee.

Die Raad het alle ontwikkelinge op die terrein van die onderwys voortdurend gemonitor en daaroor aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag gedoen. Die volgende aangeleenthede was ter sake:

- Die onderwysmodelle wat op 10 September 1990 deur die owerheid aangekondig is en uiteenlopende reaksies uitgelok het.
- Die Onderwysvernuwingstrategie - 'n Besprekingsdokument wat in Junie 1991 deur die Departement van Nasionale Opvoeding vrygestel is. Die doel van hierdie dokument met sy 68 aanbevelings was om 'n werkbare strategie vir 'n nuwe onderwysstelsel daar te stel.
- Die standpunte en eise van organisasies soos die ANC en die Inkatha Vryheidsparty met betrekking tot die formele onderwys.

Al bogenoemde sake is deur die Raad in 'n memorandum vervat wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan alle ringskommissies beskikbaar gestel is.

- * Dit was vir die Raad ongelukkig nie moontlik om kommentaar oor die inligting oor die oorskakeling van alle staatskole na staatsondersteunde skole op 1 April 1992 betyds gereed te kry vir die agenda

van die Algemene Kerkvergadering nie. Die inligting is op 28 Februarie 1992 aan alle bestuursliggame, personeel en ander belanghebbendes gestuur.

Kommentaar, aanbevelings en aanverwante sake sal tydens die Algemene Kerkvergadering deur die Raad beskikbaar gestel word.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Raad vir Opvoeding en Onderwys.
- * Die Raad word dringend versoek om voortdurend leiding te gee aan amsdraers en lidmate oor die onderwyssituasie.
- * Die Raad word versoek om toerusting en inligting te verskaf aan ringsrade vir opvoeding en onderwys.
- * Die Raad word versoek om namens die Kerk sterk standpunt in te neem vir die behoud van volkseie moedertaalonderrig op skool.
- * Gemeentes en ringe word versoek om dringende aandag aan die daargestelling en funksionering van ringsrade vir opvoeding en onderwys op gemeentelike en ringsvlak te gee.
- * Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit oor Bybelonderrig op skool.

9.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA CHRISTELIK-NASIONALE ONDERWYS EN MOEDERTAALONDERRIG

- * Die Kerk herbevestig sy standpunt in verband met Christelike-nasionale onderwys (Artikel X.2).
- * Die Kerk bedink moontlikhede om Christelike moedertaalonderrig met 'n volkseie karakter te behou, gesien in die lig van die nuwe ontwikkelinge in Suid-Afrika.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

10.

DIE ACSV

10.1

BESLUIT: ALGEMENE KERKVERGADERING 1989

Die Algemene Kerkvergadering het in 1989 soos volg besluit oor die ACSV:

- * Die Algemene Kerkvergadering spreek hom ernstig uit teen sekere metodisties-geïnspireerde praktyke wat redelik algemeen binne die ACSV voorkom en versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om 'n indringende ondersoek na die vereniging te gelas en 'n rapport oor die bevindinge van die ondersoek aan die volgende Algemene Kerkvergadering voor te lê vir behandeling en besluitneming.

'n Ondersoekkommissie bestaande uit dr HT van Deventer (sameroeper), prof JH Koekemoer en ds HN Botha is deur die vergadering aangewys om die ondersoek te doen en verslag te lewer.

10.2 DIE VOLGENDE VERSLAG WORD DEUR DIE ONDERSOEKKOMMISSIE GELEWER

Grondwet

Gedurende die hoofbestuursvergadering van die ACSV in 1991 is voorstelle aanvaar om die grondwet ingrypend te verander. Hieronder word die belangrikste wysigings wat vir die Kerk van belang is, aangetoon:

Belydenisgrondslag

Die Afrikaanse Christen-Studentevereniging staan gegrond op die Bybel as die heilige en onfeilbare Woord van God en aanvaar as uitdrukking van sy belydenis die drie Formuliere van Eenheid, te wete die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus en die Vyf Dordtse Leerreëls, omdat dit in ooreenstemming is met die Heilige Skrif.

Die ACSV verklaar sy volkome bereidwilligheid om te alle tye deur die kerke betreffende sy getrouheid aan hierdie belydenisgrondslag getoets te word.

Verhouding tot skole en tersiêre inrigtings

- * Die ACSV word erken as amptelike ko-kurrikulêre aktiwiteit van skole en onderwyskolleges.
- * By ander tersiêre opvoedkundige inrigtings registreer die ACSV as een van die verenigings van die studente.
- * Takke van die ACSV kan slegs met verlof van skoolhoofde of die verantwoordelike bestuursliggame van tersiêre opvoedkundige inrigtings gestig word.
- * Die interne toesig oor die werksaamhede van die ACSV geskied dus in ooreenstemming met die grondwet, deur skoolhoofde of deur die liggame wat deur die tersiêre inrigtings daartoe aangewys is.

Verhouding tot die kerk

Die ACSV

- * wil, mag en kan nooit die werk van die kerk aan sy jeug vervang nie, maar bied aan sy lede die geleentheid om in skole en tersiêre inrigtings onderling oor die Woord van die Here te besin en om die opdragte daarin te verwesenlik;
- * erken as vrye Christelike vereniging die toesig van belanghebbende kerke oor hulle lidmate;
- * stel homself tot diens van die kerk in sy strewe om die skolier te roep tot geloofskeuses vir Christus ten opsigte van sy leefwêreld en as dissipel van Christus toe te rus;
- * beskou dit as die taak van die kerk om sy lidmate ten opsigte van leerstellige aspekte waaroor daar verskil van mening tussen die belanghebbende kerke mag wees, toe te rus;

- * is ten opsigte van die geestelike leiding op plaaslike vlak afhanklik van die leraars van die kerk wat verteenwoordigend is van die meerderheid van die lede van die ACSV-tak;
- * streef na die goedgesindheid van en positiewe samewerking met al die kerke waarvan 'n beduidende getal lidmate aan die ACSV behoort;
- * onderneem om in die program- en studiemateriaal wat die ACSV vir sy lede beskikbaar stel, en in die styl waarin aktiwiteite aangebied word, leerstellige aspekte waaroor daar verskil van mening tussen belanghebbende kerke mag wees, ten alle koste te vermy.

Lidmaatskap

- * Lidmaatskap van die vereniging is oop, ongeag kerkverband, vir skoliere, studente, onderwysers, doserende personeel aan tersiêre inrigtings waar daar takke van die ACSV bestaan, en ander persone wat in die vereniging behulpzaam is sowel as diegene wat in voltydse diens van die vereniging staan.
- * Persone sluit op 'n vrywillige basis by die vereniging aan en kan in enige stadium hul bedanking sonder opgaaf van redes indien.
- * Van alle lede wat leiersposisies in die vereniging beklee, word verwag om op geen wyse tydens groepbesprekings of enige ander aktiwiteite of byeenkomste van die vereniging, in stryd met die belydenisgrondslag van die vereniging op te tree of toe te laat dat twis oor leerstellige sake ontstaan nie.
- * Lidmaatskap van die vereniging kan te eniger tyd deur die hoofbestuur of sy dagbestuur opgesê en ook geweier word sonder opgaaf van redes.
- * Persone wat nie formeel by 'n tak aansluit nie, kan nogtans die byeenkomste bywoon.

Teologiese evaluering

Prof JH Koekemoer het die Grondwet van die ACSV en alle publikasies grondig ondersoek en tot die gevolgtrekking gekom dat daar geen ernstige afwykings of skeeftrekking van die Bybelse inhoud voorkom nie. Sekere sake sou wel aangepas kan word met die oog op suiwerder formulerings.

Navorsingsverslag oor die stand van opvoeding en onderwys binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Hierdie navorsing is deur die Raad vir Opvoeding en Onderwys gedurende 1991 gedoen. Twee vraelyste is opgestel, een om deur ouers ingevul te word en een deur finalejaar katkisante. Aan 17 gemeentes is 50 vraelyste elk gestuur om deur ouers ingevul te word en aan 33 gemeentes 20 vraelyste elk om deur finalejaar katkisante ingevul te word. Die gemeentes is ewe-kansig volgens stad en platteland geïdentifiseer. Genoegsame responsies is ontvang om geloofwaardige gevolgtrekkings te kan maak.

Antwoorde op die vraag (2.11.3) oor deelname van kinders aan aktiwiteite

Volgens die katkisante is deelname aan die ACSV soos volg:

Dogters: 33,33%
Seuns: 10,23%

Dit dui op 'n totale gemiddeld van 21,61%. Volgens die ouers is die totaal 20,14%. Hierdie persentasies klop ook met die gegewens wat die ACSV self amptelik verskaf.

Pinkster skoliere aksie

Die Komitee van Onderwyshoofde (KOH) het op 8 Augustus 1989 goedkeuring vir die stigting van die Pinkster Skoliere Aksie in Suid-Afrika (PSA) verleen en aan die aksie dieselfde voorregte as die ACSV toegestaan.

Die PSA is gedurende 1990 landwyd georganiseer en sameroepers is reeds aangewys vir 25 verskillende streke in al vier provinsies. Die same-roepers het dokumentasie ontvang en hulle beywer hulle vir die stigting van PSA-takke in alle skole.

Die PSA staan onder die toesig en leiding van die lidkerke van die jeuggemeenskap van Pinksterkerke, naamlik:

AGS
Volle Evangelie Kerk
PPk
Assembly's of God
Verenigde Pinksterkerke
Lede in Christus
IFCC (verteenwoordig ongeveer 400 bewegings in die RSA waaronder Rhema en die Lighuis die bekendstes is).

Verdere inligting

Die ACSV is op 12 Januarie 1965 in Bloemfontein gestig as voortsetting van die oorspronklike Christelike Studente Vereniging (CSV), gestig op 28 Julie 1896.

Die oorspronklike leuse "Maak Jesus Koning" is verander na die huidige "Jesus is Koning".

Verhouding met die Nederduitse Gereformeerde Kerk

Aangesien die meerderheid van die lede van die ACSV sedert sy stigting lidmate van die Nederduitse Gereformeerde Kerk was, is die eerste twee dekades gekenmerk deur deurlopende gesprekvoering met die Nederduitse Gereformeerde Kerk. Die ACSV het alles in sy vermoë gedoen om die goedgesindheid van die Nederduitse Gereformeerde Kerk te behou. Soms was daar spanning, maar meestal het die samesprekinge in 'n gees van welwillendheid verloop. In 1986 is daar tot 'n ooreenkoms van "same-werking en koördinasie" tussen die ACSV en die Nederduitse Gereformeerde Kerk gekom. Die ACSV het ook in hierdie tyd die Nederduitse Gereformeerde Kerk amptelik gevra om op elke vlak toesig oor sy werksaamhede te hou. Die samewerking tussen die ACSV en die Nederduitse Gereformeerde Kerk word in 'n dokument beskryf wat deur die Algemene Jeugkommissie van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en

die hoofbestuur van die ACSV goedgekeur is.

Doelstellings

'n Opsomming van die doelstellings van die ACSV is:

- * om God te eer en verheerlik;
- * om God drie-enig aan skoliere en studente te bely en te verkondig;
- * om Jesus Christus as die enigste Verlosser te verkondig en lede aan te moedig tot 'n verdieping in hulle geloofslawe;
- * om lede aan te spoor tot Bybelstudie;
- * om die eenheid van die Liggaam van Christus te bevorder;
- * om lede aan te moedig om getuies vir Christus te wees;
- * om by lede lojaliteit aan hulle eie kerk in te skerp;
- * om sinvolle verhoudings met ander Christelike verenigings na te streef;
- * om lede te inspireer tot betrokkenheid by die opbou en uitbreiding van die Koningryk van God;
- * om lede aan te moedig om op alle terreine hulle allerbeste te lewer as deel van hulle getuienis.

Belydenisgrondslag

Die drie formuliere van eenheid (dit wil sê die belydenisgrondslag van die drie Afrikaanse susterkerke).

Lidmaatskap

Die lidmaatskap van die ACSV is oop vir alle skoliere ongeag kerkverband.

Slegs lede wat die belydenisgrondslag onderskryf, mag leiersposisies beklee.

Alle ander lede word as meegaande lede gereken.

Statistiek (1990)

Getal takke : 607
Getal lede : 63 467

Gevolgtrekking

- * Die ACSV funksioneer by 607 takke met 63 467 lede.
- * Ongeveer 20% van respondente (skoliere) op 'n vraelys binne die Nederduitsch Hervormde Kerk dui aan dat hulle aktiewe lede van die ACSV is.
- * Dit is onbekend hoeveel predikante en onderwyslidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk by die ACSV se aktiwiteite betrokke is.

- * Die Pinkster Skoliere Aksie funksioneer naas die ACSV en volgens alle aanduidings vorder die aksie buitengewoon goed.
- * Beide die ACSV en die PSA geniet die goedkeuring en steun van alle onderwysdepartemente.
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk het geen soortgelyke vereniging of aksies op skoolvlak nie. Bearbeiding geskied baie beperk deur enkele predikante by 'n minimum aantal skole.
- * Dit kom voor dat daar wel 'n behoefte by talle leerlinge (ook van die Nederduitsch Hervormde Kerk) bestaan om saam met vriende oor kerkgrense heen aan 'n Christelike vereniging van die een of ander aard te behoort.
- * Die Gereformeerde Kerke het reeds 'n vaste verteenwoordiger op die ACSV se hoofbestuur aangewys in die persoon van prof JL van der Walt. Die Gereformeerde Kerk ondersoek tans die moontlikheid van volle deelname.

10.3 AANBEVELINGS VAN ONDERSOEKKOMMISSIE

Dr HT van Deventer

Die Algemene Kerkvergadering besluit om die Kerk toe te laat om by die ACSV betrokke te raak en wel in die volgende fases:

- * Amptelik by die hoofbestuur van die ACSV.
- * Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daarna oortuig is dat verdere samewerking moontlik is, kan dit uitgebrei word na streeks- en plaaslike vlakke.

Die Raad vir Opvoeding en Onderwys het na deeglike bespreking besluit om die standpunt van dr Van Deventer ten volle te steun.

Prof JH Koekemoer

Uit die teologiese evaluering van die dokumente en gebruike van die ACSV tree die volgende sake na vore waaraan die Nederduitsch Hervormde Kerk aandag behoort te gee.

In die dokumente van die ACSV word dit duidelik dat die belydenisskrifte by die organisasie op 'n ortodokse manier figureer. Die geloofswaarhede word as't ware objektiewe waarhede in hulle imposante massiwiteit. Die substansie van die kerugma word bewaar deur 'n blote aanvaarding van hierdie belydeniswaarhede. 'n Mens kry amper die indruk asof hierdie objektiewe waarhede uitgestal word sodat die mens dit kan aanneem en glo. Die mens self soek 'n persoonlike relasie met die waarhede. Op dié wyse word oorgegaan van 'n soort objektivisme in 'n soort subjektivisme.

Om beide hierdie gevare te vermy lyk dit noodsaaklik dat die Kerk moet besef dat die geloof van die mens nie slegs die gevolg is van 'n selfstandige relasie tot die openbaring nie. Die geloof is konstitief tot die openbaringsgebeure. Dit gaan nie hier om 'n objektiewe openbaring waarmee die mens 'n subjektiewe relasie moet verkry nie.

Daar kan nie so iets as geopenbaarde waarhede wees waarmee die mens 'n

relasie moet soek nie. God se openbaring word immers nooit geopenbaardheid nie. Die Woord het mens geword. In hierdie verborgenheid kom God na ons toe, en Hy laat Hom ken deur wie Hy Hom wil laat ken. Ons kan alleen maar praat oor God wat mens geword het. Wie dus God sê, sê tegelyk ook mens. Juis daarom verkondig ons ook nooit die kruis en opstanding as losstaande gebeure nie. Die gekruisigde is die opgestane en die opgestane is die gekruisigde, en die mens sterf saam met Christus op Golgota en die mens staan in en deur Sy opstanding op tot 'n nuwe lewe. Albei die dinge moet steeds weer gesê word, tegelyk gesê word, heen en weer gesê word. So alleen word jy bewaar van die gevaar van objektivisme wat die mens dwing om intellektueel in te stem met geloofswaarhede en 'n subjektivisme waar die mens homself as't ware vanself aan God oorgee en so die openbaring van homself afhanklik maak.

Die oplossing is nie in 'n keuse tussen die twee nie maar by die derde weg, soos aangedui. Op grond hiervan is daar vir die Kerk een van drie moontlike keuses:

- * Hy kan besluit om met die ACSV saam te werk nieteenstaande die duidelike teologiese verskille. In so 'n besluit sal doelbewus aandag gegee moet word aan hoe om die Kerk se teologie binne die organisasie te dien. Dit sal nie net 'n besluit ten gunste van 'n sekere soort godsdienstigheid kan wees nie, maar daadwerklike pogings sal aangewend moet word om die Nederduitsch Hervormde Kerk se stem hoorbaar te kry en nie te laat verswyg nie.
- * Hy kan besluit om liever op sy eie wyse met sy kinders te werk. Hierdie besluite sal daadwerklike pogings vra om die besluit werkbaar te kry.
- * Daar kan besluit word om met die ACSV in gesprek te tree en uit te maak hoe die Kerk se teologiese standpunte binne die ACSV geakkommodeer kan word. Terwyl die gesprek aan die gang is word 'n terughoudende houding ten opsigte van lidmaatskap van die organisasie aangeneem. Hierdie lyk na die beste weg onder die huidige omstandighede.

Ds HN Botha

- * Al sou die belydenisgrondslag van die ACSV, die Bybel en drie formuliere van eenheid wees en hulle bereid wees om deur die kerke betreffende sy getrouheid aan hierdie belydenisgrondslag getoets te word, moet die Hervormde Kerk aanvaar dat sy strukture vir die opsig hierdie taak moeilik sal uitvoer in die praktyk.
- * Die Kerk sal grondig moet besin oor wat 'n vrye Christelike vereniging is, wat onder toesig van onderwysowerhede funksioneer en of die Kerk sy verantwoordelikhede ten opsigte van jeugwerk op skoolvlak in hierdie baan sonder direkte kontrole en opsig wil laat opgaan. Dit geld veral ten opsigte van 'n verwagte nuwe onderwysbedeling waar ouerseggenskap ongeveer geen relevansie behou nie.
- * Oop lidmaatskap (vir mense uit enige kerkverband) is steeds 'n grondslag van die ACSV.
- * Die geestelike vorming van die jeug (doop en belydende lidmate) kan onmoontlik oorgelaat word aan 'n vrye vereniging en behoort onder opsig van predikant en kerkraad daadwerklik hanteer te word. Indien dit gebrekkig hanteer word, moet hierdie saak intern aange-

spreek word.

- * Die Kerk moet sy besluit van 1976 dat skooltyd nie beskikbaar moet wees vir partikulêre godsdienstige organisasies nie, handhaaf. Die ontstaan van die Pinkster Skoliere Aksie naas die ACSV op skoolvlak vererger die blootstelling-potensiaal van die Kerk se kinders aan dwaalgroepe binne onderwysstrukture.
- * 'n Ernstige vraag wat beantwoord moet word is waarom die onderwysowerhede die ACSV-bedrywighede verkies bo kerklike toerusting en strukture. Ds MJ Smuts (hoofsekretaris ACSV) sê uitdruklik dat: "Sodra die ACSV 'n vereniging van 'n bepaalde kerk word, gaan die deure na die skole vir die ACSV toe."
- * Dit is 'n oop vraag watter rol die ACSV van plan is om te speel ten opsigte van die sosiaal-maatskaplike en politieke opset.

AANBEVELING

- * **Vir bespreking en besluit.**

XI. B E L Y D E N I S

1. RAAD VIR BELYDENIS EN LITURGIESE GESKRIFTE

1.1 WERKSAAMHEDE

Die Raad is besig met die volgende werkstukke:

- * Die Bevestigingsformulier vir ouderlinge en diakens.
- * 'n Alternatiewe nagmaalsformulier.
- * 'n Begrafnisformulier vir gebruik by verassings.
- * Gebede vir die gebruik by siekes.
- * Die vertaling van die apostolicum.

Die Raad het die volgende formuliere afgehandel:

1.2 FORMULIER VIR DIE HEROPNAME VAN VERVREEMDE LIDMATE

Agtergrond

Die Raad vir Evangelisasie het via die Werkgroep Apostolaat en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n versoek aan die Raad gerig vir die opstel van 'n formulier vir die heropname van vervreemde lidmate.

Motivering:

Die uitgangspunt by die daarstel van 'n formulier vir die heropname van buitekerklikes, is dat die gelowige meermale in sy lewe openbare geloofsbelydenis aflê. Die eerste openbare geloofsbelydenis word in die lewe van die meelewende lidmate versterk met latere belydenisse.

Daar is in die praktiese lewe van die kerk baie mense wat hulleself prakties afgesny het, terwyl hulle óf nooit formeel die band verbreek het nie, óf die kerk op so 'n wyse verlaat dat dit op afsnyding neerkom. Wanneer sulke mense teruggebring word of self terugkeer na die kerk, is dit onvanpas om hulle sondermeer in te skakel.

Die volgende mense word bedoel:

- * Rondtrekkende lidmate wat onder die oog van die kerk weggeraak het. By hulle uiteindelijke terugkeer na die kerk is daar geen duidelikheid oor hulle vorige kerklike inskakeling nie.
- * Lidmate wat hulle deur 'n skeurmaker op sleeptou laat neem maar tog nie sover gaan om by 'n bepaalde sektegroep in te skakel nie. Na verloop van tyd keer hulle gewoonlik terug na die kerk en versoek die herstel van hulle lidmaatskap. In wese is hulle op grond van hulle optrede sensurabel en daarom is dit nie korrek om hulle lidmaatskap gewoon te herstel nie. Tog toon hulle terugkeer na die kerk dat hulle nie totaal in leer afgewyk het nie. 'n Volledige program van kategeese en die hertoelating tot die gemeente deur gebruikmaking van die gewone belydenisformulier, lyk nie korrek nie.

- * Kerkvervreemde lidmate wat nooit onder die opsig en tug te staan gekom het en nooit van die gemeente afgesny is nie. Kerkvervreemding kan ontstaan vanweë 'n gebrekkige toepassing van die tug. Sulke lidmate word deur opsig en evangelisasie weer by die kerk betrek. By hulle ontstaan opnuut die behoefte om belydenis van geloof af te lê.

Die Kerk het vaste besluite waarvolgens 'n kerkraad handel om 'n kerkvervreemde lidmaat weer in die gemeente op te neem. Wanneer sulke persone ná die vertoning van 'n positiewe gesindheidsverandering, gesprek en kategeese deur die kerkraad toegelaat word om belydenis van geloof af te lê, word die onderstaande formulier gebruik:

Formulier vir die heropname van vervreemde lidmate

Die Woord leer ons dat God geen behae in die ellende en ondergang van die sondige mensdom het nie en dat Hy daarom sy Seun gestuur het om ons sonde deur sy kruisdood weg te neem. Elkeen wat in Jesus Christus glo, neem Hy deur die doop op in sy liggaam. Die apostel Paulus beskryf die kerk as die liggaam van Christus en die gelowiges as die lede daarvan.

Ons maak dus deel uit van 'n besondere gemeenskap, naamlik die kerk, wat deur God self byeengebring en deur sy Woord en Gees regeer word. Ons glo dat elkeen geroep is om lid van hierdie ware kerk te wees en te bly en as lid van die liggaam van Christus te deel in alles wat God aan sy kinders gee. Daarom is dit ondenkbaar dat diegene wat aan Hom behoort, nie 'n brandende begeerte sal hê om deel van sy gemeente te wees nie.

Dit is 'n dwaling om lidmaatskap van die kerk as onbelangrik of as 'n saak van persoonlike voor- of afkeur te sien. Vanweë die sonde gebeur dit nogtans dat sommige hulle op hierdie dwaalweg begewe en so bevind baie wat eenmaal aan die kerk behoort het, hulle vandag buite die kerk of in die geledere van valse kerke. Die kerk kan egter nie daarmee genoeë neem nie, want die Woord van God roep ons op om na hulle te gaan soek en hulle na die kudde terug te bring. Daarin word ons voorgedaan deur Jesus self, die Goeie Herder wat soek na elkeen wat afgedwaal het. Hy vergeet niemand wat aan Hom behoort nie en soos die vader van die verlore seun sien Hy daagliks met verlange uit na die terugkeer van die afgedwaaldes.

'n Vreugde soos wanneer 'n verlore skaap teruggebring is, 'n verlore muntstuk gevind is of 'n verlore seun teruggekeer het, leef tans by ons, omdat NN wat vir 'n tyd lank van die kerk vervreemd was, die begeerte uitgespreek het om weer in die gemeente opgeneem te word. Die kerkraad het hom daarvan vergewis dat sy/haar/hulle berou, geloofskennis, gesindheid en diensbereidheid sodanig is dat hy/sy/hulle toegelaat kan word om weer eens sy/haar/hulle geloof in Jesus Christus te bevestig.

Sodat dit vir die gemeente duidelik kan word dat u waarlik glo en van voorneme is om u geloof en bereidheid tot diens binne hierdie gemeente uit te leef, word u NN gevra om na vore te kom en hardop op die volgende vrae te antwoord:

- * Bely u soos die kerk en saam met die kerk dat u glo in die drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, wat ons liefhet en ons van die sonde en dood verlos het?

- * Bely u dat u glo dat die Seun van God vir Hom uit die sondige mensdom 'n gemeente van verlostes byeengebring het, dat Hy hulle deur sy Gees en Woord in die ware geloof lei, hulle bymekaar hou, beskerm en bewaar, en dat u daarvan 'n lewende lid is en sal bly?
- * Beloof u om ten volle in gemeenskap van Christus en sy kerk te lewe en tot eer van God u gawes en kragte gewillig en met vreugde tot nut en heil van die liggaam van Christus aan te wend?
- * Beloof u ook om 'n Christelike lewe te lei en u aan die kerklike vermaning en tug te onderwerp as u u misdra, in leer afwyk of u geloofsroeping nie getrou vervul nie?

Wat is hierop u antwoord?

Antwoord: Ja

Vanweë die feit dat u gedoop is, en op grond van die belydenis wat u nou herbevestig het, verkondig ons aan u in die Naam van God dat u nou weer deel is van sy heilsgemeenskap en ontvang ons u met dankbaarheid terug in die midde van die gemeente. U word van harte uitgenooi om opnuut saam met ons te deel in al die voorregte wat daar in die kerk bestaan, en u word opgeroep om met woord en daad mee te werk tot die groei en bloei van sy koninkryk, kerk en gemeente, Amen.

Aangesien niemand uit homself in staat is om dit alles te doen nie, laat ons nou saam tot God bid.

Here God,

Ons dank U dat U ons deur u genade verlos het.

Ons dank U dat ons in Jesus Christus u kinders mag wees, dat U ons in die genadeverbond ingesluit het en lede van u liggaam gemaak het.

Ons dank U dat U ons deur u Heilige Gees in u diens wil gebruik en dat U ons die geloof geskenk het waardeur ons u weldade so onverdiend mag ervaar.

Maak ons steeds gehoorsaam aan u Woord, sodat ons as lewende lidmate van u kerk altyd u dissipels en getroue dienaars sal wees.

Bewaar, beskerm en laat groei u kerk. Gee dat ons U altyd met blydschap en dankbaarheid sal dien, en dat ons so u Naam sal groot maak en sal eer.

En vergewe ons ons sonde in die Naam van Jesus Christus, ons Here.

Amen.

1.3

PALTS-DOOPFORMULIER

Geliefdes in die Here,

Ons Here Jesus Christus het gesê dat ons nie in die ryk van God kom tensy ons weer gebore word nie. Dit is vir ons 'n duidelike aanduiding dat ons van nature geheel en al sondig en daarom vervloek is. Hiermee vermaan Hy ons ook dat ons ons voor God moet verootmoedig en 'n misnoeë in onself moet hê. Hy skeep in ons die verlange na sy genade waardeur al ons sonde vergewe en ons vervloeking weggeneem word.

Ons kan immers nie deel hê aan die genade van God tensy alle vertroue op ons eie vermoë, wysheid en verdienstelikheid nie eers uit ons harte

verwyder is nie - ja, selfs in so 'n mate dat ons alles wat in ons is geheel en al verwerplik ag.

Nadat Christus ons egter so van ons ellende bewus gemaak het, troos Hy ons ook weer op 'n oorvloedige wyse met sy barmhartigheid. Hy belowe ons en ons kinders naamlik dat Hy al ons sonde afwas, dit wil sê dat Hy ons ons sonde vanweë sy bloedvergieting nie toereken nie. Hy belowe ons ook dat Hy deur die Heilige Gees ons natuur sal vernuwe sodat ons aan sy beeld gelyk sal wees. En om ons swak geloof met hierdie belofte te versterk en die belofte aan ons liggaam te beseël, het Hy beveel dat ons in die Naam van God die Vader, die Seun en die Heilige Gees gedoop moet word met water.

Wanneer ons in die Naam van die Vader gedoop word, betuig Hy soos met 'n sigbare eed, vir ons hele lewe lank aan ons, dat Hy ons en ons kinders se Vader wil wees. Verder dat Hy ons in alles wil versorg en alle kwaad vir ons ten goede wil laat meewerk. Sô sal, vanweë die verbond wat ons met God het, niks in die skepping ons skade kan berokken nie, maar tot ons heil moet dien.

Ten tweede: Wanneer ons in die Naam van die Seun gedoop word, verseker die Seun van God ons dat alles wat Hy gedoen en gely het, ons toekom. Dit beteken dat Jesus Christus ons en ons kinders se Verlosser is en ons sy genade skenk.

Deur sy heilige ontvangenis, geboorte, lyding en sterwe het Hy ons van al ons onreinheid en sonde verlos, is al ons vervloeking en verwerping aan die kruis vasgenaël, en is dit met sy bloed afgewas en saam met Hom begrawe. So het Hy ons van die smart van die hel bevry. Dit het alles gebeur sodat Hy ons deur sy opstanding en hemelvaart met sy geregtigheid kan beklee en nou vir ons voor die hemelse Vader kan intree en ons op die oordeelsdag verheerlik en sonder gebrek voor die Vader kan stel.

Ten derde: Wanneer ons in die Naam van die Heilige Gees gedoop word, word ons belowe dat die Heilige Gees ons en ons kinders se Leraar en Voorspraak tot in ewigheid sal wees. Verder sal Hy ons ware lede van die liggaam van Christus maak, sodat ons saam met alle Christene aan Christus en sy versoening deel sal hê. Daarom sal daar nooit meer aan ons sonde gedink word nie. Ook die sonde en swakheid wat nog in ons oorbly, sal algaande uitgewis word. So sal Hy in ons 'n nuwe lewe begin wat uiteindelik in die opstanding in ons volkome openbaar sal word.

Aangesien die doop die teken is van die opname in die genadeverbond, en albei partye in 'n verbond verpligtinge aanvaar, daarom belowe ons ook aan God, Vader, Seun en Heilige Gees, dat ons deur sy genade Hom alleen as ons enige, ware en lewende God sal erken en bely, dat ons Hom alleen in alle nood sal aanroep, en as gehoorsame kinders sal lewe soos die nuwe lewe van ons eis.

Hierdie nuwe lewe bestaan daarin dat ons uit ware berou oor ons sonde ons eiesinnigheid sal verloën en dit aan die wil van God sal onderwerp en al die sonde sal haat en daarvan sal wegvlug. Verder dat ons van harte sal begin om in alle heiligheid en geregtigheid volgens die Woord van God te lewe.

As ons soms uit swakheid sondig, moet ons nie in die sonde bly, moed opgee, of deur enige ander middel vergewing van die sonde, behalwe deur Christus soek nie. Ons doop herinner ons altyd daaraan om nie

meer te sondig nie en vas te vertrou dat God vanweë die kruisdood van Christus nooit meer aan ons sonde sal dink nie. Daarom is die heilige doop vir ons 'n betroubare waarborg dat ons 'n ewige verbond met God het omdat ons in die barmhartigheid van die Vader en die bloed van Jesus Christus deur die krag van die Heilige Gees gedoop is.

Alhoewel ons kinders al hierdie dinge nie verstaan nie, en nog minder kan bely, word hulle tog op geen manier van die doop uitgesluit nie, omdat hulle deur God tot sy verbond geroep is. Dit is die verbond wat God met Abraham, die vader van al die gelowiges, en sy nageslag en daarom ook met ons en ons kinders gesluit het. "Ek bring, so sê die Here, 'n verbond tot stand tussen My en jou en jou nageslag en al hulle geslagte. Dit is 'n blywende verbond: Ek sal jou God wees en ook die God van jou nageslag". (Gen. 17:7).

En ons Here Jesus Christus het egter in die wêreld gekom - nie om die genade van sy hemelse Vader te beperk nie maar veel eerder om die genadeverbond wat tevore net die volk Israel ingesluit het, na al die volke uit te brei. En Hy het in die plek van die besnydenis die heilige doop tot teken en seël van die verbond verorden vir ons en ons kinders. Dié bevestiging van die verbond deur die doop leer die apostel Petrus uitdruklik wanneer hy in die Handeling van die Apostels, die tweede hoofstuk sê: "Bekeer julle en laat elkeen van julle gedoop word in die Naam van Jesus Christus. Dan sal God julle sondes vergewe, en julle sal die Heilige Gees as gawe ontvang. Wat God belowe het is vir julle en julle kinders en vir almal wat daar ver is, vir almal wat die Here ons God na Hom toe sal roep."

Die Here Christus het self ook beveel dat die klein kindertjies na Hom toe gebring word. Met woord en daad het Hy die koninkryk van God aan hulle toegesê, soos dit in Markus 10 geskrywe staan: "Die mense het kindertjies na Jesus toe gebring dat Hy hulle moet aanraak. Sy dissipels het met die mense daaroor geraas. Maar toe Jesus dit sien was Hy verontwaardig en het Hy vir hulle gesê: Laat die kindertjies na My toe kom en moet hulle nie verhinder nie, want die koninkryk van God is juis vir mense soos hulle. Dit verseker Ek julle: wie die koninkryk van God nie soos 'n kindjie ontvang nie, sal daar nooit ingaan nie. Hy het sy arms om die kindertjies gesit, hulle die hande opgelê en hulle geseën."

Uit hierdie woorde is dit duidelik dat ook ons kinders in die koninkryk en in die verbond van God ingesluit is en om dié rede die doop as die seël van die verbond moet ontvang, alhoewel hulle die volle betekenis van die doop vanweë hulle ouderdom nog nie verstaan nie. Dit is met hulle soos die kindertjies wat deur Jesus Christus self met woorde en daad geseën is en wat in die kerk van die ou verbond op die agste dag besny was, alhoewel hulle ook die seën van die Here en die volle betekenis van die besnydenis nog nie verstaan het nie.

Om hierdie sakrament van God tot sy eer, tot ons troos en tot opbou van die gemeente te bedien, laat ons saam bid:

(Die gebed kom presies ooreen met latere vertalings en is ook reeds taalkundig hersien in die jongste vertaling.)

Laat ons ons algemene ontwyfelbare Christelike geloof op grond waarvan hierdie kind gedoop word, saam bely:

(Die Apostolicum volg nou)

Die doopouers moet nou opgeroep word om op die volgende vrae te antwoord:

Glo u die beloftes wat God in Jesus Christus aan ons en ons kinders gegee het naamlik dat Hy nie alleen ons nie, maar ook ons nageslag se God wil wees tot in die duisendste geslag.

Begeer u omdat u dit glo, dat hierdie kind van u gedoop moet word en die betroubare waarborg van die kindskap van God sal ontvang.

Wat is hierop u antwoord?

Antwoord: Ja.

(Die doopformule en die dankgebed kom ooreen met dié wat tans in die doopformulier gebruik word.)

(U aandag word daarop gevestig dat Palts-formulier die model was vir die klassieke doopformulier wat tans deur die Nederduitsch Hervormde Kerk gebruik word.)

1.4

ALTERNATIEWE BEVESTIGINGSFORMULIER VIR PREDIKANTE

Geliefdes in ons Here Jesus Christus,

Die kerkraad het in die oortuiging dat hy deur die Heilige Gees gelei is, broer/suster N hier teenwoordig, na hierdie gemeente beroep. Ons het ook sy/haar naam by verskillende geleenthede in die openbaar afgekondig om te verneem of iemand met betrekking tot sy/haar leer of lewe 'n beswaar het teen sy/haar bevestiging as predikant. Aangesien geen wettige beswaar ontvang is nie, gaan ons nou in die Naam van die Here tot sy/haar bevestiging oor.

Broer/Suster N, en almal wat hier teenwoordig is, luister egter eers na 'n kort uiteensetting uit die Woord van God van die instelling van die amp van die herder of predikant en wat hierdie ampswerk behels. Die Woord leer dat God, ons hemelse Vader, te midde van hierdie ontroue en sondige geslag die gemeente versamel wat as liggaam van Christus met die oog op die ewige lewe bestaan. Hiervoor maak God in sy groot genade gebruik van die bediening deur mense. Daarom sê Efesiërs 4:11 en 12 dat die Here Christus apostels, profete, evangeliste en herders en leraars gegee het, om die gelowiges toe te rus vir hulle diens aan God in die wêreld en vir die opbou van die liggaam van Christus. Hier sien ons dat die amptelike bediening van God se Woord 'n roeping is wat van God self kom.

Uit beelde wat in die Bybel gebruik word, kan ons maklik aflei waarom hierdie ampswerk handel. In die Bybel word die beeld van herder gebruik. Dit is die werk van 'n goeie herder om aan die kudde wat aan hom toevertrou is weiding te verskaf, hulle te lei, te beskerm en op te pas. Dieselfde geld ook vir die geestelike herder wat God oor die gemeente aangestel het. Deur hom/haar roep God die gemeente tot die ewige lewe. Die weiding waarvan die kudde moet lewe, is die verkondiging van die Woord van God, die diens van die gebede en die bediening van die sakramente. Die Woord van God is ook die staf waarmee die kudde gelei en regeer word.

'n Ander beeld wat ook gebruik word vir hierdie dienswerk is dié van bouer. Uit 1 Kor 3 kan 'n mens aflei dat die predikant met God se

Woord en met die sakramente die gemeente van God moet opbou tot 'n geestelike gebou waarin die Heilige Gees woon.

Hierbenewens is daar ook nog die beeld van die man wat in die land werk (1 Kor 3). Soos hy nougeset die land plant, besproei en bewerk, so moet die dienaar van die Woord in die saailand van God, dit is die gemeente, met sorg en verantwoordelikheid werk.

Die ampswerk van die predikant hou dus die volgende in:

Ten eerste moet hy uit die Heilige Skrif die Woord van die Here grondig en opreg aan die gemeente verkondig. Dit moet hy nie alleen tydens die eredienste op Sondag en ander kerklike feesdae doen nie, maar ook tydens huweliksbevestigings, begrafnisdienste en huisbezoek. Ja, aan alle mense, ook aan die kerkvervreemdes moet hy uit die Heilige Skrif die versoening van God deur die geloof in Jesus Christus verkondig, en alle dwalinge en ketterye weerlê wat in stryd is met die leer in die belydenis. Dit is die profetiese en apostolêre taak van die predikant.

Ten tweede moet die predikant die sakramente bedien wat die Here ingestel het. Dit is die doop en die nagmaal. Deur die doop ontvang die kinders van die gelowiges en hulle wat tot die gemeente toegevoeg word, die teken en seël van die verbond. Deur die nagmaal, die verbondsmaltyd, word ons gemeenskap met die gekruisigde Here en met mekaar bevestig.

Ten derde moet die predikant die ouderlinge wat die gemeente regeer en in goeie orde hou, voorgaan in gehoorsaamheid aan die Woord. So is hy die hoof van die huishouding van God wat aan hom toevertrou is.

As hoof van God se huishouding moet hy toesien dat die weduwees, die wese en almal wat hulp nodig het, versorg word en die verbondskinders kategese ontvang en so gelei word dat hulle hulle doop verstaan.

Die hele dienswerk van die predikant, die verkondiging, sakramentsbediening, opsig, barmhartigheidsdiens en kategese word gedra deur die diens van die gebede. Die predikant moet die gemeente voorgaan in die diens van die gebede en almal se dankbaarheid, nood en sorg voor God bring. Uit alles wat hierbo gesê is, is dit duidelik dat die predikantsamp 'n gawe van God is, aangesien daardeur sulke groot dinge tot stand kom. Trouens, hierdie amp is absoluut noodsaaklik, omdat mense daardeur tot redding gebring word. Dit is dan ook die rede waarom die Here wil hê dat hierdie dienswerk altyd moet bly bestaan. Wanneer Christus sy apostels uitstuur, sê Hy vir hulle: "Onthou: Ek is by julle al die dae tot by die voleinding van die wêreld" (Matt 28:19). Oor hierdie amp is nou genoeg gesê. Ons wil nou daartoe oorgaan om N in sy/haar amp te bevestig, sodat hierdie dienswerk in die kerk van God kan voortgaan. Vir hierdie doel moet u, N, op die volgende vrae antwoord, sodat elkeen kan hoor dat u bereid is om die diens soos ons dit beskryf het, behoorlik uit te voer.

Ten eerste: Is u daarvan oortuig dat u wettig deur die gemeente van God, en daarom deur God self, tot hierdie diens geroep is?

Ten tweede: Glo u dat die Ou en Nuwe Testament die enigste Woord van God en die volkome leer van die redding is, en verwerp u alle lering wat daarmee in stryd is?

Ten derde: Vra ek u of u beloof om u amp, soos dit hier beskryf is,

volgens hierdie leer getrou te bedien en u leer te versier met 'n lewe wat aan God toegewy is. Sal u u ook onderwerp aan die opsig en tug volgens die Kerkwet en Bepalings as u miskien in leer of lewe sou afwyk?

Hierop moet hy/sy antwoord: "ja, met my hele hart."

Daarna moet die predikant wat hom/haar dit gevra het en die ander predikante wat teenwoordig is, die persoon wat bevestig word die hande oplê. (Hierdie seremonie moet nagelaat word by die bevestiging van persone wat georden is. Hulle word bevestig met die gee van die regterhand van gemeenskap.)

Met die oplê van die hande of die gee van die regterhand sê die voorganger:

God ons hemelse Vader, wat u tot hierdie diens geroep het, sal u deur sy Gees verlig, deur sy hand versterk en u so in u dienswerk lei dat u daarin behoorlik en vrugbaar kan werk, tot grootmaking van sy Naam en tot uitbreiding van die ryk van sy Seun, Jesus Christus. Amen.

Daarna moet die predikant van die kansel af die bevestigde predikant en die hele gemeente soos volg toespreek:

Geliefde broer/suster en mededienaar in Christus, pas uself op en die hele gemeente wat die Heilige Gees onder u sorg gestel het. Soos 'n ywerige bouwer met verantwoordelikheid en presiesheid 'n gebou oprig, so moet u die gemeente van God opbou tot 'n geestelike tempel. Soos 'n vlytige werker moet u werksaam wees in die saailand van God en soos 'n herder 'n kudde versorg, so moet u die gemeente van God versorg wat Hy vir Hom verkry het deur die bloed van sy eie Seun.

U moet Christus liefhê en sy gemeente versorg deur oor hulle toesig te hou, nie uit dwang nie maar gewillig; nie om eie gewin nie, maar met toewyding; ook nie deur baas te speel oor die wat God aan u sorg toevertrou het nie, maar deur 'n voorbeeld vir die kudde te wees.

Wees 'n voorbeeld vir die gelowiges in woord en gedrag, in liefde, in geloof en reinheid. Hou aan om uit die Skrif voor te lees, te preek en onderrig te gee. Verwaarloos nie die genadegawe wat aan u gegee is nie. Lê u op hierdie dinge toe, leef daarin, sodat almal u vordering kan sien. Let goed op u lewe en u leer, volhard daarin. Dra u deel van die ontberings soos 'n goeie soldaat van Jesus Christus, want deur dit te doen, sal u uself red, sowel as die wat na u luister. En wanneer die Opperherder kom, sal u die heerlikheid as onverganklike kroon ontvang.

En u, geliefde gemeente, ontvang u predikant met groot blydschap en bejeën hierdie mense met groot agting. Dink daaraan dat God self deur hom/haar met u praat en u vermaan. Neem daarom die woord aan wat hy/sy aan u volgens die Heilige Skrif sal verkondig, in die oortuiging dat dit nie mensewoorde is nie maar inderdaad die Woord van God. Laat die voetstappe van hulle wat die vrede aankondig, van hulle wat die goeie tyding bring, vir u wonderlik klink. Wees gehoorsaam aan u voorgangers, want hulle hou wag oor u lewe en hulle is die mense wat aan God rekenskap moet gee. So sal hulle hulle werk met vreugde kan doen en nie kla nie; anders het dit vir u geen nut nie. As u dit doen, sal die vrede van God in u huise inkom en sal u wat hierdie broer/suster ontvang omdat hy/sy 'n profeet is, die beloning van 'n profeet ontvang. En so sal u wat deur sy/haar verkondiging in

Christus glo, deur Christus die ewige lewe beërwe.

Omdat ons nie uit onself hiertoe instaat is nie, laat ons tot God bid:

Barmhartige en genadige God en Vader, ons bely dat ons sondears is.
Ons dank U egter dat U ons deur Jesus Christus verlos het en dat U ons deel laat kry het aan die ewige lewe.

Ons dank U dat U deur die Heilige Gees mense roep om die boodskap van die verlossing in Jesus Christus aan ons te bedien en hierdie gemeente vandag van so 'n dienaar voorsien het.

Ons bid U dat U hom/haar bekwaam sal maak vir hierdie diens.

Gee dat hy/sy U Woord reg sal verstaan en dat hy/sy dit verstaanbaar en met oortuiging sal verkondig.

Gee hom/haar wysheid om U gemeente reg te lei en toewyding om sy/haar dienswerk getrou te verrig.

Help hom/haar om standvastig te bly te midde van alle probleme en moeilikhede wat op sy/haar pad mag kom.

Versterk hom/haar sodat hy/sy tot die einde toe in die geloof sal volhard en die lewe by U as oorwinnaarskroon mag ontvang.

Verleen U genade ook aan hierdie gemeente dat hulle hom/haar as gestuurde aanvaar en gee dat hulle U boodskap ontvang en aanneem in die oortuiging dat dit U Woord is en dat hulle so deel kry aan die ewige lewe.

Verhoor ons, o Vader, in die Naam van ons Here Jesus Christus wat ons geleer het om so te bid.

"Ons Vader"

AANBEVELING

* Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte.

* Die voorgestelde formuliere word bespreek.

XII PREDIKING EN EREDIENS

1. RAAD VIR PREDIKING EN EREDIENS

1.1 WERKSAAMHEDE

Korttermynbeplanning

Vir die korttermyn word aandag gegee aan die besluit van die Algemene Kerkvergadering dat verslag gedoen moet word oor terminologieë soos erediens, buitengewone erediens, godsdiensoefening, kerkdiens, ensovoorts.

Langtermynbeplanning

Vir die langtermyn gee die Raad aan die volgende sake aandag:

- * 'n Onderzoek na die verbetering of verslegting van erediensbywoning na afloop van die Raad se vorige ondersoek in die verband.
- * Die kind se betrokkenheid by die erediens.
- * Die aanbied van eredienste oor die radio en televisie.
- * Besinning ten opsigte van die Diensboek.

1.2 WERKWINKEL OOR DIE PRAKTIESE INKLEDING VAN DIE EREDIENS

Die Raad het as breë doelstelling aanvaar om die Kerk te adviseer oor die teologiese verstaan en praktiese inkleding van die erediens in die huidige tydsgewrig.

Die erediens is 'n byeenkoms van 'n Christelike gemeente op grond van die genadige aanspraak van God waar Hy deur Woord en Gees sy gemeente wil ontmoet, sodat hulle in gemeenskap met Hom en met mekaar, uit dankbaarheid tot sy eer kan leef. Hierdie gebeure vind gestalte in Woordverkondiging, skuldbelydenis, geloofsbelydenis, gebed, lofprysing, betoning van dankbaarheid en barmhartigheid.

'n Erediens vind plaas onder die opsig van die plaaslike kerkraad in ooreenstemming met die besluite van die Algemene Kerkvergadering. Die volgende liturgiese elemente geld as minimum vereistes vir 'n erediens:

- * Votum en seëngroet.
- * Skriflesing.
- * Prediking.
- * Gebed.
- * Sang.
- * Seënbede.

Die lees van die wet, skuldbelydenis, genadeverkondiging en geloofsbelydenis moet in hierdie minimum liturgie sover moontlik ingewerk word. By die buitengewone eredienste waar die kerkraad nie altyd teenwoordig is om opsig uit te oefen nie, rus daar 'n besondere verantwoordelikheid op die liturg om op te tree volgens die besluite van die Algemene Kerkvergadering. Die kerkraad bepaal die tyd, plek en aantal eredienste in elke gemeente.

Votum en seëngroet

Die Raad is van oordeel dat die vota wat tans in die Diensboek opgeneem is nie almal geskik is nie. Skrifuitsprake, of vota met Skrifuitsprake as basis moet gebruik word. Bestaande vota moet geëvalueer word op grond van die beginsel dat vota uitdrukking moet wees van die feit dat God sy gemeente byeenroep. As seëngroet moet van die trinitariese formule gebruik gemaak word wat vervat is in 2 Korintiërs 13:13.

Wet en geloofsbelydenis

Die lees van die wet en belydenis was sentrale dele van die sinagogale erediens. In die vroeg-Christelike kerk, het die lees van die wet en geloofsbelydenis egter nie as 'n gereelde element in die erediens voorgekom nie. Die eredienste het as kern die prediking en die bediening van die nagmaal gehad. Naas die prediking en nagmaalbediening het die votum, die seën, gebed en sang voorgekom as vaste elemente van die erediens. Eers vanaf die laat middeleeue het wet en belydenis vaste dele van die erediens geword. In die reformatoriese eredienste het die lees van die wet, geloofsbelydenis en skuldbelydenis wel in een erediens op 'n Sondag voorgekom, maar nie by elke erediens nie. Die tweede en volgende eredienste het by hulle na vorm en inhoud, geheel en al van die eerste erediens verskil.

Die lees van die wet en geloofsbelydenis het van die begin af in die Hervormde Kerk as vaste deel van die erediens voorgekom. Tydens die tweede erediens en buitengewone eredienste is die wet en die geloofsbelydenis egter nie gelees nie. Tydens die 1969 Algemene Kerkvergadering is besluit dat die lees van die wet, geloofsbelydenis, skuldbelydenis en genadeverkondiging in alle eredienste moet geskied. Die gedagte was waarskynlik dat hierdie elemente wesenlike dele van die erediens uitmaak. Volgens feitlik alle beoefenaars van die liturgiek, is die wesenlike van die erediens die bediening van die Woord deur Skriflesing en prediking en die gemeente se antwoord deur gebed en sang. Die lees van die wet, geloofsbelydenis, skuldbelydenis en genadeverkondiging behoort altyd in die erediens voor te kom.

Genoemde elemente hoef nie noodwendig in die tweede erediens en buitengewone eredienste voor te kom nie, mits hierdie elemente in die prediking, gebed en sang ingewerk word.

Vir die lees van die wet kan afwisselend gebruik gemaak word van Eksodus 20, Deuteronomium 5 en Matteus 22. Inleiding tot die lees van die wet moet aanpas by die funksie daarvan. Die behandeling van die wet in die vorm van sang, word nie aanbeveel nie.

Gepaste Skrifsprake of formules gebaseer op Skrifuitsprake, of geskikte liedere kan as skuldbelydenis gebruik word. Wet, skuldbelydenis, genadeverkondiging en geloofsbelydenis hoef nie noodwendig op mekaar te volg nie. 'n Gebed na die voorlees van die wet of prediking kan dien as skuldbelydenis.

Genadeverkondiging moet verwoord word in die vorm van Skrifuitsprake of formules gebaseer op Skrifuitsprake. Genadeverkondiging is so essensieel tot Christenwees soos skuldbelydenis, daarom geld ook dieselfde ten opsigte van die genadeverkondiging as van skuldbelydenis.

Geloofsbelydenis vind plaas by wyse van die voorgeskrewe belydenisse in die Kerkboek, asook geskikte liedere uit die liedereboek van die

Kerk. Die geloofsbelydenis kan voorgelees of agterna gesê word.

Die lees van die wet, skuldbelydenis, genadeverkondiging en geloofsbelydenis moet so voorgehou word dat die selfstandigheid van elkeen van hierdie liturgiese elemente sterk na vore kom.

Skriflesing

Skriflesing is nie slegs 'n inleiding tot die prediking nie maar moet so voorberei en aangebied word dat dit as 'n selfstandige liturgiese element tot sy reg kom. 'n Inleidende verduideliking kan, waar van toepassing, gegee word. Voor die Skriflesing moet daar 'n inleidingspreuk wees wat die aandag daarop vestig dat die Woord van God nou aan die orde kom. Die inleidingspreuk moet klem lê op die luister na die Woord van God wat tegelyk dien as basis vir die prediking. Die lengte van die Skriflesing moet in samehang met die totale beplanning van die liturgie geskied. Met die oog op groter betrokkenheid moet lidmate aangemoedig word om Bybels saam te bring na die erediens. Na die Skriflesing voltooi is moet 'n gepaste Skrifuitspraak of 'n formule wat gebaseer is op 'n Skrifuitspraak, die Skriflesing afsluit. Die Skriflesing word deur die predikant waargeneem.

Prediking

Prediking geskied onder die opsig van die kerkraad volgens die besluite van die Algemene Kerkvergadering. Die stigting van 'n werkgroep vir prediking en erediens word in gemeentes aanbeveel. Op die wyse kan op 'n vaste basis aandag gegee word aan die evaluering van die prediking, terwyl daar ook oor die erediens waardevolle insette gelewer kan word. Prediking volgens die kerklike jaar moet rekening daarmee hou dat die volle raad van God verkondig word. Prediking uit die Heidelbergse Kategismus moet gereeld en in volgorde aan die gemeente uitgelê word.

Gebed

Die Raad is van mening dat daar tydens elke erediens ten minste een gebed moet wees. Die volgende elemente behoort in die gebede aan die orde te kom: Lofprysing, skuldbelydenis, voorbidding, geloofsbelydenis, danksegging en epiklese. Lengte van gebede moet verband hou met die totale beplanning en strukturering van die erediens. Toepaslike kerkliedere kan ook as gebede gebruik word. Gebedshouding is 'n opsionele saak. Dit is ook nie noodwendig dat formuliergebede gebruik moet word nie.

Sang

Binne die erediens word slegs gebruik gemaak van liedere en melodieë wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is. Die inhoud van die lied moet Skriftuurlik verantwoord wees en moet deur 'n geskikte melodie gedra word wat uiting gee aan die stemming van die lied. Daarom kan melodieë nie lukraak vir verskillende liedere gebruik word nie. Gepaste liedere moet gekies word wat bydra tot die sinvolheid van die ander liturgiese elemente. Gemeentes moet 'n daadwerklike poging aanwend om nuwe liedere aan te leer en nie skuil agter die sogenaamde onsingbaarheid van die melodie nie. Hier moet ook daarteen gewaak word dat kerkmusiek nie gemeet word aan die wêreldse norme van sing nie. Indien die predikant nie die sangoefening kan lei nie, moet die gemeente 'n daadwerklike poging aanwend om iemand te vind wat wel die sangoefening van die gemeente kan lei. Koorsang en solosang is

nie aanvaarbaar tydens die erediens nie omdat die gemeente tot 'n toeskouer vervlak, en die Woord-antwoord gesprek versteur word. Koorsang kan wel diensbaar wees wanneer 'n gemeentelike koor ondersteunend saam met die gemeente, tydens die erediens, optree. Dit is opsioneel of die gemeente tydens die sang sit of staan.

Afsluiting van die erediens

Die trinitariese of Aäronietiese seën kan afwisselend gebruik word ter afsluiting van die erediens. Lidmate moet opgevoed word om voor en na die erediens 'n stilgebed te doen. Handelinge in die konsistorie behoort gebed in te sluit.

Sakramente

Die doop

Ten opsigte van die formulier word aanbeveel dat die huidige doopformulier behou sal word, maar dat die Raad vir Belydenis en Liturgiese geskifte versoek word om die moontlikheid van 'n wisselformulier vir die doop te oorweeg. Ter oorweging word ook aan die Raad opgedra om die opskrif van die doopformulier te wysig na:

Formulier vir die bediening van die doop aan kinders van verbondsouers.

Ten opsigte van die prediking by die doop word aanbeveel dat die saak van die doop wel aan die orde sal kom, alhoewel volledige doopuitleg nie noodwendig by elke doopgeleentheid hoef te geskied nie. Die liturg moet die doopformule uitspreek soos geformuleer in die Diensboek van die Kerk. Die ouers hou self hulle kinders vas wanneer hulle gedoop word. Vir die uitoefening van die opsig is dit belangrik dat die wyksouderling kennis sal dra van die doop en self ook teenwoordig sal wees tydens die bediening van die doop. Doopouers moet na die gemeente kyk wanneer die doop bedien word. Gelukwensingstoeprake en persoonlike lofuitinge na die doop, hoort nie tuis in die erediens nie. Die frekwensie van die bediening sal uit die aard van die saak deur die kerkraad bepaal word.

Nagmaal

Die Raad is van mening dat 'n studie onderneem behoort te word oor die deelname van kinders aan die nagmaal. Daar behoort 'n studie onderneem te word na die behoud al dan nie van die beker, veral in die lig van sommige lidmate se siening van die oordraagbaarheid van siektes soos vigs en hepatitis B. Prediking by die nagmaal is noodsaaklik, hoewel 'n korter preek aanbeveel word. Nagmaal word minstens vier keer per jaar bedien (Bepaling 98) en nagmaal op Goeie Vrydag word aanbeveel. Indien nagmaal tuis bedien word, geskied dit steeds volgens die bepalinge van die Kerkwet, naamlik die hou van 'n erediens aan huis.

Die huwelik

Aangesien huweliksbevestiging as 'n erediens beskou word, moet die minimum liturgiese elemente deel uitmaak van die erediens. Dit is belangrik dat kwaliteit prediking tydens die huweliksbevestiging gehoor sal word. Indien solosang versoek word, geskied dit na die uitspreek van die seën. Ander instrumente naas die orrel kan toegelaat word, mits die eredieniskarakter van die geleentheid nie daardeur tekort gedoen word nie.

Begrafnis

Dit is ook hier noodsaaklik dat beklemtoon word dat die prediking nie afgeskeep sal word nie. Die inbring van die kis in die portaal van die kerkgebou asook lykvertoning word baie sterk ontmoedig. Die orde tydens die begrafnis en die ter aarde bestelling verloop soos aanbeveel in die Diensboek. Die lees van die begrafnisbrief, bedankings en persoonlike simpatiebetuiging, moet ná die uitspraak van die seën aan die orde kom.

Besondere kerklike feesdae

Feesdae soos Kersfees, Goeie Vrydag, Hemelvaart en Geloftefees moet opnuut rekening mee gehou word en die betekenis daarvan moet steeds onder die aandag van die lidmate gebring word.

1.3 AFGEHANDELDE TAKE

Die volgende take is deur die Raad afgehandel:

- * Besinning oor die tweede erediens. Die Raad het konsensus bereik oor die feit dat die Sondag 'n rusdag is wat optimaal benut moet word in die lig van die leiturgia, koinonia en diakonia en dat daar by elke gemeente minstens een erediens op 'n Sondag gehou word.
- * 'n Gesprek met die Raad vir Kerkmusiek oor die groot aantal Psalms en Gesange waarvan die melodieë onsingbaar is.

1.4 AANBEVELINGS VAN DIE RAAD

Voortvloeiend uit die werksaamhede van die Raad word die volgende

AANBEVEEL

- * Die riglyne ten opsigte van die praktiese inkleding van die erediens dien vir die Kerk as basiese uitgangspunt vir die verstaan en inrig van sy eredienste.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee aandag aan die beter skakeling tussen rade van die Kerk om oorvleueling van werksaamhede uit te skakel.

2. VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

- * Ter wille van die regte viering van die Sondag, kom die gemeente elke Sondag gereeld in die erediens byeen.
- * Die kerkraad bepaal die plek, tyd en aantal van die eredienste.
- * Die eredienste moet ingerig word volgens die Bepalings van die Kerkwet en die voorskrifte van die Diensboek van die Kerk.
- * Die tweede byeenkoms van die gemeente op Sondae, kan onder opsig van die kerkraad en met inagneming van riglyne in die Diensboek, op die volgende wyses ingerig word:

- ** Gewone erediens.
 - ** 'n Erediens met kategismusprediking.
 - ** 'n Toerustingsgeleentheid aan die hand van die inhoud van die Kategismus.
 - ** 'n Woord en lied diens.
 - ** 'n Gestruktureerde Bybelstudiegeleentheid.
 - ** 'n Gesamentlike erediens van plaaslike Hervormde gemeentes.
- * 'n Kerkraad kan slegs na goedkeuring van die ringsvergadering besluit om nie 'n tweede byeenkoms op Sondag te hou nie.
 - * Die prediking geskied aan die hand van die kerklike jaar en kerklike feesdae soos deur die Kerkwet bepaal.
 - * Die Heidelbergse Kategismus moet ten minste in 'n rotasie van een maal elke drie jaar, in volgorde aan die gemeente op Sondag uitgelê en toegepas word, tydens die erediens en/of toerustingsgeleenthede van die gemeente.
 - * Op gemeentelike vlak moet minstens kwartaalliks met 'n groep uit die kerkraad en/of die gemeente gesprek gevoer word oor die inhoud, vorm en aanbieding van die erediens en die prediking.

Motivering:

Die Sondag moet as "dag van die Here" optimaal benut word tot verheerliking van God en tot opbou van die gemeente. Die viering van die Sondag kan op die mees sinvolle wyse geskied deur dit in te rig volgens die riglyne van die Heidelbergse Kategismus (Vraag en antwoord 103). Volgens hierdie omskrywing moet die Sondag primêr benut word vir die erediens en toerusting van die gelowiges. In lyn met Bybels-teologiese gegewens moet die ritme en etiek van rus op die Sondag, in 'n gejaagde samelewing ook tot sy reg kom.

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

3. DIENSBOEK

3.1 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE NATAL DIENSORDE E: LITURGIE VIR OUDERLINGE

Orde E van die Diensboek lees soos volg "Teen God alleen het ons gesondig, ons het gedoen wat verkeerd is in Sy oë."

Motivering:

Die huidige bewoording kan verwarring skep omdat dit klink asof daar teen die gemeente gesondig is en belydenis gedoen word. Dit lees tans soos volg:

"Broers en susters,

Teen U alleen het ons gesondig ..."

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

4. **EREDIENS**

4.1 **BESKRYWINGSPUNT: PREDIKANTEVERGADERING 1991
DIE KIND EN DIE EREDIENS**

Die Algemene Kerkvergadering ondersteun die volgende standpunt:

- * Die kind se betrokkenheid by die erediens word bevorder deur die voorlewing van hulle oers, en deur 'n groter inagneming van die begrip- en leefwêreld van die kind, binne die bestaande strukture van die erediens en die gemeente - sonder om ooit die beslissende werking van die Heilige Gees in die prediking te onderskat. Die nodige studie en voorligting van betrokke rade word in bovermelde verband gevra:

Die Raad vir Prediking en Erediens.
Die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte.
Die Raad vir Kerkmusiek.
Die Raad vir Jeugwerk.
Die Raad vir Kategese.
Die Raad vir Opvoeding en Onderwys.

Motivering:

Referate en bespreking van die Predikantevergadering van 1991.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.
- * Die betrokke rade word versoek om die nodige studie te doen en inligting te verskaf en aanbevelings oor die kind in die erediens te maak.

4.2 **UITSpraak: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING NA AANLEIDING
VAN 'N NAVRAAG VAN DIE GEMEENTE MELVILLE:
BYWONING VAN 'N ANDERSKLEURIGE BY 'N EREDIENS**

Die Kerkraad van Melville het die volgende navraag by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen:

"Na aanleiding van 'n geval in ons gemeente waar 'n anderskleurige die erediens bygewoon het, die volgende:

Die kerkraad is versoek om standpunt in te neem na aanleiding van die gebeure. By sy gewone vergadering gehou op 13 Augustus 1990 het die kerkraad eenparig die volgende besluit: 'Die kerkraad hou hom by die amptelike standpunt van die Kerk soos vervat in die uitsprake van die Algemene Kerkvergadering in verband met erediensbywoning. Alhoewel die besoek van anderskleuriges nie aangemoedig word nie, kan dit nie afgekeur word nie. Indien sulke besoeke wel in die toekoms plaasvind, word die gemeente versoek om die besoekers te ontvang soos dit 'n gemeente van Christus betaam.'

Die besluit van die kerkraad is geneem na aanleiding van verskeie uitsprake van die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Alhoewel die uitsprake gehandel het oor sogenaamde 'besondere' of 'spesiale' erediens te het die kerkraad geoordeel dat die gees en bedoeling van die uitsprake van toepassing is op alle erediens te.

Die kerkraad wil die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om uitspraak te gee of die besluit van die kerkraad korrek was. Aangesien die saak delikaat is, is dit van dringende belang dat uitspraak so gou moontlik gegee word."

Die Moderamen het aanbeveel dat die gemeente soos volg geadviseer word:

- * Tegnies gesproke is die interpretasie van die kerkraad ten opsigte van alle eredienste nie korrek nie.
- * Die gees van wellewendheid van die kant van die kerkraad word beaam.
- * Toevallige gebeure word in bogenoemde gees van wellewendheid hanteer. Reëlmatige voorkoms van sulke voorvalle sal in die lig van die Kerk se besluite beoordeel moet word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die besluite van die Moderamen gekondoneer en besluit om die uitspraak aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê vir bespreking en bekragtiging.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bekragtig die uitspraak van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die bywoning van anderskleuriges by 'n erediens.

5.

RAAD VIR KERKMUSIEK

WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD

*** Toerusting van orreliste**

**** Behoefte aan toerusting**

Dit het duidelik geblyk uit 'n ondersoek deur middel van vraelyste wat aan orreliste beskikbaar gestel is, dat daar 'n besliste behoefte is aan beter opleiding en toerusting. Die vraelyste het 'n duidelike beeld gegee van die kwaliteit en bekwaamheid van orreliste van die Kerk.

**** Kursusse**

Twee geslaagde orrelistekursusse is in Pretoria gehou. Die diplomakursusse van die Raad is uitgebrei om ook voorsiening te maak vir die werwing van 'n diploma in die teorie van kerkmusiek en 'n diploma in improvisasie.

**** Eksaminering**

Die eksamens van die Raad kan onder sekere voorwaardes op enige plek in die land afgeneem word deur eksaminatore wat deur die Raad aangewys word. Diplomas word aan studente oorhandig by die suksesvolle aflegging van finale eksamens.

**** Vergoeding**

Uit die opname deur die vraelyste aan orreliste het dit geblyk dat sommige orreliste ondervergoed en ander oorbesoldig word volgens hulle kwalifikasies. Aanbevelings oor aangepaste

salarisskale wat dien as riglyn vir kerkrade is gereeld aan die Administrateur gemaak.

* Die kerklied

Aangesien die kerklied wesenlik deel van die erediens vorm, het die Raad baie aandag daaraan gegee.

** Daar is kennis geneem van toenemende probleme wat in die Kerk ontstaan ten opsigte van die aanvaarde gees, vorm en inhoud van die bestaande kerklied vanweë die blootstelling van die jeug by skole en ander opleidingsentra aan andersoortige kerk- en godsdienstige liedere. Die Raad het die volgende stappe geneem om die probleem die hoof te bied:

- Skakeling is gesoek met die IKOO, sowel as met die Kerk se Raad vir Opvoeding en Onderwys en die Raad vir Jeugwerk.
- 'n Aanbeveling is aan kerkrade gedoen om op plaaslike vlak skakeling met skole in hierdie verband te soek om die aanvaarde Psalms en Gesange in skoolsangbundels op te neem.
- Op nasionale vlak word samesprekings in samewerking met die IKOO met onderwysowerhede beplan.
- 'n Seleksie van bruikbare Psalms en Gesange is deur een van die lede van die Raad gemaak vir gebruik by jeugwerk.
- 'n Aanbeveling is aan die Raad vir Kategese gemaak om meer aandag aan Psalms en Gesange te gee in die kategesehandleidings.
- Die Raad het by gemeentes aanbeveel dat slegs Psalms en Gesange by alle formele godsdienstige geleenthede gesing word.

** Die Raad het steeds aandag gegee aan die sogenaamde onsingbare melodië by psalms en gesange. Dit blyk dat uitsprake oor die aangeleenthede gewoonlik op 'n totaal subjektiewe beoordeling gegrond is. Dit word nie altyd in ag geneem dat daar in die ou bundel 'n baie kleiner keuse van psalms en gesange was wat in die erediens gebruik kon word nie. Tog het die raad verskeie psalmmelodieë geïdentifiseer wat in die bundel vervang behoort te word. Daar is verder advies ingewin oor die moontlikheid van die gebruik van alternatiewe melodieë wat reeds in die psalm- en gesangeboek is.

** In opvolging van 'n besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering dat die liederewysies by Psalms 38 en Psalms 130 gebruik kan word, is harmonisasies voorberei en goedgekeur vir gebruik by eredienste. By elk van die psalms is daar twee dienlike harmonisasies wat vir begeleiding gebruik kan word, beskikbaar en afskrifte is aan elke gemeente gestuur.

** Studie oor koorsang in die erediens is steeds aan die gang.

* Jeugsangbundel

Die Raad het in opdrag van die Algemene Kerkvergadering van 1989 die Jeugsangbundel ondersoek. 'n Deeglike studie is van die teks

en musiek van die liedere gemaak. In die ondersoek is enkele van die tekse en enkele melodieë geïdentifiseer wat in gewysigde vorm bruikbaar kan wees en moontlik in 'n volgende gesangebundel opgeneem kan word.

Die Raad vind dit egter verontrustend dat daar in weerwil van die besluit van die Algemene Kerkvergadering wat die gebruik van die Jeugsangbundel verbied het, nog by soveel predikante en lidmate 'n aandrang is om die bundel te gebruik. Die Raad is bekommerd omdat daar op hierdie wyse naas die Kerk 'n soort kerkkultuur besig is om te ontstaan wat vir die gees van die Hervormde Kerk vreemd is.

* Onderzoek na die bundel: "Sing onder Mekaar"

Die Raad het 'n ondersoek na die sangbundel van die Nederduitse Gereformeerde Kerk gedoen. Die proefsangbundel word blykbaar in die eredienste van die Nederduitse Gereformeerde Kerk as 'n teenvoeter vir die aandrang van die Jeugsangbundel gebruik. Dit blyk dat sommige van hierdie liedere in gewysigde vorm, bruikbaar sal wees.

* Advies oor die aankoop van orrels

Dit is onder die aandag van die Administrateur en die Raad gebring dat kerkrade nie die besluit van die Algemene Kerkvergadering gehoorsaam om advies by die Raad in te win voordat kerkgeboue finaal beplan en orrels aangekoop word nie. Die saak behoort ernstige aandag in die Kerk te geniet.

* Herdruk van die Koraalboek

Daar is in 'n langverwagte behoefte voorsien met die verskyning van die herdruk van die Koraalboek.

Die Raad wil na aanleiding van sy werksaamhede die volgende by die Algemene Kerkvergadering

AANBEVEEL

- * Vrae oor die opleiding, bekwaamheid, vergoeding en kommunikasie tussen predikant en orrelis word in die jaarverslag bygewerk.
- * Die Raad ontvang opdrag om sy studie oor koorsang in die erediens voort te sit.
- * Die Algemene Kerkvergadering besluit dat slegs Psalms en Gesange gesing word en geensins van die Jeugsangbundel gebruik gemaak word nie.
- * Die Algemene Kerkvergadering herbevestig die Kerk se standpunt ten opsigte van die Jeugsangbundel naamlik dat die gees en die teologie daarvan vir die Kerk vreemd is.
- * Die Psalmboek word in sy geheel hersien sowel wat die woorde as die melodieë betref. Die aangeleentheid word verwys na die Psalmberymingskommissie.
- * Die Algemene Kerkvergadering besluit dat die Raad vir Kerkmusiek om advies geraadpleeg sal word in alle gevalle waar 'n gemeente 'n nuwe kerkgebou beplan of beplan om 'n orrel te vervang of uit te bou.

6.

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZUURFONTEIN
PSALM 147 IN DIE PSALM- EN GESANGEBOEK**

Die vergadering besluit dat die ou wysie van Psalm 147 ook gebruik mag word as alternatiewe wysie vir die psalm.

AANBEVELING

*** Die beskrywingspunt word behandel.**

7.

DIE KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK

Die volgende saak van belang in verband met die Konservatorium word onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering gebring:

*** Dosente**

Mej. S Engelbrecht tree op as direkteur en enigste voltydse dosent met mnr R Mathlener as deeltydse dosent.

*** Studente**

****** Die studentetal wissel rondom 55 en daar is steeds 'n waglys van persone wat vir die kursus wil inskryf.

****** Eksamens word afgeneem deur mnre W Mathlener en JP Malan. Die volgende prestasies word vermeld:

- In 1988 slaag 15 uit 16 studente. Drie slaag in die eind-eksamen en twee met lof. Twee studente slaag Graad VIII, een met eervolle vermelding.
- In 1989 slaag 5 uit 6 studente waarvan 3 met onderskeiding.
- In 1990 slaag 9 uit 11 studente waarvan 4 met onderskeiding.
- In 1991 slaag 17 uit 19 studente waarvan 2 met onderskeiding. Een student slaag Graad V en een Graad VIII met eervolle vermelding by Unisa.

*** Administrasie**

Die administrasie word behartig deur die Administrateur se kantoor.

*** Finansies**

****** Lesgelde word vasgestel op 'n skaal wat poog om redelik markverwant te wees. Lesgelde het die afgelope drie jaar soos volg gegroei:

1989	- R38 768
1990	- R39 697
1991	- R50 161
1992 begroting	- R56 093

****** Die inkomste- en uitgawerekening toon dat die lesgelde nie die volle koste van die Konservatorium dek nie en daarom aangevul moet word uit die Kerk se begroting.

**** Oor die afgelope drie jaar het die inkomste- en uitgawerekening soos volg verloop:**

	1989	1990	1991
	R	R	R
Toedeling uit begroting	26 865	29 216	11 489
Lesgelde	38 768	39 697	50 161
Totale inkomste	56 633	68 913	61 650
Min: Uitgawe	51 429	59 997	69 034
Oorskot (Tekort)	5 204	8 916	(9 384)

Die toedeling uit die begroting is vir 1991 baie laer maar die verhoging van lesgelde het die inkomstebedrag feitlik gestabiliseer. Die uitgawe vir 1991 is heelwat hoër as in die vorige jare en vir die eerste keer die afgelope aantal jare was daar aan die einde van 1991 'n tekort.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Konservatorium vir Kerkmusiek.**

8. BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA

Die Bybelgenootskap is die unieke organisasie wat as diensorganisasie van die Kerk in Suid-Afrika die Bybel beskikbaar moet stel. Hierdie arbeid behels die volgende aktiwiteite:

- * Die vertaling van die Bybel uit die grondtale in die spreektaal van die land;
- * die produsering van die verskillende vertalings van die Bybel (of dele daarvan) in bruikbare formate;
- * die beskikbaarstelling van die Bybel en Bybeldele aan die publiek teen 'n prys wat elkeen kan bekostig.

Die Bybelgenootskap en sy aktiwiteite is voortdurend onder die aandag van die Kerk en ander donateurs gebring by wyse van die gereelde jaarverslag van die Hoofsekretaris asook deur die jaarlikse verslae van die sekretaris in Kerkverband van die Nederduitsch Hervormde Kerk, di JMJ de Wet en WH Steyn, aan die ringsvergaderings. Die Sekretaris in Kerkverband het daarenbovenpersoonlik die Bybelgenootskap by verskeie gemeentes en ringsvergaderings bekendgestel.

8.1 VERTALINGSPROJEKTE

Die nuutvertaalde Bybelteks in verskillende uitgawes is gedurende die verslagtydperk afgerond en gepubliseer: Die volledige Bybel in Tsonga, Suid-Sotho (Standaard skryfwyse), Suid-Sotho (Lesotho skryfwyse) en die Suid-Afrikaanse uitgawe van die Revised English Bible; die Nuwe Testament en Psalms in Venda. Vertaling is voortgesit in Noord-Sotho, Siswati, Venda en Xhosa. Daar is gevorder met die persvoorbereiding van die hersiene "Wookey" Bybel in Tswana. Kontak is gehou met die Kalangavertalers in Botswana.

Die Bybelgenootskap van Namibië het gedurende 1990 die verantwoordelikheid by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika oorgeneem vir die tale

van Namibië. Kopiereg van bestaande vertalings is insgelyks aan hulle oorgedra.

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het vanaf 1 November 1991 die verantwoordelikheid aanvaar vir die Siswati Bybelvertaling.

Die koste aan vertalingsprojekte het jaarliks sowat R0,6 miljoen beloop.

Dienaars van die Woord en ander lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk werk mee aan verskillende vertalingsprojekte.

8.2

PRODUKSIE

Suid-Afrika is die enigste land in Afrika waar Bybels geproduseer word. Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika verskaf derhalwe Bybels en Bybeldele aan verskeie Bybelgenootskappe in Suidelike Afrika. (Lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk buite die RSA kan dus met vrymoedigheid by die plaaslike Bybelgenootskappe aanklop vir Bybels in Afrikaans of watter taal ookal.) Bykans 'n halfmiljoen Bybels en Bybeldele is jaarliks in 48 tale aan bestemmings buite Suid-Afrika gelewer.

Nadat produksie sedert 1985 ingekort moes word vanweë stygende produksiekoste, kon produksie in 1991 weer versnel word. Dit kon gedoen word op grond van 'n suksesvolle insamelingsprojek, Bibliathon 91. Die oogmerk was om gedurende 1991 bykomende fondse in te samel om die agterstand wat ontstaan het, in te haal.

ITEMS GEPRODUSEER

	<u>1991*</u>	<u>1990</u>	<u>1989</u>
Bybels	1 356 098	748 449	783 333
Testamente	141 978	113 005	250 467
Bybelboeke	151 024	200 880	187 330
Skrifseleksies	<u>979 030</u>	<u>86 219</u>	<u>160 118</u>
TOTAAL	<u>2 628 130</u>	<u>1 148 553</u>	<u>1 381 248</u>

Papier vir die produksie van alle Bybels en die meeste Nuwe Testamente moet vanweë die standaard, hoeveelheid en kwaliteit, steeds ingevoer word. Die produksie van die Bybel in Afrikaans (1983) in groot druk, het in 1991 begin en die eerste eksemplare was reeds in Desember beskikbaar.

8.3

VERSPREIDING

Gedurende die afgelope drie jaar kon die Bybelgenootskap die volgende hoeveelheid Bybels en Skrifdele in meer as honderd tale voorsien:

	<u>1991*</u>	<u>1990</u>	<u>1989</u>
Bybels	723 289	662 676	661 489
Testamente	104 476	142 981	290 627
Bybelboeke	97 046	158 618	208 301
Skrifseleksies	<u>372 875</u>	<u>121 275</u>	<u>85 005</u>
TOTAAL	<u>1 297 686</u>	<u>1 085 550</u>	<u>1 245 422</u>

Van die volledige Bybels was 335 809 in Afrikaans met 241 866 van die 1983 vertaling en 93 943 die 1933 vertaling.

8.4 SUBSIDIERING

Danksy die ondersteuning wat die Bybelgenootskap van kerke en ander donateurs ontvang, kon die Bybels gelewer word teen 'n prys wat elkeen kan bekostig. Die prys van die goedkoopste Bybel is gedurende 1989 vasgestel op R7,00 en sedert 1990 op R8,00. Die gesubsidieerde Bybel maak 90% van die totale verkope uit.

Doeltreffende Bybelverspreiding verg gekontroleerde subsidiëring. Die Bybelprys mag nie só hoog wees dat enigiemand daardeur verhinder word om 'n Bybel te besit nie. Wanneer die gesubsidieerde Bybel te duur is, gee dit aanleiding tot stigting van paddastoel kwasi-Bybelverspreidingsorganisasies. Die kerk moet Bybelverspreiding, soos in die verlede, steeds as prioriteit beskou en die inisiatief behou by wyse van die amptelike Bybelverspreidingsorganisasie naamlik die Bybelgenootskap van Suid-Afrika.

8.5 BYDRAE-INKOMSTE

Die totale bydrae-inkomste van die Bybelgenootskap was soos volg:

	<u>1991*</u>	<u>1990</u>	<u>1989</u>
Individue	9 360 573	5 012 944	4 683 712
Kerke	6 231 316	4 260 146	3 719 307
Organisasies	353 216	258 942	215 888
Kategese	71 617	52 384	53 675
Jeug	83 128	34 278	44 563
Skole	456 314	81 293	127 992
Allerlei	3 007 286	775 792	632 627
Erflatings	<u>1 995 267</u>	<u>2 019 258</u>	<u>1 186 828</u>
TOTAAL	<u>21 558 717</u>	<u>12 495 037</u>	<u>10 664 592</u>

Van die totale bydrae-inkomste vir 1991, het Bibliathon '91 gesorg vir R8 535 478. Dit is soos volg saamgestel

Individue	3 942 051
Kerke en kerklike organisasies	1 771 012
Sakeondernemings	867 553
Allerlei	<u>1 480 478</u>
	<u>8 061 094</u>

Die gemiddelde bydrae per lidmaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk was:

1998	R5,64 (mikpunt R6,00)
1990	R6,07 (mikpunt R7,00) en
1991	R7,18 (mikpunt R8,00)

Dit stem tot groot dankbaarheid dat daar, ten spyte van die ekonomiese klimaat, so na aan die mikpunt gekom is.

8.6 BELASTING AFTREKBAAR

Ten einde mense aan te moedig om meer fondse vir Bybelverspreiding te bewillig, is die vergunning reeds lankal verkry dat bydraes aan die Bybelgenootskap, tot 'n bepaalde maksimum, van belasbare inkomste aftrekbaar is. Besonderhede hieroor is by die Bybelgenootskap beskikbaar.

8.7 AANWENDING VAN FONDSE VIR BYBELVERSPREIDING

Die afgelope drie jaar is die besteding soos volg gedoen:

	<u>1991*</u>	<u>1990</u>	<u>1989</u>
Bybelvertaling en teksversorging	871 566	624 191	571 343
Bybelproduksie en -aankope	18 061 074	8 209 505	7 311 608
Spesiale Programme (hospitale, gevangenis en dies meer)	297 931	63 116	113 514
Internasionale Bybelwerk	399 652	627 342	306 843
Voorbereiding en setwerk	<u>186 927</u>	<u>214 961</u>	<u>191 628</u>
TOTAAL	<u>19 817 150</u>	<u>9 739 115</u>	<u>8 494 936</u>

Die geouditeerde finansiële state van die Bybelgenootskap is, afgesien van die verantwoordelikheid van die sekretaris in kerkverband en die verteenwoordigers van die Kerk op die ses streekgrade in hierdie verband, vir insae van die Kerk by die streekkantore van die Bybelgenootskap beskikbaar.

8.8 'N TOEKOMSBLIK

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika as organisasie wat in diens van die Kerk staan ter wille van Bybelverspreiding, is op die Kerk aangewys vir volgehoue ondersteuning. Om in staat te wees om voort te gaan met sy program van Bybelverspreiding en samewerking op internasionale vlak, (om selfs ver buite ons landsgrense die Bybelwoord te laat spreek) sal die Bybelgenootskap steeds fondse nodig hê.

Met sy besluite in die verlede het die Nederduitsch Hervormde Kerk getoon dat hy 'n belangrike medewerker van die Bybelgenootskap wil wees. Daarom is dit nodig dat ons Kerk sy standpunt handhaaf en bevestig:

AANBEVELING

- * Die vergadering besluit in die lig van die gegewens soos volg:
 - Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die werksaamhede van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika.
 - Die vergadering betuig sy dank aan elke kerkraad, sustersvereniging, jeugvereniging, kategesegroep en individu wat met bydraes gehelp het om die mikpunt wat die Kerk gestel het, na te streef.
 - Die vergadering spreek sy waardering uit teenoor die Bybelgenootskap, verseker hom van sy onverdeelde ondersteuning en medewerking en bid hom seën toe vir effektiewe Bybelverspreiding.
 - Die vergadering versoek dat kerkrade elke jaar voor einde Oktober 'n bedrag gelykstaande aan die prys van een Bybel per lidmaat aan die Bybelgenootskap oorbetaal.
 - Die NHSV, NHJV, kategese en individue word aangemoedig om ook by te dra vir Bybelverspreiding aan die Bybelgenootskap.
 - Die vergadering beveel aan dat kerkrade hulle bydraes gereeld gedurende die loop van die jaar oorbetaal.

* Dank word betuig aan die sekretaris in kerkverband di MH Steyn en JMJ de Wet vir hulle voortreflike werk.

9. **DIE RAAD VIR BYBELVERSPREIDING**

In verband met die werksaamhede van die Raad word die volgende onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering gebring:

- * Aangesien verslaggewing deur ringsuperintendente nie na wense was nie, is hulle opgeroep tot deegliker samewerking ten einde 'n meer volledige beeld van die stand van sake in die verskillende ringe en gemeentes te kry.
- * Die Raad het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n skrywe te rig aan die Hoofsekretaris van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika waarin versoek word dat twee verteenwoordigers van die NHSV op die streeksraad van die Bybelgenootskap benoem sal word. Die Raad is van oortuiging dat die NHSV se belangstelling en finansiële steun groter is as dié van sommige kerke en dat streeks-verteenwoordiging deur die NHSV goeie wisselwerking sal meebring.
- * In die jaarlikse omsendskrywe aan gemeentes is die besluite van die Algemene Kerkvergadering oor Bybelverspreiding opnuut onder die aandag gebring.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die werk van die Raad vir Bybelverspreiding.

10. **RAAD VIR BYBELVERTALING**

10.1 **WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD**

Die Raad het aan twee sake aandag gegee:

- * In opdrag van die Algemene Kerkvergadering van 1989 is aandag gegee aan die verdagmaking van die 1983 Bybelvertaling deur lidmate.
 - ** 'n Brief is aan al die kerkrade gestuur waarin die Raad se opdrag bekend gemaak is en inligting oor besware teen die vertaling aangevra is.
 - ** 'n Reeks artikels, geskryf deur die verskillende lede van die Raad, oor die noodsaak en wyse van Bybelvertaling, is in die Hervormer gepubliseer en lesers is uitgenooi om daarop te reageer.
 - ** Reaksie is ontvang van die kerkrade van drie gemeentes, een van waardering vir die vertaling en twee wat besware van lidmate deurgegee het.
 - ** 'n Totaal van tien briewe is ontvang waarin verskillende sake rondom die vertaling geopper is.
 - ** Die Raad het op die besware geantwoord in 'n artikel "Besware teen die 1983 Nuwe Afrikaanse Bybel", geskryf deur prof PM Venter, in Die Hervormer van 15 Mei 1991.

- * Die Raad het verder besin oor die aandeel van die Kerk aan Bybelvertaling deur in gesprek te tree met Bybelvertalers van die 1983 Bybelvertaling asook persone wat met voortgaande vertalingsprojekte besig is.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Raad vir Bybelvertaling.
- * Bybelvertaling verdien voortgaande navorsing en besinning.
- * Die skryf van artikels oor die 1983 Bybelvertaling op inisiatief van die Raad, word beskou as genoegsaam vir die uitvoering van die opdrag van die Algemene Kerkvergadering van 1989 in die verband.

11. MEDIAKOMITEE

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in 1990 'n Mediakomitee benoem om alle skakelwerk met die SAUK en SATV te hanteer met betrekking tot preekbeurte oor die radio en TV. Die komitee hanteer ook in samewerking met die SVTT toerustingskursusse vir predikante met die oog op optrede oor die radio en TV.

WERKSAAMHEDE

Die Mediakomitee het aandag gegee aan die volgende sake:

* Strategiese beplanning

Pas na sy samestelling het die komitee werkwinkels gehou ten einde sy missie, doelwitte en strategieë te bepaal. Dr Johan Buitendag, hoof van godsdienstoprogramme en predikant van die Kerk en ds PA Geyser wat verantwoordelik is vir toerusting by Kital, is by die werksaamhede betrek.

* Toerustingskursus vir uitsaaier predikante

Die SAUK in samewerking met teoloë van die susterkerke en die AGS bied jaarliks toerustingskursusse landwyd vir uitsaaierpredikante aan. Predikante van die Hervormde Kerk wat die kursusse bywoon word deur die Mediakomitee geïdentifiseer en hulle kom eerste in aanmerking vir uitsaaibeurte. In samewerking met die SAUK word predikante wat deur die Kerk aanbeveel word, vir radio- en TV uitsendings gebruik.

* Radio-eredienste

Predikante wat namens die Kerk eredienste uitsaai, word deur die Mediakomitee aangewys. Die program en aanbevole predikante word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê vir goedkeuring.

* Ander godsdienstige uitsendings

- ** Verskeie predikante van die Kerk het die geleentheid gekry om te deel aan die uitsaai van die daaglikse oggenderedienste, oordenkings oor radio en TV en ander programme soos "Oopgesprek". Prof JH Koekemoer neem namens die Kerk deel aan die Sondagprogram "Wat sê die Bybel".

- ** Die SAUK in samewerking met die dosente in praktiese teologie van die verskillende kerke beplan TV-uitsendings. Die Sondagaand uitsending "Met Woord en Lied" word nie deur die SAUK as 'n uitsending van 'n erediens van 'n spesifieke Kerk beoordeel nie.

* Samewerking met Radio- en TV-Kansel

Die Mediakomitee het in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die moontlikheid ondersoek van samewerking met Radio en TV-Kansel. Ten tye van die samesprekings in Februarie 1992, het Radiokansel reeds sy TV-uitsendings gestaak vanweë die hoë koste daaraan verbonde. Die Mediakomitee het om dieselfde rede nie verdere moontlikhede vir TV-uitsendings ondersoek nie.

Radiokansel het vroeg in 1992 'n nuwe bestuur gekry wat hom ten doel stel om weg te beweeg vanaf die charismatiese inslag wat die afgelope twee jaar kenmerkend van die uitsendings van Radiokansel was. Die voorname is om die gereformeerde teologie uit te dra en daarom word die susterkerke vriendelik genooi om te deel aan die uitsendings van Radiokansel.

Die Mediakomitee het besluit om die geleentheid te benut aangesien die Kerk nog nooit formeel afwysend teenoor Radiokansel gestaan het nie. In die verlede is van predikante van die Kerk gebruik gemaak vir uitsendings van Radiokansel. Predikante van die kerk is as medewerkers geïdentifiseer en hulle name is aan Radiokansel verskaf.

Die komitee het ook met Radiokansel onderhandel oor die uitkoop van 'n tydgleuf vir eie kerklike uitsendings. Die beleid van Radiokansel is egter dat daar nie aan bepaalde kerke tyd verkoop kan word nie, aangesien dit dan die weg open vir enige kerkgroep om vir homself tyd uit te koop. Dit sal gevolge inhou vir die susterkerke.

Daar bestaan egter tog 'n moontlikheid dat Kital 'n program kan borg waartydens eie kerklike sake uitgesaai kan word. In die openbare lewe word Kital nie altyd direk met die Kerk verbind nie. Die koste verbonde aan dié uitsendings beloop tans R500 per kwartier. Die Algemene Kerkvergadering moet besin oor die moontlikheid en die insameling van fondse vir so 'n uitsending.

* Studiewerk

Die komitee het aandag gegee aan die volgende studiestukke:

- ** 'n Dogmatiese perspektief oor die kommunikasiestrategie wat grondliggend is aan die oorbring van die Evangelie deur middel van die elektroniese media.
- ** Kerklike benutting van elektroniese media.
- ** 'n Profiel van die teikengehoor wat bereik kan word.
- ** 'n Profiel van die aanbieder.

As uitvloei van sy werksaamhede en veral van sy studiewerk wil die Mediakomitee die volgende

AANBEVEEL

- * Oor die benutting van elektroniese media aanvaar die Algemene Kerkvergadering die volgende prioriteite:
 - ** Die geleenthede wat tans op uitnodiging deur die SAUK en ander privaatuitsenders gebied word, word maksimaal deur die Kerk ontgin. So kan die Kerk op die apostolêre terrein binne die breër ekumeniese verband 'n positiewe bydrae lewer. Hierdie geleenthede sal met eiesoortige verkondigingsmodi wat apostolêr geskik is, ingeklee moet word. 'n Duidelike apostolêre verkondigingstrategie, wat rekening hou met die eie aard van die medium sal ontwerp moet word.
 - ** Naas die geleenthede wat kosteloos gebied word, ondersoek die Kerk die geleenthede om uitsaaityd op beperkte skaal uit te koop, met die oogmerk om lidmate te werf.
 - ** Die uitsending van binnekerklik-gerigte toerustingsprogramme via die elektroniese media in samewerking met ander denominasies of spesifiek gerig op eie lidmate word ondersoek.
 - ** Die vervaardiging van eie programmateriaal geniet hoë prioriteit indien die Kerk die elektroniese media benut.
 - ** Die huidige administratiewe infrastruktuur van die Kerk word in geval van die benutting van die elektroniese media, benut.
 - ** Samewerking met privaatuitsenders word gesoek en bewerkstellig.
- * Die vergadering neem kennis van die toerustingskursusse wat aan-gebied word vir uitsaaiërpredikante.
- * Die vergadering spreek hom uit oor die deelname van predikante aan godsdiensuitsendings oor TV.
- * Die vergadering spreek hom uit oor die samewerking met Radiokansel, die moontlikheid om deur Kital eie kerkprogramme aan te bied en die wyse waarop fondse vir die uitsendings bekom kan word.
- * Die vergadering betuig sy dank teenoor:
 - Predikante wat oggendedienste en oordenkings op radio en TV waargeneem het en ander godsdiensuitsendings behartig het.
 - Prof JH Koekemoer wat hom op besondere wyse kwyt van sy taak in sy optrede op die program "Wat sê die Bybel".
 - Die SAUK vir die geleentheid wat aan die Kerk gebied word om uitsaaiërdienste te behartig.

12. BEHEERRAAD VAN KITAL

Kital en sy werksaamhede het deur die afgelope aantal jare goed bekend geraak in die Kerk en sy beslag gekry. Die volgende sake wat van belang geag word vir kennisname deur die Algemene Kerkvergadering word vermeld.

12.1 TOERUSTING

Die toerusting van ampsdraers en lidmate vorm 'n belangrike komponent van Kital se werksaamhede. Daar word onder meer aan die volgende toerusting aandag gegee:

* Sentrum vir voortgesette teologiese toerusting (SVVT)

** Nieu skakeling tussen die teologiese fakulteit en Kital bestaan ten opsigte van die VTT-kursus wat twee maal per jaar deur die verskeie departemente van die fakulteit aangebied word. Die kursus is goed gevestig en die goeie bywoning deur predikante dui daarop dat dit positief beleef word.

** Daar word ook aandag gegee aan bykomstige kursusse byvoorbeeld die kursus vir afgetrede predikante.

* Toerustingsprogramme in gemeentes en saam met rade en amptelike vergaderings

Personeel van Kital was betrokke by die volgende toerustingsgeleenthede in bogenoemde verband:

** Die aanbieding van die ouderlingtoerustingsprogram in gemeentes.

** Die aanbieding van die diakenstoerustingsprogramme in gemeentes.

** Strategiese beplanningssessies saam met die diensorgane van die Algemene Diakonale Raad.

Die volgende beplanningseminare is aangebied:

- Die Ondersteuningsraad.
- Die NHSV.
- Die kinderhuise.
- Bejaardesorg.

** Verskeie strategiese beplanningssessies saam met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

** In samewerking met die Sendingraad is 'n kursus beplan en aangebied vir ringsuperintendente vir Sending.

** Die kursus met die oog op beplanning van toerustingsgeleenthede is twee keer aangebied en positief ontvang deur kursusgangers.

* Personeelontwikkeling

Ten opsigte van personeelontwikkeling is in samewerking met die Hoofdirekteur Kerklike Administrasie die volgende opleidingsprogramme beplan en aangebied:

- 'n Algemene beplanningskursus vir die senior personeel van die Administrateur.
- 'n Kursus oor motivering vir senior personeel van die Administrateur.
- Kursusse vir sekretaresse.

- Die direkteur gemoeid met personeelontwikkeling het op 'n ad hoc-basis advies insake arbeidsverhoudinge verskaf.
- Werkwinkels met die oog op 'n interne rasionalisasieprogram.
- Opleiding en oriëntering van sekretariële personeel.

* Kursus in gemeentelike praktyk

Hierdie kursus vir jong predikantspare word nog steeds op 'n jaarlikse basis aangebied.

* Toerusting vir die HKSA

Vir predikante, ouderlinge en kategete van die HKSA is kursusse aangebied.

12.2 KURSUSPAKKETTE

Benewens sy toerustingstaak het personeel van Kital die volgende kursuspakkette voorberei of deel gehad aan die voorbereiding daarvan:

- * Die pakket vir die toerusting van ouderlinge is finaal afgerond.
- * Die pakket vir die toerusting van diakens is voltooi.
- * Toerustingspakkette vir diensgroepe is gefinaliseer.
- * Daar is gevorder met die pakket vir predikante met die oog op aftrede.
- * Bybelstudiehandleidings nader voltooiing. Die eerste handleiding oor Openbaring is afgehandel.

12.3 KATEGESE

Een van die direkteure van Kital is gemoeid met die kategeese. Kategesetoerustingskursusse word op versoek in ringsverband aangebied. Kategesehandleidings word voortdurend geëvalueer en beskikbaar gestel.

Gedurende 1991 is die herdruk van die handleiding vir st 9-leerlinge afgehandel. Daar word tans gewerk aan 'n nuwe handleiding vir graad 2 leerlinge. Die handleidings vir leergestremdes behoort tydens die Algemene Kerkvergadering beskikbaar te wees.

Die beplanning van 'n korrespondensiekursus vir kategete geniet aandag.

12.4 JEUGWERK

Sedert die opheffing van die pos van jeugorganiseerder word jeugwerk en die administrasie daarvan, deur die Raad vir Jeugwerk hanteer. Ds PA Geyser hanteer namens Kital sekere aangeleenthede.

12.5 NAVORSING

Vanweë besondere omstandighede kon gestruktureerde navorsing nog nie na

wense verloop nie. In 1989 is kundiges in die Kerk by wyse van navrae aan gemeentes, geïdentifiseer. Samewerking van gemeentes was teleurstellend.

Verskillende navorsingsprojekte word beoog onder meer die daarstelling van 'n besluiteregister. Die navorsing rondom die insameling van stof vir die ontwerp van kursusmateriaal gaan steeds voort.

12.6 BIBLIOTEEK

Die biblioteek behartig die ontsluiting en rekenarisering van ondermeer inligtingsbronne, kerklike tydskrifte, die HTS, binne en buitelandse tydskrifte, koerantknipsels, Kital-publikasies, agendas en notules van Algemene Kerkvergaderings en vergaderings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, BD-skripsies en DD proefskrifte. 'n Behoorlike inligtingsdiens en uitleenstelsel is in werking.

12.7 PUBLIKASIES EN SKRYFBEHOEFTE

- * Die direkte lewering van Kital-publikasies is finansieel tot voordeel van gemeentes omdat die hanteringslyn korter gesny is. Nouer skakeling met gemeentes is 'n verdere voordeel en lei tot goeie samewerking.
- * Gemeentelike skryfbehoeftes, psalm- en gesangeboeke en Bybels word ook aan gemeentes gelewer.

12.8 FINANSIËLE POSISIE

Gegewens oor die finansiële posisie van Kital word uiteengesit in BYLAE A.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die verslag van die Beheerraad van Kital en van die werk van die direkteure en ander personeel.

13. BESKRYWINGS-PUNT: GEMEENTE DURBAN KITAL PUBLIKASIES

Die bestaande resoluëie dat elke gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk verplig is om sekere Kital-publikasies aan te koop, word herroep en elke gemeente het voortaan die reg om self te besluit - sonder enige verpligting - watter publikasies hulle wil aankoop.

Motivering:

In die huidige ekonomiese klimaat is dit duidelik dat dit al meer die reël as die uitsondering is dat talle gemeentes finansieel worstel om neus bo water te hou - die kop is alreeds onder.

Gebrek aan nodige fondse beteken dat uitgawes aan belangrike ondernemings - onderhoud ensovoorts - ingekort of gekanselleer word, met katastrofiese gevolge vir die instandhouding van kerklike dienste.

Die goeie ou dae van "R40,00 bestee aan die koop van 'n boek sal ons nie armer maak nie" geld nie meer nie, veral as jy nie die R30,00 of R40,00 het nie.

Gemeentes gaan gebuk onder stygende heffings en ander uitgawes en as

elke sent tel, is R40,00 moontlik die verskil tussen kan of nie kan nie.

Kital moet volgens 'n vryemarkstelsel fungeer sodat dit op eie voete staan en nie staat maak op verpligte ondersteuning van publikasieverkope nie - wat in elk geval 'n kunsmatige beeld van werklike 'verkope' toon.

KOMMENTAAR VAN DIE WERKGROEP PUBLIKASIES EN BERIGGEWING

Die Werkgroep Publikasies en Beriggewing kan die aanvaarding van die beskrywingspunt nie aanbeveel nie.

- Die voorsiening van kerklike en teologiese literatuur en publikasies is 'n wesenlike saak en sal in 'n toekomstige situasie selfs meer relevant wees ten einde die denke, lewe en werk van die Kerk uit te dra en te bevorder. Die Kerk het in die huidige ernstige landsituasie elke moontlike middel nodig om in te lig, toe te rus en sy teologiese denke so wyd moontlik bekend te stel. Hierdie is 'n kosbare moontlikheid waarmee die Kerk sy teologiese denke aan sy lidmate beskikbaar kan stel en in die wêreld bekend maak.
- Die feit dat publikasies beplan kan word met die oog op 'n voorafbepaalde mark (aantal gemeentes) het 'n groot prysvoordeel in die sin dat daar koste-effektief beplan kan word met die oog op voorrade en 'n sekere mark. Indien die beskrywingspunt aanvaar word, sal dit bykans onmoontlik wees om opdragpublikasies van die amptelike vergaderings te publiseer aangesien dit nie noodwendig populêre leesstof is wat homself verkoop nie. Sulke publikasies sal ook baie duurder word aangesien voorsiening gemaak sal moet word vir voorrade wat moontlik nie verkoop sal word nie.
- Die veronderstelling was steeds dat Kital diens aan die Kerk moet lewer op elke terrein van die kerkwerk. Die gedagte dat Kital op 'n vryemarkstelsel moet funksioneer, is glad nie aanvaarbaar nie. Kital lewer nie alleen dienste aan gemeentes, rade en kommissies van die Kerk nie, maar poog om publikasies so goedkoop moontlik aan die Kerk beskikbaar te stel. Daar word selfs moeite gedoen om donasies te kry om broodnodige publikasies te subsidieer. Die besparing wat teweeggebring is met die direkte versending aan gemeentes is feitlik in totaal aan gemeentes deurgegee.
- Die besluit dat elke gemeente een eksemplaar van Kital-publikasies neem, se bedoeling was verder dat die gemeente daardie boek in die gemeente verkoop. In hierdie opsig kan gemeentes deur eie inisiatief die Kerk se publikasies seker veel beter reklameer en versprei ten einde noodsaaklike inligting wat op hierdie wyse die Kerk se denke dra, so wyd moontlik te laat tref.
- Die wyse waarop Kital en sy uitgewery funksioneer (na rasionalisasie) het groot voordele vir die gemeentes in dié opsig dat goedkoper kerklike literatuur beskikbaar gestel word en verder dat Kital homself finansiële self kan dra en nog steeds diens aan die Kerk lewer.
- Kital is baie dankbaar vir die besondere goeie en positiewe gesindheid wat by die gemeentes bestaan ten opsigte van die diens wat hy graag wil lewer.

Die Werkgroep wil daarom die volgende voorstel aan die Algemene Kerkvergadering voorlê:

- * Die vergadering dra aan Kital en sy Beheerraad op om voort te gaan om inligting en toerusting aan die Kerk, lidmate en ampsdraers te voorsien deur middel van publikasies wat spesifiek gerig is op die behoeftes van die Kerk.
- * Die vergadering doen 'n ernstige beroep op elke gemeente om kerklike publikasies so effektief moontlik onder lidmate bekend te stel en te versprei.
- * Die vergadering herbevestig sy vorige besluit dat een eksemplaar van Kital se publikasies aan elke gemeente op koste van die gemeente gestuur word met die bedoeling dat dié eksemplaar minstens in die gemeente verkoop sal word.
- * Die vergadering besluit dat 'n ringsraad vir kerklike publikasies aangewys word om verantwoordelikheid te aanvaar vir die Kerk se publikasies en tydskrifte. Dit behels onder meer:
 - Die bevordering van 'n leeskuiluur.
 - Die bekendstelling en bemaking van kerklike publikasies en tydskrifte.
 - Die hantering en deurgae van inligting tussen die redaksies van die tydskrifte en Kital enersyds en gemeentes en lidmate andersyds.
 - Die daarstelling en toerusting van gemeentelike werkgroepe vir publikasies in ringsverband. (Die kolporteur tree as sameroeper van die gemeentelike werkgroep vir publikasies op).

Die samestelling, funksionering en opdrag van die ringsraad en die gemeentelike werkgroep word opgeneem in die Reglementebundel.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt van die gemeente Durban word bespreek met inagneming van die kommentaar van die Werkgroep Publikasies en Berigging.

14. **BEHEERRAAD VAN DIE TYDSKRIFAFDELING**

14.1 **KORT HISTORIESE OORSIG**

Vanaf sy verskyning in 1909, het Die Hervormer as maandelikse tydskrif verskyn. Aan die begin van die vyftigerjare verskyn Die Hervormer vir 'n paar jaar in koerantformaat. Die motivering daartoe was onder andere finansiële druk, maar ook groter aktualiteit en daarom ook gereelder verskyning.

In koerantformaat vind die blad by baie lidmate byval. Dit is goedkoper en die volume leesstof baie meer uitgebrei. Tog is daar 'n aanhoudende versugting: Vir 'n kerkblad lyk Die Hervormer te veel na 'n koerant. Hy bēre ook nie meer so maklik nie. Daar is verlange na 'n mooier kerklike tydskrif met dieper inhoud.

In dié tyd stel mnr AB van N Herbst die ideaal van 'n weeklikse kerklike Sondagkoerant as amptelike kerkmondstuk wat by die kerkdeure versprei word aan ampsdraers en lidmate. Dit moet as "teenvoeter" dien

vir die Sondagpers. Daarnaas moet daar 'n maandelikse tydskrif verskyn wat in die wyke deur diakens versprei word.

Die Kerk huiwer egter om die stap te neem. Uiteindelik wen die aandrang op 'n tydskrif. Tydens die ernstige woelinge in die Kerk in die sestigerjare kom die behoefte aan 'n koerant of nuusblad waardeur die Kerk vinnig en duidelik kan praat om verwarring te bekamp, weer sterk na vore. Die uitvloeisel daarvan is Die Hervormer se Nuusbrief. Dit verskyn aanvanklik tweeweklik, later weer maandeliks.

Hoewel die Nuusbrief goeie invloed gehad het, het die maandelikse verskyning tog sy eintlike bedoeling gekortwiek. Vanaf 1977 verskyn Die Hervormer weer in koerantformaat met die pretensie om ook 'n gesinstydskrif te wees.

14.2 DIE 1989-BESLUIE

Dié agtergrond moet in gedagte gehou word as daar weer 'n keer gekyk word na die besluite van die Algemene Kervergadering in 1989. Die vergadering was oortuig dat daar in die Kerk behoefte is aan sowel 'n kerklike Sondagkoerant as mondstuk vir die Kerk asook 'n kerklike gesinstydskrif - dus volkome in harmonie met die ideaal sedert die veertigerjare.

Die vergadering het die volgende aanbevelings van die Werkgroep Publikasies en Berigging goedgekeur:

- * Om Die Hervormer vanaf Jaargang 82 (April 1990) in 'n 8-12 bladsye weekblad (A3-formaat soos tans) te omskep wat Sondae by die kerkdeure beskikbaar gestel word. (As oorgangsfase kan die blad voorlopig tweeweklik verskyn.)
- * Kerkrade onderneem om op Die Hervormer in te teken en die intekengelde te betaal. Elke kerkraad teken op soveel eksemplare in as wat nodig is vir verspreiding by die kerkdeure (soos tans met die Nuusbrief).
- * Die uitgee van die Nuusbrief word gestaak.
- * Om 'n maandelikse gesinstydskrif (A4-formaat) van 24-28 bladsye uit te gee waarin die huidige Christelike Vrou, Kinder Hervormer en die Jong Hervormer as vaste bylaes opgeneem is. 'n Naam sal nog gevind moet word. Lidmate teken self op dié tydskrif in. Kerkrade onderneem die verspreiding soos tans met Die Hervormer die geval is.
- * Die Kommissie van die Algemene Kervergadering kry opdrag om 'n voltydse redakteur vir laasgenoemde tydskrif te beroep.

14.3 UITVOERING VAN BESLUIE

Dié besluite is sedert die begin 1990 tot uitvoer gebring. Die gesinstydskrif het as Konteks verskyn met dr PJ de Beer as redakteur, en Die Hervormer as tweeweklikse koerant. Die bylaes tot Die Hervormer asook Die Christelike Vrou is in Konteks opgeneem; die Nuusbrief in Die Hervormer.

14.4 INLIGTING OOR DIE ONDERSKEIE TYDSKRIFTE

HERVORMDE TEOLOGIESE STUDIES

Dié tydskrif het onder redakteurskap van prof AG van Aarde uitgegroeï tot 'n trots vir die Nederduitsch Hervormde Kerk en sy teologie. Die tydskrif slaag in toenemende mate daarin om ons Hervormde teologie in Suid-Afrika, maar ook internasionaal bekend te stel.

Artikels uit 'n baie wye kring, ook uit ander kerklike kringe, word by voorkeur aan HTS vir publikasie voorgelê. Die Supplementum reeks word, ook deur buitelandse teoloë, hoog aangeslaan. Bladgelde word teen R40,00 per bladsy gehef. Die erkenning en hoogstaande evaluering wat HTS geniet, word onder andere weerspieël deur subsidies van ongeveer R25 000,00 per jaar wat reeds die afgelope twee jaar van buite-instansies verdien word.

DIE ALMANAK EN BYBELSE DAGBOEK

Die volgende temas is sedert 1989 in die Almanak deur middel van aktuele artikels behandel:

- 1990 - Diakonaat
- 1991 - Die Nederduitsch Hervormde Kerk in Krisistye.
- 1992 - Teologiese Fakulteit Feesviering: 75 jaar oud.

Die historiese kalender het 'n gedaantewisseling ondergaan. Dit is vervang met kort sketse uit die Suid-Afrikaanse Kerkgeskiedenis.

Die rubrieke In memoriam, Vroue in die Kerk en Personalia is behandel.

Die Bybelse dagboek het steeds deel uitgemaak van die Almanak.

Die 1992-uitgawe van die Almanak is die eerste een wat volledig in die Tydskrifafdeling en Kerkkantoor geset is. Dit beteken dat, behalwe die interne koste, daar nie meer op een van die Kerk se tydskrifte setkoste aan eksterne instansies betaal word nie.

KONTEKS

Dié pragtige gesinstydskrif van die Kerk het onder redakteurskap van dr PJ de Beer 'n pragtige ontvangs in die Kerk geniet. Dit word onder andere weerspieël in briewe van lesers in Konteks self.

Tydens ringsvergaderings is ook getuig dat met Konteks geslaag is om, naas veral bejaardes en vrouelidmate, die aandag van jongmense te trek.

DIE HERVORMER

Die redaksies van beide Die Hervormer en Konteks is meer as ooit tevore oortuig dat die regte koers met dié twee tydskrifte ingeslaan is. Dan moet Die Hervormer egter so gou as moontlik as weeklikse kerklike Sondagblad verskyn. Dit sal in lesers se belangstelling in en ontvangs van die blad, reëlmaat bring. In alle beskeidenheid is die mening dat 'n saaklike ontleding van die uiteenlopende inhoud van die twee blaaie die bestaan van albei motiveer. Die Kerk behoort nou op dié weg wat soveel keer as ideaal geïdentifiseer is, deur te tas en nie nou dat dit tot so 'n mate verwesenlik is, weer omdraai nie.

14.5 FINANSIES EN INTEKENING

Daar was die afgelope twee jaar op die tydskrifte in totaal aansienlike verlies. Dit kan verder voorkom word indien hierdie vergadering vra dat aan sy vorige besluite uitvoering gegee word, naamlik 'n Konteks en Almanak in elke huisgesin, 'n Hervormer aan elke kerkganger en 'n HTS aan elke gemeente en predikant. Daar behoort in gedagte gehou te word dat daar vir hierdie faset van die Kerk se werk nog nooit 'n sent heef is nie.

Die Beheerraad kan die versekering gee dat alles menslik gedoen word om die tydskrifte van die Kerk so goedkoop moontlik, terselfdertyd egter ook so gesond moontlik te hou. Omdat werklik beding word vir beste pryse is Die Hervormer, HTS en Konteks reeds die afgelope twee jaar by Perskor gedruk. Die Almanak is vanjaar weer by Gutenberg gedruk. Vanweë buitensporige spoortariewe word kerkrade nogeens versoek om voortaan hulle intekening per pos te reël.

14.6 DIE TOEKOMS

Die kerk in ons land betree 'n fase waarin inligting oor kerklike denke, besluite en koers vir die kerk se lidmate en sy werk absoluut lewensnoodsaaklik is. Ons is met 'n grootse poging besig om daaraan te voldoen. Die Kerk se steun word gevra en onderskraging is nodig.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Beheerraad van die Tydskrifafdeling.
- * Dank word betuig aan die redakteurs van die Hervormer, Konteks, HTS, Almanak en ander personeel daarby betrokke.
- * Die vergadering besluit oor die ontvriesing van die pos van voltydse redakteur vir die Hervormer met inagneming van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie. (Vergelyk Hoofstuk XXII – Kerklike Goedere.)

15. BESKRYWINGSPUNT: RING VAN POTCHEESTROOM SAMESMELTING VAN KONTEKS EN HERVORMER

KONTEKS en DIE HERVORMER word een saamgestelde kerklike publikasie in die lig van die toenemende hoë drukkerskoste.

Kommentaar van die Werkgroep Publikasies. Berigging en Beheerraad Tydskrifafdeling

Die Werkgroep Publikasies en Berigging sowel as die Beheerraad van die Tydskrifafdeling kan nie die aanvaarding van die beskrywingspunt aanbeveel nie. Die Werkgroep en die Beheerraad maak die volgende paar opmerkings:

- Die huidige situasie rondom Konteks en Die Hervormer is die uitvoering van 'n ideaal ten opsigte van 'n tydskrif sowel as 'n kerklike Sondagkoerant wat so ver teruggaan as 1948. Dit sou bitter jammer wees om, nog voordat die nuwe bedeling 'n billike kans gegun is, alweer terug te keer na die vroeëre situasie wat nooit bevredigend was nie. Daar is volop aanduidings dat die twee

tydskrifte in huidige formaat besig is om goeie staanplek in die Kerk te verwerf.

- Die opvatting dat die twee tydskrifte 'n uitbreiding is wat meer drukkoste meebring, is nie heeltemal korrek nie. Daar moet onthou word dat dié twee tydskrifte in die plek gekom het van 'n vorige situasie waar Die Hervormer uit 16 bladsye plus vier bylaes bestaan het. Daarnaas het Die Christelike Vrou en die Nuusbrief verskyn.
- Die wanopvatting bestaan ook steeds dat daar vir die tydskrifte deur middel van die jaarlikse heffing begroot word. Dit is nie korrek nie. Met die uitsondering van die jare 1989 en 1990 waarin daar verliese was, was die tydskrifte die afgelope 15 jaar self-onderhoudend.

Die Werkgroep en die Beheerraad wil daarom die volgende voorstel aan die Algemene Kerkvergadering voorlê:

- * Die vergadering dra aan die Beheerraad van die Tydskrifafdeling en die onderskeie redaksies op om Konteks verder en doelgerig tot 'n omvattende maandelikse gesinstydskrif en Die Hervormer as amptelike mondstuk van die Nederduitsch Hervormde Kerk in die formaat van 'n weeklikse kerklike Sondagkoerant uit te bou.
- * Die vergadering doen opnuut 'n baie ernstige beroep op elke kerkraad om toe te sien dat die Almanak en Konteks in elke huisgesin versprei word en dat Die Hervormer elke Sondag aan alle kerkgangers beskikbaar gestel word.
- * Die vergadering herbevestig sy vorige besluit dat een eksemplaar van die Hervormde Teologiese Studies aan elke gemeente en op koste van die gemeente gestuur sal word.

Motivering:

Die Kerk het in die huidige ernstige landsituasie elke denkbare middel nodig om in te lig, toe te rus en ook sy teologiese inhoude wyd bekend te stel. Dit lyk billik om van elke kerkraad en lidmaat te verwag om hierin 'n bydrae te lewer.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel met inagneming van die kommentaar van die Werkgroep Publikasies en Berigging en die Beheerraad van die Tydskrifafdeling.

XIV. F E E S E N G E D E N K D A E V A N D I E K E R K

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NELSPRUIT AFSKAFFING VAN PAASMAANDAG AS VAKANSIEDAG

Die regering word versoek om Paasmaandag as vakansiedag af te stel.

Motivering:

- * Die Maandag is geen kerklike feesdag nie en deurdat dit 'n vakansiedag is verloor die hele Paasaweek sy karakter en betekenis.
- * Alleen Vrydag en Paassondag is onlosmaaklik aan mekaar verbonde.
- * Kerklike feesdae behoort nie enige wêreldse konnotasie te hê nie.
- * "Paasmaandag" of gesinsdag is 'n wêreldse instelling op die rug van 'n kerklike en godsdienstige feesdag.
- * Die kerklike feesdae word hierdeur hulle krag en betekenis ontnem en die feesdae word 'n langnaweek vir die mens en sy ontspanning.
- * Indien daar by die staat 'n behoefte bestaan om 'n bykomende vakansiedag vir 'n langnaweek te skep, word daar 'n dringende beroep op die regering gedoen om dit op 'n ander naweek en nie gekoppel aan 'n kerklike geleentheid nie, in te stel.
- * Verdere motivering is dat die Vrydag na Hemelvaart nie 'n vakansiedag is nie. Waarom word dié vakansiedag dan by die Paasnaweek gevoeg?

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

XV. OPLEIDING EN FORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

1. KURATORIUM VIR DIE TEOLOGIESE OPLEIDING

1.1 OPDRAG

Kragtens die Bepalings van die Kerkwet het die Kuratorium onder meer die opdrag om toesig te hou oor die onderrig deur teologiese dosente en die gedrag en vordering van teologiese studente.

1.2 SAAMESTELLING

Die Kuratorium is tans soos volg saamgestel:

Prof dr SJ Botha - Voorsitter
Dr ECB Kotzé - Vise-voorsitter
Dr AJG Dreyer
Dr TFJ Dreyer
Ds WCM de Beer
Dr PJ de Beer
Dr GC Velthuysen
Die Administrateur tree op as skriba.

Die voltydse dosente in die teologie het sitting met adviserende stem in die vergaderings van die Kuratorium.

AANBEVELING

- * Die Kuratorium word bedank vir sy werksaamhede.
- * Die Algemene Kerkvergadering kies 'n Kuratorium in terme van Bepaling 60 van die Kerkwet wat uit sewe lede bestaan waarvan vyf predikante moet wees, met inagneming van Bepaling 12.9 wat bepaal:
 - Die vergadering is in sy keuse nie beperk tot sy lede nie.
 - Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie.
 - Lede van die Raad van Finansies mag nie lid van die Kuratorium wees nie.

1.3 VOORSTELLE VAN DIE KURATORIUM

1.3.1 WYSIGING BEPALING 60.3

SITTINGSREG VAN DOSENTE IN DIE VERGADERINGS VAN DIE KURATORIUM VIR DIE TEOLOGIESE OPLEIDING

Die Kuratorium vir die teologiese opleiding beveel by die Algemene Kerkvergadering aan dat Bepaling 60.3 van die Kerkwet en Bepalings soos volg gewysig word:

- * Die hoofde van departemente van die Teologiese Fakulteit Afdeling A of hulle verteenwoordigers, het sitting met adviserende stem op die Kuratorium.

- * Die Kuratorium kan, nadat 'n vergadering plaasgevind het waarop adviserende lede hulle advies gelewer het, besluit om sonder die adviserende lede te vergader.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering oorweeg die aanbevelings van die Kuratorium oor die sittingsreg van dosente van die teologiese fakulteit in die vergaderings van die Kuratorium.

1.3.2

TOEKOMS VAN DIE TEOLOGIESE FAKULTEIT AFDELING A AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

- * Die Algemene Kerkvergadering gee aan die Kuratorium opdrag om noukeurig kennis te neem van veranderings en ontwikkelings op die gebied van die universiteitswese in die lig van die te verwagte situasie, die opleiding en vorming van predikante en die teologiese arbeid van die Kerk te reël, indien en wanneer nodig.
- * Die Algemene Kerkvergadering magtig die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die nodige maatreëls te tref ter uitvoering van die opdrag.

Motivering:

Dit is noodsaaklik dat die Kuratorium in staat gestel word om, met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, tydige maatreëls te tref vir die doelmatige uitvoering van sy taak, soos in Bepaling 60.1 neergelê, naamlik "om te sorg vir die opleiding van predikante". As motivering dien die volgende oorwegings:

- * Die universiteitswese in sy geheel staan op die vooraand van drastiese verandering op die gebied van veral die organisatoriese struktuur, die aanwending van beskikbare middele en mannekrag, die inrigting van die onderwysprogram, en konsentrasie op die behoeftes van die subkontinent.
- * Organisasories word 'n stelsel van direkte lynbestuur (rektor-vise-rektor-dekaan-departementshoof) gevestig en word weg-beweeg van die konsep van korporatiewe bestuur deur vergaderings. Dit bring groter soepelheid en vinniger besluitneming mee.
- * Groeiende beperking van finansiële bronne tesame met hoër akademiese eise (uitnemendheid en deskundigheid vergelykbaar met die beste ter wêreld) lei tot rasionalisasie op alle vlakke aan die hand van evaluasie. Dit beteken dat nie een universiteit meer omvattend sal kan funksioneer nie. Fakulteite, departemente en vakke sal gehandhaaf of toegewys word op grond van bewese vaardigheid en prestasie; nagraadse studie sal beperk word tot dié departemente wat oor die nodige uitnemende dosente, navorsingsgeleentheid en -materiaal beskik.
- * Die onderwys word ingerig as leergesentreerde leiding met al die klem op selfwerkzaamheid van studente aan die hand van volledige studiehandleidings en kernaantekeninge. Alle universiteite begin hulle voorberei vir afstandsonderrig (verwyderde kampusse, korrespondensie) sowel as vir deeltydse studie (na-uurse en module-aanbieding). Universiteite is ook besig om steeds groter getalle studente uit die swart, kleurling en Indiërbevolking op te

neem, en hierdie getalle sal beduidend groei namate meer matrikulante uit hierdie groepe kom.

- * Van die gevestigde universiteite word toenemend vereis dat hulle leer- en navorsingsprogramme toegespits sal word op die behoeftes van Suidelike Afrika en selfs van Afrika as geheel.
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk het van die begin af sterk voorkeur gegee aan universiteitsopleiding vir sy predikante. Dit het hoofsaaklik om twee oorwegings geskied, naamlik die handhawing van 'n akademiese standaard en die verkryging van akademiese kwalifikasies wat op dieselfde vlak as dié van erkende teologiese fakulteite in Europa lê, en die vorming van predikante binne die konteks van die ontmoeting tussen die wetenskappe. Die Kerk het homself steeds gelukkig geag om gunstige voorwaardes te kon beding vir 'n tuiste aan die Universiteit van Pretoria waar die opleiding kon geskied na die wense van en deur dosente van die Kerk. Die feit dat die fakulteit in twee afdelings bestaan waarvan een predikante vir die Nederduitsch Hervormde Kerk en die ander predikante vir die Nederduitse Gereformeerde Kerk oplei, het egter nie die feit wegge- neem dat die fakulteit as geheel met albei sy afdelings steeds 'n oop fakulteit van die universiteit is waar enige persoon wat aan die toelatingsvereistes voldoen, kan inskryf vir die BD-studie of vir nagraadse studie nie.
- * Teen die agtergrond wat geskets is, is dit noodsaaklik dat die fakulteit hom betyds voorberei vir verdere aanpassings by die ontwikkelende situasie. Faktore wat die saak dringend maak, is die volgende:
 - ** 'n Toenemende aandrang daarop dat die twee afdelings van die fakulteit sekere vakke of onderdele van vakke saam sal aanbied. Dit geskied veral omdat die getal studente nie soveel dosente regverdig (vir die waarnemer van buite wat die algemene norm vir die student-dosent verhouding op die fakulteit toepas) nie, en omdat dit baie vreemd voorkom dat presies dieselfde vakke deur albei afdelings aangebied word.
 - ** Die noodsaaklikheid dat die fakulteit hom so gou moontlik sal inrig om wyer diens te lewer, veral aan die kerke wat nie oor eie universitêre opleiding beskik nie. Alhoewel die fakulteit steeds oop was en enkele studente van byvoorbeeld die AGS hulle studie by Afdeling B voltooi het, het die hoë toelatingsvereistes in praktyk verhinder dat dit enigsins beduidend geword het, en het by Afdeling A niemand van buite ingeskryf nie. Die bestaan van die BA(Teologie) graad by Afdeling B maak dit tans moontlik vir daardie afdeling om hom meer toe te lê op die werwing van studente uit ander kerke, terwyl ons eie afdeling nie dié moontlikheid het nie. Die Kerk se verminderende studentetal maak die status van die fakulteit as volwaardige fakulteitsafdeling steeds benarder - en moeiliker om te verdedig. Die getalle kan egter net uitbrei as die Kerk bereid is om vir ander kerke opleiding te doen, en dan volgens die vereistes wat hulle stel ten opsigte van die kennis van die Bybel tale en die samestelling van die kursus.
 - ** Die noodsaaklikheid om kennis te neem van die situasie van die Kerk se studente en van die moontlikheid van meer studente uit die geleedere van die Kerk. Die volgende moet veral in ag geneem word:

- Byna al die studente van die Kerk is in werklikheid deeltydse studente omdat finansiële omstandighede hulle verplig om betaalde werk te doen.
- Daar was in die afgelope jare steeds studente wat vanweë hulle omstandighede die BD-studie aan die Universiteit van Suid-Afrika voltooi het deur middel van afstandsonderrig.

Daar is steeds genoeg belangstelling in die teologie van die kant van persone wat nie predikant wil word nie maar wel teologiese kursusse wil volg.

- * Aan hierdie veranderende behoeftes kan voldoen word deur 'n paar eenvoudige handelinge:
 - ** Modulering van die teologiese vakke: Wanneer elke vak in afgeronde modules ingedeel en aangebied word, kan studente van buite die Nederduitsch Hervormde Kerk en ook studente van binne die Kerk wat nie predikant wil word nie, soveel modules volg as wat hulle verkies of nodig het. Die Nederduitsch Hervormde Kerk self bly egter steeds vry om sy eie standaarde te stel. Studente wat hulle kursus oor 'n langer tyd wil afhandel, kan dit doen deur hulle keuse van modules, en so kan deeltydse studie 'n gewettigde plek kry. Modulering van die vakke sal dit ook moontlik maak om deur ooreenkoms met die Nederduitse Gereformeerde Kerk die aanbidding van bepaalde vakke te deel, en so gesamentlik 'n breër opleiding te hanteer.
 - ** Aanvaarding van die beginsel van afstandsonderrig: Die Kerk het reeds by implikasie aanvaar dat predikante wat op dié wyse hulle teologiese opleiding ontvang het, tot die bediening toegelaat kan word. Bowendien staan dit die Kerk steeds vry om te bepaal hoe hy die opleiding wil laat geskied. As die fakulteit egter langs hierdie weg sy bestaan kan verseker deur onderrig van studente van buite die Kerk, verseker hy ook dat die opleiding van Hervormde predikante kan voortgaan soos die Kerk dit verkies. Die modulering van vakke soos bo gestel, sal hier goed te pas kom en dit moontlik maak dat die klein getal dosente die las sal kan dra.
- * Enigiemand wat die gedagte koester dat 'n eie kweekskool weg van die universiteit nou die oplossing is, moet bedink dat dit 'n geleidelike teruggang sal beteken tot op 'n stadium waar ons geen geleentheid vir nagraadse studie sal kan bied nie, geen erkenning elders sal geniet nie en in ons eie isolasie sal versmoor."

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

1.4

TEOLOGIESE DOSENTE

Personeel

Die personeel by die Fakulteit Teologie Afdeling A van die Universiteit van Pretoria is soos volg saamgestel:

Departement Ou-Testamentiese Wetenskap: Prof dr JP Oberholzer
Prof dr APB Breytenbach

Departement Nuwe-Testamentiese Wetenskap:	Prof dr AG van Aarde
Departement Dogmatiek en Christelike Etiek:	Prof dr JH Koekemoer
Departement Godsdiens en Sendingwetenskap:	Prof dr PJ van der Merwe
Departement Kerkgeskiedenis:	Prof dr AD Pont
Departement Praktiese Teologie:	Prof dr TFJ Dreyer
Departement Bybelkunde:	Prof dr JJ Engelbrecht Prof dr PM Venter

Bogenoemde voltydse dosente word bygestaan deur 20 deeltydse dosente.

Verslag van die voorsitter van die Dosentevergadering oor die afgelope drie jaar

Die volgende is van belang vir die aandag van die Algemene Kerkvergadering:

- * Daar is 25 wetenskaplike publikasies gelewer deur dosente, gedoktoeerde predikante, deeltydse dosente en nagraadse studente.
- * Di P van Staden, HJ Botes, BJ van Wyk, HJ Breytenbach en F Boshoff het doktorsgrade verwerf. Dr PB Boshoff het 'n tweede doktorsgraad verwerf.
- * Dosente van die Fakulteit het 11 simposia, kongresse, konferensies en vergaderings van werkgemeenskappe bygewoon.
- * Vyf professore het voordragte by die geleentheid gehou.
- * Verskeie navorsingstemas is in die verskillende vakrigtings deur die dosente hanteer.
- * 'n Vyftal besoekende dosente het by die fakulteit besoek afgelê en opgetree.
- * Twee dosente het by ander universiteite en opleidingsentra as gasdosente opgetree.
- * Prof AG van Aarde het verskeie navorsingstoekennings ontvang.
- * 'n Aantal dosente, gedoktoeerdes, en kundiges van die Kerk en ander kerke was behulpsaam by eksterne eksaminering.
- * Al die dosente het artikels in HTS gepubliseer.
- * Vyf navorsingsprojekte en twee-en-twintig projekte van prof AG van Aarde is deur die RGN gekeur.

1.5

DIE AKADEMIESE PROGRAM

Rasionalisasie

Die fakulteit het uit eie beweging en met inagneming van die omstandighede en vooruitskouings ten opsigte van die ekonomie, die kerklike demografie en die neigings in die tersiêre onderwyssektor

reeds vanaf 1987 maatreëls getref om met 'n beperkte personeelstaat nogtans te beweeg in die rigting van optimalisering van beskikbare hulpbronne. Dit het ingesluit:

- * Kurrikulering met as uitgangspunt die profiel van die predikant van die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- * Studiehandleidings en kernaantekeninge met die oog op groter self-wersaamheid deur studente onder leiding van dosente.
- * Verminderde lesingtye en invoering van meer seminare en besprekingsklasse.
- * Vermindering van die personeelstaat tot twee dosente vir elk van die departemente Ou en Nuwe Testament en een vir elk van die ander departemente.
- * Gebruik van hulpdosente op groter skaal as tevore met die oog op spesialistehulp in bepaalde rigtings.
- * Organisasie van die praktiese opleiding van studente naas die BD-opleiding, met die skepping van een dosentepos vir dié doel.
- * Vestiging van die Sentrum vir Voortgesette Teologiese Toerusting in samewerking met Kital.
- * Organisasie van en groter klem op navorsing en wetenskaplike publikasies.
- * Uitbouing van die HTS tot 'n hoogstaande teologiese tydskrif, met supplementa.
- * Verhoging van die nagraadse komponent van studente-inskrywing.
- * Die instelling van simposia en studiegroepe.
- * Groter deelname aan binnelandse en buitelandse vakbyeenkomste.

Herindeling van akademiese jaar

Waar in die verlede feitlik die hele Junie, Oktober en November deur tentamens en eksamens in beslag geneem is, en die praktiese opleiding ook nog elke Vrydag in beslag geneem het, is vanaf 1991 'n nuwe rooster gevolg wat die akademiese jaar verleng tot 36 weke teenoor die ongeveer 24 van vroeër, terwyl eksamens net 12 dae in beslag neem, oor die jaar versprei.

Werkklading van dosente

Sowel die rasionaliseringsprogram as die nuwe onderrigprogram stel besonder hoë eise aan die voltydse dosente. Die klem op selfwerksaamheid van studente eis meer tyd van dosente ten opsigte van voorbereiding van handleidings, kurrikulering en begeleiding. Die hoë nagraadse studentetal en die voortgesette opleiding van predikante het bykomende laste gebring wat in sommige departemente tot 'n maksimum gevoer is. Die publikasie-uitset van lede van die fakulteit vergelyk goed met ander, terwyl die gehalte van HTS wye erkenning geniet. Die hulp wat deeltydse dosente bied op die vlak van onderrig-aanbieding, is van groot waarde, maar moet steeds beskou word as noodhulp, by gebrek aan meer voltydse dosente.

1.6

**VOORSTEL: KURATORIUM/DOSENTE/PROPONENTSEKSAMENKOMMISSIE/KOMMISSIE
VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
AANSTELLINGSPROSEDURE: HOOFDIREKTEUR VAN KITAL**

'n Gesamentlike vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Kuratorium, dosente van die Teologiese Fakulteit en Proponentseksamenkommissie op 5 Maart 1992 het besluit om by die Algemene Kerkvergadering aan te beveel dat daar soos volg te werk gegaan sal word by die benoeming van die hoofdirekteur van Kital:

- * Aangesien die aanstelling van die hoofdirekteur van Kital die implikasie het dat die persoon tegelyk hoof is van die SVTT word die benoeming deur die Kuratorium gemaak en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê vir goedkeuring.
- * As adviesliggaam vir die Kuratorium dien 'n gesamentlike vergadering van die teologiese dosente en die Beheerraad van Kital wat volgens die huidige struktuur advies lewer.
- * Indien die benoeming nie deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar word nie, word gehandel volgens Bepaling 63(a)(2).

AANBEVELING

- * Vir bespreking en besluit.

1.7

TEOLOGIESE STUDENTE

Studentegetalle

Die studentegetalle in die verskillende studiejare wat vir die BA-BD studie ingeskryf het oor die verslagtydperk word hieronder aangetoon:

	BA1	BA2	BA3	BD1	BD2	BD3	TOTAAL
1989	30	27	35	26	20	13	151
1990	17	23	28	24	27	19	138
1991	9	15	34*	20	22	30	130
1992	7	11	24	17	19	22	100

- * Van hierdie 34 BA3 studente is 3 tans voltyds besig met honneurs en 1 met MA-studie.

Die volgende BD-grade is oor die verslagtydperk toegeken:

1988 - 21
1989 - 13
1990 - 16
1991 - 28

Finansiële ondersteuning

Beurslenings aan nuwe gekeurde studente is met die aanvang van die verslagtydperk beperk tot hoogstens 10 beurshouers per jaar. Daar is oor die drie jaar (1989/1991) 29 beurslenings aan nuwe studente van die Kerk toegeken onder die Kerk se beursleningskema. Die beurs

leningskema maak onder meer voorsiening vir die volgende:

* Kuratoriumbeurslenings

Voorsiening word gemaak dat studente wat daarvoor kwalifiseer vir 3 BA jare en 3 BD jare 'n Kuratoriumbeurslening kan ontvang. Die beurslening is rentevry en predikante wat na voltooiing van studie en diensplig helfte van die beurslening binne 5 jaar terugbetaal het, ontvang die ander helfte as beurs.

Die bedrag van die Beurslening het oor die verslagtydperk soos volg gestyg:

1989:	R3 670,00
1990:	R4 088,00
1991:	R4 658,00

* Kuratoriumlenings

Die beursleningskema van die Kerk maak verder voorsiening vir een herhaaljaar (hetsy in die BA- of BD-studie).

Dit is 'n eenmalige rentevrye lening van dieselfde geldwaarde as die Kuratorium se beurslening. Hierdie lening is na voltooiing van die studie ten volle aan die Kerk terugbetaalbaar oor 5 jaar.

* Rentedraende lenings

Aan 'n student wat nie meer fondse onder die beursleningskema beskikbaar het nie, en wat nie sonder geldelike hulp van die Kerk met die studie kan aangaan nie, kan 'n gewone rentedraende lening toegeken word.

* Merietebeurse en matriekprestasiebeurse

Die Kerk stel beurse beskikbaar aan studente wat in hulle matriek-eksamen goed presteer.

Merietebeurse word op grond van bepaalde prestasies toegestaan.

* Verskeie diverse beursfondse

Daar bestaan 'n groot aantal beursfondse waaruit teologiese studente beurse en lenings kan ontvang. Die fondse is belê by die Raad van Finansies @ 10% per jaar en beloop op 31 Desember 1990 R239 547,00

Dié fondse is onder beheer van die Kuratorium en die Raad van Finansies, onderhewig in sommige gevalle aan voorwaardes wat deur die skenker bepaal is.

* Boekelenings

Daar is voorsiening gemaak dat beurshouers van die Kerk se boek-rekenings by HAUM tot 'n bepaalde maksimumbedrag deur die Kerk betaal word en dat dié bedrag by die studente se studieskuld gevoeg word. Dié rentevrye boekelening is ten volle aan die Kerk terugbetaalbaar na voltooiing van die studies en diensplig. Die maksimum lening vir boeke is tans R10 000.

* Beurse vir nagraadse studente

Die Kuratorium hanteer aansoeke om beurse en/of lenings van propo-
nente en predikante vir nagraadse studie in die teologie. Die Kerk
beskik oor die volgende fondse waaruit voorwaardelike en/of rente-
vrye lenings aan nagraadse studente toegestaan kan word.

* Die AJG Oosthuizenbeursfonds	- Voorwaardelike beurse	R13 025,00
* Die Dreyer-Hendriksfonds	- Rentevrye lenings.	4 000,00
* Die Ringsbeursfonds	- Voorwaardelike beurse.	27 449,00
* Die BC Greylingfonds	- Voorwaardelike beurse.	240 522,00
* Die HJ van der Bergfonds	- Voorwaardelike beurse.	6 780,00

Evaluering, keuring en begeleiding van studente

Die Kuratorium vir die teologiese opleiding het die aanbeveling van
die "Evaluerings/Begeleidingskomitee" dat dié Komitee voortaan bekend
sal staan as die "Begeleidingskomitee", goedgekeur. Die Begeleidings-
komitee het opdrag om alle voornemende teologiese studente van die
Kerk te evalueer vir ampsgeskiktheid en om aanbevelings aan die Kura-
torium voor te lê vir finale keuring en toelating tot die teologiese
opleiding van die Kerk.

Die Begeleidingskomitee is uit vyf verskillende subkomitees saamgestel.
Die lede van elke subkomitee is kundige en ervare mense vanuit hulle
eie vakdisiplines.

Evaluering : persoonlike onderhoude met die kandidate

Bo en behalwe al die inligting wat vooraf van voornemende studente
deur middel van rapporte en vertroulike verslae bekom word, word met
elke kandidaat persoonlike gesprekke en onderhoude gevoer.

Gedurende die verslagtydperk het die Begeleidingskomitee persoonlike
onderhoude gevoer met al die kandidate wat vir evaluering aangemeld
het soos hieronder uiteengesit.

JAAR	AANTAL KANDI- DATE WAT AAN- GEMELD HET	TOEGE- LAAT MET B/L	TOEGE- LAAT SONDER B/L	NIE TOE- GELAAT
1988 vir 1989	34	10	15	9
1989 vir 1990	23	10	10	3
1990 vir 1991	17	9	6	2

Toesigtaak van die Kuratorium

Ingevolge die Bepalings in die Kerkwet het die Kuratorium ook as taak
die toesig oor die vordering en gedrag van studente.

Vordering van studente

Verslae oor studente se akademiese vordering word aan die einde van elke semester van universiteite aangevra en word deur die Beurskomitee van die Kuratorium behandel. Die Beurskomitee bedien die Kuratorium met volledige verslag oor studente se akademiese vordering en studente wat nie na wense vorder nie word opgeroep vir gesprek met die dagbestuur van die Kuratorium.

Gedurende die verslagtydperk is met 64 studente in dié verband gesprek gevoer.

Gedrag van studente

Die Kuratorium plaas 'n hoë premie op die gedrag van die Kerk se teologiese studente. Die Kuratorium se beleid hieroor word in die aansoekvorms vir toelating onder voornemende studente se aandag gebring en is soos volg verwoord:

"As enige student skuldig bevind word aan onsedelike of onetiese gedrag, of aan enige kriminele oortreding sal erkenning van sodanige student as student van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika summier opgehef word.

So 'n opheffing sal onbepaald wees. Enige aansoek om hertoelating sal aan die Kuratorium voorgelê moet word en daar sal baie krities na so 'n aansoek gekyk word."

Gedurende die verslagtydperk het die Kuratorium met vyf studente oor bepaalde gedragsprobleme gehandel.

Gemeentebetrokkenheid van studente

Die Kuratorium skenk ook aandag aan die gemeentebetrokkenheid van studente. Daar word tweekeer per jaar verslag oor studente se betrokkenheid by gemeente-aktiwiteite aangevra. Die verslag is in die vorm van 'n vraelys wat deur die student se predikant en die kerkraad voltooi en by die Kuratorium ingehandig moet word. Hierdie verslae word deur die kerklike subkomitee van die Begeleidingskomitee deurgewerk en verslag word voorgelê aan die Kuratorium. Studente oor wie daar negatiewe inligting na vore kom, of studente wat nie verslae inhandig nie, word opgeroep vir gesprek met die voorsitter en lede van die dagbestuur. Gedurende die verslagtydperk is met 11 studente in hierdie verband gesprek gevoer.

Kontak met studente

Wat kontak met studente betref, vind daar gedurende die oriëntering-week elke jaar gesprekke plaas tussen studente en lede van die Kuratorium.

Jaarliks aan die begin van Augustus word al die studente van die Kerk, ook dié van ander kampusse, saamgetrek by 'n Kuratoriumdag.

Verder word 'n oriënteringskursus aangebied vir alle BD1 studente terwyl daar vir BD2 studente jaarliks 'n kamp gehou word.

Daar vind verder skakeling en kontak deur middel van die Van der Hoff Teologiese Vereniging plaas.

1.8 TOESIG OOR DIE ONDERRIG DEUR TEOLOGIESE DOSENTE

Gesprek vind deurentyd tussen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Dosentevergadering, die Kuratorium en Proponentseksamenkommissie plaas oor sake van gemeenskaplike belang. Gedurende die verslagtydperk is oor die volgende aangeleenthede gesprek gevoer:

- * Aanstellingsprosedure van die direkteure by die SVTT.
- * 'n Duideliker definiëring van die opdrag aan die Proponentseksamenkommissie.
- * Die taak en verantwoordelikheid van die adviserende lede van die Kuratorium.
- * Skakeling en verhouding van die SVTT en die Proponentseksamenkommissie.
- * Tendens tot moralisering in die prediking.
- * Kriteria vir proefpreke.

Probleme wat by proefpreke ondervind word

Die volgende probleme het die aandag van die vergadering geniet:

- * Formele versorging van proefpreke.
- * Liturgiese inkleding.
- * Skrifuitleg en teologie.
- * Christologie.
- * Konkretisering.
- * Grondtale.
- * Moralisme en Arminianisme.
- * Eksegetiese voorarbeid.
- * Gesindheid.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die verslag van die voorsitter van die Dosentevergadering.
- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die werk van dosente aan die teologiese fakulteit.
- * Die vergadering besluit oor die ontvriesing van die tweede leerstoel in Ou- en Nuwe Testament aan die Teologiese Fakulteit Afdeling A by die Universiteit van Pretoria met inagneming van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie. (Vergelyk Hoofstuk XXII - Kerklike Goedere).

2. PROONENTSEKSAMENKOMMISSIE

2.1 WERKSAAMHEDE

Die Proponentseksamenkommissie het uitvoerig gehandel oor aangeleenthede wat hinder by proefpreke en die afneem van die proponentseksamen. Die volgende sake is onder die aandag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gebring:

- * Besinning oor die bedoeling en inhoud van die proponentseksamen omdat dit met die loop van jare net 'n blote formaliteit geword het.
- * Die beskikbaarstelling van meer inligting oor die werk, gesindheid en lewenswandel van die studente aan die eksamenkommissie aangesien Bepaling 71.3(c) bepaal dat die eksamenkommissie moet vasstel of 'n kandidaat se gesindheid en lewenswandel gedurende die opleiding so gevorm is dat hy vir die predikantsamp geskik is.
- * Daar vind voortdurend gesprek plaas tussen die Proponentseksamenkommissie, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Dosentevergadering en die Kuratorium oor sake van gemeenskaplike belang. (Aangesien daar reeds oor die aangeleentheid berig is, word hier nie verder daarop ingegaan nie).

Proponentseksamen

Die proponentseksamen bestaan uit twee dele naamlik:

- * Proefpreek

Die voorsitter en sekretaris van die eksamenkommissie bepaal by ontvangs van die name van kandidate wat vir proefpreke kwalifiseer, wanneer en waar proefpreke gehou sal word.

'n Proefpreek word in 'n erediens gehou en twee lede van die eksamenkommissie of een lid met 'n sekonduslid, woon dit saam met die predikant en die ouderling wat ingevolge Bepaling 71.2(a) deur die ringskommissie benoem is, by.

Oor die interpretasie van Bepaling 71.2(a) het die Proponents-eksamenkommissie die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om die bepaling tydelik op te skort omdat daar onduidelikheid is. Die Kommissie het die bepaling so geïnterpreteer dat 'n predikant en 'n ouderling van die ringsvergadering waar die kandidaat preek die proefpreke moet bywoon. Die interpretasie sal so geld tot die Algemene Kerkvergadering anders besluit.

- * Proponentseksamen

Die eksamenkommissie neem die proponentseksamen af van alle kandidate wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na hom verwys word.

Volgens Bepaling 71.2(b) word tydens die ondervraging deur die eksamenkommissie 'n gesprek met elke kandidaat afsonderlik gevoer oor die ampsbediening van die predikant in die hele lewe en werk van die Kerk. In die gesprek word bepaal of die kandidaat voldoende kennis het van

- * die Bybel as Heilige Skrif;
- * die Belydenisskrifte van die Kerk;
- * die kerkregtelike praktyke in die Kerk om predikant te kan word.

Daar word ook vasgestel of die kandidaat se gesindheid en lewenswandel gedurende die opleiding so gevorm is dat hy vir die predikantsamp geskik is.

Toelating tot die amp

Sestig kandidate is oor die afgelope drie jaar tot die evangeliebediening toegelaat waarvan 10 dames is.

AANBEVELING

- * Die Proponentseksamenkommissie word bedank vir die deeglike en verantwoordelike wyse waarop die proponentseksamen afgeneem word en vir hulle bemoeienis met die oplossing van probleme wat by proefpreke ondervind word.
- * Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit oor die interpretasie van Bepaling 71.2(a) van die Kerkwet wat soos volg lui:

'n Proefpreek word in 'n erediens gehou en minstens twee lede van die eksamenkommissie en een predikant en een ouderling benoem deur die ringskommissie binne wie se ressort die kandidaat val, woon dit by.

3.

WYSIGING BEPALING 69

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad vir Regsadvies versoek om aan die wysiging van Bepaling 69 aandag te gee, omdat die reëlins in die Reglementebundel vervat word.

AANBEVELING

- * Die vergadering keur die reëling goed.

XVII K A T E G E S E

1. RAAD VIR KATEGESSE

1.1 STRATEGIESE BEPLANNING 1989 TOT 1992

Die Raad het die volgende as doelwitte vir die tydperk 1989 tot 1992 gestel:

- * Besinning oor wyses waarop die kind beter by die kategeese, die pastoraat en die erediensgebeure betrek kan word.
- * Die evaluering van die bestaande kategeesehandleidings.
- * Evaluering van handleidings met die oog op inskakeling van toepaslike media.
- * Aandag aan voortgesette toerusting van kategete.
- * Jaarlikse aanbieding van 'n kategete-opleierskursus deur SVTT.
- * Hantering van kategeese as tema by die Inligtings- en Besprekingsvergadering.
- * Afhandeling van die kategeesehandleidings vir leergestremdes.
- * Besikbaargestelling van toerustingspakkette vir "Skoolverwisseling" en "Motiverings van Katkisanter".
- * Ondersoek na die vertaling van die volwasse kategeesehandleidings saam met die Raad vir Evangelisasie.

1.2 WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD

- * Evaluasiekommissies is benoem vir die grondige evaluering van die hele reeks kategeesehandleidings.
- * Nuwe handleidings vir die graad 2-leerlinge sal teen die einde van 1992 voltooi wees.
- * Die handleidings vir leergestremdes is afgehandel.
- * 'n Ondersoek na die behoefte en moontlike beskikbaargestelling van kategeesehandleidings vir gesig- en gehoorgestremdes is gedoen. Die Raad het besluit om nie in die huidige verslagtydperk daaraan aandag te gee nie.
- * Die Raad het evaluasiekommissies versoek om steeds aandag te gee aan die gebruik van media by kategeeselesse. Oudl P Viviers is in die besonder belas om studie in dié verband te onderneem en die vergadering toe te lig. Hy het reeds 'n studiestuk in dié verband aan die vergadering voorgelê.
- * Verskeie toerustingseleenthede is benut om persone toe te rus wat as opleiers van kategete kan optree. Kursusse in rings- en gemeenteverband is aangebied deur Kital.
- * Die Raad het die beskikbare reeks "New Bible on Video" evalueer en by gemeentes aanbeveel vir gebruik.

- * Die pakkette vir skoolverwisseling en motivering van katkisanter is afgehandel en aan gemeentes beskikbaar gestel met uitsondering van enkele modules in die eersgenoemde geval. 'n Komitee is besig met grondige evaluering van albei pakkette. Die verwagting is dat die werk teen die einde van 1992 afgehandel sal wees.
- * Jaarliks vind daar 'n gesprek plaas tussen die instansies van die drie susterkerke wat met die bearbeiding van die jeug te doen het. Die doel is om van mekaar se standpunte kennis te neem en van die werk wat op die bepaalde terreine binne elke kerk gedoen word.
- * Die beleidstuk oor kategese is deur die Raad gefinaliseer en aan gemeentes en kategete beskikbaar gestel.
- * In die verslagtydperk is verskeie vrae wat kerkrade en kategete in die jaarverslae stel deur die Raad in behandeling geneem en beantwoord. Daar is onder meer gehandel oor die herdruk van "Geloofsleer", Kerkgeskiedenis 12 tot 16 jaar, die weglaat van sommige hoofstukke uit "Hart en Hand 9", toerusting van kategete, kategese-handboeke by karavaansaamtrekke en onbetrokkenheid van kinders by die nagmaal.
- * Ds PA Geyser wat saam met ds LJJ Nell betrokke was by 'n toerustingskursus vir kategete van die HKSA Wes van die Drakensberg het die Raad ingelig dat
 - ** 'n kursus aangebied is vir kategete;
 - ** kategete gewillig is om hul taak te verrig;
 - ** kategete geen sillabus of handleiding tot hulle beskikking het nie.

Hy het verder versoek

- * dat die Raad vir Kategese betrokke raak by die kategetiese werksaamhede van die HKSA en medeverantwoordelikheid neem;
- * dat hulp verleen sal word met die beskikbaarstelling van kategese-handleidings;
- * dat predikante gevind word wat behulpzaam kan wees met die verwerking van Bybelse inhoude.

Die Raad het besluit dat alle gegewens en inligting waaroor die Raad beskik tot beskikking van die HSKA gestel sal word en dat die Raad sy ondersteuning bied. Die Raad is ook daarvan bewus dat die kategese-handleidings vir die HKSA nie 'n weergawe van die Kerk se handleidings kan wees nie. Die Raad is verder gewillig om hulp te verleen in die identifisering van predikante om die Bybelse inhoude te verwerk. Les-strukturering sou nie sonder kategete en onderwysers van die HKSA gedoen kan word nie.

Lede van die Raad het in hulle persoonlike hoedanigheid vrywillig hulle hulp aangebied met die kategesewerk in die HKSA.

1.3

OPMERKINGS: WERKGROEP GEMEENTE-OPBOU

Die werkgroep het sy kommer uitgespreek oor die tendens by sommige

kategete om ander leermateriaal lukraak naas die voorgeskrewe handleidings te gebruik, in plaas daarvan dat terugvoer oor leemtes in die handleidings aan die Raad vir Kategese deurgegee word ten einde dit te verbeter.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem met waardering kennis van die werksaamhede van die Raad vir Kategese.
- * In die besonder word dank betuig teenoor
 - evaluasiekommissies vir die evaluering van kategesehandleidings;
 - die kommissie vir die skryf van kategesehandleidings vir leer-gestremdes;
 - die toerusters wat die toerusting van kategete hanteer;
 - die kommissies wat betrokke was by die skryf van die skoolver-wisselings- en motivering van katkisanter pakkette.
- * Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit ten gunste van stimule-rende en opbouende samesprekings met jeuginstansies van die suster-kerke.
- * Die Algemene Kerkvergadering onderskryf die beleidstuk oor kategese soos dit aan gemeentes en kategete beskikbaar gestel is.
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat kategete slegs by die voorgeskrewe materiaal hou.
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat die voorgeskrewe stof by die kategese behandel word.
- * Die toerusting van kategete word steeds as uiters noodsaaklik geag.
- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die Raad vir Kategese se positiewe benadering ten opsigte van die kategetiese onderrig in die HKSA.

2.

VOORSTELLE: KOMMISSIE VIR BEDIENINGSTRUKTURE

- * Gemeentes beywer hulle om kategeseruimtes te bekom, waar elke klas se kategese sonder stoornis kan plaasvind.
- * Die verantwoordelikheid van die predikant behels:
 - ** Die onderrig van finalejaarkatkisante.
 - ** Om toe te sien dat al die kategete van die gemeente deurlopend toegerus word vir hulle werk.
- * Kerkrade moet toesien dat kategese primêr binne gesinsverband tot sy reg kom en dat ouers daarvoor toegerus word.
- * Die bewussyn moet by alle gemeentelêde (kinders ingesluit) gekweek word dat hulle kerklose kinders moet uitnoodi en saambring om in te skakel by die gemeentelike kategeseprogram. Op hierdie wyse kan die kategese ook as evangelisasie-middel benut word.

Motivering:

- * Die aanbevelings soos vervat in die verslag van die Kommissie vir Bedieningstrukture (Agenda 1989:77), is reeds grotendeels geïnkorporeer in die werkwyse van die Raad vir Kategese, soos vervat in die Bepalings van die Kerkwet en die Reglementebundel. Die bogenoemde sake benodig egter verdere aandag.

AANBEVELING

- * Die voorstelle word behandel.

3.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN WATERBERG
HART EN HAND 8 EN 9

Die vergadering besluit dat Hart en Hand 8 en 9 in geheel hersien word, met die bywerk van "Geloofsleer".

Motivering:

Daar bestaan probleme met Kategesehandleidings no 8 en no 9. In boek 8 ontbreek Kerkgeskiedenis en in boek 9 is daar te min Geloofsleer.

4.

BESKRYWINGSPUNT: PREDIKANTEVERGADERING 1991
HERSIENING VAN KATEGESEHANDLEIDINGS

Onderzoek word gedoen na moontlike hersiening van die kategesehandleidings om die leerstellige inhoud van die kerklike belydenis meer tot sy reg te laat kom, sodat kerklieders daaruit in staat gestel sal word om hulle geloof duidelik te verstaan en te verwoord.

Motivering:

Samevatting van die referate en bespreking van die Predikantevergaderings van 1989 en 1990. (Vergelyk verslag oor Predikantevergadering bls 80, 81).

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunte word bespreek.

5.

OPDRAG ALGEMENE KERKVERGADERING 1989
TOERUSTINGSPROGRAM VIR OUIERS

Die Algemene Kerkvergadering het in 1989 soos volg besluit:

- * Die Raad vir Kategese en Raad vir Jeugwerk kry opdrag om 'n toerustingsprogram vir ouers voor die volgende Algemene Kerkvergadering te maak.

Die werk aan die toerustingsprogram is nog nie afgehandel nie. Die Raad vir Kategese en Jeugwerk versoek dat die opdrag kontinueer.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering kontinueer die opdrag aan die Raad vir Kategese en Raad vir Jeugwerk om die toerustingsprogram vir ouers so spoedig moontlik af te handel.

XIX NAGMAAL

1. DIE NAGMAALBEKER EN VIGS

1.1 STUDIEKOMMISSIE OOR DIE ONDERSOEK NA DIE INVLOED VAN VIGS OP DIE KERK

Die Algemene Kerkvergadering het by sy twee-en-sestigste vergadering die verslag van dr AJP Burger oor die nagmaalbeker en vigs behandel. In die verslag sê dr Burger onder meer:

"Daar is min twyfel dat vigs nie deur eetgerei ('n nagmaalbeker) versprei sal word nie" en

"Daar is ewe min twyfel dat gewone lidmate probleme gaan hê met die nagmaalbeker en vigs."

Op aanbeveling van dr Burger het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om 'n klein multiprofessionele studiekommissie saam te stel wat die invloed van vigs op die Kerk sal ondersoek en teenmaatreëls beplan.

1.2 VERSLAG VAN DIE STUDIEKOMMISSIE

Die werk en siening van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in verband met vigs.

Dr RM Naudé, aangewese lid van die studiekommissie, het die siening van die Kerk oorgedra by die onlangse simposium wat die Departement van Nasionale Gesondheid en Bevolkingsontwikkeling saam met die kerke in Suid-Afrika in Mei 1991 gehou het.

'n Besinning na binne gerig

Die studie wat onderneem is, is gebaseer op die mediese feite aangaande vigs en ander navorsingsmateriaal oor die moontlike verspreiding wat verwag kan word. Dit is belangrik dat die kerk allereers aan die hand hiervan na binne sal besin. Die invloed wat vigs op die kerk sal hê, sal reflekteer op die wyse waarop die kerk hom na buite rig.

Die lesse vanuit die verlede is dat groot pes-epidemies soos die van 1346-1350 in Europa 'n groot skok-effek gehad het. Pes en burgeroorloë het byvoorbeeld die bevolking van Sjina van 123 miljoen verminder na 65 miljoen. Volgens berekenings het Europa een-derde van sy bevolking verloor. Middele wat toegepas is om die epidemie hok te slaan, was uiters primitief. Kruistekens is buite dorpe aangebring. Amulette en ander afweermiddels is gedra. Georganiseerde groepe bekend as die flagellante het hulleself gekasty om boete te doen vir die sonde van die wêreld. Kortweg gesê: die epidemies het vrees en paniek laat ontstaan. Spanninge in die gemeenskap het ontstaan. Die sosiale piramide het weens 'n tekort aan mannekrag gewankel. Baie kerklike ampsdraers het weggeval met die gevolg dat die kerk nie altyd instaat was om die lidmate en die gemeenskap by te staan nie. Hierbenewens het 'n kwasi-godsdiens ontstaan wat bekend was as 'n nuwe mistiek. Geleidelik het fatalisme begin posvat.

Hierdie greep uit die kerkgeskiedenis laat duidelik blyk hoe belangrik dit vir die kerk is om in tye van rampe en epidemies gelowig en berekend voorbereid te wees vir die eise wat aan die kerk gestel sal

word. Die kerk mag in sy benadering en oortuiging nie ruimte laat vir enige vorm van paniek nie.

Teologies-eties is daarom verskeie etiese benaderings van die probleem afgewys:

- * 'n Paradigmatiese etiek wat voortvloei uit die paradigma "straf van God" lei tot die oortuiging dat die sondiges gestraf word en daarom behoort die kerk geen aksie te loots nie.
- * 'n Kwiëtistiese etiek. Niks hoef gedoen te word nie, want 'n geneesmiddel sal tog ontdek word.
- * 'n Hedonistiese etiek met die spreuk: getrouheid is goed, maar kon-dome is beter.
- * 'n Moralistiese etiek wat vigs slegs koppel aan risikogroepe. 'n Rigiede veroordeling is die gevolg.
- * 'n Neutrale etiek wat huiwer om Christelike beginsels te stel.

Die etiek wat voorgestaan word is die etiek van verantwoordelikheid. Dit bring mee dat die kerk in sy aksie na binne deeglik moet besin oor die prakties-teologiese aspekte van die pastorale versorging van die vigs pasiënt en oor die maatskaplike vermoë waaroor die kerk beskik. Pastoraat word verstaan as God se werk sowel as mensewerk, kerugma en empatie, geloofshulp en lewenshulp. Die vigs pasiënt is nie meer of minder sonder wat op die genade van God in Jesus Christus vir sy heil vir tyd en ewigheid aangewese is nie. Die besondere aard en eise wat die siekte stel moet egter verdiskonteer word by die uitwerk van 'n basisteorie en praktykmodel vir die pastorale sorg aan die vigs pasiënt.

Maatskaplik sal die versorgingsdienste van die Kerk die verantwoorde-likheid moet aanvaar om voorligting te gee aan personeel; mediese dienste te lewer ook met die hulp van gemeentelike diensgroepe; terapie te voorsien aan pasiënte, hulpverleners en mede-inwoners van tehuise; en geldbronne te ontgin. Steun behoort ook verleen te word deur geskikte huisvesting en regshulp waar nodig. Dit word gesien as die praktiese uitlewing van die kerk as 'n geloofsgemeenskap om mede-verantwoordelikheid te aanvaar.

Die Kerk sien dit ook as sy roeping om die strukture van die HKSA te benut om op hierdie wyse nie net in eie geledere nie, maar die insig en vermoë van die Kerk beskikbaar te stel ook vir alle mense.

'n Besinning na buite gerig

'n Etiek van verantwoordelikheid maak allereers Christelike waardes van toepassing op die wyse waarop die gemeenskap die virusdraer behandel. Hiervolgens is die gemeenskap verantwoordelik om in liefde, verdraagsaamheid en respek hulp en versorging aan die virusdraer te verleen. Dit behels onder andere dat

- * versorging deur kundiges sover moontlik behartig sal word;
- * erkenning gegee sal word aan die bestaansruimte en arbeidsruimte van die virusdraer in die samelewing;
- * lyding en angs wat met vigs gepaard gaan verlig sal word;

'n Etiek van verantwoordelikheid beteken egter ook dat die virusdraer self 'n subjek van verantwoordelikheid is. Dit beteken dat die virusdraer 'n verantwoordelikheid het teenoor medemensse deur

- * die verspreiding van die virus deur eie optrede te voorkom;
- * gewillige onderwerping aan toetsing vir vigs;
- * sy vigs-toestand aan diegene wat naby aan hom is, bekend te maak.

'n Etiek van verantwoordelikheid vra ook dat die owerheid alles in sy vermoë sal doen om die verspreiding van die virus te voorkom. Dit kan gedoen word deur

- * voorligting te verskaf oor die aard en verspreiding van die virus;
- * kontrole oor die verspreiding te handhaaf deur middel van verpligte aanmelding;
- * praktyke wat die verspreiding bevorder te bekamp;
- * verpligte toetse vir vigs vir alle persone.

Hiermee kan die owerheid die samelewing beskerm teen moontlike onverantwoordelike optrede deur virusdraers.

Teenoor die samelewing het die kerk die roeping om deur middel van die prediking en ander gestaltes van die Woordbediening die etiese begronding te verskaf vir die voorkoming van vigs. Die monogame huwelik en seksuele integriteit word aangedui as die Christelike antwoord op die verspreiding van vigs as 'n pandemie.

1.3

OPINIE VAN DIE STUDIEKOMMISSIE INSAKE DIE NAGMAALBEKER EN VIGS

- * Alhoewel vigs feitlik verseker nie deur die gebruik van 'n gemeenskaplike nagmaalbeker van een persoon na 'n ander versprei sal word nie, bly daar wel 'n minimale moontlikheid bestaan (alhoewel dit nog nie bewys is nie).
- * Die algemene opvatting by die publiek is tans egter dat so 'n verspreiding (met behulp van eetgerei en bekere) wel maklik kan plaasvind. By sommige is net die idee om uit 'n beker te drink waaruit 'n vigsbesmette persoon gedrink het, onaanvaarbaar.
- * Die gevolge van hierdie vigs-fobie kan baie nadelig wees vir die bywoning van die nagmaal waar 'n gemeenskaplike beker gebruik word. Dit is bekend dat dodelike epidemies 'n groot effek het op die denke en optrede van 'n gemeenskap en van die kerk. Die gevaar van 'n vigs-histerie en onwenslike reaksies by die lidmate en predikante, moet teengegaan word deur korrekte inligting en berigging.
- * Die studiekommissie is van mening dat die gebruik van 'n gemeenskaplike nagmaalsbeker in die omstandighede in heroorweging geneem moet word. Dit is tog belangrik dat die communio ambulatoria behoue moet bly (opstaan uit die banke en beweeg na of verby die nagmaaltafel).

- * Miskien sal dit wenslik wees om vroegtydig 'n wetenskaplike lands-
wye opname onder die lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk te
laat maak om hulle insig en kennis van vigs te toets en hulle
opinie insake die nagmaalbeker-probleem te bepaal.
- * Die epidemiologiese projeksies is tans in ooreenstemming met ampte-
like epidemiologiese statistieke in die RSA.
- * Die verwagte uitwerking van vigs op die wyer terrein van die kerk-
like aktiwiteite gaan groot wees. Wyer gemeenskapsaspekte soos die
ekonomiese, sosiaal-maatskaplike en wet en orde kan toenemend vin-
nig verswak en in duie stort.
- * Die volgende studiestukke is afgehandel en is beskikbaar in die
Kital biblioteek:
 - ** Die reaksie van die Kerk op epidemies. 'n Historiese oorsig.
 - ** Moraliteit en vigs.
 - ** Pastorale sorg aan die vigspasiënt en naasbestaandes.
 - ** Opmerkings oor die moontlike invloed van vigs op die versor-
gingsdienste van die Kerk.
 - ** Opmerkings oor die gebruik van die nagmaalbeker.

Die studiekommissie wil die volgende by die Algemene Kerkvergadering

AANBEVEEL

- * Die studiekommissie gaan voort met beplanning en motivering.
- * Die aspekte wat reeds deur die studiekommissie uitgewys is word op
gekoördineerde wyse deur die betrokke rade van die Kerk hanteer.
Die verslag van die studiekommissie word tot hulle beskikking gestel
- * Gereelde inligting oor vigs moet deur middel van Die Hervormer
en/of Konteks aan lidmate verskaf word. Die moontlike beantwoor-
ding van vrae van die individuele lidmate oor vigs in die genoemde
tydskrifte, word aanbeveel.
- * Die vergadering neem kennis van
 - ** die aard van die siekte en sy oordragmoontlikhede;
 - ** die aard van selfbeskermingsaksies;
 - ** moontlike vooruitskouings oor die invloed van die epidemie op
ekonomiese, kulturele, maatskaplike, gesondheids- en kerklik-
godsdienstige vlak;
 - ** die Kerk moet in sy prediking beklemtoon dat
 - God regeer;
 - God anders is as die mens;
 - God óók gelowiges straf en beproef;
 - dat geloofsekerheid noodsaaklik is;
 - daar na die dood 'n nuwe lewe by God is.

- * Die Kerk moet deur middel van prediking, katechese en pastoraat die morele begroning verskaf vir die voorkoming van vigs, die Christelike optrede teenoor die virusdraer, die verantwoordelike optrede van die virusdraer, die monogame huwelik, seksuele integriteit en seksuele etiek.
- * Die Kerk moet voorbereidings tref om 'n arbeidsintensiewe en duur versorgingsdiens mettertyd aan lidmate te lewer.
- * Die Kerk moet die vroom en sobere lewenswandel as die beste middel teen die verspreiding van vigs beklemtoon en die staat se propagering van die gebruik van kondome om vigs te beperk, aanvaar.
- * Die Kerk moet die naasbestaandes van die vigs pasiënt pastoraal versorg.
- * Die gebruik van die nagmaalbeker moet verder ondersoek word.

2.

**BESKRYWINGS PUNT: RING VAN ZUURFONTEIN
NAGMAALSBEKER EN VIGS**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkry die advies van kundiges (soos onder andere prof Barry Schoub) oor die moontlikheid van besmetting met hoogs aansteeklike siektes (soos hepatitis B en vigs) deur die gesamentlike gebruik van eetgerei, soos dit aan die nagmaaltafel gebeur.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word versoek om sodanige inligting te vervat in 'n studiestuk wat kan dien voor die Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

3.

**BESKRYWINGS PUNT: RING VAN PRETORIA
WYSE VAN NAGMAALBEDIENING**

- * Die gebruik om die nagmaalelemente sittend aan 'n tafel te ontvang, word gehandhaaf.
- * Die status quo ten opsigte van die gesamentlike gebruik van die beker(s) word gehandhaaf, maar kelkies word opsioneel aan die tafel beskikbaar gestel vir daardie lidmate wat verkies om nie uit die gesamentlike beker(s) te drink nie.

Agtergrond

- * Die beskrywingspunt handel hoofsaaklik oor die wyse van nagmaalviering en dan met spesifieke verwysing na die gebruik van die gesamentlike nagmaalbeker(s), die nagmaalelemente en die rapport aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deur prof AD Pont tot die agenda van die twee-en-sestigste Algemene Kerkvergadering. Die rapport is ook as studiemateriaal aan alle gemeentes en dienaars van die Woord gestuur. In die inleidende paragraaf van die rapport skryf prof Pont die volgende:

"Die vraag na die manier waarop nagmaal in die Calvinistiese kerke gevier word, het weer aan die orde gekom. Dit veral vanweë die voorkoms van vigs. Die vraag het ontstaan of die gebruik van die gesamentlike nagmaalbeker nie kan bydra tot die verspreiding van die siekte nie. So het die vraag ontstaan of die gebruik van kelkies, by die viering van die nagmaal, nie méér higiënies sou wees as die gebruik van die gesamentlike beker(s) nie. Dit, op sy beurt, het aanleiding gegee tot die vraag wáár ons gebruik, om die nagmaal sittende aan 'n tafel te vier, vandaan kom. Hierdie rapport wil slegs dié vraag probeer beantwoord."

Nadat die skrywer 'n uiteensetting gee van die verskeie gebruike van die nagmaal in die tyd van die Hervorming, kom hy tot die volgende gevolgtrekkings:

"Die aansit aan die tafel om so nagmaal te vier, word in ons land net in ons Kerk en in die Gereformeerde Kerke gehandhaaf aangesien die NG Kerk in die dertigerjare die gebruik van individuele kelkies, vir die bediening van die nagmaal aan die lidmate wat in die banke bly sit, ingevoer het.

Dit is duidelik, as die aanwysings van Calvyn en die hervormde vadere nagegaan word, dat die manier waarop die nagmaal gevier word, as 'n middelmatige saak beskou word. Tog het die hervormde vadere vasgehou aan twee gebruike:

- * slegs die predikant mag die brood breek en uitdeel;
- * bekere word by die nagmaalviering gebruik en die getal bekere mag nie te veel wees nie. Dit wil voorkom asof vier bekere as die toelaatbare maksimum beskou is.

Nêrens in die geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk, hier en in Nederland, kan 'n verwysing gevind word dat kelkies, soos by die NG Kerk, gebruik is nie".

Prof Pont beveel die volgende aan:

"Op grond van die bogenoemde wil ek aanbeveel, ondanks wat die ondersoek ten opsigte van die higiëne by die gebruik van die beker mag oplewer

- * dat die gebruik om die nagmaalelemente, sittende aan 'n tafel, te ontvang, gehandhaaf word;
- * dat die moontlikheid om die nagmaalelemente, dit wil sê brood en wyn te bedien by wyse van 'n *communio ambulatoria*, (lidmate beweeg by die tafel verby), aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê word om te verneem of die vergadering daarin 'n alternatiewe moontlikheid sien; en
- * dat steeds in gedagte gehou moet word dat die manier waarop die nagmaal gevier word, 'n middelmatige saak is."

Tydens die twee-en-sestigste Algemene Kerkvergadering is die eerste en derde aanbevelings van prof Pont aanvaar.

Wat die rapport van dr Burger betref, kan genoem word dat hy onder andere die volgende stellings maak:

- * "Daar is min twyfel dat vigs nie deur eetgerei (nagmaalbeker) versprei sal word nie.
- * Daar is ewe min twyfel dat die gewone lidmaat probleme gaan hê met die nagmaalbeker en vigs".

Die vraag kan gestel word of daar slegs met die verslag van dr Burger volstaan moet word? Ander medici en navorsers mag moontlik gewillig wees om bydraes in verband met hierdie aangeleentheid te lewer.

Wat die gesamentlike gebruik van die beker betref, is dit interessant om kennis te neem van die beskrywingspunt en motivering van die gemeente Oos-Moot (sien p. 386-387 van die agenda van die twee-en-sestigste Algemene Kerkvergadering).

Teen hierdie agtergrond word die Algemene Kerkvergadering versoek om die beskrywingspunt te oorweeg.

Motivering:

- * Daar is in sommige gemeentes lidmate wat nie nagmaal gebruik nie as gevolg van die onhigiëniese toestand van die beker(s).
- * Die aantal lidmate (veral in groot gemeentes) wat aan die nagmaal deelneem, lei ongetwyfeld tot 'n verlagingspunt in die higiëniese toestand van die beker(s). Lidmate kla dat die bekere nie behoorlik na elke sitting skoongemaak word nie, met die gevolg dat die rand van die beker vuil en vetterig is. Dit gebeur ook dikwels dat, nadat 'n aantal vrouelidmate uit die bekere gedrink het, 'n olierige oplossing van hulle lipstiffies bo-op die wyn dryf.
- * Waar dr Burger se verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hoofsaaklik oor die eetgerei handel (sien p. 386 van die agenda van die twee-en-sestigste Algemene Kerkvergadering), is dit uit die bogenoemde duidelik dat die saak meer omvattend en dieperliggend is. Dit gaan ook om speksel aan die rand van die beker en selfs in die wyn in die beker(s).
- * Afgesien van vigs is daar baie ander siektes wat definitief deur speksel oorgedra kan word. Siektes soos infektiewe hepatitis A en B, wat baie meer aansteeklik is as vigs, en tuberkulose wat deesdae aan vigs gekoppel word, behoort byvoorbeeld groot kommer te wek.
- * In die tyd van die Hervorming het daar geen vrees by lidmate bestaan dat hulle allerlei siektes kon opdoen wanneer hulle uit die gesamentlike nagmaalbeker(s) drink nie. In die huidige tydsgewrig bestaan hierdie vrees wel, daarom is lidmate of huiwerig om nagmaal te gebruik, of hulle weerhou hulself heeltemal van die sakrament.
- * In die wisselformulier vir die bediening van die nagmaal lees ons die volgende:

"Die nagmaal is 'n geestelike maaltyd waarin Christus Homself en al Sy gawes aan ons gee, en ons laat deel kry van Homself en die verdienste van Sy lyding en sterwe".

Of daar aan die tafel uit die beker(s) of uit die kelkies gedrink word, die lidmaat kry net so deel aan die verdienste van die lyding en sterwe van Jesus Christus. Verder kan lidmate wat beswaar het teen die drink uit die gesamentlike beker(s), deur die beskikbaarstelling

van kelkies ook deelneem aan die sakrament van die nagmaal.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt van die Ring van Pretoria word behandel.

4. OOP UITNODIGING NA DIE NAGMAAL

Na aanleiding van talle navrae wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van kerkrade en gemeentelêde ontvang is oor die oop uitnodiging na die nagmaal, het die Kommissie prof JH Koekemoer en dr JMG Storm versoek om studiestukke aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê oor die aangeleentheid vanuit 'n dogmatiese en kerkregtelike hoek gesien. Met die inligting uit die studiestukke kan die vergadering bespreking voer en besluite neem.

4.1 STUDIESTUK: PROF JH KOEKEMOER

Vraagstelling

Daar bestaan 'n gebruik in die Nederduitsch Hervormde Kerk om tydens die nagmaalviering lidmate van ander kerke wat die belydenisgrondslag van die Nederduitsch Hervormde Kerk deel, en nie by hulle eie kerke onder een of ander vorm van die kerklike tug verkeer nie, uit te nooi om saam met die gemeente nagmaal te vier. Aangesien die gebruik tans weer onder 'n vraagteken geplaas word, is dit noodsaaklik om opnuut na die teologiese grondslag van so 'n gebruik te kyk. Die teologiese grondslag van hierdie gebruik word verder op die voorgrond geplaas deurdat ander kerke nie dieselfde openheid ten opsigte van die nagmaalviering openbaar as die Nederduitsch Hervormde Kerk nie. Die Kerk moet hom derhalwe teologies verantwoord om sodoende die houdbaarheid van so 'n gebruik al dan nie, uit te sorteer.

Teologiese beredenering

Wat hier volg is nie bedoel om 'n volledige uiteensetting van die nagmaalleer te wees nie. Die saak op die tafel word alleen vanuit 'n bepaalde teologiese vertrekpunt beredeneer. Daar moet in gedagte gehou word dat 'n leer oor die prediking of die nagmaal altyd sekondêr is ten opsigte van die realiteit van die gebeure self. Geen Christen glo in 'n "leer oor die prediking" of 'n "leer oor die nagmaal" nie. Dit gaan eerstens oor die realiteit van die gebeure (Weber 1983; bl 4). Teologiese refleksie volg daarop en gaan nie daaraan vooraf nie. Juis daarom is hierdie 'n beredenering vanuit 'n bepaalde hoek. Natuurlik maak dit so 'n beredenering nie minder relevant nie. Die rasionaliteit en relatiwiteit van die argument word alleen toegegee.

Binne die verstaanshorison van die Nederduitsch Hervormde Kerk neem die ekumeniese simbole en die formuliere van eenheid 'n prominente plek in. Dit vorm deel van die kerklike tradisie wat help vorm het aan die wêreld van eie voorveronderstellings. Wie dit ontken, ontken sy eie raamwerk van waaruit en waarheen hy teologies wil reflekteer. Met dit in gedagte kan nou gestel word dat in genoemde belydeniskrifte die nagmaalleer nou verbonde is aan en afhanklik is van die Christologie, pneumatologie en ekklesiologie. (Vgl NGB art. 33 en 35 en H/K S/Afd. 28).

Binne hierdie raamwerk is volgens 1 Kor 10:16 en 17 die gebroke brood deelgenootskap met die liggaam van Christus. Die tafelgenote het deel

aan die brood wat op die tafel is en wat op sakramentele wyse die liggaam van Christus is. Tegelyk is die mense rondom die tafel ook die liggaam van Christus. In die eerste geval is dit die liggaam van die gekruisigde en opgestane Here. In die tweede geval gaan dit om die "mistieke" liggaam van Christus nl. die kerk (Weber 1983:614 e.v.).

Hieruit afgelei sou gekonkludeer kan word dat die viering van die nagmaal die gemeente as liggaam van Christus konstitueer. Natuurlik word hierdie gebeure binne die reformatoriese tradisie nooit losgemaak van die Woordgebeure nie, maar juis daaraan gebind. Vraag en antwoord 54 van die Heidelbergse Kategismus onderstreep die belangrikheid van die woordgebeure as daar gestel word dat die gemeente (kerk) steeds weer kerk word onder die Woordgebeure. Dit is juis van hieruit dat dit moontlik is om ook die nagmaal as konstitief vir kerkwees te aanvaar. Ook hierdie is 'n telkens-herhalende gebeure. Deur deel te hê aan die brood, wat die liggaam van Christus is en die wyn wat die bloed van Christus is, is die gelowiges die liggaam van Christus. So is hulle gemeente, kerk.

Die verband tussen Christologie, pneumatologie en ekklesiologie kom so as't ware vanself na vore.

Deur die uitdeel van die brood en wyn het Jesus sy dissipels deel laat kry in wat Hy vir hulle verwerf. Juis daarom het die nagmaal 'n sakrament geword toe Jesus die brood en wyn as gelykenisse van sy gebroke liggaam en vergote bloed, uitgedeel het. Jesus Christus het egter nie net vir sy dissipels gesterf nie. Daarom word die nagmaal juis telkens weer in en deur die gemeente gevier.

Telkens word mense opnuut uitgenooi na die tafel van die Here toe. Die heil is immers vir almal bedoel. Die opeenvolging van geslagte en die uitbreiding van die kerk maak derhalwe die herhaling van die nagmaal noodsaaklik.

Die herhaling van die nagmaal kom egter ook daarin tereg dat dit die enkeling voed en versterk. Ons geloof is swak, ons verbintenis met Christus moet telkens weer bevestig en tot ons eie gemaak word.

Die noodsaaklikheid van die nagmaal tree verder ook na vore uit die feit dat Jesus Christus ná sy lyding en sterwe nie ophou om ons Hoëpriester te wees nie. (Van Niftrik 1953: 306).

Die nagmaal is immers nie net 'n herinneringsmaal nie. Dit gaan nie net om die gedagtenis aan die "historiese Jesus" nie, maar ook om gemeenskap met die verheerlikte Christus wat ons ewige Hoëpriester is. Die gedagtenis in die nagmaal is derhalwe baie meer as net herinnering. Dit gaan hier om die teenwoordig wees van hom aan wie gedink word. Hierdie teenwoordig wees is egter nie die resultaat van ons viering nie (Weber 1981:614 e.v.), maar is die resultaat daarvan dat Hy aan wie ons dink teenwoordig wil wees en Hom aan ons openbaar. Hier vind dus 'n opheffing van die tyd wat ons van die kruisgebeure skei. Die verlede word hier hede, die toe word nou, dit hou op om toe te wees: dit is nou. (Van Niftrik 1948:68).

Daarom beteken die "verseël" in die sakramentele taal van die belydenisskrifte dan ook "bework". Die sakramente beteken immers wat dit bework en bework wat dit beteken. (Beker en Hasselaar 1987:197).

Binne die reformatoriese teologie kan die stellings gewaag word omdat hier openbaring nie 'n blywende gegewenheid is nie. Nee, dit is en bly 'n daad van God. Ook wanneer God Hom in 'n bepaalde gestalte aan ons openbaar, is en word die gestalte nooit die geopenbaarheid van God nie. Dit is en bly God wat Hom in en deur die gestalte aan ons openbaar; maar Hy val nooit met die gestalte saam nie. Dit is nie die gestalte wat openbaar of kommunikeer nie, maar God in en deur die gestalte. Net soos God se Woord dus nooit 'n gegewenheid word nie, 'n boek as sodanig nie, maar altyd in 'n woordgebeure tot ons kom; so word die nagmaal ook nooit staties nie, maar bly dit lewend. (Van Niftrik 1948:36 e.v.).

As dit in gedagte gehou word het dit in die nagmaalstryd in die reformasie dan ook ten diepste om 'n Godsbegrip gegaan. Dit het daarom gegaan dat God nie verwêreldlik kan word nie, dat Hy nie in tekens en simbole vasgevang kan word nie. God gee Hom nooit as gevangene oor aan die gestalte van Sy openbaring nie. Hy is en bly God, Hy is en bly vry. Daarom mag openbaring ook nooit geopenbaardheid word nie. (Barth KD:1960;50 e.v.).

Dit is om hierdie rede dat Calvyn in sy nagmaalsleer dan ook gestel het dat God in dieselfde gestalte van sy openbaring in sy welbehag besluit om Hom aan een te openbaar en aan die ander nie. Die gelowige word in die feesmaal deur Christus gevoed en verkwik. Terwyl die "goddellose mens wel die sakrament tot sy verdoemenis ontvang, ontvang hy nie die ware sakrament nie" (NGB artikel 35). Vir die gelowige word die kruis van Golgota en alles wat dit inhou, die lyde en sterwe van Jesus Christus, Jesus Christus self, in die nagmaal 'n teenwoordige werklikheid. Dit word "realiter" nie "localiter" nie (Becker en Hasselaar 1987:186) In en deur die nagmaal kom die gekruisigde en opgestane Heer na ons toe.

Gevolgtrekking

Op grond van bogenoemde teologiese besinning lyk die gebruik van die Nederduitsch Hervormde Kerk binne sy eie belydenis-raamwerk nie alleen gegrond te wees nie maar ook die enigste te wees wat vir hom teologies houdbaar kan wees. Enige afwyking hiervan of verandering van die gebruik moet in die lig van hierdie beredenering noodwendig die verandering van die beskerming van God, die Christologie, die pneumatologie en die ekklesiologie van die kerk beteken. Indien daar ander motiewe figureer by diegene wat die gebruik wil verander moet die teologiese konsekwensie indringend deurdink word. Die gebruik is nie uit die lug gegryp nie en verwoord inderdaad die teologiese besinning soos dit in die Nederduitsch Hervormde Kerk sy gestalte gevind het.

God roep mense, Hy openbaar Hom aan mense. Daarom ontmoet die gelowige in die nagmaalsgebeure die lewende God terwyl die ongelowige 'n oordeel oor homself eet en drink. Die nagmaal netsoos die Woord konstitueer die kerk en nie die kerk die sakrament nie. Dit is nie die gemeente wat die nagmaal bepaal nie. Dit is die gemeente wat telkens weer by Woord en sakrament opnuut gemeente word. Daarom bly die sogenaamde oop uitnodiging na die nagmaal teologies verantwoord te wees. Netsoos die Woordgebeure nie geslote kan wees nie, netso kan die nagmaalgebeure ook nie geslote wees nie.

Inleiding

Met die term "oop" uitnodiging na die nagmaal wil ek nie die sogenaamde interkommunie bespreek wat gewoonlik tydens interkerklike konferensies plaasvind nie, omdat die Nederduitsch Hervormde Kerk nie dergelyke geleenthede skeep nie.

Die probleem waaraan hier aandag gegee word is die Nederduitsch Hervormde Kerk se uitnodiging na die nagmaalviering wat as "oop" getipeer kan word. Hiermee word bedoel dat ons tydens nagmaalviering nie net eie belydende lidmate van die gemeente uitnooi om nagmaal te vier nie, maar ook die lidmate van ander gemeentes van ons Kerk en veral ook lidmate van ander kerke (kerke wat dieselfde belydenis grondslag met ons deel) uitnooi om saam nagmaal te vier.

Vroeër was die situasie ongekompliseerd. Ons oop uitnodiging was gerig na die ander twee susterkerke, die Gereformeerde Kerke en die Nederduitse Gereformeerde Kerk en dit is so verstaan en aanvaar. Vandag is daar, behalwe die bogenoemde twee kerke nog die APK en die ander twee Kerke se sendingkerke. Verder verleen die Nederduitse Gereformeerde Kerk aan die AGS 'n sekere mate van erkenning en het van die NG Kerk se dogterkerke asook die Sinode van Wes-Kaapland die belydenis van Belhar aanvaar.

In die lig hiervan het almeer lidmate, gemeentes en ringsvergaderings van ons Kerk die vraag begin vra of ons kan voortgaan met die oop uitnodiging na die nagmaalviering.

Die Kerkwet en Bepalings

Wat is die feitelike situasie. Die kerklike praktyk word deur die Kerkwet en Bepalings van die Nederduitsch Hervormde kerk voorgeskryf wat soos volg lui:

XIX. NAGMAAL

Die nagmaal word op vasgestelde tye in die gemeente bedien. Dit geskied met gebruikmaking van die formuliere uit die Kerkboek en dit word aan belydende lidmate van die Kerk bedien deur die dienaars van die Woord, onder die opsig van die ouderlinge en met die bystand van die diakens.

BEPALING 96

Uitnodiging

Lidmate van die gemeente word met huisbesoek gemaan om nagmaal te gebruik. Die predikant en ouderling moedig lidmate ook met huisbesoek aan om gereeld nagmaal te gebruik, vermaan hulle tot verootmoediging en inkeer, en waarsku hulle teen volharding met sondes, wat die regte gebruik van die nagmaal verhinder.

BEPALING 97

Toelating

- * Belydende lidmate van die gemeente wat suiwer in leer en opreg in lewenswandel is, word tot die nagmaal toegelaat.

- * Belydende lidmate van ander gemeentes van die Kerk word uitgenooi om saam nagmaal te gebruik, mits hulle nie onder die tug geplaas is nie en wel die vrymoedigheid het om in hulle tuisgemeentes aan te sit aan die tafel van die Here.
- * Die kerkraad mag lidmate van ander kerke met dieselfde belydenis as die Kerk, wat nie onder die tug geplaas is nie en die vrymoedigheid het om in hulle eie gemeentes aan die tafel van die Here aan te sit, uitnoodig om nagmaal te gebruik.

BEPALING 98

Bediening

Die kerkraad sorg dat die nagmaal minstens vier keer per jaar in 'n erediens so bedien word dat

- * die formuliere uit die Kerkboek gebruik word;
- * die gebruike van die Kerk onderhou word;
- * die nagmaal slegs aan tafel bedien word;
- * die voorbereidings- en dankseggingsdiens gehou word.

Bepaling 97 is veral vir ons belangrik. Hiervolgens blyk dit dat daar hoofsaaklik drie groepe lidmate is wat mag deel hê aan die nagmaalviering.

Eerstens belydende lidmate van die gemeente wat suiwer in leer en opreg in lewenswandel is. Die bepalende faktore van leer en lewe gee die nagmaal hier 'n eksklusiewe aard. Vir lidmate wat "verkeerd" leef en glo is die nagmaal toe; vir die wat erns maak met die geloof is die nagmaal oop.

Tweedens word belydende lidmate van ander gemeentes van die Kerk uitgenooi om saam nagmaal te vier, maar met genoemde voorbehoude soos Bepaling 97.2 dit stel.

Die moontlikheid om die lidmate uit te nooi, spruit voort uit die kerkbegrip wat heers in die kerk soos uiteengesit in Artikel II:

GEMEENTES

Ter wille van die goeie orde word almal wat deur die genadeverbond tot die Kerk behoort, byeengebring in gemeentes. 'n Gemeente is die verskyningsvorm van die Kerk op elke aangewese plek. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bestaan uit al die gemeentes.

Dit beteken dat 'n lidmaat tot die Kerk behoort maar met die gemeente as plaaslike verskyningsvorm. As lidmaat van die Kerk deel 'n persoon dus in die voorregte van kerklidmaatskap, al is dit nie in die tuisgemeente nie. Dit moet waarskynlik die rede wees vir die positiewe formulering van die bepaling dat lidmate van ander gemeentes genooi word na die nagmaal. Volgens Prof DJ Booysen het die kerkraad volgens hierdie bepaling klaarblyklik nie 'n keuse of besoekende lidmate uit ander gemeentes genooi moet word of nie. Dit beteken nie dat daar nie voorbehoude gestel kan word nie, trouens, daar is bepaalde voorbehoude wat in die verband van krag is soos ook in die bepaling genoem word. Feit is egter dat die lidmaat self en nie die kerkraad nie, oor die aansit aan die tafel die besluit neem.

Prof AD Pont het aangetoon dat dit nie altyd die gebruik in die Kerk

was nie. Nadat hy die bywoning van belydende lidmate aan die nagmaal behandel het, skryf hy verder:

"Wat die ander lidmate betref, is alleen diegene met 'n vrome lewenswandel toegelaat. Nuwe lidmate wat van elders kom moes eers 'n attestasie of getuigskrif dat hulle waardige gelowiges is, aan die kerkraad afgee. Sodra die kerkraad die getuigskrif aanvaar het, kon hulle ook nagmaal gebruik. Hier het die gedagte gegeld dat die kerkraad en veral die ouderlinge moet toesien dat die nagmaal nie onheiligh word deurdat "onwaardige lidmate" daaraan deelneem nie. Normaalweg was die gebruik dat almal wat nagmaal wil gebruik agt dae voor die nagmaal hulle name aan die kerkraad gegee het. Alleen diegene wat dan deur die kerkraad toegelaat is, kon nagmaal gebruik."

Bogenoemde is steeds die gebruik in die Gereformeerde Kerke en verskeie NG Sinodes (Noord- en Oos Transvaal), hoewel die beginsel nie sterk toegepas word in die NG Kerk nie.

Prof HG van der Westhuizen skryf hieroor:

"Miskien moet die kerklike praktyk om hierdie ander lidmate in die besonder met die nagmaalgeleentheid uitdruklik en onmiddellik uit te nooi, gewysig word. Eerstens weet ons lidmate mos dat dit ons Kerk se gebruik en bepaling is en daarom kan hulle onder die ekumeniese uitnodiging daarvan gebruik maak. Tweedens word hulle nie onder 'n openbare en morele verpligting as't ware geplaas om nagmaal te gebruik deurdat hulle spesifiek uitgenooi is nie. Die onus sonder 'n mate van uitnodigingsdruk moet op hulle lê om deel te neem aan die nagmaal."

Die derde groep is vir ons bespreking van groot belang. Bepaling 97.3 maak dit moontlik vir lidmate uit ander kerke om saam nagmaal te kan vier, met die daarmee gepaardgaande voorbehoude. In die praktyk kom dit daarop neer dat die predikant in die gemeente die uitnodiging rig. Hier is geen sprake van 'n uitnodiging na 'n gesprek met die betrokkenes nie. Die uitnodiging word gerig terwyl die predikant by die tafel staan en dit kan beskou word as 'n "ope" uitnodiging, terwyl die verantwoordelikheid slegs op die besoeker rus. Hy moet weet of hy in sy eie gemeente of kerk onder die tug geplaas is, of hy die vrymoedigheid het om in sy eie gemeente nagmaal te vier en of die belydenis van sy kerk ooreenstem met die belydenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Die uitnodiging is dus oop in die sin dat die plaaslike kerkraad of ouderlinge moeilik uitspraak sal kan lewer oor 'n persoon wat vreemd is.

Die belangrikste saak is egter dat die kerkraad sulke lidmate mag uitnood. Bepaling 97.3 stel dit duidelik dat elke kerkraad kan besluit of ander kerke se lidmate toelaat sal word of nie. Verskeie teoloë vanuit die Hervormde Kerk is dit dan ook eens dat die formulering van Bepaling 97.3 daarop dui dat dit by die kerkraad berus of besoekers vanuit ander kerke uitgenooi sal word of nie. Op grond van hierdie bepaling wat die prerogatief van die kerkraad beklemtoon, is dit dus nie sonder meer waar dat die uitnodiging tot die nagmaal oop is nie. Prof HG van der Westhuizen wil hierdie prerogatief egter nie so sien dat elke kerkraad een of ander permanente besluit hieroor moet neem nie. "Kerkrade moet op die inligting van sulke voornemende besoekende lidmate van tyd tot tyd handel".

Gevolgtrekking

- * Belydende lidmate van die plaaslike gemeente word uitgenooi en deur middel van sinvolle voorbereiding vermaan en aangemoedig om nagmaal te gebruik. Die nagmaaldeelname is vir die belydende gemeentelide 'n moet en nie 'n mag nie, maar wel onder die opsig van die kerkraad.
- * Die uitnodiging is "oop" as daar sprake is van ander lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Tog is dit waar dat die lidmate aan die voorbehoude wat gestel word, moet voldoen. Die probleem wat ons hier het, is die feit dat die kerkraad nooit onomwonde kan verklaar dat die besoekende deelnemers waardige deelgenote is nie. Waarskynlik wil die kerkraad dit ook nie doen nie omdat die nagmaal juis rekening hou met die gebrokenheid van die mensdom soos die formulier ook verklaar:

"Ons kom tog nie na die tafel toe om daarmee te kenne te gee dat ons uit onself volmaak en sonder sonde is nie. Maar omdat ons deur die genade van die Heilige Gees oor sulke gebreke innig en opreg berou het en met alle mag teen ons ongeloof weerstand bied en van harte begeer om volgens al die gebooie van God te lewe, kan ons daarvan volkome seker wees dat niks ons van die tafel van die Here kan weerhou nie."

Tog kan die kommissie wat besig is met die skryf van die nuwe Kerkorde, die ou gebruik van die sensura morum weer oorweeg, soos dit trouens nou nog geld in die Kerk met die doop wanneer iemand wil doop in 'n ander gemeente as sy eie. Hier sal egter rekening gehou moet word met ons kerkbegrip en ook of ons die nagmaaldiens meer eksklusief waardeer as 'n "gewone" erediens.

- * Wanneer dit gaan oor lidmate van ander kerke, hoef die saak nie probleme te gee nie. Waarskynlik het die algemene gebruik somiges mislei. Party predikante nooi bloot uit gewoonte die besoekers om saam deel te neem aan die nagmaal. Die feit dat die kerkraad daarvoor 'n bepaalde besluit kan neem, word nie in ag geneem nie. Daarom behoort kerkrade hulle opsigtaak veel ernstiger op te neem deur hulle telkens daarvan te vergewis of hulle alle besoekers wil uitnoodig of nie.

Vir die huidige kan die formulering van die Bepalings van die Kerkwet ten opsigte van die uitnodiging na die nagmaal dus net so gelaat word.

AANBEVELING

- * Die aangeleentheid word bespreek.

XX. OPSIG EN TUG

1. BEROEP OP ALGEMENE KERKVERGADERING: MNR CJ KRUGER TEEN DIE BEVINDING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING (BEPALING 125/3)

Mnr CJ Kruger, voormalige predikant van die Kerk, het in terme van Bepaling 125(3) van die Kerkwet, hom beroep op die gewone Algemene Kerkvergadering teen 'n beslissing van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op 'n klag wat deur die ringskommissie van Middelburg op 13 Mei 1991 teen hom gelê is.

Die klag is op 20 Junie 1991 deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek. Na afhandeling van die ondersoek het die Kommissie in die lig die bevinding waartoe hy gekom het besluit om broeder Kruger in terme van Bepaling 123.6 oneervol uit sy amp as dienaar van die Woord te onthef en hom die gebruik van die sakramente ontsê.

Volledige besonderhede oor die klag, die ondersoek, die bevinding en die beroep van broeder Kruger word saam met die agenda in 'n aparte omslag aan alle afgevaardigdes gestuur.

AANBEVELING

- * Die beroep van broeder Kruger word behandel op die tyd soos deur die vergadering geskeduleer.

XXII KERKLIKE GOEDERE

1. GEMEENTES

1.1 OORSIG OOR DIE FINANSIËLE POSISIE OOR DIE JARE 1988/90

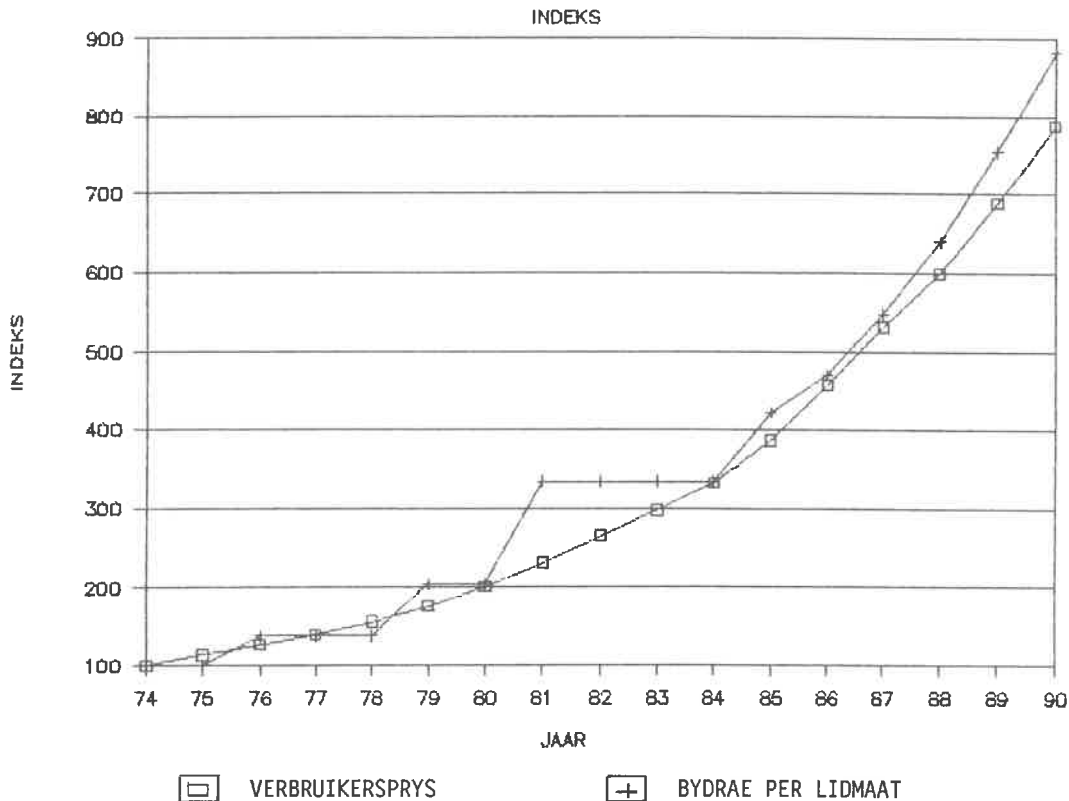
Uit die ontleding van die finansiële jaarstate vir die boekjare 1988, 1989 en 1990 is gevind dat die gemeentes se inkomste en uitgawe die volgende tendense getoon het in vergelyking met die periodes 1982/84 en 1985/87.

1.1.1 INKOMSTE

Die inkomste van gemeentes uit gemeentelike bronne het toegeneem met ongeveer 16% per jaar vanaf R218-66 gemiddeld per lidmaat per jaar in die jare 1985/87 tot R348-76 gemiddeld per lidmaat per jaar in die jare 1988/90.

Die inkomste het ook tred gehou met die inflasiekoers soos aangetoon in die onderstaande grafiek.

VERBRUIKERSPRYS EN BYDRAE PER LIDMAAT

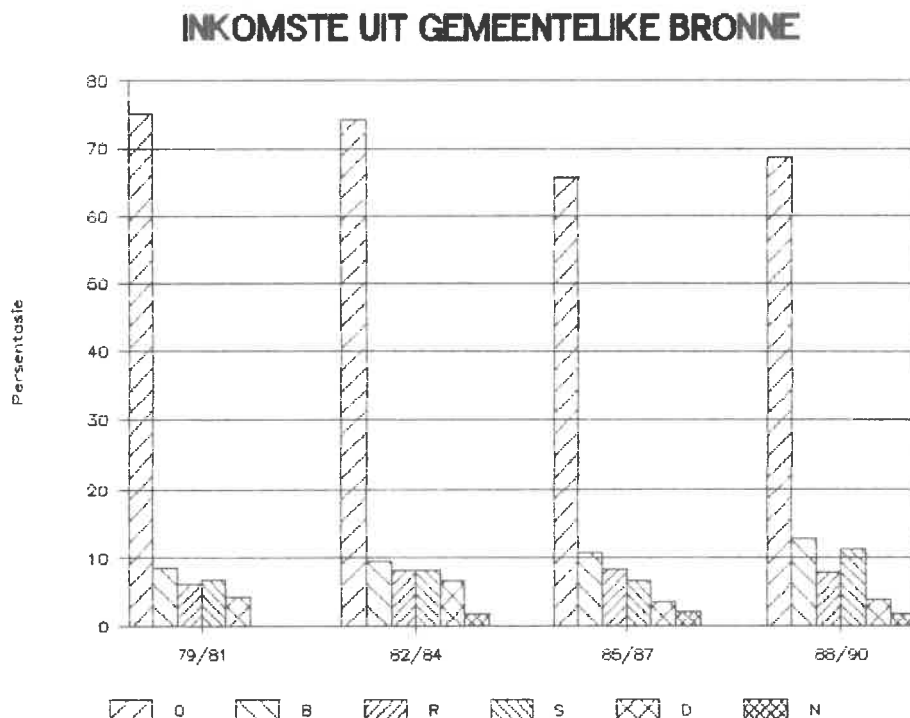

Offergawes bly steeds die gemeentes se belangrikste bron van inkomste. Die verhouding tussen inkomste uit gemeentelike bronne en inkomste uit ander bronne het bykans dieselfde gebly oor die tydperk 1982/90.

Dit is opmerklik dat gemeentes hulle tot 'n groter mate moet wend tot spesiale fondsinsamelings, basaars en funksies om die inkomste uit offergawes aan te vul.

Dit is ook opmerklik dat bydraes vir barmhartigheidsdiens plus deurkollekte 'n totaal van R11 394 103 beloop teenoor die uitgawes ten opsigte van die diens van barmhartigheid van R9 347 603. Die tabelle op bladsy 303 gee 'n uiteensetting van die inkomste van al die gemeentes.

Onderstaande histogram toon die verhouding tussen offergawes en ander inkomste oor die tydperk 1982/90.

INKOMSTE

- O - Offergawes
- B - Basaars en funksies
- R - Rente, subsidies, diverse, kategeese
- S - Spesiale bydraes
- D - Diens van Barmhartigheid, Bybelverspreiding, sending
- N - NHSV, NHJV

VERGELYKENDE SAAMGESTELDE STAAT VAN INKOMSTE EN UITGAVE VAN DIE GEMEENTES VAN DIE KERK

INKOMSTE UIT GEMEENTELIKE BRONNE (LIDMATE)		1982/84	% van totale inkomste	1985/87	% van totale inkomste	1988/90	% van totale inkomste
- Offergawes - Spesiale bydraes - Bydraes tot fondse (soos bv boufonds) - Basaars en funksies - Deurkollekte - Bydraes vir barmhartigheidsdienste - Bydraes vir Bybelgenootskap - Bydraes vir sending - Inkomste vir kategeese		40 432 642 3 152 931 2 263 086 6 160 487 2 734 459 3 933 755 312 297 33 586 335 933	61,5 4,8 3,4 9,4 4,2 6,0 0,5 0,1 0,5	62 102 923 5 752 885 551 992 10 400 573 3 924 847 3 004 916 350 900 53 845 516 073	64,6 6,0 0,6 10,8 4,0 3,1 0,4 - 0,5	88 846 314 15 208 811 1 938 655 19 537 524 6 066 831 5 327 272 512 030 221 278 869 224	58,2 10,0 1,3 12,8 4,0 3,5 0,3 0,1 0,6
TOTALE INKOMSTE UIT GEMEENTELIKE BRONNE		59 359 176	90,4	86 658 954	90,0	138 527 939	90,8
GEMIDDELTE INKOMSTE PER LIDMAAT PER JAAR		151.80		218.66		348.76	
TOENAME TEENOOOR VORIGE TYDPERK		63%		44%		60%	
TRUSTFONDSE ONTVANG NAMENS:							
- NHSV - NHJV - ANDER INKOMSTE - Rente op beleggings - Subsidies - Diverse ander inkomste - sluit in huurinkomste		1 082 667 201 901 1 988 714 930 588 2 184 457	1,6 0,3 3,0 1,4 3,3	1 733 940 368 701 2 620 609 1 692 106 3 098 063	1,8 0,4 2,8 1,8 3,2	2 281 683 610 464 3 192 282 2 950 041 4 964 773	1,5 0,4 2,1 1,9 3,3
TOTALE INKOMSTE		65 747 503	100%	96 172 373	100%	152 527 182	100%

1.1.2 UITGAWES

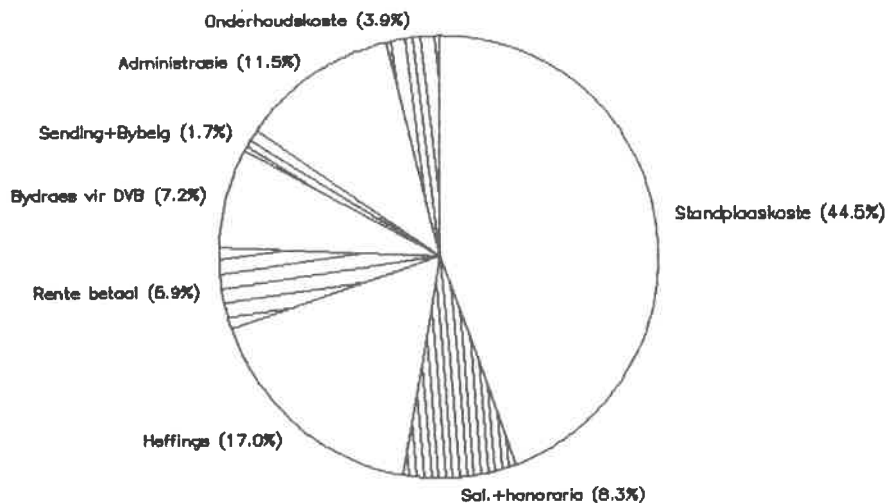
Gemeentes se bedryfsuitgawe het met 57.6% toegeneem van die tydperk 1985/87 tot R132 444 780 vir die tydperk 1988/90. Dit toon ook 'n styging van ongeveer 16% per jaar.

Standplaaskoste beloop R58 149 130 of $\pm 44\%$ van die bedryfskoste van 'n gemeente (1985/87 = $\pm 39\%$). Behalwe hierdie koste bly die ander koste van die gemeentes oor die algemeen in dieselfde verhouding oor die jare, soos aangetoon in die tabelle op bladsy 305.

Vir besonderhede oor die uitgawes sien bladsy 305.

Onderstaande sirkeldiagram toon die verdeling tussen die verskillende poste op die gemeente se uitgawestaat.

GEMEENTELIKE UITGAWES 1988/90

1.1.3 OORSKOT

Die totale oorskot van al die gemeentes vir die drie jaar beloop R16 614 669 of 10,9% van die totale besteding. Dit vergelyk goed met die 9.5% vir die tydperk 1985/87 maar minder goed met die 20.12% vir die tydperk 1982/84.

Gesien die ekonomiese posisie van die land en die probleme wat sal voortspruit uit die droogte kan verwag word dat die gemeentes oor die volgende paar jaar finansieel swaar gaan kry. Dit is noodsaaklik dat gemeentes en kerkrade baie noukeurig let op hulle begrotings en alle onnodige uitgawes uitskakel terwyl alle moontlike inkomstebronne ontgin sal moet word.

	1982/84	As % van totale uitgawes	1985/87	As % van totale uitgawes	1988/90	As % van totale uitgawes
UITGAWES	R	%	R	%	R	%
- Predikantstandlaaskoste	19 755 591	38,62	32 620 491	38,8	58 149 130	43,6
- Konsulent en ander predikante	1 245 429	2,43	1 662 569	1,9	769 142	0,6
- Salariesse en honoraria	4 789 175	9,36	7 471 396	8,9	11 050 256	8,3
- Skryfbehoeftes en telefoon	1 228 518	2,40	2 243 427	2,7	3 811 684	2,9
- Heffings						
- Algemene Kerkfonds	8 210 069	16,04	14 247 604	16,9	22 153 114	16,7
- Ringsgelde	3 149 268	6,29	5 333 471	6,3	7 429 415	5,6
- Rente betaal	3 864 236	7,55	5 945 890	7,1	7 835 141	5,9
- Reis- en verblyfonkoste	2 158 793	4,31	3 755 544	4,5	4 880 844	3,6
- Onderhoud eiendomme	2 247 798	4,39	3 029 564	3,7	4 170 555	3,1
- Bus- en motoronkoste	80 945	0,16	151 002	0,2	210 327	0,2
- Ouditgelde	204 945	0,40	329 416	0,4	445 731	0,3
- Versekerings	434 383	0,85	392 216	0,4	1 383 148	1,0
- Huur betaal	159 390	0,31	289 914	0,3	332 128	0,3
- Munisipale uitgawes	1 842 705	3,60	2 975 112	3,5	4 782 954	3,6
- Algemene vir evangelisasie	1 921 225	1,80	2 086 089	2,5	2 316 767	1,7
- Bydraes vir barmhartigheds-			89 202	0,1	91 539	
- dienste e a						
- Bydraes vir Bybelgenootskap	3 706 511	7,24	5 570 331	6,6	9 347 603	7,8
- Bydraes vir sending	1 063 539	2,08	1 387 089	1,6	1 839 995	1,4
- Uitgawes vir kategese	663 328	1,30	1 128 290	0,2	313 248	0,3
- Tekorte op publikasies	352 316	0,69	504 743	0,6	1 227 009	0,9
- Waardevermindering	93 670	0,18	1 285 593	1,5	1 566 885	1,2
-			736 413	0,9	947 291	0,7
TOTALE UITGAWES	51 171 503	100%	84 055 366	100%	133 253 906	100%
TOENAME TEENoor VORIGE TYDPERK	83%		64,2%		57,6%	
- Truistionse uitbetaal aan of						
- namens:						
- NRSV	1 175 514	-	1 660 264	-	2 129 084	-
- NHJV	171 626	-	301 187	-	529 521	-
- Oorskot	52 518 643	100%	86 016 817	100%	135 912 511	100%
- Uit gemeentelike bronne	13 228 860		9 155 556		16 614 669	
- Uit ander bronne (rente, huur	8 125 101	-	1 744 778	-	5 507 573	-
- subsidies ens).	5 103 759	-	7 410 778	-	11 107 096	-
Oorskot as % van totale inkomste	65 747 503	100%	95 172 373	100%	152 527 180	100%
Totale uitgawes as % van inkomste	20,12%		9,5%		10,9%	
Totale uitgawes uit gemeentebronne	86,20%		97,0%		98,0%	
Totale uitgawe as % van totale in-	79,88%		90,5%		89,1%	
komste						

Predikante sal in die woordverkondiging lidmate moet aanspoor tot offerbereidheid om die Kerk in staat te stel om sy roeping uit te leef en om die Woordverkondiging so wyd moontlik in stand te hou.

Kerkrade sal met groot verantwoordelikheid te werk moet gaan wanneer uitbreidings aan geboue of nuwe geboue aangepak word. Kerkrade moet daarteen waak om groot skuldlaste, wat onderworpe is aan wisselende rentekoerse aan te gaan wanneer kapitaalontwikkeling, eiendomsaankope en selfs afstigtings beplan word.

Ringsvergaderings word weereens gemaak om baie oordeelkundig te werk te gaan wanneer nuwe gemeentes of standplase gevorm word om seker te maak dat so 'n nuwe gemeente lewensvatbaar sal wees of 'n nuwe standplaas in stand gehou sal kan word. Hoewel die Kerk sinodaal voorsiening vir die bystand aan gemeentes deur die Fonds vir Gemeente Opbou maak, is hierdie fondse ook beperk en kan 'n noodsituasie baie moeilik hanteer word as dit opduik nadat subsidies vir die jaar reeds aan gemeentes toegeken is.

Daar word ook op sinodale vlak rekening gehou met die vermoë van gemeentes in die beplanning van sinodale standplase en werksaamhede. In hierdie verband word verwys na die verslag van die Rasionalisasiekommissie soos in die Agenda opgeneem in hoofstuk IV en ook op bladsye 327 - 329.

1.1.4 SAAMGESTELDE STAAT VAN BATES EN LASTE VAN GEMEENTES (EIENDOMME TEEN KOSPRYS)

	31 Des. 1984	31 Des. 1987	31 Des. 1990
BATES			
- Vaste eiendom	50 929 291	67 636 148	86 595 959
- Kerkgeboue	28 826 228	37 125 565	50 635 352
- Sale en kategeselokale	5 410 305	6 891 496	7 312 880
- Pastorieë	12 979 855	17 684 309	24 354 860
- Ander eiendomme	3 712 903	5 934 778	4 292 867
- Motorvoertuie	154 578	141 998	263 890
- Meubels en toerusting	3 893 648	4 654 835	6 247 410
- Publikasie voorraad	306 933	478 511	595 695
- Debiteure	869 758	508 576	797 314
- Lenings aan die Raad van Finansies (Kerkgeld-vir-Kerk-werkfonds)	5 851 365	7 932 297	8 043 977
- Vaste deposito's, spaarrek. en kontant op lopende rekenings	2 356 797	2 183 355	4 013 307
- Trustfondse	37 814	-	-
TOTALE BATES	64 400 184	83 535 720	106 557 552
Groei in bates sedert vorige tydperk	54%	30%	28%
Groei in vaste eiendom sedert vorige tydperk	55%	33%	28%
Groei in kontant, deposito's by banke en op hande	18%	7%	84%
Groei in lenings aan die Raad van Finansies	87%	36%	1.4%

LASTE

- Lenings verskuldig aan die Raad van Finansies	7 178 069	9 047 653	9 803 001
- Ander lenings	2 981 595	4 145 620	9 197 630
- Trustfondse	627 838	899 828	1 473 717
- Diverse krediteure (sluit in bankoortrekkings	3 774 254	6 551 155	5 956 651
TOTALE LASTE	14 561 756	20 644 256	26 430 999

Groei in lenings by die Raad van Finansies	84%	26%	8%
Groei in verbandlenings	195%	39%	122%
Groei in totale laste	118%	42%	28%

BATES OORSKRY LASTE MET

	49 838 428	62 891 464	80 126 553
- Opgehoopte fondse	48 942 027	62 265 715	79 403 259
- Spesifieke fondse	896 401	625 749	723 294

GROEI IN FONDSE SEDERT VORIGE TYDPERK

42%	26%	27%
-----	-----	-----

Uit bostaande gegewens kan die volgende afgelei word:

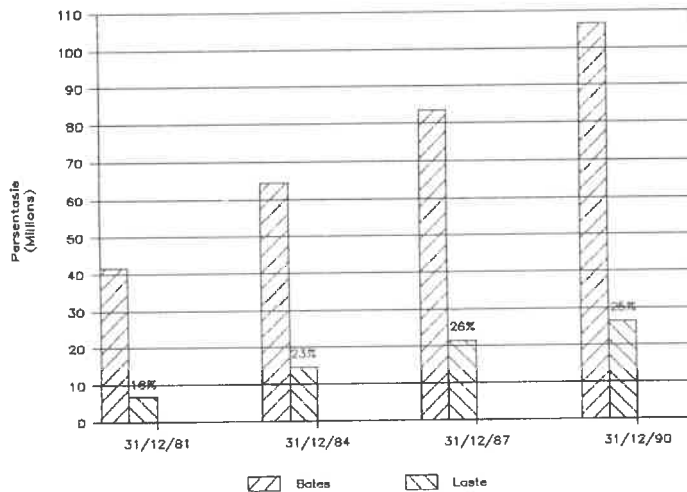
- * Die kosprys van vaste eiendomme het toegeneem met ± R19 miljoen (28%) teenoor 31 Desember 1987. Die bedrag waarvoor hierdie geboue verseker is (teen vervangingswaarde) beloop R306 615 722.

Skulde ten opsigte van dié eiendomme beloop ± R23 miljoen.

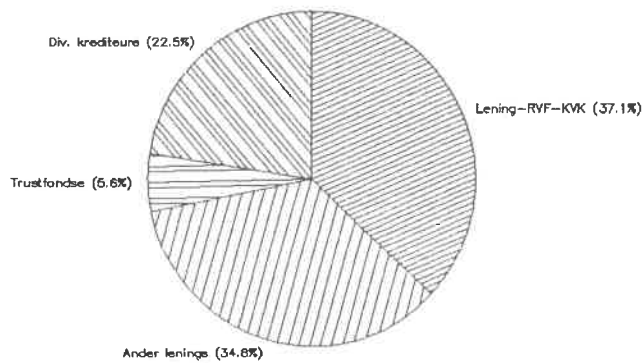
- * Lenings aan die Raad van Finansies deur gemeentes het marginaal toegeneem met 1.4%. Dit moet saamgelees word met die volgende punt.
- * Vaste depositos by banke ens, bedrae op lopende rekeninge en kontant voorhande beloop op 31 Desember 1990 R4 013 307 dit wil sê 'n toename van 84% teenoor 31 Desember 1987. 'n Groot deel van hierdie fondse moes in terme van Bepaling 5 p(iv) by die Raad belê gewees het. Daar word oor hierdie aangeleentheid verder in die agenda teruggekom.
- * Lenings deur gemeentes by die Raad van Finansies het met slegs 8% toegeneem, omdat die Raad vanweë sy eie kontantvloei-probleme nie lenings aan gemeentes kan toestaan nie.
- * Vanweë die Raad van Finansies se onvermoë om lenings toe te staan, moes gemeentes hulle tot finansiële instellings wend vir finansiering van kapitaal projekte. Dit het uiteraard vir die gemeentes 'n hoër rentelas meebring en hulle kwesbaar gemaak wanneer rentekoerse styg.

Onderstaande histogram toon die verhouding van bates tot laste op 31 Desember van die jare 1981,1984,1987 en 1990.

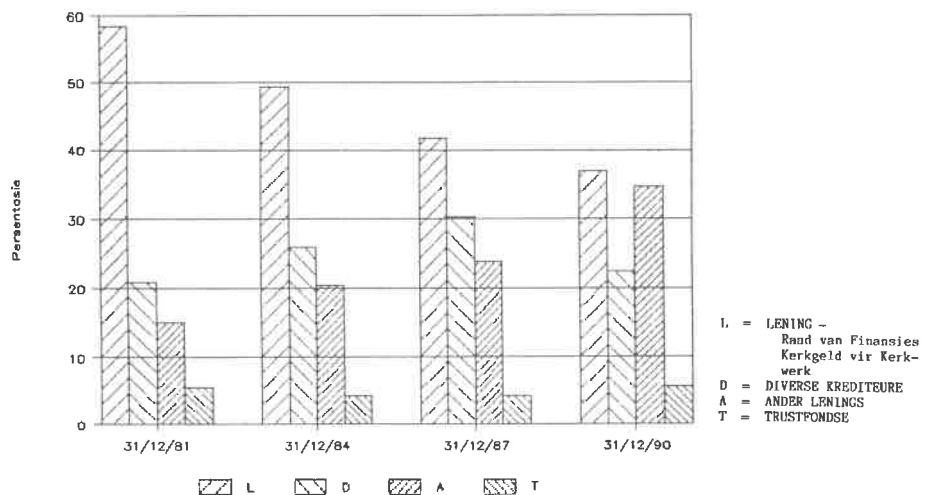
GEMEENTELIKE BATES EN LASTE

GEMEENTELIKE LASTE 31/12/90

GEMEENTELIKE LASTE

L = LENDING -
Raad van Finansies
Kerkgeld vir Kerk-
werk
D = DIVERSE KREDITEURE
A = ANDER LENINGS
T = TRUSTFONDSE

1.2 HULP AAN GEMEENTES

Die Fonds vir Gemeente-Opbou (voorheen Hulpbehoewende Gemeentefonds) is in die lewe geroep om bystand te verleen aan gemeentes wat nie die vermoë het om die volle koste van 'n predikantstandplaas plus die bykomende bedryfskoste van 'n gemeente te dra nie. Die bedoeling met die fonds is primêr om dit vir 'n gemeente moontlik te maak om 'n eie predikant te hê.

Wanneer die Raad van Finansies toekennings oorweeg word gekyk na die lewensvatbaarheid van die standplaas, die vermoë van die gemeente en die offerbereidheid van die lidmate.

Bystand word verleen aan

- * gemeentes in yl bevolkte gebiede sodat meer standplase geskep kan word om die gebiede meer intensief te bearbei en die verlies aan lidmate teen te werk;
- * gemeentes wat in 'n ontwikkelende gebied gestig word met 'n klein getal lidmate. Sulke gemeentes word in staat gestel om 'n predikant te beroep en die gebied te bearbei sodat nuwe intrekkers opgevang word en nie verlore raak nie. Sodra die standplaas selfstandig is, staak die subsidie;
- * gemeentes wat as gevolg van ontvolking of verskuiwing van lidmate sodanig geraak word dat die predikantstandplaas in gedrang kom. Bystand word verleen vir solank as wat die standplaas sinvol in stand gehou kan word;
- * gemeentes wat tydelik in 'n noodsituasie beland het, totdat maatreëls om die situasie reg te stel, doeltreffend werk.

Die Fonds is opgebou uit bydraes van gemeentes, lidmate en individue en verder uit driejaarlikse oordragte uit die surplus wat ontstaan met toekennings wat nie uitbetaal word nie. Op 31 Desember 1991 het die kapitaal van die Fonds op R712 308 gestaan. Die Fonds is belê in die Kerkgeld-vir-Kerkwerkfonds @ 10% rente. Die rente op die kapitaal is egter nie voldoende om al die toekennings te dek nie en daar word in die begroting vir heffings jaarliks 'n addisionele bedrag begroot vir bystand aan gemeentes.

Vir die tydperk 1989/91 het die totale rente R208 465 beloop. Daarby is uit die Raad van Finansies se begroting 'n bedrag van R968 342 bygevoeg om die totale toekennings ten bedrae van R1 187 296 vir die drie jaar te kon dek.

In die begroting wat voor die vergadering sal dien is 'n bedrag van R385 122 voorsien vir bystand aan gemeentes in 1992. Die verskil na die totale toekenning vir 1992 van R455 222 word opgemaak uit renteverdienste.

Die volgende toekennings is oor die afgelope drie jaar aan gemeentes gedoen en beraam vir 1992:

BYSTAND OOR DRIE JAAR 1989 TOT 1991

	1989	1990	1991	TOTAAL	1992
RING VAN BLOEMFONTEIN					
* Bloemfontein	4 000	-	-	4 000	-
* Queenstown/Dordrecht/Alibaai	37 326	36 936	33 000	107 262	40 000
* Queenstown (Delging van Lening)	-	-	10 140	10 140	-
* Cradock	20 000	20 000	21 000	61 000	30 000
* Port Elizabeth	-	-	17 550	17 550	38 272
Ringskommissie	-	6 000	-	6 000	2 500
RING VAN NOORD KAAPLAND					
* Kimberley	10 000	9 167	14 400	33 567	20 000
* De Aar	-	4 667	3 333	8 000	5 000
* Postmasburg	27 917	43 015	45 000	115 932	50 000
* Upington	-	27 666	10 000	37 666	10 000
* Kuruman	5 000	-	-	5 000	-
Ringskommissie	-	-	-	-	1 800
RING VAN WES KAAPLAND					
* Oudtshoorn	-	6 000	7 000	13 000	7 000
* Outeniqua	16 200	10 700	5 000	31 900	5 000
* Swellendam	-	5 000	-	5 000	-
* Strand	20 000	20 000	16 450	56 450	15 000
* Paarl	9 600	9 600	15 750	34 950	12 000
* Weskus	-	-	18 000	18 000	15 000
* Mosselbaai	-	-	9 600	9 600	5 400
RING VAN LOSBERG					
* Carletonville Wes	-	-	8 000	8 000	8 000
RING VAN HEILBRON					
* Bethlehem/Reitz	12 000	12 000	12 000	36 000	8 000
* Clocolan	6 000	6 000	5 400	17 400	12 000
* Harrismith	12 000	12 000	9 900	33 900	-
RING VAN PIETERMARITZBURG					
* Empangeni	11 000	11 000	10 000	32 000	10 000
* Laer Suidkus	15 000	18 000	13 500	46 500	13 000
* Richardsbaai	11 000	-	-	11 000	-
* Pietermaritzburg	-	-	-	-	6 000
RING VAN DORSLAND					
* Outjo/Otjiwarongo	20 000	20 000	16 200	56 200	15 000
* Walvisbaai	19 410	6 667	23 167	49 244	18 000
* Grootfontein/Tsumeb	-	-	20 000	20 000	15 000
Ringskommissie	-	-	-	-	2 000

	1989	1990	1991	TOTAAL	1992
<u>RING VAN NELSPRUIT</u>					
* Sabie	10 000	10 000	13 318	33 318	10 000
* Barberton	-	-	-	-	10 000
<u>RING VAN NOORD NATAL</u>					
* Estcourt/Ladysmith	-	9 000	18 000	27 000	15 000
<u>RING VAN JOHANNESBURG</u>					
* Johannesburg Middestad	2 000	22 000	20 000	44 000	-
<u>RING VAN WATERBERG</u>					
* Koedoesrand	10 000	9 000	9 000	28 000	-
<u>RING VAN MAQUASSI</u>					
* Bloemhoff/Christiana	10 000	10 000	8 000	28 000	7 000
<u>RING VAN CHRISSIESMEER</u>					
* Pongola	-	-	-	-	5 000
<u>RING VAN ZIMBABWE</u>	31 373	25 000	25 000	81 373	32 250
<u>RING VAN GERMISTON</u>					
* Germiston	-	8 874	-	8 874	-
<u>RING VAN KLERKSDORP</u>					
* Stilfontein Wes	-	25 000	-	25 000	-
<u>RING VAN MIDDELBURG</u>					
* Stoffberg	-	4 000	2 000	6 000	-
<u>BYSTAND AAN GEMEENTES</u>	-	-	-	-	2 000
* Ten opsigte van kursusse					
* Dienspligkapelane	15 000	5 470	-	20 470	-
<u>RESERWE VIR ONVOORSIENE BYSTAND</u>	-	-	-	-	10 000
<u>TOTAAL</u>	334 826	412 762	439 708	1 187 296	455 222

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN BOTHAVILLE
STABILISASIEFONDS**

'n Stabilisasiefonds word in die lewe geroep wat alleen vir die instandhouding van die preekstoel aangewend sal word. (Heffing 10c per lidmaat per maand).

Kommentaar van die Raad van Finansies

Daar is reeds in die begroting voorsiening gemaak vir 'n heffing van R2-90 per lidmaat (R385,122) wat aangewend word om gemeentes in staat te stel om 'n predikant te bekostig.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt word bespreek.

1.3 KERKGELD-VIR-KERKWERKSKEMA

1.3.1 LENINGS AAN DIE RAAD VAN FINANSIES

Die Kerk se beleid dat gemeentes hulle surplusfondse in diens van die Kerk in sy geheel moet stel het sover terug as 1961 reeds beslag gekry. Dié beleid is vasgelê in die Kerkwet, Bepaling 5.1.(p)iv wat soos volg lui:

"Die kerkraad

belê fondse by die Raad van Finansies;"

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het hierdie beleid weer bevestig. (Notule 62ste AKV bls 240).

"Die vergadering wys gemeentes op Bepaling 5.1.(o) (nou p) iv wat bepaal dat gemeentes fondse slegs by die Raad van Finansies mag belê."

Die Kerk se bedoeling met die beleid was om kapitaal beskikbaar te kry vir die Kerk se uitbreiding en om gemeentes te help met die verkryging van eiendomme. Dié kapitaal was beskikbaar in die lopende rekeninge en beleggings van gemeentes en organe van bystand. Daar was ook individuele lidmate wat bereid was om fondse aan die Raad te leen vir hierdie doel.

Dit was steeds die Kerk se oogmerk om nie met die finansiële sektor ten opsigte van rentekoerse mee te ding nie. Die Kerk het sy eie rentekoerspatroon, wat laer is as die heersende rentekoerse vasgestel. So is fondse @ 10% ingeleen en weer @ 10.5% - 11.5% uitgeleen. Vanweë die Raad se kontantvloekrisis is rentekoerse op lenings aan gemeentes, met die instemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, vanaf 1 April 1990 op 5% onder primabankkoers vasgestel.

Gemeentes het die Kerkgeld vir Kerkwerkskema goed ondersteun en op 31 Desember 1990 was bykans 67% van gemeentes se kontantfondse aan die Raad geleen.

Uit die Raad se boeke op 31 Januarie 1992 blyk dit dat gemeentes, ringe en NHSV-takke 'n bedrag van R10 379 244 aan die Raad geleen het.

'n Groot aantal gemeentes het die Raad van Finansies versoek om rente op hulle lenings teen die Batefonds te krediteer.

Benewens die lenings deur gemeentes en andere het organe van bystand, en individue 'n verdere R17 725 347 aan die Raad geleen. Bepaalde fondse wat vir 'n spesifieke saak geormerk is, is ook in die skema by die Raad belê.

Volgens die Raad se balansstaat op 31 Desember 1991 het die totale lenings aan die Raad van Finansies R28 614 826 beloop.

Volgens 'n opname uit die 97 stelle boeke wat reeds vir 1991 deur die Afdeling Interne Oudit afgehandel is, lê 'n bedrag van R1 104 248 óf op lopende rekening by bankinstellings, óf is teenstrydig met die Kerkwet en besluite van die Algemene Kerkvergadering, by ander finansiële instellings belê.

Die Raad van Finansies het aan die Administrateur opdrag gegee om sodanige gevalle onder die aandag van die betrokke ringskommissies te bring en indien dit nie reggestel word nie, dit onder aandag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te bring.

AANBEVELING

- * Die vergadering betuig sy dank teenoor die gemeentes, organe van bystand en individue vir hulle steun aan die skema.
- * Die vergadering wys gemeentes en organe van bystand op die bepalinge van die Kerkwet en die besluite van die Algemene Kerkvergadering in dié verband dat fondse slegs by die Raad van Finansies belê mag word.

1.3.2

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN NOORDELIKE PRETORIA RENTEVERDIENSTE OP BELEGGINGS

Die Ringsvergadering versoek die Raad van Finansies om die renteverdienste op beleggings by die Kerkgeld-vir-Kerkwerkfonds op sy minste in ooreenstemming met die inflasiekoers te bring.

Motivering:

- * Die beginsel van onderlinge hulpverlening wat in die Kerkgeld-vir-Kerkwerkskema ingebou is, word heelhartig onderskryf. Die hulp behoort egter nie leners uit die fonds ten goede te kom ten koste van beleggers in die fonds nie - dit is onbillik.
- * 'n Renteverdienste gelykstaande aan die koers van inflasie beteken dat geen reële verdienste op die belegging ontvang word nie. Die kapitaal wat op belegging in die fonds geplaas is, word egter met so 'n rentekoers ten minste beskerm.
- * Die renteverdienste onder die inflasiekoers, wat op die oomblik gelewer word, verteer jaarliks effektief 'n deel van die kapitaal op belegging. Hulp wat aan gemeentes en instansies verleen word uit die fonds word gevolglik effektief gesubsidieer uit die vernietiging van beleggers se kapitaal. Dit is nie billik nie.
- * Beleggings in die fonds word nie altyd uit oorvloed gedoen nie, maar dikwels as deel van 'n kapitaalbouprogram om noodsaaklike

projekte te finansier. Dit is besonder moeilik om aan lidmate te verduidelik waarom daar in die fonds belê moet word teen 'n koers wat kapitaalvernietigend is, terwyl daar in die ope mark teen 'n koers belê kan word wat kapitaalbeskermend, en selfs kapitaalvermeerderend is.

Kommentaar van die Raad van Finansies

'n Verhoging van die rentekoers op lenings aan die Raad sal vir die huidige 'n groter kontantuitvloed vir die Raad meebring wat die kontantvloekrisis kan verdiep. Dit sou oor die korttermyn vir die Raad probleme skep.

Dit sal ook meebring dat rentekoerse ten opsigte van lenings aan gemeentes dienoooreenkomstig moet styg. Dit kan vir 'n hele aantal gemeentes in die huidige ekonomiese omstandighede uiters nadelige gevolge hê.

AANBEVELING

*** Die beskrywingspunt word bespreek.**

1.3.3 LENINGS AAN GEMEENTES

Die beskikbaarheid van kapitaal in die Kerkgeld-vir-Kerkwerkskema het dit oor 'n lang tydperk moontlik gemaak om kapitaalprojekte in gemeentes aan te pak en ook om bedryfskapitaal te bekom vir die Kerk se aktiwiteite insluitend die sakebedrywe.

Die laer rentekoerse en die feit dat hulle tot 'n groot mate vasgepen is tot 'n peil onder heersende markrentekoerse het dit vir baie gemeentes moontlik gemaak om geboue aan te koop of op te rig teen 'n veel laer rentekoste.

Nieteenstaande die laer rentekoste het 'n aantal gemeentes tog in finansiële nood beland en moes die Raad dié gemeentes tegemoet kom en in sommige gevalle die gemeentes toelaat om vir 'n tydperk nie paaie-mente te betaal nie. In ander gevalle is die debitering van rente gestaak en die betrokke gemeentes betaal nou slegs die kapitaal af.

Met sulke gemeentes sal verdere ooreenkomste aangegaan word om die opgelope rente af te betaal nadat die kapitaal van die lening afgelos is.

Bogenoemde toegewings het wel verligting vir die bepaalde gemeentes meegebring maar het die Raad van Finansies se inkomste en kontantvloed ontwrig.

Daar is tans 4 gemeentes wat die vergunning het om nie paaie-mente te betaal nie. Dit bring 'n kontantvloeverlies van R161 340 per jaar mee.

Daar is verder 3 gemeentes wat nie met rente gedebiteer word nie en wat net kapitaal op hulle lenings aflos. Dit bring 'n verlies aan rente-inkomste van R177 727 per jaar vir die Raad mee.

1.4 HEFFINGS

In 1983 het die Algemene Kerkvergadering die praktyk gevestig dat die vergadering self die begroting vasstel in die jaar waarin hy sit en dit verder aan die Raad van Finansies oorlaat om in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die tussenjare die begroting vas te stel. Vir die tussenjare moet die Raad van Finansies net vir die vasgestelde poste begroot en voorsiening maak vir eskalasie van koste of vermindering van die koste verbonde aan die bestaande poste.

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het die begroting vasgestel op R55-00 per lidmaat en besluit dat 'n rasionalisasiekommissie die werksaamhede van die Algemene Kerkvergadering sal beoordeel met die uiteindelijke doel om die gemeentes se bydrae tot die algemene fonds te verminder. Daar is in die agenda onder hoofstuk IV uitgewy oor die werksaamhede en aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie.

Die begroting vir heffings het sedert die vorige Algemene Kerkvergadering soos volg verloop:

JAAR	GETAL LID MATE	HEFFING PER LIDMAAT	TOTALE BEGROTING	% STYGING
1989	131 798	R55-00	7 248 890	12.7%
1990	131 697	R65-00	8 560 305	18.2%
1991	132 232	R71-50*	9 454 588	10.5%
1992	132 914	R78 00**	10 367 292	9.6%

* = R 8-50 rente ingesluit

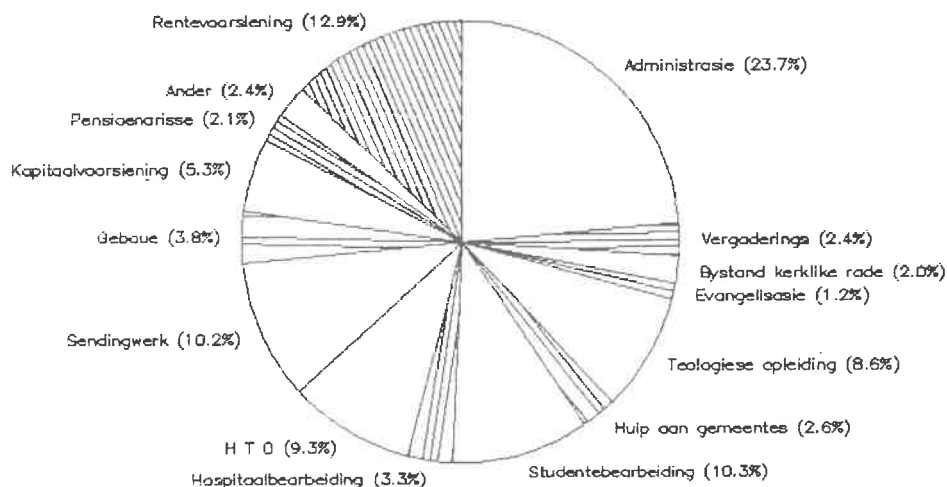
** = R11-33 rente ingesluit

As in aanmerking geneem word dat die Raad vir die 1ste keer in 1991 en toe weer in 1992 vir rente in die begroting voorsiening gemaak het, het die begroting vir bedryfsuitgawes uitgesonder rente vir 1991 gedaal met R2 per lidmaat teenoor 1990 en vir 1992 met $\pm$ R2 per lidmaat gestyg teenoor 1990.

Die faktore wat dit moontlik gemaak het, word uiteengesit in hoofstuk IV van hierdie agenda.

Die tabelle op bladsy 305 van hierdie agenda toon dat heffings 16.7% van die gemeentes se totale besteding uitmaak. Onderstaande sirkeldiagram toon aan hoe die heffings vir 1991 aangewend is.

AANWENDING VAN HEFFINGS 1991

Gemeentes het oor die algemeen pragtig saamgewerk om die heffings betyds te betaal. 'n Aansienlike getal gemeentes het, in reaksie op die oproep van die Raad van Finansies hulle heffings vooruitbetaal. Op 31 Desember 1991 het die vooruitbetalings R126 390 beloop. Daarteenoor is daar 'n groeiende getal gemeentes wat nie meer die heffings bybring nie. In sommige gevalle kom die ringgemeentes so 'n gemeente tot hulp. In ander gevalle het die Raad van Finansies die uitstaande bedrag in 'n rentedraende lening omskep en op een of ander wyse voorsiening gemaak vir die paaielemente op die lening.

Op 31 Desember 1991 was die bedrag nog uitstaande vir heffing R749 575 of 7.9%. Die Raad van Finansies se dagbestuur voer van tyd tot tyd gesprekke met afvaardigings van dié gemeentes om die probleme te bespreek en oplossings te probeer vind.

AANBEVELING

* Die vergadering betuig sy besondere dank aan dié gemeentes wat getrou die heffings betaal het en daardeur die Raad van Finansies bygestaan het in die moeilike kontantsituasie waarin die Raad verkeer.

1.5 BESKRYWINGSPUNTE : HEFFINGS

1.5.1 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE PRETORIA HEFFINGS TEN OPSIGTE VAN MAATSKAPLIKE PENSIOENTREKKERS

Die Algemene Kerkvergadering besin oor die wyse van heffings op lidmate sodat daar op 'n gedifferensieerde wyse gehef word veral ten opsigte van bejaarde pensioentrekkers en maatskaplike pensioentrekkers, sodat al die gemeentes lewensvatbaar bly.

1.5.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA-WES
VRYSTELLING VAN HEFFING: BEPAALDE KATEGORIË

Verstelling word verleen aan die volgende kategorieë lidmate vir die betaling van heffing:

- * maatskaplike pensioentrekkers
- * alle skoliere
- * studente sonder 'n vaste inkomste
- * werkloos

Motivering:

Sekere gemeentes het 'n hoë konsentrasie van maatskaplike pensioentrekkers en mense in die lae inkomstegroep wat dit moeilik maak om op gelyke basis met ander gemeentes ten opsigte van heffings aangeslaan te word.

1.5.3

BESKRYWINGSPUNT: KERKRAAD VAN BARBERTON
HEFFINGS DEUR KLEINER GEMEENTES VAN DIE KERK

Die Algemene Kerkvergadering oorweeg dit om 'n ad hoc-heffingstelsel vir gebruik in die Kerk te implementeer.

Motivering:

Heffings word tans op 'n vasgestelde bedrag per lidmaat bereken. Dit het die implikasie dat alle gemeentes, ongeag die eie aard van die gemeente tans aan dieselfde heffinglas onderwerp word. Dit is tans die kleiner en armer gemeentes van ons Kerk wat die swaarste gebuk gaan onder kerklike heffings. 'n Gemeente met 1 000 lidmate, twee predikantstandplase en een kerkgebou het byvoorbeeld baie minder oorhoofse uitgawes per lidmaat as 'n gemeente met 250 lidmate, een kerkgebou en een predikantstandplaas, en kan dus meer heffing per lidmaat bekostig as 'n kleiner gemeente. ('n Gemeente met 1 000 lidmate sou die oorhoofse uitgawes van vier predikante en vier kerkgeboue moes hê om dieselfde te doen as 'n gemeente met 250 lidmate, een predikant en een kerkgebou).

Dieselfde geld ook vir gemeentes met 'n hoër inkomste per lidmaat in ryker gebiede as die in armer gebiede. Hierdie feite behoort in berekening gebring te word met die berekening van heffings.

Ons wil voorstel dat elke gemeente se heffingsbydrae per lidmaat op 'n ad hoc-basis bereken word aan die hand van kriteria soos lidmatetal teenoor aantal standplase en gemiddelde inkomste per lidmaat per jaar. Die praktiese details van hierdie stelsel kan deur 'n kommissie uitgewerk word.

1.5.4

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LOSBERG
ADDISIONELE HEFFINGS VIR GROTER GEMEENTES

- * Gemeente met 450 lidmate en met een standplaas betaal 'n addisionele heffing van 25% bo die gewone heffing vir alle lidmate meer as 450.
- * Hierdie heffing word aan die Fonds vir Gemeente-opbou oorbetal om gemeentes met te min lidmate om 'n eie standplaas te kan dra, te help om 'n standplaas te skep.

- * Wanneer die Fonds vir Gemeente-opbou sterk genoeg is word die addisionele heffing in 'n batefonds gestort om gemeentes te help met die finansiering vir die bou van kerke.

1.5.5 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BOTHAVILLE
HEFFING OP RENTELAS: RAAD VAN FINANSIES

Gemeentes is nie verplig om die bedrag wat by die heffing vir 1991 gevoeg is om die rentelas van die Raad van Finansies te help dra, te betaal nie, aangesien so 'n besluit nie deur die Algemene Kerkvergadering geneem is nie.

1.5.6 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN WES-KAAPLAND
VERANDERING VAN HEFFINGSTELSEL

Die huidige heffing word vervang met 'n heffing van tien persent van die totale inkomste van 'n gemeente (uitsluitend die nagmaalskollekte en boufondsinsamelings). Hierdie heffing maak voorsiening vir alle uitgawes wat tans onder die heffings ressorteer asook alle verdere versoeke en besluite van die Algemene Vergadering ter ondersteuning van sending, barmhartigheids- of diakonale dienste.

Motivering:

Die heffing is in elk geval nie ver van tien persent van die totale inkomste van baie gemeentes nie. In die geval van gemeentes in minder gegoede gemeenskappe sal daar miskien iets minder en die in meer gegoede gemeenskappe iets meer betaal word. So word daar voorsiening vir mekaar gemaak en kom daar meer ewewig in die gees van 2 Kor. 8 vers 13-14. Langs hierdie weg word voorkom dat daar gedurig skrywes om fondse vir die tehuise en inrigtings van die Kerk gerig word en ook die debat wat dikwels gevoer word op rings- en kerkraadsvergaderings of hierdie versoeke en besluite verpligtend is of nie.

Kommentaar van die Raad van Finansies
Vrystelling van heffings vir bepaalde kategorieë

Die Raad van Finansies het 'n bepaalde bedrag nodig om die werk wat die Algemene Kerkvergadering aan hom opgedra het, te doen. Alle gemeentes het in 'n mindere of meerdere mate pensioentrekkers, skoliere ens. as komponente van die lidmate. Indien sekere komponente weggelaat word vir die berekening van heffings word die totale bedrag van die begroting maar net deur die kleiner getal lidmate gedeel en word die heffing per lidmaat dienoreenkomstig hoër. Die Algemene Kerkvergadering het telkens in die verlede beskrywingspunte van hierdie aard nie aanvaar nie, gewoon as gevolg van die probleme met die praktiese toepassing van die voorstelle.

Heffing as % van gemeente se totale inkomste

Sodanige voorstelle het ook reeds voor vorige vergaderings gedien. Die standpunt was steeds dat so 'n stelsel die gevaar inhou dat 'n gemeente wat hard werk en goed presteer gepenaliseer word tot voordeel van dié gemeentes wat nie so fluks is nie.

Die beginsel is steeds dat alle gemeentes deur die heffings ook bydra tot die Fonds vir Gemeente-Opbou en dat gemeentes wat finansiëel swaar kry uit dié fonds bygestaan word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunte word behandel.

2. AFDELING INTERNE OUDIT

2.1 OUDITERING VAN GEMEENTELIKE BOEKE

Die Afdeling Interne Oudit is steeds besig om 'n baie belangrike diens aan die Kerk te lewer. Die boeke van die volgende instansies word deur die Afdeling Interne Oudit geouditeer:

- * Al die gemeentes.
- * Al die Kombinasies
- * Al die NHSV takke
- * Al die ringe en ringsrade.
- * Al die kleuterskole wat onder beheer van gemeentes en NHSV takke staan.
- * Die NHSV-Hoofbestuur.
- * Al die geboue wat aan gemeentes behoort en verhuur word.
- * Al die diakonië.
- * Die trustrekenings van al die takke van Die Ondersteuningsraad.
- * Die inwonersfondse van die ouetehuse.
- * Die snoepwinkels van die ouetehuse.
- * Die Teologiese Opleiding te Klipdrif.
- * Die Venterskroon Jeugkampterrein.

Die voordeel hiervan is dat enige probleme onmiddellik onder die aandag van die betrokke kerkraad, ringskommissie of die Raad van Finansies gebring kan word.

Die afdeling Interne Oudit gee ook steeds voorligting en hulp aan kassiere en tesouriers.

- * In samewerking met die ringsrade vir kerklike goedere word in ringsverband byeenkomste gehou waar finansiële komiteede en NHSV-besture betrek word vir voorligting. Die bywoning van hierdie byeenkomste is goed.
- * In samewerking met die dosent in Praktiese Teologie word voorligting aan finalejaar teologiese studente by die universiteit gegee.
- * In samewerking met Kital word voorligting aan jong predikante en predikantsvroue gegee tydens die kursus in gemeentelike praktyk.
- * Op versoek van die sekretariële beamptes van die Ring van Vereeniging is begin om 'n oggend te reël vir die sekretariële beamptes van die ring by welke geleentheid hulle probleme wat hulle ondervind, met die hoof van die ouditafdeling kan bespreek.
- * Persone wat as kassier verkies word of aangestel word as sekretariële beampte kan by die ouditafdeling 'n oggend of selfs 'n dag deurbring om opleiding te ontvang. Verskeie persone is al op hierdie manier toegerus vir die werk wat hulle moet doen.
- * Op versoek van gemeentes en NHSV-takke word besoek by die gemeente of tak afgelê om voorligting te gee of behulpsaam te wees met die oplossing van probleme.

- * Daaglik ontvang die Afdeling Interne Oudit telefoonoprope om onduidelikhede op te klaar.

Die volgende is 'n weergawe van die aantal stelle boeke wat geouditeer is vanaf 1988 tot 1991:

TYDPERK	GEMEENTES	NHSV	ANDER	TOTAAL	ODUITGELDE
1989 tov 1988	306	290	110	706	207 653
1990 tov 1989	308	292	112	712	228 960
1991 tov 1990	309	293	120	722	254 555
Totaal vir die drie jaar	923	875	342	2 140	691 168

Foos is slegs ten opsigte van gemeentes en NHSV-takke gehê.

Met die moontlike invloed van BTW op die dienste gelewer deur die Afdeling Interne Oudit en die gepaardgaande verhoging in ouditfooi is daar nie in die 1992 begroting voorsiening gemaak vir die verhoging van ouditfooi van gemeentes nie. Die koste van die Afdeling Interne Oudit is, soos in die verlede ingesluit in die koste van die Administrateur se kantoor. By die verhoging in heffings van 9% vir 1992 moet kerkrade derhalwe in aanmerking neem dat daar 'n besparing in ouditfooi vir die gemeentes van ongeveer R200 000 sal wees.

Een van die kenmerke van 'n ekonomie wat druk, is toenemende gevalle van probleme met geld wat weg is. Gedurende die afgelope drie jaar het dit ook die Kerk getref en etlike gevalle het voorgekom waarin groot bedrae betrokke was. Met groot dankbaarheid kan gemeld word dat al die geld terugbetaal is.

AANBEVELING

- * Vir kennisname.
- * Kerkrade word gewys op hulle verantwoordelikheid om deurlopend die gemeente se geldsake en finansiële boeke te kontroleer.
- * Die vergadering betuig sy groot waardering vir die werk wat deur kerkrade, kassiers, skriba's, tesouriers en sekretariële beamptes gedoen word.

2.2

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN BOTHAVILLE ODUIT VAN GEMEENTELIKE BOEKE

- * Elke gemeente moet die vryheid hê om 'n boekhoustelsel van sy keuse, aanvaarbaar vir die Ringraad vir Kerklike Goedere, gerekenariseer of nie-gerekenariseer, te gebruik. Die motivering hiervoor is dat die huidige stelsel oudmodies is, lomp, en dat dit inisiatief ontmoedig.
- * Dat elke gemeente, met die goedkeuring van die ringskommissie, sy boeke laat oudit by 'n ander plek as die Afdeling Interne Oudit by die Kerkkantoor. Die motivering hiervoor is dat die boeke op die

huidige stelsel drie tot vier maande uit die gemeente is vir auditdoeleindes. Die Afdeling Interne Oudit is gerat om slegs een manier van boekhouding te audit.

Kommentaar van die Raad van Finansies

Die Raad van Finansies is oortuig dat die huidige stelsel eenvormig, eenvoudig en maklik kontroleerbaar is. Waar gemeentes dit oorweeg om hulle finansiële stelsels te rekenari-seer moet dit gedoen word in oorleg met die Raad van Finansies en die Afdeling Interne Oudit.

'n Stelsel waarvolgens elke gemeente die vryheid sal hê om 'n boek-houstersel van hulle eie keuse te hê sal lei tot die verwarring wat daar rondom finansiële stelsels en verslaggewing geheers het voor 1961. Om dan gekonsolideerde state op te stel uit 'n groot aantal uiteenlopende stelsels sal bykans onmoontlik wees.

Ouditeure buite die Kerk is ook nie altyd bekend met die Kerk se besluite en bepalinge nie en kan derhalwe baie moeilik so 'n effek-tiewe audit uitvoer en advies gee as wat die Afdeling Interne Oudit dit kan doen.

Hieronder word besonderhede verstrek ten opsigte van die auditering van 1990 se boeke en die tussentydse audit vir 1991 vir die gemeentes in die Ring van Bothaville.

FINALE AUDITERING TEN OPSIGTE VAN 1991

GEEMEENTE	DATUM VAN ONT-VANGS VAN BOEKE	DATUM AFGE-HANDEL
Odendaalsrust	13 Mei	3 Junie
Bothaville (29 Mrt - 2 Apr - #)	26 Maart	2 Mei
Kroonstad	12 Februarie	12 Maart
St Helena (29 Mrt - 2 Apr - #)	1 Maart	4 April
Allanridge (29 Mrt - 2 Apr - #)	14 Maart	21 April
Virginia	22 April	22 Mei
Hennenman	22 Januarie	20 Februarie
Welkom	15 Maart	10 April
Viljoenskroon	18 Maart	21 April
Riebeeckstad **	5 Augustus	6 November

= Paasaweek

** (Vir drie maande is gesukkel om al die nodige stukke te kry om die audit af te handel).

TUSSENTYDSE AUDIT 1991

GEEMEENTE	DATUM VAN ONT-VANGS VAN BOEKE	DATUM AFGE-HANDEL
Odendaalsrust	26 Augustus	29 Augustus
Bothaville	9 September	17 September
Kroonstad	24 September	16 Oktober
St Helena	10 September	23 September
Virginia	24 Oktober	15 November
Hennenman	23 Desember ^{Sept}	10 Oktober
Welkom	28 Oktober	15 November
Viljoenskroon	25 Oktober	15 November
Riebeeckstad	Nie ingehandig	

2.3

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN ZEERUST
VERSKUIWING VAN JAAREINDE

Die Algemene Kerkvergadering ondersoek die moontlikheid om die Kerk se jaareinde tot 31 Maart te skuif om saam te val met die jaareinde van die NHSV.

Die NHSV as welsynsorganisasie word wetlik gebind om op 31 Maart hul finansiële jaar af te sluit.

Afsluiting van kerkrade se jaar op 31 Desember skep baie praktiese probleme onder andere as gevolg van die vakansietyd aan die einde van die jaar.

Motivering:

Daar bestaan baie probleme met die inskakeling van die NHSV en die kerkraad se finansiële verslae omrede hul onderskeidelik 31 Maart en 31 Desember eindig.

Kommentaar van die Raad van Finansies

Indien die Algemene Kerkvergadering sou besluit om die jaareinde te verskuif na 31 Maart sal dit meebring dat die Raad van Finansies se finansiële jaareinde ook moet verskuif aangesien daar op 31 Desember 'n groot aantal rekonsiliasies tussen die Raad se rekeningstelsel en die boeke van gemeentes gedoen word. 'n Verdere rede vir die verskillende afsluitingsdatums is om die druk op die ouditafdeling te verlig deurdat alle instansies se boeke nie op dieselfde datum afsluit en gelyktydig vir ouditering gestuur word nie.

AANBEVELING

* Die vergadering behandel die beskrywingspunte.

3. RAAD VAN FINANSIES

3.1 SAMESTELLING VAN DIE RAAD

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het ingevolge Bepaling 185 2(a) die volgende persone as lede van die Raad van Finansies gekies.

Prof JP Oberholzer, dr JH de Loor, ds HN Botha, mnr F Smit, dr PJ van Rooyen.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ingevolge Bepaling 185 2(b) ds CL Badenhorst en mnr H Vermooten benoem.

Die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr DJC van Wyk asook die skriba, ds JC de Lange is ingevolge Bepaling 185 (2)c ampshalwe lede van die Raad.

Ds JC de Lange het op 1 Mei 1991 emeritaat aanvaar en prof TFJ Dreyer het opvolgend skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en ampshalwe lid van die Raad geword.

Op 6 Maart 1992 is prof TFJ Dreyer verkies as Vise-voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en het dr SP Pretorius

opvolgend skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en ampshalwe lid van die Raad geword.

Prof JP Oberholzer het bedank as lid van die Raad en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ds JC de Lange in sy plek as lid benoem.

Dr J de Loor het in Februarie 1992 bedank as lid van die Raad. Die vakature is nie weer gevul nie.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering kies vyf lede op die Raad van Finansies met inagneming van Bepaling 12.9.

Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie vir die Raad van Finansies verkiesbaar nie. 'n Persoon mag ook nie tegelyk lid van die Raad van Finansies en die Kuratorium wees nie. In sy keuse is die Algemene Kerkvergadering nie beperk tot sy lede nie.

3.2 FINANSIËLE STAND

3.2.1 FINANSIËLE STATE 1989/91

As bylae tot die agenda word ingesluit:

- * Balansstaat op 31 Desember 1991.
- * Balansstate wat die stand van bates en finansieringsbronne vir die afsonderlike fondse en rekeninge op 31 Desember 1991 aantoon.
- * Gekonsolideerde inkomstestate vir die jare 1989, 1990 en 1991.
- * 'n Staat van die bron en aanwending van fondse vir die drie jaar geëindig 31 Desember 1991.

Bates en laste

Die bates onder direkte beheer van die Raad van Finansies het met R912 073 toegeneem sedert 1988 en staan op 31 Desember 1991 op R41 828 761.

Die verpligtinge van die Raad het met R5 259 153 toegeneem en staan op 31 Desember 1991 op R37 333 203.

Die opgehoopde fondse het oor die drie jaar afgeneem met R4 347 079 en staan op 31 Desember 1991 op R4 495 558.

Die afname in die fondse het soos volg plaasgevind:

	TOENAME	AFNAME
Administrateurskantoor	502 103	
Algemene Kerkfonds	38 553	
Algemene Reserwe	1 245 225	
Barton Keep	61 831	
Bearbeiding bejaardes		23 850
Dirk van der Hoffgebou	51 630	
Eiendomsreserwe		1 109 070
Evangelisasiestandplase	41 351	
Fonds vir Gemeente Opbou	6 114	
Generaal Pretoriusgebou	250 933	
Hospitaalbearbeiding	87 070	
Jacob Marestraat Eiendom		65 592
Kapitaalvoorsieningsfonds	1 119 669	
Kital	105 785	
Konservatorium vir Kerkmusiek	15 736	
Minnaarstraat Eiendom	212 288	
NHSV-Hoofbestuur	9 121	
Pastorale Verwysingsdiens	25 725	
Raad vir Jeugwerk		21 790
Raad vir Kategese	52 495	
Rentefonds		7 263 272
Sendingraad		355 307
Sentrale Fonds vir Publikasies	6 000	
Studentebearbeiding	102 140	
Teologiese Opleidingsfonds	858 995	
Tydskrif Afdeling		357 275
Van der Hoff Studiefonds	6 608	
Versekeringsfonds	50 439	
Verhuurde Eiendomme		13 010
Waterval Eiendom	12 276	
Min: Afname	R4 862 087 9 209 166	R9 209 166
	R4 347 079	

Eiendomme ten dienste van die Nederduitsch Hervormde Kerk in Suidelike Afrika - daargestel deur ringsrade

Hierdie eiendomme word op die balansstaat aangetoon teen 'n nominale waarde van R1 aangesien die landswet bepaal dat hierdie eiendomme nie op die Raad se naam geregistreer kan word nie. Die eiendomme wat kerkgeboue en pastorieë insluit, word vir versekerings-doeleindes gewaardeer op R2 373 500.

3.2.2 HUIDIGE FINANSIËLE POSISIE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES

Die Raad van Finansies het in Augustus 1989 met groot kommer kennis geneem van die verswakking in die Raad se finansiële posisie.

Die verswakking het reeds begin in 1981 en jaarliks toegeneem. Die volgende faktore is geïdentifiseer as redes vir die verswakking:

- * Finansiering van die sakebedrywe.
- * Finansiering van aankope van eiendom met geleende fondse.
- * Hoë rentekoerse op buite-finansiering.
- * Die feit dat etlike gemeentes nie in staat is om hulle leningverpligtinge teenoor die Raad van Finansies na te kom nie.

Die probleem het na vore gekom toe die Raad se inkomstestroom onvoldoende geword het om uitgawes te dek en rente op finansiering te betaal. Die druk op die Raad van Finansies se bankrekening het in Augustus 1989 begin toe die Raad op aandrang van Volkskas sy lening ten bedrae van ongeveer R8 miljoen aan die sakebedrywe omskep het in aandeelkapitaal. Voor dié datum het die sakebedrywe maandeliks rente op die leningsrekening oorbetaal wat die Raad in staat gestel het om sy eie bankoortrekking te diens.

Die hele aangeleentheid is in November 1989 tydens die Inligting- en Besprekingsvergadering breedvoerig in 'n memorandum aan ringskommissies bekend gemaak. Tydens die byeenkoms is verskeie moontlikhede ter oplossing van die probleme voorgelê. Om die hele aangeleentheid verder in die Kerk bekend te stel, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om 'n spesiale predikantevergadering byeën te roep eerder as 'n buitengewone Algemene Kerkvergadering wat noodwendig met baie negatiewe publisiteit gepaard sou gegaan het. Ook tydens die buitengewone predikantevergadering is bepaalde voorstelle om die probleem te hanteer aan die hand gedoen.

Al die gedagtes is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in Maart 1990 oorweeg en die besluite wat geneem is, is opgeneem in omsendbrief 16/90 wat in April 1990 aan gemeentes gestuur is.

Die volgende aanbevelings en besluite is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan kerkrade deurgegee vir oorweging ter oplossing of verligting van die kontantvloei krisis:

- * Surplusfondse moet in terme van die Kerkwet by die Raad van Finansies belê word.
- * Kerkrade is versoek om, waar hulle nie afhanklik is van die rente-inkomste op hulle beleggings nie, die rente aan die Raad te skenk om sodoende die groot renteverlies wat die Raad ondervind die hoof te bied. Die versoek geld vir bestaande beleggings by die Raad asook nuwe beleggings.
- * As deel van die aksie om die renteverlies teen te werk is die rentekoers op lenings aan gemeentes onder die Kerkgeld-vir-Kerkwerkskema verhoog tot 5% onder die prima bankkoers van 21%, dit wil sê tot 16%.
- * Waar die verhoging van die rentekoers gelei het tot so 'n verhoging in die paalement wat Kerkrade op hulle lenings moet betaal dat die gemeente dit nie kon bybring nie, kon die kerkraad met die Administrateur onderhandel vir 'n herskedulering van die skuld oor 'n langer termyn om dit binne die vermoë van die kerkraad te bring. Die verhoging van die rentekoers het in werking getree vanaf 1 April 1990.
- * Kerkrade is versoek om te oorweeg om die lening wat die gemeente by die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds opgeneem het, terug te betaal

deur die fondse op 'n gewone oortrekking by die bank te leen.

- * Gemeentes wat normaalweg aan die einde van die maand heffings oorbetal is vriendelik versoek om dit vooruit te betaal. Die versoek het ook gegeld vir die verpligtinge van gemeentes ten opsigte van die Diens vir Barmhartigheid, dus bydraes vir die kindershuise, die Ondersteuningsraad en Huis de la Rey. So 'n optrede van kerkraade kon meebring dat die Raad sowel as die organe van bystand se kontantvloei verbeter en rente bespaar word.
- * 'n Batefonds is gestig waartoe gemeentes, predikante en lidmate op 'n verskeidenheid maniere kon bydra onder andere:

'n Bydrae van R80 per lidmaat.

So 'n bydrae gereken oor die 130 000 lidmate van die Kerk sou die bankskuld volledig delg. Dit sou die vinnigste manier wees om die hele aangeleentheid doeltreffend te hanteer.

'n Bydrae van R1 per lidmaat per maand tot die Batefonds.

Kerkraade is versoek om in plaas van die R80 per lidmaat of selfs bykomend daartoe R1-00 per lidmaat per maand tot die fonds by te dra.

Dié fondse sou, sodra die Raad se bankposisie reggestel is, ook aangewend kan word waar gemeentes worstel om kerkgeboue en ander fasiliteite daar te stel.

'n Spesiale kolom in die offergaweboek

So 'n kolom kon ingeruim word waardeur lidmate kan bydra tot die Batefonds.

Spesiale funksies

Kerkraade kon oorweeg om spesiale funksies te reël, byvoorbeeld 'n basaar en die opbrengs daarvan vir die Batefonds afsonder.

Brief aan elke lidmaat

Kerkraade kon die omstandighede en die Kerk se nood in 'n brief aan elke lidmaat bekend maak en op so 'n wyse lidmate aanspoor om by te dra tot verligting van die posisie.

Kerkraade is versoek om teen 30 Junie 1990 die Raad van Finansies in kennis te stel dat hulle die omsendbrief behandel het en van die stappe wat hulle beoog om die Raad by te staan in die finansiële krisis. Daar is tans nog 58 gemeentes van wie nie reaksie ontvang is nie - niesteenstaande herhaalde oproepe.

Die Raad van Finansies wil graag sy dank betuig teenoor die baie gemeentes en lidmate wat positief gereageer het op die noodoproep van die Kerk. Tot einde Februarie 1992 het gemeentes en lidmate reeds R724 945 bygedra tot die Batefonds. Die totale bedrag is gedeponeer op 'n aparte bankrekening en die rente wat daarop verdien word, word aangewend teen rente op die Raad se bankoortrekking.

Die volgende gemeentes het reeds die volle R80-00 per lidmaat bygedra:

- * Ermelo, Harrismith, Komatipoort, Malelane, Potchefstroom, Rust-der-Winter, Steelpoort, Turffontein, Van Warmelo, Warmbad.

Die Raad van Finansies het besluit dat alle gemeentes wat voor die Algemene Kerkvergadering die volle bydrae van R80-00 per lidmaat tot die Batefonds bydra vanaf die datum wat die volle bydrae inbetaal is tot 30 Junie 1992, kwytskeld sal word van die rentegedeelte van die heffing.

AANBEVELING

- * Die vergadering betuig sy dank teenoor dié gemeentes wat die volle bedrag van R80-00 per lidmaat tot die Batefonds bygedra het.
- * Die Algemene Kerkvergadering word versoek om hom uit te spreek oor die verdere kwytskelding van die rentegedeelte van die heffing en om die besluit van die Raad van Finansies te bekragtig.
- * Die vergadering betuig ook sy dank teenoor al die gemeentes wat positief gereageer het en in 'n mindere of meerdere mate gehoor gegee het aan die verskeie versoeke.

Benewens die versoeke wat aan gemeentes gerig is, het die Raad van Finansies vir homself bepaalde doelwitte gestel en maatreëls getref om die krisis te bowe te kom. In die agenda onder die punt Rasionalisasie word meer oor die maatreëls en doelwitte uitgewy.

Uit die finansiële state blyk die posisie soos dit op 31 Desember 1991 was. Tydens die Algemene Kerkvergadering sal tot op datum gegewens verstrek word.

Die een algemene klagte wat gehoor is vanuit baie oorde was dat die gemeentes eers in 1990 ingelig is oor 'n posisie wat reeds sedert 1981 verswak het. Daar is 'n mate van regverdiging in die klag. Daarom het die Raad van Finansies aan die Administrateur opdrag gegee om van tyd tot tyd inligting deur te gee aan gemeentes. So is omsendbriewe in November 1990 en November 1991 aan gemeentes gestuur waarin besonderhede gegee is van die finansiële posisie van die Raad.

3.2.3 RASIONALISASIE

In hoofstuk IV onder die Roeping van die Kerk, is reeds melding gemaak van die benoeming van die Rasionalisasiekommissie en is enkele opmerkings gemaak oor die opdrag aan die kommissie en hoe hy sy opdrag gesien en reeds gedeeltelik uitgevoer het.

Onder hierdie agendapunt word die finansiële resultaat van die Rasionalisasiekommissie se aanbevelings wat uitgeloop het op besluite van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies weergege.

Besparings as gevolg van bevriessing van poste.

		± BESPARINGS
* Superintendent vir evangelisasie vanaf 1 Januarie 1990	1990	56 000
	1991	85 000 ±
* Hospitaalbearbeiding Johannesburg vanaf Januarie	1991	84 000 ±
* Bearbeiding van bejaardes vanaf Maart	1991	85 000 ±
* Teologiese dosente by HTO vanaf 1 September	1990	23 000 ±
	1991	140 000 ±
* Studentebearbeiding Fonteinedal vanaf Januarie	1991	86 000 ±
* Studentebearbeiding Potchefstroom vanaf Maart (Ds C Steenkamp)	1992	110 000 ±
* Voltydse skriba vanaf 1 Mei	1991	<u>105 000</u> ±

Die besparing in terme van die 1992 begroting is ongeveer R850 000 - R900 000 per jaar.

Verkoop van oortollige eiendom

Die volgende eiendomme wat as oortollig geïdentifiseer is, is verkoop:

Eiendomme Jacob Marestraat	R1 070 000
Woonhuis Auckland Park	R 150 000
Woonhuis Troyville (Erflating Bouwer)	R 126 000
Plaas Shylock (Boekwaarde R10 000)	R 13 000
Woonstel Arcadia Gardens	R 100 000
Plaas Syferfontein (Erflating Oberholzer)	R 205 000
Woonhuis - Hercules	R 70 000
Erf te Norkem Park (nog nie afgehandel)	R 30 000
Woonhuis Lynnwoodweg (Voortrekker Tehuis)	<u>R 172 000</u>
	R1 936 000

Die fondse wat gerealiseer is uit die verkoop van bogenoemde eiendomme is afbetaal op die lening van R2 250 000 ten opsigte van die aankoop van die Minnaarstraat-eiendom. Die balans van die lening ten opsigte van Minnaarstraat is uit eie fondse afgelos.

Besparings in bedryfskoste deur die Administrateur

Na breedvoerige ondersoek is besparingsmaatreëls ten opsigte van bedryfskoste getref. Die maatreëls het ingesluit rasionalisasie ten opsigte van personeel en toerusting.

Ten opsigte van personeel het die Administrateur gerapporteer dat interne werkwinkels gehou is waartydens posontledings gedoen is en pligstate geskryf is vir die onderskeie poste. Prosedurehandleidings is ook geskryf en daar word deurentyd gekyk na besparing van koste deur verandering van werkmodes ens.

Salariskoste per maand het soos volg verloop:

Mei 1989	-	R230 241
Mei 1990	-	R273 658
Mei 1991	-	R267 055
Aug 1991	-	R266 216

Salarisaanpassings van $\pm 10\%$ per jaar is in die syfers ingewerk. Die aantal poste is vanaf Mei 1989 tot Augustus 1991 verminder van 87 na 73 wat 'n besparing van ongeveer R90 000 per jaar meegebring het, nieteenstaande 'n gemiddelde aanpassingskoers van $\pm 9.6\%$ in Mei 1991.

Ten opsigte van toerusting en drukwerk is die volgende besparings as gevolg van rasionalisasie bewerkstellig.

BESPARING 1991

Rekenaarafdeling

Onderhoud op toerusting	R 38 580
Kapitaal gespaar deur verskuiwing	R 15 000

Reproduksie-afdeling

Materiaal	R 7 300
Tik en Woordverwerking	R 1 320

Kital

Setkoste	R 55 075
----------	----------

Tydskrifafdeling

Setwerk	R 55 925
Drukwerk tydskrifte	R116 064
Versendingskoste	R 5 448
	<u>R294 712</u>

Die Rasionalisasiekommissie het versoek dat sy opdrag gekontinueer word sodat verdere ondersoek gedoen kan word na die kostestruktuur van die administrasie en verdere moontlike besparingsmaatreëls.

AANBEVELING

- * Vir kennisname en bespreking.

3.3

BEGROTING 1992

Die konsep begroting vir 1992 beloop R10 367 212 waarin voorsiening gemaak is vir alle goedgekeurde poste. Die heffing is voorlopig vas-gestel op R78,00 per lidmaat waarby R11,33 ingesluit is vir rente. In vorige jare is die begroting gedurende die vergadering uitgedeel.

Lede van die vergadering word versoek om die konsep begroting te wysig soos wat besluite met finansiële implikasies geneem word.

BEGROTING VIR KOSTE IN VERBAND MET SINODALE WERKSAAMHEDE WAT NIE
ANDERSINS GEDEK KAN WORD NIE EN WAARVOOR DEUR MIDDEL VAN
'N HEFFING OP GEMEENTES VOORSIENING GEMAAK WORD

	KONSEP BEGROTING 1992	SENT PER LIDMAAT	PERSENTASIE VERHOOGING TEENOR 1991
NETTO ADMINISTRASIEKOSTE	2 786 519	20,97	24,15%
* Administrasiekoste	3 178 541		
Min: Inkomste en koste verhaal	392 022		
KOSTE TEN OPSIGTE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING EN ORGANE VAN BYSTAND	67 300	0,51	(70,15%)
BYSTAND AAN KERKLIKE RADE EN ORGANE VAN BYSTAND	199 799	1,51	6,10%
* Konservatorium vir Kerkmusiek	23 500	0,18	104,55%
* Raad vir Jeugwerk	17 200	0,13	(41,90%)
* Raad vir Kategese	156 599	1,18	8,01%
* Psalmberymingskommissie	2 500	0,02	66,67%
BYSTAND AAN MAATSKAPLIKE INSTELLINGS	68 407	0,52	11,66%
* Trans Orjane Instituut	66 407	0,49	12,06%
* Maatskappy vir Europese Immigrasie	1 500	0,02	-
* Interkerklike Kommissie vir Op- voeding en Onderwys	500	0,01	-
BEVORDERING EKUMENE	6 000	0,05	100,00%
HULP AAN GEMEENTES	385 122	2,90	59,48%
PASTORALE VERWYSINGSDIENS	91 562	0,69	6,81%
BESONDERDE BEARBEIDING	1 565 632	11,78	9,45%
* Gevangenisbearbeiding	14 240	0,10	4,42%
* Studentebearbeiding	1 075 382	8,10	10,20%
* Hospitaalbearbeiding	351 234	2,65	13,80%
* Bearbeiding van Bejaardes	-	-	(100,00%)
* Evangelisasiestandplase	124 776	0,93	14,38%
TEOLOGIESE OPLEIDING	924 461	6,96	14,06%
* Koste van dosente	878 561		
* Koste van studente	225 900		
Min: Rente op lenings	1 104 461		
	180 000		
OORGEDRA	R 6 094 802		

	KONSEP BEGROTING 1992	SENT PER LIDMAAT	PERSENTASIE VERHOOGING TEENOR 1991
OORGEBRING	6 094 802		
<u>SENDINGRAAD</u>			
<u>TEOLOGIESE OPLEIDING</u>	954 917	7,19	9,05%
<u>SENDINGWERK</u>	1 059 214	7,97	9,74%
* Administrasiekoste	7 500	0,06	33,93%
* Koste van die kantoor van die Superintendent	202 364	1,52	26,79%
* Subsidie aan Ringsrade	849 350	6,39	6,17%
<u>BYDRAE TOT DIE PREDIKANTE PENSIEN- FONDS</u>	-	-	(100,00%)
<u>PENSIENBYDRAES VAN GEMEENTES TEN OPSIGTE VAN DIE ONGESKIKTHEIDSVORDELE ONTVANGERS EN DIENSPLIGKAPELANE</u>	49 300	0,38	5,76%
<u>BEDRYFSREKENING - GEBOUE</u>	161 780	1,22	(54,81%)
<u>KAPITAALVOORSIENINGS</u>	542 577	4,09	7,35%
* Eiendomme	201 552	1,52	29,21%
* Studielenings	341 025	2,57	(2,41%)
<u>RENTEVOORSIENING</u>	1 504 702	11,33	23,76%
	R10 367 292		

3.4

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN WES-KAAPLAND
FINANSIËLE POSISIE VAN DIE KERK

- * Die ring spreek sy teleurstelling uit dat die Algemene Kommissie en die Raad van Finansies die finansiële probleme van die Kerk laat ophoop het, nie strenger opgetree en genoegsame voorkomende maatreëls getref het nie. Indien dit tydige onder die aandag van die Kerk gebring is, kon dit dalk voorkom het dat die probleem tot sy huidige omvang ge-eskaleer het.
- * Die ring spreek sy teleurstelling en kommer uit dat die ware toedrag van sake ten opsigte van die Kerk se sakebelange nie in die vorige verslae wat aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê is, gereflekteer is nie. Hierdie toestand het blykbaar oor meerdere jare ontwikkel. Dit blyk vir ons of die Kerk in die duister gehou is. Ons versoek dat die finansiële state en verslae wat aan die Algemene Kerkvergadering voorgehou word, in die toekoms ook, benevens die normale ouditverslae, terwille van diegene van ons wat nie kundig is in die lees van balansstate nie, die ware toedrag van sake duidelik sal uitstel.

Per slot van rekening word aan die Kerk verslag gedoen by die geleentheid en nie net aan kundiges nie.

- * Die vergadering is van oortuiging dat die Algemene Kommissie en die Raad van Finansies kan rasionaliseer deur personeelbesnoeiings, deur die inkorting van dienste en alle ander spesiale standplase van die Kerk te rasionaliseer en te beperk tot hulle opdrag. Dit sal voorkom dat persone ekstra vergoed word. Die vergadering beveel aan dat die verskillende wette en of bepalings wat die pligte, regte en werkswyse ens. van die Algemene Kommissie en die Raad van Finansies omskryf, grondig hersien en herskrywe moet word sodat die pligte, magte, regte en voorregte van die twee instansies drasties ingeperk word.

Motivering:

Die Raad van Finansies en Pensioenraad as statutêre liggame van die Kerk, het byvoorbeeld bykans onbegrensde magte terwyl die ander statutêre liggaam, die Kuratorium, vasgepen word en feitlik in alles ondergeskik gemaak is aan die Algemene Kommissie.

- * Die vergadering beveel aan om alle bepalings in die Kerkwet en besluite deur die Algemene Kerkvergadering wat gemeentes verplig om hulle fondse by die Kerk te belê, onmiddellik te skrap. Hierdie reëling moet geïmplementeer word sodra die kontantvloei-probleme van die Kerk opgelos is.

Motivering:

In hierdie opsig is, na ons beskeie mening, die Kerk se prioriteite nie reg nie. Die Kerk is geen bank of finansiële instelling nie. Die Kerk kan deur onderhandeling met een van die bekende finansiële instellings, spesiale voorregte bekom vir lenings, rentes ens. Ons beveel aan dat alle gemeentelike rekenings oorgeplaas word na die bank of finansiële instansie wat die beste voorwaardes vir die Kerk gee. Sodoende is die daggelde van die gemeentes 'n verdere hefboom in die onderhandelings van die Kerk.

- * Met die oog op die finansiële probleme wat sowel in die Kerk as die sakesektor van die Kerk ontstaan het, versoek die ring dat 'n regs- en sake-ondersoek deur die kundiges van die Kerk gedoen word. Vir die regs-ondersoek stel ons voor dat uit eie geledere prof Johan van der Vyfer en Regter Hekkie Daniëls op hierdie kommissie benoem word. Sodoende kan gerugte oor die Kerk die nek ingeslaan word.
- * Die aanstelling, beheer en toesig van personeel by Kital, ander direkteure en predikante in besondere diens, moet op 'n ander manier gehanteer word. Die vergadering stel voor dat alle ringsvoorsitters tesame met die Kuratorium die beheerliggaam van Kital vorm met geen insprake van die Algemene Kommissie nie. Alle sodanige poste moet in alle kerklike publikasies geadverteer word. Aanstellings sal gedoen word deur die beheerliggaam ná onderhoude met gekeurde kandidate. Kital sal verslag doen aan en sy opdragte ontvang van die beheerliggaam. Hierdie verslagvergaderings moet byvoorbeeld saamval met die Inligtingsvergadering ten opsigte van kostebesparing.
- * Die vergadering beveel aan dat die Kerk in sy poging tot rasionalisasie, die personeel en dosente van die HTO gebruik vir ons eie

teologiese opleiding. Die Kerk moet ook die moontlikheid ondersoek om die HTO in te skakel as 'n satellietkampus van UP wat dus die nodige akademiese erkenning van UP kan geniet. Die studente wat nie vir die graadkursus kwalifiseer nie, kan diplomas deur die SVTT verkry.

- * Die vergadering beveel aan dat die inspraak van die Kerk sinodaal op gemeentelike eiendomme opgehef word. 'n Gemeentelike eiendom moet geregistreer word in die naam van die Nederduitsch Hervormde Gemeente van en nie meer in die naam van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, gemeente so en so nie. In die huidige finansiële krisis is die gedagte geopper dat die gemeentelike eiendomme beswaar kan word om die Kerk se krisis op te los. So 'n verandering in titelakte sal voorkom dat dit kan gebeur indien 'n volgende krisis opduik!
- * Dat by Bepaling 131.3 die woorde "te huur of te verhuur" moet verval.

Motivering:

'n Gemeente mag dalk by die huur of verhuur 'n transaksie verloor as eers vooraf kennis gegee moet word aan die Raad van Finansies en die Ringskommissie voordat uitvoering daaraan gegee mag word.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.
- * Die vergadering neem kennis van die begroting en hanteer die finale begroting teen die einde van die vergadering.

3.5

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ROODEPOORT BEVOEGDHEID VAN DIE RAAD VAN FINANSIES

Bepaling 187 word verander om soos volg te lui:

Die Raad van Finansies is as orgaan van bystand nie bevoeg om sonder die goedkeuring van die Algemene Kommissie vaste goed te verkry, te vervreem, te verbind en te beswaar, om skulde aan te gaan, om lenings te verkry en om sekuriteit daarvoor te verskaf, om lenings toe te staan en om gelde te belê.

Motivering:

Die Raad van Finansies is 'n orgaan van bystand wat onder die opsig van die ampte moet werk. Om die Raad dus onder die opsig van die Algemene Kerkvergadering en tussen sittingstye onder die opsig van die Algemene Kommissie te plaas lyk na die regte presbiteraal/sinodale kerkordelikheid.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

4.

SAKEBEDRYWE VAN DIE KERK

Deur middel van 'n indringende rasionalisasie was dit moontlik om die

sakebedrywe van die Kerk op 'n winsgewende grondslag te plaas, al is daar nog steeds die probleem dat te swaar geleun word op buitelandse finansiering vir bedryfskapitaal.

Ter wille van die vertroulikheid van die sakebedrywe se bedryfsaktiwiteite word in hierdie agenda nie in besonderhede gerapporteer nie.

Dit kan egter vermeld word dat sake in die breë vir die afgelope drie jaar soos volg verloop het.

BOEKJAAR GEËNDIG	30/6/89	30/6/90	30/6/91	6 maande 31/12/91
Omset	71 057 803	73 258 580	119 403 631	63 829 435
Netto wins voor finansieringskoste	7 593 107	11 012 215	18 325 378	10 811 399
Netto Wins (Verlies na finansieringskoste)	(277 800)	67 383	7 133 877	4 559 278
Netto batewaarde (volgens gekonsolideerde finansie- le jaarstate	31 128 715	39 614 303	46 730 833	

Die Kerk se belang in die sakebedrywe word uitgedruk in die aandelekapitaal van HAUM-Groep. Dié bedrag staan op 30/6/91 op R8 155 713. Die sakebedrywe maak hoofsaaklik staat op bankinstellings vir bedryfskapitaal. Die betrokke bankinstellings vereis dat die Raad van Finansies as borg vir die finansiering moet instaan. Die totaal van die borgstelling beloop tans R47 650 000. Die direksie verwag dat die totale benutting van oortrokke fasiliteite waarvoor die Raad borg staan en wat R41 450 000 uitmaak, teen 30 Junie 1992 op ongeveer R32,2 miljoen sal staan.

Die Raad van Finansies het met medewerking van die direksie reeds stappe geneem om in die kapitaalbehoefte van die groep te voorsien. Die Raad het 'n aksepbank aangewys om ondersoek in te stel na die moontlikheid om die onuitgereikte aandele en/of 'n gedeelte of die geheel van die uitgereikte aandele van die groep van die hand te sit. Verdere mededelings in dié verband sal ter vergadering gemaak word.

AANBEVELING

- * Vir kennisname en bespreking.

5. ARGIEFBEWAAARPLEK EN SP ENGELBRECHTMUSEUM

Die Raad rapporteer graag soos volg oor sy werksaamhede en die aktiwiteite in die Argiefbewaarplek.

* Besoekers

Gedurende die tydperk 1 November 1988 tot 31 Maart 1991 het 762 individuele besoekers by die Argiefbewaarplek aangedoen. Benewens hierdie getal is die Argiefbewaarplek ook deur enkele groepe besoek, hoofsaaklik uit die geledere van die NHSV en NHJV. Omdat die Museum vir alle praktiese doeleindes einde September 1990 tydelik opgehef is en daar geen uitstallings bestaan of plaasvind nie, het hierdie groepsbesoeke, in teenstelling met wat in die

verlede gebeur het, afgeneem. Trouens, dit is net buite-kerklike instansies wat deesdae besoek by die Argiefbewaarplek aflê, soos die Genealogiese Vereniging, die SA Vereniging van Argivarisse en die Vereniging van Argivarisse en Manuskriplibliotekarisse.

* Navorsing

Skriftelike (421) en telefoniese (631) navrae, wat navorsing of die soek na spesifieke inligting behels, is ook vir die onderhawige tydperk ontvang. Hoewel die meeste van hierdie navrae uit Hervormde kerkverband ontvang is, word al meer navrae van buite die kerk ontvang. Laasgenoemde groep konsentreer hoofsaaklik op genealogiese, streeksgeskiedkundige, biografiese, sendingen ekumeniese geskiedskrywing. Veral inrigtings soos universiteite, biblioteke, SAUK, RGN, RNG, Staatsdepartemente en plaaslike owerhede klop vir hulp in hierdie verband aan. Navorsers van oorsee word ook te woord gestaan.

Omdat die Direkteur lid is van verenigings soos die Advieskomitee van Straat- en Pleknamekomitee van die Stadsraad van Pretoria, die Africanavereniging en vakverenigings soos die Vereniging van Argivarisse en Manuskriplibliotekarisse en die SA Vereniging van Argivarisse, vloei daar noodwendig heelwat navorsingswerk hieruit voort. Die Direkteur het, trouens, in die verslagtydperk 21 artikels van vakkundige aard die lig laat sien.

* Aanwinste

Ondanks herhaalde oproepe is daar van ses gemeentes (wat voor 1980 gestig is) nog geen argiewe ontvang nie. Die gemeentes is: Amsterdam, Coligny, Erasmia, Krugersdorp, Olifantsfontein, Sundra, Piet Retief, Vivo, Johannesburg-Noord. Van die kernreekse ontbreek egter ook nog by etlike gemeentes (die getal gemeentes waarvan die bepaalde reeks ontbreek, word in hakies aangegee):

notules (17), kasboeke (21), konsistorieboeke (14), registers (11), korrespondensie (31), NHSV (21), NHJV (184).

Al 347 gemeente-argiefgroepe (ingeslote die ontbinde gemeentes) is volledig georden, geïnventariseer en gerekenariseer. Al 45 rings-argiefgroepe is ook deur al drie hierdie ontsluitingstadia geloods. Van enkele ringe ontbreek ook nog van die belangrike argiefreekse.

Tans word die argiewe van kommissies, rade en sinodale inrigtings ingesamel en ontsluit. Van hierdie argiefgroepe se dokumentasie ontbreek in geheel.

Die volgende argiefgroepe, meesal aanwasse, is gedurende die genoemde tydperk ontvang:

Gemeentes	233
Rade en kommissies	81
Sinodale inrigtings	21
Ringe	39
Private	9

Die toevoegings het meegebring dat die inhoud van die argiefbewaarplek-gemeet in lineêre meter - feitlik verdubbel het. Al die sekondêre materiaal moes uit die kluis verwyder word, ten einde

rakruimte beskikbaar te stel vir die nuwe aanwasse. Voorts kan vermeld word dat heelwat waardevolle navorsingsdokumentasie, wat uit die vorige eeu dateer, ook in die argiefbewaarplek gedeponeer is.

* Ontsluiting

Soos reeds vermeld, is al die gemeentelike en ringsargiewe georden en van 'n inventaris voorsien. Daar word vertrou dat die ander kerklike argiewe voor die aanvang van die Algemene Kerkvergadering in 1992 ook volledig ontsluit sal wees. Enige toevoegings tot 'n geordende groep word onmiddellik gekeur, georden en gerekenariseer.

* Rekenarisering

Die Argiefbewaarplek is steeds ingeskakel op die STAIRS-ontsluitingsnetwerk van die Staatsargiefdiens se NAREM-projek (Nasionale Register van Manuskripte van SA), die eerste en steeds enigste kerkargiefbewaarplek wat van hierdie gratis diens gebruik maak. Die insleutel en proeflees van die data wat aan hulle voorsien word, asook die publikasie van doelmatige gidse op die argiefbesit word deur die Staatsargiefdiens onderneem. 'n Tweede hersiene gids op gemeentelike argiewe en een vir die van die ringe is reeds voorhande. Weens rasionalisasie in die Kerkkantoor is in Mei 1991 besluit om die terminaal wat in die leeskamer van die Argiefbewaarplek geïnstalleer was, te onttrek. Toestemming is wel van die Staatsargief (TAB) verkry dat navorsers hulle fasiliteite in hierdie verband kan gebruik.

* Mikroverfilming

Die projek vir die mikroverfilming van die gemeentelike registers, wat ook gratis vir die Kerk beding is, is afgehandel met die uitsondering van slegs ses gemeentes wat nie hulle doop- en lidmate-registers wou voorsien nie.

Die Genealogiese Vereniging van Utah sal weldra 'n indeks op die gegewens in die registers voorsien. Sodra fondse beskikbaar is, kan 'n leser/drukker deur bemiddeling van hierdie vereniging kosprys aangekoop word.

* Museum

Die bedrywighede van die museum is sedert September 1990 tydelik opgehef en die museumstukke weggepak, totdat die finansiële posisie van die Kerk sodanig verbeter dat die hervatting moontlik is. Die ruimte in die Dirk van der Hoffgebou, waar die museumuitstallings van meet af gehuisves is, is intussen omskep in 'n biblioteek en leeskamer.

AANBEVELING

- * Die Vergadering gee opdrag aan die gemeentes, ringe en alle kerklike kommissies, rade en sinodale instellings om al hulle argiewe wat hulle akkumuleer, ower as drie jaar, in die Argiefbewaarplek te deponeer vir veilige bewaring, waar hulle ontsluit kan word vir navorsing, wat immers die primêre funksie van die Raad is.

6. VERSORGING VAN PREDIKANTE

6.1 Kontantdeel

Die versorging van die predikant is telkens by Algemene Kerkvergaderings beredeneer aan die hand van die versorgingsbeginsel wat in 1961 deur die Algemene Kerkvergadering vasgelê is. Die beginsels word kortliks hieronder gestel:

- * Die gemeente beroep die predikant d.w.s., nooi hom om by hulle te kom woon en om die Evangelie te kom bedien en om die voorgeskrewe opdragte van 'n predikant uit te voer.
- * Om die predikant in staat te stel om al sy tyd en kragte aan die diens van die Evangelie te wy, sonder dat hy hom oor sy lewensstog bekommer, onderneem die kerkraad om hom en sy gesin van 'n behoorlike lewensstog te voorsien.
- * Die traktement wat die kerkraad onderneem om hom te laat toekom sluit in:
 - ** 'n kontantdeel van R..... per jaar;
 - ** vrye woning wat insluit telefoon, water en ligte, munisipale dienste en onderhoudskoste;
 - ** kostelose vervoer vir sy gesinsbehoeftes sowel as vir sy werk;
 - ** jaarlikse verlof.
- * Die reggeaarde predikant voer die opdrag tot evangeliebediening na die beste van sy vermoë uit omdat hy oortuig is dat hy daartoe geroepe is.
- * Die kerkraad hou toesig dat hy die opdrag uitvoer in ooreenstemming met die Skrif en die Wet en Bepalings.
- * Daar is dus nie sprake van 'n salaris of vergoeding vir die werk wat die predikant doen nie, en ook nie sprake van 'n "werkgewer - werknemer" verhouding nie.
- * Kerkrade moet die redelike behoeftes van die predikant evalueer en hom daarvolgens versorg. Die skale wat van tyd tot tyd aan gemeentes besorg word maak voorsiening vir die minimum kontantdeel.

Tydens die 62ste Algemene Kerkvergadering is die resultate van 'n beroepspesifieke ondersoek ter tafel gelê en die beginsels is deur die vergadering aanvaar. In die ondersoek is gebruik gemaak van die Peromnesopnames van F.S.A. Remuneration (Edms) Bpk. Ter wille van volledigheid word enkele van die beginsels weer kortliks hier gestel: (Vir meer volledige uiteensetting verwys notule 62ste Algemene Kerkvergadering).

In die Peromnes stelsel word poste in terme van 8 faktore ge-evalueer, waarvan die eerste ses verband hou met besluitneming. Die faktore is:

- * Probleemoplossing. By die evaluering van hierdie faktor moet die soort inligting wat beskikbaar is by die voorkoms van 'n probleem, die toeganklikheid van daardie inligting, en die aard van die alternatiewe handelswyses wat moontlik is, in ag geneem word."

- * Gevolge van oordeelsfoute. Die uitwerking van foutiewe besluite op die handelinge, welsyn en prestige van die instelling (of onderafdelings daarvan), met inagneming van die bestaande maat-reëls vir die beheer, regstelling of voorkoming van sodanige foute. In buitengewone gevalle kan die resultate van foutiewe besluite tot buite die instelling strek.
- * Werkdruk. Die hoeveelheid druk (stres) inherent in die taak, soos weerspieël in die omvang en die aard van die werk, asook die tyd beskikbaar vir noodsaaklike handelinge.
- * Kennis. Die vlak van kennis in operasionele sin (en nie in terme van formele kwalifikasies nie) wat vereis word om die taak na behore te verrig.
- * Trefkrag. Die trefwydte van die invloed van handelinge binne die pos op ander werksaamhede binne sowel as buite die instelling.
- * Begrip. Die eise wat die pos stel aan die verstaan van geskrewe en gesproke kommunikasie.
- * Opvoedkundige kwalifikasies. Slegs die essensiële eise wat die pos stel, en nie addisionele wenslikes nie, word in aanmerking geneem.
- * Verdere opleiding/ervaring wat vereis word. Die tydperk wat nodig is om langs die kortste moontlike weg bedrewenheid in die pos te bereik.

Nadat 'n pos aan die hand van bogenoemde faktore ge-evalueer is, kan die pos aan die hand van 'n omsettingskaal gegradeer word. In die Peromnes-stelsel word poste gegradeer van 1 tot 19 met 1 die mees kom-plekse. Die graderings het die volgende breë betekenis:

Graderings	Benaderde omskrywing
1-3	Hoogste uitvoerende beamptes en die mees senior beroepsmense en spesialiste (landwyd)
4-6	Senior bestuurslui, asook hoëvlak beroepsmense en spesialiste.
7-9	Middelbestuurders, toesighouers en laervlak beroeps-mense en spesialiste
10-12	Opsigters en hoëvlak geskoolde en klerklike betrek-kings
13-16	Laervlak geskoolde en klerklike betrekkings
17-19	Laaggeskoolde en ongeskoolde poste

Die meting moet eerder gesien word as riglyne en nie soseer as eksakte feitlike gevolgtrekkings nie. Aan die ander kant is die oefening seker een van die mees sinvolle metodes om die predikant se "pos" te evalueer teenoor die in ander sektore.

Die volgende resultate is verkry met die evaluering van 'n predikant se "pos" :-

<u>Faktor</u>	<u>Puntetelling</u>
* Probleemoplossing	22 - 25
* Gevolge van oordeelsfoute	25 - 29
* Werkdruk	21 - 24
* Kennis	26 - 28
* Trefkrag of invloed van die werker	18 - 20
* Begripvereiste	27 - 29
* Kwalifikasies	32 - 32
* Opleiding / Evaluering	20 - 24
	191-211

Indien die resultate van 191 to 211 op die liniêre puntetelling van Peromnes gemeet word is die posgraad van die predikant 4/5.

Volgens die Peromnes-stelsel word senior bestuur en gespesialiseerde beroepe ingedeel in posgrade 4 (puntetelling 201-215) en 5 (puntetelling 187-200).

Die predikant se "pos" lê dus volgens die puntetelling diep in posgraad 4 en grootliks in posgraad 5. Die ervaring en kennis van die predikant het wel 'n invloed op die faktore van veral gevolge van oordeelsfoute, trefkrag of invloed van die werk en ervaring.

Die jong predikant sal dus aan die onderpunt van 'n posgraad 5 lê terwyl die ervare predikant diep in posgraad 4 sal wees wat vergelyk met senior bestuur en gespesialiseerde beroepe in die sakewêreld. Die grootte van die gemeente het ook 'n invloed by sekere faktore soos werkdruk hoewel die invloed nie wesenlik op die totale telling sal wees nie.

Volgens die Peromnes-opnames het vergoedingspakkette van persone in posvlakke 5 en 4 in die privaatsektor in 1991 gelê tussen R88 640 en R121 420. Die indeling in diensjare in vergoedingspakkette in die privaatsektor in onderstaande tabel is gedoen om te kan vergelyk met die indeling vir traktementskale. Vooruitskattings is dat pakkette in die privaatsektor in 1992 met 12.9% aangepas sal word.

POSGRADE 4 + 5 PEROMNES - AUGUSTUS 1991

<u>Posvlak</u>	<u>Indeling in jare</u>	<u>Kontantdeel</u>	<u>Bonus</u>	<u>Motor</u>	<u>Behuising- voordeel</u>	<u>TOTAAL</u>
5	1	53 940	4 495	22 437	7 768	88 640
	2	53 940	4 495	22 437	7 768	88 640
	3	56 630	4 719	22 437	7 768	91 554
	4	56 630	4 719	22 437	7 768	91 554
	5	59 630	4 969	22 437	7 768	94 804
	6	59 630	4 969	22 437	7 768	94 804
	7	62 930	5 244	22 437	7 768	98 379
	8	62 930	5 244	22 437	7 768	98 379
4	9	66 075	5 506	26 880	11 763	110 224
	10	66 075	5 506	26 880	11 763	110 224
	11	69 370	5 780	26 880	11 763	113 793
	12	69 370	5 780	26 880	11 763	113 793
	13	72 820	6 068	26 880	11 763	117 531
	14	72 820	6 068	26 880	11 763	117 531
	15	76 410	6 367	26 880	11 763	121 420

Hieronder vind u 'n uiteensetting van die huidige skale van die konstantdeel vir gebruik by ons Kerk asook gewysigde skale indien 'n 10% aanpassing gedoen word. Die huidige skale wat aanbeveel word vir gebruik in die Nederduitse Gereformeerde Kerk word ook aangedui.

Diensjare	Huidige skale in gebruik by Ned Herv Kerk	Gewysigde skale indien aangepas met 10%	Huidige skale aanbeveel vir gemeentes in die NG Kerk
1	39 719	43 700	29 160
2			31 320
3	41 362	45 500	33 480
4			35 640
5	43 055	47 400	37 800
6			39 960
7	44 919	49 400	42 120
8			44 280
9	46 857	51 500	46 920
10			49 560
11	48 880	53 800	52 200
12			54 840
13	51 009	56 100	57 480
14			60 120
15	53 256	58 600	62 760

* Die NG Kerk het hulle skale met 15% aangepas vir 1992/93.

Om die versorgingvoordele van predikante te vergelyk met vergoedingspakkette van persone in die privaatsektor moet waardes geplaas word op die vrye inwoning en koste van gesinsvervoer.

In die kwantifisering van die vrye inwoning en koste van gesinsvervoer is die volgende berekenings gemaak:

Woningtoelae:

Waarde van huis ±	R200 000
Rentekoers 20%	
Rente op kapitaal	40 000
Munisipale koste	4 800
Telefoon	1 800
Onderhoud	2 400
	<u>R 49 000</u>

Reistoelae

Privaat kilometers per jaar ±	10 000
Amptelike kilometers ±	20 000
Motoraankoopprys	R40 000
Enjinkapasiteit	2 liter
Vastekoste	47.9c
Loopkoste	27.3c
	<u>75.2c pkm</u>
Reiskoste per jaar	R22 560
Waarde van gesinsvervoer	R 7 520

In 'n ontleding van 60 gemeentes se finansiële state vir 1991 het geblyk dat die gemiddelde vergoeding vir reiskoste R22 088 per jaar was.

In die skale wat deur die 62ste Algemene Kerkvergadering aanvaar is, is 'n nuwe skaalindeling van die kontantdeel gedoen. As die gekwantifiseerde byvoordeel van vrye woning en gesinsvervoer in berekening gebring word sal 'n voorgestelde skaalindeling soos volg lyk:

Diensjare	Kontant deel	Vakansie toelaag inwoning	Reistoelae	Waarde van vrye woning	Totaal	Privaat sektor	Posvlak
1	43 700	4 540	7 520	49 000	104 760	88 640	5
2							
3	45 500	4 540	7 520	49 000	106 560	91 554	5
4							
5	47 400	4 540	7 520	49 000	108 460	94 804	5
6							
7	49 400	4 540	7 520	49 000	110 460	98 379	5
8							
9	51 500	4 540	7 520	49 000	112 560	110 224	4
10							
11	53 800	4 540	7 520	49 000	114 560	113 793	4
12							
13	56 100	4 540	7 520	49 000	114 560	117 531	4
14							
15	58 600	4 540	7 520	49 000	119 660	121 420	4

Fynere berekenings, byvoorbeeld dié ten opsigte van gelykmakende pensioentoelaag om dit vir die predikant in die beginjare moontlik te maak om dieselfde pensioen bydrae te maak as die predikant op die 15 jaar kerf, sal gedoen word wanneer die verslag en aanbevelings ten opsigte van pensioenbydraes van die Pensioenraad behandel en aanvaar of gewysig is.

'n Steekproef is gemaak van 60 gemeentes van wie die ouditering vir 1991 reeds afgehandel is. Die volgende is vasgestel uit die gegewens.

Diens jare	Aantal Predikante	Skaal kontantdeel	Werklike kontantdeel	Persentasie oorskry
1-2	2	38 484	42 563	10.6
3-4	6	40 092	46 642	16.3
5-6	3	41 733	46 662	11.8
7-8	3	43 540	48 773	12.0
9-10	6	45 430	54 227	19.4
11-12	1	47 393	57 276	20.9
13-14	5	49 462	56 834	14.9
15+	34	51 644	58 546	13.3

In 3 gevalle is die kontantdeel laer as die voorgestelde skale vasgestel.

In 21 gevalle is die kontantdeel tussen 10% en 20% hoër as die voorgestelde skaal vasgestel.

In 15 gevalle is die kontantdeel tussen 20% en 30% hoër as die voorgestelde skale vasgestel.

In 1 geval is die kontantdeel 39,2% hoër as die vasgestelde skale vasgestel.

Uit die gegewens hierbo verstrekkend is dit reeds duidelik dat gemeentes die voorgestelde skale as riglyne beskou en self, na hulle oordeel oor die behoeftes van die predikant, traktemente vasstel hoër as die voorgestelde skale.

Dit moet ook hier duidelik gestel word dat die gemeentes, waar hulle reeds 'n gemiddeld van 17,6% bokant die skale versorg, nie verplig is om teen dieselfde koers bokant die nuwe skale te versorg nie.

Indien traktementskale met 10 % aangepas word kom dit baie in lyn met die geïdentifiseerde posvlakke 5 en 4, en val dit binne die huidige praktyk by 'n groot getal gemeentes.

By die totale versorgingspakket is nie in aanmerking geneem die belastingbesparing wat die predikant geniet vanweë die besondere wyse waarop die belasting op sy behuisingsvoordeel bereken word nie.

Die Raad van Finansies het die Rasionalisasiekommissie versoek om te kyk na die voortsetting van die praktyk om die traktementskale jaarliks met die inflasiekoers aan te pas. In die ooreweging van die begroting vir 1991 en die advies oor traktementskale in 1991 is met die instemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgewyk van die praktyk en die skale met slegs 10% aangepas, hoewel die inflasiekoers in die omgewing van 15% was. In hierdie voorstelle is ook weer voorsiening gemaak vir 'n aanpassing van slegs 10% terwyl die inflasiekoers tans ±16% is.

Die Algemene Kerkvergadering het nou reeds by twee vorige geleenthede besluit om aanpassings te maak teen 'n laer koers as die inflasiekoers. Die agterstand is reggestel met die nuwe skale wat by die 62ste Algemene Kerkvergadering aanvaar is. Met die laer aanpassings in 1990 en 1991 het daar dus weer 'n agterstand opgebou. Indien die inflasiekoers steeds as maatstaf vir aanpassing gebruik word, sal die Kerk een van die weinige "werkgewers" wees wat dit so doen.

Daar het intussen in die Kerk 'n situasie ontstaan dat gemeentes predikante beroep op skale laer as die voorgestelde skale. Dit het meegebring dat van die kleiner gemeentes predikante kon bekostig en dat proponente wat anders nie beroepe sou gekry het nie, wel nou in standplaas bevestig word.

Die traktement waarvoor ooreengekom word in sulke gevalle behels 'n verminderde kontantdeel, asook 'n verminderde reiskostevergoeding. Die huisvesting in sekere gevalle is ook meer beskeie. Daarby kom nog die feit dat so 'n predikant beroep word op 'n "deeltydse" basis, wat beteken dat hy nie lid kan wees van die Predikante Pensioenfonds nie.

Sodanige beroepe op 'n "deeltydse basis" het soms nog 'n bykomende bepaling dat dit vir 'n sekere tydperk sal wees om vas te stel of die bepaalde werkkring waar die predikant gaan werk, kan groei tot 'n selfstandige standplaas wat die volle koste van 'n predikantstandplaas kan dra.

Dit begin ook nou voorkom dat daar gemeentes is waar die finansiële toestand as gevolg van 'n verskeidenheid van faktore so agteruitgegaan het, dat hulle nie meer in staat is om 'n voltydse standplaas in stand te hou nie. Die vermoë van die Fonds vir Gemeente-Opbou om sulke gemeentes by te staan is ook beperk. Kerkrade en predikante beoog ook reeds die vermindering van versorgingsvoordele tot onder die voorgeskrewe skale om die standplaas in stand te hou en die predikant steeds van 'n lewenstog te voorsien.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van die verskynsels en die Raad vir Regsadvies opdrag gegee om 'n beroepsbrief te formuleer wat voorsiening maak vir verminderde versorgingsvoordele en 'n termynbepaling.

In die verslag van die Pensioenraad sal aandag gegee word aan die verskillende moontlikhede van pensioenvoorsiening by die verbintenis tussen 'n gemeente en predikant wat afwyk van die normale.

In die lig van die feite wat hierbo gestel is en die situasies wat reeds ontstaan het wil dit voorkom asof die praktyk van voorskrywing van minimumskale vir die kontantdeel gewysig moet word en dat die skale wat jaarliks deur die Administrateur met instemming van die Raad van Finansies aan gemeentes voorsien word, beskou moet word as riglyne. Dit word tans hoofsaaklik as 'n minimum riglyn gesien en kerkrade oordeel steeds oor die behoefte van die predikant en sy gesin en versorg hulle na eie oordeel.

AANBEVELING

- * Die voorgestelde skale word as riglyne gebruik en kerkrade versorg die predikant na vermoë.
- * Ringskommissies sien noulettend toe dat kerkrade nie die situasie misbruik om die predikant te kort te doen nie.
- * Kerkrade sal sover moontlik, ook in "deeltydse" standplase die predikant in staat stel om ten volle lid van die Pensioenfonds en 'n mediesefonds te wees.

6.2 VERVOER VAN DIE PREDIKANT

Die beroepsbrief bepaal dat een van die komponente van die versorgingsvoordeel van die predikant kostelose vervoer om sy werk te doen en sy gesin te vervoer, behels.

Dit kan gereël word op die volgende wyse :

- * Die predikant verskaf die motorkar en die kerkraad betaal aan die predikant 'n reistoelae soos van tyd tot tyd vasgestel
- of
- * Die kerkraad verskaf in oorleg met die predikant die motor en betaal al die koste verbonde aan die vervoer van die predikant en sy gesin.

Dit word al meer en meer praktyk, met die hoë koste van motorvervangings en loopkoste, dat gemeentes 'n motor aankoop en tot die predikant se bekikking stel.

Vergoeding vir reiskoste is 'n komponent van die predikant se versorgingsvoordeel. Die doel van die vergoeding is om hom in staat te stel om sy gemeentewerk te doen en ook om sy gesin te vervoer.

Die Administrateur het opdrag ontvang om van tyd tot tyd gemeentes te adviseer oor die vergoeding vir reiskoste aan predikante.

Dié advies berus op die tabelle wat van tyd tot tyd deur die Automobiel Assosiasie van SA uitgereik word. Daarin word voorsiening gemaak vir verhogings in aankoopkoste, veranderings in rentekoerse op motorlenings en veranderings in die pryse van loopkoste, dit wil sê onderhoud, brandstof ens. Die AA se tabelle word bygewerk om aan die Kerk se behoeftes te voldoen. Die toepassing van die tabelle word in 'n begeleidende skrywe aan kerkrade verduidelik. Dit moet weer duidelik gestel word dat die tabelle dien as riglyne en kerkrade kan uit die verskillende afdelings van die tabelle 'n eie reiskostetarief uitwerk.

Predikante en kerkrade is reeds bewus daarvan dat die Ontvanger van Inkomste 'n nuwe reëling het dat 25% van die predikant se reistoelae by sy kontantdeel getel moet word vir die berekening van belasting op die LBS stelsel. Reëlings wat met die Ontvanger van Inkomste getref is rondom die belasting op reistoelae is in 'n omsendbrief aan gemeentes en predikante deurgegee.

Gesien die hoë koste wat die predikant se vervoer vir gemeentes meebring, word aanbeveel dat predikante, voordat hulle 'n motor vervang, met die kerkraad die saak moet uitpraat voordat hy 'n motor aankoop wat op die aankoopprys 'n reiskostetarief tot gevolg kan hê wat bokant die gemeente se vermoëns is. Predikante en kerkrade moet ook oor die getal kilometers wat die predikant moontlik gaan ry en waarvoor hy vergoed moet word, gesprek voer sodat dit nie 'n bron van konflik tussen hulle word nie.

Goeie kommunikasie tussen kerkraad en predikant in hierdie verband kan misverstande en spanning uitskakel.

AANBEVELING

- * Die opdrag aan die Administrateur om reiskostetabelle gereeld, wanneer nodig te hersien en advies aan gemeentes te gee, word gekontinueer.

6.3

WONINGVOORSIENING

Soos reistoelae is woningvoorsiening 'n komponent van die predikant se versorgingsvoordele. Die komponent sluit in die voorsiening van 'n doelmatige woning, asook die betaling van munisipale koste, onderhoud, versekering op die gebou en telefoon.

Die woning wat die kerkraad verskaf kan of die gemeente se eiendom wees of dit kan 'n gehuurde eiendom wees.

Dit het al meer praktyk geword dat predikante hulle eie wonings aanskaf. In so 'n geval kan die kerkraad die woning by die predikant huur.

Die Algemene Kerkvergadering het in 1986 die volgende riglyne neergelê wanneer 'n aansoek van 'n predikant om sy eie woning te voorsien,

behandel word.

- * Die kerkraad het onderneem om in terme van die beroepsbrief aan die predikant vrye woning te verskaf, wat insluit telefoon, water en ligte en ander munisipale dienste, belasting en onderhoudskoste. Die kerkraad doen dit deur of 'n woning op te rig, aan te koop of te huur.
- * Waar die kerkraad sou besluit om van die predikant die woning te huur, moet 'n redelike gangbare huur vasgestel word.
- * Wanneer die kerkraad en gemeente gevra word om te besluit of die huis van die predikant gehuur moet word, word die vergadering nie deur die betrokke predikant gelei nie, maar deur die konsulent of ander bevoegde persoon wat by die vergadering mag voorsit.

Die aansoek moet in alle gevalle aan die ringskommissie en die Raad van Finansies deurgestuur word voordat kerkrade so 'n reëling finaliseer.

AANBEVELING

- * Die bestaande riglyne word gehandhaaf. Die Raad van Finansies moet in sy beoordeling van aansoeke daarop let dat die reëling ook in belang van die gemeente getref word.

6.4 PENSIOENFONDS

6.4.1 SAMESTELLING

Die Pensioenraad is soos volg saamgestel:

Di TF Dreyer (voorsitter), CJS van Niekerk (vise-voorsitter), HN Botha, mnr F Smit, en dr J de Loor. Dr de Loor het onlangs bedank as lid. Die vakature is nie weer deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevul nie.

Bepaling 5 van die bepalings vir die Pensioenfonds lui soos volg:

Die Pensioenraad bestaan uit 6 lede. Die Algemene Kerkvergadering benoem tydens die een gewone sitting drie lede en in die daaropvolgende sitting twee lede uit 'n naamllys wat die moderamen aan hom voorlê.

Die Administrateur is ampshalwe lid van die Raad. Di Dreyer en Van Niekerk tree volgens rooster af tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering. Hulle is nie weer verkiesbaar nie.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering kies drie lede op die Pensioenraad.

Besluit van die 62ste Algemene Kerkvergadering:

Na aanleiding van uitgebreide verslaggewing oor die Pensioenfonds het die vergadering die volgende besluite in dié verband geneem:

- * "Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die verslag van die Pensioenraad.

- * Vir die huidige word pensioenvoordele nie aangepas nie.
 - * Pensioenbydraes word aangepas sodat dit gebaseer word op die realistiese versorgingspakket van die predikant. Die bydraekoers moet ook markverwant vasgestel word.
 - * Die Raad raak so spoedig moontlik van onlonende beleggings ontslae.
 - * Die Pensioenraad ontvang opdrag om, na aanleiding van die 2de aktuariële opmeting en in die lig van die Fonds se finansiële posisie, tydens die Septembervergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorstelle voor te lê oor die maatreëls wat getref kan word om die Fonds so spoedig moontlik finansiël gesond te kry, inagnemende die reële vermindering in pensioene van pensioentrekkers en die hoër finansiële verpligting wat dit vir predikant en gemeente inhou.
 - * Die Pensioenraad ontvang opdrag om die plasing van die volle portefeulje van die pensioenfonds by een van die groot versekeringsmaatskappye te ondersoek.
 - * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen onmiddellik 'n ondersoek na die aanleidende oorsake vir die krisis waarin die fonds hom tans bevind sowel as 'n beplanning met die oog op die toekoms met rapport aan die gemeentes en predikante.
 - * Die Pensioenraad laat hom jaarliks gedurende Mei maand van 'n aktuariële verslag bedien ten einde tydige regstellings te doen.
 - * Die beleggings van die pensioenfonds word hanteer deur spesialiste op die gebied. Die Pensioenraad hou slegs toesig oor die beleggings en opbrengs daarvan.
 - * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word gemagtig om vir die bedrag wat nodig is om pensioenarisse wie se pensioen onvoldoende is vir 'n menswaardige bestaan, bykomstig te hef.
 - * Die Algemene Kerkvergadering gee die Pensioenraad opdrag om voort te gaan met die omskakeling van die fonds van 'n voorsorgfonds na 'n pensioenfonds.
 - * Dat 'n komitee van kundiges aangestel word om die moontlikheid van addisionele versekering te ondersoek, ten einde gemeentes instaat te stel om addisionele gratifikasie aan 'n predikant te laat toekom, om huisvesting te bekom na emeritaat, ongeskiktheid of afsterwe.
- Dat 'n maksimum bedrag van R300,00 per maand per standplaas hiervoor bewillig word.
- Dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hieraan uitvoering gee indien die versoek moontlik is.
- * Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om indien die onderskrywers van die Pensioenfonds addisionele bepalinge vereis, sodanige bepalinge te formuleer en by te voeg."

Die uitvoering van bogenoemde besluite het deurentyd die aandag van die Pensioenraad geniet en verslag oor die vordering is aan die

gemeentes, predikante en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee.

In Oktober 1990 is in 'n omsendbrief no 43/90 breedvoerig gerapporteer oor die stappe wat geneem is ter uitvoering van die besluite van die 62ste Algemene Kerkvergadering.

Die Administrateur en die aktuaris van die Fonds het tydens die 1991 predikantevergadering verder gerapporteer oor die vordering met die herstel van die Pensioenfonds. Van die inligting wat verstrekk is in omsendbriewe en mondelings aan vergaderings word weer vir volledigheid in hierdie verslag vermeld.

6.4.2. FINANSIES

Die meegaande finansiële jaarstate in die Bylae (A.2) tot die agenda toon dat die finansiële posisie oor die afgelope drie jaar soos volg verander het:

	1988	1989	1990	1991
<u>Kapitaalfonse</u>				
Opgelepe fondse	20 140 669	21 372 367	22 760 012	26 505 407
<u>Min: Voorsiening vir verliese</u>	<u>1 461 999</u>	<u>1 434 105</u>	<u>1 822 792</u>	<u>3 562 852</u>
	18 678 670	19 938 262	20 937 220	22 942 555
<u>Stabilisasiefondse</u>				
Predikante	114 256	148 375	177 573	183 975
Personeel	176 159	197 895	235 269	239 440
Totale Fondse	18 969 085	20 284 532	21 350 062	23 365 970

Die Stabilisasiefondse word aangewend om die voordele van die ontvangers van ongeskiktheidsvoordele uit die Bystandfonds te verbeter. Om die Fonds te kon omskakel na 'n pensioenfonds in plaas van 'n voorsorgfonds moes daar tussen die Pensioenfonds en die Bystandfonds 'n skeiding kom. Die Pensioenfonds kan nie, in terme van die Wet, ongeskiktheidstoelae aan sy lede voorsien nie, maar slegs pensioen-voordele.

Die Pensioenraad het besluit dat beide stabilisasiefondse na die bystandsfondse vir predikante en vir personeel oorgedra moet word. Hierdie aksie het na 31 Desember 1991 plaasgevind. Dié fondse is egter nie deur die aktuaris in berekening gebring by sy waardering van die Fonds nie.

Vaste eiendomme

Nadat 'n ontleding gedoen is van die opbrengskoerse van al die vaste eiendomme van die fondse het die Pensioenraad besluit om van die eiendomme te verkoop en die opbrengs te belê saam met die ander beleggings by versekeringsmaatskappye.

Sedert 1989 is die volgende eiendomme verkoop:

	Huur Opbrengs	Kosprys	Verkoop Prys	Wins/ (Verlies)
Winkelgebou Pietersburg	15.0%	190 870	700 000	509 130
Groothandelgebou Pietersburg	8.0%	434 722	650 000	215 278
Winkelgebou Nelspruit	19.0%	140 797	271 446	130 649
Winkelgebou en woonstelle Stellenbosch	5.7%	4 315 903	3 900 000	(415 903)
Woonhuis Doornkloof	3.2%	175 522	180 000	4 477

Verder het die Pensioenraad ook die aandele van die maatskappy Carna Investments (Edms) Bpk verkoop vir R300 000. Die maatskappy se enigste bate was 'n gebou in Doornfontein Johannesburg waarin 'n afdeling van die NHW Pers gehuisves was. Met die rasionalisasie van die NHW Pers het die gebou oorbodig geword.

Die Pensioenraad besit tans nog die volgende vaste eiendomme:

	Kosprys	Netto Huuropbrengs 1991
Winkelsentrum Secunda (Verhuur aan Edgars)	R665 594	R328 852
Pakhuis en kantore (Verhuur aan HAUM)	R976 763	R110 804

Die Pensioenraad besit ook die volle aandeelhouding in die volgende maatskappye wat eiendomme besit:

* Republic Coin (Edms) Bpk

'n Kantoorgebou te Strubenstraat 270, Pretoria. Die gebou is teruggekoop uit die insolvente boedel van Turf Holdings aan wie 'n verband oor die gebou toegestaan is. Die Pensioenraad het die aandele van die maatskappy oorgeneem om transportkoste te vermy. Die totale koste vir die Pensioenraad beloop tot datum ± R6 100 000 wat in die vorm van 'n verbandlening op die Raad se balansstaat verskyn. Die eiendom is nie naasteby R6 100 000 werd nie en die ouditeure sowel as die aktuaris het voorsiening gemaak dat daar by realisasie op die huidige stadium 'n verlies van ± R2.1 miljoen sal wees.

Die gebou word tans bestuur deur EG Chapmans Eiendomsdienste en die opdrag aan hulle is om so spoedig moontlik 'n koper vir die gebou te vind. Intussen is die gebou ± 80% verhuur.

* Lusernkraal Boerdery (Edms) Bpk

(Verwys Agenda Algemene Kerkvergadering 1989 bls 134 punt 2.3.4)

Die Pensioenraad het tot April 1991 'n tabakboerdery op die plaas bedryf enersyds om die plaas nie te laat verwaarloos nie en andersyds tog 'n rendement op die kapitaal te verdien.

Die plaas is volgens 'n koopkontrak op 1 Mei 1991 verkoop aan twee boere, met die bedoeling dat hulle die maatskappy se aandele oorneem. Die oordrag van die aandele sal plaasvind sodra die twee here daarin slaag om buitefinansiering te bekom om die koopprys te

betaal. Die Pensioenraad is nie bereid om 'n verbandlening aan die kopers toe te staan nie. Intussen het die voornemende kopers heelwat verbeterings aan die plaas aangebring en die waarde van die plaas opgebou. Indien hulle nie daarin sou slaag om finansiering vir die koopprys te bekom nie, sal die Raad die plaas weer in die mark sit. Die Raad se totale belegging vir die plaas staan op 31 Desember 1991 op R1 264 932.

Voorsiening vir 'n verlies is reeds in die ouditeure se state en die aktuaris se waardering gemaak.

Beleggings in boekwaarde portefeuljes van versekeringsmaatskappye

Die Pensioenraad het reeds in 1987 besluit om van die surplus kontantvloei in die beleggingsportefeuljes van versekeringsmaatskappye te belê. In die Fonds se balansstaat op 31 Desember 1988 is aangetoon dat R1 300 000 in sodanige portefeuljes belê is. Tot einde 1990 was hierdie beleggings beperk tot R25 000 per maand vir elk van Ou Mutual, Santam en Momentum Lewens. Sedert 1991 word alle bedrae wat vir belegging beskikbaar kom in die betrokke portefeuljes belê. Die boekwaardes van die onderskeie portefeuljes op 31 Desember van die verskillende jare was soos volg:

	<u>Boekwaarde</u>	<u>% van totale bates</u>
1988	R 1 300 000	6.9%
1989	R 1 900 000	9.4%
1990	R 2 800 000	13.6%
1991	R11 648 152	47.0%

Die opbrengskoerse vir die jaar tot 31 Desember 1991 vergelyk soos volg:

Sanlam	18.88%
Ou Mutual	20.75%
Momentum Lewens	18.75%

Verbandlenings

Volgens die Fonds se balansstaat het verbandlenings op 31 Desember 1991 'n bedrag van R8 590 278 beloop. Van hierdie bedrag maak die lenings aan Republic Coin (Edms) Bpk en Lusernkraal Boerdery (Edms) Bpk R5 264 933 uit. Aflossing van 2 verdere verbande ten bedrae van ± R1 100 000 sal waarskynlik voor 30 Junie 1992 plaasvind. Die oorblywende verbandlenings word op vervaldatum opgeroep en reëlins vir aflossing word getref. Die lenings dra rente teen rentekoerse wat wissel van 10.5% tot 21%.

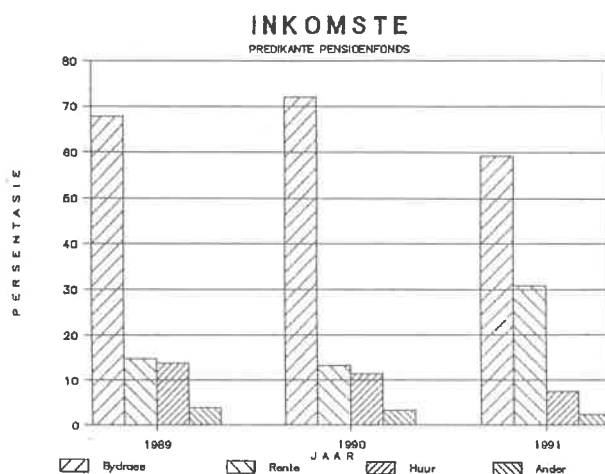
Die Pensioenraad is van mening dat die oorblywende verbandlenings redelik gesond is en nie verdere verliese vir die Fonds sal inhou nie.

Inkomste en Uitgawerekening

As gevolg van die regstellende stappe, onder andere na aanleiding van die besluite van die vorige Algemene Kerkvergadering, het die Fonds se oorskot algaande verbeter soos gesien kan word uit onderstaande gegewens.

	1986/88	1989	1990	1991	1989/91
Inkomste	12 041 165	4 615 827	5 915 317	8 703 184	19 234 328
Pensioen bydrae	7 355 182	3 120 252	4 259 318	5 157 287	12 536 857
Rente	2 738 509	681 824	779 544	2 682 610	4 143 978
Netto huurinkomste	1 523 422	632 679	676 455	663 287	1 972 421
Ander	424 052	181 072	200 000	200 000	581 072
Min Uitgawes	7 163 951	3 384 129	4 527 672	4 232 159	12 143 960
Pensioen uitkerings	6 040 195	2 765 530	3 662 323	3 219 064	9 646 917
Eenmalige bedrae	2 350 705	707 948	1 141 800	771 498	2 621 246
Jaargelde	3 689 490	1 703 143	1 975 983	2 164 716	5 843 842
Uitdienstreding	-	354 439	544 540	282 850	1 181 829
Premies					
herversekering	862 866	510 423	720 276	909 594	2 140 293
Ander uitgawes	260 890	108 176	145 073	103 501	356 750
Oorskot	4 877 214	1 231 698	1 387 645	4 471 025	7 090 368

Die verhouding tussen die verskillende inkomstebronne kan soos volg grafies voorgestel word.

Pensioenbydraes

Pensioenbydraes is in terme van die gewysigde bepalings sedert 1989 vasgestel as 'n persentasie van die versorgingsvoordeel. Die struktuur van die versorgingsvoordeel is in 1989 deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in opdrag van die 62ste Algemene Kerkvergadering vasgestel. Vir 1989 is die versorgingsvoordeel soos volg vasgestel:

Kontantdeel	R42 100
Waarde van gesinsvervoer	R 6 210
Gedeelte van huisvestingvoordeel	R15 000
	R63 310
Afgerond	R64 000

In terme van die besluit van die Algemene Kerkvergadering dat die bydraekoers markverwant vasgestel moet word, is in samewerking met die aktuaris die bydraekoers vir lede vasgestel op 7.5% van die versorgingsvoordeel en die bydraekoers vir gemeentes ("werkgever") 10%.

Die bydraekoers is op aanbeveling van die aktuaris in 1990 verhoog na 11.5% en in 1991 na 12.5% van die versorgingsvoordeel, om te voldoen aan die vereiste van die Registrateur van Pensioenfondse dat die befondsingsvlak van die Fonds binne 9 jaar op 100% te staan moet kom. In die aktuariële verslag word hieroor verder uitgewy.

Die versorgingsvoordeel is ook jaarliks aangepas met die volgende bedrae:

Vanaf 1 Mei 1989 - R64 000
Vanaf 1 Mei 1990 - R73 000 ($\pm$ 15% verhoging)
Vanaf 1 Mei 1991 - R80 000 ($\pm$ 10% verhoging)
Vanaf 1 Mei 1992 - R88 000 ($\pm$ 10% aanbeveling by Alg. Kerkvergadering)

Pensioenbydraes het dus oor die verslagtydperk soos volg gestyg:

	<u>LID</u>	<u>%</u>	<u>"WERKGEWER"</u>	<u>%</u>
1989	R400.00 pm	7.5%	R533.33 pm	10.0%
1990	R456.25 pm	7.5%	R699.50 pm	11.5%
1991	R500.00 pm	7.5%	R833.33 pm	12.5%
1992	R550.00 pm	7.5%	R916.67 pm	12.5%

Rente-inkomste

Rente-inkomste het gedurende die jare 1989 en 1990 stadig gestyg soos onlonende beleggings en swak verbande uitgeskakel is en die belegging in die boekwaarde portefeuljies toegeneem het. In 1989 en 1990 is slegs rente op verbandlenings en kontantbeleggings as inkomste getoon. Die groei in die beleggings by versekeringsmaatskappye is slegs by wyse van 'n aantekening op die balansstate getoon. Gedurende 1991 is die beleid ten opsigte van bonuserkenning op beleggings by versekeringsmaatskappye verander en bonusse word nou erken soos en wanneer dit vestig. Die effek van die verandering is dat bonusse van R968 379 wat in die jaar tot 31 Desember 1990 gevestig het, in die boekjaar 1991 in berekening gebring is. Hierdie bonusse word as rente in die finansiële state aangetoon.

Huurinkomste

Die Pensioenraad het indringende aandag gegee aan die beleggings in vaste eiendom waar die netto huurinkomste minder as die aanvaarbare norme was.

Die netto huuropbrengs gemeet toon die boekwaarde van die eiendomme oor die afgelope drie jaar was soos volg:

	<u>Netto</u> <u>huurinkomste</u>	<u>Boekwaarde van</u> <u>eiendom</u>	<u>%</u>
1989	632 679	6 759 375	9.4%
1990	676 455	6 759 375	10.0%
1991*	663 287	6 759 375	10.5%

* Van die geboue is in Sept 1991 en November 1991 verkoop en die syfers is aangepas vir vergelykingsdoeleindes.

Die hoër opbrengs wat verdien word op beleggings in die portefeuljes van versekeringsmaatskappye sal meer as vergoed vir die verlies aan huurinkomste as gevolg van die verkoop van geboue.

Pensioenuitkerings

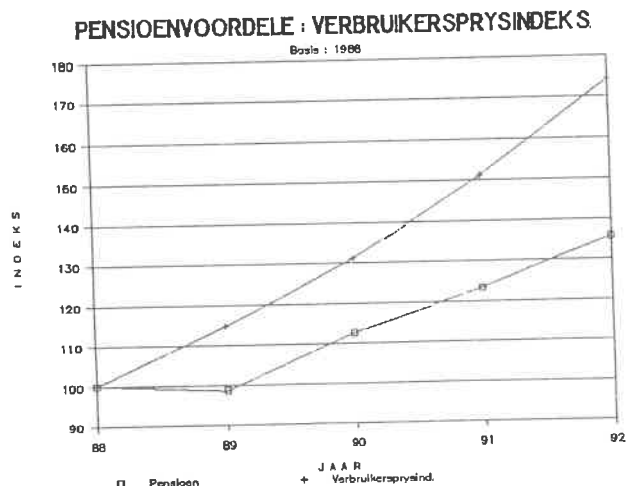
Pensioenuitkerings het met bykans 60% toegeneem teenoor die vorige drie jaar termyn. Redes vir die toename is enersyds die verhoging in voordele sedert 1988 en andersyds die toename in die aantal pensioentrekkers soos volg:

	31/12/88	31/12/89	31/12/90	31/12/91
Pensioentrekkers	45	49	61	62
Weduwees	37	37	33	35
Kinders	10	7	7	2
	92	93	101	99

Voordele is sedert 1988 soos volg verhoog (verhogingsdatum 1 Mei - basis 40 jaar diens)

	1/5/88	1/5/89	1/5/90	1/5/91	1/5/92
Versorgingsvoordeel		R64 000	R73 000	R80 000	Aanbeveling 88 000
Eenmalige uitkering by dood of bereiking van ouderdom 65	R122 000	R128 000	R146 000	R160 000	R176 000
Pensioen	R 25 940	R 25 600	R 29 200	R 32 000	R 35 200
Weduweepensioen	R 15 564	R 15 360	R 17 520	R 19 200	R 21 120
Kinderpensioen	R 2 380	R 2 400	R 2 737	R 3 000	R 3 300

Die verhouding van pensioenuitkerings tot die inflasiekoers kan soos volg grafies voorgestel word.

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het aan die Administrateur opdrag gegee om uit die heffings voorsiening te maak dat die voordele van pensioentrekkers verhoog word, bo dit wat deur die aktuaris aanbeveel is, sodat hulle pensioen naastenby kan tred hou met die nuwe voordele wat elke jaar saamval met die verhoging in die versorgingsvoordeel.

In 1990 is die voordele van pensioentrekkers met $\pm$ 4% verhoog en in 1991 met 7.5%. Die Fonds kon, as gevolg van sy finansiële posisie nie die oorskotte vir die betrokke jare aanwend vir pensioenverhogings nie. Dit moet gedeeltelik gebruik word om die befondsingsvlak binne die vasgestelde tyd na 100% te verbeter. Die verhoging van pensioen-voordele in 1989 en 1990 is bewerkstellig deur die addisionele heffing wat by die begroting ingesluit is. Vanaf 1992 word hierdie verhoging bekostig deur die verhoging van die "werkgewer" bydraes van 11.5% tot 12.5% soos vroeër vermeld.

Die aktuaris beveel in sy waarderingsverslag aan dat pensioen-voordele aan huidige pensioentrekkers vanaf 1 Mei 1992 met 4.1% verhoog word.

6.4.3 LIDMAATSKAP

Lidmaatskap van die Fonds het sedert die vorige Algemene Kerkvergadering soos volg gewissel:

Des 1988 - 318 predikante en 13 personeel
Des 1989 - 302 predikante
Des 1990 - 297 predikante
Des 1991 - 298 predikante

Tydens die laaste Algemene Kerkvergadering is die bepalings sodanig gewysig dat predikante, wanneer hulle in 'n voltydse standplaas georden word, lid van die Fonds word. Dit bring mee dat studente en proponente wat nie beroepe kry nie, of proponente wat in 'n deeltydse hoedanigheid in 'n gemeente dien, nie toetree tot die Fonds nie. Die rede hiervoor is dat die pensioenbydraes per formule gekoppel is aan die versorgingsvoordeel en dit dus finansiële buite die bereik van 'n proponent wat slegs deeltydse werk, plaas. Daar het nou reeds situasies ontstaan waar kleiner gemeentes 'n proponent voltydse beroep maar teen verminderde versorgingsvoordele omdat dit binne hulle beperkte vermoë val. Lidmaatskap van die pensioen- en mediesefondse sal in sulke omstandighede onderling gereël word en in die beroepsbrief uiteengesit word.

Die bepalings is verder sodanig gewysig dat personeel wat lid was van die Predikante Pensioenfonds uitgetree het en lede geword het van die Personeelpensioenfonds. Die stap is gedoen omdat pensioenbydraes vir predikante vasgestel word aan die hand van die versorgingsvoordeel. Daarteenoor wissel personeel se salarisse en is die pensioenbydrae 'n funksie van die betrokke personeellid se salaris.

Die aktuaris van die Fonds is versoek om aanbevelings te maak vir die oordrag van die betrokke personeellede se aandeel aan die Fonds en die aktuariële verpligting van die Fonds teenoor hulle aan die Personeelpensioenfonds.

Die aktuaris noem dat die oordragwaarde wat onder die Predikante Pensioenfonds beskikbaar was, 'n bedrag van R562 000 beloop het. Hierteenoor het die verpligtinge wat in die Predikante Pensioenfonds ten opsigte van die betrokke personeel bestaan R983 000 beloop wat 'n

onbefondsde las van ongeveer R421 000 laat. Die koste om die personeel se volle diens te erken onder die Personeelpensioenfonds sou R1 340 000 bedra. Indien volle diens dus erken sou word, sou daar 'n tekort van R778 000 (R1 340 000 - R562 000) bestaan.

Aangesien die personeel se voordele onder die Personeelpensioenfonds op hulle salaris bereken word en nie langer op die versorgingsvoordeel nie, sou dit nie sinvol wees om die volle diens wat hulle onder die Predikante Pensioenfonds gelewer het, onder die Personeelpensioenfonds te erken nie. Dit sou meer korrek wees om die verwagte voordele wat die lede ten opsigte van verstreke diens (met ander woorde diens tot 30 April 1989) sou ontvang, onder beide fondse gelyk te stel. Indien dit gedoen word, verminder die tekort van R778 000 na R553 000. Die oordrag hoef nie in een som gemaak te word nie maar kan met inagneming van rente uit kontantvloei oor ongeveer 6 maande versprei word.

Om te verhoed dat die personeel swakker daaraan toe is, het hulle 'n waarborg ontvang dat hulle by aftrede minstens 'n voordeel sal ontvang wat hulle sou ontvang het indien hulle lede van die Predikante Pensioenfonds sou gebly het. Die koste van die waarborg is relatief laag en word bekostig deur die marge wat in die Personeelpensioenfonds ten opsigte van toekomstige diens bestaan.

Daar is ook gevra dat die aktuaris ondersoek moet instel of die personeel wat verstreke diens aanbetref, lede van die Predikante Pensioenfonds kan bly en dat hulle slegs ten opsigte van toekomstige diens in die Personeelpensioenfonds geakkommodeer kan word. Sodoende sou daar geen oordrag vanaf die Predikante Pensioenfonds hoef plaas te vind nie.

Dit kan wel so gedoen word maar dit sal beteken dat daar steeds 'n onbefondsde verpligting van R421 000 in die Predikante Pensioenfonds sal wees. Die aktuaris was van mening dat, gesien in die lig van die finansiële posisie van die Predikante Pensioenfonds, dit beter sal wees as die Predikante Pensioenfonds die oordrag van R562 000 maak en geen verpligting meer ten opsigte van dié personeel behou nie as wat die fonds geen oordrag maak en steeds 'n tekort van R421 000 behou.

Die bedrag wat die Predikante Pensioenfonds aan die Personeelpensioenfonds in dié verband verskuldig is beloop R725 630 en is ingesluit onder diverse krediteure in die balansstaat.

6.4.4 OMSKAKELING VAN DIE FONDS TOT 'N PENSIOENFONDS

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat die Raad moet voortgaan met die omskakeling van die Fonds van 'n voorsorgfonds tot 'n pensioenfonds. Die omskakeling maak dit moontlik vir predikante om nou hulle bydraes tot die pensioenfonds van belasbare inkomste af te trek vir belasting doeleindes.

Nadat voldoen is aan die vereistes van die Kommissaris van Binnelandse Inkomste soos reeds vermeld, is die Fonds vanaf 1 Maart 1990 omgeskakel.

Hierdie reëling bring mee dat predikante nou 'n belastingbesparing kry ten opsigte van bydraes tot die pensioenfonds maar dat hulle onderhewig kan wees aan belasting op die enkelbedrag-uitkering.

Volgens die Kommissaris kwalifiseer die volle versorgingsvoordeel (R80 000 p.j.) nie as 'n pensioengewende salaris nie. Gevolglik kan die

volle bedrag van die lidbydrae van R6 000 per jaar (7.5% van R80 000) nie afgetrek word van die belasbare inkomste nie. Wat wél kwalifiseer is 7.5% van die somtotaal van die traktement, 25% van die reistoelae wat aan die aftrekking van LBS onderhewig is en die berekende belasbare voordeel van die gratis of goedkoop huisvesting.

Predikante moet dus self die aftrekbare pensioenbydrae bereken en dit aftrek van die belasbare inkomste.

Voorbeeld

'n Predikant se kontantdeel is R50 000 p j en sy vervoertoelae R24 000 p j. Die toelaatbare belastingaftrekking ten opsigte van sy lidbydrae word soos volg bereken:

Kontantdeel	R50 000
Reistoelae	R 6 000 (25% van R24 000 p j)
Woningkomponent	<u>R 4 800</u>
	R60 800

Bereken teen 'n kontantdeel van R50 000 word die woningkomponent vasgestel volgens die volgende formule $(A - B) \times \frac{C}{100} \times \frac{D}{12}$

Waar

A = Kontantdeel - R50 000

B = Korting - R20 000

C = Grootheid van - 16
vir 'n ongemeubileerde huis

D = Die aantal maande - sê 12 per jaar waarin die voordeel geniet is.

Die bedrag word soos volg vasgestel:

$$\begin{aligned} & (R50\,000 - R20\,000) \times \frac{16}{100} \times \frac{12}{12} \\ &= 30\,000 \times \frac{16}{100} \times \frac{1}{1} \\ &= R4\,800 \end{aligned}$$

Van die aldus berekende belasbare inkomste kan R4 560 (7,5% van R60 800) afgetrek word vir belastingdoeleindes. Die vrygestelde gedeelte van die eenmalige bedrag word bereken aan die hand van die volgende formule:

$$\frac{\text{Pensioengewende diensjare}}{10} \times \text{gemiddelde inkomste oor laaste 5 jaar}$$

Dié vrygestelde bedrag is onderhewig aan 'n maksimum van R120 000 of R4 500 x voltooide jare diens welke die grootste is. By die vrygestelde bedrag kan nog die bydraes tot die voorsorgfonds wat voorheen nie vir belasting doeleindes afgetrek kon word nie, bygetel word.

Predikante sal dus nie die voordeel van al die jare se belastingverlies op bydraes tot die voorsorgfonds verloor nie. Besonderhede van dié bydraes sal by die Administrateur verkry kan word.

6.4.5 AKTUARIËLE ONDERSOEK

Die 62ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Pensioenraad die Fonds jaarliks deur 'n aktuaris moet laat ondersoek totdat die finansiële posisie reggestel is.

Die aktuaris mnr C Erasmus van ABSA Konsultante, (voorheen Prisma Aktuariële dienste) se volledige verslag word aangeheg as Bylae A3 tot

die Agenda saam met die Pensioenfonds se finansiële state.

Hieronder volg 'n opsomming van die waarderingsresultate oor die afgelope drie jaar:

* Verstreke diens

Die verpligtinge van die Fonds met betrekking tot diens wat ten opsigte van die waarderingsdatum gelewer is, gemeet teenoor die waarde van die bates van die fonds (dit wil sê die befondsingsvlak van die fonds) het sedert 1988 soos volg vergelyk:

	VERPLIGTING	BATES	BEFONDSINGS- VLAK	TEKORT AS % VAN VERSORGINGS- VOORDEEL
1989	R34 240 000	R18 735 000	54.7%	9.3%
1990	R41 071 000	R19 991 000	48.7%	10.1%
1991	R43 822 000	R24 221 000	55.3%	9.6%

Die verbetering in die finansiële posisie vanaf 1990 veroorsaak dat die tekort nou oor 7,5 jaar befonds behoort te word.

* Toekomstige diens

Die bydraes van die lede en die Kerk ten opsigte van diens wat ná die waarderingsdatum gelewer moet word, vergelyk soos volg met die toekomstige verpligtinge:

	TOTALE BYDRAE	BENODIG	SURPLUS
1989	17.5%	9,7%	7,8%
1990	20,0%	9,8%	10,2%
1991	20,0%	9,8%	10,2%

(% is van totale versorgingsvoordele).

* Beleggingsopbrengs

Gebaseer op die boekwaarde van die bates van die fonds, het die fonds die volgende beleggingsopbrengs behaal:

1989 8,5% per jaar
1990 5,5% per jaar
1991 14,4% per jaar

Die daling in beleggingsopbrengs in 1990 was daaraan te wyte dat sekere beleggings teen 'n verlies verkoop is. Die hoër beleggingsopbrengs in 1991 kan grootliks toegeskryf word aan die styging in beleggings deur middel van versekeraars.

Die aktuaris het aanvaar dat die beleggingsopbrengs oor die lang termyn 3% hoër as die inflasiekoers sal wees.

* Totale posisie

Waar die tekort ten opsigte van verstreke diens in 1989 (0,3%) nie deur die surplus ten opsigte van toekomstige diens (7,8%) befonds kon word nie, het die posisie aan die einde van 1991 sodanig verbeter dat daar 'n totale surplus van 0,6% van versorgingsvoordeel bestaan.

* Opsomming

Die finansiële posisie van die fonds verbeter steeds. Dit is op hierdie stadium nie moontlik om enige verlaging in bydrae te bewerkstellig sonder om die voordele te verminder nie. Die Pensioenraad monitor egter die situasie voortdurend en sal sodra dit moontlik is aandag gee aan die verlaging van die bydraekoers of die verbetering van voordele.

Na aanleiding van die baie vrae wat daar in die gemoedere van lede van die Fonds en kerkrade lewe, het die Administrateur gereël dat die aktuaris, mnr C Erasmus in September 1991 die Predikantevergadering toespreek oor die finansiële toestand en vooruitsigte vir die Fonds. Hier volg 'n opsomming van mnr Erasmus se opmerkings aan die vergadering:

"Ek het tydens die Predikantevergadering wat op 10 September 1991 te Pretoria plaasgevind het, sekere toeligting rakende die Predikante Pensioenfonds, Weduwee- en Wesefonds aan die lede van die vergadering gebied.

** Agtergrond

In die verlede is die voordele en pensioene onder u pensioenfonds jaarliks verhoog tot so 'n mate dat die reële waarde daarvan konstant gebly het. Die rede is duidelik - 'n enkelbedrag van R160 000 by aftrede vandag mag dalk genoegsaam wees, maar indien dit eers oor 10 jaar betaalbaar sou wees, sal die waarde daarvan in vandag se geldterme relatief laag wees, en is dit dus sinvol dat hierdie bedrae gereeld verhoog word. Daar het as gevolg van hierdie verhogingsbeleid wat in die verlede gevolg is die verwagting by die lede van die Fonds ontstaan dat hierdie beleid ook in die toekoms gehandhaaf sal word. Elke 3 jaar is 'n aktuariële waardering van die Fonds gedoen om die finansiële stand van die Fonds te bevestig. Daar is egter nie in hierdie waarderingsberekeninge daarvoor voorsiening gemaak dat die beleid van jaarlikse inflasiebestande verhogings noodwendig in die toekoms gehandhaaf sal word nie.

** Huidige posisie

Ek is in 1989 versoek om 'n aktuariële waardering van die Fonds te doen, met inagneming daarvan dat die jaarlikse inflasiebestande verhogings ook in die toekoms gehandhaaf sal word. Die resultate van hierdie berekeninge het ongelukkig 'n donker prentjie geskets, en veral twee remediërende stappe was nodig. Eerstens moes die beleggings van die Fonds geherstruktureer word om 'n beter beleggingsopbrengs te lewer. Tweedens moes die vlak van pensioenverhogings wat deur die Fonds toegestaan word, afgeskaal word totdat die finansiële posisie van die Fonds verbeter het.

Sover dit die beleggings van die Fonds betref, is heelwat alreeds bereik. Hoewel die beleggingsopbrengs wat deur die Fonds behaal word nog nie as gevolg hiervan verhoog het nie, is reeds ver gevord-

der om onlonende beleggings te verkoop, en behoort die positiewe resultate hiervan binnekort te begin realiseer. Hierdie is egter 'n omvangryke taak wat nie binne 'n kort tydsbestek volledig afgehandel kan word nie. Dit geniet egter voortdurende voorkeuraandag.

**** Huidige voordele**

As mens die huidige voordele van die Fonds sou beskou, is dit belangrik om dit nie te sien as byvoorbeeld 'n enkelbedrag van R160 000 by aftrede na 40 jaar diens en 'n pensioen van R32 000 per jaar nie. Die voordele word gedefinieer as 'n enkelbedrag van 200% van die versorgingsvoordeel, en 'n jaarlikse pensioen van 40% van die versorgingsvoordeel na 40 jaar diens. As die versorgingsvoordeel oor die volgende 20 jaar met byvoorbeeld 10% per jaar sou styg, kan 'n lid wat oor 20 jaar na 40 jaar diens aftree verwag om 'n enkelbedrag van meer as R1-miljoen en 'n pensioen van meer as R200 000 per jaar te ontvang. Hoewel hierdie syfers onrealisties hoog mag klink, is dit tog korrek en word reeds in my berekeninge hiervoor voorsiening gemaak. Indien die versorgingsvoordeel met byvoorbeeld 12% per jaar sou styg sal die enkelbedrag oor 20 jaar ongeveer R1,5-miljoen beloop en die pensioen R300 000 per jaar!

**** Uittredingsannuïteite**

Die vraag word dikwels gevra of dit nie hoër voordele sou gelever het indien die lid se bydrae tesame met die gemeentelike bydrae eerder onder 'n uittredingsannuïteitspolis aangewend word nie. Die antwoord is inderdaad "Ja", onderhewig egter daaraan dat die lid nog relatief jonk en gesond is. Dit is egter nie korrek om die gemeentelike bydrae te beskou as 'n bedrag wat ten opsigte van 'n spesifieke lid betaal word nie. 'n Groot gedeelte van die huidige gemeentelike bydrae word aangewend om die voordele ten opsigte van huidige pensioenarisse te befonds, asook die voordele ten opsigte van verstreke diens van lede wat tans reeds 'n hele aantal jare lede van die Fonds was, gedurende welke jare die lede- en gemeentelike bydraes aansienlik laer as tans was. Benewens hierdie uiters belangrike aspek is daar ook 'n aantal ander redes waarom dit nie korrek is om die opbrengs van 'n uittredingsannuïteitspolis met die aftreevoordele onder 'n pensioenfonds te vergelyk nie, soos volg:

- Die pensioen onder 'n uittredingsannuïteit bly gewoonlik konstant terwyl onder 'n pensioenfonds dit normaalweg gereeld verhoog word om (gedeeltelik of ten volle) vir die effek van die afnemende koopkrag daarvan voorsiening te maak. Die onderliggende waarde van 'n pensioen uit 'n pensioenfonds is dus gewoonlik aansienlik hoër as die onderliggende waarde van 'n pensioen van dieselfde bedrag onder 'n uittredingsannuïteitspolis.

- Die pensioen onder 'n uittredingsannuïteit is normaalweg slegs tot by die dood van die versekerde betaalbaar, onderhewig aan 'n minimum betalingstermyn van 10 jaar. Onder u Fonds word daarvoor voorsiening gemaak dat na die lid se dood 'n weduweepensioen gelyk aan 60% van die lid se pensioen lewenslank aan sy agterblywende weduwee betaal sal word. Indien verder in ag geneem word dat pensioenverhogings ook nog op hierdie weduweepensioen toegestaan sal word, is dit duidelik dat die onderliggende waarde daarvan aansienlik is.

Onder 'n uittredingsannuïteit kan daar vir 'n mate van sterfte- en ongeskiktheidsdekking voorsiening gemaak word, mits die lid bewys van goeie gesondheid sou lewer. Hierdie dekkingsbedrag sal gedurende die polistermyn slegs matiglik verhoog. Onder die Fonds geniet die lid die dekking ongeag sy gesondheidstoestand, en verhoog die waarde van sy dekking ook outomaties soos wat die waarde van die versorgingsvoordeel jaarliks verhoog.

Die kwotasie ten opsigte van die verwagte opbrengs van 'n uittredingsannuïteit word gewoonlik kwoteer gebaseer op die aanname dat die versekeraar gedurende die polistermyn 'n beleggingsopbrengs van 15% per jaar op sy bates sal verdien. Dit is stellig redelik om te aanvaar dat die pensioenfonds in soortgelyke omstandighede ook 15% per jaar op sy bates behoort te verdien. As aanvaar sou word dat die Fonds in staat is om 'n beleggingsopbrengs van 3% hoër as die jaarlikse inflasiekoers te handhaaf en daar word verder aanvaar dat die versorgingsvoordeel oor die langtermyn jaarliks met die inflasiekoers verhoog sal word, beteken dit dat die versorgingsvoordeel in so 'n geval stellig met 12% per jaar gedurende so 'n tydperk sal verhoog. Indien die verwagte opbrengs van die uittredingsannuïteit dus met die verwagte voordele uit die pensioenfonds vergelyk sou word, moet die verwagte voordele onder die Fonds bereken word met inagneming van hierdie verwagte verhogings in die versorgingsvoordeel, en praat mens byvoorbeeld van 'n enkelbedrag van R1,5-miljoen oor 20 jaar na 40 jaar diens en 'n pensioen van R300 000 per jaar, soos vroeër reeds na verwys is.

'n Uittredingsannuïteitspolis is 'n uitstekende produk en word nie deur my gekritiseer nie. Die feit van die saak is egter dat onder beide die pensioenfonds en die uittredingsannuïteit die lid gemiddeld oor die langtermyn kan verwag om waarde vir sy geld te ontvang. Die belangrikste verskil tussen hulle is en bly egter dat onder die pensioenfonds 'n gedeelte van die beskikbare fondse aanvanklik gereserveer word om vir toekomstige pensioenverhogings voorsiening te maak, wat nie onder die uittredingsannuïteit die geval is nie.

* Kompetenderheid van die Fonds

Die stelling word soms gemaak dat ander pensioenfondse waaronder lede 7.5% van salaris en die werkgewer 12.5% van salaris bydra aansienlike beter voordele as u Fonds bied. Hierdie stelling is inderdaad korrek weens die volgende redes:

- Onder privaatpensioenfondse ontstaan heelwat surplusse as gevolg van die bedanking van lede waar slegs hulle eie bydraes plus lae rente terugbetaal word. Onder u Fonds is die aantal bedankings bykans onbeduidend en bestaan hierdie addisionele finansieringsbronne byna geensins nie.
- Weens die aard van die ledesamestelling van u Fonds, is die gemiddelde ouderdom van die lede hoër as wat normaalweg in privaatpensioenfondse aangetref word, en het dit 'n negatiewe effek op die voordele wat vir dieselfde bydraekoerse aan lede gebied kan word.
- U Fonds verkeer tans in 'n onderbefondsde situasie en hoër bydraes is nodig om ook vir die bestaande tekort voorsiening te maak.

**** Samevatting**

Hoewel u Fonds tans nie in 'n gesonde finansiële posisie verkeer nie, is sekere remediërende maatreëls getref om die situasie binne die volgende sowat 8 jaar reg te stel. Lede wat intussen aftree of daarna gaan aftree se voordele is egter nie in gevaar nie – die nodige beveiligingsmaatreëls is getref en die Registrateur van Pensioenfondse het my verslag in die verband aanvaar. Dit sal egter nodig wees dat die vlak van verhogings wat aan bestaande pensioentrekkers toegestaan word, vir 'n aantal jare afgeskaal word.

Die Fonds bied goeie voordele aan sy lede, en dit is nie korrek of sinvol om hierdie voordele met die verwagte voordele onder 'n uit-tredingsannuïteitspolis te vergelyk nie – 'n uit-tredingsannuïteits-polis is egter steeds 'n uitstekende instrument wat aangewend kan word om vir aftreevoorsiening aanvullend tot dit wat deur die Pensioenfonds gebied word, voorsiening te maak."

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bespreek die verslag oor die Pensioen-fonds.**

6.4.6

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA
PENSIOENFONDS**

Die Algemene Kerkvergadering besluit soos volg:

- * Die onderbefondsing van die Predikante Pensioenfonds word so spoedig moontlik uitgewis. Die "spoedig moontlik" word beskou as mediumtermyn (3-4 jaar) en die Algemene Kerkvergadering word versoek om te besluit om 'n inbetaling aan die fonds tot dié effek te maak.
- * Die befondsingsvlak word uitgebou en voordele word ooreenkomstig gangbare moderne konsepte dermate herstruktureer dat predikante en hulle huisgesinne by aftrede/afsterwe van die predikant van 'n finansiële-menswaardige bestaan verseker is.
- * Voordele en premies word gekoppel aan elke predikant se traktement-skaal en diensjare.
- * Ondersoek word dringend ingestel na die toereikendheid van pensioene van afgetrede predikante en indien onvoldoende, moet toepaslike verhogings binne die raamwerk van die bekostigbaarheid van die Fonds, gemaak word.
- * 'n Aktuariële befondsingstrategie word gedoen en jaarliks hersien en bygewerk.

6.4.7

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN HEILBRON
PENSIOENFONDS**

Die ring versoek die Algemene Kerkvergadering om die volgende voor-stelle te oorweeg:

- * Die vergadering stel die stappe wat die Pensioenraad huidiglik neem om die Pensioenfonds weer likied te kry hoog op prys en ondersteun dit heelhartig.

- * Predikante neem met dank kennis van die gelykmakende pensioentoe-
laag wat aan jonger predikante betaal word ten einde hulle verplig-
tinge ten opsigte van pensioenbydraes te kan nakom. Die toelaag
word, soos wat traktementskale verhoog ooreenkomstig diensjare,
minder.

Aan die hand van hierdie beleid sien die predikant dit in dat voor-
siening vir aftrede nie net van een kant, naamlik die Kerk, gemaak
moet word nie, maar dat predikante self ook voorsiening moet maak
ten einde eendag finansiële selfstandig te kan aftree. Dit sal
gemoedsrus en finansiële stabiliteit vir predikante teweeg bring
wat op sy beurt weer werksomstandighede binne die gemeente uiters
positief kan beïnvloed.

- * Soos u bewus is kan enige persoon wat aan 'n erkende pensioenfonds
behoort, rabat kry op belasting vir die bydraes wat hy aan 'n uit-
treedingsannuïteit maak. Huidig beloop hierdie bedrae waarop rabat
verkry kan word R1 750 per jaar.

- * Indien die pensioenfonds huidig likied sou wees, sou ons die vol-
gende werkswyse wou voorstel as 'n aanvulling by die bestaande pen-
sioenfondsbepalings:

- ** Die gelykmakende pensioentoe-
laag bly dieselfde dwarsdeur die
dienstydperk van die predikant en verminder nie met jare
diens soos tans die geval nie. Vir die korttermyn word die
toelae heringestel vir predikante op die hoër skale waar
hierdie toelae nie meer betaal word nie. (Hierdie toelae is
ingereken by die traktementskaal van die predikante op die
laer skale).

- ** Predikante trek dan hierdie bedrag af van hulle jaarlikse
bydrae tot die pensioenfonds (tans beloop dit R6 000 per
jaar) en gebruik dit om 'n addisionele uittredingsannuïteit
by 'n versekeringsmaatskappy te koop. Op hierdie bedrag, tot
op 'n bedrag van R1 750 per jaar huidiglik, kry hy dan rabat
op belasting.

Hierdie bedrag word dan in wese aangewend om die verpligtinge
van die pensioenfonds te verlig.

Geprojekteerde uitkeerbedrae by versekeringsmaatskappye lyk
naastenby soos volg:

Teen 15% groei per jaar teen 'n bydraekoers van R1 600 per
jaar vir 35 jaar (jonger predikante):

Uitkeerbedrag:	R1 218 960
1/3 in kontant:	406 320
Maandelikse pensioen:	11 909

Vir 'n tydperk van 16 jaar (Predikant is nou 49) met 'n jaar-
likse bydraekoers van R1 800:

Uitkeerbedrag:	R172 720
1/3 in kontant:	57 575
Maandelikse pensioen:	1 876

Hierdie bedrae is addisioneel tot die pensioenuitbetalings van die Kerk.

Ouer predikante sal dus ook hierby kan baat deurdat hulle addisioneel tot hulle pensioen nog hierdie betaling kan kry.

- ** Predikante word per besluit van die Algemene Kerkvergadering verplig om hierdie bydraes tot 'n uittredingsannuïteit te maak. Ringskommissies kry opdrag om hieroor toesig te hou.**

Motivering:

Die hele motivering agter hierdie voorstel is om predikante se pensioen so aan te vul dat hulle, wanneer hulle aftree, 'n eie huis kan koop en om hulle maandelikse inkomste uit die pensioenfonds aan te vul. Die las op die huidige pensioenfonds word ook in 'n mate verlig.

Die ring is wel bewus van die feit dat die fonds nie huidig likied is nie en dat hierdie voorstelle nie nou geïmplementeer kan word nie. Om hierdie rede word die volgende aanvullende voorstelle gemaak:

- * Die Kerk keur hierdie werkswyse in beginsel goed. Na 9 jaar (die tydperk waarbinne die pensioenfonds na verwagting weer likied sal wees) word dit 'n algemene werkswyse in die kerk.
- * Predikante oorweeg dit om vrywillig en volgens vermoë nou reeds op hierdie wyse addisionele pensioenvoordele te koop. Na die aanvanklike 9 jaar tydperk word die premies deur die gemeente oorgeneem deur die betaling van die gelykmakende pensioentoelaag. (iets wat hulle nou reeds betaal). Sodoende kan daar baie beter voordele op die langtermyn verkry word.

Kommentaar van die Pensioenraad

Bogenoemde voorstel raak nie die likiditeit van die pensioenfonds nie, aangesien die gelykmakende pensioentoelaag aan die predikant uitbetaal word sodat hy sy bydrae aan die Fonds kan maak. Indien die vergadering die beskrywingspunt aanvaar sal dit 'n addisionele inkomste vir die predikant beteken wat hy vir addisionele pensioenvoorsiening moet aanwend.

6.4.8 ✓

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA-WES
PENSIOENFONDS

Die Algemene Kerkvergadering gee opdrag dat daar 'n onafhanklike ondersoek gedoen word na die hoë pensioenbydrae deur predikante en gemeentes. Die ondersoek moet gerig wees op die moontlikheid om beter voordele teen 'n laer premie te behaal.

Motivering:

- * Dit is onbillik om alle predikante op dieselfde skaal aan te slaan aangesien alle predikante nie dieselfde traktament ontvang nie.
- * Gemeentes se bydraes is reeds besonder hoog en sommige gemeentes sal nie in staat wees om verdere verhogings te hanteer nie.
- * Die uitkeerbedrag daarvan vergelyk uiters ongunstig met ander skemas met dieselfde premie.

6.4.9

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE NATAL
PENSIOENFONDS**

Pensioenfondsbydrae word per belydende lidmaat bereken en nie per gemeente nie, soos die heffings aan die Raad van Finansies.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunte word behandel.

6.5

BYSTANDFONDS

Daar was oor die afgelope aantal jare telkens aandrang by verskillende Algemene Kerkvergaderings dat die Pensioenraad aandag moet gee aan die omskakeling van die Fonds van 'n voorsorgfonds na 'n pensioenfonds.

Dit kon slegs gebeur met die toestemming van die Kommissaris van Binnelandse Inkomste. Een van sy vereistes was dat die voordele onder die siekte-emeritaat na 'n ander fonds oorgeplaas word. Die rede hiervoor was dat 'n persoon nie tegelyk bydraer en voordeelontvanger by dieselfde fonds kan wees nie. Om die omskakeling te bewerkstellig is die ongeskiktheidsversekering en sterftevoordele in 'n Bystandfonds saamgevoeg met 'n aparte stel bepalings. In terme van die besluit van die 62ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die gewysigde bepalings goedgekeur en funksioneer die Pensioenfonds en die Bystandfonds volgens die bepalings wat opgeneem is in die Reglementebundel.

* Voordele van die Bystandfonds

Die Bystandfonds maak voorsiening dat predikante by dood of uittrede as gevolg van ongeskiktheid die volgende voordele ontvang:

** By dood (bykomend tot die uitkering onder die Pensioenfonds):

- 'n Uitkering van drie maal die versorgingsvoordeel (Aanbeveling R88 000, dus R264 000) aan die weduwee of afhanklikes.

** By totale ongeskiktheid:

- 'n Uitkering van drie maal die versorgingsvoordeel (Aanbeveling R88 000, dus R264 000) aan die lid.
- 'n Ongeskiktheidstoelae van 60% van die versorgingsvoordeel (Aanbeveling R88 000, dus R52 800) aan die lid. Hy bly aan as lid van die Pensioenfonds @ 1/2 bydrae totdat hy gewoon met pensioen aftree.

** By tydelike ongeskiktheid:

- 'n Ongeskiktheidstoelae aan die gemeente waaraan die predikant verbonde is vir solank as wat sy ongeskiktheid voortduur. Die gemeente ontvang dié bedrag om hulle in staat te stel om bedien te word terwyl hulle steeds verantwoordelik bly vir die ongestelde predikant. Die vlak van versorging van die ongestelde predikant word onderling gereël tussen die kerkraad en die predikant.

* Bydraes tot die Bystandfonds

Gemeentes dra alleen by tot die Fonds en wel teen 'n koers van R160 per maand vir elke gevulde predikantstandplaas. Die bydrae is tans 2.4% per jaar van die versorgingsvoordeel. Die voordele onder die Fonds is vanaf 1 Okt 1990 herverseker by Sanlam aangesien hulle die beste premiekwotasie ingedien het. Premies vir die herversekering word gereeld aangepas om tred te hou met die eisegeskiedenis van die Fonds. Vanweë 'n ongunstige geskiedenis het die vorige versekeraars, Federated Life en Momentum Versekeraars (voorheen Lifegro) by die laaste hernuwing hulle kwotasies so hoog vasgestel dat die Raad verplig was om die versekering elders te plaas.

Die huidige bepalings vir die ongeskiktheidsversekering kan nie toegepas word nie, omdat die voordele herverseker word en versekeringsmaatskappye nie bereid is om die herversekering te onderneem indien die huidige bepalings bly staan nie. Die Raad vir Regsadvies gee tans aandag aan al die bepalings rondom die ongeskiktheidsemeritaat en sal voorstelle tydens die Algemene Kerkvergadering ter tafel lê.

Die Stabilisasiefonds word instand gehou uit die bydraes van 7% uit die vasgestelde vakansietoelae van predikante.

* Voordele uitbetaal

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering het 8 predikante uitgetree as gevolg van ongeskiktheid. Daar is op die oomblik nog 3 predikante wat met siekteverlof is met die oog op siekte-emeritaat.

Vanaf 1989 is R811 000 ten opsigte van eenmalige bedrae aan die predikante uitbetaal en die totale bedrag wat maandeliks aan hulle uitbetaal word beloop R26 768.

Die ongeskiktheidstoelae wat aan hulle toegeken word is vas vanaf die datum van toekenning en word nie weer vanweë die versekeringsmaatskappy verhoog nie. Vir dié rede is die Stabilisasiefonds gevorm waaruit die ongeskiktheidstoelae aangevul word. Oor die afgelope drie jaar het die Stabilisasiefonds aan die ontvangers van ongeskiktheidsvoordele 'n bedrag van R47 644 as aanvulling uitbetaal.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van en bespreek die verslag oor die Bystandfonds.
- * Die Algemene Kerkvergadering oorweeg die voorstelle oor die wysiging van bepalings vir die Bystandfonds.

6.6

MEDIESE HULPFONDS

Die Kerk het in 1966 ná 'n ondersoek, besluit om lid te word van NBC Mediese Hulpfonds omdat hulle op daardie stadium die beste voordele in die Kerk se omstandighede vir die laagste premie aangebied het.

Sedert daardie tyd het die Administrateur van tyd tot tyd ondersoeke gedoen na verskillende mediese fondse. Daar is egter telkens besluit om by NBC te bly omdat die verskille so gering was dat 'n verskuiwing nie veel voordeel, indien enige sou gehad het nie.

NBC Mediese Hulpfonds is 'n onderlinge vereniging met 'n Raad van Trusteës wat deur lede gekies word. Die Kerk het steeds die voordeel dat 'n lid van die Administrateur se personeel sedert die stigting lid van die Raad van Trusteës is. Dit gee die Kerk inspraak in besluitneming en bied ook die geleentheid dat voorspraak vir lede wat in besondere omstandighede verkeer, gedoen kan word.

Deur die jare het bydraes gestyg soos alle pryse as gevolg van die inflasiekoers styg. Dit moes noodwendig volg op die verhoging van koste. Saam met premiestygings het daar ook deurentyd stygings in die voordeleskale gekom.

Oor die afgelope paar jaar was mediese hulpverenigings onder baie groot druk vanweë die hoë koste van mediese dienste en groter eisebewustheid van lede. Ten opsigte van die Kerk se lede was NBC se eise-ervaring oor die afgelope drie jaar:

1989 - 147% eise teenoor bydraes
1990 - 157% eise teenoor bydraes
1991 - 150% eise teenoor bydraes.

Vanweë die hoë eiseverhouding was NBC genoodsaak om bydraes te verhoog van R286 per gesin per maand in 1986 tot R724 per gesin per maand in 1992 - 'n verhoging van 153%. Stygings in mediese koste was soos volg: (enkele voordele as voorbeeld aangedui:

Medisyne	140%
Tandheelkundige dienste	115%
Konsultasie Algemene praktisyn	77%
Hospitaalkoste - Algemene saal	154%
Hospitaalkoste - Intensiewe sorg	193%
Teaterkoste	328%

Benewens 'n redelik mededingende voordele- en bydraestruktuur tot nou toe, bied NBC ook die volgende voordele aan:

* Spesiale register vir voorgeskrewe medisyne

Dit behels lewensnoodsaaklike medikasie wat op 'n onbepaalde basis benodig word. Hierdie voordeel is beskikbaar teen 100% van die toepaslike voordeleskaal, sonder enige jaarlikse limiet of bybetaling.

* Ex-gratia betaling

Ex-gratia betaling van tot 50% van die koste van voorgeskrewe medikasie, nadat die jaarlikse toelae vir medikasie opgebruik is.

* Pensioenarisse

'n Verminderde premie is van toepassing en word bereken teen 50% van 'n enkellid-premie.

In Junie 1991 het die Raad van Finansies 'n vergelykende studie gemaak van 'n verskeidenheid mediese hulpverenigings se voordele en bydraes en weer tot die slotsom gekom dat die verskil nie groot genoeg is om op daardie stadium van fonds te verander, met die gepaardgaande risiko van uitsluiting van bestaande siektetoestande deur 'n nuwe fonds nie. In die ondersoek is gekyk na 9 verskillende fondse onder andere

Topmed, Capemed, Meddent, Cemas, Meds en Symed.

Sedertdien het 'n groot verskeidenheid skemas op die mark gekom wat gedifferensieerde bydrae- en voordeleskale aanbied gekoppel met versekeringspakkette.

Die Raad van Finansies ondersoek tans verskeie alternatiewe en sal voorstelle tydens die vergadering ter tafel lê.

AANBEVELING

- * Die vergadering neem kennis van die verslag oor die mediese hulp-fonds.
- * Die vergadering oorweeg die voorstelle van die Raad van Finansies wat tydens die vergadering ter tafel gelê word.

XXIII VERBAND MET ANDER KERKE

1. RAAD VIR EKUMENIESE SAKE

1.1 PROJEKTE

Die Raad het aan die volgende sake by wyse van studiestukke of andersins aandag gegee:

- * Die Godsbegrip van die Suid-Afrikaanse Bevrydingsteologie.
- * Institute for Contextual Theology.
- * Invloed van die kerk in Oosblok-lande.
- * Plek en rol van die Hervormde Kerk in Namibië.
- * Kasa.
- * Invloed van Artikel 3 van die Kerkwet op die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika.
- * Kairosdokument en Belharbelydenis.
- * Israelwaarheid of Israelideologie.
- * Harare byeenkoms van die GER.
- * Bybelse visie oor armoede.
- * Missie van die Raad vir Ekumeniese Sake.
- * Black Ecumenical Consultation of Church Leaders.
- * Reformatoriese Forum.

Die betrokke studiestukke is by Kital ter insae.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die aangeleenthede waarmee die Raad vir Ekumeniese Sake besig is.
- * Die Algemene Kerkvergadering versoek dat studiestukke oor hierdie onderwerpe in toepaslike tydskrifte van die Kerk gepubliseer word.

1.2 RESULTATE

Op grond van sy studiewerk wil die Raad die volgende onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering bring:

1.2.1 Die Raad vir Ekumeniese Sake adviseer, na aanleiding van die sogenaamde Rustenburgberaad (1990) se houding oor apartheid, dat Nederduitsch Hervormde Kerk opnuut die volgende standpunte duidelik stel:

- * Elkeen is verplig, van watter hoedanigheid, rang of stand hy ook al mag wees, om hom aan die owerheid te onderwerp, belasting te betaal, aan hulle eer en onderdanigheid te bewys, hulle te gehoorsaam in alles wat nie met die Woord van God in stryd is nie, en vir hulle voorbidding te doen dat die Here hulle in al hulle handeling mag bestuur (NGB 36).
- * Die Kerk bely dat Jesus Hoof van die Kerk is en Heer is van die wêreld (Kerkwet XI). Hy beskik oor die hele skepping, oor alle volke en ook oor die Afrikanervolk waarbinne die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n volkskerk is (volgens NGB 10). Dit is die Kerk se taak om voorbidding vir die owerheid te doen en almal aan te moedig om hulle aan die owerheid te onderwerp, eer en eerbied aan die owerheid te betoon en aan hom gehoorsaam te wees in alles wat nie in stryd met die Woord van God is nie (Kerkwet XXIV). Verder

bepaal die Nederduitsch Hervormde Kerk ook dat hy sy profetiese getuienis teenoor die volk en owerheid om die bewaring en voortdurende kerstening van die lewensorde in die staat en die maatskappy getrou moet uitoefen (Kerkwet Bepaling 7.2).

- * Die lidmate van die Kerk is volkome vry om hulle burgerreg op Christelik-verantwoorde wyse uit te oefen ten einde 'n bepaalde regering, owerheidsvorm en samelewingstrukture te help oprig en/of te help handhaaf. Die Kerk meen dat hy sy kerstenende taak binne elke gegewe samelewingsbestel na die beste van sy vermoë moet uitvoer sonder om in politieke voorskrifte te verval. Die Kerk is geroepe om die Woord te verkondig en nie in politieke vooroordele te verval nie.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering bekragtig bogenoemde advies as besluit van die vergadering.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, kerkrade en ampsdraers sien toe dat bogenoemde besluit te alle tye gehandhaaf word.

- 1.2.2 Die Raad het opnuut tot die besef gekom dat deelname aan groot ekumeniese gesprekke of lidmaatskap van ekumeniese liggame vir die Kerk nie die beste wyse is om ekumene te beoefen nie. Die soort byeenkomste ontlaar dikwels in een of ander drukgroep.

Die Raad wil egter die belangrikheid van ekumene herbevestig. Dit is vir die Kerk se teologie en getuienis in die wêreld belangrik om oor kerkgrense heen kontak op te bou. Die Raad oordeel dat vir die huidige dit die beste is om ekumene op 'n bilaterale vlak te beoefen.

AANBEVELING

- * Die Kerk herbevestig die belangrikheid van die beoefening van die ekumene. Die Kerk oordeel dat dit vir die huidige die beste is om die ekumene op 'n bilaterale vlak te beoefen.

- 1.2.3 Na aanleiding van die studiestuk "Israelwaarheid of Israelideologie" en ander publikasies van die Kerk ("Blankheid en Waarheid") wil die Raad

AANBEVEEL

- * dat dit noodsaaklik is dat kerkrade op hoogte sal kom met wat hierdie dwaling presies alles inhoud;
- * dat kerkrade versoek word om lidmate wat simpatie het met die gedagtes van die Wit Teologie/Israelvisie baie ernstig te vermaan teen die invloed van hierdie kettery en indien dit nie die gewenste uitwerking het nie met sulke lidmate te handel onder die kerklike dissipline.

2. DIE KOMMISSIE VIR DIE GESPREK MET DIE SUSTERKERKE

2.1 WERKBEPLANNING

In die samestelling van die werkplan, het die kommissie met die volgende rekening gehou:

- * Die wens wat die Algemene Kerkvergadering uitgespreek het dat die gesprek met die susterkerke moet voortgaan.
- * Die instemming wat die Algemene Kerkvergadering betuig het met die kommissie se rapport oor kerkeenheid.
- * Die besluit van die Algemene Kerkvergadering dat dit in dié stadium nie wenslik is om 'n spesifieke eindmikpunt vir die gesprek met die susterskerke te formuleer nie en die opdrag aan die kommissie om by die drie-en-sestigste Algemene Kerkvergadering 'n beskrywingspunt oor die saak in te dien. Om so 'n beskrywingspunt te formuleer, het die kommissie opdrag gegee dat die subkommissies wat verantwoordelik is vir die verslae oor die kerkbegrip en die Skrifbeskouing hulle werksaamhede moet afhandel. Vir die doel is die volgende memoranda opgestel en deurgewerk:
 - ** Prof AD Pont en prof JH Koekemoer oor die "Capita doctrinae" van die gereformeerde tradisie.
 - ** Prof AG van Aarde oor die eenheid van die kerk in die Nuwe Testamentiese tyd en die eis om kerkeenheid vandag.
 - ** Ds PA Geyser oor die noodsaak, wenslikheid en moontlikheid van organisatoriese eenwording van die drie Afrikaanse susterskerke.
- * Verder het die Kommissie opdrag ontvang om met die Gereformeerde Kerke 'n gesprek te voer oor die kerkbegrip, Skrifbeskouing en belydenisskrif-interpretasie en om met die Nederduitse Gereformeerde Kerk 'n gesprek te voer oor die eenheid van die Kerk na aanleiding van die dokument "Kerk en Samelewing".

2.2 UITVOERING VAN DIE WERKPLAN

Die volgende word onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering gebring:

- * Ds PA Geyser het 'n memorandum oor ekumenisiteit saamgestel waarin die eenheid tussen die drie Afrikaanse Kerke ook aandag geniet het.

In die memorandum is die volgende sake veral uitgelig:

- ** Die uitgangspunt van die Nederduitsch Hervormde Kerk dat die kerk een is en dat daar derhalwe net een kerk van Jesus Christus kan wees.
- ** Hierdie eenheid is 'n gegewe eenheid en hoef nie van vooraf gerealiseer te word nie. Dit is een van die indikatiewe van kerkwees.
- ** Die imperatief dat hierdie eenheid ook moet realiseer is nog altyd deur die Nederduitsch Hervormde Kerk erken.

- * Daar moet dus steeds gewerk word aan maniere om aan hierdie eenheid konkreet uitdrukking te gee
- * Dit is dan ook op hierdie punt waar die weë van kerke soms uiteen gaan.
- ** Vir die Nederduitsch Hervormde Kerk is die voorwaarde vir eenheid dat dit 'n eenheid in waarheid moet wees; dit wil sê dit is 'n eenheid in Christus, in geloof en in belydenis. So gesien is eenheid dus in die eerste instansie 'n konfessionele aangeleentheid. Die eenheid word bely en hierdie eenheid is 'n gegewene tussen kerke wat met mekaar die belydenisgrondslag deel.
- ** Hierdie eenheid omvat ook die kerk van alle tye en plekke. Op grond daarvan is dit wesenlik ook 'n onsigbare eenheid wat nie noodwendig institusioneel of organisatories manifesteer nie.
- ** Daar is derhalwe ook so iets as duldbare verskeidenheid wat daarop neerkom dat kerke naas mekaar kan bestaan sonder dat dit noodwendig aanduiding van 'n sondige verskeurdheid hoef te wees. As daar sprake is van 'n versoenende verskeidenheid kan verskillende kerkformasies deel wees van die heilige algemene Christelike kerk. Eenheid hef nie verskeidenheid op nie, maar eenheid kan bestaan ten spyte van en selfs in verskeidenheid. Die enigste belangrike toets vir sodanige eenheid ten spyte van pluriformiteit is dat daar minimum ooreenstemming in die kernsake van die leer moet wees en dat die lewe van die kerkgenootskappe sal getuig van liefde, verdraagsaamheid en onderlinge diensbetoning.
- * Selfs met kerke met wie die minimum ooreenkoms in leer nie bestaan nie, kan daar nog steeds gesprek wees op grond van die gemeenskaplike geloof in Jesus Christus die Here.
- * Die klem val ook so dat die eenheid van die kerk uitgedruk kan word as 'n eenheid met die kerk. Dit word onder andere uitgedruk in die Kerk se kerkordelike siening dat hy homself beskou as 'n verskyningsvorm van die een heilige, algemene Christelike kerk. Dit wil sê as een van die kerke wat behoort tot die een kerk van Jesus Christus wat in die wêreld verskillende verskyningsvorme en gestaltes kan aanneem.

2.3

DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK EN DIE EKUMENE

Wanneer die Kerk van homself stel dat hy 'n verskyningsvorm van die een heilige, algemene Christelike kerk is, is dit 'n konsekwente afleiding dat hy dit is naas ander kerke wat ook aanspraak maak om deel te wees van Christus se kerk. Daarom verwoord die Kerk dit ook as uitgangspunt dat hy om daardie rede in ekumeniese betrekkinge staan tot die ander kerke wat ook deel van Christus se kerk is. Dit gaan hier om 'n soeke na die waarheid waarin die een kerk teenoor die ander kerk getuig en waar daar na mekaar geluister word, omdat geeneen van die kerklike institute die alleenaanspraak op die waarheid het nie.

Die ervaring met ekumeniese liggame het die Nederduitsch Hervormde Kerk wel daartoe gebring om krities te staan teenoor sommige van die motiewe wat daar in sulke ekumeniese byeenkomste merkbaar geword het en dit het tot die gevolgtrekking gelei dat die Nederduitsch Hervormde Kerk sy ekumeniese verantwoordelikheid beter kan nakom deur bilaterale gesprekke met ander kerke, eerder as in deelname aan ekumeniese byeen-

komste. Maar van hierdie ekumeniese verantwoordelikheid het die Nederduitsch Hervormde Kerk nog nooit afgestap nie. Daarom is dan ook op teologiese kontak met ander kerke en teoloë, steeds 'n hoë premie geplaas. Daar is geen verheerliking van isolasie nie en teologiese inteling is ook nie as groot deug beskou nie. Maar die sine qua non wat hier as riglyn gegeld het en geld, is die soeke na waarheid en derhalwe is die teologiese-konfessionele basis van sodanige gesprekke onverhandelbaar. Die implikasies van die beskouinge vir die verhouding van die Nederduitsch Hervormde Kerk met die twee susterkerke, bly gedurende die bilaterale gesprekke op die agenda. Die gesprekke is steeds aan die gang, ook oor die sake wat in die rapport na vore tree.

Proff AD Pont en JH Koekemoer het memoranda oor die "Capita doctrinae" saamgestel. Die volgende hoofsaak is in die memoranda uitgelig:

- * In ons onderlinge verhouding tot mekaar as gereformeerde kerke, waarin ons ons gesamentlike herkoms erken en die grondliggende teologiese arbid van Johannes Calvyn as sodanig aanvaar, is dit tog so dat ons met mekaar moet praat oor die grense van die kerk. Dit gaan dus oor die kerk-wees van die kerk. Die saak is nie heeltemal so eenvoudig nie want tussen die NHKA en die GKSA staan nie net die gebeure van 1859 nie maar ook die hele geskiedenis van 1859 tot vandag. In die bietjie meer as 'n 130 jaar, het die NHKA en die GKSA, elk na sy eie insig, sy eie pad geloop en het die verhoudinge oor en weer baie gewissel. Ons het ook, elk op sy eie, so stadig-aan 'n eie kerklike tradisie opgebou wat deur 'n veelheid van faktore bepaal is. Tog bly dit waar dat ons ook aan mekaar verbind is omdat die GKSA net soos die NHKA kerk van Jesus Christus in die wêreld is en dan spesifiek in Suid-Afrika en dan verder in die ruimte van die Afrikanervolk.
- * Miskien is dit, ter wille van die gesprek wat ons met mekaar voer, tog belangrik om 'n keer te luister na Johannes Calvyn se stellings oor die grense van die kerk. Miskien kan ons daar 'n vrugbare aanknopingspunt vind om met mekaar oor hierdie belangrike saak te handel.
- * Die saak van die grense hanteer Calvyn in sy ekklesiologie. In die Inst. IV.1.9 stel hy die nota ecclesiae ... "dat oral waar ons sien dat die Woord van God suiwer gepreek word, en die sakramente volgens die instelling van Christus bedien word, (daar) 'n kerk van God is; ...". Met ander woorde, dit kan gesê word dat waar die Woord is, daar is die kerk. Die maatstaf is egter dat die Woord suiwer bedien moet word. Maar omdat dit mense is wat geroep word om die Woord te bedien, daarom gaan Calvyn nog 'n stap verder. In die Inst. IV.1.12 stel hy:

"Wat ons sê is dat die suiwere bediening van die Woord en die suiwere gebruik by die bediening van die sakramente 'n pand en ken-teken is dat ons die gemeenskap waarin altwee aanwesig is, veilig as 'n ware kerk kan aanvaar. Dit beteken dat die kerk nooit verwerp mag word solank hy daarby bly nie, ook al is so 'n kerk verder vol foute. Ja daar kan selfs in die bediening van die leer of van die sakramente 'n fout insluip sonder dat dit ons van die gemeenskap met die kerk behoort te vervreem."
- * Onmiddelik kom die volgende vraag dan na vore: watter soort foute kan gemaak word sonder dat daarmee die kerk-wees van die kerk op 'n hellende vlak geplaas word? Calvyn se antwoord is dat dit alles

afhang van die kwaliteit van die fout en dan sê hy:

"Want die hoofstukke van die ware leer is nie almal van dieselfde gestalte nie. Sommige is so noodsaaklik om te weet dat hulle by almal ontwyfelbaar moet vasstaan, as leerstukke wat eie aan die godsdiens is."

Daar is dus leerstukke waaroor daar 'n verskil van mening kan bestaan en meningsverskille hieroor mag niemand die vrymoedigheid gee om die kerk te verlaat nie.

- * Calvin werk dus met 'n onderskeiding tussen die capita doctrinae en die wat van mindere gewig is. Die hoofsaaklik van die leer, wat dus "... eie aan die godsdiens is ...", is:

"... dat daar een God is,
dat Christus God is en die Seun van God,
dat ons saligheid geleë is in die barmhartigheid van God en dergelike."

Juis die toevoeging van "en dergelike" dui daarop dat Calvin dié lys nie as volledig beskou nie. Aan die ander kant is dit ook duidelik wat vir Calvin die grondliggende leer van die saligheid is.

- * So ver vasgestel kan word het Calvin nog eenmaal hierdie saak van die capita doctrinae aangehoer en dit is in 'n skrywe aan Die sächsische und niederdeutschen Pfarrer. Dié brief dateer uit Januarie 1556 en is dus ouer as die opmerking in die Inst.IV.1.12 van 1559. In hierdie brief sê Calvin (R Schwarz 1961. Johannes Calvins Lebenswerk in seinen Briefen Neukirchen: Neukirchener Verlag. Bd 3, p. 833):

Was er auch Gegenteiligs plappert, sicher ist doch, dass wir zu solcher Übereinstimmung des Glaubens aus der elenden Zerstreuung des Papsttums nicht bloss in menschlicher weise vereinigt worden sind.

Von einem Gott und den wahren, rechten Art, ihm zu dienen, von der verderbtheit des menschlichen wesens, von der Seligkeit aus Gnaden, von dem Weg, Gerechtigkeit zu erlangen, von Amt und Wirksamkeit Christi, von der Busse und ihren Wirkungen, von Glauben, der, auf den Verheissungen des Evangeliums beruhend, uns heilsgewissheit gibt, vom Gebet zu Gott, und von allen anderen Hauptpunkten wird ja überall bei uns die gleiche Lehre verkündigt.

Den einen Gott, unseren Vater, rufen wir im Vertrauen auf denselben Mittler an, der gleiche Geist der Gotteskindschaft ist uns ein Unterpfand unseres zukünftigen Erbes, durch das gleiche Opfer hat Christus uns alle versöhnt, auf die gleiche Gerechtigkeit, die er uns erworben, verlassen sich uns aller Herzens, desselbes Hauptes rühmen wir uns. Da wäre es doch wunderbar, wenn Christus, den wir als unseren Frieden preisen, des alles Fehd' ein Ende gemacht und Gott in Himmel uns gnädig gestimmt hat, nicht aus das bewirkte, dass wir auch auf Erden brüderlichen Frieden halten."

- * As so gelet word op die capita doctrinae in Inst. IV.1.12 en ook in sy skrywe aan die Saksiese predikante, is dit duidelik dat Calvyn hier feitlik terugryp na Nicea 325 en die leer aangaande God en aangaande Christus, sy persoon en sy werk in die sentrum plaas. Hy gryp dus terug na die belydenistradisie van die vroeë kerk en as hy dan in Inst.IV.1.12 die sola gratia daar byvoeg dan beklemtoon hy die spesifieke reformatoriese klem. In sy brief aan die Saksiese predikante kan mens sê interpreteer hy Nicea 325 vanuit die spesifieke reformatoriese verstaan van die openbaring. Wat Calvyn hier opsom is die trinitariese karakter van die heil en hier beklemtoon hy die objektiewe karakter van die heil maar voeg tog daaraan toe dat dit die geloof is, wat op die beloftes van die evangelie rus, wat aan ons die heilsekerheid skenk. So kom die mens met sy diens aan God, sy boete en berou oor sy sonde, sy gebed tot God ook in die middelpunt. Die geloof en die heil wat ons gegee word moet immers bely en uitgeleef word.
- * Calvyn stel dus dat daar 'n sentrum in die leer is en ten opsigte van daardie summa religionis mag daar geen onwetendheid of afwyking toegelaat word nie. Die gesonde leer waarop die heil berus, soos Calvyn dit stel, moet ongeskonde bewaar word. Dit is dus duidelik dat met die stelling dat daar capita doctrinae is, Calvyn nie die indruk wil skep dat hy met daardie stelling die waarheid betreklik wil maak nie. Daaroor maak Calvyn in Inst.IV.1.13 'n paar baie skerp opmerkings.
- * Dit is opvallend dat in die na-Calvyn gereformeerde protestantisme die onderskeiding tussen die capita doctrinae en die res van die leer nie gehandhaaf is nie. Die argument wat hier gevoer word, is dat die geloofsleer 'n organisasie-geheel is waar alles met alles saamhang. As in 'n "ondergeskikte saak" 'n verskil van mening toegelaat word, so is geargumenteer, sal tog spoedig blyk dat die hele leer daarby betrokke is. Die 17e eeuse ortodoksie en daarna het die eenheid van die leer sterk benadruk en het nie 'n afwyking, selfs van onderdele, toegelaat nie.

Dit moet toegegee word dat dit 'n baie moeilike vraag is, want dit is ook 'n oop vraag waar die grens tussen sentrum en omtrek lê. Daarby ontstaan die vraag of die klemtoon oor wat die sentrum is, altyd konstant bly. C Graafland (1989. Kinderen van een moeder. Kampen: JH Kok, bladsy 88-89) wys daarop dat in Nederland, tydens die Remonstrantse twiste, aanvanklik van ortodokse kant gestel is dat die regverdiging deur die geloof alleen, 'n sentrale leerstuk is. Die eksplisiete vorm van die leer van die dubbele predestinasie is as van sekondêre betekenis geag. As die Remonstrante egter die argument oorneem om so die saak van die uitverkiesing en dus die sola gratia op die agtergrond te skuif, dan beklemtoon die Contra-remonstrante dat die uitverkiesing wel in die sentrum staan. Met ander woorde, dit word 'n leerstuk waaroor geoordeel word dat daarmee die suiwere leer en dus die kerk, staan of val. Juis omdat in dié stryd die kwaliteit van die genade bedreig is, skuif die uitverkiesingsleer in die sentrum waar die leer van die regverdiging oorspronklik was.

Hieruit, en uit ander voorbeelde uit die geskiedenis, blyk dit dat die capita doctrinae beweeglik is of kan word. Dit is natuurlik ook nie sonder gevare nie veral as ons in gedagte hou dat dit feilbare mense is wat die onderskeidings (moet) hanteer.

- * Die pad wat Calvyn ons aangewys het om te onderskei tussen ware en valse kerk, is inderdaad nie 'n maklike of eenvoudige pad nie. 'n Tweede voorbeeld kan hier na vore gebring word naamlik die hele saak van die kinderdoop. Volgens Calvyn se capita doctrinae hoort dit, met die eerste oogopslag, nie tot die sentrum van die leer nie. Tog is in die 16de eeu al, in die konfrontasie met die Dopers, uitgemaak dat die kinderdoop tot die noodsaaklike leerstukke behoort en dat die verwerping van die kinderdoop so 'n mens buite die grense van die kerk plaas. Dit is dus duidelik dat dit nie 'n maklike pad is wat Calvyn vir die kerk aandui nie.
- * Aan die ander kant moet ons ook nie te maklik Calvyn se onderskeiding van sentrum en omtrek in die leer as onbruikbaar weggooi nie. Hier kan mens, ten eerste, weer luister na Calvyn self. In Mei 1540 skryf hy aan Farel (R Schwarz 1961: Bd.1 p.145):

"Nur wunschte ich, sie hätten sich im Herrn geeinigt, denn, wie auch du sagtest, wenn nicht Christus das Band unserer Eintracht ist, wird sie verflucht sein. Denn wohin soll es führen, ausser in Christo gemeinsame sache zu machen, wenn wir doch hören, dass alle Vereinigungen der Art vom Herrn zerstreut werden soll?"

Miskien is dit tog goed om net wéér na Calvyn se capita doctrinae te kyk soos hy dit in Inst.IV.1.12 saamvat. Die hoofsaak van die leer wat eie aan die godsdiens is, sê Calvyn is:

"dat daar een God is,
dat Christus God is én die Seun van God, dat ons saligheid geleë is
in die barmhartigheid van God."

Dis inderdaad die sentrum, want as hierdie leerstukke nie meer verkondig word nie, dan word dit wat eie aan die godsdiens is, nie meer gehoor nie. Hier lê inderdaad die grens van heil en onheil – dit is die absolute grens.

Dit kan ons Calvyn ook, sonder moeite, na-sê. As dit egter gaan om die toepassing in die praktyk van hierdie saak, word dit al moeiliker. Daarom is dit seker nodig dat ons ook kennis moet neem van Calvyn se argument in Inst.IV.1.13-22. Enersyds wys hy die perfeksionisme saam met die separatisme van die Dopers af en andersyds die relatiwisme van die Sociniane en dergelike vrysinniges. Daarom beklemtoon hy ook die handhawing van die kerklike tug wat iets anders is as die persoonlike oordeel en vooroordeel.

Telkens beklemtoon Calvyn dat solank Woord en sakrament nog suiwer bedien word, mag die kerk nie verlaat word nie, want dan bestaan die merktekens van die kerk nog volgens Inst.IV.1.19.

Hier moet 'n merkwaardige aksent in Calvyn se ekklesiologie tog weer beklemtoon word. Hy beklemtoon dit dat in die Apostolicum die belydenis oor die kerk gevolg word deur die belydenis oor die vergiffenis van die sonde. Soos hy dit stel (Inst.IV.1.20):

"Die vergiffenis van die sonde, waarsonder ons geen verband of gemeenskap met God het nie, is dus vir ons die eerste ingang tot die kerk en die Koningryk van God Daarom word ons in die gemeenskap van die kerk opgeneem deur die teken van die afwassing, sodat ons daardeur kan leer dat die toegang tot God se huisgesin nie vir ons oopstaan nie tensy ons vuilhede, ensovoorts deur Sy goedheid afgewas is."

Hier word duidelik dat die hoofstuk van die leer wat gaan oor die regverdiging van God se barmhartigheid, ook in die ekklesiologie 'n bepalende rol speel. As die kerk se kerk-wees bepaal word deur die suiwer verkondiging van die Woord, dan beteken dit verkondiging van die heil en die heil word as't ware saamgevat in die genoemde capita doctrinae.

Aan die einde van die argument, stel Calvyn die volgende:

"Ons moet hier op drie dinge let. In die eerste plek dat hoe groot die heiligheid waarmee die kinders van God begiftig is ookal mag wees, hulle tog so lank hulle in 'n sterflike liggaam woon, altyd in hierdie toestand sal wees dat hulle, sonder die vergiffenis van die sonde, nie voor God kan bestaan nie.

In die tweede plek dat hierdie weldaad (= die vergiffenis van die sonde) in so 'n mate die eiendom van die kerk is dat ons dit nie kan geniet as ons nie in die gemeenskap van die kerk bly nie.

In die derde plek dat dit (= die vergiffenis van die sonde) aan ons deur die dienaars en herders van die kerk uitgedeel word of deur die prediking van die evangelie of deur die bediening van die sakramente en dat in hierdie deel veral die sleutelmag wat die Here aan die versameling van die vromes gegee het, na vore kom.

Laat daarom elkeen van ons onthou dat dit sy plig is om die vergiffenis van die sonde nie op 'n ander plek te soek as waar die Here dit geplaas het nie."

- * So gesien, so wil dit voorkom, kan ons miskien tog 'n vrugbare gesprek oor die grense van die kerk voer veral as ons onder kerk dan primêr die gemeenskap van die gelowiges verstaan.
- * Otto Weber het in sy beoordeling van Calvyn se standpunte daarop gewys dat dit verstaanbaar is dat kerke met dieselfde belydenis nie maar elkeen kan preek en sakramente bedien soos hy wil nie, omdat dit die geloofwaardigheid waarmee die kerk die waarheid dien in gedrang sal bring. Juis daarom is 'n gesprek van sulke kerke met mekaar noodsaaklik en wenslik.

Met die oog op 'n tussenkerklike gesprek lyk die volgende riglyne uit Calvyn en Weber se interpretasie van Calvyn se standpunte wenslik:

- ** Kerke met dieselfde belydenis is in reformatoriese sin deel van die een heilige algemene Christelike kerk. In sulke kerke se gesprekke met mekaar moet die reformatoriese visie suiwer gestel word. Hierdie sake staan dan ook in die gesprekke met die susterkerke voorop. Dit raak sake soos Skrifbeskouing, kerkbeskouing en interpretasie van die belydenisskrifte.

Reformatoriese kerke met verskillende belydenisse moet ook met mekaar in gesprek tree. Hierdie gesprek moet daarop gerig wees om die capita doctrinae te ontdek of te herontdek.

Met ander kerke moet die gesprek by die "radix et fons" begin naamlik by die "fontes relevationes". Ten opsigte hiervan stel Weber dat as die reformatoriese kerke die skeiding met Rome nie meer as 'n uitdaging vir hulle bestaan as kerk en daarom ook vir 'n gesprek sien nie, sal hulle in 'n konfessionalisme verval en die gevaar loop om A-Katolies te wees.

2.4 BILATERALE GESPREKKE

Met die genoemde studiestukke as agtergrondmateriaal asook memoranda van prof A Pont oor die "Volkskerkbeskouing in die denke van die Nederduitsch Hervormde Kerk" en Prof A van Aarde oor "Die begin van die Kerk - 'n geskiedenis van versoenende verskeidenheid" is verskeie gesprekke met die Gereformeerde Kerke en met die Nederduitse Gereformeerde Kerk gevoer.

Uit hierdie gesprekke wat sinvol en positief verloop het, het dit wel duidelik geword dat daar nog baie onopgeloste vrae in die gesprekke bestaan wat nog hanteer moet word.

Derhalwe wil die kommissie graag die volgende aan die Algemene Kerkvergadering

AANBEVEEL

- * Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die bilaterale gesprekke tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk en die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk en die Gereformeerde Kerke.
- * Die Algemene Kerkvergadering dra dit aan die Kommissie vir die gesprek met die susterkerke op om voort te gaan met die gesprekke ten einde die reformatoriese visie oor onder andere sake soos Skrifbeskouing, Skrifhantering, kerkbeskouing en belydenisskrifinterpretasie vir die gespreksgenote te verhelder.
- * Die Algemene Kerkvergadering ag dit steeds nie wenslik om 'n eindpunt vir die gesprekke te formuleer nie en handhaaf sy siening dat eenwording uit eenheid volg en dat eenwording van die susterkerke in die huidige stadium, gesien die onopgeloste teologiese vraagstellings in die verslag, nie 'n haalbare moontlikheid is nie.
- * Die Algemene Kerkvergadering oordeel dat daar ook so iets as 'n duidbare verskeidenheid kan bestaan wat daarop neerkom dat kerke naasmekaar kan bestaan sonder dat dit noodwendig 'n aanduiding van 'n sondige verskeurdheid hoef te wees. As daar sprake is van 'n versoenende verskeidenheid kan verskillende kerkformasies deel wees van die een heilige algemene Christelike kerk. Eenheid hef immers nie verskeidenheid op nie, maar eenheid kan bestaan ten spyte van verskeidenheid. Die enigste belangrike toets vir sodanige eenheid is dat daar 'n minimum ooreenstemming in die "capita doctrinae" moet wees en dat die kerkgenootskappe sal getuig van liefde, verdraagsaamheid en onderlinge diensbetoning.

3. RAAD VIR GESPREK MET ANDER DENOMINASIES

3.1 WERKSAAMHEDE

Die Raad het sedert die vorige Algemene Kerkvergadering ses ontmoetings met drie denominasies gehad, te wete die Apostoliese Geloofsending, die Afrikaanse Baptiste Kerk en die Afrikaanse Protestantse Kerk. Twee informele verkennende gesprekke is ook onderskeidelik gevoer met die Afrikaanse Protestantse Kerk en die Afrikaanse Baptiste Kerk.

Die Apostoliese Geloofsending

Drie ontmoetings met afgevaardigdes van die AGS het plaasgevind waartydens die bespreking van die Dordtse Leerreëls voortgesit is.

Uit die besprekings, en volgens eie verkларings, het dit geblyk dat die AGS Arminianisme verwerp. Hulle het egter bepaalde inhoudelike en formele besware teen die Dordtse Leerreëls.

Bepaalde misverstande by die AGS oor die Kerk se gebruik van die belydenisskrifte, is tydens die gesprekke uit die weg geruim.

Die indruk is verkry dat die AGS 'n meer gematigde charismatiese kerk is en dat daar by die leierskorps 'n groot teologiese verantwoordelikeid bestaan.

Die gesprekke handel tans oor meer praktiese aangeleenthede en die onderliggende teologiese paradigma wat in die twee onderskeie Kerke gebruik word.

AANBEVELING

- * Aangesien die AGS nog nie 'n belydenisskrif wat vir die Nederduitsch Hervormde Kerk as ekumeniese simbool geld, aanvaar het nie, beveel die Raad aan dat die status quo gehandhaaf word.

Die Afrikaanse Baptiste Kerk

'n Gesprek is gevoer om die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en sy sendingwerk aan die afgevaardigdes bekend te stel.

Die lede van die Afrikaanse Baptiste Kerk het onderneem om die Nederduitsch Hervormde Kerk in die toekoms te nooi vir 'n gesprek. Dit word steeds afgewag.

Die Afrikaanse Protestantse Kerk

- * Gesprekke het plaasgevind waartydens inligting in verband met die Afrikaanse Protestantse Kerk ingewin is.
- * Die APK het by geleentheid hulle redes vir afskeiding van die NG Kerk voorgelê. Daaruit blyk dat hulle van mening is dat die NG Kerk die Heilige Skrif en die belydenisskrifte aangetas het.
- * Die Raad het die indruk gekry dat 'n kombinasie tussen 'n ultra-politieke konserwatisme en die beoefening van 'n biblisis-tiese teologie 'n rol gespeel het om 'n eie Kerk te vorm.
- * Erkenning as susterkerk behoort sterk oorweeg te word. Die APK aanvaar dieselfde belydenisskrifte wat vir die Nederduitsch Hervormde Kerk as ekumeniese simbole geld. Terwyl die ontstaan van die APK bepaalde vrae wek, val hulle bestaan nie in 'n ander kategorie as die bestaan van die NG Kerk en Gereformeerde Kerke nie.

Na aanleiding van die samesprekings wil die Raad

AANBEVEEL

- * Die vergadering oorweeg om die APK as susterkerk te erken.

3.2 RIGLYNE TEN OPSIGTE VAN VERWISSELING VAN LIDMATE

In opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad vir gesprek met ander Denominasies die volgende riglyne neergelê vir optrede teenoor lidmate van die AGS en APK wat lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk wil word of lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk wat lidmaatskap by die Kerke wil aanvaar.

3.2.1 DIE AGS

Uitgangspunt

Die AGS erken nie die belydenisskrifte wat as ekumeniese simbole vir die Nederduitsch Hervormde Kerk geld nie.

Optrede teenoor AGS lidmate wat lidmaatskap by die Nederduitsch Hervormde Kerk wil aanvaar

- * Indien 'n lidmaat van die AGS skriftelik of mondeling die begeerte te kenne gee om lidmaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk te word, word op 'n wyse soos deur die kerkraad bepaal, met so 'n persoon gesprek gevoer om vas te stel
 - ** om watter redes die persoon lidmaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk wil word;
 - ** wat die aard van die persoon se gesindheid en geloofskennis is;
 - ** in watter mate die persoon die leerstellings, opvattings en gebruike van die AGS steeds onderskryf en aanhang.
- * Na verslag aan die kerkraad verloop die kategeseprogram in ooreenstemming met die besluite van die Kerk.
 - ** Volwassenes word as volwasse katekisant hanteer met behandeling van die voorgeskrewe stof.
 - ** Kinders skakel by die kategeseklas in met behandeling van die voorgeskrewe stof.
- * Daar word veral in die geval van volwasse kategese klem gelê op die leer oor die doop, bekering en wedergeboorte.
- * Die gereelde bywoning van eredienste tydens die kategesetydperk is vanselfsprekend.
- * Katekisant wat deur die kerkraad toegelaat word om belydenis van geloof af te lê, word tydens 'n erediens met die formulier vir die afneem van openbare geloofsbelydenis, of indien nie gedoop nie, die formulier vir die bediening van die doop aan volwassenes, bevestig.
- * Ongedoopte kinders van getroude katekisant word gedoop nadat die ouers as lidmate bevestig is, met inagneming van die besluite van die Kerk.

Optrede teenoor lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk wat lidmaatskap by die AGS aanvaar

- * Wanneer 'n lidmaat skriftelik of mondeling te kenne gee dat hy sy lidmaatskap opsê om lidmaatskap by die AGS te aanvaar, vind 'n

gesprek plaas op 'n wyse deur die kerkraad bepaal om die redes vir sy/haar besluit vas te stel.

- * 'n Bewys van lidmaatskap word op versoek, slegs aan die voormalige lidmaat self uitgereik.

3.2.2 DIE APK

Uitgangspunt

Alhoewel die APK dieselfde belydenisskrifte erken wat as ekumeniese simbole vir die Nederduitsch Hervormde Kerk geld, is daar nog geen amptelike bande met dié Kerk gesmee nie. Die Raad voer slegs gesprek met verteenwoordigers van die APK. Die Nederduitsch Hervormde Kerk het tot dusver geen amptelike besluit oor die APK geneem nie. Die Kerk word nie as 'n susterkerk beskou nie.

Optrede teenoor APK lidmate wat lidmaatskap by die Nederduitsch Hervormde Kerk wil aanvaar

- * 'n Gesprek word gevoer op 'n wyse soos deur die kerkaad bepaal, met die persoon wat skriftelik of mondeling aansoek doen om lidmaatskap om vas te stel
 - ** om watter redes die persoon lidmaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk wil word;
 - ** wat die kerklike geskiedenis van die persoon is;
 - ** wat die aard van die persoon se gesindheid en geloofskennis is.
- * Nadat verslag aan die kerkraad gelewer is, besluit die kerkraad oor die aard en die duur van die kategetiese onderrig.
- * Indien daar blyke is van positiewe kerklike meelewing en erediensbywoning en na afhandeling van die kategetiese onderrig soos deur die kerkraad bepaal, word die persoon as lidmaat aanvaar en bevestig deur gebruik te maak van die betrokke formulier.

Optrede teenoor lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk wat lidmaatskap by die APK aanvaar

- * Wanneer 'n lidmaat skriftelik of mondeling te kenne gee dat hy lidmaatskap opsê om lidmaatskap by die APK te aanvaar, vind 'n gesprek plaas op 'n wyse deur die kerkraad bepaal, om die redes vir sy/haar besluit vas te stel.
- * Wanneer die lidmaat met sy besluit volhard word dit agter sy naam in die lidmateregister aangeteken.
- * 'n Bewys van lidmaatskap word op versoek, slegs aan die voormalige lidmaat self uitgereik.

AANBEVELING

- * Die riglyne word bespreek.

4.

**VOORSTEL: GEMEENTE COLIGNY
VERHOUDING TOT DIE AGS EN NG KERK**

Na aanleiding van die sinodale-besluit van die Nederduitse Gereformeerde Kerk om die AGS as gereformeerde kerk te erken, word die Algemene Kerkvergadering versoek om hom uit te spreek oor die Nederduitsch Hervormde Kerk se verhouding tot sowel die NG Kerk as die AGS. Riglyne moet ook gegee word oor die hantering van die uitnodiging na die nagmaal en hantering van bewyse van lidmaatskap.

Motivering:

Die volgende uiteensetting van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die erkenning van ander kerke, Christelike groepe en sektes word as motiverings hier gestel.

Gereformeerde kerke word in drie groepe verdeel:

- * Kerke wat dieselfde belydenis as die Nederduitse Gereformeerde Kerk het naamlik die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika. Aan hulle word volle erkenning verleen en dit sluit in:
 - ** erkenning van die Kerk se doop;
 - ** erkenning en aanvaarding van lidmaatskap of bewys van opsegging van lidmaatskap na 'n deeglike ondersoek deur die kerkraad ten opsigte van die leer en lewe van die betrokkenes en mits voldoen word aan die vereistes wat die Kerk stel;
 - ** verlening van kerklike voorregte sonder lidmaatskap, insluitende
 - die bediening van die doop mits die nodige skriftelike verlof daartoe van die eie kerkraad verkry is;
 - die deelname aan die nagmaal indien die kommunikant die reg en vrymoedigheid daartoe in eie gemeente sou gehad het. Dit word verwag dat lidmate van hierdie kerke wat wens om van hierdie voorreg gebruik te maak, hulle vooraf sal aanmeld by 'n leraar of ouderling.
- * Kerke met belydenisskrifte wat, alhoewel dit nie die Formuliere van Eenheid behels nie, tog in hoofsaak daarmee ooreenstem byvoorbeeld Presbiteriaanse Kerke en die Church of England in Southern Africa (nie te verwar met die Church of the Province of Southern Africa of Anglican Church nie).

Bewys van lidmaatskap sal nie aanvaar word nie voordat 'n gesprek met die applikant gevoer is oor punte van verskil, indien enige, en voordat die kerkraad oortuig is dat die applikant oor die nodige kennis beskik van en instemming betuig met die leer van die Nederduitse Gereformeerde Kerk.

- * Kerke wat in hoofsaak die Protestantse beginsels huldig, te wete die Heilige Skrif as enigste openbaringsbron van ons geloof, Jesus Christus as enigste Verlosser, die regverdiging slegs deur die geloof en verlossing alleen uit genade, maar ook op sommige punte afwykende beskouings in hulle belydenisskrifte huldig, byvoorbeeld die Lutherse Kerk, die Metodiste Kerk, Baptist Church of Southern Africa (in onderskeiding van die Hatfield-Baptiste en die Wederdopersekte), Congregational Church en die Church of the Province of

Southern Africa oftewel Anglican Church, en die Evangeliese Gereformeerde Kerk (vroeër Nuwe Protestantse Kerk).

Erkenning sal verleen word met dien verstande dat spesiale aandag gegee word aan die punte van verskil en dat 'n applikant nie aanvaar word voordat hy/sy die kerkraad bevredig het dat hy/sy afsien van die standpunt van sy/haar kerk nie en instemming met die belydenis van die Nederduitse Gereformeerde Kerk betuig het nie.

AANBEVELING

- * Die voorstel word bespreek.

-0-0-0-0-

XXIV KERK EN OWERHEID

1. RAAD VIR KERK EN OWERHEID

1.1 DOEL VAN DIE RAAD

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering laat hom bedien van 'n Raad vir Kerk en Owerheid. Die Raad vir Kerk en Owerheid hou kontak met lede van die Kerk in die owerheid-sektor om op dié wyse advies uit te bring met betrekking tot getuienis teenoor owerheid en volk.

1.2 WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD

- * Die Raad het op 6 Desember 1989 in Pretoria vergader. Benewens die lede van die Raad was die volgende parlamentslede teenwoordig: DP du Plessis (Roodeplaat); J Chiolé (Pretoria-Wes); J Prinsloo (Roodepoort); EJ Jordaan (Welkom); AJG Oosthuizen (Albertyn) en SJ de Beer (Geduld).

Die volgende sake het aandag geniet:

- ** 'n Memorandum oor moraliteit en die huwelik is voltooi en aan die Staatspresident oorhandig.
- ** Voorstelle van dr AJG Dreyer oor die staatsubsidie aan die kerklike welsynsorganisasies, die gesinsjaar, die verligting van die belastinglas en die volledige erkenning van die pastorale verwyssingsdiens is bespreek.
- ** Op versoek van dr AJG Oosthuizen is daar besin oor die verhouding kerk/staat.
- ** Prof AD Pont het versoek dat inligting oor die bedeling in die "nuwe Suid-Afrika" wat tot nut van die Kerk se beplanning kan wees, aan die Kerk deurgegee sal word. Daar is besluit om die saak by die 1990 byeenkoms te behandel.
- * Vanaf 1990 is op versoek van die parlamentslede afsonderlike gesprekke met lede van die verskillende partye gevoer. Tydens die afsonderlike gesprekke is op 24 April 1990 die volgende belangrike aangeleenthede met die parlamentslede bespreek:
 - ** Verhouding: kerk en staat
Daar is kennis geneem van die standpunte van die Algemene Kerkvergadering oor die verhouding kerk en staat.
 - ** Sending en evangelisasie
Die memorandum van die ondersoekkommissie na die sending met die titel "Sending en Evangelisasie" is bespreek.
 - ** Groeps- en Menseregte
Namens die Kerk is 'n memorandum oor groeps-, minderheids- of volksregte by die SA Regskommissie ingedien. Die memorandum waarsku veral teen die verabsoluttering van individuele regte en

oordeel dat die regte van 'n groep swaarder behoort te weeg as die van die individu. Daar is verneem van parlamentslede dat 'n handves vir menseregte onafwendbaar in 'n nuwe grondwetlike bedeling geïmplementeer gaan word.

**** Grondwetlike modelle**

Rondom die bespreking van die grondwetlike modelle het die vraag ontstaan of die Kerk nie ten minste minimum vereistes behoort te stel oor die aangeleenthede wat in die grondwet opgeneem behoort te word nie. Parlamentslede van die Nasionale Party was van mening dat die Kerk 'n voorlegging behoort te maak.

Die Raad het die volgende stuk aan die Suid-Afrikaanse Regskommissie deurgegee:

"Dit is die verklaarde uitgangspunt van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika dat hy 'n duidelike gereserveerdheid ten opsigte van alle politieke en staatkundige modelle moet handhaaf. Dit is nie die Kerk se taak om self sodanige modelle te ontwerp nie. Daarbenewens mag die Kerk hom ook nie laat gebruik as opposisie teen of propagandis vir enige owerheid nie.

Hierteenoor bly dit egter die Kerk se taak om in opdrag van ons Heer, Jesus Christus, sy roeping teenoor alle mense en instansies te vervul en om voortdurend teenoor almal deur middel van, onder andere, verkondiging van die Woord van God, gebede, kanselboodskappe, herderlike skrywes en getuienisse, Christus as Hoof van die kerk en Heer van die wêreld te bely.

Ten spyte van watter model oorweeg word, vereis die Kerk dat die volgende ononderhandelbare aspekte daarin opgeneem en verskans word:

- 'n Ondubbelsinnige en absolute erkenning van die oppergesag van die Drie-enige God;
- Godsdienstvryheid maar nie godsdienstgelykheid nie;
- Die reg om die Woord van God aan alle mense te verkondig;
- Die reg om die sakramente te bedien;
- Die reg om eredienste te hou en te bid;
- Die reg om barmhartigheid te bewys;
- Die reg om die naam van God in die openbaar te bely;
- Die reg om teenoor owerheid en volk te bely;
- Die reg om kategetiese onderrig te gee;
- Die reg om herderlike sorg te verrig;
- Die reg om opsig oor die leer en lewe van gemeentes, ampsdraers en lidmate te hou en tug uit te oefen;
- Die reg om medeverantwoordelik te wees vir die Christelike opvoeding van die kinders van die Kerk en volk;
- Christelike, moedertaalgerigte, volkseie onderwys;
- Die reg om dienaars van die Woord aan 'n erkende tersiêre inrigting op te lei en te vorm;
- Die reg om teologiese arbeid te verrig;
- Die reg om die algemeenheid en eenheid van die kerk, wat geopenbaar word oral waar Christus geheel en alleen as Heer en Saligmaker bely word, openlik te bely en te beleef;
- Die reg om self te mag besluit aan wie lidmaatskap toegeken word;
- Die reg om 'n eie kerkorde te mag saamstel en die bestaan van die Kerk daarvolgens te kan rig;

- . Die reg om die outonomie van die Kerk te handhaaf;
- . Die reg om die taal van sy eie keuse as voertaal in die Kerk te mag gebruik;
- . Die reg om as onafhanklike regs persoon aan die regsverkeer deel te neem.

Die regte wat die kerk opeis is egter sinloos sonder die gemeentes en gelowiges waaruit die kerk bestaan wat die konkrete gestalte van die kerk in die wêreld is. Dit is die mense waarbinne die kerk geplant is en na wie die kerk as kerk geroep is. As hierdie lidmate van die kerk hulle vryheid verloor of op welke wyse dit ookal aangetas word raak dit ook die kerk in die besonder.

Hoewel die kerk dus onder enige model van die staat kan voortbestaan en dit nie die kerk se taak is om politieke modelle te ontwerp, te propageer, of te bestry nie, het die kerk 'n besliste voorkeur vir daardie politieke model wat die regte van die kerk nie benadeel nie en ook nie die mense waaruit die kerk bestaan benadeel nie!

Benewens genoemde minimum vereistes vir 'n grondwet is daar sekere sake wat die orde van die samelewing en die lewenskwaliteit van die inwoners van die land direk sal raak indien dit aangetas word:

- . dat eiendomsreg eerbiedig word en geen arbitrêre onteiening plaasvind nie;
- . dat 'n onafhanklike regbank beskerm word;
- . dat skole met gelyke staatsteun bedryf word;
- . dat gereëlde verkiesings gehou word en 'n eenpartystelsel nie op die land afgedwing word nie.

Artikel 36 van die Nederlandse Geloofsbelydenis beskryf volledig die verwagting wat die kerk van die staat koester."

**** Implikasies vir 'n nuwe Suid-Afrika**

Die Raad het die volgende vrae voorberei wat as gespreksbasis oor die aangeleentheid gedien het:

- . Waar gaan die Nasionale Party staatkundig met Suid-Afrika heen?
- . Hoe benader die Nasionale Party die volgende wesenlike knelpunte?
 - Onderwys?
 - Woongebiede?
 - Opstand en verset? Is die gevaar van blanke opstand verdis-konteer?
- . 'n Parlementêre wet oor die onderdrukking van Kommunisme.
- . Die ontbaning van die SAKP.

**** Probleme wat deur die Konserwatiewe Party ondervind is**

In verband met probleme wat by lede van die Konserwatiewe Party ondervind word, is die volgende opmerkings gemaak:

- . Die begrip "groep" lewer probleme op, omdat groep 'n ander groepering aandui as wat met die begrip volk gedefinieer word.
- . Die Kerk moet aandag gee aan die mate van vryheid waaroor 'n regering binne die raamwerk van 'n grondwet beskik, byvoorbeeld die vraag in hoeverre 'n politieke party verbind is om verkiesingsbeloftes in sy regeringstermyn na te kom.
- . Daar is kommer oor waarborgs vir minderhede in die grondwet.
- . Die implikasies van 'n "nuwe Suid-Afrika" dui op 'n swart meerderheidsregering van een-man-een-stem.
- . Die alternatiewe van blanke verset word steeds meer en meer 'n moontlikheid wat as laaste uitweg na vore kom.

* Gesprek met die Staatspresident op 13 Augustus 1990

Tydens die gesprek het die volgende aan die orde gekom:

- ** Redes waarom die Kerk nie deelgeneem het aan die Rustenburgse kerkeberaad nie.
- ** Die herderlike skrywe "Kerk en Politiek".
- ** Minimumvereistes vir 'n grondwet.
- ** Die Kerk se kommer oor en probleme met die voorgestelde handves vir menseregte.
- ** Die Kerk se verwerping van Kommunisme.
- ** Die Kerk se ondubbelsinnige keuse vir Christelike moedertaal-onderwys.
- ** Die Kerk se verwerping van die bevrydingsteologie as onbybels.
- ** Die kommer van die lidmate van die Kerk oor
 - . toekomstige staatkundige ontwikkeling en die posisie van die kerk binne 'n nuwe staatkundige model;
 - . 'n vertrouenskrisis as gevolg van nuwe beleidsrigtings.
- ** Die Kerk se afwysing van opstand teen die owerheid maar daarnaas ook die optredes van die owerheid wat daartoe aanleiding mag gee dat daar opstand by 'n deel van die bevolking mag voorkom.
- ** Die Kerk se ondersteuning van 'n beleid en poging om groter geregtigheid en lewenskwaliteit vir alle mense te bewerk. Daar is egter kommer dat groter geregtigheid en lewenskwaliteit aan die een kant kan lei tot verlies aan die ander kant. Dit kan lei tot die vernietiging van orde en stabiliteit wat vir die kerk noodsaaklik is om sy werk te doen.
- ** Die kommer van die Kerk oor die beswadding van die polisie en die weermag.

- ** Die dank van die Kerk teenoor die polisie en weermag wat in moeilike en selfs in lewensgevaarlike omstandighede poog om wet en orde te handhaaf.
- ** Die Kerk het die owerheid verseker van sy voorbidding in hierdie moeilike tyd.
- ** Die Kerk roep steeds sy lidmate duidelik en onomwonde daartoe op om die owerheid as dienaar van God te gehoorsaam en te onderwerp in alles wat nie strydig met die wil van God is nie.

* Ander werksaamhede

Die Raad het ook aan die volgende sake aandag gegee.

** Volkslied

Daar is oor die aangeleentheid met die Staatspresident korrespondensie gevoer waarin die Kerk se standpunt gestel is.

** Kerk en politiek

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in Augustus 1990 'n herderlike skrywe aan alle gemeentelede van die Kerk uitgestuur oor kerk en politiek.

** Rustenburgse deklarasie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Kerk nie sal deelneem aan die Rustenburgse kerkeberaad nie. 'n Afskrif van die deklarasie is aangevra.

Kommentaar is deur verskeie persone in die Hervormer oor die deklarasie gelewer.

** Byeenkoms oor geweld en intimidasie

Die Kerk het op 'n baie laat stadium 'n uitnodiging van die kantoor van die Staatspresident ontvang om die voorgestelde byeenkoms oor geweld en intimidasie wat deur die Staatspresident gereël is, by te woon. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Kerk nie die byeenkoms sal bywoon nie.

** Voortgesette gesprek met die Staatspresident

Die simposium oor onderwysaangeleenthede en die Inligtings- en Besprekingsvergadering in 1991, het versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in gesprek tree met die Staatspresident oor onderwysaangeleenthede. Veral sake wat in 'n vorige gesprek met die Staatspresident deur hom uitgewys is as ononderhandelbaar vir die regering en waaroor in die jongste verlede al hoe meer toegewings gemaak word, moet bespreek word. Die gesprek het op 25 Mei 1992 in Kaapstad plaasgevind.

AANBEVELING

- * Daar word met dank kennis geneem van die werksaamhede van die Raad.

2.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN HEIDELBERG
GETUIENIS TEENOR DIE OWERHEID

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal nie in sy getuienis teenoor die owerheid hom wend tot openbare verklarings en deelname aan ekumeniese drukgroepe nie, maar sal bly by die normale werkwyse naamlik direkte gesprek tussen die Algemene Kommissie en owerheidsinstansies en persone.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt word bespreek.

-0-0-0-0-

XXV. W E T E N B E P A L I N G S

1. HERSKRYWING VAN DIE KERKWET

1.1 BESLUIT VAN DIE TWEE EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Ring van Noordelike Pretoria het by dié vergadering 'n beskrywingspunt ingedien waarin versoek is dat die Kerkwet in sy geheel na 'n kommissie van ondersoek en studie verwys word met die oog op herformulering, herrangskikking en aanpassing indien nodig. Die beskrywingspunt is deur die vergadering aanvaar.

1.2 BENOEMING VAN 'N KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKWET

die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende persone benoem om die herskrywing van die Kerkwet te behartig:

Prof SJ Botha
Prof AD Pont
Prof APB Breytenbach
Dr BJ van Wyk
Mnr L de Munnik

1.3 VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKWET

Die komitee wil die volgende voorstelle aan die Algemene Kerkvergadering voorlê as aanduiding van die rigting waarin hy geoordeel het beweeg moet word in die herskrywing van die Kerkwet. Die komitee het juis geoordeel dat dit wys sal wees om nie net die bepaalde Kerkwet te hersien en aan te pas nie, maar om 'n totale nuwe Kerkwet daar te stel. Die rede daarvoor is dat die huidige Kerkwet reeds 'n aangepaste weergawe is van die 1951 Kerkorde van die Nederlandse Hervormde Kerk. Die feit dat voortdurende aanpassings gemaak moet word dui daarop dat die huidige Kerkwet nie volledig aan die eie omstandighede voldoen nie. Die komitee wil daarom by die vergadering

AANBEVEEL

* Daar word afgesien van die benaming Kerkwet ten gunste van die meer korrekte begrip Kerkorde.

Motivering:

Die begrip Kerkorde as aanduiding van die ordereëls van die Kerk is gebruiklik sedert die Sinode van Middelburg 1581. Die begrip verwoord die intensie van die Kerkorde as poging om orde vir die Kerk daar te stel waarbinne die Kerk 'n lewende dinamiese gemeenskap kan wees om sy dienswerk te verrig. Dit dui ook op die eiesoortige karakter van die Kerkorde as in regsreëls vertaal ekklesiologie, wat beteken dat die Kerkorde werk met die Skrif as basis vir sy gesag. Die begrip spruit uit die ietwat ongelukkige verloop in die tydperk na 1816 waar die klem verskuif het van 'n Christusregering na bestuur deur kleiner kommissies wat deur die owerheid goedgekeur is. Dit is die tydperk waar die beginsels van die verenigingsreg swaarder gewees het as die beginsels van die kerklike reg.

Die komitee wil verder

AANBEVEEL

- * Daar word afgesien van die onderskeid tussen wet en bepalings. Die Kerkorde sal slegs uit een deel bestaan.

Motivering:

Die komitee gaan van die standpunt uit dat die Kerkorde nie moet oorreglementeer nie, maar ook nie onderreglementeer nie.

Eersgenoemde lei tot verstarring, en laasgenoemde tot verwarring. Of anders gestel: oorreglementering plaas die klem swaarder op die sinodale struktuur, terwyl onderreglementering die klem oormatig swaar plaas op die gemeente. Die komitee wil klem lê op die gemeente as plaaslike verskyningsvorm van die kerk, en as die vlak waar die kerk se dienswerk werklik plaasvind. Daarom word hier van die maksimum-minimum beginsel uitgegaan wat beteken dat 'n orde daargestel word wat rigtinggewind en ordenend gevolg sal gee aan die dienswerk van die Kerk in alle gemeentes sodat daar orde sal wees in alle gemeentes, maar tog ook vryheid sal bestaan om die bedieningspatroon vir elke gemeente by omstandighede aan te pas.

Dit beteken verder dat die nuwe Kerkorde uit veel meer artikels sal bestaan wat elkeen slegs met 'n tweederde meerderheid gewysig kan word. Die uitgangspunt beklemtoon die belangrikheid van die kerklike orde en trek die onderskeid tussen die relatiewe en die absolute element in die kerklike orde. Die relatiewe elemente word dan verskuif na 'n aparte bundel wat slegs handeling en prosedures sal bevat, met meerderheid van stem gewysig kan word, en selfs deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangepas kan word.

Die komitee wil die volgende rubriekindeling by die vergadering

AANBEVEEL

- * Die Kerk
- * Die ampte
- * Vergaderings van die ampte
- * Belydenis
- * Die Kerk na binne (Dissipelskap)
 - Prediking en erediens
 - Sakramente
 - Kategeese en openbare belydenis van geloof
 - Huwelik
 - Fees en gedenkdae
 - Kerkboek
 - Kerklike goedere
 - Kerkorde
 - Opsig en tug
- * Die Kerk na buite (Apostelskap)
 - Apostolaat
 - Geestelike vorming van die jeug
 - Verband met ander kerke
 - Kerk en owerheid

1.4 KONSEPHOOFSTUK OOR DIE AMPTE

Die volgende konsephoofstuk oor die ampte word aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê:

II A M P T E

Die ampte is gawes van God aan die kerk om die gelowiges toe te rus sodat hulle in diens van Christus sal staan en saam 'n eenheid in Christus sal vorm (Efesiërs 4:11-16).

Die ampte waaraan die besondere diens vir die uitvoering van die opdrag van Christus toevertrou is, is die van die

dienaar van die Woord;
ouderling;
diaken.

Slegs die ampsdraer wat deur God geroep en onder aanroeping van die naam van God en ordelik verkies en in 'n erediens bevestig is, mag in die amp dien.

As geroepene van God sal elke ampsdraer in nederige verantwoordelikeid teenoor God en die gemeente sy dienswerk verrig tot eer van Christus.

DIENAARS VAN DIE WOORD

Alleen persone wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering tot evangeliebediening in die Kerk toegelaat is, mag die amp van dienaar van die Woord in die Kerk beklee. Aan dié amp is die primêre ampsvoorreg van Woord- en sakramentbediening verbonde.

Dienaars van die Woord word onderskei in

- predikante in gemeentes;
- predikante met 'n besondere opdrag.

PREDIKANTE IN GEMEENTES

'n Predikant in 'n gemeente verrig sy dienswerk onder opsig van die kerkraad. Hierdie dienswerk behels

- * verkondiging van die Woord van God;
- * bediening van die sakramente;
- * lei van eredienste;
- * voorbidding vir alle mense;
- * vertroosting van die beproefdes;
- * lei van vergaderings;
- * afneem van die openbare belydenis van geloof;
- * bevestiging van ampsdraers;
- * bevestiging van huwelike;
- * lei van begrafnisdienste;
- * uitoefening van konsulentspligte.

'n Predikant is saam met die ouderlinge verantwoordelik vir

- * huisbesoek by en herderlike versorging van alle gesinne en lidmate wat onder sy sorg gestel is;
- * kategetiese onderrig;

- * geestelike vorming van die jeug (Artikel ??);
- * opsig en tug oor lidmate;
- * uitvoering van die apostolaatsroeping.

PREDIKANTE MET 'N BESONDERE OPDRAG

Alleen 'n predikant wat ampsvoorreg geniet kan 'n besondere opdrag ontvang.

TEOLOGIESE DOSENTE

'n Teologiese dosent verrig sy dienswerk en voer sy besondere opdrag uit onder toesig van die Kuratorium.

Dit behels

- * opleiding van studente om hulle as predikante te vorm;
- * toesig oor vordering en gedrag van studente;
- * bevordering van die teologiese arbeid in die Kerk deur publikasie en die leiding van studente in nagraadse studie;
- * bediening van Woord en sakramente;
- * bediening van advies aan die Kerk;

'N PREDIKANT IN BESONDERE DIENS

'n Predikant in besondere diens ontvang van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of van die kommissie van 'n ringsvergadering opdrag om 'n besondere taak in die Kerk te verrig.

Die herskrywingskomitee wil hiér die volgende vir besluit deur die vergadering

AANBEVEEL

- * Die besondere taak is 'n opdrag wat deur die Algemene Kerkvergadering of deur die ringsvergadering aan die predikant in besondere diens gegee word.

'N PREDIKANT MET BEPERKTE VERSORGINGSVOORDELE

Predikante en proponente van die Kerk kan by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aansoek doen om as predikant met beperkte versorgingsvoordele toegelaat te word. Die Kommissie oordeel of die aansoeker geskik is en of daar 'n geskikte werkkring bestaan.

'n Predikant met beperkte versorgingsvoordele se opdrag en verbintenisse word jaarliks deur die betrokke vergadering van die ampte, met die oog op kontinuering of beëindiging hersien.

'n Predikant of proponent met beperkte versorgingsvoordele kan ook met 'n opdrag van 'n vergadering van die ampte gestuur word om vanuit evangelisasieperspektief 'n gemeente te versamel en te vestig.

Die herskrywingskomitee wil hiër die volgende vir besluit deur die vergadering

AANBEVEEL

- * Die volgende persone kom daarvoor in aanmerking:
 - ** proponente en NDP-kapelane wat wag op 'n beroep;
 - ** predikante in 'n voltydse standplaas:
 - waar die standplaas finansiële agteruit gegaan het;
of
 - wie se lewensomstandighede so verander het dat hy nie meer in staat is om 'n voltydse standplaas te behartig nie.
- * 'n Predikant wat toegelaat is tot bediening met beperkte versorgingsvoordele sal veral beroep word om vanuit evangelisasieperspektief gemeentes te versamel en te vestig.

PASTORALE HULP

Predikante in besondere diens, teologiese dosente en emerituspredikante wat reeds versorg word kan per skriftelike ooreenkoms met 'n kerkraad, hulp verleen met die pastorale werk in 'n gemeente.

OPLEIDING, FORMING EN TOELATING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

* Vereistes vir toelating tot die opleiding

Studente wat voldoen aan die vereistes soos deur die Algemene Kerkvergadering bepaal, word tot die opleiding toegelaat.

Aansoek om toelating tot die opleiding word skriftelik by die skriba van die Kuratorium gedoen.

* Vereistes vir toelating tot die proponentseksamen

Elke kandidaat lewer bewys dat hy 'n BD-graad aan die Fakulteit Teologie Afdeling A aan die Universiteit van Pretoria behaal het.

'n Kandidaat moet deur die Kuratorium aanbeveel word vir toelating tot die proponentseksamen.

* Die proponentseksamen

Elke kandidaat lê 'n proponentseksamen af wat uit twee dele bestaan naamlik:

** die beoordeling van 'n proefpreek wat hy gehou het en

** die ondervraging van die kandidaat oor die leer en lewe van die Kerk.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering neem die proponentseksamen af. In die uitvoering daarvan laat die Kommissie

hom bedien van 'n eksamenkommissie wat aangewys word volgens die ordereëlings.

* Beroepbaarstelling

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering laat kandidate wat die proponentseksamen geslaag het en die ondertekeningsformule onderteken het, tot die evangeliebediening toe met 'n akte van toelating en stel hulle beroepbaar.

* Ondertekeningsformule

Ek, die ondergetekende dienaar van die Woord van God in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, verklaar hiermee dat ek die leer wat uitgedruk is in die formuliere van eenheid, naamlik die Nederlandse Geloofsbelijdenis, die Heidelbergse Kategismus en die Dordtse Leerreëls, en wat in ooreenstemming is met die Woord van God, van harte onderskryf en getrou sal verkondig. Ek beloof verder om my stiptelik te hou aan die orde wat neergelê is in die Kerkorde van die Kerk en by oortreding daarvan my te onderwerp aan die oordeel van die bevoegde kerklike vergaderings.

Deur hierdie formule te onderteken, verklaar ek dat ek vas oortuig is en glo dat die leer wat in die formuliere van eenheid uitgedruk is, in volke ooreenstemming met die Woord van God is.

BEROEP VAN 'N PREDIKANT

* Toestemming

Waar 'n standplaas voorheen onbeset was vra die kerkraad toestemming van die gemeentevergadering om te beroep.

* Beroep

Binne 'n maand nadat die standplaas vakant raak word 'n predikant beroep.

As dit in belang van die gemeente is kan die kommissie van die ringsvergadering op versoek van die kerkraad verlof gee om vir hoogstens drie maande nie te beroep nie.

* Beroepsvergadering

Die kerkraad van 'n vakante gemeente beroep 'n predikant onder voorsitterskap van die konsulent. 'n Ander dienaar van die Woord kan, met die skriftelike toestemming van die konsulent, 'n beroepsvergadering lei.

* Beroepbaar

Persone wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toegelaat en beroepbaar gestel is.

* Beroepsdokumente

Die kerkraad beroep 'n predikant met 'n beroepsbrief volgens die ordereëlings. Die skriba van die kerkraad stuur die beroepsbrief aan die skriba van die kommissie van die ringsvergadering wat

daarmee handel volgens die ordereëlings.

* Ontvangserkenning van beroepsdokumente

Nadat die beroepe predikant die beroepsdokumente ontvang het, handel hy daarmee volgens die ordereëlings.

* Bekendmaking van beroep

Na 'n beroep word die naam van die beroepe predikant op drie opeenvolgende Sondae by die erediens afgekondig.

Besware teen die leer en lewenswandel van die beroepe predikant word nie later nie as die derde dag na die laaste afkondiging skriftelik by die kerkraad ingedien.

Sodanige beswaar word deur die kerkraad aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgestuur wat na 'n ondersoek bepaal of die beroepe predikant bevestig mag word.

* Kerklike goedkeuring

Nadat voldoen is aan die voorskrifte volgens die ordereëlings verleen die voorsitter en skriba van die kommissie van die ringsvergadering goedkeuring aan die beroep.

Indien die voorsitter en skriba van die kommissie van die ringsvergadering 'n beroep nie in orde vind nie, word die beroepe predikant en die roepende kerkraad daarvan in kennis gestel met vermelding van redes. Die kommissie van die ringsvergadering handel daarna die saak in oorleg met die kerkraad af.

* Beroep van 'n proponent

Wanneer 'n proponent beroep word, lê hy by aanvaarding van die beroep die vereiste stukke volgens die ordereëlings aan die kommissie van die ringsvergadering voor.

* Aanvaarding of bedanking van die beroep

'n Predikant of proponent wat 'n beroep ontvang het, gee binne 14 dae na ontvangs van die beroep skriftelik aan die kerkraad, die skriba van die kommissie van die ringsvergadering van die roepende gemeente en die administrateur kennis van sy aanvaarding of bedanking van die beroep.

BEVESTIGING

Na ontvangs van die skriftelike verklaring dat die beroep aangeneem is, en indien daar geen besware is nie, en na ontvangs van die goedkeuring van die kommissie van die ringsvergadering gaan die kerkraad in oorleg met die konsulent voort met die bevestiging.

Die bevestiging van die beroepe predikant geskied in 'n erediens met gebruikmaking van die formulier vir die bevestiging, binne drie maande na aanvaarding van die beroep.

Die predikant word deur die konsulent bevestig volgens die ordereëlings.

Die kerkraad berig aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat die bevestiging plaasgevind het.

Die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering reik by die eerste bevestiging van 'n predikant 'n akte van ordening aan die bevestigde uit.

VERSORGING VAN DIE PREDIKANT

'n Kerkraad stel die predikant in staat om al sy kragte en tyd aan die diens van die evangelie te wy en daarom is daar versorgingsvoordele aan 'n standplaas verbonde.

BYKOMSTIGE INKOMSTE

(Moet nog geformuleer word)

'N VAKANTE STANDPLAAS

'n Standplaas raak vakant wanneer die predikant:

- * 'n beroep aanneem;
- * emeritaat aanvaar;
- * as teologiese dosent benoem word;
- * opdrag ontvang om 'n besondere taak in die Kerk te verrig;
- * te sterwe kom;
- * sy amp neerlê;
- * sy ampsvoorreg ontnem is.

* Aanneem van 'n beroep

'n Predikant wat 'n beroep aanneem handel daarmee volgens die orde-reëlings.

* Emeritaat

Emeritaat moet aan 'n predikant verleen word aan die einde van die maand waarin hy die leeftyd van vyf en sestig jaar bereik het.

Vervroegde emeritaat kan op versoek van 'n predikant volgens die ordereëlings en die bepalings van die Predikante Pensioen- en Wedu-wees- en Wesefonds verleen word.

Siekte-emeritaat kan volgens die ordereëlings en die bepalings van die Bystandfonds verleen word.

Die verantwoordelikheid rus op die predikant om emeritaat aan te vra, maar as 'n emeritaatpligtige predikant om watter rede ook al in gebreke bly om dit te doen, word dit deur die kerkraad of ander opdraggewer vir hom aangevra.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verleen, in oorleg met die betrokke kerkraad of ander opdraggewer emeritaat aan 'n predikant en reik die emeritaatakte aan hom uit.

* Benoeming as teologiese dosent

'n Predikant wat benoem word as teologiese dosent en dit aanvaar stel die kerkraad en die gemeente dadelik daarvan in kennis en word van die gemeente losgemaak.

* Opdrag om 'n besondere taak te verrig

'n Predikant wat opdrag ontvang om 'n besondere taak binne die Kerk te verrig en dit aanvaar, stel die kerkraad en die gemeente dadelik daarvan in kennis en word van die gemeente losgemaak.

* Afsterwe

Wanneer 'n predikant te sterwe kom, stel die kerkraad onmiddellik die konsulent, die skriba van die kommissie van die ringsvergadering, die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Administrateur daarvan in kennis.

* Neerlegging van die amp

'n Predikant wat van voorneme is om sy amp neer te lê stel die kerkraad daarvan in kennis wat daarna handel volgens die orde-reëlings.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontnem die predikant sy ampsvoorreg volgens die ordereëlings.

* Ontneming van ampsvoorreg na 'n ondersoek

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontnem 'n predikant sy ampsvoorreg indien hy, na 'n ondersoek soos omskryf in die Kerkorde skuldig bevind word aan 'n oortreding ten opsigte van leer en lewe.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontnem 'n predikant sy ampsvoorreg indien dit na 'n ondersoek soos omskryf in die Kerkorde blyk dat hy na die oordeel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie voldoende bevoeg is om sy dienswerk te verrig nie.

* Algemene bepaling

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel die kerkraad, die konsulent en die kommissie van die ringsvergadering daarvan in kennis dat hy 'n predikant van sy amp onthef het, of emeritaat aan hom verleen het en die standplaas vakant verklaar het.

AANBEVELING

* Die vergadering spreek hom uit oor die reeds geformuleerde gedeelte oor die ampte (Dienaar van die Woord) wat dien as voorbeeld van die maksimum-minimum beginsel.

* Die komitee vir die herskrywing van die Kerkwet word bedank vir hulle werk tot dusver gedoen en sterkte toegebid vir die groot taak.

1.5

RAAD VIR REGSADVIES

Die vergadering kies 'n Raad vir Regsadvies aan die hand van Bepaling 142, wat soos volg lui:

* Die Raad vir Regsadvies bestaan uit vyf lede wat deur die Algemene Kerkvergadering benoem word uit 'n naamlys wat die moderamen aan hom voorlê. (Kyk Bepaling 12.8(b)(iv) en 12.9).

Volgens Bepaling 12.9 word die Algemene Kerkvergadering in sy keuse nie tot sy lede beperk nie. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is egter nie verkiesbaar nie.

Die naamlys van die moderamen sal aan die vergadering voorgelê word.

AANBEVELING

- * Die Algemene Kerkvergadering benoem vyf lede op die Raad vir Regs-advies.

AFSLUITING VAN DIE VERGADERING

RONDVRAAG

Lede van die vergadering word vriendelik versoek om sake wat nie in die Agenda aangeraak is nie maar wat hulle tog voor die vergadering wil lê, voor te lê by die agendapunt wat daarop betrekking het sodat daar nie aan die einde van die vergadering sake te berde kom waaroor reeds gehandel is nie.

BEDANKINGS EN AFSLUITING

Die voorsitter spreek bedankings uit en sluit die vergadering af met Skriflesing, oordenking, gebed en sang.

Die agendakommissie vertrou dat die agenda so ingerig is dat dit bygedra het tot 'n geseënde, vrugbare en ordelike vergadering.

DIE AGENDAKOMMISSIE

PRETORIA

28 APRIL 1992

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKAINHOUDSOPGAWE

<u>BYLAE</u>	<u>BLADSY</u>
	1
Balansstaat	
Bylae van Opgehoopte Fondse en Tekorte	A 3
Bylae van Vaste Eiendom	B 7
Bylae van meubels, toerusting en vervoermiddels	C 12
Bylae van Debiteure	D 14
Algemene Kerkfonds Inkomste-en-Uitgawerekening	15
Administrateurskantoor Inkomste-en-Uitgawerekening	17
Afdeling Instandhouding Balansstaat	19
Afdeling Instandhouding Inkomste-en-Uitgawerekening	20
Hospitaalbearbeiding Balansstaat	21
Hospitaalbearbeiding Inkomste-en-Uitgawerekening	22
Studentebearbeiding Balansstaat	23
Studentebearbeiding Inkomste-en-Uitgawerekening	24
Evangelisasiestandplase Balansstaat	25
Evangelisasiestandplase Inkomste-en-Uitgawerekening	26
Bearbeiding van Bejaardes Inkomste-en-Uitgawerekening	27
Pastorale Verwysingsdiens Inkomste-en-Uitgawerekening	28
Konservatorium vir Kerkmusiek Inkomste-en-Uitgawerekening	29
Tydskrif Afdeling Inkomste-en-Uitgawerekening	30
Kital Inkomste-en-Uitgawerekening	31
Generaal Pretoriusgebou Balansstaat	32
Generaal Pretoriusgebou Inkomste-en-Uitgawerekening	33
Dirk van der Hoffgebou Balansstaat	34
Dirk van der Hoffgebou Inkomste-en-Uitgawerekening	35
Barton Keep Balansstaat	36
Barton Keep Inkomste-en-Uitgawerekening	37
Jacob Marestraat Eiendom Balansstaat	38
Jacob Marestraat Eiendom Inkomste-en-Uitgawerekening	39
Minnaarstraat Eiendom Balansstaat	40
Minnaarstraat Inkomste-en-Uitgawerekening	41
Raad vir Jeugwerk Balansstaat	42
Raad vir Jeugwerk Inkomste-en-Uitgawerekening	43
Raad vir Jeugwerk Bedryfsrekening Kampterreine	44
Raad vir Kategese Balansstaat	45
Raad vir Kategese Inkomste-en-Uitgawerekening	46
Sendingraad Balansstaat	47
Sendingraad Sendingwerk Inkomste-en-Uitgawerekening	49
Sendingraad Teologiese Opleiding Inkomste-en-Uitgawerekening	50
Fonds vir Gemeente-Opbou Balansstaat	51
Fonds vir Gemeente-Opbou Inkomste-en-Uitgawerekening	52
Teologiese Opleidingsfonds Balansstaat	53
Teologiese Opleidingsfonds Inkomste-en-Uitgawerekening	54
Teologiese Opleidingsfonds Bylae van Beursfondse	E 55
Teologiese Opleidingsfonds Bylae van Diverse Fondse	F 56
Staat van Bron en Aanwending van Fondse	57

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1991

	BYLAE	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDSE, TEKORTE EN LASTE</u>			
<u>OPGEHOOPTE FONDSE</u>			
* Algemene Kerkfonds	A 1	390 974	352 421
* Algemene Reserwe	A 2	1 426 052	180 827
* Arushafonds		2 022	2 022
* Barton Keep		29 631	-
* Bearbeiding Bejaardes		-	2 450
* Christelike Vrou		33 866	33 866
* Evangelisasie Standplase		81 086	39 735
* Fonds vir Gemeente Opbou		712 308	706 194
* Generaal Pretoriusgebou		1 797 289	1 546 356
* Hospitaalbearbeiding		185 143	98 073
* Kapitaalvoorsieningsfonds	A 3	5 714 202	4 594 533
* Konservatorium vir Kerkmusiek	A 4	21 259	5 523
* Minnaarstraat Eiendom		561 077	348 789
* NHSV Hoofbestuur	A 5	114 293	105 172
* Pastorale Verwysingsdiens	A 6	27 415	1 690
* Raad vir Jeugwerk		16 595	38 385
* Raad vir Kategese		55 098	2 603
* Sendingraad		-	286 253
* Sentrale Fonds vir Publikasies	A 7	45 646	39 646
* Studentebearbeiding		118 478	16 338
* Teologiese Opleidingsfonds	A 8	1 995 042	1 136 047
* Van der Hoff Studiefonds	A 9	85 135	78 527
* Versekeringsfonds	A10	236 085	185 646
* Eiendomsreserwe		7 319 663	8 428 733
* Jacob Marestraat Eiendom		-	65 592
* Verhuurde Eiendomme		-	13 010
		20 968 359	18 308 431
<u>MIN: OPGEHOOPTE TEKORTE</u>		16 472 801	9 465 794
* Administrateurskantoor	A11	378 770	880 873
* Barton Keep		-	32 200
* Sake Bedrywe		7 346 609	7 346 609
* Kital	A12	124 551	230 336
* Tydskrif Afdeling	A13	374 315	17 040
* Rentefonds	A14	7 263 272	-
* Waterval Eiendom		-	12 276
* De Jager HAUM t.o.v. Kital		894 830	894 830
* Sendingraad		69 054	-
* Dirk van der Hoffgebou		-	51 630
* Bearbeiding Bejaardes	A15	21 400	-
<u>NETTO OPGEHOOPTE FONDSE</u>		4 495 558	8 842 637
<u>OORGEDRA</u>		4 495 558	8 842 637

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1991

	BYLAE	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDSE, TEKORTE EN LASTE</u>			
OORGEBRING		4 495 558	8 842 637
<u>LANGTERMYNLENINGS</u>			
* Kerkgeld vir Kerkwerk		28 614 826	21 564 186
* Volkskas Beperk		-	2 050 000
<u>DIVERSE KREDITEURE</u>			
* Ope rekeninge		1 599 135	1 265 539
* Diverse Trustfondse		1 027 370	836 047
* Volkskas Beperk		5 878 094	6 358 279
* Inkomste vooruit ontvang		213 778	-
		<u>R41 828 761</u>	<u>R40 916 688</u>
<u>BATES</u>			
<u>VASTE EIENDOM</u>	B	14 162 722	15 449 686
<u>VASTE BATES</u>	C	321 877	596 706
<u>AANDELEBELEGGINGS EN ANDER BELANGE</u>			
		8 155 727	14 659
<u>BEDRYFSBATES</u>		19 188 435	24 855 637
* Voorraad		484 747	326 903
* Diverse Lenings en Debiteure	D	18 546 142	24 200 074
* Kontant op hande en beleggings		157 346	328 460
* Vooruitbetaalde uitgawe		200	200
		<u>R41 828 761</u>	<u>40 916 688</u>

BYLAE A

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
BYLAE VAN OPGEHOOPTE FONDSE EN TEKORTE

1. ALGEMENE KERKFONDS

Saldo 1 Januarie 1989	352 421
<u>Plus:</u> Oorskot vir die drie jaar	38 553
Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R 390 974

2. ALGEMENE RESERWE

Saldo 1 Januarie 1989	180 827
<u>Plus:</u> Oorgeplaas vanaf Algemene Kerkfonds	310 000
Oorgeplaas vanaf Verhuurde Eiendomme	12 561
Oorgeplaas vanaf Jacob Marestraat Eiendom	922 664
Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R1 426 052

3. KAPITAALVOORSIENINGSFONDS

Saldo 1 Januarie 1989	4 594 533
<u>Plus:</u> <u>BYGEVOEG UIT BEGROTING</u>	1 492 849

* Ontwikkeling Kampterreine	52 023
* Philadelphia Eiendom	25 512
* Potchefstroom Studente	16 971
* Sendingraad ten opsigte van:	
* Geboue vir eie opleiding	129 837
* Paalemente vir lenings en oprigting	
van Kerkgeboue en pastorieë	138 921
* Studieleningsfonds	1 082 486
* Waterval Eiendom	6 579
* Huis de la Rey	32 193
* Arcadia Gardens	8 327

6 087 382

MIN: AANWENDING

	373 180
* Ontwikkeling Kampterreine	37 067
* Sendingraad ten opsigte van:	
* Kerkgeboue en pastorieë	168 592
* Geboue vir eie opleiding	107 058
* Philadelphia Eiendom	11 805
* Potchefstroom Studente	36 382
* Waterval Eiendom	12 276

Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991

R 5 714 202

4. KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK

Saldo 1 Januarie 1989	R	5 523
<u>Plus:</u> Oorskot vir die drie jaar		15 736

Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R	21 259
-----------------------------------	---	--------

5. NHSV HOOFBESTUUR

Saldo Januarie 1989	R	105 172
<u>Plus:</u> Rente		29 011
Toevoeging tot kapitaal		25 793

		159 976
<u>Min:</u> Kommissie op invorderings		7 233
Kapitaal aangewend		38 450

Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R	114 293
-----------------------------------	---	---------

6. PASTORALE VERWYSINGSDIENS

Saldo 1 Januarie 1989	R	1 690
<u>Plus:</u> Oorskot vir die drie jaar		25 725

Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R	27 415
-----------------------------------	---	--------

7. SENTRALE FONDS VIR PUBLIKASIES

Saldo 1 Januarie 1989		39 646
<u>Plus:</u> Toedeling uit begroting		6 000

Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R	45 646
-----------------------------------	---	--------

8. TEOLOGIESE OPLEIDING

Saldo 1 Januarie 1989		1 136 046
<u>Plus:</u> Toename in Kapitaalfonds		274 917
Toename in Rentefondse		173 271
Toename in Beursfondse		23 584
Oorskot vir die jaar		387 224

Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R	1 995 042
-----------------------------------	---	-----------

9. VAN DER HOFF STUDIEFONDS

Saldo 1 Januarie 1989	78 527
<u>Plus:</u> Rente op lenings	3 901
Toevoeging tot Kapitaal	10 000
	92 428
<u>Min:</u> Kommissie op invorderings	1 568
Korting toegestaan	5 725
Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R 85 135

10. VERSEKERINGSFONDS

Saldo 1 Januarie 1989	185 646
<u>Plus:</u> Kommissie	100 515
Premies op kassierswaarborg en persoonlike ongevalleversekering	11 924
	268 085
<u>Min:</u> Administrasiekoste	62 000
Opgehoopte Fonds 31 Desember 1991	R 236 085

11. ADMINISTRATEURSKANTOOR

Saldo 1 Januarie 1989	880 873
<u>Plus:</u> Tekort vir die drie jaar	2 765 631
	3 646 504
<u>Min:</u> Oorgeplaas van Rentefonds	3 267 734
Opgehoopte Tekort 31 Desember 1991	R 378 770

12. KITAL

Saldo 1 Januarie 1989	R 230 336
<u>Min:</u> Oorskot vir die drie jaar	105 785
Opgehoopte Tekort 31 Desember 1991	R 124 551

13. TYDSKRIF AFDELING

Saldo 1 Januarie 1989	17 040
<u>Plus:</u> Tekort vir die drie jaar	357 275

Opgehoopte Tekort 31 Desember 1991	R 374 315
------------------------------------	-----------

14. RENTEFONDS

Saldo 1 Januarie 1989	-
Oorgeplaas vanaf Administrateurskantoor	3 267 734
<u>Plus:</u> Tekort vir die drie jaar	3 995 538

Opgehoopte Tekort 31 Desember 1991	R 7 263 272
------------------------------------	-------------

15. BEARBEIDING VAN BEJAARDES

Saldo 1 Januarie 1989	2 450
<u>Min:</u> Tekort vir die drie jaar	23 850

Opgehoopte Tekort 31 Desember 1991	R 21 400
------------------------------------	----------

BYLAE B

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

VASTE EIENDOM OP 31 DESEMBER 1991

	NOTA	BOEKWAARDE 31/12/1991	BOEKWAARDE 31/12/1988
<u>ALGEMENE EIENDOMME</u>			
1. Erf 755, Pretoria met gebou daarop, bekend as Gene-raal Pretoriusgebou, teen oprigtingskoste plus koste van verbeterings		R 4 202 565	R4 159 639
2. Erf 756, Pretoria met Barton Keepgebou daarop plus koste van verbeterings		520 000	520 000
3. Erf 757, Pretoria met gebou daarop bekend as Dirk van der Hoffgebou teen oprigtingskoste plus koste van verbeterings		2 058 384	2 011 029
4. Grond en woonhuise Coligny (Gedeelte 74 'n gedeelte van gedeelte 45 en van die plaas Rietvly 70) (1/6 aandeel in gedeelte 44 'n gedeelte van gedeelte 23) (Erflating wyle E H van den Berg)		24 041	22 000
5. Gedeelte 139 ('n Gedeelte van Gedeelte 102 van die plaas Waterval nr 211 uitgesonder die gedeelte wat benut word deur Huis de la Rey.) (Resterende gedeelte van gedeelte 102 van 'n gedeelte van gedeelte 55)	7.2 5	100 000	100 000
6. Resterende gedeelte van Gedeelte 11 ('n Gedeelte van Gedeelte 3 van die plaas De Onderste-poort nr 300) (Erflating wyle P C van Niekerk). (2/5 aandeel)	7.2 4	299 261	300 000
OORGEDRA		7 204 251	7 112 668

	NOTA	BOEKWAARDE 31/12/1991	BOEKWAARDE 31/12/1988
OORGEBRING		7 204 251	7 112 668
7. Plaas Tunda, Angola	3	1	1
8. Erf 2912, Pretoria met geboue daarop bekend as Minnaarstraat Eiendom	7.1	2 701 467	2 671 126
9. Een halweaandeel in Gedeelte 113 (Gedeelte van Gedeelte 90) van die plaas Waterval 273, Pyramid		35 206	38 500
10. Eenheid 42, Arcadia Gardens	7.2	108 331	110 000
11 Gedeelte 1 van erf 759 met woonhuis (resterende ge- deelte 759 met Hotelgebou, gedeeltes 1 en 2 erf 760) bekend as Jacob Marestraat Eiendom		-	1 337 100
12. <u>PASTORIE EIENDOMME</u>			
12.1 <u>Studentebe- arbeiding</u>			
12.1.1 Sekere gedeelte van erf 44, Mucklen- neuk, Pretoria (Fonteinedal)	7.2	200 000	200 000
12.1.2 Erf 113, Ross- more, Johannes- burg	7.2	250 000	250 000
12.1.3 Gedeelte 2 van erf 124, Hill- crest, Gedeelte 2 van erf 22, Hillcrest		120 000	120 000
12.2 <u>Hospitaalbe- arbeiding</u>			
12.2.1 Erf 288, Meyers- dal uitbreiding 2, Alberton		220 000	220 000
OORGEDRA		10 839 256	12 059 395

	NOTA	BOEKWAARDE 31/12/1991	BOEKWAARDE 31/12/1988
OORGEBRING		10 839 256	12 059 395
12.2.2 Erf 735, Arcadia Pretoria bekend as Beckett- straat Eiendom	7.2	220 744	221 940
12.3 <u>PASTORALE VERWYSINGSDIENS</u>			
12.3.1 Erf 111, Presi- dentrif, Johannesburg	7.2	206 055	200 000
<u>EVANGELISASIE</u>			
12.4 <u>Johannesburg Midde- stad bearbeiding</u>			
12.4.1 Gedeelte 1 van gekonsolideerde erf 506, Emma- rentia Uit- breiding 1 Johannesburg	7.2	200 000	200 000
12.4.2 Standplaas 4573, Geleë aan Kapteijnstraat Johannesburg met kerkgebou daarop	7.2	500 000	500 000
13. <u>SENDINGRAAD</u>			
13.1 Gedeelte 7 en Resterende ge- deelte 9 ('n Gedeelte van Gedeelte 3) en een hálwe aandeel in Resterende Ge- deelte van Ge- deelte 2 van die plaas Klipdrift 90, Registrasie Afdeling J.R., Transvaal (Erf- lating deur wyle Steenkamp onderhewig aan die vruggebruik van mev Steenkamp)		1 507 706	1 474 914
OORGEDRA		13 473 761	14 656 249

	NOTA	BOEKWAARDE 31/12/1991	BOEKWAARDE 31/12/1988
OORBEBRING		13 473 761	14 656 249
14. <u>RAAD VIR JEUGWERK</u>			
14.1 Gebou en verbeterings op jeugkamplekterrein Roodeplaatdam (Grond uitgesonderd)	2.1	107 970	107 970
14.2 Geboue en verbeterings op jeugkamplekterrein Venterskroon (Grond uitgesonderd)	2.2	81 626	81 626
14.3 Gedeelte 14 (gedeelte van gedeelte 12) van die plaas Vaalkop met geboue en verbeterings daarop.		-	30 000
14.4 Gedeelte 94 (gedeelte van gedeelte 8) van die plaas Shylock, Distrik Rustenburg (Linderhof)		-	10 000
15. <u>TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS</u>			
15.1 Erwe 255 en 264, Petrusburg, distrik Fauresmith		12 643	12 642
15.2 Erf 544, Auckland Park, Johannesburg met woonhuis		-	160 000
16. <u>EIENDOMME IN TRUST GEHOU VIR GEMEENTES OF TOEKOMSTIGE GEMEENTES OF ANDER ORGANE VAN DIE KERK</u>			
16.1 Erf 1791, Norkem Park, uitbreiding 3 Distrik Kempton Park		37 849	32 500
OORGEDRA		13 713 849	15 090 987

	NOTA	BOEKWAARDE 31/12/1991	BOEKWAARDE 31/12/1988
OORGEBRING		13 713 849	15 090 987
16.2 Gedeelte 168 en 169 ('n Gedeelte van gedeelte 17) van die plaas Krokodildrift 446, distrik Brits		30 000	30 000
16.3 Gedeelte 16 van Lot no 375, geleë te Bohlmanstraat, Hermanstad, Pretoria		-	60 000
16.5 Erf 1351, Rusten- burg		250 000	250 000
16.6 Erf 275, Paradys- strand Humansdorp		13 730	12 843
16.7 Erf 427 Piet Potgietersrust		155 143	1 855
16.8 Erf 427 Cornelia		-	4 000
		<u>R14 162 722</u>	<u>R15 449 685</u>

BYLAE C

STAAT VAN VASTE BATES SOOS OP 31 DESEMBER 1991

	Boekwaarde 01/01/1989	Netto Toevoegings	Waardever- mindering	Boekwaarde 31/12/1991
<u>ADMINISTRATEURSKANTOOR</u>				
* Masjiene en Toerusting	130 593	50 754	142 693	38 654
* Meubels en matte	83 083	67 820	52 081	98 822
* Motors en fietse	149 632	159 977	175 487	134 122
<u>AFDELING INSTANDHOUDING</u>				
* Los gereedskap	500	(500)	-	-
* Motors en fietse	2 121	(723)	1 398	-
* Toerusting	13 422	(6 399)	7 023	-
<u>BARTON KEEP</u>				
* Meubels en matte	476	-	472	4
<u>DIRK VAN DER HOFFGEBOU</u>				
* Masjiene en Toerusting	25 834	-	18 260	7 574
<u>EVANGELISASIE STAND PLAAS</u>				
* Motors	193	(1)	192	-
* Toerusting	71	(1)	70	-
<u>HOSPITAALBEARBEIDING</u>				
* Toerusting	93	-	90	3
<u>KITAL</u>				
* Meubels en toerusting	65 037	21 535	60 149	26 423
* Ateljee toerusting	50 988	(50 988)	-	-
* Motors	41 288	(41 288)	-	-
<u>RAAD VIR BELYDENDE JEUG</u>				
<u>Jeugkamp toerusting</u>				
* Roodeplaat	2 715	1 070	1 904	1 881
* Vaalkop	3 794	(2 521)	1 273	-
* Venterskroon	881	-	425	456
* Kantoortoerusting	423	-	261	162
* Motorvoertuig	8 781	(4 391)	4 390	-
OORGEDRA	579 925	194 344	466 168	308 101

	Boekwaarde 01/01/1989	Netto Toevoegings	Waardever- mindering	Boekwaarde 31/12/1991
OORGEBRING	579 925	194 344	466 168	308 101

SENDINGRAAD

* Fietse	124	-	116	8
* Meubels en toerusting	12 125	8 237	6 772	13 590
* Motors	3 991	-	3 813	178

VERHUURDE EIENDOM

* Toerusting	541	(449)	92	-
	<u>R 596 706</u>	<u>R 202 132</u>	<u>R 476 961</u>	<u>R 321 877</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BYLAE D

BYLAE VAN DEBITEURE OP 31 DESEMBER 1991

	<u>1991</u>	<u>1988</u>
<u>GEMEENTES TEN OPSIGTE VAN</u>		
* Heffings	749 576	346 995
* Afrolwerk	-	15 983
* Ouditgelde	19 854	17 428
* "Kerkgeld- vir Kerkwerk"-lenings	10 620 002	10 125 249
<u>STUDIELENINGS, PENSIOENBYDRAES EN BOEK- LENINGS</u>	4 114 910	3 598 100
<u>DIVERSE LENINGS EN DEBITEURE</u>	2 587 249	1 767 596
<u>VAN DER HOFF STUDIELENINGS</u>	30 791	28 472
<u>NHSV HOOFBESTUUR STUDIELENINGS</u>	131 908	96 937
<u>BYDRAES TEN OPSIGTE VAN MEDIIESEFONDS</u>	73 975	27 711
<u>PERSONEELPENSIOENSKEMA</u>	-	175 277
<u>MOTORAANKOOPSKEMA</u>	95 417	50 791
<u>AFDELING INSTANDHOUDING</u>	-	10 466
<u>EKONOMIESE ONDERNEMINGS</u>	-	7 630 851
<u>ORGANE VAN BYSTAND</u>	122 460	308 217
* Kinderhuise van die Nederduitsch Her- vormde Kerk van Afrika	13 176	194 874
* Ons Tuis	47 181	44 898
* Huis de la Rey	31 093	15 645
* Monument Tehuise	253	33 215
* Ondersteuningsraad	30 757	19 585
	<u>R18 546 142</u>	<u>-R24 200 073</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

ALGEMENE KERKFONDS

INKOMSTE-EN-UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	1989/91	1986/88
<u>INKOMSTE</u>		
Heffings	25 219 980	16 798 596
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	25 219 980	16 798 596
<u>MIN: UITGAWES</u>	24 871 427	16 709 706
<u>OORPLASING VOLGENS BEGROTING</u>	21 013 473	12 877 281
* Administrasiekoste	6 397 194	4 393 075
* Argief en Museum	-	187 879
* Bearbeiding Bejaardes	201 273	196 512
* Bydraes tot Pensioenfonds	564 400	421 478
* Evangelisasie Standplase	419 232	383 461
* Fonds vir Gemeente Opbou	968 342	617 951
* Hospitaalbearbeiding	969 417	729 143
* Pastorale Verwysingsdiens	209 870	42 980
* Sendingraad		
* Sendingwerk	2 943 891	2 003 259
* Teologiese Opleiding	2 487 324	1 443 473
* Sentrale Fonds vir Publikasies	6 000	9 000
* Studentebearbeiding	2 637 404	1 604 161
* Teologiese Opleiding	1 993 282	844 909
* Rentefonds	1 215 844	-
<u>KAPITAALVOORSIENINGSFONDS</u>	1 492 849	1 774 392
* Huis de la Rey	32 193	32 193
* Kapitaal vir Studieleninge	1 082 486	1 414 978
* Ontwikkeling Jeugkampe	52 023	50 697
* Philadelphia Eiendom	25 512	24 573
* Potchefstroom Studente	16 971	10 844
* Sendingraad	268 758	232 458
* Waterval Eiendom	6 579	6 579
* Kerkgebou Johannesburg Middestad	-	2 070
* Arcadia Gardens	8 327	-
<u>BEDRYFSREKENINGE - GEBOUE</u>	812 551	658 170
* Barton Keep	99 753	42 200
* Dirk van der Hoffgebou	-	38 670
* Minnaarstraat Eiendom	591 676	577 300
* Generaal Pretoriusgebou	121 122	-
<u>OORGEDRA</u>	23 318 873	7 868 477

	1989/91	1986/88
OORGEBRING	23 318 873	7 868 477
<u>BYSTAND AAN KERKLIKE RADE EN ORGANE VAN BYSTAND</u>	692 949	523 221
* Konservatorium vir Kerkmusiek	57 570	73 606
* Raad vir Belydende Jeug	226 866	194 942
* Raad vir Kategese	394 013	245 073
* Psalmberymingskommissie	4 500	9 600
<u>BYSTAND AAN MAATSKAPLIKE INSTELLINGS</u>	171 433	141 387
<u>KOSTE INSAKE KOMMISSIES VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING EN ORGANE VAN BYSTAND</u>	498 180	343 178
<u>PENSIOEN- EN MEDIESEFONDSBYDRAES</u>		
* Dienspligkapelane	62 654	279 688
<u>PENSIOENBYDRAES TEN OPSIGTE VAN ONTVANGERS VAN ONGESKIKTHEIDSVORDELE</u>	62 558	25 471
<u>GEVANGENESBEARBEIDING</u>	37 200	28 565
<u>BEVORDERING VAN EKUMENE</u>	11 577	31 671
<u>LIDMAATSKAPGELDE EN KONGRESSE</u>	-	343
<u>AANVULLING VAN TRAKTEMENTE</u>	-	4 468
<u>GESKENKE, FUNKSIES EN NAVORSING</u>	16 003	20 943
<u>OORSKOT VIR DIE JAAR</u>	R 348 553	R 88 890
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds	38 553	8 890
* Oorgeplaas na Algemene Reserwe	310 000	80 000

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

AFDELING INSTANDHOUDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>LASTE</u>		
<u>DIVERSE KREDITEURE</u>	-	9 588
<u>HULPOORTREKKING</u>	-	25 842
	R -	R 35 430
<u>BATES EN DEBETSALDO</u>		
<u>VASTE BATES</u>	-	16 042
* Teen kosprys min waardevermindering		
<u>VOORRAAD MATERIAAL</u>	-	8 922
<u>DEBITEURE</u>	-	10 466
<u>OPGEHOOPTE TEKORT</u>	-	-
* Saldo 1 Januarie 1989	-	75 079
Plus: Tekort vir die drie jaar	-	126 461
	23 632	201 540
Min: Oorgeplaas vanaf Eiendomsreserwe	23 632	201 540
	R -	R 35 430

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

AFDELING INSTANDHOUDING

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>WERK GEDOEN EN VERKOPE</u>	688 506	945 337
<u>WINS MET VERKOOP VAN VOERTUIE</u>	12 569	920
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	701 075	946 257
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	724 707	1 072 718
<u>MATERIAAL AANKOPE</u>	313 979	415 896
<u>LONE, SALARISSE EN WERKGEWERSBYDRAE</u>	276 877	502 606
<u>HUUR WERKSWINKEL EN KANTORE</u>	36 048	31 653
<u>MOTOR- EN REISKOSTE</u>	67 271	80 887
<u>ONDERHOUD EN LOS GEREEDSKAP</u>	5 174	11 575
<u>TELEFOON EN SKRYFBENODIGDHEDE</u>	4 658	5 844
<u>VERSEKERING</u>	9 186	11 872
<u>WAARDEVERMINDERING</u>	8 421	12 338
<u>ANDER UITGAWES</u>	3 093	47
<u>TEKORT VIR DIE JAAR</u>	R 23 632	R 126 461
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STUDENTEBEARBEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDSE EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS</u>	118 478	16 338
* Saldo 1 Januarie 1989	16 338	2 250
Plus: Oorskot vir die drie jaar	102 140	14 088
<u>LENINGS – RAAD VAN FINANSIES</u>	35 756	87 800
<u>HULPOORTREKING</u>	53 965	104 061
* Administrateurskantoor		
<u>EIENDOMSRESERWE</u>	361 801	361 801
	R 570 000	R 570 000
<u>BATES</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	570 000	570 000
	R 570 000	R 570 000

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STUDENTEBEARBEIDING

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>DOORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	2 637 404	1 599 161
* Volgens begroting		
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	2 637 404	1 599 161
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	2 535 264	1 585 073
<u>SUBSIDIES AAN STUDENTEGEMEENTES</u>	2 513 051	1 532 038
<u>RENTE OP KAPITAAL VOORSIEN VIR AANKOOP</u> <u>VAN PASTORIEË EN ANDER EIENDOM</u>	6 140	26 977
<u>ONKOSTE RAAD VIR STUDENTEBEARBEIDING</u>	-	2 394
<u>RENTE OP HULPOORTREKKING</u>	16 073	23 664
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 102 140	R 14 088
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BEARBEIDING VAN BEJAARDES

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>ORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u> * Volgens begroting	201 273	196 512
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	201 273	196 512
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	225 123	193 717
<u>STANDPLAASKOSTE</u>	225 013	193 571
<u>DRUKWERK EN ANDER UITGAWES</u>	110	146
<u>OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR</u> * Oorgedra na Opgehoopte Fonds	(R 23 850)	R 2 795

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

PASTORALE VERWYSINGSDIENS

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>OORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	209 870	42 980
* Volgens begroting		
<u>DONASIES</u>	15 000	-
<u>VORDERINGE TEN OPSIGTE VAN</u> <u>PROFESSIOELE DIENSTE</u>	70 523	17 201
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	295 393	60 181
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	269 668	58 490
<u>VERSORGINGSVOORDELE</u>	205 497	43 200
<u>HONORARIUM KLERKLIKE HULP</u>	3 622	6 440
<u>HUUR EN MUNISIPALE KOSTES</u>	47 128	4 800
<u>TELEFOON EN SKRYBENODIGDHEDE</u>	9 599	3 082
<u>ONDERHOUD</u>	941	775
<u>ANDER UITGAWES</u>	2 881	193
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 25 725	R 1 691
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

KITAL

INKOMSTE-EN-UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	1989/91	1986/88
<u>INKOMSTE</u>		
<u>VERKOPE</u>	1 315 570	-
* Uitgewery	1 245 299	-
Netto verkope	1 924 621	-
<u>Min:</u> Koste van verkope	679 322	-
* Kursusse	70 271	-
Netto verkope	177 648	-
<u>Min:</u> Produksiekoste	107 377	-
<u>DONASIES EN BYDRAES</u>	1 500	-
<u>NETTO INKOMSTE MET VERKOOP VAN ATELJEE</u>	172 391	-
	1 489 461	-
<u>MIN: UITGAWES</u>	1 383 676	-
* Salarisse en lone	1 048 850	-
* Drukwerk en skryfbenodigdhede	26 391	-
* Huur en elektrisiteit	50 120	-
* Posgeld en telefoon	45 819	-
* Onderhoud en herstelwerk	20 959	-
* Publikasies en intekengelde	21 530	-
* Diverse uitgawes	3 982	-
* Reis- verblyfkoste	3 008	-
* Onthaal en verversings	5 067	-
* Ledegelde	869	-
* Motorkoste	30 975	-
* Rekenaarkoste	11 874	-
* Administrasiekoste	28 280	-
* Microfisch Verfilming	25 803	-
* Waardevermindering		-
* Meubels en toerusting	60 149	-
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 105 785	R -
* Oorgedra na Opgehoopte Tekort		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

GENERAAL PRETORIUSGEBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDS EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS</u>	1 797 289	1 546 356
* Saldo 1 Januarie 1989	1 546 356	1 093 794
Plus: Oorskot vir die drie jaar	250 933	452 562
<u>KAPITAALVOORSIENINGSFONDS</u>	255 100	255 100
<u>EIENDOMSRESERWE</u>	3 514 799	3 514 799
	<u>R 5 567 188</u>	<u>R 5 316 255</u>
<u>BATES</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	4 202 565	4 159 639
* Erf 755, Pretoria met gebou en verbeterings daarop teen kosprys bekend as Generaal Pretoriusgebou		
<u>HULPBELEGGING</u>	1 364 623	1 156 616
* Administrateurskantoor		
	<u>R 5 567 188</u>	<u>R 5 316 255</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

GENERAAL PRETORIUSGEBOU

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>HUUR ONTVANG</u>	1 105 407	1 638 280
<u>OORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	121 122	-
* Volgens Begroting		
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	1 226 529	1 638 280
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	675 596	585 718
<u>RENTE BETAAL</u>	-	3 400
<u>ONDERHOUD, HERSTELLINGS EN SKOONMAAKKOSTE</u>	136 402	152 406
<u>MUNISIPALE ONKOSTES</u>	370 073	287 692
<u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	82 700	72 228
<u>VERSEKERING</u>	38 732	39 815
<u>HYSBAK ONDERHOUD</u>	47 689	30 177
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 550 933	R1 052 562
* Oorgeplaas na Opgehoopte Fonds	250 933	452 562
* Oorgeplaas na Minnaarstraat Eiendom	300 000	600 000

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

DIRK VAN DER HOFFGEBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1990
<u>LASTE</u>		
<u>KAPITAALVOORSIENINGSFONDS</u>	132 716	132 716
<u>HULPOORTREKKING</u>	397 222	368 127
* Administrateurskantoor		
<u>EIENDOMSRESERWE</u>	1 536 020	1 587 651
	<u>R2 065 958</u>	<u>R2 088 494</u>
 <u>BATES EN DEBETSALDO</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	2 058 384	2 011 029
* Erf 757, Pretoria (pro-rata gedeelte van kosprys van grond) met gebou en verbeterings daarop teen kosprys bekend as Dirk van der Hoffgebou		
<u>MEUBELS EN TOERUSTING</u>	7 574	25 835
* Teen kosprys min waardevermindering		
<u>OPGEHOOPTE TEKORT</u>	-	51 630
* Saldo 1 Januarie 1989	51 630	11 909
<u>Plus:</u> Tekort vir die drie jaar	-	39 721
<u>Min:</u> Oorgeplaas na Algemene Reserwe	51 630	-
	<u>R2 065 958</u>	<u>R2 088 494</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

DIRK VAN DER HOFFGEBOU

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>HUUR ONTVANG</u>	572 439	396 425
<u>ORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u> * Volgens Begroting	-	38 670
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	572 439	435 095
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	572 439	474 816
<u>RENTE BETAAL</u>	-	8 775
<u>ONDERHOUD, HERSTELLINGS EN SKOONMAAKKOSTE</u>	310 456	296 434
<u>MUNISIPALE ONKOSTES</u>	195 966	109 766
<u>HYSBAK ONDERHOUD</u>	21 543	14 363
<u>VERSEKERING EN LISENSIES</u>	26 214	25 777
<u>WAARDEVERMINDERING</u> * Meubels en toerusting	18 260	19 701
<u>TEKORT VIR DIE DRIE JAAR</u> * Oorgedra na Opgehoopte Fonds	R -	R 39 721

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BARTON KEEP

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDSE EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS (TEKORT)</u>	29 631	(32 199)
* Saldo 1 Januarie 1989	(32 199)	(37 391)
<u>Plus:</u> Oorskot vir die driejaar	74 393	5 192
	42 194	-
<u>Min:</u> Kantoorhuur 1989 (regstelling)	12 563	-
<u>LENING VIR RESTOURASIE VAN GEBOU</u>	51 235	51 235
<u>LENING VIR OPRIGTING VAN MOTORAFAKKE</u>	1 235	1 235
<u>HULPOORTREKKING</u>	7 524	69 826
* Administrateurskantoor		
<u>EIENDOMSRESERVE</u>	430 379	430 379
	520 004	520 476
<u>BATES EN DEBETSALDO</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	520 000	520 000
* Erf 756, Pretoria, met gebou en verbeterings daarop teen kosprys, bekend as Barton Keepgebou.		
<u>MATTE EN GORDYNE</u>	4	476
* Teen kosprys min waardevermindering		
	R 520 004	R 530 476

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

BARTON KEEP

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>HUUR ONTVANG</u>	81 938	77 165
<u>PARKEERGELDE</u>	99 753	42 200
<u>ORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	15 037	5 420
* Volgens begroting		
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	196 728	124 785
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	122 335	119 593
<u>ONDERHOUD, HERSTEL EN SKOONMAAKKOSTE</u>	41 029	42 870
<u>MUNISIPALE ONKOSTE</u>	68 188	45 523
<u>VERSEKERING</u>	4 624	3 423
<u>RENTE OP HULPOORTREKKING</u>	7 725	19 033
<u>RENTE EN DELGING - RESTOURASIE REKENING</u>	-	7 020
<u>RENTE TEN OPSIGTE VAN KAPITAAL VIR</u>		
<u>MOTORAFDAKKE</u>	297	297
<u>WAARDEVERMINDERING</u>	472	1 427
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 74 393	R 5 192
* Oorgedra na Opgehoopte Tekort		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

JACOB MARESTRAAT EIENDOM

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDS EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS</u>	-	65 592
* Saldo 1 Januarie 1989	65 592	39 823
* <u>Min</u> : Tekort vir die drie jaar	46 050	25 769
	19 542	-
* <u>Plus</u> : Opbrengs met verkoop	903 122	-
	922 664	-
* <u>Min</u> : Oorgedra na Algemene Kerkfonds	922 664	-
<u>LENINGSREKENING</u>	-	234 281
* Raad van Finansies		
<u>EIENDOMSRESERVE</u>	-	1 102 819
	R -	R1 402 692
<u>BATES</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	-	1 337 100
* Gedeelte 1 van erf 759, Resterende gedeelte van erf 759, gedeelte 1 van erf 760.		
<u>HULPBELEGGING</u>	-	65 592
* Administrateurskantoor		
	R -	R1 402 692

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

JACOB MARESTRAAT EIENDOM

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>HUUR ONTVANG</u>	49 000	169 200
<u>PARKEERGELDE</u>	25 917	54 729
<u>RENTE OP HULPBELEGGING</u>	3 171	12 866
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	78 088	236 795
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	124 138	211 026
<u>LONE EN HEFFINGS</u>	7 178	11 875
* Opsigter van parkeerterrein		
<u>ONDERHOUD EN HERSTELLINGS</u>	13 105	7 988
<u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	18 800	20 853
<u>EIENDOMSBELASTING</u>	53 219	81 427
<u>SKRYFBENODIGDHEDE</u>	-	294
<u>RENTE OP LENING</u>	26 942	80 826
<u>VERSEKERING</u>	4 894	7 763
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 46 050	R 25 769
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

MINNAARSTRAAT EIENDOM

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDS EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS</u>	561 077	348 789
* Saldo 1 Januarie 1989	212 288	(4 828)
<u>Plus:</u> Oorskot vir die jaar	348 789	353 617
<u>LENINGSREKENING</u>	-	2 050 000
* Volkskas Beperk		
<u>HULPOORTREKKING</u>	2 140 390	272 336
* Administrateurskantoor		
	<u>R 2 701 467</u>	<u>R 2 671 125</u>
 <u>BATES</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	2 701 467	2 671 125
* Erf 2912, Pretoria		
	<u>R 2 701 467</u>	<u>R 2 671 125</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

MINNAARSTRAAT EIENDOM

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>HUUR ONTVANG</u>	512 340	423 341
<u>PARKEERGELDE</u>	86 884	89 060
<u>OORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	591 676	577 300
* Volgens Begroting		
<u>OORPLASING VANAF GENERAAL PRETORIUSGEBOU</u>	300 000	600 000
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	1 490 900	1 689 701
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	1 278 612	1 336 084
<u>RENTE BETAAL</u>	638 182	1 035 303
<u>LONE EN HEFFINGS</u>	16 000	49 860
<u>MUNISIPALEKOSTES</u>	289 419	152 337
<u>ONDERHOUD EN HERSTELLINGS</u>	32 119	19 415
<u>VERSEKERING</u>	11 877	6 604
<u>SKRYFBENODIGDHEDE EN DRUKWERK</u>	-	296
<u>RENTE OP HULPOORTREKKING</u>	291 015	72 269
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 212 288	R 353 617
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

RAAD VIR JEUGWERK

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDS EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS</u>	16 595	38 385
* Saldo 1 Januarie 1989	38 385	49 746
Min: Tekort vir die drie jaar	21 790	11 361
<u>KAPITAALVOORSIENINGSFONDS</u>	56 347	41 390
* Saldo 1 Januarie 1989	41 390	35 720
Plus: Byvoeging uit begroting	52 023	16 899
	93 413	52 619
Min: Rente op lenings	37 066	11 229
<u>LENINGSREKENINGE</u>	82 809	98 760
* Raad van Finansies ten opsigte van ontwikkeling van jeugkampe		
<u>HULPOORTREKKING</u>	42 800	56 586
* Administrateurskantoor		
<u>EIENDOMSRESERWE</u>	-	17 692
<u>BANKOORTREKKING</u>	-	162
	R 198 551	R 252 975
<u>BATES</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	189 596	229 596
* Soos per BYLAE B (Item 13.1 tot 13.4)		
<u>VASTE BATES</u>	2 499	16 596
* Volgens BYLAE C		
* Jeugkamp toerusting	2 337	7 393
* Kantoor toerusting	162	423
* Motorvoertuig	-	8 780
<u>KENTEKENS</u>	1	1 656
* Voorraad 31 Desember 1991		
<u>LENINGSREKENING</u>	5 127	5 127
* Raad van Finansies		
<u>KONTANT IN BANK</u>	1 328	-
	R 198 551	R 252 975

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

RAAD VIR JEUGWERK

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>ORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	226 866	194 942
* Volgens begroting		
<u>RENTE OP LENINGSREKENING</u>	1 576	1 578
* Raad van Finansies		
<u>INKOMSTE OP KURSUSSE</u>	2 741	20 854
<u>DONASIES</u>	2 290	4 082
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	233 473	221 456
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	255 263	232 816
<u>REISKOSTE, VERVERSINGS ENS</u>	12 944	7 671
<u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	-	1 470
<u>SKRYFBENODIGHEDE EN DRUKWERK</u>	-	1 007
<u>KURSUSONKOSTE</u>	-	25 446
<u>KONGRESKOSTE EN KURSUSBYWONING</u>	-	847
<u>KANTOORKOSTE - VAN DIE ORGANISEERDER</u>	186 411	177 111
<u>WAARDEVERMINDERING</u>	4 651	3 105
<u>BEDRYFSREKENINGE KAMPTERREINE</u>	35 277	8 417
<u>BEDRYFSREKENING VAALKOP</u>	2 264	1 145
<u>RENTE OP HULPOORTREKKING</u>	12 061	6 597
<u>KENTEKENS AFGESKRYF</u>	1 655	-
<u>TEKORT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 21 790	R 11 360
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

RAAD VIR JEUGWERK

BEDRYFSREKENING – KAMPTERREINE VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1991

	ROODEPLAAT	VENTERSKROON	TOTAAL
<u>INKOMSTE</u>			
* Heffings en bydraes	10 596	29 957	40 553
* Huur	41 190	50 599	91 789
* Rente	–	86	86
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	51 786	80 642	132 428
<u>MIN: UITGAWES</u>	86 572	81 133	167 705
* Onderhoud:			
* Geboue en terrein	37 080	10 061	47 141
* Toerusting	5 136	6 544	11 680
* Lone en rantsoene	25 140	36 521	61 661
* Elektrisiteit en gas	12 866	20 720	33 586
* Telefoon en bankkoste	1 477	4 116	5 593
* Versekering	2 969	2 746	5 715
* Waardevermindering (toerusting – BYLAE C)	1 904	425	2 329
<u>TEKORT VIR DIE JAAR</u>	R 34 786	R 491	R35 277

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

RAAD VIR KATEGES

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	<u>1991</u>	<u>1988</u>
<u>OPGEHOOPTE FONDS EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS</u>	55 098	2 604
* Saldo 1 Januarie 1989	2 604	18 187
<u>Plus/Min: Oorskot/(Tekort) vir die drie jaar</u>	52 494	(15 583)
<u>HULPOORTREKKING</u>	-	29 835
* Administrateurskantoor		
	<u>R 55 098</u>	<u>R 32 439</u>
 <u>BATES</u>		
<u>LENINGSREKENING</u>	12 302	32 439
Nederduitsch Hervormde Weeshuis	-	600
(Geskenkefonds)	-	19 537
Nederduitsch Hervormde Weeshuis	12 302	12 302
Administrateurskantoor		
<u>HULPBELEGGING</u>	42 796	-
	<u>R 55 098</u>	<u>R 32 439</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

RAAD VIR KATEGES

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>ORPLASING UIT ALGEMENE INKOMSTE</u>	394 013	245 073
* Volgens begroting		
<u>KURSUSINKOMSTE</u>	265	-
<u>RENTE OP LENINGSREKENING</u>	2 398	4 967
* Kinderhuise van die N H Kerk		
<u>RENTE ONTVANG</u>	9 071	3 783
* Administrateurskantoor		
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	405 747	253 823
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	353 253	269 406
<u>KANTOORKOSTE – DIREKTEUR BY KITAL</u>	346 796	240 898
<u>AFLOSSING – LENING – DIREKTEUR BY KITAL</u>	-	9 442
<u>KOSTE – VERGADERINGS</u>	5 114	8 753
<u>KANTOORHUUR</u>	-	1 200
<u>DRUK- EN AFROLWERK</u>	139	657
<u>TELEFOON</u>	-	3 652
<u>RENTE OP HULPOORTREKKING</u>	1 204	3 754
<u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	-	1 050
<u>OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 52 494	(R 15 583)
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

SENDINGRAAD

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>OPGEHOOPTE FONDSE EN LASTE</u>		
<u>OPGEHOOPTE FONDS (TEKORT)</u>	(76 254)	279 053
* Saldo 1 Januarie 1989	279 053	236 398
<u>Plus:</u> Oorskot vir die drie jaar		
* Sendingwerk	-	41 997
<u>Plus:</u> Oorplasing vanaf Kapitaal-voorsieningsfonds	-	179 979
<u>Min:</u> Tekort vir die drie jaar	355 307	179 321
* Teologiese Opleiding	6 513	179 321
* Sendingwerk	348 794	-
<u>OPLEIDINGSFONDS</u>	7 200	286 253
* Geskenk mev J S du Plessis		
	(69 054)	298 962
<u>KAPITAALVOORSIENINGSFONDS</u>	102 628	109 521
* <u>T.o.v. paaielemente vir lenings en op- rigting van kerkgeboue en pastorieë</u>		
* Saldo 1 Januarie 1989	109 521	88 675
<u>Plus:</u> Toedeling volgens begroting	268 758	82 753
	378 279	171 428
<u>Min:</u> Aanwending	275 651	61 907
<u>HULPOORTREKKING</u>	787 437	400 858
* Administrateurskantoor		
<u>EIENDOMSRESERWE</u>	707 456	707 455
<u>OORTROKKE BANK</u>	5 949	-
	R1 534 416	R1 504 087

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>BATES</u>		
<u>VASTE EIENDOMME</u>	1 507 707	1 474 914
<u>BELEGGING VAN OPLEIDINGSFONDS</u> (Geskenk mev J S du Plessis volgens kontra)	7 200	7 200
<u>FIETSE</u>	8	124
<u>MEUBELS, TOERUSTING EN BOEKERY</u> * Klipdrif	13 590	12 125
<u>MOTORVOERTUIE</u>	178	3 991
<u>DIVERSE DEBITEURE</u>	5 733	5 733
	<u>R1 534 416</u>	<u>R1 504 087</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

SENDINGRAAD - SENDINGWERKREKENING

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>BYDRAE HEFFINGS</u>	71 845	52 253
<u>DOORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u> * Volgens Begroting	2 943 891	2 003 259
<u>RENTE OP HULPBELEGGING</u>	2 124	29 838
	3 017 860	2 085 350
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	3 366 654	2 043 352
<u>ONKOSTE SUPERINTENDENT</u>	431 533	307 152
<u>REIS- EN VERBLYFKOSTES</u> * Vergaderings	70 884	24 791
<u>SKRYFBENODIGHEDE EN DRUKWERK</u>	12 413	18 210
<u>SUBSIDIE AAN RINGSGRADE</u>	2 742 205	1 630 391
<u>VERSEKERING</u>	10 236	8 096
<u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	15 100	11 053
<u>DIVERSE AANKOPE</u>	1 305	3 224
<u>PENSIOENE</u>	50 238	25 282
<u>VERVERSINGS</u>	5 333	-
<u>KOSTE ALGEMENE KERKVERGADERING</u>	-	13 235
<u>RENTE OP HULPOORTREKKING</u>	27 407	1 418
<u>BYDRAE AAN SERKOS</u>	-	500
<u>OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR</u> * Oorgedra na Opgehoopte Fonds	(R 348 794)	R 41 998

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

SENDINGRAAD – TEOLOGIESE OPLEIDINGSREKENING

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>OORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	2 487 324	1 443 473
* Volgens Begroting		
<u>BYDRAES VIR TEOLOGIESE OPLEIDING</u>	9 258	114 376
<u>HUUR ONTVANG</u>	-	105
<u>RENTE ONTVANG</u>	2 160	31
<u>RENTE OP HULPBELEGGING</u>	-	4 290
<u>STUDIIELENINGS</u>	19 000	-
* Pro Regno		
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	2 517 742	1 562 275
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	2 524 255	1 741 596
<u>KOSTE TEN OPSIGTE VAN DOSENTE</u>	1 914 361	1 232 432
<u>SEKRETARIËLE KOSTES</u>	58 421	49 021
<u>KOSTE TEN OPSIGTE VAN STUDENTE</u>	227 621	235 761
<u>KOSTE TEN OPSIGTE VAN GEBOUE</u>	184 277	137 749
<u>REISKOSTE VERGADERINGS</u>	5 191	8 422
<u>BOEKE AANGEKOOP VIR BIBLIOTEEK</u>	6 049	6 755
<u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	14 300	9 930
<u>RENTE OP HULPOORTREKKING</u>	103 335	33 684
<u>WAARDEVERMINDERING</u>	10 700	6 788
<u>VOORSIENING VIR SLEGTE SKULD</u>	-	21 054
<u>TEKORT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 6 513	R 179 321
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

FONDS VIR GEMEENTE-OPBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	<u>1991</u>	<u>1988</u>
<u>OPGEHOOPTE FONDS</u>		
<u>KAPITAALFONDS</u>	712 308	706 194
* Saldo 1 Januarie 1989	706 194	422 686
* <u>Plus</u> : Bydraes ontvang vir 3 jaar	16 603	221 070
* <u>Plus</u> : Rentefonds oorgeplaas	-	62 438
	<u>722 797</u>	<u>706 194</u>
* <u>Min</u> : Tekort vir 3 jaar	<u>10 489</u>	<u>-</u>
	<u>R 712 308</u>	<u>R 706 194</u>
 <u>BATES</u>		
<u>BELEGGING IN KERKGELD VIR KERKWERKFONDS</u>	<u>712 308</u>	<u>706 194</u>
	<u>R 712 308</u>	<u>R 706 194</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

FONDS VIR GEMEENTE OPBOU

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>RENTE ONTVANG</u>	208 465	167 909
<u>OORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	968 342	575 696
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	1 176 807	743 605
<u>MIN: TOTALE UITGAWE</u>	1 187 296	681 167
* <u>HULP AAN GEMEENTES</u>	1 187 296	669 053
* <u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	-	12 114
<u>OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE DRIE JAAR</u>	(R 10 489)	R 62 438
*Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	1991	1988
<u>FONDSE EN LASTE</u>		
<u>ALGEMENE TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS</u>	573 838	186 614
* Saldo 1 Januarie 1989	186 614	170 227
* Plus: Oorskot/(Tekort) vir die jaar	387 224	16 387
<u>OMSKREWE FONDSE</u>	1 367 428	919 240
* Volgens BYLAE F		
* Kapitaal	808 263	533 346
* Opgehoopte rente	559 165	385 894
<u>ANDER BEURSFONDSE</u>	53 776	30 192
* Nog nie aangewend nie (Volgens BYLAE E)		
<u>KAPITAALVOORSIENING VIR STUDIELENINGS</u>	4 767 724	3 685 238
<u>EIENDOMSRESERWE</u>	-	111 901
	<u>R 6 762 766</u>	<u>R 4 933 185</u>
<u>BATES</u>		
<u>VASTE EIENDOM</u>	12 643	172 642
<u>AANDELEBELEGGINGS</u>	4 002	4 002
* 4000 Volopbetaalde gewone A-Aandele van 50c elk in Dagbreek Trust Beperk (nominale waarde)	2	2
* 4000 onbepaalde opbetaalde aandele in Saambou-Nasionale Bouvereniging	4 000	4 000
<u>FONDSBELEGGINGS BY DIE RAAD VAN FINANSIES</u>	795 398	479 608
* Volgens BYLAE F		
<u>STUDIELENINGS</u>	4 107 462	3 594 367
<u>HULPBELEGGING</u>	1 843 261	682 566
	<u>R 6 762 766</u>	<u>R 4 933 185</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS

INKOMSTE- EN UITGAWEREKENING VIR DIE DRIE JAAR GEÏNDIG
31 DESEMBER 1991

	<u>1989/91</u>	<u>1986/88</u>
<u>INKOMSTE</u>		
<u>OORPLASING UIT ALGEMENE KERKFONDS</u>	1 993 282	844 909
* Volgens Begroting		
<u>RENTE ONTVANG</u>	526 741	313 538
<u>DIVIDENDE</u>	3 040	1 680
* Dagbreek Trust		
<u>TOTALE INKOMSTE</u>	2 523 063	1 160 127
<u>MIN: TOTALE UITGAWES</u>	2 135 839	1 143 740
<u>SUBSIDIE AAN UNIVERSITEIT VAN PRETORIA</u> <u>TEN OPSIGTE VAN SALARISSE - PROFESSORE</u> <u>EN HULPDOSENTE</u>	1 313 910	842 295
<u>BYDRAE TOT SALARIS - DOSENTE IN BYBELKUNDE</u>	106 678	28 263
<u>AANVULLING VAN SALARISSE</u>	323 690	57 515
<u>STUDIELENINGS AFGESKRYF</u>	-	16 097
<u>KORTING OP STUDIELENINGS</u>	179 212	94 468
<u>ADMINISTRASIEKOSTE</u>	179 000	79 835
<u>ONKOSTE KURATORIUMSAAMTREK</u>	23 733	13 332
<u>ONKOSTE LEGITIMASIE</u>	5 432	5 978
<u>VERVOER VAN MEUBELS</u>	-	2 360
<u>INTREEPREEK</u>	4 184	-
<u>FAKULTEITSBERAAD</u>	-	3 597
<u>OORSKOT VIR DIE DRIE JAAR</u>	R 387 224	R 16 387
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

BYLAE E

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS

BYLAE VAN BEURSFONDSE VIR DIE DRIE JAAR 31 DESEMBER 1991

Naam van Beursfonds	Saldo 1 Jan. 1989	Byvoeging	Toegeken	Saldo 31 Des. 1991
Gemeente Phalaborwa	R 759	R 251	R -	R 1 010
Gemeente Tzaneen	1 464	485	-	1 949
Ring van Middelburg	8 949	5 961	3 000	11 911
Ring van Pretoria	605	200	-	805
Ring van Rustenburg	2 048	678	-	2 726
Ring van Zoutpansberg	15 236	21 634	3 000	33 869
Pretoria Tattersalls	599	198	-	797
P R Schoeman	133	44	-	177
J P Snyman	399	133	-	532
	R 30 192	R 29 584	R 6 000	R 53 776

BYLAE F

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

TEOLOGIESE OPLEIDING

BYLAE VAN DIVERSE FONDSE OP 31 DESEMBER 1991

(Fondse waarvan die kapitaal belê is en slegs die rente beskikbaar is vir lenings en/of beurse)

Naam van Fonds	Kapitaal			Totale op-gehoopte rente op 31/12/91
	Saldo 31/12/91	Belê by die Raad van Finansies	Belê in ander bates en fondse	
Meyerfonds	R 900	R 900	R -	R 3 160
Jan (Boomplaas)				
Visserfonds	1 428	1 428	-	2 110
De Loorfonds	1 000	1 000	-	3 497
Dreyer-Hendriksfonds	4 000	-	4 000	16 428
Johanna Houghfonds	1 000	1 000	-	161
CA van Aswegenfonds	1 500	1 500	-	3 651
Petrusburgfonds	12 659	3 794	8 865	5 178
J L P Wolmaransfonds	612	612	-	1 158
Johanna Steinmanfonds	608	608	-	1 119
E Kühn Studiefonds	200	200	-	284
G en C Swanepoelfonds	12 000	12 000	-	8 175
A J G Oosthuizenfonds	13 025	13 025	-	6 637
H B Roosfonds	350	350	-	560
Pretoria Eeufesfonds	5 410	5 410	-	4 194
C en L Groblerfonds	250 637	250 637	-	279 687
E C van der Lindefonds	50 771	50 771	-	4 508
Ollie van Eckfonds	500	500	-	660
P G Roetsfonds	4 000	4 000	-	1 249
Petrus Robbertzefonds	70 208	70 208	-	53 103
E H van den Berghfonds	10 810	10 810	-	9 729
P D S Hagenfonds	35 491	35 491	-	29 945
C L L C van Schoorfonds	4 000	4 000	-	1 616
J en F Botha Trustfonds	14 332	14 332	-	9 099
Ringsbeursfondse	27 449	27 449	-	36 239
Ring van Zeerustfonds	1 713	1 713	-	1 742
Ring van Zimbabwefonds	950	950	-	855
NHSV Pretoria-Oosfonds	408	408	-	368
J H v.d. Bergfonds	6 780	6 780	-	2 946
B C Greylingbeursfonds	240 522	240 522	-	43 940
Herman Harmzenfonds	25 000	25 000	-	25 000
S A D Venterfonds	10 000	10 000	-	2 167
	R 808 263	R 795 398	R 12 865	R 559 165

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STAAT VAN BRON EN AANWENDING VAN FONDSE VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

BRON VAN INKOMSTE

1.	<u>FONDSE VERKRY UIT OORSKOT INKOMSTE</u>	1 610 355
	Administrateurskantoor	502 103
	Algemene Kerkfonds	38 553
	Barton Keep	61 831
	Dirk van der Hoffgebou	51 630
	Evangelisasiestandplase	41 351
	Generaal Pretoriusgebou	250 933
	Hospitaalbearbeiding	87 070
	Kital	105 785
	Konservatorium vir Kerkmusiek	15 736
	Minnaarstraat Eiendom	212 288
	Pastorale Verwysingsdiens	25 725
	Raad vir Kategese	52 495
	Studentebearbeiding	102 140
	Versekeringsfonds	50 439
	Waternal Eiendom	12 276
2.	<u>BYDRAES</u>	886 838
	Fonds vir Gemeente Opbou	6 114
	NHSV Hoofbestuur	9 121
	Sentraalfonds vir Publikasies	6 000
	Teologiese Opleidingsfonds	858 995
	Van der Hoff Studiefonds	6 608
3.	<u>KAPITAALVOORSIENINGSFONDS</u>	1 119 669
4.	<u>TOENAME IN ALGEMENE RESERWE</u>	1 245 225
5.	<u>TOENAME IN LENINGS</u> * Kerkgeld vir Kerkwerk	7 050 640
6.	<u>AFNAME IN VASTE EIENDOM</u>	1 286 964
7.	<u>AFNAME IN VASTE BATES</u>	274 829
8.	<u>AFNAME IN BEDRYFSBATES</u>	5 667 202
9.	<u>TOENAME IN KREDITEURE</u>	738 697
	Ope Rekeninge	333 596
	Diverse Trustfondse	191 323
	Inkomste vooruit ontvang	213 778

R19 880 419

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STAAT VAN BRON EN AANWENDING VAN FONDSE VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 1991

AANWENDING VAN FONDSE

1.	<u>FINANSIERING VAN TEKORTE</u>	8 100 096
	Bearbeiding van Bejaardes	23 850
	Jacob Marestraat Eiendom	65 592
	Raad vir Jeugwerk	21 790
	Rentefonds	7 263 272
	Sendingraad	355 307
	Tydskrif Afdeling	357 275
	Verhuurde Eiendomme	13 010
2.	<u>AFNAME IN LENINGS</u> * Volkskas Beperk	2 050 000
3.	<u>AFNAME IN EIENDOMSRESERVE</u>	1 109 070
4.	<u>TOENAME IN AANDELE BELEGGINGS</u>	8 141 068
5.	<u>AFNAME IN OORTROKKE BANK</u>	480 185
		R19 880 419

PREDIKANTE PENSIOEN- WEDUWES EN WESEFONDS
VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	<u>1991</u>	<u>1988</u>
<u>KAPITAAL AANGEWEND</u>		
* <u>OPGELOPE FONDS</u>	26 505 407	20 140 669
* Saldo 1/1/1988	20 140 669	15 263 455
Plus: Oorskot inkomste	7 090 368	4 877 214
	27 231 037	20 140 669
Min: Oordrag na Personeel Pensioenfonds	725 630	-
* <u>STABILISASIEFONDS PREDIKANTE PENSIOENFONDS</u>	183 975	114 256
* Saldo 1/1/1988	114 256	69 012
* Bydraes ontvang	117 363	119 165
	231 619	188 177
* Min: Aanwending	47 644	73 921
* <u>STABILISASIEFONDS PERSONEEL PENSIOENFONDS</u>	239 440	176 159
* Saldo 1/1/1988	176 159	61 918
* Bydraes ontvang	63 281	114 241
* <u>VOORSIENING VIR VERLIESE</u>	(3 562 852)	(1 461 999)
	<u>23 365 970</u>	<u>18 969 085</u>

PREDIKANTE PENSIOEN- WEDUWES EN WESEFONDS

VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1991

	1986/88	1989/91
INKOMSTE	19 234 328	12 041 165
* Bydraes vanweë die Algemene Kerk- vergadering	581 072	421 478
* Pensioenbydraes	12 536 857	7 355 182
* Rente op verbande en beleggings	4 143 978	2 738 509
* Diverse Inkomste	-	2 574
* Netto huurinkomste	1 972 421	1 523 422
MIN: UITGAWES	12 143 960	7 163 951
* Premies Herversekeringskema	2 140 293	862 866
* Groepsongeskiktheid en sterftedekking		
* Pensioenuitkering	9 646 917	6 040 195
* Eenmalige bedrae	3 803 075	2 350 705
* Jaargelde	5 843 842	3 689 490
* Rente	5 530	55 263
* Ongeskiktheidseis	-	31 010
* Administrasiekoste		
* Algemeen	190 913	83 420
* Ten opsigte van pensioen betalings	45 545	38 055
* Ouditeursvergoeding	16 500	11 300
* Bankkoste	10 838	2 313
* Reiskoste	13 231	14 258
* Diverse Uitgawes	1 819	8 067
* Koste Aktuaris	66 200	10 000
* Versekering	5 077	7 204
* Prokureursfooï - Verbandlenings	656	-
* Finansiële Heffing	441	-
OORSKOT INKOMSTE		
* Oorgedra na Opgelope Fonds	7 090 368	4 877 214

AANWENDING VAN KAPITAAL

	1991	1988
* <u>VASTE BATES</u>	1 642 359	6 891 653
* Minerale regte, plaas Lisbon teen nominale waarde	2	2
* Vaste Eiendom teen kosprys	1 642 357	6 891 651
* <u>AANDELEBELEGGINGS</u>	-	52 844
* Saambou Nasionale Bouvereniging	-	35 200
* Carna Investments (Edms) Bpk	-	100
* Lusernkraal Boerdery (Edms) Bpk	-	10
* Volksskas Beperk teen kosprys	-	17 534
* <u>BELEGGINGS IN SPESIALE PORTEFEULJES VAN VERSEKERINGSMAATSKAPPYE</u>	12 218 872	1 300 000
* <u>NETTO BEDRYFSKAPITAAL</u>	9 504 739	10 724 588
* <u>Bedryfsbates</u>	10 779 341	11 116 766
Verbandlenings	8 590 278	8 404 805
Leningsrekening - Carna Investments (Edms) Bpk	-	449 132
* <u>Debiteure</u>		
Agterstallige pensioenbydraes	16 015	52 344
Diverse debiteure	1 441 388	22 637
Lusernkraal Boerdery (Edms) Bpk	-	1 098 448
Raad van Finansies NH Kerk van Afrika	-	19 679
* Opgelope rente en dividende	-	29 032
* Vaste deposito en Spaarrekening	6 686	65 999
* Kontant - Lopende Rekening		
Volksskas Bpk	139 974	123 088
* Daggeld Belegging	-	851 602
* Belegging in transito	585 000	-
* <u>Min: Bedryfslaste</u>	1 274 602	392 178
Diverse Krediteure	925 326	36 018
Trustfondse	349 276	356 160
	23 365 970	18 969 085

PREDIKANTE PENSIOEN- WEDUWES EN WESEFONDS
VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1991

	<u>1991</u>	<u>1988</u>
<u>KAPITAAL AANGEWEND</u>		
* <u>OPGELOPE FONDS</u>	26 505 407	20 140 669
* Saldo 1/1/1988	20 140 669	15 263 455
Plus: Oorskot inkomste	7 090 368	4 877 214
Min: Oordrag na Personeel Pensioenfonds	27 231 037	20 140 669
	725 630	-
* <u>STABILISASIEFONDS PREDIKANTE PENSIOENFONDS</u>	183 975	114 256
* Saldo 1/1/1988	114 256	69 012
* Bydraes ontvang	117 363	119 165
* Min: Aanwending	231 619	188 177
	47 644	73 921
* <u>STABILISASIEFONDS PERSONEEL PENSIOENFONDS</u>	239 440	176 159
* Saldo 1/1/1988	176 159	61 918
* Bydraes ontvang	63 281	114 241
* <u>VOORSIENING VIR VERLIESE</u>	(3 562 852)	(1 461 999)
	23 365 970	18 969 085

	1991	1988
<u>AANWENDING VAN KAPITAAL</u>		
* <u>VASTE BATES</u>	1 642 359	6 891 653
* Minerale regte, plaas Lisbon teen nominale waarde	2	2
* Vaste Eiendom teen kosprys	1 642 357	6 891 651
* <u>AANDELEBELEGGINGS</u>	-	52 844
* Saambou Nasionale Bouvereniging	-	35 200
* Carna Investments (Edms) Bpk	-	100
* Lusernkraal Boerdery (Edms) Bpk	-	10
* Volkskas Beperk teen kosprys	-	17 534
* <u>BELEGGINGS IN SPESIALE PORTEFEULJES VAN VERSEKERINGSMAATSKAPPY</u>	12 218 872	1 300 000
* <u>NETTO BEDRYFSKAPITAAL</u>	9 504 739	10 724 588
* <u>Bedryfsbates</u>	10 779 341	11 116 766
Verbandlenings	8 590 278	8 404 805
Leningsrekening - Carna Investments (Edms) Bpk	-	449 132
* <u>Debiteure</u>		
Agterstallige pensioenbydraes	16 015	52 344
Diverse debiteure	1 441 388	22 637
Lusernkraal Boerdery (Edms) Bpk	-	1 098 448
Raad van Finansies NH Kerk van Afrika	-	19 679
* Opgelope rente en dividende	-	29 032
* Vaste deposito en Spaarrekening	6 686	65 999
* Kontant - Lopende Rekening		
Volkskas Bpk	139 974	123 088
* Daggeld Belegging	-	851 602
* Belegging in transito	585 000	-
* <u>Min: Bedryfslaste</u>	1 274 602	392 178
Diverse Krediteure	925 326	36 018
Trustfondse	349 276	356 160
	23 365 970	18 969 085

PREDIKANTE PENSIEN- WEDUWES EN WESEFONDS

VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1991

	<u>1986/88</u>	<u>1989/91</u>
<u>INKOMSTE</u>	19 234 328	12 041 165
* Bydraes vanweë die Algemene Kerk- vergadering	581 072	421 478
* Pensioenbydraes	12 536 857	7 355 182
* Rente op verbande en beleggings	4 143 978	2 738 509
* Diverse Inkomste	-	2 574
* Netto huurinkomste	1 972 421	1 523 422
<u>MIN: UITGAWES</u>	12 143 960	7 163 951
* Premies Herversekeringskema	2 140 293	862 866
* Groepsongeskiktheid en sterftedekking	9 646 917	6 040 195
* Pensioenuitkering		
* Eenmalige bedrae	3 803 075	2 350 705
* Jaargelde	5 843 842	3 689 490
* Rente	5 530	55 263
* Ongeskiktheidseis	-	31 010
* Administrasiekoste		
* Algemeen	190 913	83 420
* Ten opsigte van pensioen betalings	45 545	38 055
* Ouditeursvergoeding	16 500	11 300
* Bankkoste	10 838	2 313
* Reiskoste	13 231	14 258
* Diverse Uitgawes	1 819	8 067
* Koste Aktuaris	66 200	10 000
* Versekering	5 077	7 204
* Prokureursfooi - Verbandlenings	656	-
* Finansiële Heffing	441	-
<u>OORSKOT INKOMSTE</u>		
* Oorgedra na Opgelope Fonds	7 090 368	4 877 214

STAAT VAN VOORSIENING VIR VERLIESE VIR DIE DRIE JAAR
GEÏNDIG 31 DESEMBER 1991

Saldo 1 Januarie 1989	1 461 999
<u>PLUS:</u> <u>VERLIES MET VERKOOP VAN EIENDOM</u>	898 338
* Lusernkraal Boerdery	412 489
* Carna Investments	69 946
* Stellenbosch Eiendom	415 903
<u>PLUS:</u> <u>VOORSIENING VIR VERLIES OP VERBAND</u>	
* Republic Coin (Ems) Bpk	2 110 545
	4 470 882
<u>MIN:</u> <u>WINS MET VERKOOP VAN EIENDOM</u>	850 528
* Nelspruit Eiendom	121 642
* Pietersburg Groothandel	215 278
* Pietersburg Winkelgebou	509 130
* Doornkloof Eiendom	4 478
<u>MIN:</u> <u>WINS MET VERKOOP VAN AANDELE</u>	57 502
* Volkskas	56 012
* Saambou	1 490
<u>SALDO 31 DESEMBER 1991</u>	3 562 852

VERSLAG INSAKE DIE AKTUARIËLE WAARDERING VAN
DIE PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
SOOS OP 31 DESEMBER 1991

VERSLAG INSAKE DIE AKTUARIËLE WAARDERING VAN
DIE PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWEES- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
SOOS OP 31 DESEMBER 1991

INHOUDSOPGAWE

		BLADSY
AFDELING 1	- INLEIDING	2
AFDELING 2	- BESONDERHEDE VAN DIE FONDS	3
AFDELING 3	- BESONDERHEDE VAN BATES	6
AFDELING 4	- BASIS VAN BEREKENING	9
AFDELING 5	- RESULTATE VAN WAARDERING	12
AFDELING 6	- ONDERVINDING VAN DIE FONDS	15
AFDELING 7	- SAMEVATTING	21
AANHANGSEL A	- OPSOMMING VAN VOORDELE	
AANHANGSEL B	- WAARDERINGSBASIS	

AFDELING 1

INLEIDING

- 1.1 Aan my is opgedra om 'n Aktuariële Waardering van die Predikante Pensioen en Weduwees- en Wesefonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (hierna die Fonds genoem) soos op 31 Desember 1991 te doen.
- 1.2 Hierdie verslag word aan die Pensioenraad van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gerig.
- 1.3 Die doel van die Aktuariële Waardering is eerstens om die mate te bepaal waartoe die bestaande bates van die Fonds voldoende is om vir die verwagte verpligtinge ten opsigte van voordele vir diens reeds gelewer op die waarderingsdatum voorsiening te maak. In die tweede plek word bepaal of die huidige hydraekoerse deur die Lede en die Kerk as voldoende beskou kan word om alle voordele, soos bepaal in die Reglement van die Fonds, te kan betaal wanneer nodig.

Die resultate van die waardering is 'n beraming van die koste van die voordele wat die Fonds bied, gebaseer op aannames ten opsigte van die verwagte ondervinding van die Fonds, en beïnvloed nie die werklike koste van die voordele nie. Die werklike koste sal deur die werklike ondervinding van die Fonds bepaal word.
- 1.4 Die vorige Aktuariële Waardering van die Fonds is soos op 31 Desember 1990 gedoen.

AFDELING 2

BESONDERHEDE VAN DIE FONDS

- 2.1 'n Opsomming van die belangrikste voordele wat deur die Fonds gebied word, word in Aanhangsel A uiteengesit.

Die Kerkbydraekoers is vanaf 1 Mei 1991 met 1,0% van Versorgingsvoordeel tot 12,5% van Versorgingsvoordeel verhoog.

'n Gedeelte van die verhogings wat op 1 Mei 1989 aan pensioentrekkers toegestaan is, was in die verlede deur middel van 'n spesiale heffing befonds en het nie deel van die verpligtinge van die Fonds uitgemaak nie. Hierdie verhogings is nou met die pensioene wat vanuit die Fonds betaal word gekonsolideer en vorm nou 'n verpligting van die Fonds. Die spesiale heffing sal slegs tot 30 April 1992 betaal word.

Op 1 September 1991 is die weduweepensioen betaalbaar by dood na 'n gadepensioen gewysig.

Sover my kennis strek, het daar sedert die vorige waarderingsdatum geen ander veranderinge in die Fonds plaasgevind wat die finansiële stand van die Fonds wesenlik beïnvloed het nie.

2.2 Die ledetal van die Fonds het gedurende die waarderingsperiode soos volg gewysig:

Ledetal 31.12.90	297
+ Nuwe toetredes	8
+ Regstellings*	4
- Aftredes	5
- Bedankings	6
	—
Ledetal 31.12.91	298

* Tydens die vorige Aktuariële Waardering is 6 lede as aktiewe lede van die Fonds waardeer, terwyl hulle nie veronderstel was om lede van die Fonds te wees nie. Verder het aan die lig gekom dat 10 lede tussen Augustus 1990 en Januarie 1991 tot die Fonds toegetree het, maar inligting ten opsigte van hierdie lede het nooit onder my aandag gekom nie.

Inligting ten opsigte van 7 lede wat tans ongeskik is en voordele vanuit die Ongeskiktheidskema ontvang is hierby ingesluit.

Die gemiddelde ouderdom van hierdie lede op die waarderingsdatum was 40,4 jaar, wat dieselfde is as wat op die vorige waarderingsdatum die geval was.

2.3 Op die waarderingsdatum was 99 persone op pensioenbetalings ten bedrae van R187 000 per maand onder die Fonds geregtig.

- 2.4 Die aantal pensioenarisse het sedert die vorige waardering van die Fonds soos volg gewysig:

	<u>Aftredes</u>	<u>Gades</u>	<u>Wese</u>
Aantal 31.12.90	61	33	7
+ Nuwe pensioene	5	4	-
- Sterftes	4	2	-
- Stakings	-	-	5
Aantal 31.12.91	62	35	2

- 2.5 'n Verhoging van 7,5% is vanaf 1 Mei 1991 ten opsigte van alle pensioenbetalings toegestaan.

AFDELING 3

BESONDERHEDE VAN BATES

- 3.1 Volgens die finansiële state van die Fonds en ander inligting tot my beskikking, het die bates gedurende die waarderingsperiode met R4 169 534 soos volg toegeneem:

Balans van die Fonds op 31.12.90 R20 644 346

<u>Inkomste</u>	(R)	
Bydraes	4 806 777	
Rente	2 010 634	
Huurinkomste	663 287	
Wins met realisasie van beleggings	786 388	
		R 8 267 067

<u>Uitgawes</u>		
Pensioenbetalings	2 164 716	
Enkelbedragvoordele	1 054 348	
Verlies met realisasie van beleggings	415 903	
Herversekering van sterftevoordele	359 084	
Administrasie	100 974	
Diverse uitgawes	2 527	
		R 4 097 552

Balans van die Fonds op 31.12.91 R24 813 880

3.2 Op die waarderingsdatum het die boekwaardesamestelling van die bates van die Fonds soos volg met die posisie soos op die vorige waarderingsdatum vergelyk:

	<u>31.12.90</u>		<u>31.12.91</u>	
<u>Tipe belegging</u>	<u>Waarde</u>	<u>Persentasie</u> <u>van totaal</u>	<u>Waarde</u>	<u>Persentasie</u> <u>van totaal</u>
Vaste Eiendom	R 6 759 377	32,7%	R 1 642 359	6,6%
Verbandlenings	R 9 595 513	46,5%	R10 700 823	43,1%
Pensioenportefeuljes van Versekeraars	R 2 800 000	13,6%	R11 648 152	47,0%
Aandele	R 52 734	0,3%	-	0,0%
Vaste deposito's, kontante en daggeld	R 2 304 596	11,1%	R 175 164	0,7%
Netto bedryfsbates	(R 867 874)	(4,2%)	R 647 382	2,6%
	<u>R20 644 346</u>	<u>100,0%</u>	<u>R24 813 880</u>	<u>100,0%</u>

3.3 Die voordele wat deur die Fonds gebied word, word gebaseer op 'n Versorgingsvoordeel wat jaarliks in so 'n mate verhoog word dat die reële waarde daarvan grootliks gehandhaaf word. Dit impliseer dat 'n wesenlike gedeelte van die bates van die Fonds ook sover moontlik in bates belê behoort te word waarvan die inherente waarde as inflasiebestand beskou kan word, sodat die reële waarde van die bates ook beskerm kan word. Beleggings in aandele en vaste eiendom word normaalweg beskou as beleggings wat aan hierdie vereistes voldoen.

Uit bogenoemde tabel blyk dit dat met inagneming van die bedrae wat in die pensioenportefeuljes van versekeraars belê is, nagenoeg 53,6% van die bestaande beleggings van die Fonds in sogenaamde inflasiebestande bates gemaak is, teenoor 46,6% soos op 31 Desember 1990. Die ideale vlak van inflasiebestande bates vir 'n Fonds van hierdie grootte is ongeveer 80%. Alhoewel daar reeds 'n aansienlike verbetering in die posisie van hierdie tipe bates gedurende die afgelope waarderingsperiode plaasgevind het, is ek van mening dat die proses steeds voortgesit moet word totdat die ideale vlak van 80%

bereik is.

Ek is gevolglik van mening dat toekomstige nuwe beleggings van die Fonds grootliks in inflasiebestande bates gemaak behoort te word, ten einde die Fonds tot 'n groter mate teen die moontlike negatiewe effek van hoë inflasie te verskans.

- 3.4 Gebaseer op die boekwaarde van die bates is 'n jaarliks saamgestelde beleggingsopbrengs van 14,4% per jaar gedurende die waarderingsperiode op die bates van die Fonds behaal. Hierdie opbrengs sluit die netto effek van wins met realisasie van sekere beleggings in. Indien hierdie wins nie as deel van die beleggingsopbrengs beskou sou word nie, het die beleggingsopbrengs 12,5% per jaar beloop.

AFDELING 4

BASIS VAN BEREKENING

- 4.1 Ten einde die finansiële stand van die Fonds soos op 31 Desember 1991 te bepaal het ek 'n waarde geplaas op die verwagte toekomstige verpligtinge van die Fonds, asook die toekomstige middele waaroor die Fonds na verwagting sal beskik.
- 4.2 Vir die doeleindes van my berekeninge het ek gebruik gemaak van inligting omtrent lede en die bates van die Fonds wat deur ABSA Konsultante en Aktuarisse wat die Fonds administreer, aan my verskaf is. Ek het my sover dit prakties moontlik was, vergewis van die akkuraatheid van die inligting en is tevrede met die gegewens wat aan my verskaf is.
- 4.3 Die huidige waarde van verpligtinge en bydraes is bereken vir alle lede van die Fonds soos op die waarderingsdatum en strek oor hulle volle verwagte lidmaatskap van die Fonds. Vir die berekening van die huidige waarde van verpligtinge en bydraes is aannames gemaak omtrent die verwagte ondervinding van die Fonds ten opsigte van sterftes, verhogings in die Versorgingsvoordeel, administrasiekoste asook die verwagte beleggingsopbrengs op die bates van die Fonds. Die waarderingaannames wat ek vir my berekeninge gebruik het is dieselfde as die aannames wat ek tydens die vorige Aktuariële Waardering van die Fonds soos op 31 Desember 1990 gebruik het en word in Aanhangsel B uiteengesit.
- 4.4 Die belangrikste van die waarderingaannames is die verskil tussen die verwagte beleggingsopbrengs wat in die toekoms op

die bates van die Fonds behaal sal word en die onderliggende inflasiekoers waarmee die Versorgingsvoordeel na verwagting in die toekoms sal verhoog. Ek het aanvaar dat die beleggingsopbrengs van die Fonds oor die langtermyn nagenoeg 3% hoër as die verwagte inflasiekoers sal wees.

- 4.5 Voorsiening word gemaak vir verhogings in pensioene oor die langtermyn teen 'n koers waarmee die beleggingsopbrengs op die bates van die Fonds 'n koers van 10% per jaar oorskry.
- 4.6 Die waarde wat op die bates van die Fonds geplaas word, moet bereken word op so 'n wyse dat dit met die basis waarvolgens die verpligtinge van die Fonds bereken is, tred hou. Hierdie waarde word verteenwoordig deur die verdiskonteerde waarde van die verwagte beleggingsinkomste wat op die bates van die Fonds behaal sal word, met inagneming van die risiko verbonde aan elke belegging, en met voldoende voorsiening vir toekomstige fluktuasies in die beskikbare herbeleggingskoers.
 - 4.6.1 Ten opsigte van die beleggings in vaste eiendomme het ek die verwagte toekomstige netto inkomste verdiskonteer teen 'n koers van 15% per jaar nadat voorsiening gemaak is vir die moontlike toekomstige styging in hierdie inkomste, asook die verwagte besetting van hierdie eiendomme.
 - 4.6.2 Lenings verseker deur verbande is in berekening gebring deur die verwagte toekomstige inkomste uit hierdie beleggings te verdiskonteer teen 'n koers wat wissel tussen 15% en 18% per jaar. 'n Direkte voorsiening vir waarskynlike verliese ten opsigte van verbande op eiendomme van Republic Coin Operated Lockers (Pty) Ltd en Mnre Moore en Ferreira is ook gemaak.

- 4.6.3 Ten opsigte van die beleggings in die gewaarborgde beleggingsportefeuljies van Ou Mutual, Sanlam en Momentum Lewens, is ek van mening dat die huidige boekwaarde van hierdie bates, insluitend die volle waarde van reeds-verklaarde bonusse sowel as interim bonusse tot die waarderingdatum, vir die doeleindes van die Aktuariële Waardering van die Fonds, die toepaslike langtermynwaarde van hierdie bates verteenwoordig.
- 4.6.4 Alle vaste deposito's, asook kontant voorhande en daggeld, is teen boekwaarde in berekening gebring.
- 4.6.5 Netto bedryfsbates is teen boekwaarde in berekening gebring.
- 4.7 Die totale waarde van die bates so bereken bedra R24 286 000 en verteenwoordig ongeveer 98% van die ooreenstemmende boekwaarde van die bates.
- 4.8 Gebaseer op die waarde van die bates soos in paragraaf 4.7 genoem en met inagneming van die waarde wat tydens die vorige waardering op die bates van die Fonds geplaas is, het die Fonds gedurende die waarderingperiode 'n opbrengs van 14,1% per jaar op sy bates behaal, teenoor die bruto opbrengskoers van 14,4% op 'n boekwaardebasis soos in paragraaf 3.4 aangedui is.
- 4.9 Gebaseer op die waarderingbasis en ander aannames hierbo uiteengesit, is die verpligtinge van die Fonds vervolgens waardeur. Die resultate van my berekeninge word in die volgende Afdeling uiteengesit.

AFDELING 5

RESULTATE VAN WAARDERING

5.1 Verstreke diens

Verpligting ten opsigte van:

	(R'000)	
	<u>31.12.90*</u>	<u>31.12.91</u>
Aftreevoordele	R 25 167	R 26 685
Bestaande pensioenbetalings	R 15 231	R 16 478
VOP-lede	R 250	R 297
Oorskot-oordragwaardes	R 423	R 362
Totaal	R 41 071	R 43 822
Minus waarde geplaas op bates	R 20 236	R 24 286
Minus huidige waarde van verwagte heffings	R 245	R 65
Tekort ten opsigte van verstreke diens	R 20 590	R 19 471

* Hierdie syfers word getoon met inagneming van die pensioenbetalings wat vanuit die spesiale heffings soos op die vorige waarderingsdatum gemaak is, maar vanaf 1 Mei 1991 met die pensioenbetalings vanuit die Fonds gekonsolideer is.

Dit beteken dat die Fonds ten opsigte van verstreke diens, nadat voorsiening gemaak is vir gereelde verhogings in die Versorgingsvoordeel tot by die aftrede van elke lid, 'n befondsingsvlak van 55,6% het, teenoor 49,9% tydens die vorige waardering. Volgens 'n ooreenkoms wat gedurende die afgelope

jaar met die Registrateur van Finansiële Instellinge gesluit is, is die oorblywende periode waartydens hierdie tekort befonds kan word nou 8 jaar.

'n Bydraekoers van 9,6% van die Versorgingsvoordeel behoort voldoende te wees om die tekort in die oorblywende tydperk te befonds.

5.2 Toekomstige diens

	<u>% van Versorgingsvoordeel</u>	
Beskikbare bydraes:	<u>31.12.90</u>	<u>31.12.91</u>
Ledebydraes	7,5%	7,5%
Kerkbydraes	12,5%	12,5%
Totaal	20,0%	20,0%

Bydraekoers benodig ten opsigte van:

	<u>31.12.90</u>	<u>31.12.91</u>
Aftreevoordele	7,5%	7,5%
Sterftevoordele voor aftrede	1,9%	1,9%
Administrasiekoste	0,4%	0,4%
Totaal	9,8%	9,8%

Surplus ten opsigte van toekomstige diens 10,2% 10,2%

5.3 Die surplus ten opsigte van toekomstige diens van 10,2% van Versorgingsvoordeel is sodanig dat die tekort ten opsigte van verstreke diens oor 'n korter tydperk as die vereiste maksimum oorblywende tydperk van 8 jaar en wel oor 'n tydperk van 7,5

- 5.4 Ten einde 'n begrip van die finansiële stand van die Fonds te vorm, is dit nodig om die ondervinding van die Fonds gedurende die waarderingsperiode te ondersoek en te bepaal of in die lig van die resultate van hierdie ondersoek die waarderingsmodel wat vir my berekeninge gebruik is, toepaslik is. Hierdie aspek word in die volgende Afdeling behandel.

AFDELING 6

ONDERVINDING VAN DIE FONDS

6.1 Op 1 Januarie 1992 het daar 'n tekort van R19 471 000 ten opsigte van verstreke diens onder die Fonds bestaan.

6.2 Die belangrikste aspekte wat tot hierdie tekort ten opsigte van verstreke diens onder die Fonds gelei het, is die volgende:

6.2.1 Tekort oorgedra

Die vorige tekort van R20 590 000 tesame met rente het na R22 649 000 soos op die waarderingsdatum verhoog. Tydens die vorige Aktuariële Waardering is 'n surplus van 10,2% van Versorgingsvoordeel met inagneming van die verhoging in die kerkbydraekoers van 1% van Versorgingsvoordeel met ingang vanaf 1 Mei 1991 ten opsigte van toekomstige diens aangedui. Die surplusbydraes wat gedurende die waarderingsperiode hieruit gespruit het, het R2 429 000 bedra sodat in totaal gereken, die vorige tekort na R20 220 000 gewysig het.

6.2.2 Beleggingsitems

Die gemiddelde beleggingsopbrengs wat gedurende die waarderingsperiode behaal is, was 14,1% per jaar, in vergelyking met 10% per jaar waarvoor in die waarderingsbasis voorsiening gemaak word. Dit het daartoe gelei dat 'n netto surplus van R850 000 op die bates onder die Fonds ontstaan het.

Ek is van mening dat dit redelik is om te aanvaar dat die Fonds in staat sal wees om oor die langtermyn 'n opbrengs van 10% per jaar op sy beleggings te handhaaf en het om hierdie rede van 'n waarderingsrentekoers op hierdie vlak gebruik gemaak.

Ten opsigte van die periode na aftrede van elke lid, het ek steeds 'n waarderingsrentekoers van 10% per jaar gebruik. Dit beteken dat daar in effek voorsiening gemaak word dat pensioene verhoog kan word teen 'n koers gelyk aan die verskil tussen die beleggingsopbrengs wat op die bates van die Fonds behaal word en die koers van 10% per jaar.

6.2.3 Verhoging in Versorgingsvoordeel

Volgens inligting tot my beskikking gaan die Versorgingsvoordeel met 10% tot R88 000 op 1 Mei 1992 verhoog word, teenoor 'n verhoging van 7% per jaar waarvoor ingevolge my waarderingsaannames voorsiening gemaak word. 'n Proporsionele gedeelte van hierdie verhoging tot 31 Desember 1991 is reeds by die resultate in ag geneem. Aangesien die grootste gedeelte van die verpligtinge ten opsigte van aktiewe lede onder die Fonds aan die Versorgingsvoordeel verwant is, sal hierdie hoër-as-verwagte verhoging tot 'n tekort vir die Fonds lei. Die hoër verhoging het soos op die waarderingsdatum 'n tekort van ongeveer R700 000 vir die Fonds meegebring.

Dit is moontlik dat gedurende die eersvolgende aantal jare die werklike koers van verhoging in die Versorgingsvoordeel van die verwagte koers mag verskil. Solank die werklike beleggingsopbrengs gedurende

dieselfde periode egter ook tot dieselfde mate van die verwagte koers van 10% verskil, behoort dit nie 'n nadelige effek op die finansiële stand van die Fonds te hê nie.

6.2.4 Pensioenverhogings

In die waarderingsberekeninge word voorsiening daarvoor gemaak dat pensioenverhogings toegestaan kan word tot die mate waartoe die beleggingsopbrengs wat op die bates van die Fonds behaal word, 'n koers van 10% per jaar oorskry. 'n Proporsionele gedeelte van die verhoging wat op 1 Mei 1991 op pensioenbetalings toegestaan is, is uit rentewins wat op die beleggings van die Fonds gedurende die afgelope waarderingsperiode behaal is, toegestaan. Ek het in my waarderingsberekeninge verder vir 'n proporsionele gedeelte van die pensioenverhogings wat op 1 Mei 1992 vanuit rentewins toegestaan kan word, voorsiening gemaak. Hierdie pensioenverhogings het tot 'n tekort van R600 000 vir die Fonds gelei.

6.2.5 Waarderingsinligting

Gedurende die waarderingsperiode het dit aan die lig gekom dat sekere inligting ten opsigte van die aktiewe lede op die vorige waarderingsdatum wat aan my verskaf is, foutief was. Dit het die effek gehad dat 'n verligting in verpligtinge van R980 000 vir die Fonds hieruit voortgespruit het.

6.2.6 Diensverlatings

Wanneer 'n persoon diens verlaat, is die voordeel wat aan die persoon betaal word normaalweg minder as die

fondse wat reeds ten opsigte van sodanige lid opgebou is. Daar ontstaan dus 'n surplus as gevolg van so 'n diensverlating.

Die diensverlatings wat gedurende die waarderingsperiode plaasgevind het, het 'n surplus van ongeveer R220 000 vir die Fonds tot gevolg gehad.

6.2.7 Koste van sterftevoordele voor aftrede

Tydens die vorige waardering is 'n voorsiening gelyk aan 1,9% van Versorgingsvoordeel ten opsigte van die koste van voordele by sterfte voor aftrede gemaak. Die werklike koste wat ten opsigte van die herversekering van voordele betaal is was laer en het tot 'n surplus van R85 000 vir die Fonds gelei.

6.2.8 Administrasiekoste

'n Voorsiening gelyk aan 0,4% van Versorgingsvoordeel is tydens die vorige Aktuariële Waardering ten opsigte van die totale koste verbonde aan die administrasie van die Fonds sowel as ten opsigte van professionele fooie gemaak. Die werklike koste wat gehef was, was effens hoër en 'n tekort van R10 000 het hieruit vir die Fonds ontstaan.

6.2.9 Diverse items

Ander items in die ondervinding van die Fonds wat individueel nie tot 'n wesenlike mate 'n effek op die finansiële stand van die Fonds gehad het nie, het gesamentlik tot 'n netto surplus van R16 000 onder die Fonds gelei.

6.3 Opsomming van bronne van surplus en tekort

Die vernaamste bronne van surplus en tekort onder die Fonds gedurende die waarderingsperiode was dus die volgende:

<u>Surplus-items</u>	<u>Paragraaf</u>	<u>Bedrag</u> <u>R'000</u>
Beleggingsitems	6.2.2	+R 850
Waarderingsinligting	6.2.5	+R 980
Diensverlatings	6.2.6	+R 180
Koste van sterftevoordele voor aftrede	6.2.7	+R 85
 <u>Tekort-items</u>		
Tekort oorgedra	6.2.1	-R20 220
Verhoging in Versorgingsvoordeel	6.2.3	-R 720
Pensioenverhogings	6.2.4	-R 600
Administrasiekoste	6.2.8	-R 10
Diverse items	6.2.9	-R 16
Totale tekort op 01.01.92		-R19 471

6.4 My ondersoek na die ondervinding van die Fonds gedurende die waarderingsperiode het sekere aspekte aangedui ten opsigte waarvan die ondervinding verskil van die aannames wat volgens my waarderingsbasis gebruik is. Soos bespreek, is ek egter tevrede dat die waarderingsbasis toepaslik is om vir 'n vooruitskatting van die verwagte langtermyn-ondervinding van die Fonds gebruik te word.

In die lig hiervan is ek tevrede dat die resultate wat in Afdeling 5 uiteengesit word, 'n redelike weergawe van die huidige finansiële stand van die Fonds is.

- 6.5 Hierdie resultate toon 'n tekort van R19,5-miljoen ten opsigte van verstreke diens en 'n befondsingsvlak van 55,6%. Die tekort kan binne die oorblywende toegelate periode van 8 jaar by wyse van 'n kerkbydraekoers van 9,6% befonds word.
- 6.6 Ten opsigte van toekomstige diens toon die resultate dat 'n kerkbydraekoers van 12,5% van Versorgingsvoordeel na verwagting ook meer as voldoende sal wees om vir die voordele ten opsigte van toekomstige diens voorsiening te maak, en dat die Fonds gelaat sal word met 'n surplus van 10,2% van Versorgingsvoordeel, welke surplus dus ten volle aangewend kan word om die tekort ten opsigte van verstreke diens binne die toegelate periode te befonds, waarna die Fonds dan in 'n gesonde finansiële toestand sal verkeer.

AFDELING 7

SAMEVATTING

Die hoofpunte van hierdie verslag kan soos volg opgesom word:

- 7.1 Die resultate van my waardering toon dat ten opsigte van verstreke diens daar tans 'n tekort van R19 471 000 onder die Fonds bestaan, en dat die befondsingsvlak 55,6% is.
- 7.2 Indien die huidige bydraekoers van 12,5% van Versorgingsvoordeel deur die Kerk gehandhaaf sou word, sal dit na verwagting meer as voldoende fondse beskikbaar stel om vir die verpligtinge van die Fonds ten opsigte van toekomstige diensvoorsiening te maak, en kan die surplusbydraes van 10,2% van Versorgingsvoordeel aangewend word om die tekort ten opsigte van verstreke diens te delg.
- 7.3 Die tekort ten opsigte van verstreke diens behoort binne 7,5 jaar deur Kerkbydraes van 10,2% van die Versorgingsvoordeel befonds te word, wat dus binne die maksimum toegelate tydperk van 8 jaar sal wees.

- 7.4 Ek beveel aan dat die huidige surplusbydraes ten opsigte van toekomstige diens ten volle vir die befondsing van die tekort ten opsigte van verstreke diens aangewend word.

C ERASMUS B.Sc. F.I.A.

In my hoedanigheid as Aktuaris in diens van
ABSA KONSULTANTE EN AKTUARISSE (EDMS) BEPERK

Pretoria

Maart 1992

AANHANGSEL A

OPSOMMING VAN VOORDELE

1. NORMALE AFTREE-OUDERDOM

Alle lede : 65 jaar

2. AFTREEVOORDELE

2.1 Normale aftrede

'n Lid se pensioen word bereken as 1% van Versorgingsvoordeel vir elke jaar pensioengewende diens. Verder is daar ook 'n gratifikasie van 5% van die Versorgingsvoordeel vir elke jaar pensioengewende diens by aftrede betaalbaar.

2.2 Vroeë aftrede

'n Lid mag met die toestemming van die werkgewer, nadat hy die ouderdom van 55 jaar bereik het en ten minste 25 jaar pensioengewende diens voltooi het, met vervroegde voordele aftree en sal dan geregtig wees op 'n pensioen en gratifikasie wat bereken is soos in paragraaf 2.1, maar sal onderskeidelik met 0,2% en 0,1% vir elke maand van vroeë aftrede verminder word.

2.3 Laat aftrede

Indien 'n lid later as sy normale aftree-ouderdom sou aftree, word die pensioen wat volgens paragraaf 2.1 hierbo bereken is, verhoog met 0,417% vir elke maand van laat aftrede.

3. STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

- 3.1 'n Enkelbedrag gelyk aan twee maal die Versorgingsvoordeel is betaalbaar.
- 3.2 'n Pensioen is aan 'n geregtigde gade betaalbaar gelyk aan 24% van die Versorgingsvoordeel. Verder is 'n kinderpensioen van 3,75% van die Versorgingsvoordeel per kind ook betaalbaar.

4. STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

By sterfte na aftrede is 'n gadepensioen betaalbaar gelyk aan 60% van die lid se pensioen. Verder is 'n kinderpensioen van 9,375% per kind van die lid se pensioen ook betaalbaar.

5. DIENSVERLATINGSVOORDELE

- 5.1 'n Lid wat uit diens tree voordat hy 5 jaar in diens van die Werkgewer gestaan het, is geregtig op 'n terugbetaling van sy eie bydraes.
- 5.2 'n Lid wat uit diens tree nadat hy minstens 5 jaar, maar minder as 15 jaar in diens van die Werkgewer gestaan het, is geregtig op 'n terugbetaling van sy eie bydraes, verhoog met 2,5% vir elke voltooide jaar diens.
- 5.3 Indien 'n lid na langer as 15 jaar uit diens tree, is hy geregtig op 'n terugbetaling van 2 maal sy eie bydraes.

6. BYDRAES

Lede : 7,5% van Versorgingsvoordeel
Kerk : Balans van die koste, tans 12,5% van die Versorgingsvoordeel.

AANHANGSEL B

WAARDERINGSBASIS

1. RENTEKOERS

'n Waarderingsrentekoers van 10% per jaar ten opsigte van die periode voor sowel as na aftrede van elke lid, is gebruik.

2. VERHOGING IN VERSORGINGSVOORDEEL

Daar is voorsiening gemaak vir verhogings in die Versorgingsvoordeel teen 'n koers van 7% per jaar.

3. VROEË AFTREDES

Daar is aangeneem dat uit 1 000 lede by elke ouderdom, die aantal lede wat binne 1 jaar vroeg sal aftree vir redes anders as ongeskiktheid, soos volg sal wees:

Aantal jare voor normale
aftree-ouderdom

10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

Aantal vroeë aftredes

100
100
100
100
100
300
100
100
100
100

4. STERFTES

Die gepubliseerde SA56-62 sterftetabelle (eindsterfte) is ten opsigte van die periode voor aftrede gebruik. Vroulike lede se ouderdom is met drie jaar afwaarts aangepas aangesien hulle oor die algemeen 'n langer gemiddelde lewensverwagting as mans geniet.

Ten opsigte van die periode na aftrede is gebruik gemaak van die gepubliseerde a(55) sterftetabelle (eindsterfte) vir manlike en vroulike lewens onderskeidelik.

5. ADMINISTRASIEKOSTE

Voorsiening is vir toekomstige administrasiekoste gemaak deur 0,4% van die Versorgingsvoordeel daarvoor te reserveer.

KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

STRATEGIESE BEPLANNING

VOORAF OPMERKINGS

1. Waaruit lei die Nederduitsch Hervormde Kerk sy roeping af?
Uit die opdrag van God soos vervat in die Heilige Skrif.
 - * Soos neerslag gevind in die Kerk se interpretasie in sy belydenis-skrifte.
 - * Soos geformuleer in die Kerkwet, Bepalings en besluite van die Kerk.
 - * Met inagneming van die tydsomstandighede.
2. Hoe formuleer die Nederduitsch Hervormde Kerk sy roeping?
 - * Om as geroepe draer van die evangelie van Jesus Christus tot eer van God, in geloofsgehoorsaamheid aan Hom en in liefde en ver-antwoordelikheid tot Hom sy opdrag in die wêreld uit te voer.
3. Waarin kry die roeping van die Nederduitsch Hervormde Kerk sy gestalte?
 - * Apostolaat.
 - * Pastoraat.
 - * Diakonaat.

Dit gaan deurgaans gepaard met die nodige orde en dissipline. By elk van die sake is die administrasie-komponent onontbeerlik.
4. Watter strukture is nodig om die werk te doen?
Gemeente(s) – Verbondsgemeenskap.
 - * Familiaal.
 - * Gelowiges/lidmate.
 - ** Ampte.
 - ** Vergaderings.
 - . Kerkraadsvergadering.
 - . Ringsvergadering.
 - . Algemene Kerkvergadering.
 - . (Ekumeniese Verbande).
5. Die resultaat van die verskillende werksessies word nou soos volg uiteengesit: Onder die hoofde Apostolaat, Pastoraat en Diakonaat is die inligting in prioriteitsorde saamgegroepeer onder die afdelings:
 - Prioriteit.
 - Wat dit behels.
 - Infrastruktuur.
6. Aan die einde is weer gepoog om met inagneming van al die gegewens (werkterreine), die inligting te reduseer tot hoofnoemers en dit in prioriteitsorde te plaas in 'n bepaalde raamwerk.

Die drie funksies waardeur die Kerk sy roeping gestalte laat kry is vasgestel as :

- Apostolaat.
- Pastoraat.
- Diakonaat.

Hierdie drie terreine word onderskei ter wille van 'n raamwerk aan die hand waarvan die veld van die Kerk se opdrag uiteengesit kan word. Uit die aard van die saak is daar die nouste verweefdheid tussen hierdie terreine en vervloei hulle telkens in mekaar.

Onder die opskrif "Kritiese Suksesfaktore " is daar gesoek na wat die Kerk as kerk kan laat beantwoord aan die eise wat onder roeping en strukture uitgespel is.

Onder elkeen van die terreine van apostolaat, pastoraat, diakonaat is prioriteitsareas geïdentifiseer onder omvattende noemers wat verder ontleed is.

1. APOSTOLAAT

1.1 GEMEENTE

Prioriteit

Daar moet verkondiging en onderrig in die gemeente wees met die oog op 'n apostolêre bewussyn en apostolêre betrokkenheid.

Uiteensetting van wat dit behels

1.1.1 Verkondiging impliseer twee aspekte:

- Verkondiging met die oog op die gemeente.
- Verkondiging met die oog op die wêreld.

Vir die apostolaat het verkondiging dus 'n ander gerigtheid as die verkondiging met die oog op die instandhouding en versorging van die bestaande gemeentes.

1.1.2 Onderrig vind in die gemeentes plaas deur:

- Prediking.
- Kategese.
- Bybelstudie.
- Leesstof.
- Diensgroeptoerusting.
- Ander fasiliteite soos deur Kital verskaf.

Hierdie onderrig in die gemeente moet alles plaasvind binne die raamwerk van die teologiese denke en tradisie van die Hervormde Kerk (teenoor bv 'n charismatiese benadering).

1.1.3 Apostolêre bewussyn verg doelbewuste bewusmaking en toerusting van die lidmate in die gemeente.

1.1.4 Die verkondiging en onderrig van die Kerk is direk afhanklik van die kwaliteit van die predikante se opleiding, omdat dit primêre take van die predikant is. Vir die opleiding is 'n teologiese fakulteit nodig.

1.1.5 Werkterrein vir evangelisasie (soos besluit in 'n gemeente).

- * Bybels en lektuur.
- * Administrasie.

1.1.6 Teologiese opleiding.

- * Fakulteit (belangrike balans: Teologiese opleiding/vorming van predikante).
- * Skakeling met die HTO (Moontlike samevoeging).
 - Twee Bybelwetenskappe (Twee voltyds en deelyds).
 - Dogmatiek en Christelike Etiek (Een voltyds en deelyds).
 - Praktiese Teologie (Een voltyds en deelyds).
 - Kerkgeskiedenis en kerkreg (Een voltyds en deelyds).
 - Apostolaat en Godsdienswetenskap (Een voltyds en deelyds).
 - SVTT = Post BD.
- * Apostolaatgerigtheid moet in die hele struktuur van die kurrikulum neerslag vind.
- * Opleiding vir evangelis/tentmakerbediening
- * Afstandsonderrig (moontlikheid).

1.1.7 Opsig.

- * Kennis.
- * Vergaderings.
- * Inligting en toerusting.
- * Ouderlingsamp.

1.1.8 Prediking (apostolêr gerig).

- * Amp van predikant.
- * Kuratorium.
- * Fakulteit.
- * Algemene Kerkvergadering.

1.1.9 Kategese (apostolêr gerig)

- * Personeel.
- * Toerusting.
- * Handleidings.
- * Handboeke.
- * Kategeselokale.
- * Kerkboeke.
- * Hulpmiddels.

1.1.10 Toerustingsinstansie.

- * Kerkraad.
- * Fakulteit/SVTT.
- * Kital.

Infrastruktuur

* 'n Gemeente. Evangelisasie.	Fondse. Grond. Vergaderplek. Werkterrein vir evangelisasie.
* Verkondiging.	Teologiese opleiding. Standplaaskoste. Evangeliskoste. Evangelisversorging. Pastorie en kerk. Opsig.
* Onderrig.	Prediking. Kategeese (handleidings). Bybelstudiemateriaal. Leesstof. Toerustingsinstansie (-materiaal).

1.2 REGTE VERKONDIGING

Prioriteit

Daar sal geloof wees (kennis en vertroue) op grond van die regte verkondiging van die Woord wat gehoorsaamheid sal meebring om as gestuurde, draer van die evangelie in die wêreld te wees.

Uiteensetting van wat dit behels

1.2.1 Teologiese Opleiding.

1.2.2 Opsig.

1.2.3 Ampte en vergaderings

- * Koste van vergaderings.
- * AKV, ring, kerkraad.

Infrastruktuur

Regte verkondiging.

Teologiese opleiding.
Opsig.
Ampte en vergaderings.

1.3 EVANGELISASIE

Prioriteit

Evangelisasie behels die getuienistaak van elke lidmaat in die wêreld op 'n spontane en georganiseerde wyse.

Uiteensetting van wat dit behels

1.3.1 Teikengroepe en werkwyses wat hier ter sprake is, kan die volgende wees:

- * Aan siekes (hospitale).
 - * Aan die jeug buite die kerk.
 - * Aan gevangenes.
 - * By arbeidsplekke.
 - * Evangelisasie deur massamedia.
 - * Digbevolkte (middestad) woongebiede.
- Hier kan die Kerk oorweging skenk aan die beplanning van bepaalde aksies, waarin die Kerk (sinodaal) saam met plaaslike kerkrade en ringsrade na gelang van omstandighede beplanning doen en toerusting verskaf.
- * Huwelik en gesinsproblematiek.

1.3.2 "Tentmakerbediening" kan benut word in evangelisasie met die oog op die stigting en/of versterking van 'n gemeente of standplase.

1.3.3 Algemene opmerking: Met die oog op die teikengroepe en werkwyses is dit nodig dat daar 'n duidelik-geformuleerde evangelisasiebeleid sal wees waaraan alle metodes getoets kan word.

1.3.4 Spontaan:
Van lidmate wat in geloof en uit dankbaarheid onder leiding van die Heilige Gees hulle getuienistaak uitvoer. Sake wat hiervoor nodig is en waarop goed gelet moet word is die volgende:

- * Die vorming van lidmate deur die regte prediking.
- * Meer klem moet op die apostolaat geplaas word.
- * Die leiding deur die Heilige Gees moet meer klem kry, maar nooit losgemaak van die Woord nie.
- * Wanopvattinge moet bestry word.
- * Beplanning is ook hier noodsaaklik om dwaling te voorkom.
- * Lidmate sal ook met die oog op spontane evangelisasie begelei moet word.

1.3.5 Georganiseerd:

Wat hiervoor as vereiste geld is goedgekeurde toerustingprogramme en 'n voortgaande ondersoek na alternatiewe evangelisasiemetodes om te beantwoord aan die behoeftes. Deur middel van goedgekeurde programme kan lidmate onder leiding van en onder die opsig van die kerkraad toegerus word vir hierdie taak.

1.3.6 Opmerkings:

- * Die Kerk sal van tyd tot tyd hier prioriteite moet bepaal om betrokke te bly by die veranderende prentjie en met inagneming van die eise van elke tydgewrig.
- * Die evangelisasiebeleid moet geformuleer word sodat die Kerk kriteria het waaraan elke metode getoets kan word.

1.3.7 Evangelisasiebeleid.

- * Algemene Kerkvergadering
- * Handleidings.
- * Evangeliste-amp.
- * Toerustingspakket.
- * Fakulteit.
- * Strategie.
- * Doelwitte.
- * Betaalde ouderlinge/werkers.

1.3.8 Toerustingsmateriaal.

- * Handleidings en Pakket.
- * Toeruster/aanbieder.

Infrastruktuur

*	Teikengroep en werkwyse.	Evangelisasiebeleid. Toerustingsmateriaal.
*	Teologiese opleiding vir predikante en evangeliste.	Fondse, grond, geboue/fakulteit. Opgeleide leerkragte. Biblioteke. Evangelisasieveld.

1.4 SENDING

Prioriteit

Bepaling van sendingbeleid op wie en waarheen dit moontlik gerig kan word. Ontginning van bestaande sendingbetrokkenheid en sendingbeleid met die oog op nuwe terreine.

Uiteensetting van wat dit behels

1.4.1 Opgeleide leerkragte

- * Predikante/evangeliste/sendelinge/tentmakers/werkers.
- * Opleidingsentrum.
 - Vier poste.
 - * Twee Bybelwetenskappe.
 - * Sistematiese teologie. Almal met apostolêre gerigtheid.
 - * Afrika teologie/godsdiensle.
 - Studenteleraar.
 - * Praktiese teologie.
 - * Gemeente-opbou.
 - * Kerkstigting/-groei.
 - Grond.
 - Geboue.
- * Fondse.
- * Biblioteek.
- * Sendingveld soos oa ook in

- Zimbabwe;
- Venda;
- Gazankulu.
- * Bible schools:
 - Kursusse.
 - Vergoeding aan leerkragte.
- * Skep van toepaslike publikasies (volgens eie behoeftes).

1.4.2 Op wie kan dit gerig word?

- * Arbeid onder Jode en Moslems.
- * Trekarbeiders.
- * Afgeleë gebiede.
- * Europa.
- * Volksgenote hier en in ander lande.
- * Afrika (saam met of sonder HKSA).

1.4.3 Wat is hiervoor nodig?

- * Teologiese opleiding van predikante en ander evangelistiese werkragte.
- * Grond - wat personeel en huisvesting insluit.
- * Fasiliteite.
- * Indiensopleiding (vir predikante, kerkraad en beamptes).
- * Finansies.
- * Leesstof.
- * Selfversorging.

1.4.4 Opmerking

Die Sendingraad sal met die oog op die toekoms beplan vir die uitbreiding van die bestaande werkveld of vir die betree van nuwe sendingvelde en dalk selfs 'n tweede superintendent.

1.4.5 Knelpunte

- * Gerigtheid van opleiding verg die ontwikkeling van 'n eie Afrika teologie met sy inheemse behoeftes waarin die volgende aspekte verrek is:
- * Kontak met kerke.
- * Kultuurverskille.
- * Beplanning: modus operandi.

1.4.6 Gemeentes van NHKA moet bearbei word t.o.v gesindheid, ingeligtheid en offerbereidheid.

Infrastruktuur

Teologiese opleiding vir predikante en sendelinge.

Opgeleide leerkragte.
Grond.
Geboue.
Fondse.
Biblioteke.
Sendingveld.

1.5. BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING

Prioriteit

Deelname aan Bybelvertaling en Bybelverspreiding.

Uiteensetting van wat dit behels

- 1.5.1 Fondse.
- 1.5.2 Kundige Bybelvertalers (Afrikatale)
 - * Geïdentifiseerde behoefte (Een van die streeksekretaris).
- 1.5.3 Doeltreffende kolportasie
 - * Kursusse.
- 1.5.4 Begeleidende leesstof
 - * Beleid en strategie.
 - * Hermeneutiese sleutel vir die lees van die Bybel.
 - * Drukwerk
 - Onse Vader.
 - Tien Gebooie.
 - Montshafatsi.
 - Almanak.
 - Vir elke dag.
- 1.5.5 Ten opsigte van die verspreiding moet die status quo gehandhaaf word. (Sukses hang saam met stipte en reëlmatige verslaggewing by die ring)

Infrastruktuur

Omvattende projekte van Bybelvertaling en Bybelverspreiding (Afrikaans en Afrikatale)

Fondse.
Kundige Bybelvertalers.
Doeltreffende kolportasie.
Begeleidende leesstof.

1.6 KERSTENING

Prioriteit

Kerstenende werk waarin nie noodwendig kerkstigting beoog word nie (Bystand aan ander projekte).

Uiteensetting van wat dit behels

- 1.6.1 Die volgende is moontlikhede waaraan gedink kan word:
 - * Betrokkenheid by swart onafhanklike kerke.
 - * Hulp aan sogenaamde Bible Schools (ICCG).
 - * Alternatiewe naas HKSA.
 - * Korrespondensiekursusse.

1.6.2 Wat is nodig?

Ondersoek,
studie,
beplanning.

1.6.3 Vorming van 'n beleid.

1.6.4 Strategie.

1.6.5 Doelwitte.

Infrastruktuur

Raad of superintendent.

Fondse.
Opleiding.
Toerustingsmateriaal.
Grondige ondersoek.

1.7 GETUIENIS TEENOR OORWERHEID

Prioriteit

Dat die Kerk getuigenis teenoor die owerheid sal bied op alle vlakke.

Uiteensetting van wat dit behels

1.7.1 Raad/voorligting

- * Aktivering van ouers ten opsigte van onderwys.
- * Voorligting aan kerkrade.

Infrastruktuur

Raad/voorligting.

Fondse.
Studiewerk.
Memoranda/skrywes.
Sinodale- rings- en plaaslike
kanale

1.8 BESTRYDING VAN DWAALLEER

Prioriteit

Versterking van positiewe regte leerinhoud en bestryding van dwaling.

Uiteensetting van wat dit behels

Ouderlinge se opsigtaak veronderstel ook hier die teëgaan van dwaling met vermaning.

Infrastruktuur

* Kennis van suiwere leer en regte prediking en onderrig.	Teologiese opleiding. Toegeruste ouderlingkorps. Toerustingsmateriaal. Bybelstudie en ander leesstof.
* Inligting en toerusting.	Kursusse (materiaal). Toerustingsinstansie. Tydskrifte. Boeke. Kundige personeel. Elektroniese media. Inligtingsentra. Fondse.
* Bestryding van dwaling.	Toerustingsmateriaal (soos bo).

1.9 EKUMENE

Prioriteit

Aanvaarding van die Kerk se verantwoordelikheid op ekumeniese terrein.

Uiteensetting van wat dit behels

- 1.9.1 Sendingtake saam met ander kerke in ekumeniese samewerking.
- 1.9.2 Sending teenoor kerke in ekumeniese verband (waar dwaling na vore kom).
- 1.9.3 Bewustheid van een, heilige, algemene Christelike Kerk.
- 1.9.4 Bewustheid van norm van kerk-wees.

Wat is nodig?

- * Bilaterale gesprek/kontakte.
- * Navorsing.
- * Instandhouding van ekumeniese biblioteek.
- * Moontlike deelname aan sinvolle Bybels-georiënteerde byeenkomste.

Infrastruktuur

- * Fondse.
- * Studiewerk.
- * Kontakte op bilaterale vlak.
- * Moontlike ekumeniese byeenkomste.

1.10 MODERNE MEDIA

Prioriteit

Die Kerk kan/moet ter wille van die uitdra van sy boodskap ook gebruik maak van die moderne geskrewe en elektroniese media.

Uiteensetting van wat dit behels

1.10.1 Benutting van moderne media

- * Direk.
 - ** Eie:
 - Hervormer.
 - Konteks.
 - Kital publikasies.
 - Kaartjies, brosjures.

- ** Ander:
 - Radio/TV/pers.

- * Indirek as hulpmiddel.

1.10.2 Studie wat nodig is:

- * Opleiding van aanbieders vir optrede.
- * Potensiaal identifiseer.
- * Alternatiewe media/benutting van brosjures ens.

(Meganismes bestaan vir die meeste van die bogenoemde; funksionering van media is nog problematies).

Wat is nodig?

- * Samewerkingsooreenkoms met ander privaat uitsenders.
- * Fondse.

Infrastruktuur

* Eie bronne	Die Hervormer Konteks Kital publikasies
* Ander bronne	Aanvaarbare publikasies Radio Televisie Pers Studiewerk Opleiding van aanbieders Subsidie vir programtyd

2. PASTORAAT

2.1 PREDIKING EN SAKRAMENTE/GEBED

Prioriteit

- * Prediking wat die gemeente begelei tot geloof in die Heer van die kerk en liefde tot God en medemens, tot God se eer. Ook waar nodig met vermaning en die eis tot bekering.
- * Sakramentsbediening binne die raamwerk van die verbondsbegrip waar verbondstekens dien tot versterking van geloof.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.1.1 'n Universiteit wat opleiding bied.
- 2.1.2 Voltydse dosente vir elke departement.
- 2.1.3 Die opleiding en vorming van predikante is vir die Kerk van primêre belang.
 - * Dosente moet eerstens vir die Kerk predikante oplei.
 - * Nagraadse studie is vir die Kerk van sekondêre belang behalwe waar bepaalde behoefte bestaan.
 - * Vakinhoud en vulling van dosenteposte moet bepaal word deur die profiel van die predikante (voltyds/tentmaker) soos deur die Kerk bepaal en vakinhoud wat volgens die profiel gekurrikuleer is.
 - * SVTT praktykgerigte opleiding post BD.
- 2.1.4 'n Dosentekorps moet vir meerdoelige opleiding aangewend word.
 - * Eie studente.
 - * Sendingkerk.
 - * Voortgesette onderrig.
- 2.1.5 Met inagneming van bogenoemde faktore sal die aantal dosente per departement bepaal word.
- 2.1.6 'n Kuratorium.
 - * Administrasie (kantoor/vergaderlokaal gesetel by kerklike administrasie).
 - * Deurlopende toesig, keuring, begeleiding en evaluering van studente.
 - * Voorsiening en administrasie van fondse.
 - * Sentrale gemeenskaplike huisvesting.
- 2.1.7 'n Teologiese fonds wat voorsiening maak vir
 - * beurslenings vir studente (voor- en nagraads);
 - * maontlike wisselende staatsubsidies aan universiteite;
 - * fondse beskikbaar gestel aan predikante en dosente vir spesiale kursusse/navorsing.
- 2.1.8 Instandhouding van gemeentes, werk en heffingstruktuur.
 - * Rasionalisasie van sinodale heffings wat op gemeentevlak meer fondse beskikbaar sal stel vir die skepping en instandhouding van gemeentes en standplase ('n Rasionaal uitgedruk as persentasie moet uiteindelik in die begroting geld).
 - * 'n Fonds ter ondersteuning van kleiner gemeentes.
 - * 'n Oorbruggingsfonds ter bevordering van gemeentestigting en vorming.
 - * Kombinasies van selfstandige gemeentes met die oog op meerdere en gespesialiseerde bearbeiding en benutting van fasiliteite (bestaan- de en toekomstige).
 - * Herafbakening van gemeentegrense in stedelike gebiede.
 - * 'n Gemeentelike bedieningstruktuur waarin die tentmakerbediening geakkommodeer kan word.

- * Toerustingsinstansie (Kital):
 - Met die oog op aanbieding van kursusse aan ampsdraers en lidmate in ringsverband.
 - Ontwerp van kursuspakkette vir gemeentelike gebruik.

- 2.1.9 Besikbaarheid van die Bybel in Afrikaans.
- 2.1.10 Die belangrikheid van die instandhouding van die erediens en wat daarmee saamhang, kan nie genoeg beklemtoon word nie.
- 2.1.11 Skepping van genoegsame poste by teologiese fakulteit in al die departemente.
- 2.1.12 Toegeruste ampsdraers.

Infrastruktuur

- * 'n Teologiese opleiding geskoei op die lees van die Bybels-reformatoriese teologie. Verskillende modelle sal in oorweging geneem moet word.
Die volgende modelle kan oorweeg word:
 - 'n akademiese opleiding, gesetel aan 'n universiteit met volledig bemande departemente;
 - opleiding aan 'n teologiese seminaar, met akkreditering by 'n universiteit;
 - 'n gesamentlike opleiding aan 'n oop fakulteit, met kerklike aanvulling van sekere modules.
- * 'n Kuratorium wat toesig hou oor opleiding, keuring en begeleiding van studente.
- * 'n Fonds vir teologiese opleiding.
- * Instandhouding van gemeentes en voltydse predikantstandplase ter wille van die bediening van die Woord en sakramente.
- * Skepping van nuwe standplase op die basis van deeltydse/tentmakerbediening.
- * Toerustingsinstansie met die oog op die toerusting van ampsdraers.

2.2 ONDERHOUDING VAN DIE SUIWERE LEER

Prioriteit

- * Bestryding van sektarisme.
- * Hantering van ideologiese kwessies.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.2.1 Toerustingsinstansie (Kital) met die oog op
 - * aanbieding van kursusse op ringsvlak;
 - * ontwerp van kursusse vir gemeentelike gebruik (ook vir ampsdraers) met die oog op opsig en toesig.

- 2.2.2 Kital ontwerp kategetiese modules met die oog op die kennis van die leer en die bestryding van dwaalleer.
* Publikasie van nuwe modules.
- 2.2.3 Kital versamel en versprei lektuur ter bevordering, onderhouding van suiwer leer en bestryding van die dwaalleer.
- 2.2.4 Uitbreiding van teologiese kurrikulering om bestryding van dwaalleer te verdiskonteer.
- 2.2.5 Plooibare benutting van bestaande geboue en/of nuwe gebou, met die oog op:
* gemeentelike dienssentrums vir
- voorskoolse kinders;
- nasorgsentrum;
- bejaardesorg;
- ontspanning.
- 2.2.6 Prediking van en onderrig in die Kategismus op 'n deurlopende basis.
- 2.2.7 Toegeruste ampsdraers en toegeruste lidmate wat kennis van die Bybel, belydenisskrifte en formuleer impliseer.
- 2.2.8 Kennis by ampsdraers en lidmate van sektes en ideologiese strominge.
- 2.2.9 Boeke, tydskrifte en alle ander ter saaklike materiaal met die oog op inligting ten opsigte van bogenoemde.
- 2.2.10 Beskikbaarheid van kerklike inligting oor die kerk (belydenis), leer, sektes en ideologieë.
- 2.2.11 Kategismusprediking - Die kerklike belydenis moet in die prediking aan die orde gestel word.
- 2.2.12 Kategese gerig op die bestryding van dwaalleer
- 2.2.13 Beklemtoning van die konfessionele aard van teologiese skoling in die opleiding om die suiwer leer te kan onderhou en dwaalleer te kan bestry.
- 2.2.14 Nougesette opsig van ampte en vergaderings - opsigliggame.
- 2.2.15 Liefde vir en egte beleving van die gemeenskap van gelowiges binne die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- Die skepping van 'n gemeentelike praktyk om dit te verwesenlik.
- gemeentedienssentrums.
- 2.2.16 Hermeneutiese sleutel vir eietydse gelowiges om die kerklike leer te verstaan, te glo en aan te hang.

Infrastruktuur

- * 'n Toerustingsinstansie om lidmate en ampsdraers voortdurend toe te rus in die kennis van die Bybel, die belydenisskrifte, ens. (gemeentelike-, sinodale- en ringsvlak).
- * Lektuurverspreiding.
- * Kategetiese modules gerig op die onderhouding van die suiwere leer en bestryding van dwaalleer.
- * Teologiese opleiding moet bestryding van dwaalleer in die kurrikulering verdiskonteer.
- * Gemeentes met aktiewe uitlewing van die gemeenskap van gelowiges.
- * Gemeentelike dienssentrums.

2.3 LITURGIE

Prioriteit

- * Die viering van die heil in die erediens en in die lewe van die gemeente in die wêreld.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.3.1 Erediens.
- 2.3.2 Liturgiese diensordes.
- 2.3.3 Kursuspakkette rakende liturgie vir ampsdraers en lidmate (Kital).
- 2.3.4 Inligting in kerk/gemeenteblaaie wat liturgiese elemente verduidelik.
- 2.3.5 Hersiening van melodieë sodat gemeentesang tot sy volle reg kan kom.
- 2.3.6 Toegeruste ouderlinge wat hulle opsig rakende die liturgie effektief uitoefen.

Lidmate en ampsdraers moet kennis hê van die verskillende liturgiese elemente en hulle noodsaaklikheid.

Infrastruktuur

- * Duidelike diensordes soos bepaal deur die AKV.
- * Kerkboek in een band gebind.
- * Inligting- en toerustingsfasiliteite.
- * Singbare melodieë.
- * Meerdoelige kerkgeboue.

2.4 AMPSORG

Prioriteit

Die amptelike versorging van die lidmate in huisgesinne, familieverband, wyk en individuele verband tydens

- * huisbesoek;
- * siekebesoek;
- * bejaardesorg;
- * pastorale sorg;
- * krisissituasies;
- * bearbeiding van die jeug.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.4.1 Toegeruste ampsdraers en lidmate wat die noodsaaklikheid van onderlinge sorg, opsig en tug besef en uitleef.
- 2.4.2 Toerustingpakkette vir ampsdraers en lidmate (Kital) op gemeentlike vlak.
- 2.4.3 Toepaslike lektuur.
- 2.4.4 Aanvulbare bundel met kerklike besluite/standpunte moet vir lidmate beskikbaar en toeganklik wees.
- 2.4.5 Meerdere bedieningstrukture om intensiewe sorg in bearbeiding moontlik te maak.
 - * Binne ringsverband skepping van standplase oor gemeentegrense met spesiale opdrag (siekes, bejaardes, jeug).
 - * Benutting van professionele dienste op plaaslike vlak.
- 2.4.6 Sinvolle en gereelde huisbesoek deur predikant en ouderling.
- 2.4.7 Skepping en benutting van gemeentelike gemeenskapfasiliteite vir versorging van mense in nood.
- 2.4.8 'n Ampstruktuur waarbinne traktementen en posbenamings op sinodale, rings- en gemeentelike vlak, reg laat geskied aan die beginsel van die gelykheid van dienaars van die Woord.

Infrastruktuur

- * Toegeruste ampsdraers en lidmate.
- * Beskikbare lektuur.
- * Beskikbaarheid van kerklike besluite.
- * Bedieningstruktuur wat ruimte bied vir die intensiewe versorging en bearbeiding van lidmate.
- * 'n Bedieningstruktuur waar gespesialiseerde versorging van mense in nood in gemeentelike verband kan plaasvind.
- * 'n Effektiewe ampstruktuur vir die uitoefening van die opsig en tug.
- * 'n Ampstruktuur waarbinne traktementen en posbenamings reg laat geskied aan die beginsel van die gelykheid van die amp.

2.5 GELOOFSGEMEENSAP

Prioriteit

Die geloofsgemeenskap in die gemeente gevoed deur die onderlinge versorging en diens in huisgesinne, familiële en wyksverband (naasteliefde).

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.5.1 Skepping en uitbouing van gesonde gesins- en familiële verbande. Toeligting en toerusting om dit moontlik te maak.
- 2.5.2 Beter benutting van die wykstelsel in die gemeente om die geloofsgemeenskap te dien.
- 2.5.3 Beskikbaarheid van toegeruste ampsdraers in wyke.
- 2.5.4 Die opknapping en aanpassing van die benutting van wykskerkraadslede.
- 2.5.5 Die regte benutting van diakens in lyn met sy ampsopdrag.
- 2.5.6 Ontwikkeling en uitbouing van 'n geloofsgemeenskapsbesef by lidmate.

Infrastruktuur

- * Toerustingsfasiliteite vir die uitbouing van gesonde onderlinge verbande.
- * Georganiseerde wykstelsel.
- * 'n Diaken- en ouderlingekorps wat benut word in lyn met hulle ampsopdrag.

2.6 HUISGODSDIENS

Prioriteit

Die beleving van geloofsgemeenskap, lofprysing en aanbidding in die gesin.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.6.1 Toerusting van lidmate en voorsiening van Bybelstudiemateriaal.
- 2.6.2 'n Doelbewuste en beplande aksie om huisgodsdien as essensiële deel van die huisgesin se geloofslawe te bevorder teenoor die neiging om huisgodsdien te verwaarloos ter wille van radio/TV uitsendings.
- 2.6.3 Opskerping van Bybellees.
- 2.6.4 Beskikbaarheid van die Kerkboek en die Bybelse dagboek in elke huisgesin.
- 2.6.5 Vorming van gesinshoof se vrymoedigheid tot Bybellees en gebed.
- 2.6.6 Skep van 'n kerklike en godsdienstige sangkultuur.

- 2.6.7 Opsig van die ouderling om toe te sien dat huisgodsdiens gehou word.
- 2.6.8 Die beskikbaarheid van huisgodsdiens-liturgieë en Bybelstudies vir die doel.

Infrastruktuur

- * Kerkboek en Bybelse Dagboek.
- * Toerusting en materiaal.
- * Sangkultuur.

2.7 KATEGESE

Prioriteit

Die nakoming van die doopbelofte deur die versorging en begeleiding van die kinders in die geloof tuis en deur die gemeente.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.7.1 Toerustinginstantie (Kital) vir toerusting van kategete/ouers op ringsvlak.
- 2.7.2 Toerustingspakket vir ouers op gemeentelike vlak.
- 2.7.3 Kategeselokale/hulpmiddels.
- 2.7.4 Toerusting van ouderlinge.
- 2.7.5 Bybel beskikbaar.
- 2.7.6 Kerkboek.
- 2.7.7 Doeltreffende kategesehandboeke waarin Bybelse stof, konfessionele stof en etiese vrae verantwoordelik hanteer word.
- * Ouers wat toegerus is om hulle doopbelofte uit te voer.
 - * Opgeleide kategete.
 - * Instantie wat toerusting kan verskaf.
 - * Kategeselokale en hulpmiddels.
 - * Opsig en tug.

Infrastruktuur

- * Doeltreffende kategesehandboeke.
- * Toerustingskursusse vir ouers.
- * Toerustingskursusse vir kategete.
- * Toerustinginstantie.
- * Kategeselokale en hulpmiddels.

2.8 DIE DIENS VAN DIE GEBEDE

Prioriteite

Om lidmate weer te leer bid onder alle omstandighede.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.8.1 Teologiese opleiding wat 'n module oor verantwoordelike gebede bevat.
- 2.8.2 Toerustingspakket oor gebed wat al die nodige elemente bevat.
- 2.8.3 Gebedeboeke vir alledaagse gebruik deur lidmate.
- 2.8.4 Voorligting oor gebed in kerklike tydskrifte.

Infrastruktuur

- * Toerustingspakkette.
- * Gebedeboeke.
- * Kerklike tydskrifte.

2.9 TOERUSTING EN INLIGTING

Prioriteit

- * Toerusting van lidmate deur ampte met die oog op hulle dienswerk.
- * Om sorg te dra dat daar toegeruste ampsdraers is.
- * Handhawing en uitbou van die huwelik.
- * Beskikbaarheid en bestudering van kerklike publikasies.
- * Goed ingeligte lidmate ten opsigte van besluite van die Kerk en met algemene kennis oor lewe van die Kerk en van die predikante van die Kerk.
- * Die skep van 'n leeskultuur.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.9.1 Toerustingsinstansies.
 - * Fakulteit, SVTT.
 - * Kital.
 - * Ringsrade.
 - * Ampsdraers
- 2.9.2 Toerustingspakkette en voorbereiding en verruyking tot die huwelik.
- 2.9.3 Gereelde Bybelstudiegeleenthede op gemeentelike vlak onder leiding en opsig van die kerkraad.
- 2.9.4 Studie met die oog op navorsing.
- 2.9.5 Kerkargief en biblioteek.

- 2.9.6 Doelgerigte prediking met oog op toerusting,
- 2.9.7 Benutting van die "Verklarende Bybel" deur lidmate.
- 2.9.8 Goeie kolportasiestelsel en 'n gemeentelike biblioteek met 'n uitleen-sisteem.
- 2.9.9 Voortgesette kategeese en beskikbaarstelling van kommunikasiemedia onder andere radio en televisie, video.
- 2.9.10 Die uitbou van die biblioteek en tydskrifte.
- 2.9.11 Beschikbaarheid van kursuspakkette en vaardigheid met die aanbieding daarvan.
- 2.9.12 Skepping van 'n leeskultuur deur daarvoor te praat en boeke wat in die taal van die lidmate geskryf is en kerklike tydskrifte in elke huis en by openbare plekke daar te stel.

Infrastruktuur

- * Toerustingsinstansie.
- * Kursuspakkette.
- * Leeskultuur.
- * Kerkargief en -biblioteek.
- * Doelgerigte prediking met die oog op toerusting.
- * Benutting van kommunikasiemedia.
- * Gemeentelike biblioteek.

2.10 LEWENSWANDEL

Prioriteit

Die kweek van 'n regte lewenswandel in gehoorsaamheid aan die Woord, gegrond in die dankbaarheid van die geloof.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.10.1 Publikasies/tydskrifte/elektroniese media.
- 2.10.2 'n Gesindheid van dankbaarheid en offerbereidheid by lidmate ten opsigte van
 - * tyd;
 - * vermoëns;
 - * offergawes;
 - * deurkollekties.
- 2.10.3 Die sout en ligfunksie van die gemeente in die gemeenskap.
- 2.10.4 Die onderhouding van 'n suiwer lewenswandel en die identifisering van misstande soos in
 - * politieke optrede;

- * sport;
- * materialisme (dobbel, verkwisting, arbeid);
- * prostitusie;
- * pornografie;
- * aborsie;
- * verslawing (drankmisbruik);
- * homoseksualisme;
- * genadedood;
- * kunsmatige bevrugting.

- 2.10.5 Pastorale begeleiding, inligting-verskaffing en die uitwys van gevare rondom sake soos genoem.
- 2.10.6 Prediking wat daarop gerig is om 'n gees van dankbaarheid by lidmate te vorm.
- 2.10.7 Balans in leer en lewe te benadruk.
- 2.10.8 Opsig en tug.

Infrastruktuur

- * Offervaardige en aktiewe lidmate wat hulle soutfunksie in die wêreld vervul.
- * 'n Predikant wat deur prediking lidmate effektief en konkreet toerus vir hulle taak.
- * Inligtingstukke wat misstande en dwaalleer identifiseer.
- * Predikant wat effektiewe pastorale begeleiding doen.

2.11 OPVOEDING EN ONDERWYS VAN DIE KINDERS (VAN KERK EN VOLK)

Prioriteit

Die uitvoering van die kerklike verantwoordelikheid ten opsigte van sy betrokkenheid by die opvoeding en onderwys van die kinders van kerk en volk.

Uiteensetting van wat dit behels

- 2.11.1 Kerklike fasiliteite vir benutting vir onderwys.
- 2.11.2 Privaatskole.
- 2.11.3 Ondersoek na nuwe strategieë vir onderwysvoorsiening in 'n veranderde bedeling (Bv skeiding van skoolplig en leerplig).
- 2.11.4 Skepping van 'n onderwysfonds.
- 2.11.5 Skepping van 'n gemeenskapsentrum met nodige fasiliteite.
- 2.11.6 Intense betrokkenheid van lidmate by die onderwys.
- 2.11.7 Dringende besluitneming oor die Kerk se rol in die onderwys.
- 2.11.8 Begeleiding van lidmate met die oog op die oordra van Christelike waardes in 'n nuwe situasie.

3. BESKRYWINGSPUNT: RING VAN DORSLAND
VRYSTELLING VAN GEDEELTES VAN ARTIKEL III VAN DIE KERKWET

Die Ring van Dorsland versoek die Algemene Kerkvergadering om, met die oog op groter selfstandigheid van die Ring van Dorsland, te oorweeg om die Ring van Dorsland vry te stel van al die onderstreepte gedeeltes van Artikel III van die Kerkwet.

"Tot die gemeentes, en derhalwe tot die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, behoort blanke persone wat

- (a) in die gemeenskap van die Kerk opgeneem is deur die doop,
- (b) deur belydenis van geloof lidmate van die Kerk geword het,
- (c) uit ander kerke in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika opgeneem is as belydende of gedoopte lidmate,
- (d) kinders van lidmate van die Kerk is.

Die Kerk, bewus van die gevare wat vermenging van Blank en Nie-Blank vir altwee groepe inhou, wil geen vermenging in sy midde toelaat, maar beoog die vorming van ander volkskerke onder die verskillende volksgroepe, in die oortuiging dat aldus die bevel van die Here - 'Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my discipels' (Matt. 28:19) - die beste tot sy reg sal kom en dat die eenheid in Christus deur so 'n werkverdeling nie geskaad sal word nie."

Motivering:

Artikel III van die Kerkwet soos dit tans bepaal, is in stryd met die bepalings van die grondwet van Namibië betreffende diskriminasie veral op grond van kleur en ras. Artikel 10(2) van die grondwet lees soos volg:

"No persons may be discriminated against on the grounds of sex, race, colour, ethnic origin, religion, creed or social or economic status."

Om uitvoering te gee aan hierdie bepalings is Wet 26 van 1991 gepro-mulgeer. Hierdie wet staan bekend as "The Racial Discrimination Pro-hibition Act." In genoemde wet word dit spesifiek 'n oortreding gemaak as enigiemand geweier word tot lidmaatskap van 'n assosiasie omrede so 'n persoon tot 'n bepaalde rassegroep behoort. Die straf vir so 'n oortreding is 'n boete van nie meer as R50 000 (Vyftig duisend Rand) of gevangenisstraf van 10 jaar.

Dit is dus duidelik dat Artikel III van die Kerkwet 'n oortreding in terme van die genoemde wet is. Indien die Kerk in Namibië nie van die oortredende bepalings van Artikel III vrygestel word nie, gaan dit die Kerk in 'n groot verleentheid stel, met verreikende implikasies. Die ringskommissie, as die hoogste gesag van die Kerk in Namibië, kan ook onder die gemelde wet aangekla word.

Om hierdie probleem te oorbrug moes die ringskommissie van Dorsland, na beraadslaging en met sanksies van die Moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, spesiale maatreëls tref wat in die beste belang van die Kerk in Namibië dien. Die maatreëls was om die gemeentes in die Ring van Dorsland vry te stel van die onderstreepte gedeeltes van Artikel III van die Kerkwet. Genoemde vrystelling het in werking getree op 1991-12-09.

Die ringskommissie van die Ring van Dorsland is bewus daarvan dat daar tans gewerk word aan die wysigings van die Kerkwet en Bepalings. Daarom versoek die Ring van Dorsland die Algemene Kerkvergadering baie vriendelik om op hierdie stadium Artikel III van die Kerkwet so te wysig dat dit aan die behoeftes van die Ring van Dorsland sal voldoen.

'n Kommissie van ondersoek is deur die ring van Dorsland benoem om te bepaal of, en indien wel tot watter mate, die Ring van Dorsland selfstandigheid moet bekom ten opsigte van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat in die beste belang van die gemeentes in die Ring van Dorsland sal wees.

AANBEVELING

- * Die beskrywingspunt word behandel.

- 2.11.9 Aanwending van die kerklike organisasies in die verband.
- 2.11.10 Benutting van die huisbesoekgesprek veral deur ouderlinge (vorming van huisgesinne).
- 2.11.11 Beskikbaarstelling van kerklike struktuur in onderwysverband.
- 2.11.12 Die opskerping van die huisgesin/ouers se verantwoordelikheid ten opsigte van sedelike opvoeding van kinders.
- 2.11.13 Strategieë moet gestel word om onderwysideale te handhaaf.
- 2.11.14 Oordrag van waardes by die kategeese.
- 2.11.15 Die Kerk se rol om vanuit die gemeente of gemeenskapsentrum die oordrag van waardes by kinders/jeug in te skerp.

Infrastruktuur

- * Duidelike kerklike besluite wat die Kerk se verantwoordelikheid en betrokkenheid by die onderwys verwoord.
- * Strukture waarbinne lidmate effektief toegerus en begelei word om hulle verantwoordelikheid te aanvaar.
- * Geïdentifiseerde onderwysstrategieë.
- * Onderwysfonds.
- * Gemeente/gemeenskapsentrum wat behulpsaam is in die oordra en vestiging van Christelike waardes as surrogaat vir afwesige ouers.
- * Benutting van kerklike infrastruktuur in onderwysverband.

3. DIAKONAAT

3.1 VERKONDIGING

Prioriteit

Verkondiging/prediking met die oog op dankbaarheid en barmhartigheidsdiens.

Uiteensetting van wat dit behels

- 3.1.1 * 'n Gemeentestruktuur waar verkondiging kan plaasvind.
- 3.1.2 * 'n Predikantstandplaas wat gevul is.
- 3.1.3 * Kurrikulum in teologiese opleiding wat aandag gee aan:
 - Barmhartigheidsdiens as wese van die kerk (Diakonologie).
 - Toerusting vir die predikant vir die motivering van die ampte en die lidmate vir die Diens van Barmhartigheid.
 - Praktiese funksionering van die diakonale organe van bystand.

- 3.1.4 * Geleenthede vir die verkondiging
Daad.	Eredienste.	Toerustingsgeleenthede.
Verkondiging.	Kategese.	Handleidings en publikasies.
Evangelisasie-	Vergaderings.	Kolportasiesisteen.
geleenthede.	Huisbesoek (Ampte).	Skakeling met werkgroep.
		Evangelisasie.

3.1.5 Predikant - wat Woord en Sakramente kan bedien.

Wat is nodig?

* Teologiese Opleiding.

- Dosente.)
- Universiteit.)
- Biblioteek.) Kuratorium.
- Studente.) Administrasie.
- * Keurings.)
- * Studielenings.)
- * Boekelenings.)
- * Beurse.)
- * Invorderings.)

3.1.6 Ouderlinge:

- * Wat lidmate tot dankbaarheid en offerbereidheid aanspoor en sorg dra dat die offergawes by hulle bestemming uitkom.
- * Motivering van lidmate ten opsigte van die gemeenskap van die gelowiges.
- * Opsigtaak.

Wat is nodig?

Toerusting:

- Literatuur.
- Kursusse.
- Inligting deur middel van kerklike tydskrifte.
- Instansie wat inligting verskaf.

3.1.7 Diaken:

- * Wat goed funksioneer en gerig is op die diens van barmhartigheid.
- Identifiseer die behoefte.
- Genereer fondse.
- Administreer uitdeling van fondse.
- Inisieer en koördineer barmhartigheid.
- Verpligting ten opsigte van tafeldiens.

3.1.8 Lidmate:

- * Wat begrip het van die "priesterskap van die gelowige" (Rom 12:1).
- * Kategese.
- * Toerusting.
- * Huisbesoek.
- * Skep van geleentheid tot diens van barmhartigheid.
- * Begrip van "gee en ontvang".

3.1.9 Organe van bystand:

- * NHSV.
- * DDK.
- * Diensgroepe.
- * Studiegroepe.
- * Kursusleiers.

3.1.10 Teologiese opleiding

In die kurrikulum moet voorsiening gemaak word vir die

- * funksionering van diens van barmhartigheid;
- * praktiese funksionering van die diakonale organe;
- * navorsing oor die teologiese, historiese en kerkregtelike posisie van diakens in die funksionering van die diaken;
- * navorsing oor die funksionering van die diakensamp.

Infrastruktuur

- * 'n Gemeentestruktuur waarin die diakonaat funksioneer.
- * 'n Teologiese opleiding wat aandag gee aan:
 - Diakonologie.
 - Praktiese funksionering van diakonale organe.
- * Huisbesoek waartydens die barmhartigheidsdiens aan die orde kom.
- * Diakonale dienskomitee.
 - Diensgroepe en NHSV.
 - Kursusse.
 - Toegeruste kerkraadslede.

3.2 TEOLOGIESE VERTREKPUTE

Prioriteit

- * Die inhoud en vorm van die barmhartigheidsdiens moet gedra wees deur die inhoud van die evangelie en geloof (Bybelse begronding).
- * Strukture moet beantwoord aan teologiese uitgangspunte en die eise van die situasie.

Uiteensetting van wat dit behels

- 3.2.1 Die totale barmhartigheidsdiens en die strukture belemmer soms mense se belewenis van gee en ontvang.
- 3.2.2 Lidmate moet weet hoe hulle offergawes ook in die barmhartigheidsdiens aangewend word.
- 3.2.3 Sinodale versorgingsinstellings moet gesien word as verlengstuk van die gemeente se barmhartigheidsdiens.
- 3.2.4 Bybels-teologiese begronding van barmhartigheidsdiens behels onder andere die volgende:
 - * dankbaarheid vir genade;
 - * nie blote medemenslikheid nie;

- * gepaard gaan met vertroosting uit die Woord van God;
- * offerbereidheid tov
 - * middele;
 - * tyd;
 - * vermoëns/vaardighede;
 - * kragte;
 - * kundighede;

- 3.2.5 Situasië-ontleding moet op datum wees omdat omstandighede/behoefte verander.
- * Skep nodige struktuur vir bogenoemde.
 - * Beoordeel status van hulpbehoewendes.
- 3.2.6 Barmhartighedsdiens vind primêr plaas op die grondvlak in gemeenteverband.
- * Gee geleentheid vir belewenis van gee en ontvang.
 - * Die lidmaat moet bewus wees van die direkte verband tussen offers, deurkollekte en die aanwending daarvan vir die diens van barmhartigheid (gemeentelik/sinodaal).
 - * Skep die struktuur wat nodig is vir bogenoemde punte.
 - * Die struktuur moet die diakensamp in hom verdiskonteer.
 - * Struktuur moet nie burokratiese, sekulêr of welsynsgeoriënteer wees nie.
- 3.2.7 Sinodaal/streek/ring-georganiseerde barmhartighedsdiens voorsien in die behoefte op 'n breër en gespesialiseerde vlak.
- * Die diaken van die plaaslike gemeente/wyk moet betrek word.
 - * Die lidmaat moet ingelig wees oor en gemotiveer wees tot medewerking.
 - * Skakeling tussen sinodale instansies en die plaaslike kerkraad is in geval van hantering van lidmate onontbeerlik.
- 3.2.8 Die gawe van onderskeiding by die uitdeel van liefdegawes.
- 3.2.9 Die lidmate moet bewus wees van die etiek van arbeid en selfversorging.
- 3.2.10 Definieër die begrip "behoefte" uit 'n teologiese en praktiese perspektief.
- 3.2.11 Die Bybel en Bybelverspreiding
- 3.2.12 Gemeentestruktuur soos hierbo waarin die teologiese uitgangspunte verdiskonteer word.
- 3.2.13 Geleenthede binne die gemeenskap waarbinne die teologiese vertrekpunte vergestalt kan word.
- 3.2.14 Effektiewe gebruik van die openbare media om die teologiese vertrekpunte ook buite die Kerk bekend te maak.
- 3.2.15 Verskaffing van studiemateriaal en toerustingmateriaal om die teologiese vertrekpunte in die Kerk bekend te stel.
- 3.2.16 Infrastruktuur om die teologiese vertrekpunte by die owerheid op alle vlakke tuis te bring.
- 3.2.17 Infrastruktuur om interkerklik die teologiese vertrekpunte van die Nederduitsch Hervormde Kerk en Diens van Barmhartigheid te stel en te verdedig.

Infrastruktuur

- * Teologiese opleiding waarin die teologiese begronding 'n prioriteit is. Dit sluit die volgende aspekte in:
 - Genade en dankbaarheid.
 - Die Bybel en die barmhartigheidsdiens.
 - Offerbereidheid.
 - Die funksie van die diakonaat.
 - Identifisering van strukture en kundigheid om dienswerk te verrig.
- * Verskaffing van lektuur.
- * Die verskaffing van studiemateriaal deur 'n toerustingsinstansie van die Kerk.

3.3 SPONTANE BETROKKENHEID

Prioriteit

Lidmate wat betrokke is by diens van barmhartigheid.

Uiteensetting van wat dit behels

- 3.3.1 Daar moet aktiewe betrokkenheid tussen gelowiges by mekaar se nood wees (spontaan) binne die raamwerk van die gemeenskap van gelowiges (dit behels 'n regstelling van barmhartigheid deur strukture).
- 3.3.2 Lidmate moet 'n eksistensiële betrokkenheid by die saak hê (dit moet ook die hart raak en lei tot groter bewoënhed).
- 3.3.3 Die behoefte aan direktheid moet hanteer word (wegbeweeg van anonimiteit en distansie).
- 3.3.4 Daar moet ook bereidheid wees om persoonlike offers te bring (tyd en fisiese teenwoordigheid en betrokkenheid).
- 3.3.5 Die selfversorging en selfstandigheid van ontvangers moet altyd einddoel bly (teenoor parasitisme of paternalisme).
- 3.3.6 Daar moet 'n gesonde klimaat wees waar lidmate by mekaar in hulle werklike nood betrokke kan raak en met mekaar hulle nood vertroulik kan deel.
- 3.3.7 Lidmate moet toegerus wees om situasies te kan hanteer (dit is dikwels 'n vrees vir 'n afjak of onsekerheid wat hulle weerhou om na ander uit te reik).
- 3.3.8 Barmhartigheidsbewustheid moet gekweek word (verplasing van "probleme" na inrigtings verhinder dit dikwels).
 - * Lyding en nood moet nie noodwendig uit die gemeenskap verwyder word nie. Dit motiveer positief tot betrokkenheid by barmhartigheidsdiens.
- 3.3.9 Die versterking van die onderlinge gemeenskap en versorging by die

nagmaal moet meer tot sy reg kom (die sogenaamde liefdesmaal waarheen armes genooi word).

- 3.3.10 Nie net betrokkenheid van diakenamp nie - lidmate moet ook betrek word.
- 3.3.11 Lidmate moet opgevoed word om te kan ontvang as normale deel van sy geloofslewe terwyl die einddoel van selfversorging in die oog bly. Die wederkerigheid van gee en ontvang moet die regte klimaat tot onderlinge hulpverlening skep.
- 3.3.12 Die reël van 'n gemeente-ete rondom die nagmaalviering (liefdesmaal) bekostig uit 'n erediensdeurkollekte om ook vir die wat nie het, saam te laat eet.
- 3.3.13 Gemeentestruktuur:
- * Kerkraad.
 - * Diakensvergadering.
 - * DDK/diakonie.
 - * NHSV.
 - * Diensgroepe.
 - * Wyksbyeenkomste.
- 3.3.14 Skep van strukture wyer as gemeente of ringsgrense d.w.s. op:
- * Ringsvlak.
 - * Streekvlak.
 - * Sinodalevlak.
- (Waardeur gemeentes by mekaar betrokke kan raak oor gemeentegrense heen).
- 3.3.15 Toerustingsgeleenthede waar lidmate spontane betrokkenheid by die diens van barmhartigheid kan beleef en ervaar:
- * Kategese.
 - * Kursusse.
 - * Bybelstudie.
 - * Literatuur/Media.
 - * Gemeentelike etes en byeenkomste/teedrink.
 - * Instansie/s wat toerusting verskaf.

Infrastruktuur

- * **Diakensamp.**
- * Strukture waarin spontane betrokkenheid gehuisves kan word.
- * Toerustingsgeleenthede.
- * Toerustingsmateriaal en -instansie wat dit kan verskaf.
- * Offergawes insamel en beskikbaar stel.
- * Gemeentelike funksies waar ook na die behoefte van armes omgesien word (liefdesmaal).

3.4 DIE DIAKENSAMP

Prioriteit

'n Diakensamp wat na behore funksioneer en deur die gemeente reg verstaan word, is nodig.

Uiteensetting van wat dit behels

- 3.4.1 Dit sluit onder andere die volgende in:
- * versorging van behoeftiges;
 - * siekeversorging;
 - * bejaardeversorging;
 - * aandag aan ander "ellendiges" (gevangenes, verslaafdes, ens);
 - * versorging van kinders (verwaarloosde, verweesde, mishandelde en misbruikte);
 - * toetrede tot moderne noodsituasies soos eensaamheid;
 - * die taak by slagoffers van epidemies soos vigs.
- 3.4.2 'n Diakensamp wat ooreenkomstig sy teologiese gerigtheid nl barmhartigheidsdiens, in die praktyk moet funksioneer. Diakens kan verkies word vir 'n spesifieke doel (wykstelsel weer oorweeg).
- 3.4.3 Naas spontane barmhartigheidsdiens vind georganiseerde barmhartigheidsdiens onder leiding van die diaken in die gemeente plaas met inagneming van die diakens se besondere gawes.
- 3.4.4 Die diens van barmhartigheid geskied altyd onder leiding en toesig van die diakensvergadering en onder opsig en toesig van die kerkraadsvergadering.
- 3.4.5 Die diakensamp is 'n amp in eie reg, nie leerlingouderling nie.
- 3.4.6 'n Diakenvergadering (goed beplan en goed gelei) as koördineerder van alle diens van barmhartigheid en inisieerder in die gemeente.
- 3.4.7 Diakensvergadering moet diens van barmhartigheid organiseer wat alle diensgroepe en diensgroepwerk insluit.
- 3.4.8 Die struktuur moet tot op sinodalevlak deurgevoer word.
- 3.4.9 Die diaken moet nie verstrengel raak by administrasie en stoflike belange van die gemeente nie.
- 3.4.10 Die diaken is ook verkondiger van die Woord.
- 3.4.11 'n Diakenkorps wat onderlê is in die riglyne van die Kerk betreffende die diens van barmhartigheid.
- 3.4.12 'n Diaken wat tafeldiens (nagmaaltafel) lewer.
- 3.4.13 'n Diaken wat orde in die erediens handhaaf.
- 3.4.14 Verwydering van diakens uit die opsig en regeerfunksie van die kerkraad terwyl hulle toesigtaak saam met die ouderlinge behou.
- 3.4.15 'n Teologiese fakulteit waarin navorsing en onderrig in die diakensamp 'n vaste plek het.

3.4.16 Toerusting:

- * Pakkette/geleenthede vir die diensvelde.
- * Literatuur en inligting.
- * Media.
- * Bybelstudie.

Infrastruktuur

- * Toerusting van diakens in die volgende:
 - siekeversorging;
 - bejaardesorg;
 - ander menslike nood;
 - die teologiese gerigtheid van die barmhartigheidsdiens;
 - die oorsprong en betekenis van die diakensamp;
 - kennis van die kerkwet.
- * 'n Teologiese fakulteit waarin navorsing oor die diakensamp en die diens van barmhartigheid na vore tree.
- * goedbeplande vergaderings.
- * die gebruik van navorsingsresultate in toerustingspakkette.

3.5 GEORGANISEERDE DIENSTE

Prioriteit

- * Naas klem op die geloofsgemeenskap (spontane versorging) is daar ook behoefte aan georganiseerde en gespesialiseerde (professionele) versorging.
 - * Die toekoms gaan meer eise stel aan gemeentelike dienssentra waar kinders en bejaardes deur medegelowiges versorg word.
 - * Bewaarskole en naskoolsentra word nodig.
 - * Die gemeenskapslewe moet hier gevoed word en gesonde ontspanning gebied word.
 - * Die Kerk gaan uit van die "huisgenote van die geloof", maar aanvaar ook sy verantwoordelikheid teenoor die wêreld en vir gemeenskapsdiens.

Uiteensetting van wat dit behels

- 3.5.1 Georganiseerde barmhartigheidsorg moet, waar moontlik, na die plaaslike gemeente afgewentel word.
- 3.5.2 Georganiseerde dienste (sinodaal) moet in naam van die Kerk geskied (teenoor nutsmaatskappe), en sal onbepaald ook nog voortgaan.
- 3.5.3 Benutting van dienste uit eie geledere. Dit kan ook werkgeleenthede vir lidmate skep.

3.5.4 Skepping van gemeentelike dienssentra vir die versorging van

- * dagsorg vir kleuters/babas;
- * naskoolse sorg;
- * bejaardes;
- * enkelouers/kinders;
- * siekes/hospitaal.

Die voorsiening van geriewe vir

- * vryetydsbesteding;
- * sinvolle ontspanning;
- * gemeenskapslewe.

Dienssentrum beteken benutting van

- * gemeente se fasiliteite;
- * gemeenskapsfasiliteite;
- * huise van lidmate.

3.5.5 Naas huisgenote van die geloof rig die Kerk hom ook in barmhartigheidsdiens tot die wêreld daarbuite waar nodig en moontlik.

3.5.6 Op gemeentevlak kan professionele hulp aangebied word deur

- * identifisering en benutting van kundigheid en hulpbronne in eie geledere;
- * inkoop van dienste van kundiges.

3.5.7 Gespesialiseerde professionele hulpverlening wat vanweë die aard en omstandighede daarvan slegs op sinodalevlak aangebied en bekostig kan word, word gesamentlik bekostig en benut.

3.5.8 Beter benutting van bestaande fasiliteite.

Infrastruktuur

- * Die daarstel van gemeentelike dienssentra.
- * Die daarstel van bewaarskole en naskoolsentra.
- * Verskaffing van sinodale sentra vir
 - bejaardesorg;
 - sorgafhanklike kinders;
 - verslaafdes.
- * Die aanbieding van professionele dienste vir
 - maatskaplike werkers;
 - dienswerkers;
 - verpleegpersoneel;
 - versorgingspersoneel;
 - opvoedingspersoneel.
- * 'n Gemeentestruktuur waarbinne professionele hulp geïdentifiseer en georden kan word.
- * 'n Gemeentestruktuur waarbinne spontane hulp aangemoedig, geïdentifiseer en georganiseer kan word.
- * 'n Infrastruktuur wat met ander instansies kan skakel en saamwerk (onder andere die staat).
- * 'n Sinodale struktuur wat gesamentlike dienste kan koördineer en verskaf.
- * Gemeentelike en/of wyer verband (tot ringsvlak)/dienssentra/ontspanningsfasiliteite:
 - Akkommodasie.
 - Toerusting/vervoer.
 - Personeel:
 - *Besoldigde.
 - *Vrywillige.
 - Administrasie.
 - Fondse.

3.6 BRONNE

Prioriteit

Die identifisering van voldoende bronne om die werk effektief te verrig.

Uiteensetting van wat dit behels

- 3.6.1 Daar moet aandag gegee word aan die beskikbaarheid van diakonale fondse en administratiewe onderbou.
- 3.6.2 Daar moet betekenis wees vir deurkollekte en nagmaaltafels se offers.

- 3.6.3 Daar moet uitgemaak word wie se primêre verantwoordelikheid offergawes is ?

ouderling - erediensonderhouding
diaken - barmhartigheidsdiens.

Eie bronne van subsidiëring sal gegenereer moet word.

- 3.6.4 Primêre bronne van befondsing:

- * Deurkollekte.
- * Nagmaaltafelkollekte.
- * Erflatings/skenkings/Trusts.
- * Spontane bydraes.
- * Spesifieke insamelingsaksies.

Hierdie bronne kan almal beter ontgin word deur

- * persoonlike betrokkenheid;
- * kommunikasie d.m.v.
 - afkondigings;
 - gemeenteblad;
 - huisbesoek - (ouderling diaken);
 - vergaderings;
 - katelese.
- * Oormerk van spesifieke insamelings vir spesifieke nood/ instansies.

- 3.6.5 Wyses van insameling van bydraes vir die diens van barmhartigheid moet opnuut geëvalueer word. By implikasie beteken dit dat insameling van fondse vir erediensonderhouding en instandhouding van die Kerk op 'n ander vlak lê (moontlik by die ouderlingsamp/kollektante/ koevertstelsel/bring van offergawes na Kerk/aftrekorders).

- 3.6.6 Die Kerk moet vroegtydig strategieë beplan vir alternatiewe vir die huidige gesubsidieerde dienste met die oog op uiteindelijke wegbeweeg van ontvang van subsidies.

- 3.6.7 Bestaande gesubsidieerde inrigtings moet die beleid volg van stelselmatige woonreg/versorging op ekonomiese basis deur

* verkoping	deur/aan	gemeentes.
* deeltittles		individue.
* vererwing		gesinne.
* aandele		gemeenskappe.
		regspersone.

- 3.6.8 Vertoë moet tot die owerheid gerig word met die oog op belastingtoewings vir individuele skenkings/bydraes tot barmhartigheidsdiens.

- 3.6.9 Uitfassing van gesubsidieerde kinderhuise deur pleegsorg/ aanneming en/of daadwerklike rehabilitering van probleemouers as oorsaak van die oorspronklike kommitering.

- 3.6.10 Befondsing en administrasie van barmhartigheidsdiens op
- gemeentelike vlak;
 - ringsvlak;
 - sinodale vlak;
- sal as strategie op alle vlakke en deur alle vergaderings en organe van bystand in die lig van die nuwe gegewenheid beplan moet word.

3.6.11 Administratiewe struktuur

op - gemeentevlak;)
- ringsvlak;) kerklike en gemeenskap.
- sinodalevlak.)

om - bronne te identifiseer of skep;
- bronne te ontgin;
- opbrengs te bestuur.

(Toets bestaande strukture aan behoeftes hierbo gestel)

Wat is nodig?

- * Amp (diaken) in samewerking met die regeeramp.
- * Diakonale organe van bystand:
 - gemeentelik - (diensgroepe);
 - ringsvlak - (ringsrade);
 - sinodalevlak - (sinodale organe van bystand).
- * Toerusting.
- * Inligting.
- * Fondse nodig om struktuur in stand te hou.
- * Akkommodasie.
- * Toerusting.
- * Personeel.

3.6.12 Fondse - d.w.s. fondse om die dienste te bedryf.

- * Gemeentelike vlak
 - Deurkollekties.
 - Nagmaalkollekties.
 - Erflatings.
 - Spontane bydraes.
 - Bydraes vir spesifieke geïdentifiseerde behoeftes.
 - Eie fondse:
 - uit verkoop van dienste;
 - funksies.
 - Gemeenskap.
 - Plaaslike owerheid.
- * Ringsvlak
 - Gemeentelike bydraes.
- * Sinodale vlak
 - Gemeentelike bydraes.
 - Erflatings/skenkings.
 - Eie fondse.
 - *uit verkoop van dienste;
 - *funksies.
 - Gemeenskap.
 - Staat.

3.6.13 Publikasies

- * Kerklike tydskrifte en artikels.
- * Navorsing en studie van die rade.

3.6.14 Bestuur van gesubsidieerde en ander inrigtings (organe van bystand)

- * Besture, d.w.s. direksie, rade ens.
 - Akkommodasie.
 - Vervoer.
 - Personeel.
 - Inligting.
 - Toerusting.

3.6.15 Huisvesting (akkommodasie)

- * Gronde en geboue.
- * Klinieke.
- * Sentra.
- * Fisiese toerusting.
- * Kantore.
- * Apparaat.
- * Vervoermiddels.

3.6.16 Versorging en hulpverlening

- * Amp (diaken).
- * Vakkundig:
 - akademies.
 - professioneel.
- * Vrywillige werkkragte
 - uit gemeente;
 - uit gemeenskap.
- * Personeel.
- * Toerusting.

Infrastruktuur

- * Die verskaffing van 'n administratiewe onderbou om die diakonale fondse te bestuur.
- * Die identifisering van en benutting van die fondse vir die barmhartigheidsdiens onder andere
 - deurkollekte;
 - nagmaaltafelkollekte;
 - erflatings;
 - spontane bydraes.
- * Die gebruik van kerklike publikasies vir die bekendstelling van dienste en die insameling van fondse.
- * Die bestuur van gesubsidieerde en ander inrigtings.
- * Verskaffing van huisvesting op 'n verantwoordelike wyse.
- * Identifisering van wyses van hulpverlening, versorging en die administrasie daarvan.

PRIORITEITE VAN HOOFNOEMERS

Die prioriteite word op 'n wyse georden sodat daar 'n raamwerk is aan die hand waarvan die volgende sake identifiseerbaar kan wees:

1. Die aspekte wat vir die Kerk wesenlik is (teologies).
2. Die aspekte waarsonder die Kerk moeilik sy funksies kan vervul (funksioneel vir die praktyk van kerk-wees).
3. Die strukture wat vir die funksies essensieel is (struktureel-organisatories).

Aan die hand van bogenoemde raamwerk behoort die frekwensie/gewig van die aspekte na vore te tree.

PRIORITEITE		
WESE	MELWESE	STRUKTUREEL-FUNKSIONEEL
1. <u>Verkondiging</u> Woord/Prediking Sakramente	- Liturgie - Teologiese opleiding	- Plek - Geboue - Opleiding - Raad - Inligting
2. <u>Gemeente</u> Belydenis	- Gelowiges - Gemeenskap - Huisgodsdienst/ Gebede - Belydenisskrif Liturgie - Kerkorde	- Administrasie - Toerusting - Inligting
3. <u>Dienste/Dienswerk</u> Preekdiens	- Teologiese opleiding - Vergaderings - Diakonale organe - Diensgroepe - Offers	- Fakulteit - Dosente - Kuratorium - Organe van bystand - Administrasie - Beurse - studente - Fondse
Opsigdiens	<u>Ampte</u> - Predikante - Ouderlinge - Diakens - Vergaderings van ampte	- Toerusting - Inligting - Rade - Administrasie
Diens van barmhartigheid Spontaan	- Diakonale organe - Diensgroepe - Offers	- Organe van bystand - Toerusting - Rade - Administrasie

WESE	WELWESE	STRUKTUREEL-FUNKSIONEEL
4. <u>Apostolaat</u> Spontaan en georganiseerd	- Sendingaksies - Evangelisasie	- Administrasie - Toerusting/Inligting - Rade
5. <u>Kategese Ouers</u>	- Teologiese opleiding - Georganiseerde Kategese- en Kategetestof	- Kategese - Raad - Toerusting - Administrasie
6.	<u>Toerusting</u> Inligting	- Instansie - Publikasies - Boeke
7. <u>Eenheid van die Kerk</u>	- Inligting - Raad	- Administrasie
8.	<u>Onderwys</u>	- Raad - Liggame
9.	<u>Administratiewe dienste</u>	- Raad - Liggame - Kerkkantoor

III L I D M A T E

3.

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN DORSLAND VRYSTELLING VAN GEDEELTES VAN ARTIKEL III VAN DIE KERKWET

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het tydens sy vergadering in Maart op versoek van die Ring van Dorsland besluit om dié beskrywingspunt in die agenda op te neem. Op die laat stadium kon dit nie op sy plek in die agenda opgeneem word nie.

Die Ring van Dorsland versoek die Algemene Kerkvergadering om, met die oog op groter selfstandigheid van die Ring van Dorsland, te oorweeg om die Ring van Dorsland vry te stel van al die onderstreepte gedeeltes van Artikel III van die Kerkwet.

"Tot die gemeentes, en derhalwe tot die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, behoort blanke persone wat

- (a) in die gemeenskap van die Kerk opgeneem is deur die doop,
- (b) deur belydenis van geloof lidmate van die Kerk geword het,
- (c) uit ander kerke in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika opgeneem is as belydende of gedoopte lidmate,
- (d) kinders van lidmate van die Kerk is.

Die Kerk, bewus van die gevare wat vermenging van Blank en Nie-Blank vir altwee groepe inhou, wil geen vermenging in sy midde toelaat, maar beoog die vorming van ander volkskerke onder die verskillende volks groepe, in die oortuiging dat aldus die bevel van die Here - 'Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my discipels' (Matt. 28:19) - die beste tot sy reg sal kom en dat die eenheid in Christus deur so 'n werkverdeling nie geskaad sal word nie."

Motivering:

Artikel III van die Kerkwet soos dit tans bepaal, is in stryd met die bepalings van die grondwet van Namibië betreffende diskriminasie veral op grond van kleur en ras. Artikel 10(2) van die grondwet lees soos volg:

"No persons may be discriminated against on the grounds of sex, race, colour, ethnic origin, religion, creed or social or economic status."

Om uitvoering te gee aan hierdie bepalings is Wet 26 van 1991 gepro-mulgeer. Hierdie wet staan bekend as "The Racial Discrimination Pro-hibition Act." In genoemde wet word dit spesifiek 'n oortreding gemaak as enigiemand geweier word tot lidmaatskap van 'n assosiasie omrede so 'n persoon tot 'n bepaalde rassegroep behoort. Die straf vir so 'n oortreding is 'n boete van nie meer as R50 000 (Vyftig duisend Rand) of gevangenisstraf van 10 jaar.

Dit is dus duidelik dat Artikel III van die Kerkwet 'n oortreding in terme van die genoemde wet is. Indien die Kerk in Namibië nje van die oortredende bepalings van Artikel III vrygestel word nie, gaan dit die Kerk in 'n groot verleentheid stel, met verreikende implikasies. Die ringskommissie, as die hoogste gesag van die Kerk in Namibië, kan ook onder die gemelde wet aangekla word.

Om hierdie probleem te oorbrug moes die ringskommissie van Dorsland, na beraadslaging en met sanksies van die Moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, spesiale maatreëls tref wat in die beste belang van die Kerk in Namibië dien. Die maatreëls was om die gemeentes in die Ring van Dorsland vry te stel van die onderstreepte gedeeltes van Artikel III van die Kerkwet. Genoemde vrystelling het in werking getree op 1991-12-09.

Die ringskommissie van die Ring van Dorsland is bewus daarvan dat daar tans gewerk word aan die wysigings van die Kerkwet en Bepalings. Daarom versoek die Ring van Dorsland die Algemene Kerkvergadering baie vriendelik om op hierdie stadium Artikel III van die Kerkwet so te wysig dat dit aan die behoeftes van die Ring van Dorsland sal voldoen.

'n Kommissie van ondersoek is deur die ring van Dorsland benoem om te bepaal of, en indien wel tot watter mate, die Ring van Dorsland selfstandigheid moet bekom ten opsigte van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat in die beste belang van die gemeentes in die Ring van Dorsland sal wees.

AANBEVELING

* Die beskrywingspunt word behandel.